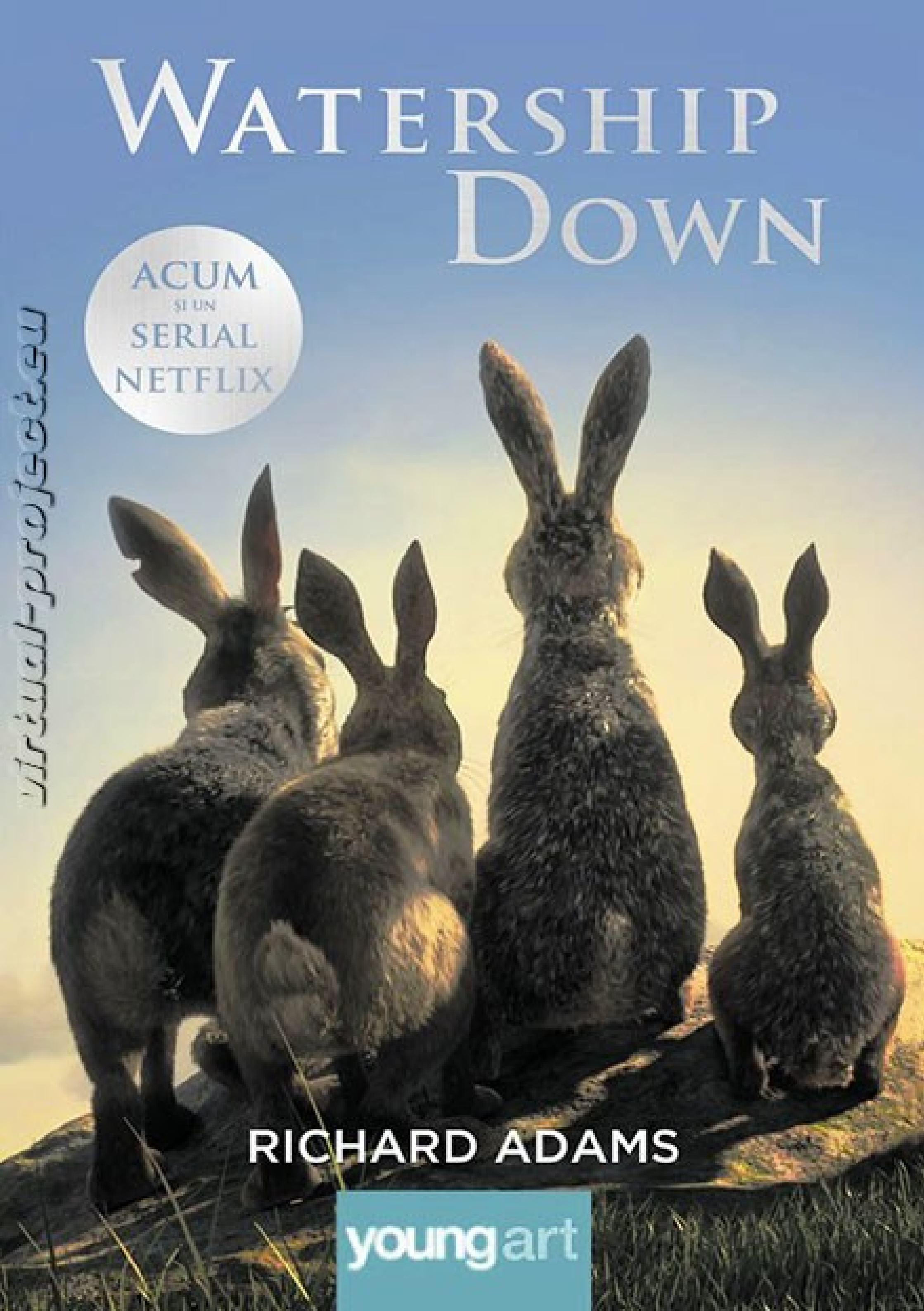

virtual-project.eu

RICHARD ADAMS (1920-2016) este un scriitor englez celebru pentru cărţile sale pentru copii. A studiat istoria modernă şi a luptat în cel de-al Doilea Război Mondial. A lucrat de-a lungul vremii pentru Ministerul britanic al Mediului, a fost preşedintele Societăţii Regale pentru Prevenirea Cruzimii asupra Animalelor şi a fost invitat să predea la University of Florida şi la Hollins University din Virginia.

În 1972, după ce manuscrisul a fost respins de mai mulţi editori, *Watership Down* a văzut în cele din urmă lumina tiparului, devenind una dintre cele mai bine vândute cărţi pentru copii din toate timpurile. Romanul i-a adus autorului Medalia Carnegie şi The Guardian Children's Fiction Prize. *Watership Down* a fost ecranizat în 1978, iar în perioada 1999-2001 a stat la baza unui serial TV animat, ca în 2018 să revină în atenţia publicului larg printr-o miniserie Netflix.

În 1996, Richard Adams a publicat *Tales from Watership Down,* un volum de povestiri plasat în acelaşi univers de-acum legendar. A mai scris şi *Shardik* (1974), *The Plague Dogs* (1977), *The Girl in a Swing* (1980) şi *Maia* (1984).

RICHARD ADAMS

WATERSHIP DOWN

Original: *Watership Down* (1972)

Traducere din limba engleză:
DANA-LIGIA ILIN

virtual-project.eu

— 2019 —

Pe Jupân Urechilă văzutu-l-am.
WALTER DE LA MARE

Pentru Juliet şi Rosamond,
în amintirea drumului către Stratford-on-Avon

Nota autorului

Ferma Nuthanger este un loc real, precum toate celelalte locuri pomenite în această carte. Însă domnul şi doamna Cane, fetiţa lor, Lucy, şi muncitorii de la fermă sunt personaje fictive şi nu au nicio legătură cu vreo persoană cunoscută mie, fie ea vie sau nu.

Mulţumiri

Sunt recunoscător şi ţin să mulţumesc pentru ajutorul primit atât familiei mele, cât şi prietenilor Reg Sones şi Hal Summers, care au citit cartea înainte să fie publicată şi mi-au oferit sugestii preţioase.

Doresc, de asemenea, să le adresez mulţumiri călduroase şi doamnei Margaret Apps şi domnişoarei Miriam Hobbs, care au trudit la maşina de scris şi m-au ajutat foarte mult.

Pentru tot ce am aflat despre iepuri îi rămân îndatorat domnului R.M. Lockley, autorul remarcabilei cărţi intitulate *The Private Life of the Rabbit (Viaţa intimă a iepurilor).* Oricine doreşte să afle mai multe despre migrarea vătuilor, secreţia glandelor de sub bărbie, despre mestecarea cocoloaşelor, efectele supraaglomerării în sălaşuri, fenomenul reabsorbţiei în pântece a embrionilor fertilizaţi, despre capacitatea iepurilor de a se bate cu herminele sau orice altceva legat de viaţa acestor animale ar trebui să citească lucrarea lui exhaustivă.

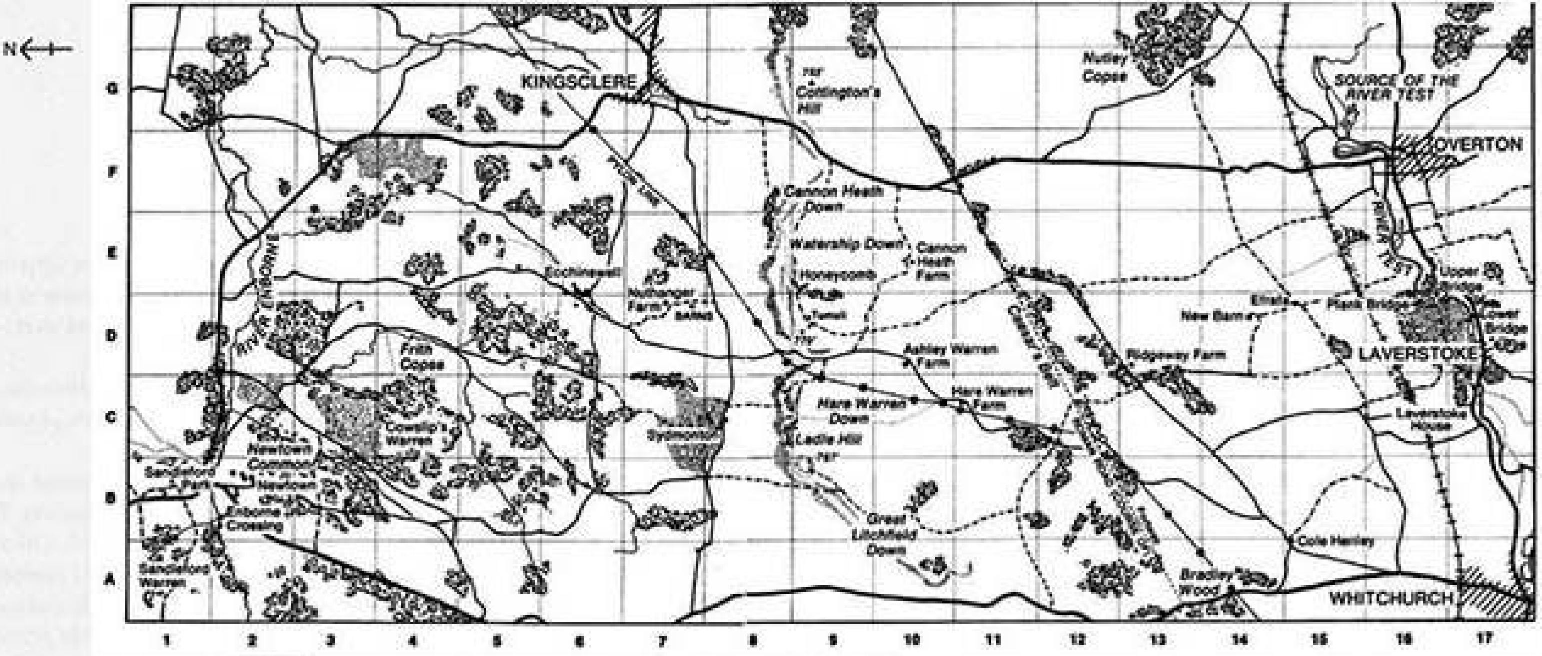

KILOMETRI

0 1 2 3

LEGENDĂ

Drum principal

Drum secundar

Potecă

Potecă pentru călărie

Cale ferată

NEWBURY

PARTEA ÎNTÂI

Începe povestea **A1**

Trecerea peste râul Enborne **B2**

Iarba-neagră **C3**

Sălașul lui Ciuboțică **C4**

PARTEA A DOUA

Partea de NE a făgetului de pe Watership Down **D9**

Ferma Nuthanger **D7**

Adaptare după o hartă desenată de Marilyn Hemmett

PARTEA A TREIA

Văiuga unde Barosanu' s-a întâlnit cu vulpea **D12**

Locul pe unde au trecut de cealaltă parte a căii ferate **D16**

Podul din susul râului Test **D16**

Unde se afla barca **D16**

Efrafa. Crixa **D15**

Arcada de sub calea ferată **D15**

PARTEA A PATRA

Podul din josul râului Test și răstoaca buruienilor **D17**

Crângul unde a atacat vulpea **C13**

Introducere

Ori de câte ori trebuia să facem drumuri lungi cu maşina, le spuneam fetelor mele poveşti. Unele erau dintre cele pe care le ştie toată lumea, cum ar fi *Cenuşăreasa* ori *Jack şi vrejul de fasole,* dar multe erau născocite de mine, iar fiicelor mele le plăceau mai ales acestea, întrucât simţeau că sunt poveştile lor, şi ale nimănui altcuiva, izvodite ca să le distreze pe ele.

Într-o zi, când a trebuit să facem o călătorie de aproape 200 de kilometri, mi-au cerut o poveste lungă, „pe care n-am mai auzit-o până acum”. O astfel de poveste nu putea fi decât făurită pe loc. M-am apucat să improvizez şi am pornit de la primul lucru care mi-a venit în minte: „Au fost odată ca niciodată doi iepuri, pe nume Alună şi Cinci…”

Pentru unele animale din poveste am folosit caracteristicile şi trăsăturile unor persoane reale pe care le-am cunoscut de-a lungul vieţii, aşa încât fiecare iepure să aibă propria lui personalitate. Cât despre pescăruşul Kehaar, am folosit ca model un luptător din Rezistenţa norvegiană pe care l-am cunoscut în timpul războiului. Cinci seamănă cu Casandra, prezicătoarea troiană care a fost blestemată de zeul Apollo să spună întotdeauna adevărul şi să nu fie niciodată crezută. Lui Alună i-am dat calităţile unui ofiţer care mi-a fost comandant. Era înzestrat cu harul de conducător. Nu era numai viteaz, ci şi modest şi reţinut, însă cu mult discernământ.

Barosanu’ avea ca model alt ofiţer pe care l-am cunoscut, un luptător excepţional, care dădea randament maxim atunci când i se spunea exact ce trebuie să facă.

Atunci când am creat această poveste antropomorfică, am urmat ideea lui Rudyard Kipling din cele două *Cărţi ale junglei.* Cu alte cuvinte, cu toate că iepurii mei puteau să gândească şi să vorbească, nu i-am pus să facă nimic din ce nu sunt în stare să facă iepurii în realitate.

N-am isprăvit povestea în timpul acelei călătorii, ci am continuat-o în dimineţile în care duceam fetele la şcoală cu

maşina. Când am încheiat-o, în cele din urmă, Juliet a zis: „Povestea e prea frumoasă ca să fie uitată, tati. Ar trebui s-o scrii.” La început m-am împotrivit, dar într-o seară, la culcare, când le citeam o poveste nu foarte iscusit scrisă, am azvârlit cartea cât colo şi am zis: „Pe legea mea, aş putea scrie mai bine eu însumi.” Rosamond a zis: „Păi, tare mi-aş dori chiar s-o faci, tati, nu doar să vorbeşti despre asta.” Şi aşa, dojenit fiind, în cele din urmă m-am învoit. Scriam seara, după cină, şi le citeam fetelor fiecare părticică de îndată ce o terminam. Puteau să mă critice în voie, şi adesea au propus schimbări şi adăugiri pe care le-am adoptat (de exemplu, iepurele hazliu Clopoţel a fost inclus la propunerea lor).

Pentru ca iepurii să fie cât mai convingători, am apelat la *Viaţa intimă a iepurilor,* scrisă de R.M. Lockley, celebru naturalist şi ornitolog englez. Ne-am cunoscut când l-am rugat să citească versiunea finală a cărţii, şi a contribuit cu câteva propuneri valoroase. Menţionez în mod special faptul că el a conceput pasajul din *Watership Down* în care iepurii fac expediţia la ferma Nuthanger. Am ajuns prieteni buni şi făceam adesea plimbări pe câmpuri. De asemenea, am navigat împreună prin Antarctica. (Relatarea călătoriei a apărut în cartea noastră *Voyage Through the Antarctic.)*

Watership Down este un loc real, ca de altfel toate locurile din carte. Se află în nordul comitatului Hampshire, la vreo zece kilometri sud-vest de Newbury şi trei kilometri vest de Kingsclere. Pe când eram copil, mă plimbam adesea pe dealuri împreună cu tata, care îmi arăta păsările şi florile sălbatice; şi aşa a început iubirea mea de-o viaţă pentru ştiinţele naturii. Dealurile reprezintă o trăsătură aparte a sudului Angliei. Sunt din calcar şi au câteva păsări şi plante specifice zonelor calcaroase.

Harta acestei zone, alcătuită de Serviciul Naţional de Cartografie, are numărul 174, şi Watership Down se află în careul 4.957. Această hartă şi cea cu numărul 185 acoperă întregul spaţiu al poveştii.

Limba iepurilor, „iepureana”, a fost inventată de la cap la coadă pe măsură ce scriam povestea. Asta se întâmpla ori

de câte ori era nevoie de un cuvânt iepuresc, nu de unul folosit de oameni. De exemplu, „a ieşi de sub pământ ca să mănânci” este o expresie care nu-i este de mare folos unui om. Însă iepurilor le-ar trebui un singur cuvânt – un cuvânt pe care să-l folosească adesea, cum ar fi *silflay.* Tot aşa, *tharn* e un cuvânt al iepurilor care înseamnă „stupefiat” sau „încremenit de groază”.

Am folosit pluralul din iepureană „,-il”, nu sufixul englezesc „-s”, ca să subliniez faptul că iepureana este o limbă diferită.

Există o oarecare influenţă arabă – de exemplu, *hraka* şi *Kehaar (Behaar* este unul dintre termenii din arabă pentru „mare”). De asemenea, unele cuvinte inventate au primit o sonoritate un pic „pufoasă” (de exemplu, *Efrafa)* – soiul de sunete pe care le-ar putea scoate iepurii dacă ar vorbi cu adevărat. Nu există în această limbă gramatică sau vreun fel de construcţie. Este pur şi simplu o adunătură pestriţă de substantive, adjective şi verbe. Pe ici, pe colo apare câte un cuvânt onomatopeic (de exemplu, *hrududu,* zgomotul unui tractor care merge).

În ceea ce priveşte epigrafele de la începutul fiecărui capitol, Juliet a zis: „Îmi plac pentru că atunci când citeşti unul prima oară îţi zici că n-are cum să aibă vreo legătură cu povestea; şi apoi, când citeşti mai departe, îţi dai seama că are.”

Nu m-am gândit nicio clipă că povestea o să ajungă bestseller, ci mi-am imaginat o carte modestă, cartonată, pe care să le-o pot înmâna fetelor mele, zicând: „Iată. Asta-i cartea pe care voiaţi s-o scriu.”

Am propus-o unui şir de editori, precum şi mai multor agenţi literari. A fost respinsă de fiecare dată (în total de şapte ori), întotdeauna pe acelaşi motiv: „Copiilor mai mari n-o să le placă din pricină că este despre iepuri, chestie pe care o consideră bună pentru ţânci; iar copiilor mai mici n-o să le placă din pricină că-i scrisă în stilul adulţilor.” Am refuzat să modific în vreun fel manuscrisul şi am continuat să bat pe la uşi.

Într-o bună zi am citit în *The Spectator* recenzia unei

cărţi, *Wood Magic*, a autorului victorian Richard Jefferies, care a apărut în 1881 şi nu fusese reeditată până atunci. Mi-am zis că acela care a reeditat *Wood Magic* s-ar putea să aibă o reacţie favorabilă faţă de cartea mea. Am văzut în recenzie că se numeşte Rex Collings. Am presupus că este o editură destul de mică, fără capital foarte mare, dar merita să încerc. Am luat legătura cu el şi i-am prezentat manuscrisul corectat.

Avusesem dreptate. Rex Collings a acceptat pe dată cartea. El a fost cel care i-a dat titlul *Watership Down.*

Prima ediţie a avut tirajul de numai 2.500 de exemplare, cât şi-a putut permite Rex Collings. N-o fi avut el mulţi bani, dar a fost în stare să facă un lucru: a pus câte un exemplar pentru recenzie pe fiecare birou londonez care contează. Asta se întâmpla în noiembrie 1972.

Am fost uluit de numărul recenziilor favorabile. Însă prima ediţie s-a epuizat rapid, şi o mulţime de oameni mi s-au plâns că ţin cu tot dinadinsul să cumpere cartea, dar nu o pot găsi.

În iarna aceea, Macmillan din New York a acceptat să publice cartea. Ceea ce a urmat a fost un paradox foarte amuzant. Ediţia americană – mult mai mare – a atras atenţia în Marea Britanie, aşa că, de fapt, cartea a venit din America în Anglia. (Ediţia Penguin a apărut în 1974.)

În 1976 a apărut o ediţie de lux, splendid ilustrată de John Lawrence. De atunci, cartea s-a reeditat mereu şi a fost tradusă în numeroase limbi, în toată lumea.

În fiecare an primesc o mulţime de scrisori de la admiratori, şi nu numai tineri, ci oameni de toate vârstele. Urmând exemplul Ducelui de Wellington, care răspundea personal la fiecare scrisoare primită, îmi dau silinţa să răspund.

Fireşte, sunt fericit că povestea a fost pe placul unui public atât de larg şi că este, evident, foarte atractivă (deşi motivul nu mi-a fost niciodată limpede). Ţin să subliniez faptul că *Watership Down* n-a avut nicicând rostul de a fi un soi de alegorie sau parabolă. Este, pur şi simplu, povestea despre iepuri născocită şi istorisită în maşină.

PARTEA ÎNTÂI

— CĂLĂTORIA —

1.
Scândura

CORIFEUL: De ce te vaieţi? Ce stai îngrozită astfel?
CASANDRA: Din sală simt un iz de sânge şi măcel.
CORIFEUL: Miroase-a jertfe din altare sfinte.
CASANDRA: E abure ce mai răsuflă din morminte.

Eschil, *Agamemnon*[1]

Trecuse vremea primulelor. Spre marginea pădurii, unde se răreau copacii şi terenul se înclina către un gard părăginit şi către şanţul plin cu rugi de mure de dincolo de el, se mai arătau doar câteva petice veştede, de un galben-şters, printre buruienile-câineşti şi rădăcinile de stejari. De cealaltă parte a gardului, în susul câmpului, erau numeroase vizuini de iepure[2]. Pe alocuri iarba dispăruse şi peste tot erau grămăjoare de căcăreze uscate, prin care mai putea să răzbată doar pipirigul. La vreo sută de metri, la poalele coastei, era pârâul, lat de cel mult un metru, pe jumătate sugrumat de floare-broştească, izma-broaştei şi bobornic albastru. Drumul de ţară trecea peste un podeţ din cărămidă şi suia pe coasta din faţă, către o poartă cu cinci drugi din gardul de mărăcini. Dincolo de poartă începea cărăruia.

Era luna mai, asfinţitul umpluse cerul de nori roşietici şi mai era o jumătate de ceas până la lăsarea întunericului. Coasta cu pământ uscat era plină de iepuri – unii ronţăiau iarba puţină din apropierea vizuinii lor, alţii, ceva mai departe, căutau păpădii ori vreo ciuboţica-cucului scăpată din vedere de ceilalţi. Din când în când, câte unul se ridica pe lăbuţele din spate pe un muşuroi de furnici şi privea în jur, cu urechile ciulite şi nasul în vânt. Dar o mierlă care

---

[1] În *Tragicii greci. Antologie,* trad. de G. Murau, ESPLA, Bucureşti, 1958 (n. tr.).

[2] În original, *rabbit,* iepure care poate fi domesticit, spre deosebire de *hare,* care trăieşte doar în sălbăticie. În tot cuprinsul cărţii, „iepure” se referă la *rabbit,* iar „iepure de câmp” se referă la *hare* (n. tr.).

cânta netulburată la poalele pădurii stătea mărturie că nu era nimic primejdios acolo, iar în partea cealaltă, de-a lungul pârâului, se vedea totul ca-n palmă şi era pustiu şi linişte. Sălaşul nu era pândit de nicio primejdie.

Pe creasta coastei, la câţiva paşi de cireşul sălbatic în care cânta mierla, erau câteva vizuini ascunse aproape cu totul de rugi. În penumbra verzuie, la gura uneia dintre vizuini şedeau doi iepuri. Unul s-a încumetat în cele din urmă să iasă, s-a furişat la adăpostul rugilor până la şanţ şi a ajuns în câmp. După câteva clipe, celălalt l-a urmat.

Primul iepure s-a oprit într-un loc însorit şi şi-a scărpinat urechea cu mişcări iuţi ale labei din spate. Cu toate că nu avea decât un an şi încă nu era împlinit, nu avea înfăţişarea aceea hărţuită a majorităţii „mărginaşilor”, adică iepurii de rând în primul an de viaţă, care, neavând nici părinţi de viţă nobilă şi nici mărime ori putere ieşită din comun, sunt la cheremul celor mai mari şi-şi duc şi ei zilele cum pot – adesea sub cerul liber – la marginea sălaşului lor. Arăta ca unul care e în stare să-şi poarte singur de grijă. Avea un aer isteţ şi energic când s-a ridicat în două labe, s-a uitat împrejur şi şi-a frecat nasul cu labele din faţă. Când s-a convins că totul e în regulă, şi-a lăsat urechile pe spate şi s-a apucat să ronţăie iarba.

Însoţitorul lui părea mai puţin sigur pe el. Era mic, cu ochii mari care priveau ţintă, şi avea un fel de a-şi ridica şi răsuci capul care vădea nu atât prudenţă, cât un soi de nelinişte necontenită. Nasul i se mişca tot timpul, iar când un bondar a zburat zumzăind către un ciulin înflorit din spatele lui, a tresărit şi s-a răsucit atât de speriat, încât doi iepuri din apropiere au dat s-o tulească spre vizuini. Dar cel aflat mai aproape, un iepure cu vârfurile urechilor negre, l-a recunoscut şi s-a întors la mâncare.

— A, nu-i decât Cinci, a spus, care sare-n sus când trece-o muscă. Ei, Cruşin, ce începuseşi să-mi spui?

— Cinci? a spus celălalt iepure. De ce-i zice aşa?

— S-au născut cinci pui deodată: el a fost ultimul – şi cel mai mic. E de mirare că a scăpat cu viaţă până acum. Eu aşa zic, că un om cu greu l-ar zări, iar unei vulpi nu-i face

trebuinţă. Şi totuşi, recunosc că pare a fi în stare să se ferească de belele.[3]

Iepurele cel mic s-a apropiat de însoţitorul lui, ţupăind pe labele dinapoi, foarte lungi.

— Hai să mergem un pic mai departe, Alună, i-a zis. Ştii, e ceva ciudat cu vizuina în seara asta, dar nu pot să spun ce anume. Ce-ar fi să mergem până la pârâu?

— Bine, a fost de acord Alună. Şi găseşte-mi o ciuboţica-cucului. Eşti cel mai iscusit la asta.

Şi-a luat-o înainte pe coastă, cu umbra întinsă în urma lui prin iarbă. Au ajuns la pârâu şi s-au pus pe ronţăit şi pe scociorât pe lângă şanţurile lăsate de roţi pe drum.

N-a trecut mult până când Cinci a găsit ce căutau. Ciuboţica-cucului e o delicatesă pentru iepuri şi se ştie că pe la sfârşitul lunii mai e foarte rară prin preajma unui sălaş de iepuri, cât de mic ar fi el. Cea pe care o găsise nu înflorise încă, iar frunzele lipite de pământ erau aproape ascunse de firele lungi de iarbă. Tocmai se apucaseră s-o ronţăie, când doi iepuri mai mari au venit în fugă de dincolo de vadul prin care treceau vitele.

— Ciuboţica-cucului? a zis unul. Foarte bine – lăsaţi-o în seama noastră. Hai, valea, a adăugat, văzându-l pe Cinci că se codeşte. N-ai auzit ce-am zis?

— Cinci a găsit-o, Inişor, a spus Alună.

— Iar noi o s-o-nfulecăm, i-a întors-o Inişor. Ciuboţica-cucului e pentru *Owsla*[4] – nu ştii asta? Dacă nu ştii, te

---

[3] Iepurii pot să numere până la patru. Ce trece de patru este *Hrair* – „o mulţime” sau „o mie”. Astfel, prin *U Hrair* – „Cei o mie” – îi desemnează colectiv pe duşmanii iepurilor (sau *elil,* cum le zic ei): vulpea, hermina, nevăstuica, pisica, bufniţa, omul etc. Probabil că au fost mai mult de cinci pui când s-a născut Cinci, însă numele său, *Hrairoo,* înseamnă „Micul o mie” – cel mai mic dintre ei sau, cum se mai zice, prâslea (n. a.).

[4] Aproape toate sălaşurile au *Owsla,* o formaţiune alcătuită din iepuri puternici sau isteţi – în vârstă de doi ani sau mai mult – care stau în jurul iepurelui-şef şi al iepuroaicei lui şi-şi exercită autoritatea. *Owsla* sunt de multe feluri. Într-un sălaş, *Owsla* poate fi clica unei căpetenii; în altul poate fi alcătuită în mare parte din iepuri iscusiţi la patrulare şi la prădarea grădinilor. Uneori îşi poate afla loc în ea un bun povestitor; sau un iepure vizionar ori cu multă intuiţie. În acel moment, în sălaşul

învăţăm noi pe loc.

Cinci plecase deja. Alună l-a ajuns din urmă lângă podeţ.

— M-am săturat până peste cap, a zis. Mereu aceeaşi poveste. „Fii atent la ghearele mele, eu mănânc ciuboţica-cucului.” „Fii atent la dinţii mei, eu mă aşez în vizuina asta.” Pe cinstea mea, dacă ajung vreodată în *Owsla,* o să mă port cum se cuvine cu mărginaşii.

— Tu măcar tragi nădejde să ajungi într-o zi în *Owsla,* a răspuns Cinci. E clar c-o să te mai împlineşti, lucru care mie n-o să mi se-ntâmple.

— Doar nu crezi c-o să te las de izbelişte! a zis Alună. Dar îţi spun drept că uneori îmi vine să plec din sălaşul ăsta. Hai mai bine să lăsăm asta acum şi să ne bucurăm de înserare. Ştii ce? Hai să trecem pârâul. Dincolo sunt mai puţini iepuri şi avem un pic de linişte. Sau poate simţi că-i cu primejdie?

Era clar, după felul în care întrebase, că-l vedea pe Cinci mai priceput decât el în a simţi pericolul, iar Cinci i-a răspuns ca şi cum acest lucru era de la sine înţeles.

— Nu, e în ordine. Dacă simt vreo primejdie, îţi spun. Dar nu o primejdie anume simt în jur. E... Of, nu ştiu... Ceva apăsător, ca şi cum s-ar apropia furtuna. Nu pot spune ce, însă mă nelinişteşte. O să vin cu tine, totuşi.

Au trecut în fugă şanţul. Iarba era umedă şi grasă lângă pârâu, aşa că şi-au croit drum în sus pe coastă, în căutarea unui loc mai uscat. O parte a coastei era în umbră, căci soarele cobora în faţa lor, dar Alună voia un loc cald, însorit, aşa că au înaintat până aproape de potecă. Mai aveau puţin până la poartă, când Alună s-a oprit, cu ochii aţintiţi.

— Cinci, ce-i asta? Uite!

Ceva mai departe în faţă terenul fusese răscolit de curând. În iarbă zăceau două movile de pământ. Stâlpi groşi, duhnind a creozot şi a vopsea, se înălţau până în vârful gardului viu, iar scândura pe care o susţineau arunca o umbră lungă peste câmp. Lângă un stâlp zăceau un ciocan şi nişte cuie.

---

de la Sandleford, *Owsla* avea caracter mai degrabă militar (chiar dacă, aşa cum vom vedea mai încolo, nu chiar atât de militar ca altele) (n. a.).

Cei doi iepuri s-au apropiat în salturi şi s-au ghemuit într-o tufă de urzici din spatele scândurii, încreţindu-şi nasul la mirosul unui muc de ţigară stins undeva prin iarbă. Dintr-odată, Cinci s-a cutremurat şi s-a făcut una cu pământul.

— Vai, Alună! De-aici vine! Ştiu acum: ceva foarte rău! Un lucru îngrozitor, care se tot apropie.

— Ce fel de lucru? Ce vrei să spui? Parcă ziceai că nu ne paşte nicio primejdie!

— Nu ştiu ce-i, a spus Cinci, copleşit de mâhnire. Nu-i nicio primejdie aici, deocamdată. Dar vine – vine. Vai, Alună, uite! Câmpul! E plin de sânge!

— Nu-i decât lumina asfinţitului, prostuţule. Zău acuma, Cinci, nu mai vorbi aşa, că mă sperii!

Cinci şedea pitit între urzici, tremurând şi plângând, în vreme ce Alună încerca să-l liniştească şi să afle ce anume îl copleşise brusc. Dacă era îngrozit, de ce nu fugea să se adăpostească, aşa cum ar fi făcut orice iepure cu scaun la cap? Însă Cinci nu putea să explice şi nu făcea decât să se tulbure şi mai tare. În cele din urmă, Alună a zis:

— Cinci, nu poţi să stai aici şi să tot plângi. Şi apoi, se întunecă. Hai mai bine să ne întoarcem la vizuină.

— Să ne întoarcem la vizuină? s-a smiorcăit Cinci. O să vină şi acolo – să nu crezi că n-o să vină. Ascultă-mă, câmpul e plin de sânge...

— Gata, a făcut Alună, hotărât. Lasă că am eu grijă de tine. Oricare-ar fi necazul, e vremea să ne întoarcem.

Şi au luat-o la fugă pe câmp şi peste pârâu, pe la vadul vitelor. Aici a fost oarece zăbavă, întrucât Cinci – învăluit de seara de vară liniştită – îşi pierduse puterile şi aproape că încremenise de frică. Alună a izbutit, în cele din urmă, să-l ducă înapoi la şanţ, dar la început Cinci s-a împotrivit să intre în vizuină şi aproape c-a trebuit să fie împins în jos, prin deschizătură.

Soarele a lunecat dincolo de coastă. Vântul s-a făcut mai rece, au căzut câţiva stropi de ploaie, iar înainte să se împlinească un ceas s-a lăsat întunericul. De pe cer pierise orice urmă de culoare: şi, chiar dacă scândura cea mare de la poartă scârţâia un pic în vântul nopţii (ca şi cum ar fi

ţinut morţiş să arate că n-a pierit în beznă, ci e tot acolo unde fusese înfiptă), nu era niciun trecător care să citească literele ascuţite, crude ce despicau ca nişte cuţite negre faţa ei albă. Ele ziceau aşa:

PE ACEASTĂ PROPRIETATE CU AMPLASARE IDEALĂ,
ŞASE ACRI DE TEREN DE CONSTRUCŢIE EXCELENT,
VOR FI CONSTRUITE LOCUINŢE MODERNE DE CEA MAI
BUNĂ CALITATE DE CĂTRE SUTCH AND MARTIN,
LIMITED, DIN NEWBURY, BERKS[5].

---

[5] Comitatul Berkshire (n. tr.).

2.
Iepurele-şef

Oacheşul cârmuitor măreţ se arăta,
Ca groasa ceaţă-n noapte, alene se mişca,
Nu sta pe loc, nici nu mergea.

Henry Vaughan, *The World*

În întunericul şi căldura vizuinii, Alună s-a trezit brusc, zvârcolindu-se şi izbind cu labele din spate. Era atacat. Nu se simţea iz de dihor ori nevăstuică. Instinctul nu-l îmboldea la goană. Când s-a dezmeticit, şi-a dat seama că nu mai era nimeni acolo în afară de Cinci, care se căţărase pe el: îşi înfipsese ghearele şi se încleştase ca un iepure îngrozit care încearcă să se caţăre pe un gard de sârmă.

— Cinci! Cinci, trezeşte-te, tontule! Sunt Alună. O să mă răneşti. Trezeşte-te!

L-a dat jos de pe el şi l-a ţinut bine. Cinci s-a zbătut, apoi s-a trezit.

— Vai, Alună! Am avut un vis. A fost cumplit. Se făcea că eşti şi tu acolo. Şedeam pe apă, pluteam pe un râu mare şi adânc, şi apoi mi-am dat seama că suntem pe o scândură – ca aceea de pe câmp – albă şi cu dungi negre. Mai erau acolo şi alţi iepuri şi iepuroaice. Dar când m-am uitat în jos am văzut că scândura-i făcută din oase şi sârmă; şi am ţipat şi tu ai zis „înotaţi – toată lumea să înoate”; şi apoi te căutam peste tot şi încercam să te scot dintr-o gaură din mal. Te-am găsit, dar ai zis „Iepurele-şef trebuie să meargă singur” şi ai plutit printr-un tunel întunecat plin cu apă.

— În orice caz, mi-ai bumbăcit coastele. Tunel cu apă, auzi la el! Ce aiureli! Acum putem să ne culcăm la loc?

— Alună, primejdia, lucrul cel rău. N-a plecat. E aici – ne împresoară. Nu-mi spune să uit de ea şi să mă culc. Trebuie să plecăm până nu-i prea târziu.

— Să plecăm? De aici, vrei să zici? Din vizuină?

— Da. Cât mai repede. Indiferent unde.

— Doar tu şi cu mine?

— Nu, cu toţii.

— Tot sălaşul? Nu fi prostuţ. N-o să vină nimeni. Vor zice că ţi-ai pierdut minţile.

— Atunci lucrul cel rău o să-i prindă aici. Trebuie să mă asculţi, Alună. Crede-mă, ceva foarte rău se apropie de noi şi trebuie să plecăm.

— Păi, atunci zic să mergem mai bine la iepurele-şef şi să-i spui *lui* toate astea. Ori o să încerc eu. Dar n-aş prea crede c-o să-i placă ideea.

Alună a luat-o înainte în jos, pe coastă, până la desişul de rugi. Nu voia să-i dea crezare lui Cinci, dar se şi temea să nu-l creadă.

Era puţin după *ni-Frith,* adică amiaza. Toţi cei din sălaş erau sub pământ, cei mai mulţi dormind. Alună şi cu Cinci au mers un pic la suprafaţă, apoi au pătruns într-o gaură mare dintr-o zonă cu nisip, au coborât tot mai mult prin tuneluri, până ce au ajuns la aproape zece metri sub pădure, printre rădăcinile unui stejar. Aici au fost opriţi de un iepure mare şi vânjos; făcea parte din *Owsla.* Avea în creştet un smoc ciudat de blană, stufos, care îi dădea o înfăţişare neobişnuită, ca şi cum ar fi purtat un soi de şapcă. Asta îi adusese numele de Thlayli, care înseamnă „cap îmblănit”, dar i se spunea Barosanu’.

— Alună? a zis el, adulmecând în lumina foarte slabă dintre rădăcinile copacului. Eşti Alună, nu? Ce faci aici? Şi încă la ora asta?

Nu i-a dat nicio atenţie lui Cinci, care aştepta la câţiva paşi, în tunel.

— Vrem să vorbim cu iepurele-şef, a zis Alună. E ceva important, Barosane. Poţi să ne-ajuţi?

— Să *ne* ajuţi? a făcut Barosanu’. Vrea şi *el* să-i vorbească?

— Da, trebuie. Crede-mă, Barosane. Doar nu-mi stă în fire să vin şi să cer aşa ceva, nu? Când am mai vrut eu să vorbesc cu iepurele-şef?

— Păi, am să-ţi fac acest hatâr, Alună, cu toate că probabil o să-ncasez o săpuneală zdravănă. O să-i spun că te ştiu chibzuit. Ar trebui să te cunoască şi el, fireşte, dar a

început să-mbătrânească. Aşteaptă aici, rogu-te.

Barosanu' a înaintat prin galerie şi s-a oprit la intrarea într-o vizuină mare. După ce a mormăit ceva de neînţeles pentru Alună, a fost chemat înăuntru. Cei doi iepuri au aşteptat în liniştea întreruptă doar de foiala lui Cinci.

Numele şi titlul iepurelui-şef erau Threarah, însemnând „Stăpânul Scoruş". De fapt, i se spunea întotdeauna „Threarahul" – poate pentru că se nimerise să fie în preajma sălaşului doar un *threarah,* adică scoruş, de la care îşi luase numele. Îşi câştigase poziţia nu numai prin forţa din tinereţe, ci şi prin cumpătare şi un soi de calm şi detaşare, foarte diferit de comportamentul impulsiv al celor mai mulţi iepuri. Toată lumea ştia că niciodată nu-l speriau zvonurile sau pericolele. Rezistase cu calm – unii ar spune chiar „cu răceală" – în vremea cumplitei epidemii de mixomatoză, izgonind fără milă orice iepure care părea bolnav. Se împotrivise oricărei idei de băjenie şi impusese o izolare totală a sălaşului, ferindu-l fără doar şi poate de pieire. Tot el îi venise de hac cândva unei hermine care le dădea mult de furcă, atrăgând-o printre cuştile de fazani şi, astfel (punându-şi în joc viaţa), în bătaia puştii unui paznic. Acum, aşa cum zisese Barosanu', începea să îmbătrânească, însă mintea îi era încă destul de limpede. Când Alună şi cu Cinci fură aduşi în faţa lui, îi întâmpină plin de bunăvoinţă. Cei din *Owsla,* precum Inişor, puteau să ameninţe şi să asuprească. Threarahul n-avea nevoie s-o facă.

— A, Nucă. Eşti Nucă, aşa-i?

— Alună.

— Desigur, Alună. Ce frumos din partea ta c-ai venit să mă vezi! Am cunoscut-o bine pe mama ta. Şi prietenul tău…

— Fratele meu.

— Fratele tău, a făcut Threarahul, având în glas un strop de „Să nu care cumva să mă mai corectezi". Vă rog, aşezaţi-vă. Vreţi nişte salată?

Salata iepurelui-şef era furată de *Owsla* dintr-o grădină de dincolo de câmp, la vreo opt sute de metri. Alună a luat

o bucăţică şi a ronţăit-o, din politeţe. Cinci a refuzat şi a şezut deoparte, clipind des şi tresărind neliniştit.

— Bun, ce vânt vă aduce pe aici? a zis iepurele-şef. Spuneţi-mi cu ce vă pot fi de folos.

— Păi, domnule, a început Alună, şovăielnic, e vorba de fratele meu Cinci, aici de faţă. Adeseori simte când e ceva rău şi am văzut că nu se înşală niciodată. A ştiut când a venit apa cea mare, toamna trecută, şi uneori poate spune unde a fost pus un laţ. Iar acum zice că simte o mare primejdie apropiindu-se de sălaş.

— O mare primejdie. Da, înţeleg. Ce lucru supărător! a spus iepurele-şef, arătând oricum, numai supărat nu. Şi despre ce primejdie să fie vorba?

Şi-a îndreptat privirea către Cinci.

— Nu ştiu, a zis acesta. D-dar e rău de tot. Aşa de r-rău că... E foarte rău, a încheiat el, jalnic.

Threarahul a aşteptat, politicos, preţ de câteva clipe, înainte să vorbească din nou:

— Bine, şi noi ce-ar trebui să facem oare?

— Să plecăm, a făcut Cinci pe dată. S-o luăm din loc. Cu toţii. Acum. Domnule Threarah, trebuie să plecăm cu toţii.

Threarahul a rămas iarăşi în aşteptare. Apoi, cu glas plin de înţelegere, a spus:

— Eu n-am plecat niciodată! Ceri cam mult, pe legea mea. Tu ce părere ai?

— Domnule, a intervenit Alună, fratele meu pur şi simplu simte lucrurile astea, dacă mă înţelegeţi. Sunt sigur că dumneavoastră puteţi hotărî ce e de făcut.

— Ei, tare drăguţ din partea ta că spui asta. Aşa nădăjduiesc şi eu. Dar acum, dragii mei, să ne gândim un pic, bine? E luna mai, nu? Toţi au multă treabă, iar cei mai mulţi dintre iepuri o duc minunat. Nu-i picior de *elil* pe kilometri întregi de jur împrejur, sau cel puţin aşa am fost înştiinţat. Nicio boală, vreme frumoasă. Şi vreţi să-i spun întregului sălaş că tânărului... hm... tânărului... hm-hm... fratelui tău aici de faţă i s-a năzărit ceva, iar noi toţi trebuie s-o luăm razna pe coclauri, naiba ştie încotro, şi să păţim cine ştie ce, da? Cam ce crezi că vor spune? O să ţopăie de

fericire, da?

— O să vi se supună, a zis pe neaşteptate Cinci.

— Tare drăguţ din partea ta, a replicat Threarahul. Păi, poate c-ar face-o, poate c-ar face-o. Dar ar trebui să chibzuiesc. E o chestiune foarte serioasă, de bună seamă. Şi apoi…

— Dar n-avem timp, domnule Threarah, s-a repezit Cinci. Simt primejdia ca pe-o sârmă care se strânge în jurul gâtlejului meu… ca pe-o sârmă… Alună, ajută-mă!

Cinci a scos un strigăt şi s-a prăvălit în nisip, izbind cu picioarele înnebunit, ca un iepure prins în capcană. Alună l-a ţintuit de podea cu labele din faţă şi atunci s-a potolit.

— Îmi pare nespus de rău, domnule iepure-şef, a spus Alună. Mai face din când în când aşa. O să-şi revină numaidecât.

— Ce păcat! Ce păcat! Bietul de el, poate c-ar trebui să meargă acasă să se odihnească. Da, ai face bine să-l duci de-aici. Ei bine, a fost tare frumos din partea ta să treci pe la mine, Nucă. Îţi sunt foarte recunoscător, zău aşa. Şi-o să chibzuiesc foarte serios la tot ce mi-aţi spus, să fii sigur de asta. Barosane, mai rămâi oleacă, te rog.

În vreme ce Alună şi Cinci păşeau abătuţi prin tunel spre ieşirea din vizuina Threarahului, auzeau dinăuntru vocea iepurelui-şef care luase un ton foarte ascuţit, întreruptă din când în când de un „Da, domnule”, „Nu, domnule”.

Barosanu’ îşi încasa săpuneala cea zdravănă de care pomenise.

3.
Hotărârea lui Alună

De ce zac aici?... Zăcem aici ca şi cum am
avea norocul să ne bucurăm de tihnă...
Oare aştept să fiu un pic mai vârstnic?

Xenofon, *Anabasis*

— Alună, doar n-ai crezut că iepurele-şef o să-ţi urmeze sfatul! La ce te aşteptai?

Era din nou seară, iar Alună şi Cinci ieşiseră din pădure să mănânce împreună cu doi prieteni. Mură, iepurele cu vârfurile urechilor negre care se speriase din pricina lui Cinci cu o seară în urmă, îl ascultase cu atenţie pe Alună povestind despre scândură şi a spus că întotdeauna văzuse în lucrurile lăsate de oameni în urmă un fel de semne sau mesaje, aşa cum iepurii lasă urme în tuneluri şi scobituri. Alt vecin, Păpădie, adusese acum vorba iarăşi despre Threarah şi indiferenţa lui faţă de temerile lui Cinci.

— Nu ştiu la ce mă aşteptam, a spus Alună. N-am mai fost niciodată în preajma iepurelui-şef. Dar mi-am zis: „Chiar dacă n-o să-şi plece urechea la noi, cel puţin nimeni n-o să poată zice apoi că n-am făcut tot ce-am putut ca să-l prevenim.”

— Aşadar, eşti sigur că e cazul să ne temem de ceva?

— Cât se poate de sigur. Doar îl cunosc bine pe Cinci.

Mură tocmai se pregătea să răspundă, când un iepure a străbătut cu zgomot desişul de buruieni-câineşti din pădure, s-a împleticit printre rugi şi a ieşit din şanţ. Era Barosanu'.

— Salut, Barosane, l-a întâmpinat Alună. Ţi-ai terminat schimbul?

— L-am terminat, a răspuns el, şi se pare că terminat va rămâne.

— Ce vrei să spui?

— Că am plecat din *Owsla,* asta vreau să spun.

— Doar nu din pricina noastră?

— Poţi să-i zici şi-aşa. Threarahul se pricepe al naibii de bine să fie nesuferit dac-a fost sculat din somn la *ni-Frith* pentru ceea ce el crede că-i o aiureală. Ce să zic, ştie cum să ţi se vâre pe sub piele. Îndrăznesc să spun că mulţi iepuri şi-ar fi ţinut gura şi ar fi preferat să nu-l calce pe bătături pe Şef, dar teamă mi-e că nu-s bun la aşa ceva. I-am zis că, oricum, pentru mine privilegiile celor din *Owsla* nu au aşa mare însemnătate şi că un iepure vânjos se descurcă la fel de bine şi dacă părăseşte sălaşul. Mi-a zis să nu mă pripesc şi să mă mai gândesc, dar n-o să rămân aici. Nu aşa înţeleg eu să-mi duc traiul, şterpelind salată sau făcând ronduri prin vizuină. Sunt furios de-a binelea, credeţi-mă.

— Nimeni n-o să şterpelească salată prea curând, a zis Cinci liniştit.

— A, tu eşti, Cinci, nu-i aşa? a făcut Barosanu', care nu-l zărise până atunci. Bun, pe tine te căutam. M-am tot gândit la ce i-ai spus iepurelui-şef. Spune-mi, e vreo gogoriţă ca să te dai mare, ori e adevărat?

— *E* adevărat, a răspuns Cinci. Tare mi-aş dori să nu fie.

— Înseamnă c-o să pleci din sălaş?

Pe toţi i-a surprins sinceritatea cu care Barosanu' pusese degetul pe rană. Păpădie a mormăit „Să plecăm din sălaş, *Frithrah*!", în vreme ce Mură îşi răsucea urechile şi se uita ţintă ba la Barosanu', ba la Alună.

De răspuns, a răspuns Alună.

— Eu şi cu Cinci plecăm din sălaş la noapte, a rostit apăsat. Încă nu ştiu unde ne ducem, dar luăm cu noi pe oricine vrea.

— Foarte bine, a zis Barosanu', atunci mă puteţi lua pe mine.

Ultimul lucru la care se aştepta Alună era sprijinul neîntârziat al cuiva din *Owsla.* I-a trecut prin minte gândul că, deşi Barosanu' ar fi, fără-ndoială, de folos dacă s-ar pomeni cumva la ananghie, totodată ar fi greu să te înţelegi cu el. Sigur n-o să facă ce-i cere – ori chiar ce-l roagă – un mărginaş. „Nu-mi pasă că-i în *Owsla",* şi-a spus în sinea lui. „Dacă plecăm din sălaş, n-o să-l las pe Barosanu' să ia

conducerea, altfel la ce bun să mai plecăm?” Dar n-a răspuns decât:

— Bine. Ne bucurăm că ni te alături.

S-a uitat în jur la ceilalţi iepuri, care se holbau când la Barosanu’, când la el. Mură a vorbit primul:

— Cred că vin şi eu. Nu ştiu dacă tu m-ai convins, Cinci, dar, oricum, sunt prea mulţi masculi în sălaşul nostru, iar cei care nu sunt în *Owsla* nu s-ar zice că stau chiar pe roze. Ciudat e că ţie ţi-e groază să rămâi, iar mie mi-e groază să plec. Colo pândeşte nevăstuica, ici vulpea coadă-stufoasă, iar cu Cinci aflat în mijloc, adio viaţă plicticoasă!

Apoi a smuls o frunză de sorbestrea şi a ronţăit-o fără grabă, ascunzându-şi cât putea mai bine teama; căci toate simţurile îi vorbeau de primejdiile aflate în ţinuturile necunoscute din afara sălaşului.

— Dacă e să-i dăm crezare lui Cinci, a început Alună, înseamnă că suntem de acord: niciun iepure n-ar trebui să mai rămână aici. Aşadar, de acum şi până la ceasul plecării trebuie să convingem cât mai mulţi să ni se alăture.

— Cred că sunt vreo doi în *Owsla* care ar merita să fie înştiinţaţi, a spus Barosanu’. Dacă izbutesc să-i conving, vor veni cu mine când ne întâlnim diseară, dar nu pentru că l-ar fi auzit vorbind pe Cinci. Sunt tineri şi nemulţumiţi, la fel ca mine. Dacă-l auzeai cu urechile tale pe Cinci, nu-ţi mai trebuia nicio dovadă. Pe mine unul, el m-a convins. E limpede că i-a fost trimis un soi de mesaj, iar eu cred în astfel de lucruri. Nu pricep cum de nu l-a putut îndupleca pe Threarah.

— Pentru că Threarahului nu-i place nimic la care nu s-a gândit el primul, i-a răspuns Alună. Dar n-are rost să ne mai batem capul cu el. Trebuie să încercăm să adunăm cât mai mulţi iepuri şi să ne întâlnim aici, *fu Inlé.* Şi o să pornim tot *fu Inlé:* nu mai putem zăbovi niciun pic. Primejdia – oricare o fi ea – se tot apropie. Şi apoi, Threarahul n-o să fie deloc bucuros când o să afle c-ai încercat să atragi iepurii din *Owsla,* Barosane. Şi nici căpitanul Laur, zic eu. N-o să le pese că pleacă nişte neică nimeni ca noi, dar n-ar vrea să te piardă pe tine. În locul tău, aş avea mare grijă cu cine

vorbesc despre asta.

4.
Plecarea

Dar Fortinbras
Cel tânăr, ne-ncercat şi plin de clocot
A strâns acum în marginea Norvegiei,
De peste tot, pe toţi vântură-lume,
Ce pentru-o pâine-s gata la orice
Isprăvi ce nu cer decât cutezanţă.

Shakespeare, Hamlet[6]

Fu Inlé înseamnă „după răsăritul lunii”. Fireşte, iepurii n-au habar de ora exactă ori de punctualitate. În această privinţă sunt ca oamenii primitivi, cărora le trebuie uneori câteva zile ca să se adune pentru o treabă şi apoi alte câteva ca să se apuce de ea. Mai întâi printre ei trebuie să înceapă să se răspândească un fel de flux telepatic, care să se tot coacă până ce ştiu cu toţii că sunt gata să înceapă. Poţi vedea în septembrie lăstunii şi rândunelele cum se adună pe firele de telegraf, ciripesc, zboară pentru scurtă vreme pe rând sau în stoluri peste mirişti, apoi se întorc şi alcătuiesc şiruri tot mai lungi peste marginile îngălbenite ale cărărilor – sute de păsări îşi contopesc şi îşi întreţes zborul, din ce în ce mai nerăbdătoare, în stoluri, iar stolurile se adună laolaltă în neorânduială, formând un stol mare şi schimbător, gros la mijloc şi zdrenţuit pe margini, care mereu se desface şi se adună la loc, ca norii ori valurile –, până în clipa în care cele mai multe păsări (dar nu toate) ştiu că a venit vremea: şi pleacă, îşi încep încă o dată marele zbor către miazăzi, din care multe n-au să scape cu viaţă. Oricine a văzut asta şi-a dat seama cum lucrează curentul care curge (printre făpturi care se socotesc în primul rând părţi ale unui grup şi abia în al doilea rând, sau chiar deloc, indivizi), contopindu-le şi îmboldindu-le la fapte

---

[6] William Shakespeare, *Teatru,* trad. de Ion Vinea, Editura Univers, Bucureşti, 1971 (n. tr.).

fără gândire ori voinţă conştientă: a văzut cum lucrează îngerul care a mânat Prima Cruciadă în Antiohia şi îi mână pe lemingi în mare.

De fapt, cam la o oră după răsăritul lunii, când mai era destul de mult până la miezul nopţii, Alună şi Cinci au ieşit iar din vizuina lor ascunsă de rugi şi au păşit fără zgomot pe fundul şanţului. Îi însoţea încă un iepure, Hlao – Ulcică –, prieten cu Cinci. *(Hlao* înseamnă orice scobitură din iarbă în care se poate aduna apă, cum ar fi gropiţa făcută de caliciul unei păpădii ori al unui ciulin.) Şi el era mic şi sfios, iar Alună şi Cinci şi-au petrecut cea mai mare parte din ultima seară în sălaş convingându-l să li se alăture. Ulcică s-a învoit cu multă codeală. Încă era tare neliniştit de ceea ce se putea întâmpla după ce aveau să părăsească sălaşul şi hotărâse că cea mai bună cale de a se feri de belele era să stea aproape de Alună şi să facă întocmai ce zice el.

Cei trei erau încă în şanţ, când Alună a auzit o mişcare deasupra. Şi-a ridicat iute privirea.

— Cine-i acolo? Păpădie?

— Nu, sunt Gălbenel, a zis iepurele care se uita peste buza şanţului.

A sărit lângă ei, aterizând cu o bufnitură.

— Îţi aminteşti de mine, Alună? Am fost în aceeaşi vizuină iarna trecută, când ningea. Păpădie mi-a spus că părăseşti sălaşul la noapte. Dacă-i aşa, vin cu tine.

Alună îşi amintea de Gălbenel – un iepure cam greu de cap, a cărui tovărăşie vreme de cinci zile sub pământ, blocaţi de zăpadă, fusese cât se poate de plictisitoare. Şi totuşi, se gândi, nu era cazul să facă nazuri. Poate că Barosanu’ mai convingea unul-doi iepuri, dar cei mai mulţi de la care se puteau aştepta să li se alăture nu aveau să fie din *Owsla,* ci mărginaşi care n-o duceau prea bine şi doreau să schimbe ceva în privinţa asta. Tocmai rumega gândurile acestea, când şi-a făcut apariţia Păpădie.

— Cu cât plecăm mai iute, cu atât mai bine, după părerea mea, a spus acesta. Nu-mi miroase-a bine. După ce l-am lămurit pe Gălbenel, aici de faţă, să ni se alăture, tocmai începusem să vorbesc cu alţii, când mi-am dat

seama că tipu' ăla, Inişor, se luase după mine prin galerie. „Vreau să ştiu ce pui la cale", mi-a spus. I-am spus că vreau doar să aflu dacă sunt iepuri dornici să părăsească sălaşul, dar mă-ndoiesc că l-am dus de nas. M-a întrebat dacă sunt sigur că nu uneltesc împotriva Threarahului şi s-a mâniat şi a devenit bănuitor. Asta, vă spun drept, m-a speriat zdravăn, aşa că l-am adus doar pe Gălbenel şi-am lăsat-o baltă.

— Cred şi eu, a spus Alună. După cum îl ştiu pe Inişor, mă mir că nu te-a lăsat lat mai întâi şi nu te-a luat la întrebări după. Dar hai să mai aşteptăm oleacă. Mură ar trebui s-ajungă dintr-o clipă-ntr-alta.

Timpul trecea. Stăteau acolo, ghemuiţi în tăcere, în vreme ce umbrele iscate de lună se prelingeau prin iarbă către miazănoapte. În cele din urmă, tocmai când Alună era gata s-o zbughească în sus pe coastă către vizuina lui Mură, l-a văzut cum iese, urmat de nu mai puţin de trei iepuri. Alună îl cunoştea bine pe unul: era Cruşin. Se bucura să-l vadă, întrucât îl ştia hotărât şi vânjos, şi toţi erau siguri c-avea să intre în *Owsla* de îndată ce se dezvolta pe deplin.

„Dar aş spune că-i nerăbdător", şi-a spus Alună, „sau poate a fost învins într-o încăierare pentru o iepuroaică şi a pus asta la inimă. Mă rog, în caz că se iscă o bătălie, ne descurcăm binişor cu el şi cu Barosanu'."

Nu i-a recunoscut pe ceilalţi doi iepuri, iar când Mură le-a rostit numele – Iuţilă şi Ghindă – tot n-a fost lămurit. Dar nu-l mira, deoarece erau mărginaşi tipici – vătui de şase luni, slăbănogi, cu acel aer încordat şi neîncrezător al celor deprinşi să fie hărţuiţi. Se uitau curioşi la Cinci. După toate poveştile lui Mură, aproape că se aşteptau să-l găsească pe Cinci prevestind nenorocirea într-un şuvoi poetic. Dar iată că el arăta mai liniştit şi mai normal decât toţi ceilalţi. Odată ce se încredinţase că aveau să plece, parcă i se luase o povară de pe umeri.

S-a mai scurs alene nişte timp. Mură s-a căţărat printre ferigi, apoi s-a întors pe creasta malului, fremătând şi gata să sară în sus din nimic. Alună şi Cinci au rămas în şanţ, ronţăind fără chef iarba care părea neagră. În cele din

urmă, Alună a auzit zgomotul mult-aşteptat: un iepure – ori poate să fi fost doi? – venind dinspre pădure.

După câteva clipe Barosanu' a ajuns în şanţ. După el venea un iepure care arăta solid şi vioi, un pic mai mare de un an. Îl cunoştea tot sălaşul, căci blana îi era cenuşie, cu pete aproape albe, care acum reflectau lumina lunii, în vreme ce s-a aşezat tăcut, scărpinându-se. Era Argintiul, unul dintre nepoţii Threarahului, şi intrase de o lună în *Owsla.*

Alună nu şi-a putut înfrâna uşurarea când a văzut că Barosanu' îl adusese doar pe Argintiul – un tip liniştit şi deschis, care încă nu-şi găsise locul printre veterani. Mai devreme, când Barosanu' spusese c-o să stea de vorbă cu cei din *Owsla,* Alună fusese cam îndoit. Foarte probabil, aveau să dea peste primejdii în afara sălaşului, deci aveau nevoie de luptători pe cinste. Şi apoi, dacă avea dreptate Cinci şi peste sălaş avea să se abată neîntârziat primejdia, fără doar şi poate erau nevoiţi să primească orice iepure dispus să li se alăture. Pe de altă parte, n-avea niciun rost să se dea peste cap ca să adune iepuri care aveau să se poarte precum Inişor.

„Indiferent unde-o să ne aşezăm în cele din urmă”, s-a gândit Alună, „sunt hotărât să veghez ca Ulcică şi Cinci să nu fie bruftuluiţi şi îmbrânciţi până ce-s gata să-şi ia lumea-n cap, fără să le mai pese de nimic. Dar oare Barosanu' o să gândească la fel?”

— Îl ştiţi pe Argintiul, nu? a zis Barosanu', întrerupându-i gândurile. Se pare că unii dintre tinerii din *Owsla* îi tot caută nod în papură – îl necăjesc din pricina blănii şi spun că şi-a căpătat locul doar datorită Threarahului. Mi-am zis să mai adun câţiva, dar presupun că aproape toţi cei din *Owsla* se simt foarte bine acolo unde sunt.

A aruncat o privire în jur.

— Se pare că nu sunt prea mulţi aici, nu-i aşa? Crezi că merită cu adevărat să mergem mai departe?

Argintiul dădea semne cum că vrea să spună ceva, când deodată s-a auzit un tropot prin tufişurile de deasupra, iar din pădure au apărut pe coastă încă trei iepuri. Veneau

drept, hotărât, nu în neorânduială, precum aceia strânşi în şanţ. Cel mai mare mergea în frunte, iar ceilalţi doi îl urmau, ca şi cum ar fi fost sub comanda lui. Alună, simţind de îndată că au alte gânduri decât el şi tovarăşii săi, a tresărit şi s-a ridicat în două labe, încordat. Cinci i-a murmurat la ureche „Vai, Alună, au venit să...”, dar s-a întrerupt imediat. Barosanu’ s-a răsucit către nou-veniţi şi i-a ţintuit cu privirea, mişcând iute din nas. Cei trei au păşit drept spre el.

— Thlayli? a zis căpetenia.

— Mă ştii prea bine, a răspuns Barosanu’, iar eu te ştiu pe tine, Laur. Ce vrei?

— Eşti arestat.

— Arestat? Ce vrei să zici? Pentru ce?

— Pentru c-ai semănat vrajbă şi-ai instigat la revoltă. Argintiule, şi tu eşti arestat, pentru că nu te-ai prezentat în seara asta la raport în faţa lui Inişor şi a trebuit ca îndatoririle tale să fie preluate de un camarad. Amândoi veniţi cu mine.

Cât ai clipi, Barosanu’ s-a repezit la el, zgâriindu-l şi izbindu-l cu labele dinapoi. Laur a ripostat. Însoţitorii lui s-au apropiat, pândind prilejul de a intra în luptă şi de a-l imobiliza pe Barosanu’. Deodată, de pe mal, Cruşin s-a aruncat în încăierare, l-a azvârlit cât colo pe unul dintre soldaţi cu o izbitură a labelor din spate, apoi l-a atacat pe celălalt. După o clipă i s-a alăturat Păpădie, care a aterizat drept pe iepurele azvârlit de Cruşin. Amândoi soldaţii s-au eliberat, s-au uitat în jur o clipă, apoi au luat-o la fugă în sus pe coastă, înspre pădure. Laur s-a descotorosit de Barosanu’ şi s-a strâns ghem, frământându-şi labele din faţă şi mârâind, cum fac iepurii când sunt furioşi. Tocmai voia să spună ceva, când Alună l-a înfruntat.

— Pleacă, a zis Alună calm, dar hotărât, altfel te omorâm.

— Ştii ce înseamnă asta? a făcut Laur. Sunt căpitanul celor din *Owsla.* Ştii, nu-i aşa?

— Pleacă, a repetat Alună, altfel o să fii omorât.

— Voi o să fiţi omorâţi, i-a tăiat-o Laur.

Şi a zbughit-o şi el în sus pe coastă, dispărând în pădure.

Umărul lui Păpădie sângera. Şi-a lins câteva clipe rana, apoi s-a răsucit către Alună.

— N-o să treacă mult până se vor întoarce, Alună. S-au dus să cheme *Owsla,* apoi o s-o-ncasăm cu toţii.

— Trebuie să plecăm chiar acum, a spus Cinci.

— Da, acum chiar c-a venit vremea, a fost de acord Alună. Hai s-o luăm în jos, către pârâu. Apoi o să mergem de-a lungul malului – aşa n-o să ne răzleţim.

— Dacă vrei să-mi urmezi sfatul… a început Barosanu'.

— Dacă mai stăm aici, n-o să mai ajung să-l urmez, i-a răspuns Alună.

Alături de Cinci, i-a condus afară din şanţ şi în jos pe coastă. În mai puţin de un minut, ceata de iepuri s-a făcut nevăzută în noaptea slab luminată de lună.

5.
În pădure

Iepurii ăştia tineri [...] trebuie să plece dacă vor să nu piară.
În libertate şi sălbăticie [...] rătăcesc uneori kilometri întregi [...], umblând până ce-şi află un loc potrivit.

R.M. Lockley, *Viaţa intimă a iepurilor*

Luna se apropia de asfinţit când au ieşit din câmp şi au intrat în pădure. Rătăciseră vreo câteva sute de metri pe câmp, răzleţindu-se şi iar adunându-se, rămânând cât de cât laolaltă, de-a lungul pârâului. Alună bănuia că niciun alt iepure cu care vorbise el vreodată nu mai ajunsese aşa departe de sălaş, dar încă nu ştia dacă sunt sau nu în siguranţă; şi tocmai când se întreba – nu pentru prima oară – dacă nu cumva îi aude pe urmăritori, a zărit conturul întunecat al copacilor şi pârâul pierzându-se printre ei.

Iepurii se feresc de locurile cu copaci deşi, unde pământul e umbrit, umed şi unde nu creşte iarba; tufele îi neliniştesc. Lui Alună nu-i plăceau copacii. Dar, şi-a spus în sinea lui, cu siguranţă Laur o să şovăie să vină după ei într-un asemenea loc, şi probabil era mai bine să meargă de-a lungul pârâului decât să umble la nimereală pe câmpuri, ca până la urmă să se pomenească înapoi la sălaş. S-a hotărât să intre de-a dreptul în pădure, fără să se sfătuiască cu Barosanu', nădăjduind că ceilalţi se vor lua după el.

„Dacă nu dăm de vreo belea şi pârâul ne duce dincolo de pădure”, îşi zicea, „chiar c-o să lăsăm în urmă sălaşul şi apoi ne putem căuta un loc unde să ne tragem oleacă sufletul. Cei mai mulţi dintre ei par să fie în regulă, dar n-o să mai treacă mult până când Ulcică şi Cinci o să ajungă la capătul puterilor.”

Nici nu intraseră bine în pădure, că au fost împresuraţi de zgomote. Mirosea a frunze umede şi a muşchi şi pretutindeni se auzea plescăitul moale al apei. De cum pătrundea în pădure, pârâul se deschidea într-o cascadă nu

foarte înaltă care se rostogolea într-o mică întindere de apă, iar sunetul, închis între copaci, reverbera ca într-o peşteră. Păsările căţărate pe crengi se foiau deasupra lor; adierea nopţii răscolea frunzele; ici şi colo cădea câte o rămurea uscată. Şi mai erau şi zgomote mai duşmănoase, nedesluşite, din depărtare; zgomote de mişcare.

Pentru iepuri, tot ce e necunoscut e primejdios. Prima reacţie e să tresară, a doua – s-o tulească. Au tot tresărit până ce s-au simţit sleiţi de puteri. Dar ce să fi însemnat acel freamăt şi unde puteau s-o tulească în sălbăticia aia?

Iepurii au înaintat mai încet, tot mai înghesuiţi unii în alţii. Curând au pierdut firul apei, s-au furişat prin părţile luminate de lună ca nişte fugari şi au poposit în tufişuri, cu urechile ciulite şi ochii holbaţi. De-acum luna coborâse, iar lumina, acolo unde răzbătea printre copaci, părea mai groasă, mai ostenită şi mai galbenă.

De sub un tufiş, din vârful unui morman de frunze uscate, Alună a urmat cu privirea o cărare îngustă, străjuită pe amândouă părţile de ferigi şi mlădiţe de răscoage. Ferigile se legănau alene în vânt, dar pe cărare nu se zărea nimic, în afară de câteva ghinde de anul trecut împrăştiate la poalele unui stejar. Ce se afla printre ferigi? Ce-i pândea după cotitura din faţă? Şi ce avea să păţească un iepure care pleca de la adăpostul tufişului şi pornea în goană pe cărăruie? S-a răsucit către Păpădie, care stătea lângă el.

— Mai bine rămâneţi aici, a zis. Când ajung la cotitură, o să bat din picioare. Dar dacă dau de bucluc, du-i pe ceilalţi de aici.

Fără să aştepte răspuns, a ieşit de la adăpost şi a pornit pe cărare. În câteva secunde a ajuns la stejar. S-a oprit un pic, a privit în jur, apoi a fugit către cotitură. Dincolo cărarea era la fel – pustie, în lumina din ce în ce mai slabă a lunii, coborând lin coasta către întunericul unui stejăriş. Alună a bătut din picioare, iar peste câteva clipe Păpădie era lângă el, între ferigi. Cu toată spaima şi încordarea, s-a gândit că Păpădie trebuie să fie tare iute de picior, de vreme ce ajunsese acolo ca fulgerul.

— Bravo, a şoptit Păpădie. Înfrunţi primejdii pentru noi,

ca El-ahrairah[7]?

Alună i-a aruncat o privire prietenoasă. Erau vorbe de laudă şi-i picaseră bine. Ceea ce este pentru englezi Robin Hood şi pentru negrii americani John Henry este pentru iepuri Elil-Hrair-Rah sau El-ahrairah – Prinţul cu O Mie de Vrăjmaşi. Unchiul Remus se prea poate să fi auzit de el, căci unele dintre aventurile lui El-ahrairah sunt cele ale Cumătrului Iepuroi[8]. De fapt, Odiseu însuşi se poate să fi împrumutat un tertip, două de la eroul-iepure, căci acesta era foarte bătrân şi nu ducea lipsă niciodată de vicleşuguri cu care să-şi înşele vrăjmaşii. Se zice că odată, ca să ajungă acasă, trebuia să treacă înot un râu unde sălăşluia o ştiucă mare şi lacomă. El-ahrairah s-a pieptănat până ce a adunat destulă blană cu care să îmbrace un iepure din lut şi i-a dat drumul pe apă. Ştiuca s-a repezit, şi-a înfipt dinţii, după care i-a dat drumul, scârbită. După o vreme, momâia a plutit înapoi la mal; El-ahrairah a scos-o, a aşteptat un timp şi a lăsat-o iar în apă. După ce s-au jucat astfel vreun ceas, ştiuca nu s-a mai atins de iepurele de lut; El-ahrairah a ispitit-o de cinci ori la rând până să se încumete să treacă râul şi să plece acasă. Unii iepuri spun că el stăpâneşte vremea, căci vântul, umezeala şi roua sunt prietenii şi uneltele iepurilor împotriva duşmanilor.

— Alună, trebuie să ne oprim aici, a spus Barosanu’, pitindu-se şi el printre trupurile ghemuite ale celorlalţi, care gâfâiau. Ştiu că nu-i un loc potrivit, dar Cinci şi celălalt pişpirică e limpede că-s sleiţi de puteri. Nu pot merge mai departe dacă nu ne odihnim.

Ce-i drept, toţi erau obosiţi. Mulţi iepuri îşi petrec toată viaţa în acelaşi loc şi niciodată nu aleargă mai mult de o sută de metri fără oprire. Chiar dacă pot să trăiască uneori şi câteva luni deasupra pământului, preferă să aibă pe-aproape un adăpost de vreun fel. Nu sunt obişnuiţi decât să

---

[7] Accentul se pune ca în „Nu zice hop” (n. a.).

[8] Unchiul Remus este un personaj fictiv, povestitorul din *Uncle Remus, His Songs and His Sayings: The Folk-Lore of the Old Plantation,* culegere de poveşti ale americanilor de origine africană, editată de Joel Chandler Harris în 1881. Br’er Rabbit, Cumătrul Iepuroi, este personajul principal al acestor poveşti (n. tr.).

ţupăie uşor în jurul sălaşului într-o seară de vară sau s-o ia la sănătoasa. E greu de închipuit că iepurii ar merge fără oprire; nu sunt făcuţi pentru aşa ceva. E adevărat că cei tineri sunt în stare să migreze şi pot călători kilometri întregi, dar nu se aştern la drum cu uşurinţă.

Alună şi însoţitorii săi îşi petrecuseră noaptea făcând toate lucrurile care nu le sunt fireşti, şi asta pentru prima oară în viaţa lor. Merseseră împreună, ori măcar încercaseră; au fost şi dăţi când s-au răzleţit de-a binelea. S-au străduit să înainteze în acelaşi ritm, ceva între ţupăit şi goană, şi nu le-a fost deloc lesne. De la intrarea în pădure fuseseră copleşiţi de nelinişte. Câţiva dintre ei erau aproape *tharn,* adică în starea aceea de încremenire cu ochii holbaţi în care intră iepurii îngroziţi sau foarte obosiţi, astfel încât înlemnesc şi privesc pur şi simplu cum se apropie duşmanul – nevăstuică sau om – să le ia viaţa. Ulcică şedea tremurând sub o ferigă, cu urechile pleoştite. Îşi ţinea o lăbuţă întinsă într-un fel stângaci, nefiresc, şi o tot lingea, chinuit. Cinci era un pic mai bine. Arăta tot voios, dar foarte obosit. Alună şi-a dat seama că, până nu se odihneau, aveau să fie mai feriţi acolo unde se aflau decât şontâcăind în loc deschis, fără a fi în stare să fugă din faţa vreunui duşman. Dar dacă zăceau acolo rumegând la gânduri negre, fără hrană şi fără să se poată aciua într-o vizuină, toate necazurile aveau să li se îngrămădească în inimă, spaimele aveau să sporească, iar unii puteau să se împrăştie ori chiar să încerce să se întoarcă în sălaş. I-a venit o idee:

— Da, foarte bine, ne odihnim aici. O să intrăm între ferigi. Hai, Păpădie, spune-ne o poveste. Ştiu că te pricepi la asta. Uite, Ulcică e nerăbdător s-o audă.

Păpădie s-a uitat la Ulcică şi a priceput ce voia Alună de la el. Stăpânindu-şi propria teamă de pădurea neprietenoasă şi fără fir de iarbă, de bufniţele care se întorceau la cuib înainte de ivirea zorilor şi pe care le puteau auzi ceva mai departe, de mirosul ciudat, rânced, al unui animal, ce părea să vină de undeva mai aproape, a început.

6.
Povestea binecuvântării lui El-ahrairah

De ce să creadă că sunt crudă?
Ori că eu l-aş trăda?
L-aş face să iubească ce a fost
Când lumea încă nu era.

WB. Yeats, *O femeie tânără şi bătrână*

— Demult, tare demult, Frith a făcut lumea. Tot el a făcut şi stelele, iar lumea e una dintre ele. Le-a făcut din căcărezele sale, pe care le-a risipit pe cer; de aceea sunt pe lume atâta iarbă şi atâţia copaci. Frith face pâraiele să curgă. Se ţin după el pe când trece pe cer, iar când pleacă de pe cer îl caută cât e noaptea de lungă. Frith a făcut toate animalele şi păsările, dar la început toate erau la fel. Între vrabie şi erete era prieteşug şi mâncau deopotrivă grăunţe şi muşte. Iar între vulpe şi iepure era prieteşug şi mâncau deopotrivă iarbă. Şi era belşug de iarbă, şi era belşug de muşte, căci lumea era nouă, iar Frith strălucea şi încălzea toată ziulica.

El-ahrairah era şi el printre animalele din acele zile şi avea multe neveste. Avea aşa de multe neveste, că nici nu le puteai număra, iar nevestele aveau atâţia pui, că nici măcar Frith nu le putea ţine socoteala, şi mâncau iarba şi păpădiile şi lăptucile şi trifoiul, iar El-ahrairah era tatăl tuturor. (Barosanu' a mormăit încântat.) Şi, după o vreme, a continuat Păpădie, după o vreme iarba începu să se împuţineze, iar iepurii se împrăştiară peste tot, prăsindu-se şi mâncând de zor.

Atunci Frith îi spuse lui El-ahrairah: „Prinţule Iepure, dacă nu-ţi poţi stăpâni neamul, găsesc eu o cale să-l strunesc. Tine minte vorbele mele.”

Dar lui El-ahrairah nici că-i păsă şi-i zise lui Frith: „Neamul meu e cel mai puternic din lume, căci ai mei se înmulţesc cu iuţeală şi nimeni nu-i întrece la mâncat. Iar asta arată ce mult îl iubesc ei pe Stăpânul Frith, căci dintre

toate animalele, lor le priesc cel mai tare căldura şi lumina lui. Trebuie să pricepi, Stăpâne, cât de importanţi sunt ei şi să nu le vatămi traiul cel minunat.”

Frith ar fi putut să-l nimicească pe loc pe El-ahrairah, dar avea de gând să-l ţină pe lume, căci voia ca el să zburde şi să şăguiască şi să născocească şiretlicuri. Aşa că se hotărî să-l învingă nu cu puterea sa cea mare, ci cu un vicleşug. Iscă zvonul c-o să adune obştea şi-o să facă un dar fiecărui animal şi fiecărei păsări, ca să le deosebească de celelalte. Şi toate făpturile porniră către locul de adunare. Dar, prin grija lui Frith, nu ajunseră toate odată. Când se arătă mierla, îi dărui cântecul minunat, iar când veni vaca, îi dărui coarnele ascuţite şi tăria, ca să nu se teamă de nicio altă făptură. Şi iac-aşa, pe rând, se înfăţişară vulpea şi hermina şi nevăstuica. Şi fiecăreia dintre ele Frith îi dărui viclenia şi sălbăticia şi dorinţa de-a vâna şi de-a ucide şi de-a mânca odraslele lui El-ahrairah. Şi aşa se face că plecară de la Frith pline de nimic altceva decât pofta de-a ucide iepuri.

Acuma, în toată această vreme, El-ahrairah dănţuia şi se împerechea şi se lăuda că se duce la adunarea lui Frith ca să primească un dar măreţ. În cele din urmă purcese către locul cu pricina. Dar pe când mergea într-acolo, se opri să-şi tragă sufletul pe o coastă cu nisip. Şi pe când hodinea aşa, trecu în zbor peste deal lăstunul-mare, cel cu pene întunecate, ţipând: „Veşti! Veşti! Veşti!”

Şi, după cum ştiţi, tot asta zice de atunci încoace.

Aşa că El-ahrairah îl strigă şi-l întrebă: „Ce veşti?”

„Păi”, zise lăstunul-mare, „n-aş vrea să fiu în pielea ta, El-ahrairah. Căci Frith le-a dat vulpii şi nevăstuicii inimi viclene şi colţi ascuţiţi, iar pisicii i-a dat mers neauzit şi ochi care văd pe-ntuneric, şi ele au plecat de la Frith ca să ucidă şi să înfulece tot ce-i al lui El-ahrairah.”

Şi zbură mai departe peste dealuri. În acea clipă El-ahrairah auzi glasul lui Frith: „Unde-i El-ahrairah? Căci toţi ceilalţi şi-au luat darurile şi am venit să-l caut.” Atunci El-ahrairah pricepu că Frith e mult mai isteţ decât el şi se spăimântă. Se gândi că vulpea şi nevăstuica vin şi ele cu Frith, aşa că se răsuci înspre coastă şi se puse pe scurmat.

Săpă o gaură, dar nu înaintase prea mult când Frith trecu peste culmea dealului, singur. Şi dădu peste El-ahrairah, cu fundul afară din gaură, iar nisipul zbura în toate părţile, pe când săpa de zor. Văzând asta, zise: „Prietene, nu l-ai văzut cumva pe El-ahrairah, căci îl caut să-i dau şi lui darul?”

„Nu”, răspunse El-ahrairah fără să iasă, „nu l-am văzut. E departe. N-a putut să vină.”

Atunci Frith zise:

„Atunci ieşi din gaură şi o să te blagoslovesc pe tine în locul lui.”

„Ba nu, nu pot”, zise El-ahrairah, „nu-mi văd capul de treabă. Vulpea şi nevăstuica se îndreaptă încoace. Dacă vrei să mă blagosloveşti, apoi blagosloveşte-mi fundul, ăsta de se vede afară.”

Toţi iepurii mai auziseră povestea: în nopţile de iarnă, când frigul bântuia prin galeriile sălaşului, iar umezeala îngheţată zăcea în fundul tunelurilor de sub vizuini; în serile de vară, în iarba de sub păducei şi de sub florile de soc, cu mirosul lor dulceag, de putreziciune. Păpădie era un povestitor iscusit, aşa că până şi Ulcică a uitat de oboseală şi de primejdii şi şi-a amintit că neamul iepuresc nu poate fi nimicit. Fiecare dintre ei se vedea pe sine ca El-ahrairah, care putea să fie necuviincios cu Frith şi să scape nevătămat.

Atunci, a continuat Păpădie, Frith se îmbună faţă de El-ahrairah, văzându-i isteţimea şi văzând că nu s-a dat bătut nici măcar când a crezut că vin după el vulpea şi nevăstuica. Şi rosti astfel: „Prea bine, o să-ţi blagoslovesc fundul ce se iţeşte din gaură. Fundule, mereu să fii puternic şi să simţi când vine primejdia şi să fii iute ca vântul, ca să-ţi salvezi stăpânul. Am zis!”

Iar când sfârşi de grăit, coada lui El-ahrairah se făcu orbitor de albă şi străluci ca o stea: iar labele dinapoi i se făcură lungi şi puternice şi izbi cu ele în deal de se prăvăliră până şi gâzele căţărate pe firele de iarbă. Ieşi din gaură şi o tuli peste deal mai iute ca orice făptură din lume. Iar Frith strigă după el: „El-ahrairah, neamul tău nu poate cârmui lumea, căci nu îngădui eu aşa ceva. Lumea întreagă o să-ţi

fie vrăjmaşă, Prinţule cu O Mie de Vrăjmaşi, iar când vei fi prins, vei fi omorât. Dar mai întâi trebuie să fii prins, scârmătorule, urechi-ciulite, alergătorule, prinţ care iute simte primejdia. Să fii viclean şi cu tolba plină de şmecherii, şi neamul tău n-o să fie niciodată şters de pe faţa pământului.”

Şi atunci El-ahrairah pricepu că, deşi nu rabdă bătaia de joc, Frith îi este prieten. Şi în fiece seară, când Frith şi-a încheiat treburile zilei şi şade în tihnă pe cerul înroşit, El-ahrairah şi odraslele sale şi odraslele odraslelor sale ies din vizuini şi mănâncă şi se joacă sub ochii lui, căci le este prieten şi le-ajurat că niciodată nu vor fi şterşi de pe faţa pământului.

7.
Lendri şi râul

Quant au courage moral, il avait trouvé fort rare, disait-il, celui de deux heures après minuit; c'est-à-dire le courage de l'improviste.[9]

Napoleon Bonaparte

Când Păpădie a isprăvit povestea, Ghindă, care şedea în partea de unde bătea vântul, a tresărit şi s-a ridicat în două labe, cu urechile ciulite şi nasul fremătând. Mirosul ciudat, rânced era mai puternic ca înainte, iar după câteva clipe au auzit cu toţii un zgomot ca şi cum s-ar fi apropiat ceva mare. Deodată, ferigile din partea cealaltă a cărării s-au dat deoparte şi s-a ivit un cap lung, ca de câine, vărgat cu alb şi negru. Era îndreptat în jos, cu fălcile deschise şi nasul aproape de pământ. În spatele capului desluşeau cu greu nişte labe mari şi puternice şi un trup negru cu părul lăţos. Ochii erau mijiţi către ei, plini de o sălbatică viclenie. Capul s-a mişcat încet, măsurând într-o parte şi-n cealaltă cărarea slab luminată, apoi iarăşi şi-a aţintit în direcţia lor privirea fioroasă, cumplită. Fălcile s-au deschis şi mai larg, şi i-au zărit colţii, sclipind albi, ca vărgile de pe cap. S-a uitat înspre ei îndelung, iar iepurii au rămas neclintiţi, privindu-l ţintă, fără să scoată un sunet. Apoi Barosanu', care era cel mai aproape de cărare, s-a răsucit şi s-a strecurat printre ceilalţi.

— Un *lendri,* a mormăit în vreme ce trecea printre ei. Poate că e primejdios, poate că nu, dar n-am de gând să aflu. Hai s-o ştergem de-aici.

L-au urmat printre ferigi şi foarte curând au ajuns la altă cărare, paralelă. Barosanu' a păşit pe ea şi a luat-o la goană. Păpădie l-a ajuns din urmă şi amândoi s-au făcut nevăzuţi printre tufişuri. Alună şi ceilalţi au alergat în urma

[9] „Cât despre curajul moral, zicea că l-a întâlnit foarte rar pe cel de la ceasurile două de după miezul nopţii; cu alte cuvinte, curajul în faţa unui lucru neaşteptat” (în franceză, în original) (n. tr.).

lor cum au putut, cu Ulcică, pe care teama îl mâna de la spate în ciuda labei care îl durea, şontâcăind după ei.

Alună a ajuns dincolo de tufişuri şi şi-a continuat drumul pe cărarea care făcea o cotitură. Apoi s-a oprit brusc şi s-a aşezat pe labele din spate. Chiar în faţa lui, Barosanu' şi Păpădie se opriseră pe buza unui mal înalt, privind la apa care curgea dedesubt. De fapt, era râuşorul Enborne, lat de vrea patru-cinci metri şi, în acest moment al anului, adânc cam de un metru, din pricina ploilor de primăvară. Însă iepurilor li se părea uriaş, un şuvoi de apă cum nu-şi închipuiseră c-ar putea exista. Luna aproape apusese şi acum era beznă, dar puteau desluşi licărul apei care curgea şi întrezăreau pe partea cealaltă un şir de nuci şi de arini. Undeva, dincolo de copaci, un fluierar a ţipat de trei-patru ori, apoi a tăcut.

Au sosit aproape toţi ceilalţi, unul câte unul. S-au oprit pe mal uitându-se la apă fără să rostească o vorbă. Bătea un vântişor rece, iar câţiva tremurau.

— Ei, iaca o surpriză plăcută, Alună, a vorbit într-un târziu Barosanu'. Ori poate te-aşteptai la asta când ne-ai dus prin pădure?

Pe Alună l-a fulgerat gândul neplăcut cum că Barosanu' avea să-i dea probabil de furcă. Nici vorbă să fie laş, dar părea că-şi păstra cumpătul doar atâta vreme cât ştia sigur încotro merge şi ce face. Pentru el, era mai rău să fie luat prin surprindere decât să-l pască primejdia; când era luat prin surprindere, îi sărea ţandăra. În ziua dinainte, prevestirea lui Cinci îl scosese dintr-ale lui, aşa că i-a vorbit mânios Threarahului şi a părăsit *Owsla.* Apoi, când era nesigur în privinţa plecării din sălaş, căpitanul Laur se ivise la ţanc ca să-l atace şi să ofere pretextul perfect pentru a-şi lua tălpăşiţa. Acum, la vederea râului, Barosanu' îşi pierdea din nou cumpătul, iar dacă el, Alună, nu izbutea cumva să-l strunească, aveau să dea de belea. S-a gândit la Threarah şi la politeţea lui plină de şiretenie.

— Nu ştiu ce ne-am fi făcut adineaori fără tine, Barosane, a zis el. Ce animal era ăla? Ne-ar fi omorât?

— Un *lendri,* a răspuns Barosanu'. Am auzit de ei de la

cei din *Owsla.* Nu-s cu adevărat primejdioşi. Nu sunt în stare să prindă un iepure care fuge, şi aproape întotdeauna îi poţi mirosi de departe. Sunt nişte chestii ciudate: am auzit de iepuri care trăiesc aproape de-a valma cu ei şi nu păţesc nimic. Totuşi, cel mai bine-i să te fereşti de ei. Scot din vizuină puii de iepure, iar dacă se-ntâmplă să găsească iepuri răniţi, îi omoară. Sunt printre Cei O Mie, fără doar şi poate. Ar fi trebuit să-mi dau seama după miros, dar era nou pentru mine.

— Omorâse înainte să dea peste noi, a zis Mură cutremurându-se. Avea sânge pe bot.

— Un şobolan, poate, ori niscaiva pui de fazan. Am avut noroc că omorâse *deja* ceva. Altfel, poate c-ar fi fost mai sprinten. Totuşi, din fericire am făcut ce trebuia. Ne-am descurcat foarte bine, a zis Barosanu'.

Cinci s-a ivit pe cărare, şchiopătând, alături de Ulcică. S-au oprit şi ei holbându-se la râu.

— Ce crezi c-ar trebui să facem acum, Cinci? a întrebat Alună.

Cinci a privit în jos, spre râu, şi şi-a mişcat urechile.

— Va trebui să trecem apa. Dar nu cred că pot înota, Alună. Nu mai am strop de vlagă, iar lui Ulcică îi e mult mai rău.

— Să trecem apa? a strigat Barosanu'. Să trecem apa? Cine-o să treacă apa? De ce vrei s-o trecem? N-am mai pomenit aşa aiureală.

La fel ca toate animalele sălbatice, iepurii pot să înoate, dacă e musai; unii înoată chiar de plăcere. S-a auzit de câţiva care trăiesc la poalele pădurii şi trec adesea înot pârâul ca să ajungă la câmpul de dincolo. Dar majoritatea se feresc de apă, iar un iepure sleit de puteri sigur nu poate trece înot râul Enborne.

— Nu vreau să sar acolo, a zis Iuţilă.

— De ce n-am merge de-a lungul malului? a întrebat Gălbenel.

Alună bănuia că, de vreme ce Cinci simţea c-ar trebui să treacă apa, putea fi primejdios să n-o facă. Dar cum să-i înduplece pe ceilalţi? În clipa aceea, pe când se întreba ce

să le spună, şi-a dat seama că era ceva în aer care-i dădea speranţă. Ce să fie oare? Un miros? Un sunet? Apoi a înţeles. În apropiere, dincolo de râu, o ciocârlie începuse să cânte şi să zboare în înalturi. Se arătau zorile. O mierlă a scos câteva triluri adânci, prelungi, iar un porumbel gulerat a îngânat-o. Curând s-a ivit cenuşiul zorilor şi au putut zări râul curgând chiar la poalele pădurii. De partea cealaltă se deschidea câmpul întins.

8.
Traversarea

Dar sutaşul [...] a poruncit ca aceia care pot să înoate, aruncându-se cei dintâi, să iasă la uscat. Iar ceilalţi, care pe scânduri, care pe câte ceva de la corabie. Şi aşa au ajuns cu toţii să scape, la uscat.

Faptele Sfinţilor Apostoli, capitolul 27[10]

Creasta malului nisipos se ridica la aproape doi metri deasupra apei. Din locul unde stăteau, iepurii vedeau ca-n palmă în susul şi-n josul râului, înspre stânga. Era clar că sunt cuiburi în povârnişul de sub ei, căci atunci când s-a luminat mai bine au putut vedea vreo patru lăstuni zburând peste apă şi pierzându-se pe câmp. Curând, unul s-a întors cu ciocul plin şi au auzit puişorii piuind, în timp ce pasărea dispărea în malul de sub ei. Malul nu era aşa de înalt în nicio direcţie. În susul apei se înclina până ce devenea o potecă acoperită de ierburi printre copaci şi râu. Cărarea urma firul apei, care o ţinea drept cât puteau ei să vadă, curgând liniştit, fără vaduri, locuri mai adânci cu pietriş ori punţi de scânduri. Chiar sub ei era o răstoacă mare. Şi aici apa era aproape nemişcată. Spre stânga lor panta cobora iar către nişte pâlcuri de arini, printre care se auzea apa clipocind peste pietriş. Se întrezărea o sârmă ghimpată întinsă de-a curmezişul apei, şi s-au gândit că trebuie să fie de-a lungul unui vad prin care trec vitele, ca acela de pe pârâiaşul aflat lângă sălaşul lor.

Alună s-a uitat înspre cărarea din susul apei.

— E iarbă acolo. Hai să mâncăm.

Au coborât în fugă malul şi s-au pus pe ronţăit lângă apă. Între ei şi şuvoi se aflau tufe crescute pe jumătate de dreţe purpurii şi de iarba-puricelui, care aveau să înflorească de-abia peste două luni. Singurele flori erau câteva fire

---

[10] *Biblia,* Institutul Biblic şi de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1968 (n. tr.).

timpurii de creţuşcă şi un smoc de brusture trandafiriu. Uitându-se îndărăt spre mal, au văzut că e ciuruit de cuiburi de lăstuni. La poalele costişei era o limbă de pământ, presărată cu gunoaiele coloniei – rămurele, găinaţ, pene, un ou spart şi vreo doi pui morţi. Acum o droaie de lăstuni săgetau pe deasupra apei.

Alună s-a apropiat de Cinci şi l-a dus pe nesimţite de lângă ceilalţi, în vreme ce mâncau. Când au ajuns la oarecare depărtare şi erau pe jumătate ascunşi de un pâlc de trestii, a zis:

— Cinci, eşti sigur că trebuie să trecem râul? Ce-ar fi să mergem de-a lungul malului în sus ori în jos?

— Nu, trebuie să trecem râul, Alună, ca să ajungem pe câmpurile de acolo – şi dincolo de ele. Ştiu ce trebuie să căutăm – un loc înalt şi fără alte vieţuitoare, cu pământ uscat, de unde iepurii să poată vedea şi auzi până departe şi unde oamenii să nu poată ajunge. Asta n-ar merita oare să batem atâta drum?

— Ei, fireşte c-ar merita. Dar există un asemenea loc?

— Nu în preajma unui râu, nu-i nevoie să ţi-o spun. Dar dacă treci un râu, începi din nou să urci, nu? Ar trebui să fim în vârf – în vârf şi la loc deschis.

— Dar mă tem că nu vor vrea să meargă mai departe. Şi apoi, spui toate astea, şi totuşi spui că eşti prea vlăguit ca să înoţi?

— Pot să mă odihnesc, Alună, dar lui Ulcică nu-i e bine deloc. Cred că e vătămat. Poate că va trebui să poposim aici o jumătate de zi.

— Hai să mergem să vorbim cu ceilalţi. Poate nu se vor împotrivi popasului, dar trecerea apei nu le e deloc pe plac. Doar să-i sperie ceva de pe-aici.

De cum au ajuns înapoi, Barosanu’ le-a ieşit în cale din tufele de la marginea cărării.

— Mă întrebam unde te-ai dus, i-a spus lui Alună. Eşti gata s-o pornim din loc?

— Nu, nu-s gata, a răspuns Alună cu hotărâre. Sunt de părere c-ar trebui să stăm aici până la *ni-Frith.* Aşa ne vom odihni cu toţii, apoi putem trece râul către câmpurile din

zare.

Barosanu’ a dat să spună ceva, dar Mură i-a luat-o înainte.

— Barosane, ce-ar fi să treci tu înot şi să arunci o privire pe câmp? Poate că pădurea nu se întinde foarte mult într-o parte ori în cealaltă. De acolo poţi să vezi mai bine; şi aşa vom şti în ce parte e mai bine s-o pornim.

— Ei, fie, a făcut Barosanu’, cam morocănos. Parc-ar fi ceva miez în vorbele astea. O să trec înot *embleer*-ul[11] ăsta de râu de câte ori poftiţi. Sunt totdeauna la dispoziţia Domniilor Voastre.

Fără cea mai mică şovăială, a ajuns din două salturi la apă, a intrat în ea şi a înotat de-a curmezişul răstoacei adânci şi liniştite. L-au urmărit cu privirea cum iese din apă lângă o tufă înflorită de untişor, prinzându-se cu dinţii de una dintre tulpinile tari, se scutură straşnic de stropii de pe blană şi o tuleşte în desişul de arini. Peste o clipă l-au văzut cum fuge printre nuci şi iese în câmp.

— Mă bucur că e cu noi, i-a spus Alună Argintiului. (Şi din nou s-a gândit cu şiretenie la Threarah.) E cel mai potrivit ca să afle tot ce trebuie să ştim. Ei, ia te uită, se înapoiază deja.

Barosanu’ gonea peste câmp, arătând mai agitat decât oricând de la întâlnirea cu căpitanul Laur încoace. Aproape că s-a azvârlit în apă şi a vâslit iute cu labele, lăsând în urmă un val în formă de săgeată pe suprafaţa liniştită, cafenie. Le-a vorbit în timp ce sălta afară din apă, pe malul nisipos.

— Alună, în locul vostru n-aş mai aştepta până la *ni-Frith.* Aş pleca numaidecât. De fapt, cred că e musai s-o ştergem din loc.

— De ce? a întrebat Alună.

— Prin pădure umblă liber un câine mare.

Alună a tresărit.

— Cum? De unde ştii?

— Când ajungi pe câmp, vezi cum pădurea coboară către râu. În unele părţi e rară. Am văzut câinele trecând printr-

[11] „Împuţit” – termenul care caracterizează mirosul unei vulpi (n. a.).

un luminiş. Târa după el un lanţ, aşa că trebuie să-l fi rupt. Poate se ţine după mirosul lui *lendri,* dar *lendri* trebuie să fie de-acuma sub pământ. Ce crezi c-o să se întâmple când prinde mirosul nostru care se întinde dintr-o parte în alta a pădurii, cu rouă pe el? Haideţi, să trecem iute.

Alună nu ştia ce să facă. În faţa lui stătea Barosanu’, ud până la piele, neînfricat şi hotărât – dârzenia întruchipată. Lângă el era Cinci, tăcut şi neliniştit. L-a văzut pe Mură uitându-se ţintă la el şi aşteptând o decizie din partea lui, nu din partea Barosanului. Apoi s-a uitat la Ulcică, pitit într-o scobitură din nisip, mai îngrozit şi mai neajutorat ca orice iepure văzut de el vreodată. În clipa aceea, sus, în pădure, s-a auzit un lătrat aprig, iar o gaiţă s-a pus pe boscorodit.

Alună a vorbit ca într-un fel de uitare de sine, ameţit:

— Păi, atunci, du-te, şi să meargă cine mai vrea. Eu am s-aştept până când Cinci şi Ulcică vor fi în stare să treacă şi ei.

— Cap pătrat ce eşti! a strigat Barosanu’. O să pierim cu toţii! O să…

— Nu bate din picioare, a făcut Alună. O să te-audă. Ce zici să facem, atunci?

— Să zic? Nu-i nimic de zis. Cei care pot să înoate – să înoate. Ceilalţi să stea aici şi să spere c-o să fie bine. Poate n-o să vină câinele.

— Mă tem că nu pot face asta. Eu l-am băgat pe Ulcică în buclucul ăsta, tot eu o să-l scot.

— Păi, pe Cinci nu tu l-ai băgat în bucluc, nu? El te-a băgat pe tine.

Alună şi-a dat seama că, deşi Barosanu’ îşi ieşise din fire, nu se zorea defel să plece şi părea cel mai puţin speriat, lucru pe care nu putea decât să-l admire, călcându-şi oarecum pe inimă. Uitându-se în jur după Mură, a văzut că se îndepărtase de ei şi stătea în partea de sus a răstoacei, unde limba de pământ se sfârşea într-o grămadă de pietriş. Labele din faţă îi erau pe jumătate înfundate în pietriş şi amuşina ceva mare şi neted aflat la marginea apei. Arăta ca o bucată de lemn.

— Mură, i-a zis, poţi să vii aici o clipă?

Mură şi-a ridicat privirea, şi-a tras labele afară şi a fugit înapoi.

— Alună, a spus el repede, e o bucată de lemn neted, ca bucata aceea care închidea gaura de la Rariştea Verde, mai sus de sălaş – îţi aminteşti? Probabil c-a venit pe râu în jos. Deci pluteşte. I-am putea aşeza pe ea pe Cinci şi pe Ulcică şi o punem să plutească. Ar putea trece râul. Înţelegi ce zic?

Alună nu pricepea nimic. Şuvoiul vorbelor lui Mură, care păreau nişte aiureli, s-ar fi zis că nu face decât să strângă şi mai tare încâlceala de primejdie şi uluială. Ca şi cum nu avea destule pe cap cu nerăbdarea mânioasă a Barosanului, groaza lui Ulcică şi câinele care se apropia, era limpede că iepurele cel mai deştept dintre ei se ţicnise de-a binelea. A simţit că-i dă târcoale disperarea.

— Pe *Frithrah,* da, am priceput! a rostit lângă urechea lui un glas entuziasmat.

Era Cinci.

— Repede, Alună, nu mai zăbovi! Haide, şi ia-l şi pe Ulcică!

Mură l-a îmbrâncit pe Ulcică, rămas încremenit de uimire, şi l-a silit să se ridice în picioare şi să şchiopăteze cei câţiva metri până la locul cu pietriş. Un capăt din bucata de lemn, doar un pic mai lată ca o frunză mare de revent, era pe uscat. Mură aproape că l-a împins cu ghearele pe Ulcică să urce pe ea. Acesta s-a ghemuit, dârdâind, iar Cinci s-a suit lângă el.

— Cine-i puternic? a strigat Mură. Barosane! Argintiule! Împingeţi-o pe apă.

Nimeni nu l-a ascultat. Toţi stăteau ghemuiţi la pământ, cuprinşi de uimire şi nesiguri. Mură şi-a înfundat nasul în pietriş, sub marginea de pe uscat a lemnului, şi l-a ridicat, împingându-l. Scândura s-a clătinat. Ulcică a scos un ţipăt, iar Cinci şi-a aplecat capul şi şi-a răşchirat ghearele. Apoi scândura s-a îndreptat la loc şi a plutit pe răstoacă, cu cei doi iepuri făcuţi ghem pe ea, încremeniţi. Lemnul s-a răsucit uşurel, iar cei doi s-au pomenit că se holbează la tovarăşii lor.

— Pe Frith şi Inlé! a exclamat Păpădie. Ăia doi şed pe apă! Cum se face că nu se scufundă?

— Şed pe lemn, şi lemnul pluteşte, nu vezi? a spus Mură. Acum să trecem şi noi înot. Putem porni, Alună?

În ultimele minute, Alună fusese mai aproape de a-şi pierde capul decât avea să fie vreodată. Nu ştiuse ce să facă, nu-i răspunsese în niciun fel Barosanului, care se arătase nerăbdător şi batjocoritor; se dovedise doar gata să-şi rişte viaţa alături de Cinci şi de Ulcică. Încă nu pricepea ce se-ntâmplase, dar cel puţin îşi dădea seama că Mură aştepta de la el să-şi arate autoritatea. Mintea i s-a limpezit.

— Înotaţi, a zis. Toată lumea să înoate.

S-a uitat după ei cum intră în apă. Păpădie înota la fel de bine precum alerga, iute şi fără prea multă osteneală. Şi Argintiul era puternic. Ceilalţi dădeau de zor din labe şi se trudeau, iar când au ajuns pe malul celălalt, s-a aruncat în râu şi Alună. Apa cea rece i-a răzbătut de îndată prin blană. A început să gâfâie, iar când capul i-a intrat sub apă a auzit cum se mişcă uşor pietrişul de pe fund. A vâslit cu labele stângaci, ţinându-şi capul mult deasupra apei, şi s-a îndreptat spre untişor. Când s-a tras în sus pe mal, s-a uitat în jur la iepurii şiroind de apă dintre arini.

— Unde-i Barosanu'?

— În spatele tău, i-a răspuns Mură, clănţănind din dinţi.

Barosanu' era încă în apă, de cealaltă parte a răstoacei. Înotase până la plută, îşi sprijinise capul de ea şi acum o împingea, zvâcnind cu putere din labele din spate. „Staţi liniştiţi", l-a auzit Alună zicând iute, cu voce răguşită. Apoi s-a dus la fund. Dar peste o clipă a ieşit iar la suprafaţă şi şi-a împins capul peste marginea scândurii. Cum tot izbea cu labele din spate şi se trudea, scândura s-a înclinat, apoi a înaintat încet de-a curmezişul râului şi s-a proptit pe celălalt mal, sub privirile iepurilor. Cinci l-a împins pe Ulcică jos, pe pietre, iar Barosanu' a ieşit din apă lângă ei, dârdâind şi răsuflând din greu.

— M-am prins după ce ne-a arătat Mură, a spus el. Dar e greu să împingi în apă. Sper că nu mai e mult până la

răsărit. Mi-e frig. Să mergem mai departe.

Nu era nici urmă de câine pe când se zoreau printre arini şi în sus, pe câmp, până la primul gard viu. Cei mai mulţi dintre ei nu înţeleseseră descoperirea lui Mură cu pluta şi le-a ieşit pe dată din minte. Însă Cinci s-a îndreptat spre Mură, care stătea rezemat de tulpina unui porumbar din gard.

— Ne-ai salvat, pe Ulcică şi pe mine, nu-i aşa? Nu cred că el a priceput vreun pic din ce s-a întâmplat, dar eu am priceput.

— Recunosc c-a fost o idee bună, i-a răspuns Mură. S-o ţinem minte. Poate că ne va mai fi de folos vreodată.

9.
Corbul şi câmpul de bob

Bobul în floare-a izbucnit
Şi mierla-n ghiers meşteşugit
Şi mai, şi iunie fericit!

Robert Browning, *De gustibus*

Soarele s-a ivit pe când erau încă în mărăciniş. Câţiva dintre ei adormiseră deja, cuibăriţi de bine, de rău printre tulpinile groase, ştiind că-i paşte primejdia, dar prea vlăguiţi ca să mai facă altceva decât să tragă nădejde că vor avea noroc. Uitându-se la ei, Alună s-a simţit aproape la fel de tulburat ca pe malul râului. Un gard viu de pe câmp nu-i un loc în care să stai toată ziua. Dar unde să se ducă? Trebuia să cerceteze împrejurimile. A pornit-o de-a lungul gardului, amuşinând vântul dinspre miazăzi şi căutând un loc unde să poată sta fără teamă, ca să adulmece mai bine. Poate că afla ceva din mirosurile venite dinspre locurile mai înalte.

A ajuns la o spărtură mare, unde gardul fusese făcut una cu pământul de copitele vitelor. Le vedea păscând pe câmpul din apropiere, ceva mai în sus, pe coastă. A ieşit cu mare băgare de seamă în câmp, s-a pitulat lângă o tufă de scaieţi şi a început să adulmece în vânt. Acum, că lăsase în urmă izul de păducel al gardului şi duhoarea de bălegar, şi-a dat seama pe deplin ce anume îi gâdilase nările pe când stătea în mărăciniş. Vântul aducea un singur miros, şi era nou pentru el: o mireasmă puternică, proaspătă, dulce, care umplea văzduhul. Părea sănătoasă. Nu avea în ea nimic primejdios. Dar ce anume era, şi de ce era atât de puternică? Cum se face că înlătura orice alt miros, într-un loc larg deschis şi cu vântul bătând dinspre miazăzi? Izvorul ei trebuia să fie pe aproape. Alună s-a întrebat dacă n-ar trebui cumva să trimită pe altcineva în recunoaştere. Păpădie ar trece culmea şi ar ajunge înapoi aproape la fel de iute ca un iepure de câmp. Însă a simţit cum îi dau ghes

pofta de aventură şi de năzbâtii. Ba o să meargă chiar el şi-o să se înapoieze cu veşti înainte să-şi dea ei măcar seama că dispăruse. Asta i-ar da Barosanului ceva de rumegat.

A luat-o sprinten pe pajişte în sus, înspre vaci. Când a ajuns în dreptul lor, şi-au ridicat capetele şi s-au uitat toate la el o vreme, apoi şi-au văzut din nou de păscut. O pasăre mare, neagră bătea din aripi şi ţopăia un pic mai încolo, în spatele cirezii. Părea o cioară, dar era singură, stolul nu se vedea niciunde. Alună i-a zărit ciocul verzui, puternic, cum izbea în pământ, dar nu şi-a putut da seama ce făcea acolo. De fapt, Alună nu mai văzuse niciodată un corb. Nu i-a dat prin cap că urmăreşte o cârtiţă înaintând pe sub pământ, nădăjduind s-o omoare cu o lovitură de cioc şi s-o smulgă din tunelul săpat aproape de suprafaţă. Dacă i-ar fi dat prin cap aşa ceva, poate n-ar fi conchis cu nepăsare că „nu-i şoim” – adică toate păsările, de la pitulice până la fazan – în vreme ce-şi vedea de drum pe coastă în sus.

Mirosul cel ciudat era acum şi mai puternic, venind peste culme într-un val care l-a izbit în plin – aşa cum parfumul florilor de portocal din jurul Mediteranei îl izbeşte pe călătorul care-l inspiră pentru prima oară. Fermecat, a luat-o la goană către culme. În apropiere era alt gard viu, iar de cealaltă parte, unduind în adierea vântului, se întindea un câmp de bob în plină floare.

Alună s-a aşezat pe labele din spate şi s-a uitat la pădurea de copăcei de un verde-albăstrui pal, aşezaţi în şiruri drepte, cu ciorchinii lor de flori negre şi albe. Nu mai văzuse în viaţa lui aşa ceva. Ştia cum arată grâul şi orzul, iar odată fusese pe un câmp de napi. Dar ce era aici nu semăna nicicum cu celelalte şi părea, cumva, ispititor, sănătos, prielnic. E drept că iepurii nu puteau mânca aceste plante: îşi dădea seama după miros. Dar puteau să se culce liniştiţi printre ele, cât timp voiau, şi se puteau mişca printre ele cu uşurinţă şi feriţi de priviri străine. Alună s-a hotărât pe dată să-i aducă pe ceilalţi pe câmpul de bob, ca să se adăpostească şi să se odihnească până seara. A fugit înapoi şi i-a găsit unde-i lăsase. Barosanu’ şi Argintiul erau treji, dar ceilalţi încă moţăiau, agitaţi.

— Nu dormi, Argintiule?

— E prea primejdios, Alună, a primit răspunsul. Tare mi-ar plăcea şi mie să dorm, dar, dacă dormim cu toţii şi vine ceva, cine-o să vadă?

— Ştiu. Am găsit un loc unde putem dormi în siguranţă cât poftim.

— O vizuină?

— Nu, nu o vizuină. Un câmp mare de plante înmiresmate unde nu putem fi văzuţi şi mirosiţi, unde să ne odihnim pe săturate. Vino încoace şi adulmecă, dacă vrei.

Cei doi au adulmecat împreună.

— Zici c-ai văzut plantele astea? a zis Barosanu', răsucindu-şi urechile ca să prindă foşnetul depărtat al firelor de bob.

— Da, sunt chiar dincolo de culme. Haideţi, să-i urnim pe ceilalţi înainte să se-arate pe aici vreun om cu *hrududu*[12] care să-i facă să se împrăştie ca potârnichile.

Argintiul i-a trezit pe ceilalţi şi a început să-i momească spre câmp. Se împleticeau, somnoroşi, şi nu prea se lăsau convinşi când le spunea că „e la o aruncătură de băţ".

S-au răsfirat mult pe când se trudeau să urce coasta. Argintiul şi Barosanu' erau în frunte, iar Alună şi Cruşin îi urmau la câţiva paşi. Restul veneau agale după ei, ba ţupăind câţiva metri, ba oprindu-se să ronţăie câte ceva ori să-şi facă nevoile pe iarba caldă, însorită. Argintiul ajunsese aproape de culme, când deodată s-a auzit, de pe la jumătatea coastei, un strigăt ascuţit – ţipătul scos de iepuri nu ca să ceară ajutor ori să-i înspăimânte pe duşmani, ci de groază. Înspre Ulcică şi Cinci, care veneau şchiopătând în urma tuturor şi arătau clar piperniciţi şi obosiţi, se năpustise corbul. Zbura jos, pe deasupra pajiştii, când deodată s-a năpustit şi a dat să-şi înfigă ciocul mare în Cinci, care a izbutit în ultima clipă să se ferească. Acum pasărea sărea printre smocurile de iarbă şi îşi tot repezea cu putere ciocul spre cei doi iepuri. Corbii ţintesc ochii, iar Ulcică, simţind asta, îşi îngropase capul într-o tufă de iarbă putredă şi se străduia să se afunde şi mai tare în ea. El

[12] Tractor sau orice alt vehicul cu motor (n. a.).

scosese ţipătul acela.

Alună a coborât pe coastă în câteva clipe. Habar n-avea ce-o să facă, iar dacă pasărea nu-l băga în seamă, s-ar fi văzut în încurcătură. Cum se năpustise însă aşa, a reuşit să-i atragă atenţia: corbul s-a răsucit înspre el. Alună s-a ferit, s-a oprit brusc şi, când a aruncat o privire înapoi, l-a zărit pe Barosanu’ venind în goana mare. Corbul s-a răsucit spre acesta, încercând să-l lovească, dar nu l-a nimerit. Alună a auzit cum ciocul loveşte o pietricică, sunând ca o cochilie de melc izbită de un bolovan. Argintiul gonea pe urmele Barosanului; corbul şi-a revenit din buimăceală şi l-a înfruntat. Argintiul s-a oprit dintr-odată, speriat; corbul părea că dansează în faţa lui, în vreme ce aripile mari şi negre plesneau aerul, într-o vânzoleală îngrozitoare. Era gata să-şi înfigă ciocul, când Barosanu’ s-a năpustit la el din spate şi l-a răsturnat pe-o parte, făcându-l să se împleticească furios pe pământ şi să scoată un croncănit aspru, răguşit.

— Ţineţi-o tot aşa! a strigat Barosanu’. Izbiţi-l din spate! Sunt neam de laşi! Nu atacă decât iepurii neputincioşi.

Dar corbul îşi luase deja tălpăşiţa, zburând aproape de pământ, cu bătăi de aripi încete, greoaie. L-au petrecut cu privirea când a trecut de gardul viu aflat mai departe şi a dispărut în pădurea de dincolo de râu. În liniştea care se lăsase se auzea un zgomot molcom, scos de o vacă păscând în apropierea lor.

Barosanu’ s-a îndreptat agale spre Ulcică, mormăind un cântecel batjocoritor al celor din *Owsla*:

Hoi, hoi u embleer Hrair,
M’saion ule hraka vair.[13]

— Haide, Hlao-roo, zise apoi. Acum poţi scoate capul de acolo. Ce zi minunată, aşa-i?

Se întoarse cu spatele, iar Ulcică încercă să se ia după el. Alună îşi aminti ce-i spusese Cinci, cum că-l credea vătămat. Acum, văzându-l cum şchioapătă şi se

[13] „Vrăjmaşi afurisiţi, hei, hei, / Şi când ne scremem dăm de ei” (n. a.).

împleticeşte în sus pe coastă, se gândi că într-adevăr putea fi rănit. Tot încerca să-şi lase pe pământ o labă din faţă, dar o ridica iar şi ţopăia în trei labe.

„O să mă uit la el de îndată ce ajungem la adăpost”, îşi spuse în gând. „Bietul de el, n-o s-o mai poată ţine mult aşa.”

Pe culme, Cruşin îi conducea deja pe ceilalţi către câmpul de bob. Alună ajunse la gardul viu, sări peste o brazdă îngustă şi se pomeni pe un culoar lung, umbros, dintre două şiruri de bob. Pământul era moale şi sfărâmicios, cu o încâlceală de buruieni cum se găsesc pe câmpurile cu culturi – fumăriţă, muştar-sălbatic, scânteiuţă şi romaniţă, care creşteau în penumbra verzuie de sub frunzele de bob. Plantele se mişcau în vânt, jucându-şi umbrele pe pământul cafeniu, pe pietricelele albe şi pe buruieni. Şi totuşi, în această mişcare nu era nimic neliniştitor, căci întreaga pădurice era prinsă în ea, iar singurul sunet era foşnetul moale şi necurmat al frunzelor. Pe şirul de tulpini de bob, departe, Alună a zărit spatele lui Cruşin şi l-a urmat în inima câmpului.

Curând, toţi iepurii s-au adunat într-un soi de scobitură. În jur, până departe, se întindeau rândurile drepte de bob, apărându-i de oricine s-ar fi apropiat cu gânduri rele, adăpostindu-i şi acoperindu-le mirosul. N-ar fi fost mai feriţi nici sub pământ. Ba chiar se găsea şi câte un strop de mâncare, căci ici şi colo se iveau smocuri de iarbă albicioasă, iar pe alocuri câte o păpădie.

— Putem dormi aici toată ziua, a spus Alună. Dar cred că unul dintre noi trebuie să stea de veghe; iar dacă fac eu de strajă primul, o să pot să-ţi cercetez laba, Hlao-roo. Cred că ai ceva în ea.

Ulcică zăcea pe partea stângă, răsuflând iute şi greu; s-a răsucit şi şi-a întins laba din faţă, cu partea dinăuntru în sus. Alună s-a uitat atent prin părul des şi aspru (iepurii nu au pernuţe) şi după câteva clipe a găsit lucrul la care se aştepta – tija ovală a unui ghimpe rupt care se iţea din piele. Carnea era sfâşiată, iar rana sângerase puţin.

— Ai un ghimpe mare, Hlao, i-a spus. Nu-i de mirare că

nu puteai să fugi. Trebuie să-l scoatem.

Nu era floare la ureche să-i scoată ghimpele, deoarece laba devenise atât de sensibilă, încât Ulcică se strâmba şi se trăgea înapoi chiar şi când Alună doar îl atingea cu limba. Dar, după multă străduinţă şi răbdare, Alună a izbutit să scoată ciotul din piele atât cât să-l poată prinde cu dinţii. Ghimpele a ieşit uşor, iar rana a sângerat. Era atât de lung şi de gros, încât Gălbenel, care se nimerise prin apropiere, îl deşteptă pe Iuţilă, să vadă şi el.

— Pe Frith din ceruri, Ulcică! a exclamat Iuţilă, mirosind ghimpele care zăcea pe o pietricică. Ai face bine să mai aduni câţiva dintr-ăştia: poţi face din ei o scândură, ca să-l bagi în boală pe Cinci. Dac-ai fi ştiut, puteai să scoţi cu el ochiul lui *lendri.*

— Linge-ţi rana, Hlao, spuse Alună. Linge-o până nu te mai doare aşa tare, apoi culcă-te şi tu.

10.
Şoseaua şi islazul

Temătorul a răspuns că … au ajuns până în locul acela primejdios; dar, a zis el, cu cât mergem mai departe, cu atât dăm de mai multe primejdii; aşa că ne-am întors şi acum am pornit înapoi.

John Bunyan, *Călătoria pelerinului*

După o vreme, Alună l-a trezit pe Cruşin, apoi a râcâit un pic pământul, săpând o scobitură mică, şi s-a culcat. Cei de veghe s-au înlocuit unul pe altul cât a fost ziua de mare. Felul în care un iepure măsoară timpul nu-i mai stă în putere omului civilizat. Făpturile care n-au nici ceasuri, nici cărţi au în ele toate felurile de cunoaştere a timpului şi a vremii; şi a direcţiei, după cum ştim din călătoriile lor extraordinare, când pleacă peste mări şi ţări şi-apoi se întorc acasă. Schimbările de căldură şi de umiditate a pământului, felul în care cad fâşiile de lumină ale soarelui, clătinarea firelor de bob în adierea blândă a vântului, direcţia şi tăria curenţilor de aer pe pământ – toate astea le desluşea iepurele rămas de veghe.

Soarele scăpăta când Alună s-a trezit şi l-a găsit pe Ghindă ascultând şi amuşinând în tăcere, între două aşchii albe de cremene. Lumina era mai groasă, adierea încetase şi firele de bob erau neclintite. Ulcică zăcea un pic mai departe. Un gândac-gropar negru cu galben, care se târa peste blana albă de pe burta lui, s-a oprit, şi-a fluturat antenele scurte şi încovoiate, apoi a pornit iar. Alună s-a încordat, copleşit dintr-odată de teamă. Ştia că gândacii ăştia vin la leşuri, cu care se hrănesc şi pe care îşi depun ouăle. Săpau pe sub leşurile făpturilor mici, cum ar fi chiţoranii sau puii căzuţi din cuib, îşi puneau pe ele ouăle, după care le acopereau cu ţărână. Doar nu murise Ulcică în somn! Alună s-a ridicat iute pe lăbuţele din spate. Ghindă a tresărit şi s-a întors spre el, gândacul a luat-o repede la picior peste pietricele, iar Ulcică s-a mişcat şi s-a trezit.

— Te mai doare laba? a zis Alună.

Ulcică şi-a lăsat lăbuţa pe pământ, apoi s-a sprijinit pe ea.

— E mult mai bine, a zis. Cred c-o să pot merge acum la fel de bine precum ceilalţi. N-o să mă lase în urmă, nu?

Alună şi-a frecat nasul de dosul urechii lui Ulcică.

— Nimeni nu lasă pe nimeni în urmă. Dacă ai fi nevoit să stai locului, aş rămâne cu tine. Dar fă bine şi nu mai aduna alţi ghimpi, Hlao-roo, că s-ar putea să avem cale lungă de străbătut.

În clipa următoare toţi iepurii au sărit în picioare, speriaţi. De undeva, din apropiere, răsunase peste câmp pocnetul unei împuşcături. Un nagâţ şi-a luat zborul, ţipând. Ecoul venea în valuri, ca o pietricică rostogolindu-se într-o cutie, iar din pădurea de dincolo de râu s-a auzit cum fâlfâie printre ramuri aripile porumbeilor guleraţi. Cât ai bate din palme, iepurii au tulit-o în toate părţile printre şirurile de bob, fiecare mânat de instinct către o vizuină care nu era acolo.

Alună s-a oprit brusc la marginea câmpului de bob. S-a uitat în jur, dar nu i-a zărit pe ceilalţi. A aşteptat, tremurând, a doua împuşcătură; dar era linişte. Apoi a simţit, din freamătul pământului, pasul liniştit al unui om care se îndepărta peste culmea de dincolo de care veniseră ei de dimineaţă. În clipa aceea s-a ivit Argintiul, făcându-şi loc printre tulpinile din apropiere.

— Eu nădăjduiesc c-a fost corbul, tu nu? a făcut el.

— Eu nădăjduiesc că nimeni n-o să fie aşa de prost încât să ţâşnească afară din câmpul ăsta, a răspuns Alună. S-au împrăştiat toţi. Cum am putea să dăm de ei?

— Nu cred că putem, a zis Argintiul. Mai bine ne-am întoarce de unde am plecat. O să vină şi ei până la urmă.

De fapt, a trecut mult până să se întoarcă toţi iepurii în văioaga din inima câmpului. În vreme ce aştepta, Alună şi-a dat seama mai bine ca oricând în ce situaţie primejdioasă se aflau, fără vizuini, umblând creanga printr-un ţinut necunoscut. *Lendri,* câinele, corbul, vânătorul – avuseseră noroc să scape de toţi. Dar cât se mai puteau bizui pe

noroc? Chiar sunt în stare să ajungă la locul înalt al lui Cinci – oriunde o fi acel loc?

„Eu unul m-aş mulţumi cu orice coastă acătării, uscată”, şi-a zis, „câtă vreme are ceva iarbă şi nu-s oameni cu puşti. Şi, cu cât o găsim mai iute, cu atât mai bine.”

Gălbenel s-a întors ultimul, iar Alună s-a aşternut de îndată la drum. S-a uitat cu băgare de seamă printre tulpinile de la margine, apoi a ţâşnit în gardul viu. Când s-a oprit să adulmece, vântul nu avea nimic îngrijorător: doar izuri de rouă a serii, păducel şi bălegar. Şi-a dus ceata în câmpul alăturat, o păşune; şi aici s-au pus toţi pe mâncat în vreme ce înaintau, ronţăind iarba netulburaţi, de parcă sălaşul ar fi fost la o aruncătură de băţ.

Când a ajuns pe la jumătatea câmpului, Alună şi-a dat seama că de cealaltă parte a gardului viu se apropia în mare viteză un *hrududu.* Era mic şi mai puţin zgomotos decât tractorul la care se uita uneori de la poalele pădurii de-acasă, plină de ciuboţica-cucului. A trecut într-o fulgerare de culoare omenească, nefirească, sclipind pe alocuri şi mai strălucitoare ca un dafin în toiul iernii. Peste câteva clipe, Alună a simţit mirosurile de benzină şi gaze de eşapament şi a rămas cu privirea aţintită, mişcându-şi nasul. Nu pricepea cum putea acel *hrududu* să se mişte aşa de iute şi de lin pe câmp. Oare o să se întoarcă? Oare o să vină pe câmp mai repede decât pot ei să fugă, ca să-i hăituiască?

Pe când stătea aşa, întrebându-se ce-i mai bine să facă, s-a ivit Barosanu’.

— Aşadar, e o şosea acolo, a spus el. Asta o să-i uimească pe vreo câţiva, aşa-i?

— O şosea? a făcut Alună, amintindu-şi de cărarea de lângă scândura bătută în cuie. De unde ştii?

— Păi, cum îţi închipui că un *hrududu* poate să meargă aşa repede? Şi apoi, nu-i simţi izul?

Mirosul de asfalt încins era acum limpede în aerul serii.

— N-am mai simţit niciodată aşa ceva, a zis Alună, un pic enervat.

— A, a zis Barosanu’, dar nici n-ai fost trimis vreodată să

furi salată pentru Threarah, nu-i aşa? Altfel, ai fi aflat despre şosele. N-au nimic rău, câtă vreme n-ai treabă cu ele noaptea. Atunci sunt *elil,* fără îndoială.

— Ai face bine să mă înveţi şi pe mine, i-a spus Alună. O să merg acolo cu tine, apoi or să vină şi ceilalţi.

Au pornit în goană şi s-au strecurat prin gardul viu. Alună a privit jos înspre şosea, uluit. O clipă i s-a năzărit că vede un râu – negru, neted şi curgând drept între maluri. Apoi a zărit pietrişul prins în asfalt şi un păianjen alergând pe luciul său.

— Dar nu-i lucru de-al firii, a zis, adulmecând mirosurile ciudate şi puternice de asfalt şi benzină. Ce este? Cum a ajuns aici?

— E un lucru de-al oamenilor, a răspuns Barosanu'. Pun chestia asta aici şi apoi *hrududil* gonesc pe ea – mai iute decât suntem noi în stare: şi ce altceva poate goni mai tare decât noi?

— Aşadar, e primejdios? Ne pot prinde?

— Nu, asta-i ciudăţenia cea mare. Nici nu ne bagă în seamă. O să-ţi arăt, dacă vrei.

Ceilalţi iepuri soseau pe rând la gardul viu, când Barosanu' a coborât taluzul şi s-a ghemuit lângă şosea. De dincolo de cotitură s-a auzit zgomotul altei maşini care se apropia. Alună şi Argintiul se uitau, plini de încordare. Maşina s-a ivit, sclipind în verde şi alb, şi s-a năpustit către Barosanu'. Pentru o clipă, întregul univers a fost invadat de larmă şi spaimă. Apoi dusă a fost. Blana Barosanului s-a zburlit în pala de aer care venea în urma maşinii, de-a lungul gardurilor. Barosanu' a sărit înapoi pe taluz, printre iepurii care se holbau la el.

— Vedeţi? Nu vă fac niciun rău, a spus. De fapt, nu cred că-s vietăţi. Dar trebuie să recunosc că nu pricep defel cum stă treaba.

La fel ca data trecută, pe malul râului, Mură se îndepărtase de ei şi ajunsese de-acum pe şosea, adulmecând spre mijloc, la jumătatea distanţei dintre Alună şi cotitură. Au văzut cum tresare şi face un salt înapoi, la adăpostul taluzului.

— Ce-i? a zis Alună.

Mură n-a răspuns. Alună şi Barosanu' au ţopăit către el de-a lungul şoselei şi au văzut cum tot deschide şi închide gura şi-şi linge necontenit buzele, cam ca o pisică scârbită de ceva.

— Spui că nu-s primejdioase, Barosane, a spus netulburat. Dar socotesc că sunt, dacă ţinem cont de asta.

În mijlocul şoselei se afla o grămadă strivită şi sângerândă de ţepi cafenii şi blană albă, cu nişte picioruşe negre şi un botişor. Muştele roiau peste ea, iar din loc în loc se iţeau din carne vârfuri ascuţite de pietre.

— Un *yona,* a spus Mură. Cui să-i facă rău *yona?* Doar melcilor fără casă şi gândacilor. Şi cine poate să mănânce un *yona?*

— Trebuie să fi venit noaptea, a zis Barosanu'.

— Da, fireşte. *Yonil* vânează întotdeauna noaptea. Dacă îi vezi vreodată ziua, sunt pe moarte.

— Ştiu. Dar încercam să explic că noaptea *hrududil* au lumini mari, mai strălucitoare ca Frith însuşi. Ele atrag făpturile, iar dacă strălucesc asupra ta nu mai poţi să vezi ori să te gândeşti în ce parte s-o apuci. Atunci e aproape sigur că *hrududu* te striveşte. Cel puţin, asta ni s-a spus în *Owsla.* Şi n-am deloc chef să verific dacă e adevărat.

— Ei bine, chiar o *să fie* întuneric curând, a spus Alună. Haideţi, să trecem dincolo. Din câte văd, şoseaua asta nu ne e deloc prielnică. Acum, că am aflat despre ea, vreau s-o las în urmă cât pot de repede.

Până să se arate luna trecuseră prin cimitirul din jurul bisericii din Newtown, unde un pârâiaş curge printre peluze şi trece pe sub cărare. Rătăcind mai departe, au urcat un deal şi au ajuns la islazul de lângă Newtown – un ţinut cu brazde de iarbă, drobiţă şi mesteceni argintii. După pajiştile pe care le lăsaseră în urmă, era un loc bizar, nesuferit. Copacii, ierburile, până şi ţărâna – toate erau necunoscute. Au înaintat şovăielnic prin iarba-neagră deasă, de unde nu vedeau decât la depărtare de câţiva metri. Blana li se îmbibase de rouă. Pământul avea crăpături şi gropi din turbă neagră, dezgolită, în care băltea apa, iar pietre albe,

ascuţite, unele cât capul de porumbel, altele cât capul de iepure, luceau în bătaia lunii. De câte ori ajungeau la o asemenea crăpătură, iepurii se înghesuiau unul în altul, aşteptând ca Alună ori Barosanu' să urce pe celălalt mal şi să vadă încotro s-o apuce. Pretutindeni dădeau peste gângănii, păianjeni şi şopârle mici care o luau la goană, în vreme ce ei îşi croiau anevoios cale prin iarba-neagră aspră, greu de străbătut. La un moment dat, Cruşin a stârnit un şarpe şi a sărit cât colo când acesta i s-a zvârcolit între labe ca să se strecoare mai apoi într-o scobitură de la poalele unui mesteacăn.

Chiar şi ierburile le erau necunoscute – darie trandafirie, cu puzderia de flori încovoiate, aişor şi florile cu lujer subţire de roua-cerului, înălţându-şi gurile păroase care hăpăiau muşte, toate ferecate de noapte. În jungla aceea deasă domnea tăcerea. Păşeau din ce în ce mai încet şi făceau popasuri îndelungate în crăpăturile din turbă. Dar, în vreme ce din iarba-neagră nu se auzea nimic, vântul aducea de departe, peste islaz, ecourile nopţii. S-a auzit un cucurigu. Un dulău s-a pus pe lătrat, iar un om a strigat la el. O bufniţă a chiuit de două ori, iar un animăluţ – şoarece sau chiţoran – a scos un ţipăt. Nu era zgomot în care să nu mocnească primejdia.

Târziu în noapte, când luna da să asfinţească, Alună privea dintr-un şanţ în care stăteau ghemuiţi către o costişă de deasupra lor. Cumpănea dacă să urce sau nu, ca să desluşească mai bine împrejurimile, când a auzit mişcare în spatele său: era Gălbenel. Părea că se furişează, şovăielnic, iar Alună l-a privit atent, întrebându-se pentru o clipă dacă nu cumva se îmbolnăvise ori fusese otrăvit.

— Ăăă… Alună, a zis Gălbenel, uitându-se dincolo de el, către povârnişul întunecat. Eu… adică noi… ăăă… suntem de părere că… ăăă… că n-o mai putem ţine mult aşa. Ne-am săturat.

S-a oprit. Alună îi vedea în spatele lui pe Iuţilă şi pe Ghindă, ascultând, aşteptând. S-a lăsat tăcerea.

— Spune mai departe, Gălbenel, a zis Iuţilă, ori vrei să vorbesc eu?

— Ne-am săturat până peste cap, a spus Gălbenel cu un soi de îngâmfare prostească.

— Păi, şi eu m-am săturat, a făcut Alună, şi nădăjduiesc că nu mai e mult. Apoi o să ne putem trage sufletul cu toţii.

— Vrem să ne oprim acum, a zis Iuţilă. Credem că a fost o prostie să mergem aşa departe.

— Cu cât mergem mai mult, cu atât e mai rău, a zis Ghindă. Unde ne ducem şi cât o să mai fie până ce unii dintre noi or să se oprească de tot din alergare?

— Locul ăsta vă nelinişteşte, a spus Alună. Nici mie nu-mi place, dar trebuie să aibă un capăt.

Gălbenel avea un aer viclean şi prefăcut:

— Nu credem că tu *ştii* de fapt unde mergem. N-ai ştiut de şosea, nu-i aşa? Şi nu ştii ce-i în faţa noastră.

— Ascultă aici, a zis Alună, ce-ar fi să-mi spuneţi ce vreţi, iar eu o să vă spun ce părere am?

— Vrem să ne întoarcem, a spus Ghindă. Cinci s-a înşelat, credem noi.

— Cum o să puteţi face cale-ntoarsă prin toate câte le-am trecut până aici? a răspuns Alună. Şi apoi, şi dacă izbutiţi să ajungeţi înapoi, probabil c-or să vă omoare, căci aţi rănit un ofiţer din *Owsla.* Pe Frith, veniţi-vă în fire!

— Nu noi l-am rănit pe Laur, a zis Iuţilă.

— Eraţi de faţă, Mură vă adusese. Crezi că n-o să-şi amintească? Şi apoi...

Alună s-a oprit, văzând că se apropie Cinci, urmat de Barosanu'.

— Alună, a zis Cinci, poţi să vii un pic cu mine sus pe coastă? E important.

— Şi cât sunteţi voi acolo, a zis Barosanu', încruntându-se la ceilalţi pe sub moţul mare de păr din creştet, am o vorbuliţă cu ăştia trei. De ce nu te speli, Gălbenel? Arăţi ca vârful cozii unui şobolan prins în capcană. Cât despre tine, Iuţilă...

Alună n-a mai stat să audă a ce arată Iuţilă. Urmându-l pe Cinci, s-a căţărat peste bolovanii şi pragurile de turbă către streaşina de pământ cu pietriş şi iarbă firavă ce se înălţa peste capetele lor. Cinci a găsit un loc prin care să se

strecoare din şanţ şi a luat-o înainte pe buza lui, către costişa la care se uita Alună înainte să stea de vorbă cu Gălbenel. Aceasta se înălţa câţiva metri deasupra buruienii care se apleca în vânt, se vedea bine de pe ea şi avea iarbă pe culme. Au urcat amândoi şi s-au făcut ghem la pământ. La dreapta lor, luna, înceţoşată şi galbenă, învăluită într-un nor subţire, atârna deasupra unui pâlc de pini din depărtare. S-au uitat către miazăzi, peste pârloaga mohorâtă. Alună aştepta o vorbă de la Cinci, dar acesta a rămas tăcut.

— Ce voiai să-mi spui? a întrebat într-un târziu Alună.

Cinci nu i-a dat niciun răspuns, iar Alună a tăcut la rându-i, mirat. De jos de-abia se auzea vocea Barosanului.

— Şi tu, Ghindă, urechi-de-câine şi mutră-de-bălegar, cu care s-ar ruşina şi spânzurătoarea unui paznic de vânătoare; de mi-ar ajunge timpul să-ţi zic…

Luna s-a descâlcit din nor şi a aruncat o lumină mai clară peste iarba-neagră, dar nici Alună, nici Cinci nu s-au clintit de pe culme. Cinci privea în zare, dincolo de marginea islazului. În locul cel mai înalt, mestecenii din pădurea Cottington se clătinau într-un vânt mai puternic decât cel care sufla peste iarba-neagră.

— Uite! a zis deodată Cinci. Acela e locul bun pentru noi, Alună. Dealuri înalte şi neumblate, unde vântul şi sunetul nu se împiedică de nimic, iar pământul e la fel de uscat ca paiele dintr-un hambar. Acolo ar trebui să fim. Acolo trebuie să ajungem.

Alună s-a uitat la dealurile abia desluşite în depărtare. Era limpede că ideea de a încerca să ajungă la ele n-avea sorţi de izbândă. Poate că nu le stătea în puteri decât să străbată iarba-neagră până la un câmp liniştit ori la marginea unui crâng, ca acelea cu care erau deprinşi. Ce noroc că Cinci nu se apucase să scoată pe gură aiureala asta în faţa altcuiva, mai ales că aveau deja destule pe cap. De l-ar putea convinge s-o lase baltă pe loc n-ar mai fi niciun necaz – doar dacă nu i-o fi scăpat deja vreo vorbă lui Ulcică.

— Nu, eu zic că suntem deja prea departe, Cinci, a zis.

Gândeşte-te ce drum plin de primejdii. Toţi sunt deja speriaţi şi osteniţi. Trebuie să găsim curând un loc sigur şi e mai bine să facem ce putem decât să nu izbutim să facem ce nu putem.

Cinci n-a dat semne că l-ar fi auzit. Părea pierdut în gânduri. Când a vorbit din nou, parcă vorbea cu sine.

— E o ceaţă groasă între dealuri şi noi. Nu pot să văd prin ea, dar va trebui s-o trecem. Ori să pătrundem în ea, oricum.

— Ceaţă? Ce vrei să zici?

— Ne aşteaptă un necaz tainic, a şoptit Cinci, şi nu e vorba de *elil.* Mai curând e ca... e ca o ceaţă. Ca şi cum am fi înşelaţi şi am rătăci calea.

Nu era ceaţă în jurul lor. Noaptea de mai era limpede şi curată. Alună a aşteptat în tăcere, iar după o vreme Cinci a rostit încet şi fără nicio expresie:

— Dar trebuie să mergem mai departe, până ajungem la dealuri.

Vocea i-a coborât, părea că vorbeşte prin somn.

— Până ajungem la dealuri. Iepurele care se întoarce prin deschizătură o să intre cu capul în belele. Să alergi... nu-i înţelept. Să alergi... nu-i sigur. Nu... alerga...

S-a cutremurat din tot trupul, a izbit de vreo două ori cu labele din spate şi a amuţit.

În şanţul de dedesubt, Barosanu' părea că-şi terminase numărul.

— Şi acum, şleahtă de căpuşe ce sunteţi, cu rât de cârtiţe iscătoare de gâlceavă, care nu meritaţi nici să staţi în cuşcă – pieriţi din faţa mea. Că altfel o să...

Şi iar nu s-a auzit ce spune.

Alună a mai aruncat o privire înspre linia ştearsă a dealurilor. Apoi, în vreme ce Cinci se foia şi mormăia lângă el, l-a împins uşor cu o labă şi şi-a frecat nasul de umărul lui.

Cinci a tresărit.

— Ce-am spus, Alună? Nu-mi aduc aminte, mă tem. Voiam să-ţi spun...

— Lasă, a zis Alună. Hai să coborâm. E vremea să-i urnim

iar la drum. Dacă mai ai senzaţii din astea ciudate, ţine-te pe lângă mine. O să am grijă de tine.

11.
Clipe grele

Iară Sir Beaumains […] a călărit din răsputeri peste mlaştini şi câmpuri şi văi adânci, şi de multe ori […] s-a scufundat cu totul în smârcuri adânci, căci nu ştia pe unde s-o ia, ci a ţinut calea cea mai scurtă în turbarea sa. […] Şi în cele din urmă a dat peste o potecă lină şi înverzită.

Malory, *Le Morte d'Arthur*

Când Alună şi Cinci au ajuns pe fundul şanţului, l-au văzut pe Mură aşteptând pe turbă, făcut ghem şi ronţăind nişte fire cafenii de rogoz.

— Salut, a zis Alună. Ce s-a întâmplat? Unde-s ceilalţi?

— Acolo, a zis Mură. A fost un scandal de neînchipuit. Barosanu' le-a spus lui Gălbenel şi lui Iuţilă că-i face bucăţi-bucăţele dacă-i ies din vorbă. Iar când Gălbenel a zis că vrea să ştie cine-i iepurele-şef, Barosanu' l-a muşcat. Urâtă treabă! Dar, la urma urmei, *cine-i* iepurele-şef, tu, sau Barosanu'?

— Nu ştiu, a zis Alună, dar cu siguranţă Barosanu' e cel mai puternic. Gălbenel se putea lipsi de-o muşcătură: şi dac-ar fi încercat să se-ntoarcă, n-ar fi fost în stare. El şi prietenii lui ar fi înţeles asta dac-ar fi fost lăsaţi să vorbească un pic. Acum Barosanu' i-a muştruluit, iar ei or să creadă că trebuie să meargă mai departe pentru că-i sileşte. Eu vreau să meargă mai departe pentru că-şi dau seama că nu există altă soluţie. Suntem prea puţini ca să ne-apucăm să dăm porunci şi să muşcăm. Pe Frith în ceaţă! N-avem deja pe cap destule greutăţi şi primejdii?

S-au dus în capătul celălalt. Barosanu' şi Argintiul stăteau de vorbă cu Cruşin sub un smoc de grozamă de pe buza şanţului. În apropiere, Ulcică şi Păpădie se făceau că mănâncă dintr-o tufă. Ceva mai departe, Ghindă începuse un adevărat spectacol, lingându-i grumazul lui Gălbenel, în vreme ce Iuţilă se uita la ei.

— Nu te mişca, dacă poţi, sărmanul de tine, a zis Ghindă, şi era limpede că vrea să fie auzit. Lasă-mă să te curăţ de sângele ăsta. Stai locului!

Gălbenel s-a strâmbat cât a putut şi s-a tras înapoi. Când şi-a făcut apariţia Alună, toţi iepurii s-au sucit spre el şi l-au privit, aşteptând.

— Uitaţi ce-i, a zis Alună, ştiu c-au fost ceva necazuri, dar cel mai bine e să încercăm să le dăm uitării. Ăsta-i un loc rău, dar o să-l lăsăm curând în urmă.

— Chiar crezi asta? a zis Păpădie.

— Dacă veniţi acum cu mine, a răspuns Alună disperat, o să vă scot de-aici până să răsară soarele.

„Iar dacă nu izbutesc", a continuat în sinea lui, „probabil o să mă facă fărâme; şi cu asta o să aibă tare mult de câştigat, ce să zic."

Pentru a doua oară a ieşit din şanţ, iar ceilalţi l-au urmat. Şi iarăşi a început călătoria obositoare, înspăimântătoare, întreruptă doar de alarme. La un moment dat o bufniţă albă a plutit în tăcere peste capetele lor, aşa de jos, că Alună i-a văzut ochii întunecaţi privind drept într-ai săi. Dar fie că bufniţa nu era la vânătoare, fie că el era prea mare ca să cuteze să-l atace, a dispărut peste iarba-neagră; şi, cu toate că el a aşteptat neclintit o vreme, pasărea nu s-a întors. La un moment dat, Păpădie a dat peste un loc unde mirosea a nevăstuică, şi s-au adunat acolo cu toţii, şuşotind şi adulmecând pământul. Dar mirosul era vechi, iar după o vreme au pornit mai departe. În tufărişul acesta scund, înaintarea lor în neorânduială şi ritmurile diferite de mers i-au întârziat şi mai mult decât în pădure. Tot timpul careva izbea cu labele din spate în pământ, dând alarma, şi se opreau, încremenind la sunetul unei mişcări adevărate ori închipuite. Era aşa de întuneric, că Alună rareori avea habar încotro îi duce sau dacă nu cumva Barosanu' ori Argintiul nu sunt înaintea lui. Odată, auzind în faţă un sunet pe care nu şi l-a putut explica şi care a încetat pe loc, a stat neclintit multă vreme; iar când, în cele din urmă, a înaintat cu mare băgare de seamă, a dat peste Argintiul tupilat după o tufă de piciorul-cocoşului, speriat de înaintarea lui

Alună. Totul era încâlceală, necunoscut, înaintare greoaie şi vlăguială. Prin tot coşmarul acestei călătorii în noapte, Ulcică părea să fie mereu aproape de el. Cu toate că fiecare dintre ceilalţi se topea din vedere şi se înfiripa iar, ca nişte frânturi plutind pe o baltă, Ulcică nu se dezlipea de el; iar nevoia lui de îmbărbătare a ajuns în cele din urmă să fie singurul sprijin al lui Alună împotriva propriei vlăguieli.

— Nu mai e mult de-acum, Hlao-roo, nu mai e mult, mormăia tot timpul, până ce şi-a dat seama că ceea ce zicea îşi pierduse înţelesul, devenind un simplu refren. Nu vorbea cu Ulcică, nici măcar cu sine. Vorbea în somn, ori într-o stare foarte asemănătoare cu somnul.

În cele din urmă a văzut primul licăr al zorilor, ca lumina pe care abia o desluşeşti după o cotitură din capătul depărtat al unei vizuini necunoscute; şi în aceeaşi clipă s-a auzit trilul unei presuri galbene. Alună se simţea aşa cum trebuie să se fi simţit un general înfrânt. Pe unde erau însoţitorii săi? Nădăjduia că prin apropiere. Dar chiar erau? Cu toţii? Unde îi adusese? Ce are să facă el acum? Dacă tocmai în clipa asta se apropie un duşman? Nu avea răspuns la niciuna dintre aceste întrebări şi nu mai avea puterea să se silească să cugete la ele. În spatele lui, Ulcică s-a cutremurat din pricina umezelii, şi Alună s-a întors spre el şi l-a îmboldit uşurel cu botul; ca un general care, când nu-i mai rămâne nimic de făcut, se poate gândi la bunăstarea slujitorului său, pur şi simplu pentru că slujitorul s-a nimerit să fie acolo.

Lumina a tot crescut şi curând a văzut că puţin mai departe este o cărare aşternută cu pietriş. A ieşit şovăielnic din iarba-neagră, s-a aşezat pe pietre şi şi-a scuturat blana de apă. Acum vedea limpede dealurile lui Cinci, de un cenuşiu-verzui şi părând aproape în aerul încărcat de ploaie. Putea chiar să desluşească punctişoarele tufelor de drobiţă şi trunchiurile pipernicite ale tiselor de pe coastele abrupte. Pe când se uita la toate acestea, a auzit o voce entuziasmată ceva mai departe pe cărare.

— A izbutit! Nu v-am spus eu c-o să izbutească?

Alună a întors capul şi l-a văzut pe Mură stând pe cărare.

Era ud leoarcă şi vlăguit, dar el era cel care vorbise. Din iarba-neagră dindărătul lui au ieşit Ghindă, Iuţilă şi Cruşin. Acum toţi patru se uitau ţintă la el. S-a întrebat de ce. Apoi, când s-au apropiat, şi-a dat seama că nu la el se uitau, ci la ceva aflat mai departe. S-a răsucit să vadă. Cărarea cu pietriş ducea pe coastă în jos către o fâşie îngustă de mesteceni argintii şi scoruşi. Dincolo de copaci era un gard viu îngust; iar dincolo de gard, un câmp verde între două crânguri. Ieşiseră de pe islaz.

— Of, Alună, a zis Mură, care venea spre el ocolind o băltoacă de pe cărare. Eram aşa de obosit şi de înceţoşat, că am început să mă întreb dacă ştii unde te duci. Te auzeam prin iarba-neagră zicând: „Nu mai e mult de-acum”, şi mă călca pe nervi. Credeam că te prefaci. Ar fi trebuit să ştiu cum stau lucrurile. *Frithrah,* eşti taman ceea ce numesc eu un iepure-şef!

— Bună treabă, Alună-*rah!* a zis Cruşin. Bună treabă!

Alună nu ştia ce să răspundă. S-a uitat la ei în tăcere, şi Ghindă a fost cel care a vorbit.

— Haideţi! Care ajunge primul în câmp? Încă mai pot să fug.

Şi a pornit, destul de încet, pe coastă în jos, dar când Alună a bătut din picioare ca să-l oprească, s-a oprit pe dată.

— Unde-s ceilalţi? a întrebat Alună. Păpădie? Barosanu’?

În clipa aceea Păpădie s-a ivit din iarba-neagră şi s-a aşezat pe cărare, privind înspre câmp. L-au urmat mai întâi Gălbenel, apoi Cinci. Alună îl urmărea pe Cinci care se uita la câmp, când Cruşin i-a atras atenţia înapoi către poalele coastei.

— Uite, Alună-*rah,* a zis. Argintiul şi Barosanu’ sunt acolo jos. Ne aşteaptă.

Blana de un fumuriu luminos a Argintiului se vedea limpede lângă un smoc pitic de grozamă, însă Alună l-a văzut pe Barosanu’ de-abia când acesta s-a ridicat şi a venit în fugă la ei.

— Sunt toţi aici, Alună? a zis.

— Sigur că sunt, i-a răspuns Mură. Ascultă la mine, e

taman ceea ce numesc eu un iepure-şef. Alună-*rah,* oare să…

— Alună-*rah?* i-a tăiat vorba Barosanu'. *Iepure-şef?* Pe Frith într-un cuib de viespi! Ziua în care o să-ţi zic eu ţie iepure-şef, Alună, o să fie ziua cea mare, pe legea mea! În ziua aia o să atârn în cui pofta de încăierare.

S-a dovedit, într-adevăr, că era o zi memorabilă – şi un discurs la fel de memorabil: dar asta avea să iasă la iveală într-un viitor pe care nimeni nu putea să-l prevadă, şi pe moment tot ce putea face bietul Alună era să se răsucească într-o parte, dezamăgit că, la urma urmei, rolul său în traversarea întinderii de iarbă-neagră n-a fost, de fapt, foarte important.

— Hai, atunci, Ghindă, a zis. Vrei să fugi – o să fug cu tine.

Peste câteva clipe erau sub mestecenii argintii şi, pe când soarele se înălţa, iscând scânteieri roşii şi verzi în picăturile de rouă de pe ferigi şi rămurele, au trecut în goana mare prin gardul viu şi peste un şanţ nu prea adânc, până în iarba deasă de pe pajişte.

12.
Străinul de pe câmp

Cu toate acestea, chiar şi într-o vizuină ticsită pot fi îngăduiţi oaspeţii, dacă sunt iepuri tineri în căutarea unui loc uscat în care să se aciueze [...] iar dacă sunt destul de puternici, pot să-şi rostuiască un loc şi să-l păstreze.

R.M. Lockley, *Viaţa intimă a iepurilor*

Să ajungi la capătul unor ceasuri pline de nelinişte! Să simţi că norul care atârna peste tine se înalţă şi se împrăştie – norul care întuneca inima şi făcea ca fericirea să nu fie decât o amintire! Asta, cel puţin, e o bucurie pe care trebuie s-o fi cunoscut aproape orice vieţuitoare.

Iată un băiat care aşteaptă să fie pedepsit. Dar, dintr-odată, află că greşeala sa a fost trecută cu vederea ori iertată, şi cât ai clipi lumea se înfăţişează iarăşi în culori strălucitoare, plină de lucruri încântătoare care îl aşteaptă. Iată un oştean care se aştepta, cu inima grea, la suferinţă şi moarte în bătălie. Dar, dintr-odată, norocul se întoarce către el. Au venit veşti! Războiul s-a sfârşit, şi toţi încep să cânte cât îi ţine gura! Până la urmă, o să se întoarcă acasă. Vrăbiile de pe ogor s-au tupilat în brazdă de frica eretelui. Dar el a plecat; şi vrăbiile zboară de-a valma peste gardul viu, zburdând, sporovăind şi poposind pe crenguţe în voie. Iarna cruntă şi-a încleştat ghearele peste tot ţinutul. Iepurii sălbatici de pe coasta dealului, cu mintea şi trupul amorţite de ger, se resemnaseră să se scufunde din ce în ce mai adânc în inima zăpezii şi tăcerii. Dar acum – cine ar fi visat aşa ceva? – dezgheţul iscă şiroaie de stropi, ţigleanul clopoţeşte din vârful unui tei golaş, pământul e plin de miresme; iar iepurii zburdă în voie în adierea caldă. Deznădejdea şi şovăiala pier ca o ceaţă, iar pustietatea mohorâtă în care se strecuraseră, un loc pustiu ca o crăpătură în pământ, se deschide precum un trandafir şi se întinde peste dealuri şi peste cer.

Iepurii noştri rupţi de oboseală au mâncat şi s-au lăfăit pe pajiştea însorită, de parcă nu veniseră decât de la o aruncătură de băţ, de pe coasta de la poalele crângului din apropiere. Iarba-neagră şi întunecimea prin care se împleticiseră au fost date uitării, de parcă le-ar fi topit răsăritul soarelui. Barosanu' şi Gălbenel se alergau unul pe altul prin iarba înaltă. Iuţilă a sărit peste pârâiaşul care tăia pajiştea în două, iar când Ghindă a încercat să-l urmeze şi a căzut în apă, Argintiul s-a apucat să şăguiască cu el pe când se trudea să iasă la mal şi l-a dat de-a rostogolul printr-un morman de frunze uscate de stejar până ce s-a zvântat. Când soarele a urcat pe cer, scurtând umbrele şi zvântând roua de pe iarbă, cei mai mulţi dintre ei s-au înapoiat cătinel în umbra presărată cu licăriri de soare dintre tufele de turiţă care creşteau pe buza şanţului. Aici şedeau Alună, Cinci şi Păpădie, sub un cireş sălbatic înflorit. Petalele albe cădeau în jurul lor, acoperind iarba şi împestriţându-le blana, în vreme ce la vreo zece metri mai sus un sturz cânta *Cherry dew, cherry dew. Knee deep, knee deep, knee deep*[14].

— Ăsta-i locul potrivit, nu-i aşa, Alună? a zis Păpădie, lenevos. Poate c-ar fi bine să cercetăm coastele cât mai curând, deşi n-aş putea spune că simt vreo grabă. Dar ceva îmi zice că s-ar putea să nu mai treacă mult până să pornească ploaia.

Cinci părea că e gata să zică ceva, dar apoi şi-a scuturat urechile şi s-a apucat să ronţăie o păpădie.

— Pare o coastă potrivită acolo sus, la poalele copacilor, a spus Alună. Tu ce zici, Cinci? Să ne ducem acolo acum, ori să mai adăstăm oleacă?

Cinci a şovăit, apoi a răspuns:

— Cum crezi tu, Alună.

— Păi, n-o să fie nevoie să săpăm zdravăn, nu? a zis Barosanu'. Chestia aia-i treaba iepuroaicelor, nu a noastră.

— Şi totuşi, ar fi bine să scobim una-două vizuini, nu crezi? a zis Alună. Unde să ne putem adăposti la iuţeală.

[14] Formă onomatopeică, în traducere aproximativă: „Rouă roză, rouă roză, până la genunchi” (n. tr).

Hai să mergem în crâng şi să vedem un pic. Şi ar fi bine să chibzuim şi să fim siguri de locul în care le vrem. N-are rost să muncim de două ori.

— Da, aşa-i bine, a zis Barosanu'. Iar cât faceţi voi asta, o să-i iau pe Argintiul şi Cruşin cu mine să dăm o fugă până la câmpurile de jos, ca să vedem cum stă treaba pe-acolo şi să ne asigurăm că nu-i nicio primejdie.

Cei trei exploratori au pornit pe lângă pârâu, în vreme ce Alună i-a dus pe ceilalţi de-a curmezişul câmpului, până la marginea pădurii. Au mers alene pe la poalele dealului, străbătând tufe de guşa-porumbelului şi de floarea-cucului. Din când în când, câte unul se apuca să scurme în coasta cu pietriş ori cuteza să intre ceva mai adânc printre copaci şi tufele de alun şi râcâia prin ţărâna amestecată cu resturi de frunze. După ce au iscodit o vreme, înaintând în linişte, au ajuns într-un loc din care puteau să vadă câmpul de dedesubtul lor lărgindu-se. Şi pe partea lor, şi pe cea din faţă, poalele pădurii se încovoiau în afară, departe de pârâu. Au văzut şi acoperişurile unei ferme, dar destul de departe. Alună s-a oprit şi s-au strâns cu toţii în jurul lui.

— Nu cred c-ar fi rău să scurmăm un pic, a zis. Peste tot e bine, din câte am putut vedea. Nici picior de *elil,* nici urmă de miros ori căcăreze. Pare un lucru neobişnuit, dar poate că sălaşul nostru atrăgea mai mulţi *elil* decât în alte locuri. Oricum, ar trebui să ne meargă bine aici. Acuma să vă zic ce cred eu că s-ar cuveni să facem. Hai să ne întoarcem oleacă, între păduri, şi să săpăm aproape de stejarul de colo – de lângă smocul ăla alb de rocoţea. Ştiu că ferma e departe, dar n-are niciun rost să fim mai aproape de ea decât e de trebuinţă. Iar dacă suntem destul de aproape de pădurea din partea cealaltă, copacii vor stăvili întru câtva vântul la iarnă.

— Minunat, a zis Mură. E pe cale să se-nnoreze, vezi? O să plouă înainte de apus, iar noi vom fi la adăpost. Hai să ne-apucăm de treabă. A, uite-l pe Barosanu' la poalele dealului. Şi ceilalţi doi sunt cu el.

Cei trei iepuri se întorceau pe malul pârâului şi încă nu-i zăriseră pe Alună şi pe ceilalţi. Au trecut pe sub ei, în

partea cea mai îngustă a câmpului, aflată între două crânguri, şi abia atunci când l-au trimis pe Ghindă până la jumătatea coastei să-i cheme s-au întors şi au pornit în susul şanţului.

— Nu cred că vom avea de furcă prea mult pe-aici, Alună, a zis Barosanu'. Ferma e hăt-departe, iar pe câmpurile de până la ea n-am aflat semne de *elil.* E o potecă umblată de om – de fapt, sunt mai multe – şi arată ca şi cum ar fi folosite adesea. Mirosul e proaspăt şi sunt pe acolo capetele acelor beţigaşe albe pe care oamenii le ard în gură. Dar asta-i bine, gândesc eu. Noi ne ţinem departe de oameni, iar oamenii îi sperie pe *elil.*

— De ce crezi tu că vin oamenii? a întrebat Cinci.

— Cine poate şti de ce fac oamenii tot ce fac? Poate că mână pe câmp vaci sau oi, ori taie copacii din crânguri. Ce contează? Mai uşor mă feresc de un om decât de o nevăstuică ori o vulpe.

— Ei, asta-i bine, a zis Alună. Ai aflat o mulţime de lucruri, Barosane, şi toate-s bune. Tocmai ne pregăteam să scurmăm în câteva locuri pe coasta de acolo. Ar fi bine să trecem la treabă. După cum se-arată, ploaia n-o să mai întârzie mult.

Un iepure mascul se apucă rareori, ori niciodată, să sape o vizuină. Asta-i treaba firească a iepuroaicelor, ca să le facă adăpost puilor când vor veni pe lume, şi atunci perechea ei o ajută. Şi masculii singuri – dacă nu-şi pot rostui vreo vizuină deja săpată – sapă uneori tuneluri scurte în care să se adăpostească, dar nu-i o muncă de care să se apuce cu tot dinadinsul. Toată dimineaţa, săpatul s-a desfăşurat cu voioşie şi întreruperi. De ambele părţi ale stejarului coasta era golaşă, cu pământ afânat şi plin de pietriş. Au fost câteva încercări care n-au dus la nimic şi au trebuit s-o ia de la capăt, dar până la *ni-Frith* aveau deja trei scobituri. Alună, care îi supraveghea, dădea o mână de ajutor ici şi colo şi îi încuraja pe ceilalţi. Din când în când se oprea şi se ducea să privească peste câmp, să se asigure că nu-i nicio primejdie. Numai Cinci se ţinea deoparte. Nu săpa, ci stătea pe buza şanţului, foindu-se, se apuca să

ronţăie ceva şi apoi tresărea, ca şi cum ar fi auzit ceva în pădure. După ce i-a vorbit de vreo două ori şi n-a primit răspuns, Alună şi-a zis că-i mai bine să-l lase în plata lui. Data următoare când s-a oprit din săpat, Alună s-a ţinut departe de Cinci şi s-a aşezat privind coasta, ca şi cum ar fi fost cufundat cu totul în gânduri despre muncă.

Puţin după *ni-Frith* cerul s-a umplut de nori groşi. Lumina a devenit mohorâtă şi se simţea mirosul ploii care se apropia dinspre apus. Piţigoiul albastru care se dădea huţa pe un mărăcine, cântând *Heigh, ho, go-and-get-another-bit-of-moss*[15], s-a oprit din legănat şi a zburat în pădure. Alună tocmai se întreba dacă merită să se apuce să sape un tunel lateral care să lege vizuina Barosanului de cea a lui Păpădie, când a auzit cum cineva din apropiere dă alarma izbind cu picioarele în pământ. Cinci era cel care izbea, iar acum se uita cu mare atenţie spre câmp.

Lângă un smoc de iarbă, aproape de poalele crângului din partea cealaltă, şedea un iepure şi se uita la ei. Avea urechile ciulite şi era limpede că îi priveşte, îi adulmecă şi îi ascultă cu toată atenţia. Alună s-a ridicat pe labele din spate, a stat un pic şi apoi s-a lăsat la loc, şezând la vedere. Celălalt iepure a rămas neclintit. Alună, care nu-şi lua ochii de la el, a auzit cum vin din spate trei-patru dintre ceilalţi. După o clipă a zis:

— Mură?

— E în vizuină, a răspuns Ulcică.

— Du-te după el.

Iepurele cel ciudat nu făcuse nicio mişcare. Vântul s-a înteţit, iar firele lungi de iarbă au început să fluture şi să se unduiască în valea dintre ei. Din spate, Mură a întrebat:

— Ai treabă cu mine, Alună?

— Mă duc să vorbesc cu iepurele ăla, a zis Alună. Vreau să vii cu mine.

— Pot să vin şi eu? a zis Ulcică.

— Nu, Hlao-roo. Nu cumva să-l înspăimântăm. Trei am fi prea mulţi.

---

[15] Formă onomatopeică, în traducere aproximativă: „Hei, ho, du-te şi adu înc-o bucată de muşchi” (n. tr.).

— Fiţi cu băgare de seamă, a zis Cruşin, în vreme ce Alună şi Mură au luat-o în jos pe pantă. S-ar putea să nu fie singur.

În câteva locuri pârâul era îngust – nu mai lat decât poate sări un iepure. L-au trecut şi au început urcuşul pe coasta din faţă.

— Poartă-te de parcă am fi în sălaşul nostru, a zis Alună. Nu văd cum ar putea fi o capcană şi, dacă e ceva, o luăm la goană.

Pe când se apropiau, celălalt iepure stătea liniştit şi îi privea ţintă. Vedeau acum că e mare şi cu înfăţişare îngrijită, frumoasă. Blana îi lucea, iar ghearele şi dinţii îi erau în stare foarte bună. Şi totuşi, nu părea agresiv. Dimpotrivă, era un soi de blândeţe ciudată, cam nefirească, în felul în care îi aştepta să se apropie. S-au oprit şi s-au uitat la el de la câţiva paşi.

— Nu cred că-i primejdios, a murmurat Mură. Mă duc eu primul la el, dacă vrei.

— Mergem împreună, a zis Alună.

Dar în clipa aceea celălalt iepure a pornit spre ei. Şi-a apropiat botul de al lui Alună, mirosindu-se şi cercetându-se unul pe celălalt. Străinul avea un miros neobişnuit, dar în niciun caz neplăcut. Îl ducea pe Alună cu gândul la hrană bună, sănătate şi o oarecare nepăsare, ca şi cum celălalt ar fi venit dintr-un ţinut bogat, prosper, prin care el însuşi nu călcase vreodată. Avea un aer aristocratic, iar când s-a întors să se uite la Mură cu ochii lui mari, cafenii, Alună a început să se vadă pe sine ca un fluieră-vânt rufos, căpetenia unei şlehte de vagabonzi. Nu voise să deschidă el vorba, dar ceva din tăcerea celuilalt l-a silit să o facă.

— Am venit de dincolo de iarba-neagră, a zis.

Celălalt n-a răspuns, dar privirea lui nu era a unui vrăjmaş. Avea în purtare un fel de tristeţe care îi uluia.

— Locuieşti aici? a întrebat Alună după o vreme.

— Da, a răspuns celălalt, adăugând apoi: V-am văzut venind.

— Vrem să locuim şi noi aici, a zis Alună, apăsat.

Celălalt n-a dat semne de îngrijorare. A tăcut un pic, apoi

a răspuns:

— De ce nu? Aşa ne gândeam şi noi. Dar nu cred că sunteţi destul de mulţi ca să trăiţi foarte bine singuri, aşa e?

Alună era uimit. Se părea că pe necunoscut nu-l tulburase vestea că ei ar vrea să stea acolo. Cât de mare îi era sălaşul? Unde era? câţi iepuri stăteau pitiţi în crâng, uitându-se la ei? Oare aveau să-i atace? Purtarea străinului nu dezvăluia nimic. Părea detaşat, aproape plictisit, şi totuşi foarte prietenos. Lâncezeala, faptul că era foarte mare şi înfăţişarea îngrijită, frumoasă, aerul liniştit, ca şi cum ar fi avut tot ce-şi dorea şi nou-veniţii nu-l puteau afecta în niciun chip – toate acestea îi puneau lui Alună o problemă cu care nu se mai întâlnise vreodată. Dacă era vreo şmecherie, habar n-avea ce putea fi. S-a hotărât ca el însuşi, cel puţin, să fie cu totul sincer.

— Suntem destui ca să ne putem apăra, a zis. Nu vrem să ne facem duşmani, dar dacă se ia cineva de noi…

Celălalt l-a întrerupt cu blândeţe:

— Nu te înfuria – sunteţi bine-veniţi cu toţii. Dacă te întorci acum la ai tăi, vin cu tine: vreau să zic, dacă nu ai nimic împotrivă.

Şi a pornit în jos, pe coastă. Alună şi Mură, după ce s-au uitat unul la altul o clipă, l-au prins din urmă şi au mers alături de el. Se mişca uşor, fără grabă, şi s-a arătat mai puţin prudent ca ei când au traversat câmpul. Alună nu mai pricepea nimic. Era limpede că celălalt iepure nu se teme că ei ar putea să se năpustească asupra lui, *hrair* asupra unuia singur, şi să-l omoare. Era gata să intre singur într-o mulţime de necunoscuţi bănuitori, dar era imposibil să-ţi dai seama ce avea de câştigat riscând aşa. Poate că, şi-a zis Alună ironic, dinţii şi ghearele nici c-ar izbuti să răzbată în trupul acela mare şi vânjos, cu blana strălucitoare.

Când au ajuns la şanţ, toţi ceilalţi iepuri şedeau laolaltă, uitându-se la ei. Alună s-a oprit în faţa lor, dar nu ştia ce să spună. Dacă străinul n-ar fi fost acolo, le-ar fi povestit ce se petrecuse. Dacă Mură şi el l-ar fi mânat cu de-a sila pe străin peste câmp, l-ar fi putut încredinţa Barosanului ori

Argintiului să-l păzească. Dar aşa, cu străinul aşezat lângă el, uitându-se la ceilalţi în tăcere, politicos şi aşteptând ca altcineva să vorbească primul – era o situaţie cum Alună nu mai întâlnise. Barosanu', fără ocolişuri şi slobod la vorbă ca întotdeauna, a fost cel care a destrămat încordarea.

— Cine-i ăsta, Alună? a zis. De ce a venit cu tine?

— Nu ştiu, a răspuns Alună, încercând să arate sincer şi simţindu-se caraghios. A venit de bunăvoie.

— Păi, atunci să-l întrebăm pe *el,* a zis Barosanu' cu un soi de rânjet.

S-a dat mai aproape de străin şi l-a amuşinat, aşa cum făcuse Alună.

Şi el, asta sărea în ochi, era afectat de mirosul aparte de prosperitate, căci s-a oprit, ca şi cum ar fi fost nesigur. Apoi a zis aspru:

— Cine eşti şi ce vrei?

— Mă cheamă Ciuboţică, a zis celălalt. Nu vreau nimic. Am auzit că veniţi de departe.

— Poate că da, a zis Barosanu'. Şi mai află că ştim cum să ne apărăm.

— Sunt sigur că ştiţi, a zis Ciuboţică, privind în jur la iepurii vrâstaţi cu noroi, cu blana smotocită, şi avea aerul că este prea politicos ca să comenteze. Dar poate fi greu să te aperi de vreme. O să plouă, şi nu cred că aţi isprăvit vizuinile.

S-a uitat la Barosanu' ca şi cum ar fi aşteptat să-l mai întrebe ceva. Barosanu' părea nedumerit. Era limpede că nu înţelege situaţia mai mult decât Alună. S-a lăsat tăcerea, umplută doar de şuierul vântului care se întărea. Deasupra lor, crengile stejarului porneau să scârţâie şi să se legene. Deodată, Cinci a păşit în faţă.

— Nu te înţelegem, a zis. E mai bine s-o spunem şi să încercăm să lămurim lucrurile. Putem avea încredere în voi? Sunt mulţi alţi iepuri pe aici? Astea sunt lucrurile pe care vrem să le ştim.

Ciuboţică nu s-a arătat mai tulburat de încordarea lui Cinci decât de cele petrecute înainte. Şi-a dus o labă din faţă îndărătul urechii şi apoi a răspuns:

— Cred că vă frământaţi mintea mai mult decât e nevoie. Dar dacă vreţi răspunsuri la întrebările voastre, atunci zic da, puteţi avea încredere în noi: nu vrem să vă alungăm. Şi este un sălaş aici, dar nu aşa de mare cum ne-ar plăcea. De ce să vă vrem răul? E iarbă din belşug, nu?

În ciuda felului său de a fi ciudat, confuz, vorbea atât de rezonabil, încât Alună s-a simţit ruşinat.

— Am trecut prin multe primejdii, a zis. Tot ce e nou ni se pare primejdios. La urma urmei, aţi fi putut să vă temeţi că venim să vă luăm iepuroaicele ori să vă alungăm din vizuini.

Ciuboţică a ascultat cu seriozitate. Apoi a zis.

— Păi, despre vizuini, e ceva ce m-am gândit că e bine să spun. Vizuinile astea nu-s prea adânci ori confortabile, nu-i aşa? Şi, cu toate că acum nu sunt cu faţa către vânt, trebuie să ştiţi că acesta nu-i vântul obişnuit care bate pe aici. Acum aduce ploaia din miazăzi. De obicei bate vântul dinspre asfinţit, şi o să intre drept în găurile astea. În sălaşul nostru sunt destule vizuini goale, iar dacă vreţi să veniţi la noi, ne bucurăm. Şi acum, dacă nu vă e cu supărare, nu mai stau. Nu sufăr ploaia. Sălaşul e chiar după colţul pădurii din faţă.

A luat-o la goană în jos pe coastă şi a trecut pârâul. L-au urmărit cum sare pe coasta din faţă şi se face nevăzut prin verdele ferigilor. Cădeau deja primii stropi de ploaie, plescăind pe frunzele de stejar şi ciupindu-le pielea rozalie, fără păr, din urechi.

— Ce tip chipeş şi voinic, nu? a zis Cruşin. Nu pare să fi avut la viaţa lui prea multe griji, locuind aici.

— Ce-ar trebui să facem, Alună? a întrebat Argintiul. E adevărat ce-a zis, nu? Găurile astea – mă rog, ne putem ghemui în ele ca să ne ferim de vremea rea, dar nu mai mult. Şi, cum nu încăpem cu toţii în una, va trebui să ne împrăştiem.

— O să ne ducem împreună la vizuini, a zis Alună, şi aş vrea să vorbim despre ceea ce a spus. Cinci, Barosanu’ şi Mură, puteţi veni cu mine? Ceilalţi împărţiţi-vă cum vreţi.

Noul tunel era scurt, îngust şi cu hopuri. Nu era loc cât să

treacă doi iepuri unul pe lângă celălalt. Patru erau ca boabele într-o păstaie. Pentru prima oară Alună şi-a dat seama ce multe lăsaseră în urmă. Cuiburile şi tunelurile unui sălaş vechi ajung cu vremea netede, liniştitoare şi confortabile. Nu există cioturi ori colţuri ascuţite. Peste tot miroase a iepuri – acel şuvoi uriaş şi indestructibil de Iepurie, în care este purtat fiecare, păşind în siguranţă şi simţindu-se ocrotit. Partea grea a muncii a fost făcută de nenumărate străbunici şi perechile lor. Tot ce nu era bine fusese pus în rânduială şi toate de care se foloseau aveau valoarea dovedită. Ploaia se zvântă uşor şi nici măcar vântul din toiul iernii nu poate să răzbată în vizuinile mai adânci. Niciunul dintre tovarăşii lui Alună nu avusese vreodată de-a face cu săpăturile importante. Ceea ce făcuseră de dimineaţă era un fleac, şi nu s-au ales decât cu un adăpost ca vai de lume, unde nu puteai să te lăfăieşti.

Nimic nu izbuteşte mai bine ca vremea rea să scoată la iveală neajunsurile unei locuinţe, mai ales dacă e prea mică. Eşti, cum se zice, închis în ea şi ai timp berechet să-i guşti neajunsurile şi lipsa de confort. Barosanu', cu energia sa obişnuită, s-a pus pe lucru. Însă Alună s-a întors la gura tunelului şi a stat acolo, gânditor, privind perdelele tăcute şi unduitoare de stropi care pluteau peste el şi peste mica vale dintre cele două crânguri. Mai aproape, în faţa nasului său, fiecare fir de iarbă, fiecare frunză de ferigă se încovoia, şiroind de apă şi sclipind. Mirosul frunzelor de stejar de anul trecut umplea aerul. Se făcuse frig. Peste câmp, florile cireşului sub care şezuseră dimineaţă atârnau muiate şi rărite. În vreme ce Alună privea, vântul şi-a schimbat uşurel direcţia către asfinţit, aşa cum spusese Ciuboţică, şi a mânat ploaia în gura tunelului. S-a tras înapoi şi li s-a alăturat celorlalţi. De afară se auzeau încet, dar limpede, plescăitul şi susurul ploii. Câmpurile şi pădurile erau închise sub ea, golite şi supuse. Forfota gâzelor de pe frunze şi din iarbă se oprise. Ar fi trebuit să cânte sturzul, dar Alună n-auzea niciun sturz. El şi tovarăşii lui erau o ceată înnoroită de scurmători, ciuciţi într-o gaură îngustă, în care pătrundea vântul, dintr-un ţinut pustiu. Nu erau feriţi de

vremea rea. Aşteptau, deloc în largul lor, să se schimbe vremea.

— Mură, a zis Alună, ce părere ţi-ai făcut despre musafirul nostru, şi ţi-ar plăcea să mergem la sălaşul lui?

— Păi, i-a răspuns Mură, uite ce cred eu. N-avem cum să aflăm dacă ne putem încrede în el altfel decât încercând. Părea prietenos. Dar, dacă mai mulţi iepuri se tem de nişte necunoscuţi şi vor să-i tragă pe sfoară – să-i momească într-o vizuină şi apoi să sară la ei mai întâi – nu-i aşa? – ar trimite pe cineva care să fie crezut. Poate că vor să ne omoare. Şi totuşi, cum a zis el, e iarbă din belşug, cât despre alungarea lor din vizuini ori luarea iepuroaicelor, dacă-s toţi de lungimea şi greutatea lui, n-au de ce se teme de o ceată ca a noastră. Probabil că ne-au văzut venind. Eram osteniţi. Ar fi fost momentul potrivit să ne atace, nu? Ori pe când eram răsfiraţi, înainte să ne apucăm de săpat. Dar n-au făcut-o. Eu zic că mai degrabă sunt prietenoşi, nu altfel. Doar un lucru nu-l pot pricepe şi pace. Ce au de câştigat poftindu-ne să stăm în sălaşul lor?

— Proştii atrag *elil,* fiind pradă uşoară, a zis Barosanu', curăţându-şi noroiul de pe mustăţi şi suflând puternic printre dinţii cei lungi din faţă. Iar proştii suntem *noi* până ce ne deprindem cu viaţa de aici. Poate că e mai puţin primejdios să ne înveţe. Nu ştiu – nu-mi bat capul cu asta. Dar nu mă tem să merg acolo şi să aflu. Dacă *încearcă* totuşi nişte tertipuri, o să vadă că mai ştiu şi eu câteva. Nu mă dau în lături să încerc, ca să dorm într-un loc mai bun decât ăsta. N-am mai dormit niciunul de ieri după-amiază.

— Cinci?

— Eu cred că nu trebuie să avem nimic de-a face cu acel iepure ori cu sălaşul lui. Ar trebui să plecăm de aici pe dată. Dar ce rost au vorbele?

Alună, care era înfrigurat şi ud, se simţea iritat. Se deprinsese să se bizuie întotdeauna pe Cinci, şi acum, când avea cu adevărat nevoie de el, îi lăsa baltă. Judecata lui Mură fusese foarte dreaptă, iar Barosanu' arătase, cel puţin, ce ar alege orice iepure zdravăn. Se părea că Cinci nu era în stare să participe decât cu aiurelile astea

posomorâte. A încercat să-şi spună că Cinci era pipernicit şi că avuseseră parte cu toţii de nelinişte şi erau osteniţi. În acel moment pământul de la gura tunelului a început să se fărâmiţeze: apoi a căzut, şi s-au ivit capul şi labele Argintiului.

— Hop şi noi, a zis Argintiul voios. Am făcut ce voiai, Alună: iar Cruşin e alături. Dar ce aş vrea eu să ştiu e cum rămâne cu Cutărică? Cizmuliţă – ba nu, Ciuboţică. Mergem la sălaşul lui sau nu? Că doar n-o să stăm tupilaţi aici pentru că ne e frică să mergem la el. Ce-o să creadă despre noi?

— Să-ţi zic eu, s-a auzit vocea lui Păpădie de peste umărul lui. Dacă nu-i cinstit, o să ştie că ne temem să mergem; iar dacă *e* cinstit o să creadă că suntem slabi de înger şi neîncrezători. Dacă vrem să trăim pe câmpurile astea, mai devreme ori mai târziu trebuie să limpezim lucrurile cu ai lui, şi n-are niciun rost să ne învârtim în jurul cozii şi să recunoaştem că nu ne încumetăm.

— Nu ştiu câţi sunt ei, a zis Argintiul, dar *noi* suntem destul de mulţi. Oricum, nu pot suferi ideea să ne ţinem deoparte. De când sunt iepurii *elil*? Tipu' ăla, Ciuboţică, nu s-a temut să vină printre noi, nu?

— Prea bine, a zis Alună. Întocmai aşa gândesc eu. Voiam doar să ştiu dacă şi voi. Vreţi ca Barosanu' şi cu mine să mergem mai întâi, doar noi, şi să vă povestim cum a fost?

— Nu, a zis Argintiul. Hai să mergem cu toţii. Dacă e să mergem, pe Frith, apoi s-o facem ca şi cum nu ne-ar fi teamă. Ce zici, Păpădie?

— Zic că adevăr grăieşti.

— Atunci hai să mergem acum, a zis Alună. Adună-i pe ceilalţi şi veniţi după mine.

Afară, în lumina îngreunată de la capătul după-amiezii, cu ploaia care i se prelingea în ochi şi îi uda coada, i-a privit pe ceilalţi în vreme ce i se alăturau. Mură, vioi şi inteligent, care s-a uitat mai întâi în amândouă părţile şanţului înainte de a trece. Barosanu', bucuros la gândul acţiunii. Argintiul cel calm, de nădejde. Păpădie, povestitorul înfocat, atât de dornic să plece, încât a sărit peste şanţ şi a alergat un pic

pe câmp înainte să se oprească să-i aştepte pe ceilalţi. Cruşin, poate cel mai chibzuit şi mai credincios dintre ei. Ulcică, cel care s-a uitat în jur după Alună şi apoi s-a dus să aştepte lângă el. Ghindă, Gălbenel şi Iuţilă, iepuri ca toţi iepurii, destul de cumsecade câtă vreme nu erau scoşi din ale lor. Ultimul a apărut Cinci, abătut şi şovăielnic ca o vrabie în faţa îngheţului. Când Alună a întors spatele vizuinii, norii dinspre apus s-au desfăcut un pic, şi dintr-odată i-a scăldat o lumină apoasă, de un auriu şters.

„O, El-ahrairah!” şi-a zis Alună. „Cei cu care o să ne întâlnim sunt iepuri, îi cunoşti aşa cum ne cunoşti pe noi. Fie ca ceea ce fac eu să fie bine.”

— Haide, Cinci, curaj! a zis cu glas tare. Te aşteptăm pe tine şi suntem tot mai muraţi.

Un bondar plin de apă s-a târât pe o floare de ciulin, a zbârnâit din aripi câteva clipe şi apoi şi-a luat zborul peste câmp. Alună s-a luat după el, lăsând în urmă o dâră întunecată prin iarba argintată.

13.
Ospitalitate

Şi dup-amiază ajuns-au într-un ţinut anume
În care dup' amiază veşnic părea să fie.
Văzduhul peste toate plutea în moleşie,
Şi răsufla întocmai ca-n vis toropitor.

Tennyson, *Lotofagii*

Colţul pădurii din faţă s-a dovedit a fi foarte ascuţit. Dincolo de el, şanţul şi copacii se arcuiau iarăşi înăuntru, aşa încât câmpul părea un golf înconjurat de un taluz. Acum era limpede de ce Ciuboţică, când a plecat de la ei, a trecut printre copaci. Pur şi simplu a mers în linie dreaptă de la sălaşul lor la al său, trecând prin fâşia îngustă de pădure de la mijloc. Într-adevăr, când Alună a trecut de colţ şi s-a oprit să privească în jur, a văzut locul de unde trebuie să fi ieşit Ciuboţică. O cărare iepurească desluşită ducea de la ferigi, pe sub gard şi pe câmp. Pe taluzul din partea cealaltă, vizuinile iepurilor erau la iveală, întunecate şi desenate limpede pe pământul dezgolit. Era cel mai vizibil sălaş pe care ţi-l puteai închipui.

— Cerule mare! a zis Barosanu'. Probabil că orice vieţuitoare pe câţiva kilometri de jur împrejur ştie că-i aici! Ia uite şi urmele alea din iarbă! Credeţi că ei cântă dimineaţa, ca sturzii?

— Poate că se simt prea în siguranţă ca să se ascundă, a zis Mură. La urma urmei, sălaşul nostru era destul de uşor de văzut.

— Da, da' nu chiar aşa! Pe unele din tunelurile alea ar putea să intre vreo două *hrududil.*

— Şi eu aş putea, a zis Păpădie. Sunt ud până la piele.

Când s-au apropiat, un iepure mare s-a ivit pe buza şanţului, le-a aruncat o privire şi s-a făcut nevăzut în taluz. După câteva clipe au apărut alţi doi şi i-au aşteptat. Şi ei arătau îngrijiţi şi neobişnuit de mari.

— Un iepure pe nume Ciuboţică ne-a oferit adăpost aici,

a zis Alună. Poate ştiţi că a venit la noi?

Cei doi iepuri au făcut împreună o mişcare ciudată, ca de dans, cu capul şi labele din faţă. În afară de amuşinat, aşa cum făcuseră Alună şi Ciuboţică când s-au întâlnit, Alună şi tovarăşii săi nu cunoşteau gesturi oficiale – în afară de cele de împerechere. Erau nedumeriţi şi un pic stingheriţi. Dansatorii s-au oprit, aşteptând, evident, vreun semn de recunoaştere ori de reciprocitate, dar acesta n-a venit.

— Ciuboţică e în vizuina cea mare, a zis unul dintre ei în cele din urmă. Vreţi să vă conducem acolo?

— Câţi dintre noi? a întrebat Alună.

— Păi, toţi, a răspuns celălalt surprins. Doar nu vreţi să staţi afară, în ploaie!

Alună îşi închipuise că el şi unul sau doi dintre tovarăşii săi vor fi duşi să-l vadă pe iepurele-şef – care probabil că nu era Ciuboţică, căci Ciuboţică mersese la ei neînsoţit – în vizuina lui, după care să li se dea locuri diferite unde să meargă. De despărţirea asta se temuse el. Acum îşi dădea seama, cu uimire, că sub pământ părea să fie o parte a sălaşului destul de mare cât să-i cuprindă pe ei toţi. Era atât de curios să o vadă, încât nu s-a oprit să hotărască amănunţit în ce ordine să intre. Totuşi, l-a aşezat pe Ulcică imediat în spatele său. „Asta o să-i încălzească un pic inimioara”, şi-a zis, „iar dacă *într-adevăr* conducătorii vor fi atacaţi, aş zice că ne putem lipsi mai uşor de el decât de altul.” Pe Barosanu’ l-a rugat să rămână la urmă. „Dacă se iveşte vreo primejdie, ieşi din vizuină”, i-a spus, „şi ia cu tine cât mai mulţi.” Apoi a urmat călăuzele în una dintre găurile din taluz.

Tunelul era larg, neted şi uscat. Era limpede că e o cale principală, căci avea ramificaţii în toate părţile. Iepurii din faţă mergeau iute, şi Alună nu prea avea timp să adulmece în vreme ce-i urma. Deodată s-a oprit. Ajunsese într-un loc deschis. Mustăţile sale nu simţeau pământ în faţă şi nu era nici de-o parte şi de alta. În faţă era mult aer – îl simţea mişcându-se – şi deasupra capului era mult loc. De asemenea, mai erau câţiva iepuri aproape de el. Nu-i trecuse prin cap că o să dea sub pământ peste un loc în

care să fie descoperit din trei părţi. S-a dat iute îndărăt şi l-a atins cu coada pe Ulcică. „Ce prost am fost!” şi-a zis. „De ce nu l-oi fi aşezat aici pe Argintiul?” În clipa aceea l-a auzit pe Ciuboţică vorbind. A tresărit, pentru că îşi dădea seama că e undeva mai departe. Locul ăsta trebuie că era uriaş.

— Tu eşti, Alună? a zis Ciuboţică. Eşti bine-venit, ca şi prietenii tăi. Suntem bucuroşi că aţi venit.

Niciun om, în afara orbilor tari de înger şi trecuţi prin multe, nu e în stare să perceapă prea multe lucruri într-un loc necunoscut în care nu poate să vadă, însă cu iepurii lucrurile stau altfel. Ei îşi petrec jumătate din viaţă sub pământ, în beznă ori aproape beznă, iar pipăitul, mirosul şi auzul le transmit la fel de multe, ori chiar mai multe, decât văzul. Acum Alună ştia cât se poate de bine unde se află. Ar fi recunoscut locul dacă era să plece pe dată şi să se întoarcă după şase luni. Era la un capăt al celei mai mari vizuini în care pusese vreodată piciorul; aşternută cu nisip, călduroasă şi uscată, cu podeaua bătucită. Pe boltă se vedeau câteva rădăcini de copac, şi ele erau cele care îngăduiau lărgimea neobişnuită. Erau acolo mulţi iepuri, mult mai mulţi decât cei pe care îi aducea el. Toţi aveau acelaşi miros bogat, luxos, ca al lui Ciuboţică.

Ciuboţică însuşi se afla la celălalt capăt al încăperii, şi Alună şi-a dat seama că aşteaptă să-i răspundă. Însoţitorii săi continuau să apară, unul câte unul, din tunelul de la intrare şi se auzeau multe hârşâieli şi târşâit de picioare. S-a întrebat dacă trebuie să fie foarte oficial. Indiferent dacă îşi zicea ori ba iepure-şef, n-avea pic de experienţă în această privinţă.

Threarahul, nu-ncape îndoială, s-ar fi purtat fără greş. Nu voia să pară că nu ştie ce să facă ori să-şi dezamăgească însoţitorii. S-a hotărât că este cel mai bine să fie sincer şi prietenos. La urma urmei, vor avea destul timp după ce se instalează în sălaş să le arate acestor străini că sunt la fel de buni ca ei, fără riscul de a isca necazuri dându-şi aere de la început.

— Suntem bucuroşi că am scăpat de vremea rea, a zis. Ne simţim – ca toţi iepurii – mai bine când suntem mulţi.

Ciuboţică, când ai venit la noi, pe câmp, ai zis că sălaşul vostru nu-i mare, dar dacă e să ne luăm după găurile pe care le-am văzut pe coastă, apoi trebuie că-i unul pe cinste, mare.

Pe când rostea ultimele cuvinte a simţit că Barosanu' tocmai intrase în încăpere şi şi-a dat seama că sunt iarăşi laolaltă cu toţii. Iepurii străini păreau oarecum descumpăniţi de discursul lui scurt şi a simţit că, cine ştie de ce, nu nimerise bine când i-a lăudat că sunt mulţi. Poate că, totuşi, nu-s aşa de mulţi? Să fi pătimit de vreo boală? Nu erau mirosuri ori urme de aşa ceva. Erau cei mai mari şi mai sănătoşi iepuri pe care îi văzuse vreodată. Poate că foiala şi tăcerea lor n-avea nimic de-a face cu ce spusese el? Poate că, pur şi simplu, nu vorbise meşteşugit, căci nu era deprins cu asta, şi li se părea că nu se ridică la înălţimea purtării lor rafinate? „Nu-i nimic", şi-a zis. „După noaptea trecută sunt sigur de ai mei. N-am fi acum aici dacă n-am fi descurcăreţi. Va trebui doar ca tipii ăştia să ne cunoască mai bine. Oricum, nu s-ar zice că nu le place de noi."

N-a mai fost şi alt discurs. Iepurii au convenţiile şi formalităţile lor, dar sunt puţine şi scurte, dacă le măsurăm după standardele omeneşti. Dacă Alună ar fi fost om, ceilalţi s-ar fi aşteptat ca el să-şi prezinte pe rând tovarăşii, şi fără îndoială că de fiecare oaspete s-ar fi ocupat una dintre gazde. Însă în vizuina cea mare lucrurile s-au petrecut altfel. Iepurii s-au amestecat între ei în chip firesc. Nu vorbeau de dragul vorbitului, în felul artificial al oamenilor – şi, uneori, chiar al câinilor şi pisicilor lor. Dar asta nu însemna că nu comunicau; pur şi simplu nu comunicau prin vorbire. În întreaga vizuină, atât nou-veniţii, cât şi gazdele se deprindeau unii cu alţii în felul lor şi în ritmul lor; desluşeau mirosul străinilor, felul în care se mişcă, în care răsuflă, în care se scarpină, ritmul şi pulsul lor. Acestea erau subiectele lor de discuţie, de care se ocupau fără să aibă nevoie de vorbire. În măsură mai mare decât un om aflat într-o astfel de adunare, fiecare iepure, în vreme ce îşi vedea de fragmentul său, era sensibil la

tendinţa întregului. După o vreme, cu toţii au ştiut că adunarea n-avea să se învenineze ori să se işte vreo încăierare. Aşa cum o bătălie începe într-o stare de echilibru între cele două tabere, care se modifică treptat într-un fel sau altul, până ce este clar că s-a înclinat cumpăna atât de tare încât nu mai poate fi vorba de îndoială în privinţa chestiunii, şi această adunare de iepuri în întuneric, începând cu apropieri şovăielnice, tăceri, opriri, mişcări, ghemuiri alături şi tot soiul de încercări de cântărire, a lunecat cu încetul, la fel cum trece o emisferă a lumii către vară, către o zonă caldă, mai luminoasă a simpatiei şi aprecierii reciproce, până ce cu toţii au fost siguri că nu au de ce să se teamă. Ulcică, aflat la oarecare depărtare de Alună, s-a ghemuit fără grijă între doi iepuri uriaşi care i-ar fi putut frânge şira spinării cât ai pocni din degete, în vreme ce Cruşin şi Ciuboţică s-au pus pe hârjoană, ba se muşcau uşurel, ca doi pisoi, ba se despărţeau şi se apucau să-şi netezească urechile, într-o postură caraghioasă, prefăcându-se dintr-odată că sunt serioşi. Numai Cinci stătea deoparte, de unul singur. Părea fie bolnav, fie foarte abătut, iar străinii îl ocoleau instinctiv.

Înţelegerea faptului că adunarea depăşise orice primejdie i-a venit lui Alună sub forma amintirii capului şi labelor Argintiului care răzbăteau prin pietriş. Pe dată s-a simţit încălzit şi destins. Deja străbătuse încăperea şi era alături de un iepure şi o iepuroaică, fiecare de mărimea lui Ciuboţică. Când cei doi au pornit în salturi leneşe pe un tunel din apropiere, Alună s-a luat după ei şi, fără grabă, s-au îndepărtat de încăperea cea mare. Au ajuns la o vizuină mai mică, săpată mai adânc. Era limpede că e vizuina lor, căci s-au ghemuit acolo şi n-au dat semne de împotrivire când s-a aşezat şi Alună. Acolo, în vreme ce starea de spirit din încăperea cea mare se scurgea încet din ei, au tăcut cu toţii o vreme.

— Ciuboţică e iepurele-şef? a întrebat Alună în cele din urmă.

Celălalt a răspuns cu o întrebare:

— Ţie ţi se spune iepure-şef?

Lui Alună nu i-a fost uşor să răspundă. Dacă spunea că este, s-ar fi putut ca noii săi prieteni să i se adreseze aşa pe viitor, şi îşi închipuia ce ar fi avut de zis despre asta Barosanu’ şi Argintiul. Ca de obicei, s-a bizuit pe sinceritatea deplină.

— Suntem puţini, a zis. Am părăsit sălaşul în grabă, ca să ne ferim de lucruri rele. Cei mai mulţi au rămas acolo, şi iepurele-şef se numără printre ei. Am încercat să-mi conduc prietenii, dar nu ştiu dacă le-ar pica bine să audă că mi se spune iepure-şef.

„Asta o să-l facă să pună câteva întrebări”, şi-a spus în sinea lui. „«De ce aţi plecat? De ce nu au venit şi ceilalţi? De ce anume vă temeaţi?» Şi ce să spun eu?”

Dar când celălalt iepure a vorbit, era limpede că fie nu-l interesează ce spusese Alună, fie are vreun alt motiv să nu-l întrebe.

— Noi nu-i spunem nimănui iepure-şef, a zis. A fost ideea lui Ciuboţică să vină la voi în această după-amiază, aşa că el a fost cel care a venit.

— Dar cine hotărăşte ce e de făcut cu *elil?* Şi în privinţa săpatului şi a trimiterii unor patrule de cercetaşi şi aşa mai departe?

— A, noi nu facem niciodată *de-astea. Elil* nu calcă pe aici. A fost iarna trecută o *homba,* dar omul care vine peste câmp a omorât-o cu puşca lui.

Alună a holbat ochii.

— Dar oamenii nu împuşcă o *homba.*

— Ei bine, în orice caz *el* a omorât-o pe *asta.* Omoară şi bufniţe. N-avem niciodată nevoie să săpăm. Nimeni n-a săpat, de când mă ştiu eu. Ştii, o mulţime de vizuini stau goale: în unele locuiesc şobolani, dar omul îi omoară şi pe ei, când îi dibuieşte. N-avem nevoie de expediţii. Aici e mâncare mai bună decât oriunde altundeva. Prietenii tăi vor trăi fericiţi aici.

Dar el unul nu părea că nu mai poate de fericire, şi din nou Alună s-a simţit ciudat de uimit.

— Şi omul unde… a început să zică.

Dar a fost întrerupt.

— Mă cheamă Căpşună. Ea este perechea mea, Nildro-hain[16]. Unele dintre cele mai bune vizuini sunt la doi paşi. O să ţi le arăt, poate că prietenii tăi vor vrea să se aşeze acolo. Sala cea mare e un loc minunat, nu crezi? Sunt sigur că nu pot exista multe sălaşuri în care iepurii să se poată întâlni cu toţii sub pământ. Ştii, bolta e toată din rădăcini şi, desigur, copacul de afară împiedică ploaia să răzbată. E o minune că mai e viu copacul, dar e viu.

Lui Alună i-a trecut prin minte bănuiala că adevăratul rost al vorbăriei lui Căpşună e să-l împiedice pe el să pună întrebări. Era pe jumătate iritat şi pe jumătate nedumerit.

„Nu-i nimic”, şi-a zis. „Dacă ajungem cu toţii la fel de mari ca tipii ăştia, n-o s-avem de ce ne plânge. Trebuie să fie oarece mâncare bună pe-aici, pe undeva. Şi iepuroaica lui e tare nurlie. Poate că mai sunt câteva ca ea în sălaşul ăsta.”

Căpşună a ieşit din vizuină, iar Alună l-a urmat într-un alt tunel, care ducea mai jos, pe sub pădure. Cu siguranţă că era un sălaş demn de admiraţie. Uneori, când calea li se încrucişa cu un tunel care ducea în sus, la o intrare, auzea ploaia afară, continuând să cadă în noapte. Dar cu toate că ploua de-acum de câteva ore, nu era nici urmă de umezeală ori de frig nici în tunelurile adânci, nici în multele vizuini pe lângă care treceau. Şi drenarea, şi ventilaţia erau mai bune decât cele cu care erau deprinşi. Ici şi colo se mişcau alţi iepuri. La un moment dat au dat peste Ghindă, care, se vedea limpede, era dus într-un tur de acelaşi fel. „Tare prietenoşi, nu?” i-a zis lui Alună pe când treceau unul pe lângă celălalt. „N-am visat niciodată să ajung într-un astfel de loc. Tare iscusit judeci, Alună.” Căpşună a aşteptat, politicos, să termine de vorbit, şi Alună n-a putut să nu se bucure că probabil a auzit totul.

În cele din urmă, după ce au ocolit cu grijă unele deschizături din care venea un miros puternic de şobolani, s-au oprit într-un soi de puţ. Un tunel abrupt se înălţa spre suprafaţă. Tunelurile săpate de iepuri sunt de obicei arcuite; dar acesta era drept, aşa că deasupra lor, prin

[16] Cântec de mierlă (n. a.).

deschizătura de la suprafaţă, Alună vedea frunzele desenate pe cerul întunecat. A observat că unul dintre pereţii puţului e arcuit în afară şi e făcut din ceva tare. A amuşinat, nesigur.

— Nu ştii ce sunt acestea? a zis Căpşună. Sunt cărămizi; pietrele din care oamenii îşi fac casele şi acareturile. Acum multă vreme era aici o fântână, dar acum e secată – oamenii n-o mai folosesc. Aceea e partea din afară a fântânii. Iar peretele de pământ de aici e cu totul neted din pricina unui lucru omenesc aşezat în pământ în spatele lui, dar nu ştiu ce anume.

— E ceva prins în el, a zis Alună. A, sunt pietre, împinse la suprafaţă. Dar la ce folosesc?

— Îţi place? a întrebat Căpşună.

Alună nu pricepea ce e cu pietrele. Erau toate de aceeaşi mărime şi înfipte în pământ la distanţe egale. Nu le putea desluşi rostul, şi pace.

— La ce folosesc? a întrebat iarăşi.

— E El-ahrairah, a zis Căpşună. Un iepure pe nume Bobiţel a făcut-o, mai demult. Avem şi altele, dar asta e cea mai bună. Merită o vizită, nu?

Alună era mai nedumerit ca oricând. Nu văzuse niciodată un bobiţel, ori salcâm galben, şi era uimit de nume, care în iepureană înseamnă „Copac-otravă”. Cum poate să-l cheme pe un iepure Otravă? Şi cum pot pietrele să fie El-ahrairah? Zăpăcit, a zis:

— Nu pricep.

— E ceea ce noi numim o Formă, i-a explicat Căpşună. N-ai mai văzut niciodată? Pietrele alcătuiesc pe perete forma lui El-ahrairah. Furând lăptucile împăratului. Doar *ştii,* nu?

Alună nu se mai simţise atât de uluit de când Mură vorbise despre plută, pe malul râului Enborne. Evident că pietrele n-au nimic de-a face cu El-ahrairah. I se părea că Căpşună ar fi putut la fel de bine să spună că, poftim, coada sa e un stejar. A amuşinat iarăşi şi apoi a atins peretele cu laba.

— Stai, stai, a zis Căpşună. Ai putea s-o strici, şi asta nu-i îngăduit. Nu-i nimic. O să mai venim şi altă dată.

— Dar unde sunt… a început Alună, când Căpşună l-a întrerupt iarăşi:

— Bănuiesc că de-acum ţi s-a făcut foame. Mie sigur îmi e. O să plouă toată noaptea, de bună seamă, dar putem mânca aici, sub pământ. Şi apoi poţi să dormi în vizuina cea mare, ori la mine, dacă preferi. Ne putem întoarce mai repede decât am venit. Este o galerie care merge aproape în linie dreaptă. De fapt, trece peste…

Şi îi dădea înainte fără oprire, pe când se înapoiau. Deodată, Alună s-a gândit că aceste întreruperi disperate păreau să urmeze oricărei întrebări care începea cu „Unde?”. Şi s-a hotărât să verifice. După o vreme, Căpşună a încheiat, în sfârşit, zicând:

— Am ajuns aproape de vizuina mare, dar am venit prin altă parte.

— Şi unde… a început Alună.

Pe dată Căpşună s-a întors către un tunel lateral şi a strigat:

— Bulbuc? Vii în vizuina mare?

Tăcere.

— Ce ciudat! a zis Căpşună, întorcându-se şi pornind iar în frunte. De obicei pe vremea asta e aici. Îl chem adesea să vină cu mine.

Alună, rămânând un pic în urmă, a iscodit iute cu nasul şi mustăţile. Pragul vizuinii era acoperit de ţărâna moale prefirată din tavan, veche de o zi. Urmele lui Căpşună se întipăriseră limpede în ea şi nu se vedeau altele.

14.
„Copaci în noiembrie”

Curţile şi taberele sunt singurele locuri în care poţi învăţa despre lume.
[…] Poartă-te aşa cum se poartă cei cu care te afli laolaltă.

Ducele de Chesterfield, *Scrisori către fiul său*

În vizuina cea mare erau mai puţini iepuri decât atunci când plecaseră de-acolo. Prima făptură pe care au întâlnit-o a fost Nildro-hain. Era cu alte trei-patru iepuroaice nurlii care tăifăsuiau în tihnă şi care păreau că în acelaşi timp şi mănâncă. Se simţea miros de verdeţuri. Era limpede că există sub pământ ceva de mâncare, cum era salata Threarahului. Alună s-a oprit să vorbească cu Nildro-hain. Ea l-a întrebat dacă au ajuns până la fântână şi la El-ahrairah al lui Bobiţel.

— Da, am ajuns, a zis Alună. Mă tem că pentru mine e ceva tare ciudat. Dar mai bucuros vă admir pe tine şi pe prietenele tale decât pietrele de pe un zid.

Pe când zicea asta, a observat că li se alăturase Ciuboţică, căruia Căpşună îi spunea ceva încetişor. A prins vorbele „…n-a mai văzut vreodată o Formă”, iar după o clipă Ciuboţică a răspuns: „Păi, asta n-are importanţă din punctul nostru de vedere.”

Brusc, Alună s-a simţit obosit şi descurajat. A auzit glasul lui Mură dincolo de umărul lucios şi solid al lui Ciuboţică şi s-a dus la el.

— Hai să mergem pe iarbă, i-a şoptit. Adu cu tine pe oricine vrea să vină.

În acel moment Ciuboţică s-a răsucit către el şi a zis:

— Acum o să-ţi pice bine o îmbucătură. Hai să-ţi arăt ce avem aici.

— Câţiva dintre noi tocmai mergem să *silflay*[17], a zis

[17] A ieşi la suprafaţă ca să mănânci (n. a.).

Alună.

— Vai, dar plouă mult prea tare pentru asta, a zis Ciuboţică, ca şi cum aşa trebuia să fie şi nicicum altfel. O să vă dăm de mâncare aici.

— N-aş vrea să ne încontrăm, a zis Alună cu hotărâre, dar unii dintre noi au nevoie să *silflay.* Suntem învăţaţi aşa şi nu ne sinchisim de ploaie.

Preţ de o clipă, Ciuboţică a părut uluit. Apoi a izbucnit în râs.

Fenomenul râsului le este necunoscut animalelor; cu toate că s-ar putea ca şi câinii, şi elefanţii să aibă cât de cât idee de el. Efectul asupra lui Alună şi Mură a fost copleşitor. Primul gând care i-a venit lui Alună a fost că se arată la Ciuboţică simptomul vreunui fel de boală. A fost limpede că Mură crede că s-ar putea să sară la ei, şi a dat înapoi. Ciuboţică n-a zis nimic, dar râsul său misterios a continuat. Alună şi Mură s-au răsucit şi au dat năvală pe cel mai apropiat tunel, de parcă ar fi avut de-a face cu un dihor. Pe la jumătatea drumului spre ieşire au dat peste Ulcică; acesta era destul de mic ca să-i lase mai întâi să treacă, după care s-a răsucit şi s-a luat după ei.

Ploaia continua să cadă monoton. Noaptea era întunecoasă şi rece pentru luna mai. S-au ghemuit toţi trei în iarbă şi s-au pus pe ronţăit, în vreme ce stropii le şiroiau pe blană.

— Pe legea mea, Alună, a zis Mură, chiar voiai să *silflay?* E îngrozitor! Eu mă pregăteam să înghit orice or fi avut ei acolo şi apoi să merg la culcare. Care-i treaba?

— Nu ştiu, a răspuns Alună. Dintr-odată am simţit că trebuie să ies şi voiam să mă însoţeşti. Îmi dau seama ce anume îl roade pe Cinci; deşi o să treacă peste asta, zic eu. E ceva ciudat cu iepurii ăştia. Ştii că împing pietre în zid?

— Ce fac?

Alună i-a explicat. Mură a fost la fel de nedumerit cum fusese el.

— Dar să-ţi zic şi eu ceva, a spus. Barosanu’ n-a fost prea departe de adevăr. Chiar *cântă* ca păsările. Eram în vizuina unui iepure pe nume Creţişor. Iepuroaica lui are pui şi era

aplecată deasupra lor scoţând sunete din cele pe care le scot măcălendrii toamna. Ca să-i adoarmă, zicea ea. M-am simţit tare ciudat, crede-mă.

— Şi ce crezi *tu* despre ei, Hlao-roo? a întrebat Alună.

— Sunt foarte drăguţi şi amabili, a zis Ulcică, dar o să-ţi spun ce mă izbeşte când îi văd. Cu toţii par grozav de trişti. Nu pricep în ruptul capului de ce, că doar sunt toţi aşa de mari şi voinici şi au sălaşul ăsta minunat. Dar mă fac să mă gândesc la cum arată copacii în noiembrie. Totuşi, o fi o nerozie, Alună. Ne-ai adus aici şi sunt sigur că trebuie să fie un loc grozav, lipsit de pericole.

— Nu, nu-i o nerozie. Nu mi-am dat seama, dar ai dreptate. Toţi par să aibă ceva pe suflet.

— Dar, la urma urmei, a zis Mură, nu ştim de ce-s aşa de puţini. Nu umplu sălaşul, nici pe departe. Poate că au avut cine ştie ce necaz care i-a lăsat împovăraţi de tristeţe.

— Nu ştim, pentru că nu ne spun nimic. Dar dacă e să rămânem aici, trebuie să ne deprindem cu ei. Nu putem să ne luăm la bătaie: sunt prea mari. Şi nu ne-am dori să se ia ei la bătaie cu noi.

— Nu cred că *pot* să se ia la bătaie, Alună, a zis Ulcică. Chiar dacă-s aşa de mari, mie nu-mi par luptători. Nu ca Barosanu' şi Argintiul.

— Observi multe, nu-i aşa, Hlao-roo? a zis Alună. Ai observat că s-a înteţit ploaia? Am în stomac destulă iarbă pentru o vreme. Hai să coborâm, dar să rămânem doar între noi o vreme.

— Nu mai bine dormim? zise Mură. A trecut mai bine de-o noapte şi-o zi de-acum, iar eu pic de oboseală.

S-au întors printr-un alt tunel şi curând au găsit o vizuină goală şi uscată, în care s-au încolăcit laolaltă şi au dormit în căldura propriilor trupuri ostenite.

Când s-a trezit, Alună şi-a dat seama pe dată că e dimineaţă – puţin după răsărit, după miros. Mireasma florilor de măr era cât se poate de limpede. Apoi a prins mirosurile mai slabe de piciorul-cocoşului şi de cai. Amestecat cu ele mai era un miros. Cu toate că îl tulbura, câteva clipe nu şi-a dat seama ce anume e. Un miros

primejdios, un miros neplăcut, un miros cu totul nefiresc – afară, destul de aproape; un miros de fum – ceva ardea. Apoi şi-a amintit că Barosanu', după raidul pe care îl făcuse în ziua dinainte, vorbise despre beţigaşele cele albe din iarbă. Asta era. Un om păşise pe pământul de afară. Probabil că asta l-a deşteptat.

Alună stătea culcat în vizuina caldă şi întunecată, scăldat într-o senzaţie minunată de siguranţă. El putea mirosi omul. Omul nu-l putea mirosi pe el. Tot ce putea mirosi omul era fumul ăla nesuferit pe care îl făcea să apară. Gândurile i-au trecut la forma din peretele fântânii, iar apoi a lunecat într-o stare pe jumătate vis, în care El-ahrairah zicea că nu-i decât un tertip de-al său, să se prefacă în Copac-otravă şi să pună pietrele în perete, ca să-i atragă atenţia lui Căpşună în vreme ce el însuşi se dădea pe lângă Nildro-hain.

Ulcică a tresărit şi s-a răsucit în somn, murmurând *Sayn lay narn, marli?* (Sunt frumoase florile de cruciuliţă, mamă?), iar Alună, înduioşat la gândul că probabil visează la zilele de demult, s-a tras într-o parte ca să-i facă loc să se aşeze mai bine. Însă în clipa aceea a auzit un iepure apropiindu-se pe un tunel din apropiere. Oricine o fi fost, striga – şi izbea în pământ cu picioarele, a observat Alună – într-un fel nefiresc. Sunetul, aşa cum zisese Mură, nu se deosebea prea mult de ciripitul păsărilor. Când s-a apropiat, Alună a desluşit cuvântul.

— *Flayrah! Flayrah!*

Vocea era a lui Căpşună. Ulcică şi Mură s-au trezit, mai degrabă la bufniturile în pământ decât la voce, care era subţire şi necunoscută, nu răzbătea prin somnul lor până la vreun instinct profund. Alună s-a strecurat din vizuină în tunel şi a dat pe loc peste Căpşună, care bătea de zor cu una dintre labele din spate în podeaua de pământ bătucit.

— Mama mea avea o vorbă: „Dac-ai fi fost cal, s-ar fi prăbuşit tavanul", a zis Alună. De ce baţi din picior sub pământ?

— Ca să-i trezesc pe toţi, i-a răspuns Căpşună. Ploaia a ţinut aproape toată noaptea. De obicei dormim toată

dimineaţa, dacă vremea e urâtă. Dar acum s-a făcut frumos.

— Şi totuşi, ce zor-nevoie să trezeşti pe toată lumea?

— Păi, omul a plecat, iar Ciuboţică şi cu mine ne-am zis că *flayrah* probabil că n-o să stea acolo prea multă vreme. Dacă nu mergem s-o luăm, or să vină şobolanii şi ciorile, şi nu-mi place să mă încaier cu şobolanii. Îmi închipui că nu-i nimic neobişnuit pentru o ceată de cutezători ca voi.

— Nu pricep.

— Vino cu mine. Tocmai mă întorceam prin tunelul ăsta la Nildro-hain. Acum nu avem pui, ştii, aşa că o să vină şi ea cu noi, ceilalţi.

Prin tunel treceau nişte iepuri, şi Căpşună a vorbit cu câţiva dintre ei, spunând nu o dată că ar vrea să-i ia cu el pe câmp pe noii lor prieteni. Alună a început să-şi dea seama că-i place de Căpşună. În ziua dinainte fusese prea obosit şi uluit ca să-l aprecieze. Dar acum, că dormise pe săturate, vedea că e cu adevărat un tip nevinovat, cumsecade. Îi era înduioşător de devotat frumoasei Nildro-hain; şi era limpede că are în el voioşie şi ştie să se bucure. Când au ieşit în dimineaţa de mai, a sărit peste şanţ şi a tulit-o ager ca o veveriţă prin iarba înaltă. Părea că şi-a pierdut aerul acela preocupat care îl tulburase pe Alună seara trecută. Alună s-a oprit la gura tunelului, aşa cum făcuse întotdeauna îndărătul paravanului de mărăcini de acasă, şi a privit peste vale.

Soarele, înălţat în spatele crângului, alungea umbrele copacilor peste câmp, spre sud-vest. Iarba udă sclipea şi un nuc din apropiere scânteia în culorile curcubeului, clipind şi licărind pe când ramurile i se legănau în bătaia zefirului. Pârâul se umflase şi urechile lui Alună prindeau sunetul mai adânc şi mai lin, altfel decât în ziua dinainte. Între crâng şi pârâu coasta era aşternută cu scuipatul-cucului de un liliachiu pal, fiecare stând deoparte prin iarbă, un lujer firav de floare peste o tufă de frunze ca ale cresonului. Zefirul s-a oprit şi vâlceaua a rămas nemişcată, încinsă cu razele lungi ale soarelui şi închisă din amândouă părţile de marginea pădurilor. Peste această încremenire luminoasă,

ca penele pe luciul unui eleşteu, a căzut cântecul unui cuc.

— Nu-i nicio primejdie, Alună, a zis Ciuboţică dinapoia lui, din tunel. Ştiu că sunteţi deprinşi să vă uitaţi bine în jur când *silflay,* dar aici obişnuim să ieşim direct.

Alună n-avea de gând să-şi schimbe felul de a fi ori să accepte instrucţiuni de la Ciuboţică. Totuşi, nimeni nu-l silea şi n-avea rost să se ciondănească din pricina unor fleacuri. A sărit peste şanţ spre coasta din faţă şi s-a uitat din nou împrejur. Câţiva iepuri goneau deja peste câmp către un gard viu aflat în depărtare, care era presărat cu petele mari, albe, ale florilor de păducel. I-a văzut pe Barosanu' şi Argintiul şi s-a dus la ei, scuturându-şi la fiecare pas apa de pe labele din faţă, ca o pisică.

— Nădăjduiesc că prietenii tăi te-au tratat la fel de bine cum ne-au tratat tipii ăştia pe noi, Alună, a zis Barosanu'. Argintiul şi cu mine ne simţim cu adevărat ca şi cum am fi iar acasă. Dacă vrei părerea mea, eu zic că pentru toţi e o mare schimbare în bine. Chiar dacă Cinci n-are dreptate şi *nimic* groaznic nu s-a întâmplat acasă, în vechiul sălaş, tot aş zice că o ducem mai bine aici. Vii să mâncăm?

— Ce e chestia asta, că mergem să mâncăm, ştii cumva? a întrebat Alună.

— Nu ţi-au spus? Se pare că se găseşte *flayrah* acolo, pe câmp. Cei mai mulţi dintre ei se duc în fiecare zi.

(De obicei iepurii mănâncă iarbă, ştie toată lumea. Dar hrana mai ispititoare, cum ar fi salata ori morcovii, pentru care sunt gata să facă un raid ori să dea iama într-o grădină, este *flayrah.)*

— *Flayrah?* Dar dimineaţa nu-i prea înaintată ca să dai iama într-o grădină? a zis Alună, aruncând o privire spre acoperişurile fermei aflate departe, dincolo de copaci.

— Nu, nu, a zis unul dintre iepurii din sălaş, care îl auzise. *Flayrah* e lăsată pe câmp, de obicei lângă locul în care se iveşte pârâul. Fie o mâncăm acolo, fie o ducem cu noi – fie amândouă. Dar azi va trebui să ducem şi cu noi. A plouat aşa de tare noaptea trecută, încât nimeni n-a ieşit şi am mâncat aproape tot ce era în vizuină.

Pârâul traversa gardul viu şi în deschizătură era un vad

prin care treceau vitele. După ploaie malurile se prefăcuseră în mlaştină şi fiecare urmă de copită era plină cu apă. Iepurii le-au ocolit cu grijă şi au trecut prin altă deschizătură aflată mai departe, aproape de trunchiul strâmb al unui măr pădureţ bătrân. Dincolo de el, în jurul un smoc de papură, era un ţarc făcut din stâlpi şi drugi, care venea cam până la brâul unui om. Înăuntru era plin de floare-broştească, iar pârâul pornea din izvor.

Pe păşunea din apropiere, Alună vedea împrăştiate bucăţi din ceva colorat în roşiatic şi portocaliu, ceva cu frunze ca penele, de un verde-deschis, care se vedeau limpede pe iarba mai închisă la culoare. De la ele venea un miros înţepător, ca de cal, ca şi cum ar fi fost tăiate de curând. Îl atrăgeau. A simţit că-i lasă gura apă şi s-a oprit să facă *hraka.* Ciuboţică, venind aproape, s-a răsucit spre el cu zâmbetul său nefiresc. Dar acum Alună, nerăbdător, nu i-a dat nicio atenţie. Atras de o forţă uriaşă, a fugit de la gardul viu către locul unde erau împrăştiate bucăţile acelea. A ajuns la una, a adulmecat-o şi a gustat-o. Era morcov.

Alună mâncase până atunci felurite rădăcini, dar nu mai gustase morcovi decât o dată, când o traistă care se atârnă la botul calului s-a vărsat în apropierea sălaşului. Aceştia erau morcovi vechi, unii deja roşi pe jumătate de şoareci ori de gângănii. Dar pentru iepuri erau doldora de răsfăţ, un ospăţ care izgonea din minte orice altceva. Alună a stat acolo, ronţăind şi muşcând, iar gustul plin, bogat, al rădăcinilor din grădină isca în el un val de plăcere. Ţupăia prin iarbă, crănţănind o bucată după alta, înfulecând şi moţul verde odată cu restul. Nimeni nu l-a întrerupt. Părea să fie destul pentru toată lumea. Din când în când, instinctiv, ridica privirea şi adulmeca vântul, dar o făcea fără tragere de inimă. „Dacă se arată niscaiva *elil,* las’ să vină”, gândea el. „O să-i înfrunt pe toţi. Oricum, n-aş putea să fug. Ce mai ţinut! Ce mai sălaş! Nu-i de mirare că-s toţi mari ca iepurii de câmp şi miros ca nişte prinţi!” Şi, cu voce tare:

— Salut, Ulcică! Umple-ţi burta până se face ca o tobă!

Gata cu tremuratul pe malurile râurilor, prietene!

— Într-o săptămână-două nici n-o să mai ştie să tremure, a zis Gălbenel cu gura plină. Doamne, că bine mai e! Te-aş urma oriunde, Alună. Nu eram în apele mele în iarba-neagră, în acea noapte. E rău să ştii că nu te poţi strecura sub pământ. Nădăjduiesc că înţelegi.

— Am uitat totul, a zis Alună. Ar fi bine să-l întreb pe Ciuboţică ce trebuie să facem ca să ducem nişte din astea în sălaş.

A dat peste Ciuboţică lângă izvor. Se vedea că terminase de mâncat şi se spăla pe bot cu labele din faţă.

— Sunt aici rădăcini în fiecare zi? a întrebat Alună. Unde…

S-a întrerupt la ţanc. „Învăţ”, şi-a zis în sinea lui.

— Nu-s întotdeauna rădăcini. Astea sunt de anul trecut, după cum ţi-ai dat seama. Bănuiesc că sunt aruncate rămăşiţele. Pot fi orice – rădăcini, verdeţuri, mere vechi: depinde. Uneori nu e nimic, mai ales vara, când e frumos afară. Dar pe vreme rea, iarna, aproape întotdeauna este ceva. Rădăcini mari, de obicei, ori conopidă, câteodată porumb. Mâncăm şi aşa ceva, ştii.

— Aşadar, mâncarea nu-i o problemă. Locul ar trebui să fie plin de iepuri. Presupun…

— Dacă ai terminat de mâncat, l-a întrerupt Ciuboţică – şi nu-i nicio grabă, mănâncă liniştit –, poţi să încerci să transporţi. E uşor cu rădăcinile astea. Mai uşor ca cu orice, în afară de salată. Nu trebuie decât să-ţi înfigi dinţii într-una, s-o duci la sălaş şi s-o aşezi în vizuina cea mare. Eu iau câte două o dată, dar e drept că am tot făcut asta. De obicei iepurii nu duc mâncare în vizuini, ştiu, dar o să înveţi. E bine să ai o rezervă. Iepuroaicele au nevoie pentru pui, când se fac mai mari; şi e tare comod pentru toţi pe vreme rea. Hai cu mine şi o să te ajut, dacă ţi se pare greu căratul la început.

Alună s-a trudit oleacă până s-a deprins să apuce cu gura o jumătate de morcov şi s-o care, ca un câine, peste câmp, până la sălaş. A fost silit s-o lase jos de câteva ori. Însă Ciuboţică îl îmbărbăta, şi el era hotărât să-şi păstreze

poziţia de conducător iscusit al nou-veniţilor. La propunerea sa, au aşteptat împreună la gura uneia dintre cele mai mari vizuini, ca să vadă cum se descurcă tovarăşii săi. Păreau că-şi dau silinţa, făcând tot ce le stă în puteri, chiar dacă se vedea că pentru iepurii mai mici – mai ales pentru Ulcică – sarcina este grea.

— Curaj, Ulcică, a zis Alună. Gândeşte-te cât o să te desfeţi mâncând bucata aia diseară. Oricum, sunt sigur că lui Cinci trebuie să-i fie la fel de greu ca ţie; e la fel de mic.

— Nu ştiu unde e, a zis Ulcică. L-ai văzut?

Acum, că se gândea la asta, Alună nu-l văzuse. S-a neliniştit un pic şi, în vreme ce traversa iarăşi câmpul alături de Ciuboţică, s-a străduit să explice cât de cât firea ciudată a lui Cinci.

— Sper din tot sufletul că n-a păţit nimic, a zis. Ar trebui să merg să-l caut, după ce ducem şi bucăţile astea. Ai vreo idee pe unde ar putea să fie?

A aşteptat un răspuns de la Ciuboţică, dar a fost dezamăgit. După câteva clipe Ciuboţică a zis:

— Ia uite, vezi stăncuţele alea cum dau târcoale morcovilor? Ne sâcâie deja de câteva zile. Trebuie să pun pe cineva să le ţină departe până ce terminăm de cărat. Dar sunt prea mari ca să se poată lua de ele un iepure. Acuma, cu vrăbiile…

— Ce are asta de-a face cu Cinci? a zis Alună tăios.

— De fapt, a zis Ciuboţică, o să mă duc chiar eu.

Dar nu s-a luat de stăncuţe, şi Alună l-a văzut cum ridică un morcov şi porneşte cu el înapoi. Iritat, s-a apropiat de Cruşin şi Păpădie, şi toţi trei s-au întors împreună. Când au ajuns pe coasta unde se afla sălaşul, l-a văzut deodată pe Cinci. Şedea pe jumătate ascuns de crengile joase ale unei tise de la poalele crângului, ceva mai departe de intrările în sălaş. Lăsând jos morcovul, Alună a fugit spre el, a urcat coasta şi s-a aşezat alături, pe pământul gol de sub ramurile joase, apropiate. Cinci n-a zis nimic şi a continuat să privească ţintă peste câmp.

— Nu vii să înveţi căratul, Cinci? a întrebat Alună. Nu-i prea greu după ce te-ai deprins.

— Nu vreau să am nimic de-a face cu asta, a zis Cinci cu vocea scăzută. Câini – sunteţi ca nişte câini care duc în gură beţe.

— Cinci! Încerci să mă scoţi din sărite? a zis Alună. N-o să-mi ies din fire pentru că-mi arunci porecle prosteşti. Dar îi laşi pe ceilalţi să facă toată treaba.

— Eu sunt cel care ar trebui să-şi iasă din fire, a zis Cinci. Dar nu mă pricep la aşa ceva, ăsta-i necazul. De ce să-şi plece urechea la mine? Jumătate dintre ei cred că-s sărit de pe fix. Tu eşti vinovat, Alună, pentru că tu ştii că nu-s şi tot nu vrei să mă asculţi.

— Deci nici acum nu-ţi place mai mult sălaşul ăsta? Ei bine, cred că te înşeli. Oricine greşeşte câteodată. De ce să nu faci şi tu o greşeală, ca oricare altul? Gălbenel s-a înşelat când eram în iarba-neagră, iar acum te înşeli tu.

— Uite colo iepuri care dau fuguţa ca veveriţele cu alune-n gură. Cum poate asta să fie în ordine?

— Păi, aş zice că au luat o idee bună de la veveriţe şi asta-i face iepuri mai buni.

— Crezi că omul, oricine o fi el, pune rădăcinile acolo pentru că-i bun la inimă? Ce are de gând?

— Nu face decât să arunce gunoiul. Câţi iepuri nu s-au ospătat din grămezile de gunoi ale oamenilor? Salată veştedă, napi trecuţi? Ştii c-o facem cu toţii când putem. Nu-s otrăviţi, Cinci, crede-mă. Şi dacă voia să împuşte iepuri, putea s-o facă de nenumărate ori în dimineaţa asta. Dar n-a făcut-o.

Cinci a părut că se face şi mai mic când s-a lipit de pământul tare.

— Sunt prost că încerc să discut, a zis cu jale. Alună, dragul meu Alună, pur şi simplu *ştiu* că e un lucru nefiresc şi rău încolăcit în jurul acestui loc. Nu ştiu ce e, aşa că nu-i de mirare că nu pot vorbi despre el. Dar mă tot apropii de el. Ştii, ca atunci când împungi cu botul o plasă de sârmă şi o împingi către scoarţa unui trunchi de măr, dar nu poţi să muşti din coajă din pricina plasei. Sunt aproape de lucrul ăsta – orice o fi el –, dar nu-l pot apuca. Dacă şed aici singur, poate c-o să ajung la el.

— Cinci, ce-ar fi să faci cum zic eu? Mănâncă din rădăcinile astea şi apoi du-te într-o vizuină şi culcă-te. O să te simţi mult mai bine.

— Îţi zic că nu vreau să am nimic de-a face cu locul ăsta, a spus Cinci. Cât despre intratul în vizuină, mai degrabă m-aş duce înapoi în iarba-neagră. Bolta acelei încăperi e făcută din oase.

— Ba nu – rădăcini de copac. Dar, la urma urmei, ai fost sub pământ toată noaptea.

— N-am fost, a zis Cinci.

— Ce? Atunci unde ai fost?

— Aici.

— Toată noaptea?

— Da. Ştii, o tisă e un adăpost bun.

Acum Alună era îngrijorat de-a binelea. Dacă spaimele l-au ţinut pe Cinci afară toată noaptea, în ploaie, fără să-i pese de frig şi de *elil* care ies după pradă, atunci era limpede că n-o să-i fie uşor să-l convingă să uite de ele. O vreme a rămas tăcut. În cele din urmă a zis:

— Ce păcat! Eu tot cred că ai face mai bine să ni te alături. Dar acum te las singur şi o să vin mai târziu să văd cum te simţi. Şi nu cumva să te apuci să mănânci tisa.

Cinci n-a răspuns, iar Alună s-a întors pe câmp.

Ziua nu era, cu siguranţă, din cele care încurajează prevestirile rele. Pe la *ni-Frith* era aşa de cald, că partea mai joasă a câmpului era umedă. Aerul erau îngreunat de mirosurile apăsătoare ale ierburilor, ca şi cum ar fi fost deja către sfârşitul lui iunie; izma-broaştei şi măghiranul, care încă nu erau în floare, aromeau din frunze, iar ici şi colo izbucnise în floare o creţuşcă timpurie. Pitulicea verzuie a cântat toată dimineaţa, cocoţată în vârful unui mesteacăn argintiu din apropierea vizuinilor părăsite de dincolo de şanţ; iar din inima pădurii, de prin preajma fântânii părăsite, venea cântarea măiastră a piţigoiului-cu-cap-negru. Pe la începutul după-amiezii era o căldură încremenită şi o cireadă de vaci cobora încet, păscând, către umbră. Doar câţiva iepuri au rămas la suprafaţă. Aproape toţi dormeau prin vizuini. Însă Cinci şedea mai

departe singur sub tisă.

La începutul serii Alună l-a căutat pe Barosanu’ şi s-au încumetat împreună să intre în crângul din spatele sălaşului. La început s-au mişcat cu băgare de seamă, dar nu după multă vreme au prins curaj, văzând că nu dau de urmele vreunei făpturi care să fie mai mare decât un şoarece.

— Nu-i niciun miros, a spus Barosanu’, şi nicio urmă. Ciuboţică ne-a spus adevărul curat, zic eu. Chiar nu-s *elil* pe-aici. Altfel decât în pădurea aia în care am trecut râul. Îţi mărturisesc, Alună, că-n noaptea aia eram speriat ca naiba, da’ n-aveam de gând s-o arăt.

— Şi eu eram, a răspuns Alună. Dar sunt de acord cu tine în privinţa acestui loc. Pare cu totul sigur. Dacă noi…

— Totuşi, asta-i ciudat, l-a întrerupt Barosanu’.

Era într-o tufă de mure în mijlocul căreia se ivea gura unei vizuini de iepure din sălaşul de sub pământ. Pământul era moale şi umed, amestecat cu un strat gros de frunze veştede. În locul în care se oprise Barosanu’ erau semne de vânzoleală. Frunzele putrede fuseseră zvârlite în aer. Unele atârnau pe rugi şi câteva ghemotoace turtite, umede zăceau departe, pe terenul deschis din jurul tufei. În mijloc pământul fusese scurmat şi era plin de zgârieturi şi brazde, şi mai era o gaură îngustă şi netedă, cam la fel de mare ca unul dintre morcovii pe care îi căraseră în dimineaţa aceea. Cei doi iepuri au adulmecat şi s-au uitat îndelung, dar n-au putut să priceapă despre ce e vorba.

— Lucrul ciudat e că nu-i niciun miros, a zis Barosanu’.

— Nu – numai cel de iepure, şi ăsta-i peste tot, fireşte. Şi cel de om – şi ăsta-i peste tot. Dar acel miros s-ar putea să n-aibă nimic de-a face cu asta. Nu ne spune decât că un om a mers prin pădure şi a aruncat pe jos un beţigaş alb. Nu un om a scurmat pământul de-aici.

— Păi, poate că iepurii ăştia nebuni dansează la lumina lunii, ori cine ştie ce fac.

— Nu m-aş mira, a zis Alună. Li s-ar potrivi de minune. Hai să-l întrebăm pe Ciuboţică.

— E singura prostie pe care ai zis-o până acum. Ia spune-

mi, de când am venit aici a răspuns Ciuboţică la vreo întrebare pe care i-ai pus-o?

— Păi, nu – nu la multe.

— Încearcă să-l întrebi unde dansează el la lumina lunii. Zi: „Ciuboţică, unde...”

— A, ai observat şi tu asta, da? Nu răspunde la nicio întrebare cu „unde”. Şi nici Căpşună. Cred că s-ar putea să fie crispaţi din pricina noastră. Ulcică avea dreptate când a zis că nu sunt luptători. Aşa că ţin ceva ascuns ca să nu fie mai prejos de noi. Cel mai bine e s-o luăm ca atare. N-are rost să-i supărăm, şi treaba asta o să intre în normal cu timpul.

— O să plouă şi în seara asta, a zis Barosanu'. Şi chiar curând, pare-mi-se. Hai să mergem în vizuină şi să vedem dacă-i putem face să vorbească un pic mai deschis.

— Cred că nu putem decât să aşteptăm aşa ceva. Dar sunt de acord cu intratul în vizuină. Şi, pentru numele cerului, hai să-l înduplecăm pe Cinci să vină cu noi. Mă nelinişteşte. Ştii că a stat toată noaptea afară, în ploaie?

Pe când se înapoiau prin pădure, Alună şi-a amintit ce vorbise de dimineaţă cu Cinci. L-au găsit sub tisă şi, după o scenă destul de furtunoasă, în care Barosanu' şi-a pierdut răbdarea şi a devenit brutal, l-au convins, mai mult cu îmbrânceli decât cu vorbe, să coboare cu ei în vizuina cea mare.

Era plină şi, cum începuse ploaia, au venit şi alţi iepuri prin galerii. Se înghesuiau voioşi, pălăvrăgind. Mâncau din morcovi laolaltă cu prietenii ori duceau câţiva la iepuroaicele şi puii de prin sălaş. Dar când au isprăvit, încăperea a rămas plină. Era o căldură plăcută de la atâtea trupuri. Treptat, grupurile gureşe au lunecat într-o tăcere mulţumită, dar se părea că nimeni n-are chef să meargă la culcare. Iepurii sunt plini de energie la lăsarea nopţii şi, chiar dacă ploaia îi mână sub pământ, tot rămân dornici de tovărăşie. Alună a observat că aproape toţi însoţitorii săi păreau să se fi împrietenit cu iepurii din sălaş. Şi a mai observat că, de câte ori mergea la un grup sau la altul, era limpede că iepurii din sălaş ştiu cine este şi îl tratau ca pe

căpetenia nou-veniţilor. Nu l-a găsit pe Căpşună, însă după o vreme Ciuboţică, aflat în cealaltă parte a încăperii, a venit la el.

— Mă bucur că eşti aici, Alună, a zis. Unii dintre ai noştri ar vrea să audă o poveste. Sperăm că unuia dintre ai tăi i-ar plăcea să spună una, dar putem începe noi, dacă preferi.

Există o zicală iepurească: „În sălaş poveştile sunt mai multe decât tunelurile”; şi e la fel de uşor pentru un iepure să refuze să spună o poveste cât e de uşor pentru un irlandez să dea înapoi din faţa unei încăierări. Alună şi prietenii săi s-au sfătuit. Puţin după aceea, Mură a vestit:

— I-am cerut lui Alună să vă povestească păţaniile noastre: cum am ajuns până aici şi am avut norocul să ne alăturăm vouă.

A urmat o tăcere stingherită, întreruptă doar de foieli şi şoapte. Mură, descurajat, s-a întors la Alună şi Barosanu’.

— Care-i treaba? a şoptit. Doar nu-i nimic rău în asta.

— Stai un pic, a zis Alună încet. Lasă-i să ne spună dacă nu le place. Pe aici au anumite obiceiuri.

Însă tăcerea a continuat o vreme, ca şi cum ceilalţi iepuri n-ar fi vrut să spună ce li se pare nepotrivit.

— N-are rost, a zis Mură, în cele din urmă. Va trebui să spui ceva tu, Alună. Ba nu, de ce tu? O să spun eu.

Şi a spus din nou tare:

— După ce s-a gândit mai bine, Alună şi-a amintit că avem printre noi un povestitor de primă mână. Păpădie o să vă spună o poveste despre El-ahrairah. Cu asta n-avem cum s-o dăm în bară, a şoptit.

— Dar care poveste? a zis Păpădie.

Alună şi-a amintit de pietrele de la fântână.

— Lăptucile împăratului, i-a răspuns. E la mare preţ printre ei, mi se pare.

Păpădie a primit semnalul cu acelaşi entuziasm îndrăzneţ de care dăduse dovadă în pădure.

— O să vă spun povestea cu lăptucile împăratului, a zis cu voce tare.

— Ne bucurăm s-o auzim, a zis Ciuboţică imediat.

— Vă prind eu că nu, a mormăit Barosanu’.

Păpădie a început.

15.
Povestea cu lăptucile împăratului

Don Alfonso: Eccovi il medico, signore belle.
Ferrando şi Guglielmo: Despina in maschera,
che triste pelle![18]

Lorenzo da Ponte, *Cosi fan tutte*

— Se spune că a fost o vreme când pe El-ahrairah şi ai lui i-a părăsit cu totul norocul. Duşmanii i-au alungat din alte părţi şi au fost siliţi să vieţuiască în mlaştina din Kelfazin. Acuma, n-am habar unde ar putea fi mlaştina asta din Kelfazin, dar în vremea când El-ahrairah şi ai lui trăiau acolo era cel mai mohorât loc de pe lume. Nu era de mâncare altceva decât o iarbă aspră, şi chiar şi iarba era amestecată cu rogoz amar şi măcriş. Pământul era prea umed ca să sapi în el: orice groapă pe care o făceai se umplea cu apă. Însă toate celelalte animale ajunseseră să se teamă atât de mult de El-ahrairah şi de şmecheriile lui, încât nu-i îngăduiau să plece din locul acela blestemat şi în fiecare zi Prinţul Curcubeu umbla prin mlaştină ca să se asigure că El-ahrairah e tot acolo. Prinţul Curcubeu avea putere asupra cerului şi asupra dealurilor şi Frith îi spusese să rânduiască lumea aşa cum crede el că e mai bine.

Într-o bună zi, când Prinţul Curcubeu se apropia prin mlaştină, El-ahrairah se duse la el şi-i spuse: „Prinţule Curcubeu, cei din neamul meu suferă de frig şi nu pot sălăşlui sub pământ din pricina umezelii. Hrana lor e aşa de rea şi săracă, încât o să fie bolnavi când vine vremea rea. De ce ne ţii aici împotriva voinţei noastre? Că doar nu facem niciun rău.”

„El-ahrairah”, îi răspunse Prinţul Curcubeu, „toate animalele ştiu că eşti hoţ şi înşelător. Acum a venit vremea să plăteşti pentru înşelăciuni şi să trăieşti aici până ce ne

[18] „Iată medicul, frumoase doamne” şi, respectiv, „Despina mascată, că rău mai arată!” (în italiană în original) (n. tr.).

încredinţăm c-o să fii iepure cinstit.”

„Atunci n-o să scap de aici niciodată”, zise El-ahrairah, „căci mi-ar fi ruşine să le spun celor din neamul meu să nu mai trăiască de pe urma isteţimii lor. Ne laşi să plecăm dacă pot să trec înot un lac plin de ştiuci?”

„Nu”, zise Prinţul Curcubeu, „căci mi-a ajuns la urechi tertipul, El-ahrairah, şi ştiu cum se face.”

„Ne laşi să plecăm dacă pot să fur lăptucile din grădina împăratului Darzin?” întrebă El-ahrairah.

În acea vreme împăratul Darzin cârmuia cel mai mare şi mai bogat oraş al animalelor care s-a văzut pe faţa pământului. Oştenii lui erau tare fioroşi, iar grădina lui cu lăptuci era înconjurată de un şanţ adânc şi păzită zi şi noapte de o mie de străji. Se afla în apropierea palatului, la marginea oraşului în care trăiau toţi supuşii lui. Aşa că, atunci când El-ahrairah zise că fură lăptucile împăratului Darzin, Prinţul Curcubeu izbucni în râs şi zise:

„Poţi să încerci, El-ahrairah, iar dacă izbuteşti, o să-i înmulţesc pe ai tăi de peste tot şi nimeni n-o să-i poată împiedica să pătrundă într-o grădină de zarzavat de acum şi până la sfârşitul lumii. Dar oştenii o să te ucidă, iar lumea o să scape de un pungaş linguşitor şi înşelăcios.” „Prea bine”, zise El-ahrairah. „Om trăi şi-om vedea.” S-a nimerit ca Yona, ariciul, să fie pe aproape, scormonind prin mlaştini după limacşi şi melci, şi a auzit ce vorbiseră Prinţul Curcubeu şi El-ahrairah. Se furişă până la palatul cel mare al împăratului Darzin şi-i ceru răsplată pentru că-l înştiinţează de uneltirile duşmanilor.

„Împărate Darzin”, se smârcâi el, „hoţul ăla blestemat, El-ahrairah, a zis c-o să-ţi fure lăptucile şi o să vină să te tragă pe sfoară şi să pătrundă în grădina ta.”

Împăratul Darzin se duse valvârtej la grădina cu lăptuci şi ceru să i se înfăţişeze căpitanul străjerilor.

„Vezi lăptucile astea?” zise. „Niciuna dintre ele n-a fost furată de când au fost puse în pământ seminţele. Curând o să fie numai bune de mâncat şi vreau să dau un mare ospăţ pentru tot poporul meu. Dar am auzit că ticălosul ăla de El-ahrairah are de gând să vină şi să le fure, dacă poate.

Trebuie să îndoieşti straja: iar toţi grădinarii şi ajutoarele lor să fie cercetaţi în fiecare zi. Nicio frunzuliţă să nu iasă din grădină fără poruncă de la mine ori de la căpetenia gustătorilor mei.”

Căpitanul străjilor făcu ce i se poruncise. În acea noapte El-ahrairah părăsi mlaştina din Kelfazin şi se furişă până la şanţul cel mare. Îl însoţea credinciosul său căpitan al *Owsla,* Iepurzor. Se tupilară în tufe şi priviră cum patrulau străjile. Când veni dimineaţa, îi văzură pe grădinari şi pe ajutoarele lor cum ajung la zid şi fiecare este cercetat de trei străjeri. Unul dintre ei era nou, venise în locul unchiului bolnav, dar străjerii nu vrură să-l lase să intre pentru că nu-l cunoşteau, şi era cât pe-aci să-l azvârle în şanţ până să-l lase măcar să plece acasă. El-ahrairah şi Iepurzor plecară uimiţi, iar în ziua aceea Prinţul Curcubeu veni prin mlaştină şi zise:

„Ei bine, Prinţule cu O Mie de Duşmani, unde-s lăptucile?”

„Am pus să-mi fie aduse”, îi răspunse El-ahrairah. „Sunt prea multe ca să le pot căra.”

Apoi el şi Iepurzor se duseră în taină în una dintre puţinele vizuini în care nu era apă, puseră la intrare o strajă şi tot chibzuiră şi vorbiră o zi şi o noapte.

În vârful dealului de lângă palatul împăratului Darzin era o grădină şi acolo numeroasele lui odrasle şi odraslele celor mai de seamă dintre supuşii lui erau duse la joacă de către mame şi doici. Grădina nu era înconjurată de ziduri. Era păzită doar când erau acolo copiii: noaptea era pustie, căci nu era nimic de furat şi nimeni de hăituit. În noaptea următoare Iepurzor, căruia El-ahrairah îi spusese ce are de făcut, se duse în grădină şi făcu o groapă. Şezu pitit în groapă toată noaptea; iar a doua zi dimineaţă, când copiii fură aduşi la joacă, se furişă afară şi li se alătură. Erau aşa de mulţi copii, că fiecare dintre mame şi doici crezu că-i al alteia, dar, cum era cam de aceeaşi mărime cu copiii şi nu se deosebea cine ştie ce la înfăţişare, se împrieteni cu unii dintre ei. Iepurzor ştia o mulţime de şmecherii şi de jocuri, aşa că nu după multă vreme fugea şi se juca de parcă ar fi fost şi el unul dintre copii. Când veni vremea să plece

acasă, Iepurzor merse cu ei. Ajunseră la porţile oraşului şi străjile îl văzură pe Iepurzor alături de fiul împăratului Darzin. Îl opriră şi-l întrebară care e mama lui, dar fiul împăratului zise:

„Daţi-i pace. E prietenul meu.”

Şi Iepurzor intră odată cu ceilalţi.

De cum se văzu în palatul împăratului, se furişă într-un cotlon întunecat; şi acolo stătu toată ziua. Dar seara ieşi şi se duse la cămara împărătească, unde era ţinută mâncarea pentru capul încoronat şi pentru cei mai de seamă supuşi şi nevestele lor. Erau acolo ierburi şi poame şi rădăcini şi chiar alune şi fructe de pădure, căci în zilele acelea oamenii împăratului Darzin cutreierau toate pădurile şi câmpurile. Nu erau oşteni în cămară, şi Iepurzor se piti acolo, în întuneric. Şi făcu tot ce-i stătu în putere ca să strice hrana, în afară de cea pe care a mâncat-o el.

În seara aceea împăratul Darzin ceru să i se înfăţişeze căpetenia gustătorilor săi şi-l întrebă dacă lăptucile sunt bune de mâncat. Căpetenia gustătorilor îi zise că unele dintre ele sunt tocmai bune şi că pusese deja să fie aduse câteva în cămară.

„Bine”, zise împăratul. „O să ne ospătăm cu două-trei în seara asta.”

Dar a doua zi dimineaţa pe împărat şi pe câţiva dintre supuşii săi de frunte îi chinuia amarnic stomacul. Orice mâncau, le era şi mai rău, căci Iepurzor stătea ascuns în cămară şi strica hrana de cum era adusă. Împăratul mâncă vreo câteva lăptuci, dar nu-i fu mai bine. Ba dimpotrivă, îi căzu şi mai rău.

După cinci zile, Iepurzor se furişă din nou printre copii şi se întoarse la El-ahrairah. Când auzi că împăratul e bolnav şi că Iepurzor făcuse tot ce-i spusese, El-ahrairah se apucă să-şi schimbe înfăţişarea. Îşi ciunti coada albă şi-l puse pe Iepurzor să-i tundă cu dinţii blana şi să i-o mânjească cu noroi şi zeamă de mure. Apoi se acoperi din cap până-n picioare cu fire lungi de cornăţel şi frunze mari de brusture, care fluturau după el, şi chiar izbuti cumva să-şi schimbe mirosul. Până la urmă nici nevestele sale nu-l mai

recunoscură, iar El-ahrairah îi spuse lui Iepurzor să se ţină după el de departe şi purcese către palatul împăratului Darzin. Iar Iepurzor aşteptă afară, pe vârful dealului.

Când ajunse la palat, El-ahrairah ceru să-l vadă pe căpitanul străjilor.

„Să mă duci la împărat”, zise. „M-a trimis Prinţul Curcubeu. A auzit că împăratu-i beteag şi a pus să fiu chemat din ţara depărtată care se află dincolo de Kelfazin, ca să aflu pricina beteşugului lui. Zoreşte-te! Nu-s obişnuit să fiu ţinut la uşă.”

„De unde să ştiu că spui adevărul?” întrebă căpitanul străjilor.

„Păi, mie mi-e totuna”, i-o întoarse El-ahrairah. „Cât cântăreşte beteşugul unui împărat mărunt în ochii doftorului-şef din ţara de dincolo de râul de aur al lui Frith? O să mă înturnez şi o să-i spun Prinţului Curcubeu că străjile împăratului s-au arătat smintite şi s-au purtat cu mine aşa cum te-ai aştepta din partea unei şlehte de mocofani plini de purici.”

Se răsuci pe călcâie şi dădu să plece, dar căpitanul străjilor se înspăimântă şi-l chemă înapoi. El-ahrairah catadicsi să se înduplece, iar oştenii îl conduseră la împărat.

După cinci zile de hrană stricată, împăratului nu-i dădea mâna să se arate bănuitor cu cineva care zicea că l-a trimis Prinţul Curcubeu să-l însănătoşească. Îl rugă pe El-ahrairah să-l consulte şi jură să facă tot ce zice el.

El-ahrairah făcu un circ întreg din consultarea împăratului. Îi cercetă ochii, şi urechile, şi dinţii, şi căcărezele, şi vârfurile ghearelor şi vru să ştie ce a mâncat. Apoi vru să vadă cămara împărătească şi grădina de lăptuci. Când se întoarse, avea un aer foarte serios şi zise:

„Mărite împărat, ştiu prea bine cât de rea e vestea pe care o să ţi-o dau, însă pricina beteşugului tău sunt taman lăptucile acelea pe care le ţii la aşa mare preţ.”

„Lăptucile?” răcni împăratul Darzin. „Nu-i cu putinţă! Au crescut toate din seminţe bune, sănătoase şi au fost păzite zi şi noapte.”

„Vai!” zise El-ahrairah, „o ştiu prea bine! Dar au fost otrăvite de groaznicul Găgăuţădeşucheatu’, care se roteşte-n zbor din ce în ce mai jos prin Ţancaflintă din Înjghebătură – microb ucigaş – aracan de mine, da! – răzleţit de Vezidepoţi şi crescut în pădurile verzi-cenuşii din Bine Vaidemine. Asta, pricepi, ca să simplific lucrurile pe cât îmi stă în puteri. Din punct de vedere medical, sunt oarece complicaţii cu care n-am să te mai obosesc.”

„Nu pot să cred”, zise împăratul.

„Cel mai simplu”, zise El-ahrairah, „e să ţi-o dovedesc. Dar nu-i nevoie să-l îmbolnăvim pe unul dintre supuşii tăi. Spune-le oştenilor să se ducă să ia pe cineva prizonier.” Oştenii ieşiră şi prima făptură peste care dădură fu Iepurzor, care molfăia iarbă pe vârful dealului. Îl târâră după ei pe poartă şi i-l înfăţişară împăratului.

„Îââh, un iepure”, zise El-ahrairah. „Păcătoase făpturi! Cu atât mai bine. Iepure scârbavnic, mănâncă lăptucile astea!” Iepurzor se supuse şi nu trecu mult până ce începu să geamă şi să se zvârcolească. Îi zvâcneau picioarele şi-şi rostogolea ochii. Muşcă podeaua şi făcu spume la gură.

„Îi e tare rău”, zise El-ahrairah. „Trebuie să fi nimerit una neobişnuit de stricată. Ori, mai degrabă, otrăvirea e deosebit de ucigătoare pentru iepuri. Dar, în orice caz, să fim recunoscători că n-a fost Măria Ta în locul lui. Ei bine, ne-a fost de folos. Azvârliţi-l afară! Te-aş sfătui cu tot dinadinsul”, zise mai departe El-ahrairah, „să nu laşi lăptucile acolo unde sunt acum, căci vor face flori şi seminţe. Otrava se va răspândi. Ştiu că eşti dezamăgit, dar trebuie să te descotoroseşti de ele.”

În clipa aceea norocul făcu să intre căpitanul străjilor împreună cu Yona, ariciul.

„Măria Ta”, zbieră, „făptura asta vine din mlaştinile din Kelfazin. Neamul lui El-ahrairah se pregăteşte de război. Zic că vin să atace grădina Măriei Tale şi să fure lăptucile împărăteşti. Binevoieşte a-mi porunci să pornesc cu oştenii asupra lor şi să-i fac una cu pământul.”

„Aha!” strigă împăratul, „mi-a dat prin minte un şiretlic care-i de două ori mai bun ca ăsta. «Deosebit de ucigătoare

pentru iepuri.» Bine! Bine! Las’ să aibă parte de toate lăptucile pe care le râvnesc. Să duci o mie de lăptuci la mlaştina din Kelfazin şi să le laşi acolo. Ho! Ho! Ce mai şotie! Deja mă simt mult mai bine.”

„Ah, grozavă şiretenie!” zise El-ahrairah. „Nu-i de mirare că Măria Ta e cârmuitorul unui popor măreţ. Mi se pare că începi de-acum să te însănătoşeşti. Ca la multe boli, leacul e simplu, odată ce l-ai dibuit. Nu, nu, nici prin gând nu-mi trece să iau vreo răsplată. Oricum, pe aici nu se află nimic care să pară preţios în ţara strălucitoare de dincolo de râul de aur al lui Frith. Am făcut ce mi-a cerut Prinţul Curcubeu. E destul. Binevoieşte a spune străjilor tale să mă însoţească până la poalele dealului.

Făcu o plecăciune şi dus a fost.

Mai târziu, pe seară, când El-ahrairah îşi îmboldea iepurii să mârâie mai fioros şi să fugă de colo colo prin mlaştina din Kelfazin, Prinţul Curcubeu coborî pe râu către ei.

„El-ahrairah”, strigă, „mi-a făcut cineva farmece?”

„Păi, s-ar putea”, zise El-ahrairah. „Groaznicul Găgăuţădeşucheatu…”

„O mie de lăptuci zac morman în partea de sus a mlaştinii. Cine le-a pus acolo?”

„Ţi-am zis c-o să fie aduse”, zise El-ahrairah. „Că doară nu te aşteptai ca iepurii mei, slăbiţi şi flămânzi cum sunt, să le care tocmai din grădina împăratului Darzin. Dar acum se vor întrema iute, cu leacul pe care o să li-l dau. Sunt doftor, aş zice, şi dacă n-ai auzit încă asta, Prinţule Curcubeu, crede-mă că vei auzi curând, din altă parte. Iepurzor, du-te şi adu lăptucile.”

Atunci Prinţul Curcubeu văzu că El-ahrairah se ţinuse de cuvânt şi că el însuşi trebuie acum să-şi îndeplinească promisiunea. Îi lăsă pe iepuri să părăsească mlaştina din Kelfazin, iar ei s-au înmulţit pretutindeni. Şi din acea zi şi până-n vremea noastră nu se află pe pământ vreo putere care să ţină un iepure departe de o grădină de zarzavat, căci El-ahrairah le suflă o mie de tertipuri, cele mai iscusite din lume.

16.
Buruiană-de-argint

A zis „Dansează pentru mine” şi a zis
„Eşti prea frumoasă ca al brizei spin
Să te împungă ori soarele să te ardă”.
A zis „îs doar un zdrenţăros, dar nu-s hain
Cu dansatorul trist şi mortul care în danţ
s-a prins.”

Sidney Keyes, *Patru stări ale morţii*

— Bravo, a zis Alună când Păpădie a sfârşit povestea.

— E mare meşter, nu? a zis Argintiul. Suntem norocoşi să-l avem printre noi. E destul să-l asculţi şi te simţi mai bine.

— Le-am arătat noi lor, a şoptit Barosanu'. Să-i vedem dacă-s în stare să găsească un povestitor mai bun ca el.

Niciunul nu se îndoia că Păpădie îi făcuse să crească în ochii celorlalţi. De când ajunseseră acolo, cei mai mulţi dintre ei se simţeau în inferioritate printre străinii aceia care arătau splendid, bine hrăniţi, cu purtarea lor nestingherită, formele lor pe ziduri, eleganţa, felul iscusit în care ocoleau aproape toate întrebările – şi, mai presus de toate, cu accesele de melancolie neiepurească. Acum povestitorul lor le arătase celorlalţi că sunt mai mult decât o ceată de zdrenţăraşi. Cu siguranţă că niciun iepure normal nu-şi putea stăpâni admiraţia. Aşteptau să li se spună asta, dar după câteva clipe şi-au dat seama cu surprindere că gazdele lor erau mai puţin entuziaste.

— Foarte drăguţ, a zis Ciuboţică.

Părea că încearcă să mai găsească ceva de zis, dar apoi a repetat:

— Da, foarte drăguţ. O poveste neobişnuită.

— Dar se poate să nu o ştie? i-a şoptit Mură lui Alună.

— Întotdeauna mi-am zis că poveştile astea tradiţionale au mult farmec, a zis alt iepure, mai ales atunci când sunt spuse în stilul adevărat, de modă veche.

— Da, a zis Căpşună. Convingere, de asta e nevoie. Chiar trebuie să *crezi* în El-ahrairah şi Prinţul Curcubeu, nu-i aşa? După aceea totul vine de la sine.

— Nu spune nimic, Barosane, a murmurat Alună: căci Barosanu' îşi agita labele, revoltat. Nu-i poţi sili să le placă dacă nu le place. Mai bine aşteptăm să vedem de ce sunt în stare ei.

Iar cu glas tare a zis:

— Doar ştiţi că poveştile noastre nu s-au schimbat de generaţii întregi. La urma urmei, nu ne-am schimbat nici noi. Viaţa noastră este aşa cum a fost a părinţilor noştri şi a părinţilor lor. Aici lucrurile sunt altfel. Ne dăm seama de asta şi credem că ideile şi obiceiurile voastre noi sunt foarte interesante. Ne întrebăm cu toţii despre ce fel de lucruri spuneţi *voi* poveşti.

— Păi, nu prea spunem poveştile vechi, a zis Ciuboţică. Poveştile şi poeziile noastre sunt mai ales despre viaţa pe care o ducem aici. Desigur, acea Formă a lui Bobiţel pe care ai văzut-o – aceea e acum demodată. El-ahrairah nu are cu adevărat importanţă pentru noi. Asta nu înseamnă că povestea prietenului vostru n-a fost încântătoare, a adăugat iute.

— El-ahrairah e doldora de şiretlicuri, a zis Cruşin, şi iepurii or să aibă întotdeauna nevoie de şiretlicuri.

— Nu, a zis o voce necunoscută din celălalt capăt al încăperii, de dincolo de Ciuboţică. Iepurii au nevoie de demnitate şi, mai presus de toate, de dorinţa de a-şi accepta soarta.

— Noi vedem în Buruiană-de-argint unul dintre cei mai buni poeţi pe care i-am avut de multe luni încoace, a zis Ciuboţică. Ideile lui sunt foarte apreciate. Aţi dori să-l ascultaţi acum?

— Da, da, s-au auzit voci din toate părţile. Buruiană-de-argint!

— Alună, a zis deodată Cinci, vreau să mă lămuresc ce-i cu Buruiană-de-argint ăsta, dar nu îndrăznesc să mă apropii singur. Vii cu mine?

— Dar, Cinci, ce vrei să zici? De ce să-ţi fie frică?

— Vai, Frith, ajută-mă! a zis Cinci tremurând. Îi simt mirosul de aici. Mă îngrozeşte.

— Of, Cinci, nu vorbi aiurea! Miroase la fel ca toţi ceilalţi.

— Miroase ca orzul pe care a plouat şi a rămas să putrezească pe câmp. Miroase ca o cârtiţă rănită care nu poate intra sub pământ.

— Mie îmi miroase ca un iepure mare şi gras, îndopat cu o grămadă de morcovi. Dar o să vin cu tine.

După ce şi-au croit drum prin mulţime până în partea cealaltă a vizuinii, Alună a văzut cu surprindere că nu era vorba decât de un vătui. În sălaşul din Sandleford, nimeni nu i-ar fi cerut unui iepure de vârsta lui să spună o poveste, poate doar când era între prieteni. Avea un aer sălbatic, disperat, şi urechile îi zvâcneau fără oprire. Când a început să vorbească, părea că e din ce în ce mai puţin conştient de cei de faţă şi îşi tot întorcea capul, ca şi cum ar fi ascultat un sunet doar de el auzit, venit de la intrarea tunelului din spatele său. Dar izvora un soi de fascinaţie din vocea lui, ca adierea vântului şi lumina de pe o pajişte, iar în vreme ce ritmul ei pătrundea în ascultători, peste întreaga vizuină s-a aşternut tăcerea.

Vântul bate, bate peste iarbă.
Leagănă mâţişorii din salcie; frunzele îşi sticlesc argintul.
Unde te duci, vântule? Departe, hăt-departe
Peste dealuri, peste muchia lumii.
Ia-mă cu tine, vântule, sus pe cer.
O să merg cu tine, o să fiu iepurele-vântului,
În cer, cerul înaripat şi iepurele.
Râul curge, curge peste pietriş,
Printre bobornic, piciorul-cocoşului, azurul şi aurul primăverii.
Unde te duci, râule? Departe, hăt-departe
Dincolo de iarba-neagră, alunecând cât e noaptea de lungă.
Ia-mă cu tine, râule, departe, în lumina stelelor.
O să merg cu tine, o să fiu iepurele-râului, în jos prin apă, apa verde şi iepurele.

Toamna frunzele-s suflate de vânt, galbene şi cafenii.
Foşnesc prin şanţuri, se smucesc şi atârnă pe gardul viu.
Unde vă duceţi, frunzelor? Departe, hăt-departe în pământ ne ducem, cu ploaia şi bobiţele fructelor.
Luaţi-mă, frunzelor, o, luaţi-mă în drumul vostru-ntunecat,
O să merg cu voi, o să fiu iepurele-frunzelor, în adâncurile pământului, pământul şi iepurele.
Frith e tolănit pe cerul de seară. Norii-s roşii în jurul lui.
Sunt aici, Stăpâne Frith, alerg prin iarba înaltă.
O, ia-mă cu tine, când cobori îndărătul pădurii,
Hăt-departe, până-n miezul luminii, până-n tăcere.
Căci gata sunt să-ţi dau răsuflarea mea, viaţa,
Cercul strălucitor al soarelui, soarele şi iepurele.

Cinci era, în vreme ce asculta, absorbit şi totodată cuprins de un soi de oroare neîncrezătoare. În acelaşi timp, părea că acceptă fiecare cuvânt şi că e copleşit de spaimă, ba un moment dat şi-a tras răsuflarea, ca şi cum ar fi fost uimit recunoscându-şi propriile gânduri ştiute doar pe jumătate: iar când poezia s-a sfârşit, a părut că se luptă să-şi vină în fire. Şi-a dezvelit dinţii şi şi-a lins buzele, aşa cum făcuse Mură în faţa ariciului mort de pe şosea.

Uneori, un iepure speriat de un duşman se ghemuieşte la pământ şi rămâne încremenit, fie fascinat, fie crezând că va rămâne nebăgat în seamă dat fiind că natura l-a făcut greu de observat. Dar apoi, în afară de cazul în care fascinaţia e prea puternică, vine clipa în care neclintirea nu mai e bună, şi iepurele, ca şi cum ar rupe o vrajă, recurge pe dată la cealaltă soluţie – goana. Aşa părea că stau lucrurile cu Cinci acum. Deodată a sărit în picioare şi a început să-şi croiască drum cu forţa prin vizuina cea mare. Câţiva iepuri au fost îmbrânciţi şi s-au răsucit mânioşi spre el, dar nu i-a băgat în seamă. Apoi a ajuns într-un loc în care n-a putut să se strecoare printre doi iepuri voinici din sălaş. Atunci parcă şi-a ieşit din minţi, a început să lovească în toate părţile, iar Alună, care venea în urma lui, cu greu a izbutit să împiedice o încăierare.

— Ştiţi, fratele meu e şi el un fel de poet, le-a spus străinilor care se zbârliseră. Uneori ceva îl scoate cu totul din ale lui şi nu ştie de fiecare dată de ce.

Unul dintre iepuri părea să accepte ceea ce spusese Alună, dar celălalt i-a răspuns:

— A, alt poet? Păi atunci să-l auzim. Măcar să nu fi pătimit degeaba umărul meu. Mi-a smuls un smoc mare de blană.

Cinci trecuse deja de ei şi îşi croia drum către tunelul din cealaltă parte a încăperii. Alună a simţit că trebuie să meargă după el. Dar, după toată osteneala pe care şi-o dăduse să fie prietenos, îl supărase aşa de tare felul în care Cinci li s-a împotrivit noilor lor prieteni, încât atunci când a trecut pe lângă Barosanu' i-a zis:

— Hai să mă ajuţi să-i băgăm minţile-n cap. Ultimul lucru de care avem nevoie acum e o încăierare.

Era convins că Cinci chiar merită o mică porţie de Barosanu'.

L-au urmat pe Cinci prin tunel şi l-au ajuns la intrare. Înainte ca vreunul dintre ei să poată spune ceva, Cinci s-a răsucit spre ei şi a început să vorbească, de parcă ei i-ar fi pus o întrebare.

— Aşadar, aţi simţit? Şi vreţi să ştiţi dacă am simţit şi eu? Sigur că am simţit. Asta e partea cea mai rea. Nu-i nicio şmecherie. El spune adevărul. Câtă vreme spune adevărul, nu poate fi sminteală – asta o să ziceţi, nu? Nu te învinuiesc, Alună. M-am simţit pe mine însumi mişcându-mă spre el ca un nor care pluteşte spre altul. Dar apoi, în ultima clipă, mi-am abătut plutirea. Cine poate şti de ce? N-a fost vrerea mea; a fost un accident. A fost doar o părticică din mine care m-a dus departe de el. Am spus că bolta acelei încăperi e făcută din oase? Nu! E ca o ceaţă groasă de sminteală care acoperă tot cerul: şi n-o să mai avem lumina lui Frith ca să vedem pe unde călcăm. Vai, ce-o să se aleagă de noi? Un lucru poate fi adevărat şi în acelaşi timp o groaznică sminteală, Alună.

— Ce naiba-i asta? i-a zis Alună uluit Barosanului.

— Vorbeşte despre tălâmbul ăla de poet cu urechile

pleoştite, i-a răspuns Barosanu'. Atâta pricep şi eu. Dar de ce pare să creadă că am vrea să avem de-a face cu el şi cu aiurelile alea – asta nu mă ţin curelele să desluşesc. Nu-ţi mai răci gura de pomană, Cinci. Singura chestie care ne frământă pe noi e scandalul pe care l-ai iscat tu. Cât despre Buruiană-de-argint, nu pot să zic decât că păstrez eu argintul, şi n-are decât să fie doar Buruiană.

Cinci s-a uitat la el cu ochi care, ca ai unei muşte, păreau să fie mai mari decât capul.

— Gândeşti asta, a zis. Crezi asta. Dar fiecare dintre voi, în felul său, e deja adânc în ceaţa aceea. Unde e…

Alună l-a întrerupt şi Cinci a tresărit.

— Cinci, n-o să spun că n-am venit după tine ca să te cert. Ne-ai primejduit începutul bun în acest sălaş…

— Primejduit? a strigat Cinci. Primejduit? Păi, tot locul…

— Ţine-ţi gura. Aveam de gând să mă arăt mânios, dar e limpede că eşti atât de necăjit, că n-are niciun rost. Dar ceea ce o să *faci* acum este să vii cu noi doi într-o vizuină şi să dormi. Haide! Şi nu mai spune nimic deocamdată.

Unul dintre aspectele în care viaţa iepurilor e mai puţin complicată decât cea a oamenilor este faptul că nu se ruşinează să folosească forţa. Cinci n-a avut încotro şi i-a însoţit pe Alună şi Barosanu' în vizuina în care stătuse Alună în noaptea dinainte. Nu era nimeni acolo, aşa că s-au întins pe jos şi au adormit.

17.
Sârma scânteietoare

Când câmpul verde ca un capac s-a răsucit
Dezvăluind ce era mai bine să fi rămas pitit,
Lăsat deoparte;
Şi, iată! În spate, fără vreun murmur,
Pădurea s-a apropiat şi acum stă împrejur în
semiluna cea de moarte.
Iar zăvorul lunecă în lăcaşul lui,
Dincolo de geam secerătorul negru e-n docar,
Şi-acum, deodată, în graba mare-s adunaţi
Femeile cu ochelari negri şi chirurgii gheboşaţi
Şi omul-forfecar.

W.H. Auden, *Martorii*

Era frig, era frig şi bolta era făcută din oase. Bolta era făcută din crengile împletite ale tisei, smicele ţepene răsucite într-o parte şi în cealaltă, pe deasupra şi pe dedesubt, ţepene ca gheaţa şi presărate cu bobiţe de un roşu mohorât. „Vino, Alună”, a zis Ciuboţică. „O să ducem în gură până acasă boabele tisei şi o să le mâncăm în vizuina cea mare. Prietenii tăi trebuie să înveţe asta dacă vor să fie ca noi.” „Nu! Nu!” a strigat Cinci. „Alună, nu!” Dar apoi a venit Barosanu’, sucindu-se printre crengi, cu gura plină de bobiţe. „Uite!” a zis Barosanu’. „Pot să o fac. Fug în altă parte, întreabă-mă unde, Alună! Întreabă-mă unde! Întreabă-mă unde!” Apoi fugeau în altă parte, fugeau nu către sălaş, ci peste câmp, în frig, şi Barosanu’ a lăsat bobiţele să cadă – picături roşii ca sângele, picuri roşii tari ca sârma. „N-are rost”, a zis. „N-are rost să le muşti. Sunt reci.”

Alună s-a trezit. Era în vizuină. S-a cutremurat. De ce nu era căldura trupurilor de iepuri culcaţi unul lângă altul? Unde era Cinci? S-a ridicat. Ceva mai departe, Barosanu’ se foia şi tresărea prin somn, căutând căldura, încercând să se lipească de trupul unui iepure care nu mai era acolo. Mica

adâncitură de pe podeaua presărată cu nisip, unde stătuse Cinci, încă nu se răcise de tot; dar Cinci nu era acolo.

— Cinci! a zis Alună în întuneric.

A ştiut pe dată că n-o să audă vreun răspuns. L-a împuns cu botul pe Barosanu', insistent.

— Barosane! Cinci a plecat! Barosane!

Barosanu' s-a trezit imediat şi Alună a fost mai bucuros ca oricând de promptitudinea şi energia lui.

— Ce-ai zis? Care-i necazul?

— Cinci a plecat.

— Unde a plecat?

— *Silf* – afară. Nu poate fi decât *silf.* Doar ştii că nu s-ar apuca să se plimbe prin sălaş. Îl urăşte.

— E o pacoste, nu? Şi a mai şi lăsat vizuina asta rece. Crezi că e în primejdie, nu-i aşa? Vrei să mergem să-l căutăm?

— Da, trebuie să merg. E necăjit şi istovit, şi încă nu s-a luminat. S-ar putea să fie pe aici *elil,* orice ar spune Căpşună.

Barosanu' a ascultat şi a amuşinat câteva clipe.

— Aproape că se crapă de ziuă, a zis. O să fie destulă lumină ca să-l găsim. Eu zic că-i mai bine să vin cu tine. Nu-ţi face griji – n-are cum să fi ajuns prea departe. Dar, pe lăptucile împăratului! Îi arăt eu lui când îl ajungem.

— Măcar să-l găsim, că-l ţin eu bine cât îi tragi tu şuturi. Hai!

S-au dus până la gura vizuinii şi s-au oprit acolo, unul lângă altul.

— De vreme ce nu-s aici prietenii noştri ca să ne împingă afară, a zis Barosanu', n-ar fi rău să cercetăm dacă nu cumva roiesc în jur nevăstuicile şi bufniţele şi abia apoi să ieşim.

În clipa aceea s-a auzit din pădurea din partea cealaltă strigătul unei bufniţe cafenii. Era primul, şi instinctiv s-au ghemuit şi au rămas neclintiţi, numărând patru bătăi de inimă până ce s-a auzit al doilea strigăt.

— Se îndepărtează, a zis Alună.

— Mă-ntreb câţi şoareci de câmp or zice aşa în fiecare

noapte? Ştii că strigătul e înşelător. Ăsta-i rostul lui.

— Păi, n-am ce să fac, a zis Alună. Cinci e pe undeva pe-aici şi o să merg după el. Oricum, aveai dreptate. *E* lumină – cât de cât.

— Să ne uităm mai întâi sub tisă?

Dar Cinci nu era sub tisă. Lumina, pe măsură ce creştea, dezvăluia partea de sus a câmpului, în vreme ce gardul viu şi pârâul din depărtare rămâneau nişte linii întunecate din partea de jos. Barosanu’ a sărit de pe taluz pe câmp şi a alergat pe o linie larg arcuită prin iarba udă. S-a oprit aproape în dreptul găurii prin care ieşiseră şi Alună l-a prins din urmă.

— Uite urma lui, a zis Barosanu’. Şi-i proaspătă. Din vizuină drept în jos, către pârâu. Nu poate fi prea departe.

Când iarba are pe ea stropi de ploaie, e uşor să vezi pe unde a trecut cineva. Au urmat dâra pe câmp în jos şi au ajuns la gardul viu lângă locul cu morcovi şi izvorul pârâului. Barosanu’ avusese dreptate când a zis că urma era proaspătă. De cum au trecut de gardul viu, l-au văzut pe Cinci. Mânca singur. Mai erau lângă izvor câteva bucăţele de morcov, dar nu se atinsese de ele şi mânca iarbă în apropierea mărului pădureţ cu trunchiul strâmb. S-au apropiat, iar el şi-a ridicat privirea.

Alună n-a zis nimic şi a început să mănânce lângă el. Acum îi părea rău că-l adusese pe Barosanu’. În întuneric, înainte de zori, şi cu şocul descoperirii că Cinci nu mai era acolo, Barosanu’ îi fusese alinare şi sprijin. Dar acum, când l-a văzut pe Cinci, pipernicit şi prietenos, neputând să facă rău cuiva ori să-şi ascundă sentimentele, tremurând în iarba udă, de teamă ori de frig, mânia i s-a topit. Îi părea rău pentru el şi era sigur că, dacă o să poată sta singuri o vreme, Cinci o să ajungă să ia totul mai uşor. Probabil era prea târziu însă ca să-l convingă pe Barosanu’ să fie blând; nu putea decât să tragă nădejde că va fi bine.

Dar, în ciuda temerilor sale, Barosanu’ n-a deschis nici el gura. Era limpede că se aşteptase ca Alună să vorbească primul şi nu ştia ce să facă. O vreme toţi trei au înaintat alene prin iarbă, în vreme ce umbra se îngroşa şi porumbeii

guleraţi uguiau prin copacii de departe. Alună începea să simtă că totul va fi bine şi că Barosanu’ are mai multă chibzuinţă decât crezuse el, când Cinci s-a aşezat pe labele dinapoi, şi-a curăţat faţa cu labele din faţă şi apoi, pentru prima oară, s-a uitat drept în ochii lui.

— Acuma plec, a zis. Sunt foarte mâhnit. Mi-ar plăcea să-ţi urez lucruri bune, Alună, dar nu-i nimic de bine în locul ăsta. Aşa că spun doar adio.

— Dar unde te duci, Cinci?

— Altundeva. La dealuri, dacă oi putea ajunge acolo.

— De unul singur? Nu poţi. O să mori.

— N-ai nicio şansă, prietene, a zis Barosanu’. Ceva o să pună gheara pe tine înainte de *ni-Frith.*

— Ba nu, a zis Cinci, foarte liniştit. Eşti mai aproape de moarte ca mine.

— Încerci să mă bagi în sperieţi, gogoloi nenorocit de flecar ce eşti, s-a răţoit Barosanu’. O să te…

— Stai, Barosane, a zis Alună. Nu te răsti aşa la el.

— Păi, doar tu ai zis… a început Barosanu’.

— Ştiu. Dar acum gândesc altfel. Te rog să mă ierţi, Barosane. Voiam să te rog să mă ajuţi să-l înduplec să vină înapoi la sălaş. Dar acum – ei bine, am văzut că întotdeauna e ceva în ce zice Cinci. În ultimele două zile n-am vrut să-l ascult şi cred şi acum că a luat-o razna. Dar nu mă îndur să-l silesc să se întoarcă în sălaş. Chiar cred că, cine ştie de ce, locul acela îl face să-şi iasă din minţi de spaimă. O să merg un pic cu el şi poate izbutim să stăm de vorbă. Nu-ţi pot cere să-ţi pui şi tu viaţa în primejdie. Oricum, ceilalţi ar trebui să ştie ce facem şi n-au cum să afle decât dacă te duci şi le spui. O să mă întorc înainte de *ni-Frith.* Nădăjduiesc să ne întoarcem amândoi.

Barosanu’ s-a holbat la el. Apoi s-a repezit la Cinci, furios:

— Gânganie neagră şi ticăloasă, a zis. Nu te-a învăţat nimeni să te supui ordinelor, nu? Mereu eu, eu, eu. „Vai, simt ceva ciudat în degetul de la picior, aşa că trebuie să stăm cu toţii cu capu-n jos şi picioarele-n sus!” Şi acum, că am dat peste un sălaş minunat şi am intrat în el fără să fie măcar nevoie să ne batem, *trebuie* să faci tu tot ce poţi să

calci pe bătături pe toată lumea! Şi apoi pui în primejdie viaţa unuia dintre cei mai buni iepuri, numai ca să facă pe dădaca în vreme ce tu umbli creanga ca un şoarece smintit! Ei bine, *eu* nu mai vreau să ştiu de tine, ţi-o zic în faţă. Şi acum mă întorc la sălaş şi o să am grijă ca toţi ceilalţi să nu mai vrea să ştie de tine. Şi aşa o să fie – să nu-ţi închipui altfel.

S-a răsucit şi s-a năpustit prin cea mai apropiată deschizătură din gardul viu. Pe dată s-a pornit în partea cealaltă a gardului o zarvă înspăimântătoare. Se auzeau izbituri şi trânteli. Un vreasc a zburat în aer. Apoi un ghemotoc ud de frunze veştede a ţâşnit prin spărtură şi s-a turtit departe de gard, lângă Alună. Rugii se scuturau de zor. Alună şi Cinci s-au uitat unul la altul, luptându-se amândoi cu impulsul de a o tuli. Ce vrăjmaş se dezlănţuise de cealaltă parte a gardului? Nu se auzeau strigăte – ori stropşeală de pisică, ţipăt de iepure –, numai pârâitul crenguţelor şi smulgerea aprigă a ierbii.

Adunându-şi tot curajul, în ciuda tuturor instinctelor, Alună s-a silit să se ducă până la spărtură, cu Cinci după el. Li s-a înfăţişat o privelişte îngrozitoare. Frunzele putrede fuseseră azvârlite în sus. Pământul fusese dezgolit şi era brăzdat de şanţuri lungi. Barosanu' zăcea pe o parte, dând din labele dinapoi şi răsucindu-se. O bucată de sârmă de cupru, licărind mohorât sub primele raze de soare, era răsucită în jurul grumazului şi mergea drept, trecând peste o labă dinainte, până la capătul unui ţăruş zdravăn, înfipt în pământ. Nodul laţului se strânsese şi era îngropat în blana dindărătul urechii. Vârful ieşit al unuia dintre firele sârmei îi zgâriase grumazul, iar stropi de sânge, întunecaţi şi roşii ca bobiţele tisei, i se prelingeau, unul câte unul, pe umăr. Câteva clipe a stat, gâfâind, iar coastele i se înălţau şi coborau greoi. Apoi iar a început să se zbată şi să se lupte, într-o parte şi-n alta, săltând şi căzând la loc, până ce s-a sufocat şi a rămas nemişcat.

Înnebunit de îngrijorare, Alună a sărit prin spărtură şi s-a ghemuit lângă el. Ochii lui Barosanu' erau închişi şi buzele îi dezgoleau dinţii lungi din faţă, într-un rânjet încremenit. Îşi

muşcase buza de jos, iar sângele picura şi de acolo. Botul şi pieptul îi erau acoperite de spume.

— Thlayli! a zis Alună, izbind în pământ cu labele din spate. Thlayli! Ascultă-mă! Eşti într-un laţ – un laţ! Ce spuneau în *Owsla?* Haide – gândeşte-te! Cum te putem ajuta?

Un moment de tăcere. Apoi labele din spate ale Barosanului au început iar să izbească, dar slab. Urechile i s-au pleoştit. Ochii i s-au deschis fără să vadă nimic şi albul lor s-a arătat plin de vinişoare de sânge, în vreme ce irisurile castanii se rostogoleau dintr-o parte în alta. După o vreme i s-a auzit vocea, groasă şi slabă, bolborosind printre băşicuţele de spumă sângerie din gură.

— *Owsla…* n-are rost… muşcă sârmă. Ţăruş… trebuie… sapă… scoate.

L-a cutremurat un spasm şi a scurmat pământul, acoperindu-se de noroi şi sânge. Apoi a rămas iar nemişcat.

— Fugi, Cinci, fugi la sălaş, a strigat Alună. Adu-i pe ceilalţi – Mură, Argintiul. Iute! O să moară.

Cinci a tulit-o înapoi ca un iepure de câmp. Alună, rămas singur, încerca să priceapă ce trebuie făcut. Ce era „ţăruşul”? Cum să-l scoată? S-a uitat la harababura cumplită din faţa sa. Barosanu’ zăcea peste sârmă, care se ivea de sub burta lui şi părea că dispare în pământ. Alună se lupta cu propria nedumerire. Barosanu’ zisese „sapă”. Măcar asta o înţelegea. S-a pus pe săpat în pământul moale de lângă trupul lui Barosanu’, până ce, după o vreme, a dat cu ghearele de ceva neted şi tare. S-a oprit mirat şi l-a descoperit alături pe Mură.

— Barosanu’ a zis ceva, i-a spus, dar nu cred că mai poate vorbi. A zis „Scoate ţăruşul”. Ce înseamnă asta? Ce trebuie să facem?

— Aşteaptă un pic, a zis Mură. Lasă-mă să mă gândesc şi încearcă să nu fii nerăbdător.

Alună a întors capul şi s-a uitat de-a lungul pârâului. Departe, între două pâlcuri de copaci, vedea cireşul sub care şezuse acum două zile alături de Mură şi Cinci, la răsăritul soarelui. Şi-a amintit cum îl fugărise Barosanu’ pe

Gălbenel prin iarbă, uitând, în bucuria sosirii, cearta din seara dinainte. Îl vedea acum pe Gălbenel gonind spre ei, împreună cu doi-trei dintre ceilalţi – Argintiul, Păpădie şi Ulcică. Păpădie, care era mult mai în faţă, a ţâşnit prin spărtura din gard şi s-a oprit brusc, tresărind, cu ochii holbaţi.

— Ce e, Alună? Ce s-a întâmplat? Cinci a zis…

— Barosanu' e prins în laţ. Nu te apropia de el până nu ne spune Mură. Nu-i lăsa pe ceilalţi să se-nghesuie în jur.

Păpădie a pornit în goană înapoi şi s-a ivit Ulcică.

— Vine Ciuboţică? a întrebat Alună. Poate că *el* ştie…

— Nu vine, a zis Ulcică. I-a spus lui Cinci să nu mai vorbească despre asta.

— I-a spus să ce? a întrebat Alună, căruia nu-i venea să-şi creadă urechilor.

Dar în clipa aceea Mură a vorbit şi într-o clipă Alună a fost lângă el.

— Asta e, a zis Mură. Sârma e legată de un ţăruş şi ţăruşul e în pământ – uite, acolo. Trebuie să-l scoatem. Haide – să săpăm lângă el.

Alună s-a apucat din nou să sape, labele din faţă aruncau în sus pământul moale şi ud şi alunecau pe ţăruşul tare. Cumva, ştia că ceilalţi aşteaptă alături. După o vreme a fost silit să se oprească, gâfâind. Argintiul i-a luat locul, iar după el Cruşin. Ţăruşul blestemat, neted, curat, mirosind a om a fost dezgolit pe lungimea urechii unui iepure, dar tot nu ieşea din pământ. Barosanu' nu se clintise. Zăcea peste sârmă, sfâşiat şi însângerat, cu ochii închişi. Cruşin şi-a scos din groapă capul şi labele şi şi-a şters noroiul de pe faţă.

— Ţăruşul e mai îngust acolo, jos. Vârful e pe-aproape. Cred că poate fi muşcat, dar nu reuşesc să-l apuc cu dinţii.

— Trimiteţi-l acolo pe Ulcică, a zis Mură. E mai mic.

Ulcică a intrat cu capul în groapă. Auzeau cum se desprind aşchiile sub dinţii lui – un sunet ca de şoarece cuibărit în peretele de scândură al unui hambar, la miezul nopţii. A ieşit cu nasul însângerat.

— Aşchiile înţeapă al naibii şi nu prea poţi să răsufli, dar

ţăruşul e aproape rupt.

— Să intre Cinci, a zis Alună.

Cinci n-a stat mult în gaură. Şi el a ieşit sângerând.

— S-a rupt în două. A ieşit.

Mură a împins cu nasul capul lui Barosanu'. Sub imboldeala lui blândă, capul s-a rostogolit într-o parte şi a revenit la loc.

— Barosane, i-a şoptit Mură la ureche, ţăruşul a ieşit.

Nimic. Barosanu' zăcea la fel ca înainte. O muscă grasă i-a poposit pe o ureche. Mură a alungat-o, furios, şi ea a zburat, bâzâind, în lumina soarelui.

— Cred că ne-a părăsit, a zis Mură. Nu-i simt răsuflarea.

Alună s-a ghemuit lângă Barosanu' şi şi-a apropiat nările de ale lui, dar adia vântul şi nu şi-a dat seama dacă se simte sau nu vreo răsuflare. Labele erau fleşcăite, burta era moale, pleoştită. A încercat să-şi amintească puţinul pe care îl auzise despre laţuri. Un iepure voinic îşi putea rupe gâtul într-un laţ. Ori vârful ascuţit al unui fir de sârmă să-i fi străpuns gâtlejul?

— Barosane, a şoptit, te-am scos din laţ. Eşti liber.

Barosanu' nu s-a clintit. Dintr-odată, Alună şi-a dat seama că, dacă Barosanu' e mort – şi ce altceva l-ar fi putut ţine pe *el* tăcut în noroi –, atunci el, Alună, trebuie să-i ducă pe ceilalţi de acolo înainte ca pierderea îngrozitoare să le sece curajul şi să le întunece sufletul – cum s-ar întâmpla dacă ar rămâne lângă trupul întins pe jos. Şi apoi, curând avea să vină omul. Poate că era deja pe drum, cu puşca, să-l ducă pe bietul Barosanu'. Trebuie să plece cu toţii; iar el trebuie să facă tot ce-i stă în puteri ca toţi – chiar şi el însuşi – să-şi scoată din minte pentru totdeauna cele întâmplate.

— Inima mea s-a alăturat Celor O Mie, căci azi prietenul meu s-a oprit din alergat, i-a spus lui Mură, rostind un proverb iepuresc.

— Măcar de n-ar fi fost Barosanu', a zis Mură. Ce-o să ne facem fără el?

— Ceilalţi aşteaptă, a zis Alună. Trebuie să rămânem în viaţă. Trebuie să le dăm ceva la care să se gândească.

Ajută-mă, simt că-i peste puterile mele.

S-a întors cu spatele la trupul de pe jos şi l-a căutat cu privirea pe Cinci printre ceilalţi. Dar Cinci nu se vedea nicăieri, şi Alună s-a temut să întrebe de el, ca nu cumva să pară dovadă de slăbiciune şi nevoie de îmbărbătare.

— Ulcică, s-a răstit, de ce nu-ţi cureţi faţa şi nu opreşti sângele? Mirosul de sânge îi cheamă pe *elil.* Doar ştii asta, nu?

— Da, Alună. Îmi pare rău. Barosanu' o să…

— Şi încă ceva, a zis Alună, disperat. Ce-mi ziceai de Ciuboţică? spuneai că i-a zis lui Cinci să tacă?

— Da, Alună. Cinci a intrat în sălaş şi ne-a spus de laţ şi că bietul Barosanu'…

— Da, bine. Şi atunci Ciuboţică…?

— Ciuboţică şi Căpşună şi ceilalţi s-au făcut că n-au auzit nimic. Era de neînţeles, pentru că Cinci vorbea în gura mare. Şi apoi, pe când ieşeam în fugă, Argintiul i-a zis lui Ciuboţică: „Vii şi tu, nu?" Iar Ciuboţică i-a întors spatele şi gata. Atunci Cinci s-a dus la el şi i-a spus ceva, foarte încet, dar am auzit ce i-a răspuns Ciuboţică. A zis: „Dealuri ori Inlé, mă doare-n cot unde vă duceţi. Să-ţi ţii gura." Şi apoi l-a lovit pe Cinci şi l-a zgâriat pe ureche.

— Îl omor, s-a auzit o voce groasă şi întretăiată din spatele lor.

Au sărit ca arşi şi s-au întors. Barosanu' îşi ridicase capul şi se sprijinea doar pe labele dinainte. Corpul îi era răsucit, crupa şi labele din spate zăceau mai departe pe pământ. Avea ochii deschişi, dar faţa îi era o mască de sânge, spume, vomă şi pământ, atât de fioroasă, că arăta mai curând a făptură scăpată din iad decât a iepure. Vederea lui, care ar fi trebuit să-i umple de uşurare şi de bucurie, le-a adus doar groază. S-au tras îndărăt, încercând parcă să se facă mai mici, şi nimeni n-a vorbit.

— Îl omor, a zis iarăşi Barosanu', bolborosind prin mustăţile mânjite şi smocurile de păr încleiate. Ajutaţi-mă, lua-v-ar naiba! Nu-i în stare nimeni să dea jos de pe mine sârma asta împuţită?

S-a trudit să se ridice, cu labele din spate atârnând. Apoi

a căzut iar şi a început să se târască, trăgând după el prin iarbă sârma cu ţăruşul rupt, care scotea un fel de chicotit batjocoritor.

— Lăsaţi-l în pace! a strigat Alună, căci acum se buluceau cu toţii să-l ajute. Vreţi să-l omorâţi? Lăsaţi-l să se odihnească! Lăsaţi-l să răsufle!

— Nu, nu odihnă, a gâfâit Barosanu'. N-am nimic.

În vreme ce vorbea, s-a prăbuşit iar şi pe dată s-a ridicat la loc, cu trudă, pe labele din faţă.

— Labele dinapoi. Nu pot să le mişc. Ciuboţică ăla! Îl omor!

— De ce-i lăsăm să stea în sălaşul ăla? a strigat Argintiul. Ce soi de iepuri mai sunt şi ăştia? L-au lăsat pe Barosanu' să moară. L-aţi auzit cu toţii pe Ciuboţică în vizuină. Sunt nişte laşi. Hai să-i alungăm – să-i omorâm! Să le luăm sălaşul şi să trăim noi acolo!

— Da! Da! s-au repezit cu toţii. Haideţi! Înapoi la sălaş! Jos cu Ciuboţică! Jos cu Buruiană-de-argint! Să-i omorâm!

— *O embleer Frith!* s-a auzit din iarbă un strigăt ascuţit.

La această necuviinţă scandaloasă zarva s-a domolit. S-au uitat în jur, întrebându-se cine o fi vorbit. Nu era decât tăcere. Apoi, dintre două smocuri înalte de păiuş s-a ivit Cinci, cu ochii aruncând fulgere, într-un soi de nebunie. Mârâia şi bolborosea către ei ca un iepure-vrăjitor şi cei aflaţi mai aproape de el s-au tras îndărăt, speriaţi. Până şi Alună simţea că nu-i în stare să zică ceva nici dacă-l pici cu ceară. Apoi şi-a dat seama că vorbea Cinci.

— Sălaşul? Vă duceţi la sălaş? Smintiţilor! Sălaşul ăla nu-i decât o gaură a morţii! Tot locul nu-i altceva decât cămara unui *elil* mârşav! E împânzit cu laţuri – peste tot, în fiecare zi! Asta le lămureşte pe toate: tot ce s-a întâmplat de când am venit aici.

A rămas nemişcat şi părea că vorbele sale vin târându-se pe razele de soare, peste iarbă.

— Ascultă, Păpădie. Te dai în vânt după poveşti, nu-i aşa? O să-ţi spun eu una – da, una care l-ar face pe El-ahrairah să plângă. A fost odată un sălaş minunat la poalele pădurii, deasupra pajiştilor unei ferme. Era mare, plin de iepuri.

Apoi, într-o zi, a venit orbirea albă şi iepurii s-au îmbolnăvit şi au murit. Dar câţiva au rămas în viaţă, aşa cum se întâmplă întotdeauna. Sălaşul a ajuns aproape gol. Într-o zi, ce şi-a zis fermierul: „Aş putea creşte numărul iepurilor ăstora: să facă parte din ferma mea – carnea lor, pieile. De ce să mă ostenesc să ţin iepuri în cuşti? O să se descurce foarte bine acolo unde se află.” A început să împuşte toţi *elil* – *lendri, homba,* nevăstuici, bufniţe. A pus hrană pentru iepuri – dar nu prea aproape de sălaş. Pentru ceea ce plănuia trebuia ca ei să se deprindă să umble pe câmp şi prin pădure. Şi apoi i-a prins cu laţul – nu prea mulţi: cât de mulţi îşi dorea şi nu atât de mulţi încât să fugă cu toţii de frică ori să piară sălaşul. Au ajuns să fie mari şi puternici şi sănătoşi, căci a avut grijă ca ei să aibă tot ce-i mai bun, mai ales iarna, şi nimic de care să se teamă – în afară de laţul din spărtura gardului viu şi de pe cărarea din pădure. Aşa că ei au trăit aşa cum voia el să trăiască, şi mereu erau câţiva care se făceau nevăzuţi. Iepurii de acolo au devenit ciudaţi în multe privinţe, altfel decât alţi iepuri. Ştiau prea bine ce se întâmplă. Dar chiar şi în sinea lor se prefăceau că totu-i bine, căci mâncarea era bună, erau apăraţi, nu aveau nicio spaimă în afară de aceea, singura; iar ea se abătea ici şi colo, niciodată destul de mult deodată ca să-i alunge de acolo. Au uitat purtarea iepurilor din sălbăticie. Au uitat de El-ahrairah, căci ce nevoie aveau de tertipuri şi viclenie, când trăiau în sălaşul vrăjmaşului şi-i plăteau bir? Au descoperit alte arte minunate care să înlocuiască tertipurile şi poveştile vechi. Dansau în întâmpinarea ceremonioasă. Cântau precum păsările şi făceau forme pe pereţi; şi, cu toate că acestea nu-i puteau ajuta defel, făceau să treacă timpul şi ei puteau să-şi spună că sunt nişte tipi pe cinste, floarea Iepurimii, mai isteţi decât coţofenele. N-aveau iepure-şef – nu, cum ar fi putut să aibă? – căci un iepure-şef trebuie să fie El-ahrairah pentru cei din sălaşul său şi să-i ferească de moarte: iar aici era doar un soi de moarte, şi ce iepure-şef ar fi putut avea răspuns la asta? În schimb, Frith le trimitea cântăreţi ciudaţi, frumoşi şi stricaţi ca galele stejarilor, ca viespea-de-

trandafir peste măceş. Şi întrucât nu puteau să rabde adevărul, cântăreţii ăştia, care poate că în alt loc ar fi fost înţelepţi, erau striviţi de povara cumplită a tainei sălaşului până ce gâlgâia din ei sminteală măiestrită – despre demnitate şi acceptare şi tot ce te poate face să crezi că iepurele iubeşte sârma scânteietoare. Dar aveau o regulă de fier; o, da, de fier. Nimeni nu trebuie să întrebe vreodată unde este un iepure şi oricine întreba „Unde?” – dacă nu era într-un cântec ori într-o poezie – trebuia să fie făcut să tacă. Era destul de rău să zici „Unde?”, dar să vorbeşti pe faţă de sârme – asta era de neîngăduit. Pentru asta erau gata să zgârie şi să ucidă.

S-a oprit. Nimeni nu s-a mişcat. Apoi, în tăcere, Barosanu’ s-a ridicat cu greu în picioare, s-a clătinat un pic, s-a împleticit câţiva paşi către Cinci şi a căzut iar. Cinci nu l-a băgat în seamă, ci s-a uitat pe rând la ceilalţi. Apoi a glăsuit din nou.

— Şi atunci am venit *noi,* de dincolo de iarba-neagră, în timpul nopţii. Iepuri sălbatici, care făceau gropi prin vale. Iepurii din sălaş nu s-au arătat pe dată. Trebuiau mai întâi să chibzuiască ce-i mai bine de făcut. Dar şi-au dat seama foarte repede. Să ne aducă în sălaş şi să nu ne spună nimic. Nu vedeţi? Fermierul pune doar câteva laţuri deodată, iar dacă moare un iepure, ceilalţi vor avea mai mult de trăit. Ai propus ca Alună să le povestească aventurile noastre, Mură, şi n-au sărit în sus de bucurie, nu? Cine vrea să audă despre fapte vitejeşti când e ruşinat de propriile fapte şi cui îi place o poveste deschisă, sinceră de la cel pe care îl amăgeşte? Vreţi să auziţi mai departe? Vă spun că tot ce s-a întâmplat se potriveşte ca o albină într-o floare de degeţel roşu. Şi să-i omorâm, ziceţi, ca să ne pricopsim cu vizuina cea mare? O să ne pricopsim cu o boltă din oase din care atârnă sârme scânteietoare! O să ne pricopsim cu jale şi moarte!

Cinci s-a lăsat să cadă în iarbă. Barosanu’, târând încă după el îngrozitorul ţăruş neted, a şontâcăit până la el şi şi-a frecat nasul de al lui.

— Sunt încă viu, Cinci, a zis. Toţi suntem. Tu ai rupt cu

dinţii un ţăruş mai mare decât ăsta pe care-l trag după mine. Spune-ne ce să facem.

— Ce să facem? Păi, să plecăm – chiar acum. Înainte să părăsesc vizuina, i-am spus că plecăm lui Ciuboţică.

— Unde? a întrebat Barosanu'.

Dar Alună a fost cel care i-a răspuns.

— Către dealuri.

Spre miazăzi, pământul se înălţa lin de la pârâu încolo. Pe culme se desluşea linia unui drum de tară, iar dincolo de el un crâng. Alună s-a întors într-acolo şi toţi ceilalţi s-au luat după el în sus pe coastă, câte unul ori câte doi.

— Ce faci cu sârma, Barosane? a zis Argintiul. Ţăruşul o să se prindă de ceva şi iar o să se strângă.

— Nu, e largă acum, a zis Barosanu'. Aş putea să mă scutur de ea dacă nu mi-ar fi grumazul vătămat.

— Încearcă, a zis Argintiul. Altfel n-o să ajungi prea departe.

— Alună, a zis deodată Iuţilă, vine un iepure dinspre sălaş. Uite!

— Numai unul? a zis Barosanu'. Ce păcat! Ia-l tu, Argintiule. N-o să te lipsesc de bucuria asta. Şi fă treabă bună, dacă tot o faci!

S-au oprit şi au aşteptat, răsfiraţi pe coastă. Iepurele care venea fugea într-un fel ciudat, năvalnic. La un moment dat s-a izbit de un ciulin cu tulpina groasă şi a ricoşat din el, rostogolindu-se de mai multe ori. Dar s-a ridicat şi a continuat să gonească orbeşte către ei.

— Să fie orbirea albă? a zis Cruşin. Nu se uită pe unde merge.

— Ferească Frith! a zis Mură. Fugim?

— Nu, n-ar putea goni aşa dac-ar avea orbirea albă, a zis Alună. Orice l-o mâna de la spate, nu-i asta.

— E Căpşună! a strigat Păpădie.

Căpşună a trecut prin gardul viu până în dreptul mărului pădureţ, a privit în jur şi s-a îndreptat spre Alună. Nu mai avea nici urmă din stăpânirea de sine politicoasă. Avea ochii holbaţi şi tremura, iar corpul lui mare părea că-l face să arate şi mai copleşit de nefericire. S-a ghemuit în iarbă

în faţa lor, în vreme ce Alună aştepta, grav şi nemişcat, alături de Argintiul.

— Alună, a zis Căpşună, plecaţi?

Alună nu a zis nimic, dar Argintiul a răspuns aspru:

— Şi ce-ţi pasă ţie?

— Luaţi-mă cu voi.

Nu i-a răspuns nimeni, şi iarăşi a zis:

— Luaţi-mă cu voi.

— Nouă nu ne plac cei care ne amăgesc, a zis Argintiul. Mai bine întoarce-te la Nildro-hain. Fără îndoială că-i mai puţin pretenţioasă.

Căpşună a scos un fel de ţipăt sugrumat, ca şi când ar li fost rănit. S-a uitat de la Argintiul la Alună şi apoi la Cinci. În cele din urmă, într-o şoaptă jalnică, a spus:

— Sârmele.

Argintiul a dat să răspundă, dar Alună a vorbit primul.

— Poţi să vii cu noi, a zis. Nu mai spune nimic. Bietul de tine.

După câteva minute iepurii trecuseră de drumul de ţară şi dispăruseră în crângul din partea cealaltă. O coţofană, atrasă de ceva deschis la culoare care se zărea de departe pe coasta dezgolită, s-a apropiat în zbor, să iscodească. Dar nu erau acolo decât un ţăruş rupt şi o bucată de sârmă răsucită.

PARTEA A DOUA

— PE WATERSHIP DOWN —

18.
Watership Down

Ceea ce acum este dovedit cândva a fost doar în închipuire.

William Blake, *Căsătoria Cerului cu Iadul*

Era seara zilei următoare. Coasta abruptă dinspre miazănoapte, aflată în umbră încă de la ivirea zorilor, prindea acum soarele dinspre apus timp de un ceas înainte de lăsarea serii. Dealul se înălţa vertical vreo zece metri, pe o întindere de numai douăzeci – un perete abrupt, de la fâşia îngustă de copaci de la poale până pe culme, care era plată. Lumina, bogată şi blândă, se aşternea ca o crustă aurie peste iarbă, peste tufele de drobiţă şi pâlcurile de tisă, peste cei câţiva porumbari strâmbaţi de vânt. De pe culme, lumina părea că acoperă toată coasta de dedesubt, somnoroasă şi neclintită. Însă jos, în iarbă, printre tufe, în acel codru străbătut de gângănii, păianjeni şi chiţorani ieşiţi la vânătoare, lumina mişcătoare era ca un vânt care dănţuia printre ei, îmboldindu-i la mişuneală şi la ţesut. Razele roşietice apăreau şi dispăreau printre firele de iarbă, licăreau pe aripi membranoase, aruncau umbre lungi din spatele celor mai subţiri picioare, împărţind fiece petic de pământ dezgolit în nenumărate grăuncioare. Gâzele bâzâiau, ţiuiau, vâjâiau, zumzăiau şi zbârnâiau în vreme ce aerul se încălzea în lumina amurgului. Mai tare, dar mai liniştit, se auzea printre copaci glas de presură, cânepar şi florinte. Ciocârliile săgetau spre cer, ciripind în aerul înmiresmat de deasupra dealului. Din vârf, aparenta neclintire a depărtării uriaşe, albastre se arăta întreruptă ici şi colo de fuioare de fum şi de sclipiri mărunte de sticlă. Hăt, departe, se întindeau lanurile de grâu verzi, păşunile netede pe care păşteau cai, verdele mai întunecat al pădurilor. Şi ele, ca jungla de pe coasta dealului, clocoteau la venirea serii, dar de pe înălţimea de departe păreau nemişcate, cu sălbăticia îmblânzită de aerul aşternut până

acolo.

La poalele dealului, Alună şi însoţitorii săi stăteau cuibăriţi sub nişte ramuri joase de salbă-moale. Din dimineaţa trecută străbătuseră aproape cinci kilometri. Au avut noroc, căci toţi cei care plecaseră din sălaş erau în viaţă. Au traversat două pârâiaşe şi au rătăcit înspăimântaţi prin pădurea cea întinsă din Ecchinswell. S-au odihnit pe paiele dintr-un hambar nefolosit şi s-au pomenit atacaţi de şobolani. Argintiul şi Cruşin, ajutaţi de Barosanu', le-au acoperit retragerea până când, după ce s-au văzut cu toţii afară, au luat-o la fugă. Cruşin a fost muşcat de laba din faţă, iar rana, ca toate muşcăturile de şobolan, era iritată şi dureroasă. Pe când ocoleau un iaz, au stat să privească o pasăre mare şi cenuşie care izbea cu ciocul şi se bălăcea prin rogoz, până ce i-a pus pe fugă larma unui cârd de raţe sălbatice. Au mers aproape un kilometru de-a curmezişul unei păşuni pe care nu era niciun adăpost, aşteptându-se să fie atacaţi dintr-o clipă în alta, dar nu s-a întâmplat nimic. Au auzit zumzetul nefiresc al unui stâlp de înaltă tensiune în aerul văratic; şi chiar au trecut pe la picioarele lui, pentru că Cinci i-a asigurat că nu le poate face niciun rău. Acum stăteau sub salba-moale şi adulmecau, obosiţi şi cu inima îndoită, ţinutul ciudat şi golaş din jurul lor.

De când plecaseră din sălaşul laţurilor, deveniseră mai prudenţi, mai vicleni, o ceată dârză în care se înţelegeau unul pe altul şi făceau totul împreună. Se isprăvise cu certurile. Adevărul despre sălaş fusese un şoc cumplit. Se apropiaseră mai mult, bazându-se pe calităţile celorlalţi şi preţuindu-le. Acum ştiau că de acestea, şi de nimic altceva, depindea viaţa lor şi n-aveau de gând să irosească nimic din ceea ce aveau împreună. În ciuda sforţărilor lui Alună pe când erau lângă laţ, nu se afla printre ei niciunul căruia să nu-i fi sărit inima din piept la gândul că Barosanu' a murit şi să nu se fi întrebat, la fel ca Mură, ce o să se întâmple cu ei. Fără Alună, fără Mură, Cruşin şi Ulcică – Barosanu' ar fi murit. Fără el însuşi ar fi murit, căci care dintre ei nu s-ar fi oprit din alergat după o asemenea suferinţă? Nu se mai putea îndoi nimeni de tăria lui

Barosanu’, de intuiţia lui Cinci, de isteţimea lui Mură sau de autoritatea lui Alună. Când au năvălit şobolanii, Cruşin şi Argintiul au ascultat de Barosanu’ şi le-au ţinut piept. Ceilalţi l-au urmat pe Alună când i-a trezit şi, fără nicio explicaţie, le-a spus să iasă iute din hambar. Mai târziu, Alună a zis că n-au de ales, trebuie să treacă peste pajişte, la vedere, şi sub conducerea Argintiului au trecut-o, cu Păpădie alergând în faţă, cercetaş. Când Cinci a zis că pomul de fier nu-i primejdios, l-au crezut.

Căpşună a avut multe de îndurat. Mâhnirea îl făcea încet la minte şi neglijent, şi îi era ruşine de rolul pe care îl jucase în sălaş. Era moale şi mai deprins cu indolenţa şi hrana bună decât voia să recunoască. Dar n-a crâcnit, şi era limpede că-i hotărât să arate de ce-i în stare şi să nu rămână codaş. S-a arătat de folos în pădure, fiind mai învăţat cu pădurile mari decât ceilalţi.

— O să fie un tip pe cinste, să ştii, dacă-i dăm o şansă, i-a spus Alună Barosanului când erau pe malul iazului.

— Păi, atâta îi trebuie papiţoiului, să nu fie, a zis Barosanu’ – căci, faţă de cum erau ei învăţaţi, Căpşună era mult prea curat şi spilcuit.

— Ei bine, Barosane, bagă de seamă, nu vreau să vă purtaţi urât cu el. Asta n-o să-i fie de vreun folos.

Barosanu’ s-a arătat de acord, deşi nu cu tragere de inimă. Însă el însuşi devenise mai puţin poruncitor. Păţania cu laţul îl lăsase slăbit şi istovit. El dăduse alarma în hambar, căci nu putea să doarmă, iar când a auzit zgrepţănat a sărit pe dată. Nu i-a lăsat pe Cruşin şi pe Argintiul să lupte singuri, dar a fost silit să le lase lor greul. Pentru prima oară în viaţă, Barosanu’ s-a simţit înclinat către cumpătare şi băgare de seamă.

Când soarele a coborât şi a atins brâul de nori de la orizont, Alună a ieşit de sub crengi şi a scrutat coasta de dedesubt. Apoi s-a uitat în sus, peste muşuroaiele de furnici, către dealul golaş care se înălţa în faţă. Cinci şi Ghindă l-au urmat şi s-au apucat să ronţăie un smoc de sparcetă. Nu mai văzuseră aşa ceva, dar n-aveau nevoie să le spună nimeni că-i bun şi i-a făcut să se simtă mai bine.

Alună s-a întors şi li s-a alăturat printre suliţele cu flori mari, de un roşu-aprins vrâstat cu trandafiriu.

— Cinci, a zis, fă-mă să pricep. Vrei să ne căţărăm pe dealul ăsta, oricât o fi de înalt, şi să găsim adăpost în vârf. Aşa-i?

— Da, Alună.

— Dar vârful trebuie să fie foarte înalt. Nici măcar nu-l văd de-aici. O să fie un loc golaş şi friguros.

— Nu sub pământ: iar pământul e aşa de moale, că o să ne fie uşor să ne săpăm un adăpost de îndată ce găsim locul bun.

Alună a mai chibzuit un pic.

— Pornirea-i ceea ce mă frământă. Iată-ne aici, sleiţi de puteri. Sunt sigur că-i primejdios să stăm în locul ăsta. N-avem unde fugi. Nu cunoaştem ţinutul şi nu putem intra în vreo vizuină. Dar nu pare cu putinţă să urcăm toţi acolo astă-seară. Am fi şi mai puţin în siguranţă.

— O să fim siliţi să săpăm, nu? a zis Ghindă. Locul ăsta-i aproape la fel de deschis ca iarba-neagră prin care am trecut, iar copacii nu ne pot ascunde de vânătorii cu patru picioare.

— Ar fi fost la fel în orice moment ajungeam aici, a zis Cinci.

— N-am nimic împotrivă, Cinci, a răspuns Ghindă, dar avem nevoie de vizuini. E un loc rău dacă nu putem intra sub pământ.

— Înainte să mergem cu toţii în vârf, a zis Alună, ar trebui să aflăm cum arată acel loc. O să urc eu să arunc o privire. Mă întorc cât de repede pot şi până atunci nu vă rămâne decât să nădăjduiţi că totul va fi bine. Oricum, puteţi rămâne aici să mâncaţi.

— N-o să mergi singur, a zis Cinci cu hotărâre.

Cum fiecare dintre ei era gata să meargă, în ciuda oboselii, Alună a bătut în retragere şi i-a ales pe Păpădie şi Gălbenel, care păreau mai puţin osteniţi decât ceilalţi. Au pornit în sus pe coastă, agale, de la o tufă la alta şi oprindu-se mereu să adulmece şi să se uite peste covorul de iarbă care se-ntindea de o parte şi de cealaltă cât vedeau cu

ochii.

Un om merge pe două picioare. Pentru el e greu să urce o coastă abruptă, căci trebuie să-şi împingă tot timpul în sus propria greutate verticală şi nu poate să-şi ia avânt. Iepurele se descurcă mai bine. Labele din faţă îi sprijină trupul orizontal, iar labele mari din spate fac toată treaba. Sunt cât se poate de potrivite ca să împingă în sus greutatea mică din faţa lor. Iepurii pot să urce foarte repede coasta unui deal. De fapt, au atât de multă putere în partea dinapoi, încât coborâşul li se pare anevoios, şi uneori, când gonesc la vale pe o coastă abruptă, pot să se dea peste cap. Pe de altă parte, omul se înalţă cu mai bine de un metru şi jumătate deasupra coastei şi poate să vadă de jur împrejur. Pentru el terenul poate să tot fie abrupt şi plin de hopuri, căci, în mare, e neted; şi îşi poate alege cu uşurinţă direcţia din vârful turnului său mişcător şi înalt de 1,80 metri. Prin urmare, grijile iepurilor când urcau dealul erau diferite de cele pe care le-ai avea dumneata, cititorule, dacă te-ai duce acolo. Cea mai mare problemă a lor nu era oboseala. Când Alună spusese că sunt cu toţii sleiţi de puteri, voia să spună că simţeau încordarea perioadei prelungite de nesiguranţă şi de spaimă.

Iepurii aflaţi la suprafaţă, în afară de cazul în care sunt într-un loc ştiut, în apropierea vizuinii, trăiesc într-o spaimă necontenită. Dacă devine destul de puternică, poate să-i facă să încremenească – *tharn* este cuvântul pe care îl folosesc ei. Alună şi tovarăşii săi stăteau cu frica-n sân de aproape două zile. De fapt, încă de când îşi părăsiseră sălaşul, de cinci zile încoace, înfruntaseră o primejdie după alta. Toţi erau cu sufletul la gură, uneori tresăreau din nimic, se pitulau prin orice tufă mai înaltă de iarbă care le ieşea în cale. Barosanu’ şi Cruşin miroseau a sânge, şi toţi ceilalţi ştiau asta. Pe Alună, Păpădie şi Gălbenel îi îngrijorau goliciunea şi ciudăţenia dealului şi faptul că nu puteau să vadă foarte departe. Urcau nu peste, ci prin iarba înroşită de soare, printre gâzelor trezite şi prin lumina orbitoare. Iarba se vălurea în jurul lor. Se uitau cu fereală peste muşuroaiele de furnici şi trăgeau cu ochiul de după

ghemotoacele de scaieţi. Nu ştiau cât de departe o fi culmea. Când izbuteau să ajungă în susul fiecărei pante scurte, dădeau de alta deasupra ei. Lui Alună i se părea locul potrivit pentru o nevăstuică; ori poate că bufniţa albă zboară în amurg peste coastă, privind-o cu ochii ei împietriţi, gata s-o cotească şi să ia ca din galantar tot ce mişca. Unii *elil* îşi aşteaptă prada, dar bufniţa albă e unul dintre cei care caută şi vine neauzită.

Pe când Alună suia mai departe, vântul de miazăzi a început să sufle şi amurgul de iunie a înroşit cerul spre zenit. Alună, ca aproape toate animalele sălbatice, nu era învăţat să se uite în sus, spre cer. Pentru el cerul era orizontul, de obicei întrerupt de copaci şi garduri vii. Acum, cu capul în sus, se uita la culme, în vreme ce pe linia cerului se arătau norii pufoşi, tăcuţi, mişcători, pătaţi cu roşu. Mişcarea lor era tulburătoare, altfel decât a copacilor ori a ierbii ori a iepurilor. Mormanele astea se mişcau calm, fără zgomot şi mereu în aceeaşi direcţie. Nu erau din lumea lui.

„O, Frith”, şi-a zis Alună, întorcând capul către strălucirea de la apus, „ne trimiţi să vieţuim printre nori? Dacă i-ai spus adevărul lui Cinci, ajută-mă să mă încred în el.” În clipa aceea l-a văzut pe Păpădie, care alergase mult înainte, şezând pe un muşuroi de furnici care se desena limpede pe cer. Speriat, s-a repezit înainte.

— Păpădie, dă-te jos! a zis. De ce te-ai cocoţat acolo?

— Pentru că pot să văd, i-a răspuns Păpădie, cu un soi de bucurie fremătătoare. Vino şi uită-te! Poţi să vezi lumea întreagă.

Alună a urcat până la el. Cum în apropiere mai era un muşuroi, a făcut şi el ca Păpădie, s-a aşezat pe labele din spate şi a privit în jur. Şi-a dat seama că sunt pe un teren aproape neted. Într-adevăr, coasta era foarte puţin înclinată pe o porţiune dindărăt, pe unde veniseră ei; dar fusese frământat de gândul la primejdia de pe terenul deschis şi nu şi-a dat seama de schimbare. Erau în vârful dealului. Înălţaţi deasupra ierbii, vedeau până departe în toate direcţiile. Nu era nimeni în jur. Dacă s-ar fi mişcat ceva, ar fi

văzut pe dată: iar acolo unde se isprăvea iarba începea cerul. Un om, o vulpe – chiar şi un iepure – care venea pe deal s-ar fi văzut pe dată. Cinci avusese dreptate. Aici sus ar fi fost avertizaţi dacă se apropia cineva.

Vântul le zburlea blana şi trăgea de iarbă, care mirosea a lămâiţă şi a busuioc sălbatic. Singurătatea părea o destindere şi o binecuvântare, înălţimea, cerul şi depărtarea li s-au urcat la cap şi s-au apucat să zburde în lumina amurgului.

— O, Frith de pe dealuri! a strigat Păpădie. Trebuie să fi făcut locul ăsta pentru noi!

— L-o fi făcut el, dar Cinci s-a gândit la el pentru noi, a răspuns Alună. Stai numai să-l aducem aici! Cinci-*rah!*

— Unde-i Gălbenel? a zis deodată Păpădie.

Cu toate că era încă lumină bună, nici urmă de Gălbenel pe culmea dealului. După ce s-au uitat în jur o vreme, au alergat până la un dâmb aflat ceva mai departe şi s-au uitat iarăşi. Dar n-au văzut nimic, în afară de un şoarece care a ieşit din gaura lui şi s-a apucat să scormonească printr-o tufă de ierburi ce aveau deja seminţe.

— Probabil c-a coborât, a zis Păpădie.

— Păi, că a coborât ori ba, a zis Alună, nu putem să-l mai căutăm. Ceilalţi aşteaptă şi pot fi în primejdie. Trebuie să coborâm şi noi.

— Ce păcat să-l pierdem, totuşi, a zis Păpădie, tocmai când am ajuns la dealurile lui Cinci fără să fi pierdut pe nimeni. Tont mai e! N-ar fi trebuit să-l luăm cu noi aici. Dar cum a putut să pună ceva gheara pe el aici fără să vedem?

— Nu, sigur s-a întors, a zis Alună. Mă întreb ce-o să-i zică Barosanu'. Nădăjduiesc că n-o să-l muşte iarăşi. Am face mai bine să plecăm.

— Ai de gând să-i aduci sus în seara asta? a întrebat Păpădie.

— Nu ştiu, a zis Alună. Asta-i o problemă. Unde să găsim un adăpost?

S-au îndreptat către marginea abruptă. Lumina începea să scadă. Şi-au dat seama pe unde trebuie să o ia după un pâlc de arbuşti răsuciţi prin care trecuseră la venire.

Alcătuiau un soi de oază uscată – un lucru obişnuit pe dealurile golaşe. Vreo şase porumbari şi doi-trei soci creşteau împreună deasupra şi dedesubtul unui taluz. Între ei pământul era lipsit de iarbă, iar calcarul dezgolit era de un alb pal, murdar, sub florile de soc de culoare smântânie. Când s-au apropiat, l-au văzut deodată pe Gălbenel şezând printre tulpinile porumbarilor şi spălându-se pe bot cu labele din faţă.

— Te-am căutat, a zis Alună. Unde naiba ai fost?

— Iartă-mă, Alună, a zis Gălbenel liniştit. M-am uitat la vizuinile astea. Mi-am zis că ne-ar putea fi de folos.

În taluzul scund din spatele lui erau trei vizuini de iepuri. Mai erau două pe jos, printre rădăcinile groase şi noduroase. Nu se vedeau urme de labe ori căcăreze. Era limpede că vizuinile sunt părăsite.

— Ai coborât? a întrebat Alună, adulmecând în jur.

— Da, a zis Gălbenel. Adică în trei dintre ele. Nu-s prea adânci şi nu-s netede, dar nu-i miros de moarte ori de boală şi-s cu totul sănătoase. Mi-am zis c-ar fi bune pentru noi – cel puţin deocamdată.

În lumina asfinţitului, un lăstun-mare a săgetat ţipând peste capetele lor, şi Alună s-a întors către Păpădie.

— Avem noutăţi! a zis. Du-te şi cheamă-i aici pe ceilalţi.

Şi iată că unul dintre iepurii de rând a făcut descoperirea norocoasă care i-a adus în cele din urmă pe dealul golaş; şi probabil că a salvat o viaţă ori două; căci e greu de crezut că şi-ar fi putut petrece noaptea în loc deschis, fie pe deal ori la poalele dealului, fără să fie atacaţi de cine ştie ce duşman.

19.
Spaima din întuneric

Cine-i în odaia de alături – cine zici?
Un palid chip s-arată
C-o veste pentru cineva de-aici?
O să-l cunosc îndată?
Da, el; şi asta a adus; şi-o să-l cunoşti îndată.

Thomas Hardy, *Cine-i în camera de alături?*

Sigur că vizuinile nu erau prea grozave – „Numai bune pentru o ceată de pribegi[19] ca noi", a zis Barosanu', dar cine-i stors de puteri şi rătăceşte prin ţinuturi străine nu cere prea mult de la locul în care se aciuează. Măcar aveau loc doisprezece iepuri, iar vizuinile erau uscate. Două dintre tuneluri – cele dintre porumbari – duceau drept în jos la nişte vizuini săpate deasupra unui strat de calcar. Iepurii nu-şi căptuşesc culcuşurile, şi o podea tare, ca din piatră, nu-i comodă pentru cei neînvăţaţi cu ea. Însă vizuinile din taluz aveau tuneluri în forma obişnuită, arcuită, care duceau în jos până la calcar şi apoi se arcuiau iarăşi în sus, ducând la vizuini cu podea din pământ bătătorit. Nu existau culoare de legătură, dar iepurii erau prea obosiţi ca să le mai pese. Au dormit câte patru într-o vizuină, în căldură şi siguranţă. Alună a rămas treaz o vreme, lingând laba lui Cruşin, care era ţeapănă şi dureroasă. S-a liniştit văzând că nu miroase a infecţie, dar tot ce auzise vreodată despre şobolani l-a făcut să-şi pună în gând să aibă grijă ca Cruşin să se odihnească bine şi să fie ferit de murdărie până ce se

[19] Barosanu' a folosit cuvântul *hlessil,* pe care l-am redat în diferite locuri prin „rătăcitori", „scurmători", „vagabonzi". Un *hlessi* e un iepure care trăieşte în loc deschis, fără vizuină. Iepurii singuratici, ca şi cei care nu s-au împerecheat şi rătăcesc de colo colo, fac asta pe perioade destul de lungi, mai ales vara. În orice caz, masculii nu prea sapă, cu toate că pot să scurme adăposturi nu foarte adânci ori să pună stăpânire pe vizuini deja săpate, dacă dau peste ele. De cele mai multe ori, de săpat se ocupă cu adevărat iepuroaicele care se pregătesc să facă pui (n. a.).

vindecă rana. „E al treilea dintre noi care a fost rănit; şi totuşi, una peste alta, lucrurile ar fi putut să stea mult mai rău”, şi-a zis înainte să adoarmă.

Noaptea scurtă de iunie a trecut în câteva ore. Lumina s-a întors devreme pe dealul înalt, însă iepurii nu s-au mişcat. Cu mult după răsărit încă mai dormeau, netulburaţi, într-o tăcere mai adâncă decât cea cu care erau învăţaţi. În vremea noastră, pe câmpuri şi în păduri e mult zgomot ziua – mai mult decât pot răbda unele animale. Puţine locuri sunt departe de zgomotele omeneşti – automobile, autobuze, motociclete, tractoare, camioane. Sunetele care vin dimineaţa de pe un teren cu case se aud de foarte departe. Cei care înregistrează ciripitul păsărilor o fac, de obicei, foarte devreme – înainte de ora şase – dacă au posibilitatea. Curând după aceea, invazia zgomotelor din depărtare devine în cele mai multe păduri prea constantă şi prea puternică. În ultimii cincizeci de ani tăcerea dintr-o mare parte a zonei rurale a fost distrusă. Însă aici, pe Watership Down, pluteau doar vagi urme ale zgomotului diurn de dedesubt.

Soarele urcase binişor, deşi nu până la înălţimea dealului, când s-a trezit Alună. Alături de el erau Cruşin, Cinci şi Ulcică. El era cel mai aproape de ieşire, aşa că nu i-a trezit când s-a strecurat în sus pe tunel. Afară s-a oprit să facă *hraka* şi apoi a ţupăit printre porumbari până la întinderea de iarbă. Dedesubt, tot ţinutul era acoperit de ceaţa zorilor, care începea să se destrame. Din loc în loc, în depărtare, se desluşeau formele copacilor şi acoperişurilor, de unde se despleteau fuioare de ceaţă, ca nişte valuri sparte care se scurg printre stânci. Cerul era fără nori şi de un albastru adânc, îngroşat spre violet pe tot orizontul. Vântul se oprise şi păianjenii intraseră deja adânc în iarbă. Avea să fie o zi fierbinte.

Alună rătăcea, aşa cum face de obicei un iepure care mănâncă – cinci-şase salturi leneşe, legănate, prin iarbă; o oprire ca să se uite în jur, aşezat pe labele din spate, cu urechile ciulite; apoi un moment de ronţăială zdravănă, urmat de altă mişcare la câţiva paşi mai departe. Pentru

prima oară în atâtea zile se simţea destins şi în siguranţă. A început să se întrebe dacă au sau nu multe de învăţat despre noul lor sălaş.

„Cinci a avut dreptate”, şi-a zis. „Ăsta-i locul potrivit pentru noi. Dar trebuie să ne deprindem cu el şi, cu cât facem mai puţine greşeli, cu atât mai bine. Mă întreb ce s-o fi întâmplat cu iepurii care au făcut vizuinile astea. S-au oprit din alergat, ori pur şi simplu s-au mutat altundeva? Dacă i-am putea găsi, ar avea multe să ne spună.”

În clipa aceea a văzut un iepure ieşind destul de şovăielnic din tunelul aflat cel mai departe de el. Era Mură. Şi el a făcut *hraka,* s-a scărpinat, apoi a ţupăit în lumina soarelui şi şi-a netezit urechile. Când a început să mănânce, Alună s-a apropiat şi i s-a alăturat, ronţăind smocuri de iarbă şi luând-o din loc ori de câte ori avea chef prietenul lui. Au ajuns la o tufă de iarbă lăptoasă – de un albastru la fel de adânc ca al cerului – care avea lujere lungi furişate prin iarbă şi fiecare floricică îşi desfăcea cele două petale din vârf ca nişte aripi. Mură a adulmecat-o, dar frunzele erau tari şi deloc ispititoare.

— Tu ştii ce-i chestia asta? a întrebat.

— Nu ştiu, a zis Alună. N-am mai văzut aşa ceva.

— Sunt o mulţime de lucruri pe care nu le ştim, a zis Mură. Adică despre locul ăsta. Plantele sunt noi, mirosurile sunt noi. O să avem nevoie noi înşine de niscaiva idei noi.

— Păi, tu eşti tipul cu ideile, a zis Alună. Eu nu ştiu niciodată ceva până nu-mi spui tu.

— Dar tu mergi în frunte şi-ţi pui pielea la bătaie primul, a răspuns Mură. Am văzut asta cu toţii. Şi acum călătoria noastră s-a sfârşit, nu-i aşa? Locul ăsta e sigur, întocmai aşa cum a spus Cinci c-o să fie. Nimeni nu se poate apropia de noi fără să ştim; vreau să zic, câtă vreme suntem în stare să mirosim şi să vedem şi să auzim.

— Toţi suntem în stare de asta.

— Nu când dormim; şi nu putem vedea pe întuneric.

— E firesc să fie întuneric noaptea, a zis Alună, iar iepurii trebuie să doarmă.

— În loc deschis?

— Păi, putem să folosim mai departe vizuinile astea, dacă vrem, dar probabil că mulţi or să rămână afară. La urma urmei, nu te poţi aştepta de la o ceată de iepuri să sape. Pot face una-două scobituri – ca în ziua aceea când am ieşit din iarba-neagră –, dar nu vor face mai mult de-atât.

— La asta mă gândeam, a zis Mură. Iepurii ăia pe care i-am părăsit – Ciuboţică şi ai lui –, multe din cele pe care le făceau nu erau fireşti pentru iepuri: să împingă pietre în pământ şi să care mâncarea în vizuină şi Frith mai ştie ce.

— Salata Threarahului era dusă în vizuină, dacă-i pe-aşa.

— Tocmai. Nu-ţi dai seama că au schimbat ceea ce fac iepurii în mod firesc pentru c-au crezut că le va fi mai bine? Şi, dacă ei au putut să se schimbe, şi noi putem. Zici că iepurii nu sapă. Şi nici n-o fac. Dar ar putea, dacă ar vrea. Ce-ar fi să avem vizuini adânci şi confortabile în care să dormim? Să fim feriţi de vremea rea şi să ne petrecem noaptea sub pământ? *Atunci* am fi în siguranţă. Şi nimic nu ne poate împiedica să le avem, în afară de faptul că iepurii nu sapă. Nu că n-ar putea – n-o fac.

— Şi atunci, unde vrei să ajungi? a întrebat Alună, pe jumătate interesat, pe jumătate îndărătnic. Vrei să încercăm să facem din vizuinile astea un sălaş adevărat?

— Nu, vizuinile astea nu-s bune. E uşor să vezi de ce au fost părăsite. Foarte aproape de suprafaţă e chestia aia tare şi albă prin care nimeni nu poate să sape. Trebuie să fie groaznic de frig acolo iarna. Dar e o pădure imediat după vârful dealului. Am văzut-o în treacăt aseară, când am venit. Ce-ar fi să mergem sus acum, doar noi doi, să ne uităm un pic?

Au fugit în sus până în vârful dealului. Făgetul era un pic mai departe, către sud-est, dincolo de o potecă plină de iarbă care trecea de-a lungul crestei.

— Sunt aici nişte copaci mari, a zis Mură. Rădăcinile trebuie să fi pătruns adânc în pământ. Putem să săpăm aici vizuini şi s-o ducem la fel de bine ca în vechiul nostru sălaş. Dar dacă Barosanu’ şi ceilalţi nu vor să sape ori zic că nu pot – ei bine, ăsta-i un loc golaş şi sterp. De aceea e pustiu şi sigur, fireşte; dar, când vine vremea rea, sigur o să

trebuiască să plecăm de pe deal.

— Nu mi-a trecut vreodată prin cap să fac nişte iepuri să sape vizuini adevărate, a zis Alună cu îndoială, în vreme ce coborau coasta. Puii de iepure au nevoie de culcuş, fireşte; dar oare şi noi?

— Ne-am născut toţi într-un sălaş care a fost săpat înainte să se fi născut mamele noastre, a zis Mură. Suntem învăţaţi cu vizuinile şi niciunul dintre noi n-a ajutat vreodată la săparea uneia. Iar dacă a fost o vizuină nouă, cine a săpat-o? O iepuroaică. Eu unul sunt sigur că dacă nu ne schimbăm un pic felul de-a fi n-o să facem mulţi purici pe-aici. Poate că altundeva; dar aici nu.

— Asta înseamnă foarte multă muncă.

— Uite, vine Barosanu', împreună cu alţi câţiva. Ce-ar fi să le spui şi să vedem ce zic?

Totuşi, cât au stat la *silflay* Alună nu i-a vorbit de ideea lui Mură decât lui Cinci. Mai târziu, când cei mai mulţi dintre ei se săturaseră şi fie se jucau prin iarbă, fie stăteau întinşi la soare, le-a propus să meargă până la făget – „să vedem un pic ce fel de pădure e". Barosanu' şi Argintiul s-au învoit pe dată, şi până la urmă nimeni n-a rămas locului.

Era altfel decât crângurile de pe pajiştile de unde plecaseră: o fâşie îngustă de copaci, lungă de patru-cinci sute de metri, dar lată de nici cincizeci; un soi de apărătoare împotriva vântului de pe dealuri. Copacii erau aproape toţi fagi mari. Trunchiurile groase, netede stăteau neclintite în umbra lor verde, cu ramurile întinse orizontal, una deasupra celeilalte, în trepte ordonate, stropite cu lumină. Între copaci, pământul era golaş, fără vreun loc în care să te poţi adăposti. Iepurii erau uimiţi. Nu pricepeau de ce pădurea era atât de luminoasă şi liniştită şi de ce puteau să vadă până departe printre copaci. Freamătul necurmat şi blând al frunzelor de fag se deosebea de sunetele pe care le auzi în crângurile de aluni, stejari şi mesteceni argintii.

Tot ieşind şi intrând între copaci, au înaintat pe la poalele crângului până la colţul de nord-est. Aici era un taluz de pe care se vedea întinderea pustie de iarbă de dedesubt. Cinci, care părea absurd de mic pe lângă Barosanu' cel

voinic, s-a răsucit către Alună, plin de încredere şi încântat.

— Sunt sigur că Mură are dreptate, Alună, a zis. Ar trebui să ne dăm toată silinţa să facem aici câteva vizuini. Eu, oricum, sunt gata să încerc.

Ceilalţi au rămas cu gura căscată. Însă Ulcică i s-a alăturat repede lui Alună la poalele taluzului, iar curând încă doi-trei s-au apucat să scurme pământul afânat. Săpatul era uşor, aşa încât, cu toate că adesea se opreau ca să mănânce ori să se însorească un pic, înainte de prânz Alună nu se mai vedea săpând printre rădăcini.

E drept că crângul avea prea puţine tufe, dar cel puţin ramurile ofereau un acoperiş; iar ereţii, după cum au văzut curând, erau mulţi prin pustietatea asta. Cu toate că rareori eretele ţinteşte o pradă mai mare decât un şobolan, uneori atacă puii de iepure. De aceea cei mai mulţi dintre iepurii maturi nu stau locului dacă vreun erete dă târcoale. N-a trecut mult şi Ghindă a zărit unul înălţându-se pe cer dinspre miazăzi. A bătut din picioare şi a ţâşnit în crâng, urmat de alţi iepuri care erau în loc deschis. De-abia au ieşit şi s-au apucat iar de săpat, că au văzut altul – ori poate era acelaşi – planând ceva mai departe, sus, chiar peste câmpurile pe care le traversaseră ieri-dimineaţă. Alună l-a pus pe Cruşin de strajă, în vreme ce ceilalţi îşi continuau munca plină de răgazuri, iar alarma s-a mai dat de două ori în timpul după-amiezii. La lăsarea serii au fost deranjaţi de un călăreţ trecând în galop uşor pe cărarea de pe creastă, care ducea la capătul de nord al pădurii. În rest, n-au văzut toată ziua nimic mai mare decât un porumbel.

După ce călăreţul a ajuns aproape de vârful dealului, a cotit spre sud şi s-a pierdut în depărtare, Alună s-a întors la marginea crângului şi s-a uitat spre nord, către câmpurile luminoase şi nemişcate şi către stâlpii abia desluşiţi care se înşiruiau la nord de Kingsclere. Aerul era mai răcoros, iar soarele se apropia iarăşi de coasta abruptă din nord.

— Cred că am făcut destul, a zis, cel puţin pentru azi. Mi-ar plăcea să mă duc la poalele dealului să caut nişte iarbă ca lumea. Asta de aici e bună, în felul ei, dar cam subţire şi uscată. Are cineva chef să vină cu mine?

Barosanu’, Păpădie şi Iuţilă s-au arătat gata să meargă, dar ceilalţi au preferat să ronţăie un pic în vreme ce se întorceau la porumbari ca să intre în vizuini odată cu soarele care apunea. Barosanu’ şi Alună au pornit pe cărarea cea mai adăpostită şi, urmaţi de ceilalţi, au străbătut cei cinci sute de metri până la poalele dealului. Au ajuns fără peripeţii şi curând s-au apucat de ronţăit prin iarba de la marginea lanului de grâu – tabloul clasic al iepurilor pe înserat. Alună, cu toate că era obosit, n-a uitat să caute un loc în care să fugă în caz de primejdie. A avut norocul să dea peste un şanţ vechi cu iarbă înaltă, al cărui mal era prăbuşit pe alocuri, iar turiţa şi urzicile creşteau atât de năvalnic, încât acolo era un adăpost aproape la fel de bun ca un tunel; şi tuspatru s-au apucat să mănânce aproape de şanţ.

— De nevoie, e destul de bun, a zis Barosanu’, molfăind trifoi şi amuşinând o floare căzută dintr-un călin. Pe cinstea mea, am învăţat câte ceva de când am plecat din sălaşul nostru, nu-i aşa? Mai mult decât am fi învăţat toată viaţa dacă stăteam acolo. Şi săpatul! Mai rămâne să ne apucăm să zburăm, bag seama. Aţi văzut că pământul ăsta-i cu totul altfel decât în sălaşul nostru? Miroase altfel, şi alunecă şi cade altfel.

— Asta-mi aminteşte de ceva, a zis Alună. Voiam să vă întreb şi pe voi. A fost un lucru pe care l-am admirat foarte mult la sălaşul ăla groaznic al lui Ciuboţică – vizuina cea mare. Mi-ar plăcea să facem şi noi aşa ceva. E o idee minunată să avem sub pământ un loc în care putem fi împreună cu toţii – să stăm la taclale şi să spunem poveşti şi aşa mai departe. Ce credeţi? Am putea s-o facem?

Barosanu’ a chibzuit un pic.

— Eu ştiu un lucru, a zis. Dacă faci o vizuină prea mare, bolta începe să cadă. Aşa că, dacă vrei un loc ca acela, trebuie ceva care să ţină acoperişul sus. Ce avea Ciuboţică?

— Rădăcini de copaci.

— Păi, avem din astea acolo unde săpăm noi. Dar sunt din cele care trebuie?

— Ar fi bine să-l înduplecăm pe Căpşună să ne spună ce

ştie despre vizuina cea mare; dar s-ar putea să nu fie prea multe. Sunt sigur că nu venise pe lume când a fost săpată.

— Şi se prea poate să fie încă pe lume când o să se surpe bolta ei. Vizuina aia-i *tharn* ca o buhă la lumina zilei. A făcut un lucru înţelept când a plecat.

Amurgul se lăsase peste lanul de grâu, căci, cu toate că raze lungi de lumină roşie încă mai străluceau pe culmea dealului, soarele coborâse dincolo de ea. Se simţea un miros răcoros de umezeală şi de apropiere a întunericului. Un cărăbuş a trecut zbârnâind. Cosaşii amuţiseră.

— O să iasă bufniţele, a zis Barosanu'. Haideţi să ne întoarcem sus.

În clipa aceea, dinspre mijlocul câmpului care se întuneca s-a auzit cum nişte picioare izbesc în pământ. Apoi s-a mai auzit o dată, mai aproape de ei, şi au zărit o codiţă albă. Pe dată au zbughit-o amândoi către şanţ. Acum, că trebuia să se folosească de el, li s-a părut şi mai strâmt decât crezuseră. Nu aveau loc decât să se răsucească la celălalt capăt, iar când tocmai se foiau, Iuţilă şi Păpădie au năvălit după ei.

— Ce-i asta? a întrebat Alună. Ce-aţi auzit?

— Vine ceva de-a lungul gardului viu, a răspuns Iuţilă. Un animal. Şi face mare tărăboi.

— L-ai văzut?

— Nu, şi n-am putut nici să-l miros. Are vântul în faţă. Dar l-am auzit cât se poate de limpede.

— Şi eu l-am auzit, a zis Păpădie. Ceva destul de mare – cel puţin cât un iepure, oricum – care se mişca alandala, dar încerca să rămână ascuns, cel puţin aşa mi s-a părut.

— Homba?

— Nu, pe asta *ar fi trebuit* s-o mirosim, a zis Barosanu', din orice parte ar bate vântul. Din ce spui, pare să fie pisică. Nădăjduiesc că nu-i hermină. *Hoi, hoi, u embleer hrair!* Mare pacoste! Mai bine stăm pitulaţi oleacă. Dar fiţi gata s-o tuliţi dacă dă de urma noastră.

Au aşteptat. Curând s-a întunecat. Prin buruienile våratice, încâlcite deasupra lor, nu răzbătea decât o lumină firavă. Capătul şanţului era atât de plin de ierburi, încât nu

vedeau nimic de-afară, însă partea pe unde intraseră se vedea ca un petic de cer – un arc de un albastru foarte închis. Vremea trecea şi o stea s-a strecurat printre ierburile de deasupra. Părea să pulseze într-un ritm la fel de slab şi neregulat ca al vântului. În cele din urmă, Alună şi-a întors privirea de la ea.

— Am putea trage un pui de somn aici, a zis. Nu-i frig. Indiferent ce aţi auzit, e mai bine să nu ieşim.

— Ia ascultaţi, a zis Păpădie. Ce-i asta?

O clipă, Alună n-a auzit nimic. Apoi a prins un sunet depărtat, dar limpede – un soi de jelanie ori vaier, tremurător şi întrerupt. Cu toate că nu părea să fie vreun strigăt de vânătoare, era aşa de nefiresc, că l-a umplut de spaimă. În vreme ce asculta, sunetul a încetat.

— Frith apără şi păzeşte, cine scoate sunetul ăsta? a zis Barosanu', căruia i se zbârlise smocul mare de păr dintre urechi.

— O pisică? a zis Iuţilă cu ochii holbaţi.

— Asta nu-i pisică! a zis Barosanu' cu buzele trase de pe dinţi într-o strâmbătură nefirească, încremenită. Asta nu-i pisică! Nu ştii ce-i? Maică-ta... S-a oprit. Apoi a zis, cu voce foarte scăzută: maică-ta ţi-a spus, nu?

— Nu! a strigat Păpădie. Nu! E vreo pasăre... vreun şobolan... rănit...

Barosanu' s-a ridicat în picioare. Avea spatele arcuit şi capul i se legăna pe grumazul ţeapăn.

— Iepurele cel Negru din Inlé, a şoptit. Cine altcineva – într-un loc ca ăsta?

— Nu vorbi aşa! a zis Alună.

Simţea că-l apucase tremuratul şi s-a proptit cu labele de pereţii şanţului îngust.

Dintr-odată sunetul s-a auzit iar, mai aproape; şi acum nu mai putea fi vorba de vreo greşeală. Ceea ce auzeau era glasul unui iepure, dar atât de schimbat, că nu mai putea fi recunoscut. Parcă ar fi venit din tărâmul friguros al cerului întunecat de afară, aşa era de nepământesc şi de jalnic. La început a fost doar o jeluire. Apoi au auzit limpede, n-aveau cum să se înşele – au auzit cu toţii –, vorbele.

— *Zorn! Zorn!*[20] a strigat glasul cumplit, jeluitor. Morţi cu toţii! *O zorn!*

Păpădie s-a smiorcăit. Barosanu' scurma pământul cu labele din faţă.

— Linişte, a zis Alună, şi nu mai arunca pământ peste mine! Vreau să ascult.

În clipa aceea vocea s-a auzit foarte limpede, strigând: „Thlayli! O, Thlayli!"

Auzind asta, cei patru iepuri au fost cuprinşi de-a dreptul de panică. Au încremenit. Apoi Barosanu', privind în gol, a început să-şi croiască drum printre ei către ieşirea din şanţ. „Trebuie să mergi", a mormăit, atât de încet, încât Alună abia îl auzea. „Trebuie să mergi când te cheamă."

Alună s-a speriat aşa de tare, că nu-şi mai putea aduna gândurile. La fel ca pe malul râului, toate din jur au devenit ireale, ca într-un vis. Cine – sau ce – îl chema pe nume pe Barosanu'? Cum ar fi putut vreo făptură din locul ăsta să-i ştie numele? Nu mai avea în cap decât un gând – Barosanu' nu trebuie să fie lăsat să iasă, căci e neajutorat. S-a repezit pe lângă el, înghesuindu-l în peretele şanţului.

— Stai aici, a zis gâfâind. Orice soi de iepure o fi, mă duc eu să văd despre ce-i vorba.

Apoi, cu picioarele aproape tăiate de spaimă, a ieşit din ascunzătoare.

Câteva clipe n-a văzut nimic; dar mirosul de rouă şi de floare de soc era neschimbat, şi a atins cu nasul firele reci de iarbă. S-a aşezat pe labele din spate şi s-a uitat în jur. Nu era nimeni pe aproape.

— Cine-i acolo? a întrebat.

N-a urmat decât tăcere, şi tocmai se pregătea să glăsuiască din nou, când vocea a răspuns:

— *Zorn!* O, *zorn!*

Venea dinspre gardul viu care mărginea lanul. Alună s-a întors spre locul de unde venea sunetul şi după câteva clipe a desluşit, sub o tufă de cucută, forma ghemuită a unui iepure. S-a apropiat de el şi a zis „Cine eşti?", dar n-a primit

---

[20] *Zorn* înseamnă „terminat" sau „distrus", în sensul unei catastrofe (n. a.).

niciun răspuns. În vreme ce şovăia, a auzit o mişcare în spate.

— Sunt aici, Alună, a zis Păpădie, într-o şoaptă înecată.

Împreună, s-au dus mai aproape. Forma nu s-a mişcat când au ajuns lângă ea. În lumina slabă a stelelor au văzut amândoi un iepure la fel de adevărat ca ei: un iepure sleit de puteri în ultimul hal, cu labele din spate întinse în dosul crupei lipite de pământ, ca şi cum ar fi fost paralizate; un iepure care s-a holbat cu ochi opaci dintr-o parte în alta, fără să vadă nimic, copleşit în continuare de spaimă, şi apoi s-a apucat să-şi lingă biata ureche sfâşiată şi plină de sânge, pleoştită peste faţă; un iepure care a ţipat deodată şi s-a jeluit, de parcă îi ademenea pe Cei O Mie să vină din toate părţile şi să-l mântuiască de o suferinţă prea mare ca să o poată răbda.

Era căpitanul Laur din *Owsla* de la Sandleford.

20.
Un fagure şi-un şoarece

Pe chip i se vedea că a străbătut cale lungă.

Epopeea lui Ghilgameş[21]

În sălaşul din Sandleford, Laur fusese un iepure de vază. Threarahul avea mare încredere în el, şi de mai multe ori adusese la îndeplinire cu mult curaj porunci greu de îndeplinit. La începutul primăverii, când într-un crâng din apropiere se pripăşise o vulpe, Laur, împreună cu doi-trei voluntari, o ţinuse necontenit sub observaţie timp de câteva zile, raportând fiece mişcare, până ce într-o seară aceasta a dispărut aşa cum venise. Cu toate că Laur hotărâse de capul lui să-l aresteze pe Barosanu’, nu se spunea despre el c-ar fi răzbunător. Era un tip căruia nu-i plăceau lucrurile îmbârligate, ştia când cineva şi-a făcut datoria şi el însuşi îşi făcea datoria. Solid, modest, conştiincios, îi cam lipsea acel drăcuşor care îi împinge pe iepuri la pozne – era născut să fie pe cea de-a doua treaptă a ierarhiei. Nimănui nu i-ar fi trecut prin cap să încerce să-l convingă să părăsească sălaşul împreună cu Alună şi Cinci. Prin urmare, simplul fapt de a da peste el la poalele dealului era uluitor. Dar să-l găsească într-o asemenea stare era de-a dreptul de neînchipuit.

În primele clipe după ce au recunoscut-o pe sărmana făptură de sub tufa de cucută, Alună şi Păpădie au rămas încremeniţi, de parcă ar fi dat peste o veveriţă care stă sub pământ ori peste un pârâu care curge în susul coastei. Nu-şi credeau ochilor. Glasul din întuneric se dovedise a nu fi nepământesc, dar realitatea era de-a dreptul înspăimântătoare. Cum putea căpitanul Laur să fie aici, la poalele dealului? Şi ce anume izbutise să-l aducă pe el – tocmai pe el – în starea asta?

[21] *Epopeea lui Ghilgameş,* trad. de Virginia Şerbănescu şi Al. Dima, Editura Mondero, Bucureşti, 1996 (n. tr.).

Alună şi-a venit în fire. Oricare ar fi fost explicaţia, acum trebuia să se ocupe de urgenţe. Erau pe un teren deschis, noaptea, fără alt loc în care să se poată adăposti decât un şanţ năpădit de buruieni, cu un iepure care duhnea a sânge, ţipa fără oprire şi părea că nu se poate mişca. Cine ştie dacă nu cumva îi luase urma vreo nevăstuică. Dacă voiau să-l ajute, apoi era bine să se zorească.

— Du-te şi spune-i lui Barosanu' cine este, i-a zis lui Păpădie, şi adu-l cu tine. Trimite-l pe Iuţilă pe deal să le spună celorlalţi ca nu cumva să coboare vreunul. N-ar putea să ajute la nimic şi n-ar face decât să sporească primejdia.

De cum a plecat Păpădie, Alună şi-a dat seama că mai mişca ceva în gardul viu. Dar n-a avut vreme să se întrebe ce-o fi, căci pe dată s-a ivit încă un iepure, care a şchiopătat până la locul unde zăcea Laur.

— Ajută-ne, dacă poţi, i-a spus lui Alună. Am avut mari necazuri şi şeful meu e bolnav. E vreo vizuină pe-aici în care să putem intra?

Alună l-a recunoscut, era unul dintre iepurii care veniseră să-l aresteze pe Barosanu', dar nu-i ştia numele.

— De ce ai stat în gardul viu şi l-ai lăsat să se târască în loc deschis? l-a întrebat.

— Am fugit când v-am auzit venind, a răspuns celălalt iepure. N-am putut să-l fac pe căpitan să se urnească. M-am gândit că sunteţi *elil,* şi n-avea rost să rămân acolo ca să fiu ucis. Nu cred că m-aş putea lupta nici cu un chiţoran.

— Mă ştii? a întrebat Alună.

Dar înainte să-i poată răspunde celălalt, au apărut din întuneric Păpădie şi Barosanu'. Acesta din urmă s-a uitat ţintă la Laur preţ de o clipă, după care s-a ghemuit la pământ şi i-a atins nasul cu al său.

— Laur, sunt Thlayli, a zis. Mă strigai.

Laur n-a răspuns. Nu făcea decât să privească fix în ochii lui. Barosanu' şi-a ridicat privirea.

— Cine-i însoţitorul lui? a zis. A, tu eşti, Clopoţel. Câţi mai sunteţi?

— Nu mai e nimeni, a zis Clopoţel.

Se pregătea să continue, când Laur a vorbit.
— Thlayli, a zis. Aşadar, *chiar* te-am găsit.
S-a trudit să se ridice şi s-a uitat în jur.
— Tu eşti Alună, nu? a întrebat. Şi acesta e – uf, ar trebui să ştiu, dar mă tem că mi-e tare rău.
— E Păpădie, a zis Alună. Ascultă – văd că eşti stors de puteri, dar nu putem sta aici. Suntem în primejdie. Poţi să vii cu noi la vizuini?
— Căpitane, a zis Clopoţel, ştii ce i-a zis un fir de iarbă altui fir de iarbă?
Alună i-a aruncat o privire tăioasă, dar Laur a răspuns:
— Ce?
— I-a zis: „Uite colo, un iepure! Suntem în primejdie!”
— Acum nu-i vreme… a început Alună.
— Nu-i spune să tacă, a zis Laur. N-am fi ajuns până aici fără flecăreala lui de piţigoi. Da, acum pot să merg. E departe?
— Nu cine ştie ce, a răspuns Alună, spunându-şi în sinea lui că nici vorbă ca Laur să izbutească să ajungă până acolo.
Le-a luat mult să urce coasta. Alună i-a despărţit, el a mers împreună cu Laur şi Clopoţel, iar pe Barosanu’ şi Păpădie i-a aşezat de o parte şi de alta a lor. Laur a fost silit să se oprească în câteva rânduri, iar Alună, hărţuit de temeri, s-a trudit să-şi înfrâneze nerăbdarea. De-abia atunci când luna a început să se înalţe – marginea talgerului ei mare se arăta din ce în ce mai strălucitoare pe dunga cerului de dedesubtul şi din spatele lor – l-a rugat în cele din urmă pe Laur să se zorească un pic. Pe când vorbea, l-a văzut pe Ulcică venind în întâmpinarea lor.
— Ce faci aici? a zis cu asprime. I-am spus lui Iuţilă să nu lase pe nimeni să coboare.
— Nu-i vina lui Iuţilă, a zis Ulcică. Tu nu m-ai lăsat de izbelişte la râu, aşa c-am vrut să vin să te ajut, Alună. Oricum, vizuinile sunt la o aruncătură de băţ. E chiar căpitanul Laur cel pe care l-aţi găsit?
Barosanu’ şi Păpădie s-au apropiat.
— Uite ce zic eu, a spus Barosanu’. Ăştia doi trebuie să se

odihnească mult. Ce-ar fi ca Ulcică şi Păpădie să-i ducă la o vizuină goală şi să stea cu ei cât e nevoie? Noi, ceilalţi, ar fi mai bine să stăm deoparte până ce-or să se întremeze.

— Da, aşa-i cel mai bine, a zis Alună. Acum urc împreună cu voi.

Au străbătut în goană drumul scurt până la porumbari. Toţi ceilalţi iepuri ieşiseră din vizuini şi aşteptau, şuşotind între ei.

— Ţineţi-vă gura, a zis Barosanu' înainte să pună cineva vreo întrebare. Da, e Laur, şi cu el e Clopoţel – nimeni altcineva. Le e tare rău şi trebuie să fie lăsaţi în pace. O să le lăsăm vizuina asta. Acum mă duc sub pământ, şi aşa o să faceţi şi voi dacă aveţi un strop de minte.

Dar înainte să coboare, Barosanu' s-a întors către Alună şi a zis:

— Alună, tu ai ieşit din şanţul ăla în locul meu, nu-i aşa? N-o să uit asta.

Alună şi-a amintit că Cruşin are probleme cu laba din faţă, aşa că l-a luat cu el în vizuină. I-au urmat Iuţilă şi Argintiul.

— Ce s-a întâmplat, Alună? a întrebat Argintiul. Trebuie să fie ceva tare rău. Laur nu l-ar părăsi în ruptul capului pe Threarah.

— Nu ştiu, a zis Alună, şi nu ştie nimeni deocamdată. O să trebuiască să aşteptăm până mâine. Laur s-ar putea să nu mai alerge, dar nu cred că i se va întâmpla asta şi lui Clopoţel. Acum lasă-mă să mă ocup de laba lui Cruşin.

Rana arăta mult mai bine şi curând pe Alună l-a cuprins somnul.

A doua zi a fost la fel de cald şi de senin ca în ajun. De dimineaţă nici Ulcică, nici Păpădie nu s-au arătat la *silflay,* iar Alună i-a dus de îndată pe ceilalţi în făget ca să sape mai departe. L-a întrebat pe Căpşună despre vizuina cea mare şi a aflat că bolta ei, pe lângă faptul că era căptuşită cu o împâsleală de fire, era întărită de rădăcini care mergeau în jos, prin podea. A spus că nu le observase.

— Nu sunt multe, dar sunt importante, a zis Căpşună. Preiau o mare parte din greutate. Dacă n-ar fi acele

rădăcini, bolta s-ar surpa după o ploaie mare. În nopţile cu furtună poţi simţi că pământul de sus apasă şi mai tare, dar nu-i nicio primejdie.

Alună şi Barosanu' au mers în vizuină împreună cu el. Săpatul la noua vizuină începuse printre rădăcinile unuia dintre fagi. Încă nu era decât o peşteră mică, de formă neregulată, cu o singură intrare. S-au pus pe lucru ca s-o lărgească, săpând printre rădăcini şi făcând un tunel în sus, care să iasă în crâng. După o vreme Căpşună s-a lăsat de săpat şi a început să dea ocol rădăcinilor, amuşinând, muşcând şi scurmând pământul cu labele din faţă. Alună şi-a zis că o fi obosit şi vrea să arate că face ceva, când de fapt se odihneşte, dar în cele din urmă s-a întors la ei şi a spus că are nişte propuneri.

— Uite cum stă treaba, a zis. Nu prea sunt rădăcini folositoare deasupra. La vizuina cea mare am avut noroc, şi nu cred că ne putem aştepta să se repete. Dar ne descurcăm destul de bine şi cu ce avem.

— Şi *ce anume* avem? a întrebat Mură, care coborâse prin tunel în vreme ce vorbea el.

— Păi, avem câteva rădăcini groase care merg drept în jos – mai multe decât în vizuina cea mare. Cel mai bine ar fi să săpăm în jurul lor şi să le lăsăm *aşa* cum sunt. Nu trebuie să fie roase şi scoase afară. O să avem nevoie de ele dacă vrem o încăpere mai mărişoară.

— Şi atunci încăperea noastră o să fie plină de rădăcinile astea groase şi verticale? a întrebat Alună.

Era dezamăgit.

— Da, o să fie, a zis Căpşună, dar nu văd ce-ar fi rău în asta. Putem umbla în voie printre ele şi nu stau în calea nimănui care tăifăsuieşte ori spune o poveste. O să facă locul mai cald şi o să ne ajute să auzim mai bine sunetele de deasupra, lucru care ar putea să ne fie de folos la un moment dat.

Săpăturile la vizuină (căreia au ajuns să-i spună Fagurele) s-au dovedit a fi un soi de triumf pentru Căpşună. Alună s-a mulţumit să-i organizeze pe săpători şi l-a lăsat pe Căpşună să spună ce trebuie să facă. Munca a continuat în

schimburi, iar iepurii au ieşit pe rând să mănânce, să se joace şi să stea tolăniţi la soare. Cât a fost ziua de mare, pustietatea n-a fost atinsă de zgomote, oameni ori tractoare, nici măcar de vite, şi au început să simtă şi mai profund ceea ce datorau intuiţiei lui Cinci. Pe la sfârşitul după-amiezii vizuina cea mare începuse să capete formă. La capătul din nord rădăcinile fagilor alcătuiau un fel de colonadă neregulată. De acolo ajungeai într-un spaţiu deschis, central; iar dincolo de el, unde nu erau rădăcini pe care să se sprijine bolta, Căpşună a lăsat coloane de pământ neatinse, aşa încât capătul dinspre sud era alcătuit din trei-patru intrânduri separate. Acestea se îngustau apoi în tuneluri care duceau la vizuinile pentru dormit.

Alună, mult mai mulţumit acum, că vedea cum o să arate până la urmă, şedea împreună cu Argintiul la gura unui tunel, când s-au auzit izbituri în pământ cu labele din spate, „Erete! Erete!”, iar iepurii de afară au tulit-o spre vizuini. Alună, care era la adăpost, a rămas pe loc, privind dincolo de umbra pădurii, către iarba luminată de soare de dedesubt. Eretele s-a arătat şi s-a oprit pe cer, la pândă, cu coada tivită cu negru arcuită în jos şi bătând iute din aripile ascuţite, în vreme ce iscodea dealul de sub el.

— Dar crezi că *ar putea* să ne atace pe noi? a întrebat Alună, privindu-l cum se lasă în jos şi iar se opreşte să iscodească. Nu-i prea mic?

— Probabil că ai dreptate, a zis Argintiul. Şi totuşi, ai chef să te duci acolo, în loc deschis, şi să începi să mănânci?

— Tare mi-ar plăcea să încerc să le ţin piept unora dintre *elil* ăştia, a zis Barosanu’, care urcase prin tunel după ei. Ne temem de prea mulţi. Dar n-ar fi prea uşor cu o pasăre aflată în aer, mai ales dacă vine cu iuţeală. Ar putea să răpună chiar şi un iepure mare, dacă îl ia prin surprindere.

— Vezi şoarecele? a zis deodată Argintiul. Uite, acolo. Bietul de el.

Vedeau cu toţii şoarecele neadăpostit, pe un petic de iarbă. Era limpede că se îndepărtase prea mult de gaură şi acum nu ştia ce să facă. Umbra eretelui încă nu trecuse peste el, dar dispariţia ca prin farmec a iepurilor îl tulburase

şi stătea lipit de pământ, privind şovăielnic într-o parte şi-n cealaltă. Pasărea încă nu-l dibuise, dar n-avea cum să nu-l vadă de îndată ce-şi schimba locul.

— În orice clipă, de-acum, a zis Barosanu', fără pic de milă.

Fără să se gândească, Alună a sărit de pe taluz şi a înaintat un pic prin iarbă. Şoarecii nu vorbesc iepureana, dar există o *lingua franca* foarte simplă printre vieţuitoarele din gardurile vii şi din păduri. De ea s-a folosit acum Alună.

— Fugit, a zis. Aici, iute.

Şoarecele s-a uitat la el, dar nu s-a clintit. Alună i-a vorbit din nou, iar şoarecele a ţâşnit dintr-odată spre el, în vreme ce eretele s-a răsucit şi a alunecat într-o parte şi în jos. Alună s-a grăbit să se întoarcă la vizuină. Când s-a uitat înapoi, a văzut şoarecele venind după el. Când aproape ajunsese la poalele taluzului, a dat peste o rămurică ruptă, care avea două-trei frunze verzi. Rămurica s-a răsturnat, una dintre frunze a reflectat o rază de soare care cădea oblic printre copaci, şi Alună a văzut-o licărind o clipă. Pe dată eretele a coborât într-o alunecare oblică, şi-a strâns aripile şi s-a lăsat în jos.

Înainte ca Alună să poată sări înapoi din gura vizuinii, şoarecele se năpustise printre labele sale din faţă şi acum stătea lipit de pământ între labele sale din spate. În aceeaşi clipă, eretele, cu ciocul şi ghearele încordate, s-a izbit de pământul afânat de lângă gura vizuinii, ca o bombă căzută din copacul de deasupra. A scurmat pământul, sălbatic, şi pentru o clipă cei trei iepuri i-au văzut ochii rotunzi şi întunecaţi aţintiţi drept în tunel. Apoi a dispărut. Viteza şi puterea atacului, atât de aproape, au fost îngrozitoare, şi Alună a făcut un salt înapoi, doborându-l pe Argintiul. Nimeni n-a zis nimic până şi-au revenit.

— N-ai vrea să încerci să-i ţii piept ăstuia? a zis Argintiul, întorcând capul către Barosanu'. Să-mi spui şi mie când o faci. O să vin să privesc.

— Alună, a zis Barosanu', ştiu că nu duci lipsă de isteţime, dar ce-am câştigat din asta? Ai de gând să aperi orice cârtiţă şi chiţoran care nu-s în stare să ajungă în

vizuina lor?

Şoarecele nu se clintise. Încă mai era ghemuit aproape de gura tunelului, la înălţimea capetelor lor, şi silueta îi era desenată de lumina de afară. Alună îşi dădea seama că se uită la el.

— Poate şoim nu plecat, a zis. Acum stat. Apoi mers.

Barosanu' a dat să zică ceva, când la gura tunelului s-a arătat Păpădie. S-a uitat la şoarece, l-a împins uşurel deoparte şi a coborât în tunel.

— Alună, a zis, m-am gândit că-i bine să vin să-ţi spun de Laur. În seara asta se simte mult mai bine, dar a avut o noapte tare grea, şi la fel a fost şi pentru noi. De câte ori părea că adoarme, tresărea şi începea să ţipe. Mi-am zis că şi-a ieşit din minţi. Ulcică i-a tot vorbit – s-a descurcat de minune şi pare să-l preţuiască foarte mult pe Clopoţel. Clopoţel n-a mai contenit cu gluma. Până să se lumineze de ziuă era la capătul puterilor, ca toţi ceilalţi – am dormit toată ziua. După-amiază, la trezire, Laur părea să-şi fi revenit aproape cu totul, şi a ieşit la *silflay.* A întrebat unde o să fiţi tu şi ceilalţi seara şi, cum nu ştiam, am venit să-ntreb.

— Prin urmare, e în stare să stea de vorbă cu noi? a întrebat Barosanu'.

— Cred că da. Şi, după capul meu, ăsta ar fi cel mai bun lucru pentru el; iar dac-o să fie cu noi toţi poate că n-o să aibă încă o noapte rea.

— Ei bine, *unde* o să dormim? a zis Argintiul.

Alună a chibzuit. Fagurele încă nu era terminat şi netezit, dar probabil că ar fi fost un culcuş la fel de bun ca vizuinile de sub porumbari. Şi apoi, dacă s-ar fi dovedit că nu-i aşa, ar fi fost cu atât mai îmboldiţi să-l îmbunătăţească. Tuturor le-ar plăcea să ştie că se pot folosi de roadele muncii lor grele de peste zi şi probabil că vor prefera să nu petreacă şi a treia noapte în vizuinile din calcar.

— Aş zice că aici, a spus. Dar să vedem ce cred ceilalţi.

— Ce caută şoarecele aici? a întrebat Păpădie.

Alună i-a povestit. Păpădie s-a arătat la fel de nedumerit ca Barosanu'.

— Păi recunosc că n-aveam ceva anume în cap când am ieşit să-l ajut, a zis Alună. Acum însă am, şi o să vă explic mai târziu despre ce-i vorba. Dar mai întâi de toate, Barosanu’ şi cu mine ar trebui să mergem să vorbim cu Laur. Iar tu, Păpădie, te rog să te duci să le spui celorlalţi ce mi-ai spus mie şi vezi ce vor să facă diseară.

L-au găsit pe Laur împreună cu Clopoţel şi Ulcică pe iarba din dreptul muşuroiului de furnici de pe care privise prima oară Păpădie de pe deal. Laur adulmeca o tulpină de poroinic. Ciorchinele de flori liliachii se clătina uşurel pe lujer în vreme ce Laur îl împingea cu nasul.

— Nu-l speria, şefule, a zis Clopoţel. Ar putea să-şi ia zborul. La urma urmei, are de unde să-şi aleagă locul. Uite-i presăraţi peste tot, pe frunze.

— Hai, las-o mai moale, Clopoţel, i-a răspuns Laur, prietenos. Trebuie să învăţăm despre ţinutul ăsta. Nu cunosc decât vreo jumătate din ierburi. Asta nu-i bună de mâncat, dar cel puţin geme locul de sorbestrele, şi astea-s întotdeauna bune de mâncat.

O muscă i-a poposit pe urechea rănită, iar el s-a strâmbat şi a scuturat din cap.

Alună s-a bucurat să vadă că Laur e, fără îndoială, într-o stare de spirit mai bună. A început să-i spună că nădăjduieşte că se simte destul de bine ca să li se alăture celorlalţi, dar curând Laur l-a întrerupt cu întrebări.

— Sunteţi mulţi? a întrebat.

— *Hrair,* a zis Barosanu’.

— Toţi cei care au plecat din sălaş cu tine?

— Toţi, a răspuns Alună cu mândrie.

— Niciunul vătămat?

— A, mai mulţi au fost vătămaţi într-un fel sau altul.

— Pe cinstea mea, nu ne-am plictisit nicio clipă, a zis Barosanu’.

— Cine-i cel care vine? Nu-l cunosc.

Căpşună venea în goană dinspre făget şi, când a ajuns lângă ei, a început să facă din cap şi din labele dinainte acele gesturi ciudate, ca de dans, pe care le văzuseră prima oară pe pajiştea acoperită de ploaie, înainte să intre

în vizuina cea mare. S-a oprit, încurcat, şi, ca să evite o dojană din partea lui Barosanu', a intrat imediat în vorbă cu Alună.

— Alună-*rah,* a zis (Laur părea uimit, dar n-a crâcnit), toţi vor să stea în seara asta în vizuina cea nouă; şi nădăjduiesc cu toţii să fie în stare căpitanul Laur să le spună ce s-a întâmplat şi cum a ajuns aici.

— Păi, sigur că vrem cu toţii să ştim, i-a spus Alună lui Laur. El e Căpşună. Ni s-a alăturat pe drum şi suntem bucuroşi că e printre noi. Dar crezi c-o să fii în stare?

— O să fiu în stare, a zis Laur. Dar trebuie să vă spun dinainte că o să îngheţe inima oricărui iepure care va auzi cele întâmplate.

El însuşi arăta aşa de trist şi de mohorât în timp ce vorbea, încât nimeni n-a răspuns şi, după o vreme, toţi cei şase iepuri au pornit în tăcere în sus pe coastă. Când au ajuns la colţul crângului, i-au găsit pe ceilalţi mâncând sau tolăniţi sub soarele în asfinţit, pe partea dinspre nord a făgetului. După ce s-a uitat la toţi, Laur a urcat până la Argintiul, care mânca alături de Cinci un smoc de trifoi-galben.

— Mă bucur să te văd aici, Argintiule, a zis. Am auzit c-aţi trecut prin clipe grele.

— N-a fost uşor, i-a răspuns Argintiul. Alună a făcut minuni şi-i suntem tare îndatoraţi lui Cinci, care-i lângă mine.

— Am auzit de tine, a zis Laur, întorcându-se către Cinci. Eşti iepurele care a văzut tot ce avea să se întâmple. Ai vorbit cu Threarahul, nu?

— El a vorbit cu mine, a zis Cinci.

— Of, de te-ar fi ascultat! Ei bine, nu se mai poate schimba nimic pân-o face plopul pere şi răchita micşunele. Argintiule, am ceva de spus, şi mi-e mai uşor să-ţi spun ţie decât lui Alună ori Barosanului. N-am de gând să fac necazuri aici – vreau să zic, lui Alună. El este acum iepurele-şef, asta-i limpede. Nu-l cunosc aproape deloc, dar trebuie să fie iscusit, căci altfel aţi fi pierit cu toţii; şi nu-i vreme de hârâieli. Dacă vreunul dintre iepuri se întreabă de

nu cumva vreau să schimb ceva pe-aici, spune-i, rogu-te, că nu.

— Bine, aşa o să fac, a zis Argintiul.

S-a ivit şi Barosanu'.

— Ştiu că nu-i vremea bufniţelor, a zis, dar cu toţii-s aşa de nerăbdători să te audă, Laur, că vor să coboare în vizuină pe dată. Îţi convine?

— Să coboare? a răspuns Laur. Păi, cum mă puteţi asculta cu toţii dedesubt? Credeam c-o să vorbesc aici.

— Hai să vezi, a zis Barosanu'.

Laur şi Clopoţel au fost uimiţi de Fagure.

— Asta-i ceva cu totul nou, a zis Laur. Ce anume ţine bolta sus?

— Nu-i nevoie să fie ţinută sus, a zis Clopoţel. E deja sus pe deal.

— O idee pe care am cules-o pe drum, a zis Barosanu'.

— Tolănită pe un câmp, a zis Clopoţel. Stai liniştit, şefule, o să-mi ţin gura cât vorbeşti.

— Da, neapărat, a zis Laur. Curând nimănui n-o să-i mai ardă de glume.

Aproape toţi iepurii îi urmaseră în vizuină. Fagurele, cu toate că era destul de mare cât să-i cuprindă pe toţi, nu era aşa de bine aerisit ca vizuina cea mare, iar în această seară de iunie părea cam sufocant.

— Putem foarte uşor să-l facem mai răcoros, să ştii, i-a spus Căpşună lui Alună. În vizuina cea mare făceau tuneluri de vară şi le astupau iarna. Putem să mai săpăm mâine un tunel în partea dinspre asfinţit şi să aducem prin el adierea.

Alună se pregătea să-i ceară lui Laur să înceapă, când Iuţilă a venit pe tunelul dinspre răsărit.

— Alună, a zis, ăăă… musafirul tău… ăăă… şoarecele. Vrea să-ţi spună ceva.

— A, am uitat de el, a zis Alună. Unde-i?

— În tunel.

Alună a pornit în sus. Şoarecele îl aştepta aproape de ieşire.

— Acum pleci? a zis Alună. Crezi nu primejdie?

— Acum pleci, a zis şoarecele. Nu aşteptat buhă. Dar

ceva vrut zici. Tu ajutat la şoarece. O dată şoarece ajutat la tu. Tu vrut el, el venit.

— Pe Frith într-un eleşteu! a bodogănit Barosanu’ ceva mai departe, în tunel. Şi aşa vor face şi toţi fraţii şi surorile lui. Cred c-o să fie pe-aici o mişuneală de mai mare dragu’. Ce-ar fi să-i pui să sape vreo două vizuini, Alună?

Alună s-a uitat după şoarecele care se strecura prin iarba înaltă. Apoi s-a întors în Fagure şi s-a aşezat lângă Laur, care tocmai începuse să glăsuiască.

21.
„L-ar face pe El-ahrairah să plângă”

Iubiţi dobitoacele: către ele şi-a îndreptat Dumnezeu mai întâi gândul şi le-a hărăzit o bucurie senină. Nu le-o stricaţi şi nu le chinuiţi, feriţi-vă să le răpiţi bucuria de a trăi, spre a nu sta împotriva celor lăsate de Dumnezeu.

Dostoievski, *Fraţii Karamazov*[22]

Nedreptăţile care s-au săvârşit
Între-al soarelui apus şi răsărit
În istorie ca oasele s-au înşiruit.

W.H. Auden şi Christopher Isherwood, *Escaladarea lui F6*

— În noaptea în care aţi părăsit sălaşul, toţi din *Owsla* au fost trimişi să vă caute. Ce mult pare să fie de-atunci! Ne-am ţinut pe dâra mirosului vostru până la pârâu, dar când i-am spus Threarahului că se pare că aţi luat-o în jos pe firul apei, a zis că n-are rost să punem în primejdie nişte vieţi urmărindu-vă. Dacă aţi plecat, treaba voastră. Dar oricine s-ar fi întors ar fi fost arestat. Aşa că am oprit căutările.

A doua zi nu s-a petrecut nimic neobişnuit. S-a vorbit destul de mult despre Cinci şi iepurii care plecaseră cu el. Toată lumea ştia de Cinci şi de presimţirile lui rele şi s-au pornit tot soiul de zvonuri. Mulţi iepuri ziceau că nu-i nimic serios, dar unii credeau că Cinci ar fi prezis oameni cu puşti şi cu dihori. Era cel mai rău lucru la care se puteau gândi – asta sau orbirea albă.

Salcie şi cu mine am discutat cu Threarahul. „Iepuri din ăştia”, a zis el, „care trâmbiţează că prevăd lucrurile – am cunoscut vreo doi la viaţa mea. Dar de obicei nu-i bine să-i iei prea mult în seamă. În primul rând, mulţi dintre ei nu-s decât şmecheri. Uneori un iepure slab, care n-are nicio nădejde să ajungă vreodată prea departe prin luptă,

[22] F. M. Dostoievski, *Fraţii Karamazov,* trad. de Ovidiu Constantinescu şi Isabella Dumbravă, ART, Bucureşti, 2016 (n. tr.).

încearcă să devină important pe alte căi, şi profeţia-i printre cele preferate. Lucrul ciudat este că, atunci când se dovedeşte că n-a avut dreptate, rareori prietenii lui îşi dau seama, câtă vreme se pricepe să joace teatru şi dă din gură mai departe. Dar, pe de altă parte, poate să fie un iepure care chiar are puterea asta ciudată, căci sunt şi dintr-ăştia. Poate să prezică o inundaţie, ori dihori şi puşti. Prea bine; aşadar, câţiva iepuri or să se oprească din alergat. Şi care e cealaltă cale? Să goleşti sălaşul e lucru tare anevoios. Unii nu vor să plece. Iepurele-şef pleacă împreună cu toţi cei care vor să plece. Autoritatea lui probabil că o să fie pusă la cea mai grea încercare, iar dacă o pierde, n-o poate recăpăta cât ai bate din palme. În cel mai bun caz te alegi cu o ceată numeroasă de *hlessil* care bântuie fără vreun adăpost, de cele mai multe ori îngroşată cu iepuroaice şi pui. Hoarde de *elil* încep să se arate. Leacul e mai rău ca boala. Aproape întotdeauna e mai bine pentru sălaşul întreg ca iepurii să şadă cuminţi şi să se străduiască să scape de primejdie stând sub pământ."

— Fireşte, eu n-am stat să chibzuiesc, a zis Cinci. Trebuie să fii Threarahul ca să te gândeşti la toate astea. Pur şi simplu am avut spaimele acelea îngrozitoare. Pe Frith cel mare şi aurit, trag nădejde să nu mai trăiesc vreodată aşa ceva! N-o să uit cât trăiesc – asta şi noaptea aceea de sub tisă. Există pe lume rele cumplite.

— Se trag de la oameni, a zis Laur. Toţi ceilalţi *elil* fac ceea ce trebuie să facă, iar Frith îi pune în mişcare aşa cum ne pune şi pe noi în mişcare. Trăiesc pe lume şi le trebuie mâncare. Oamenii nu se potolesc până ce nu strică pământul şi nimicesc animalele. Dar mai bine să povestesc mai departe.

A doua zi după-amiază s-a pornit ploaia.

(„Vizuinile alea pe care le-am scurmat în mal", i-a şoptit Cruşin lui Păpădie.)

Toţi erau sub pământ, rumegând cocoloaşe ori dormind. Am ieşit un pic să fac *hraka.* Eram la marginea pădurii, aproape de şanţ, când am văzut nişte oameni ieşind pe poarta din vârful coastei din faţă, pe lângă scândura aia. Nu

ştiu câţi erau – cred că trei sau patru. Aveau picioare lungi şi negre şi ardeau în gură beţigaşele alea albe. Nu păreau să meargă undeva anume. Au mers agale prin ploaie, iscodind cu privirea gardul viu şi pârâul. După o vreme au trecut pârâul şi au urcat cu paşi greoi către sălaş. De câte ori dădeau de gura unei vizuini de iepure, unul dintre ei băga în ea un băţ; şi nu se mai opreau din vorbit. Îmi amintesc mirosul florilor de soc în ploaie şi mirosul beţigaşelor albe. Mai târziu, când s-au apropiat de mine, m-am furişat iar în vizuină. I-am mai auzit o vreme, bocănind şi vorbind. Îmi tot ziceam: „Ei bine, n-au puşti şi dihori." Dar, nu ştiu de ce, nu-mi plăcea toată treaba asta.

— Ce-a zis Threarahul? a întrebat Argintiul.

— Habar n-am. Eu nu l-am întrebat, şi nici altcineva, din câte ştiu. M-am dus la culcare şi când m-am trezit nu se auzea nimic de sus. Era seară şi m-am hotărât să ies la *silflay.* Ploaia se pornise de-a binelea, dar m-am învârtit pe-acolo şi am mâncat o vreme. Nu vedeam nimic schimbat, în afară de faptul că, ici şi colo, intrarea în câte o vizuină fusese încercată cu un băţ.

În dimineaţa următoare era senin şi frumos. Toată lumea era afară la *silflay,* ca de obicei. Îmi amintesc că Zârnă i-a zis Threarahului că ar trebui să aibă grijă să nu se ostenească, acum, că înaintează în vârstă; iar Threarahul a zis că-i arată el cine înaintează în vârstă şi i-a tras una peste cap şi l-a împins în jos pe taluz. Totul în joacă, ştiţi cum e, dar a făcut-o ca să-i arate lui Zârnă că iepurele-şef îi mai poate ţine piept. În dimineaţa aia mă duceam după salată şi, nu mai ştiu de ce, m-am hotărât să mă duc singur.

— Trei merg de regulă după salată, a zis Barosanu'.

— Da, ştiu că trei merg de regulă, dar era o pricină anume pentru care în ziua aia m-am dus singur. A, da, îmi amintesc: voiam să văd dacă nu-s pe acolo şi nişte morcovi tineri – mi-am zis c-ar trebui să fie buni de mâncat – şi chibzuiam că, dacă merg să vânez într-o parte necunoscută a grădinii, mă descurc mai bine de unul singur. Am fost plecat aproape toată dimineaţa şi nu mai era mult până la *ni-Frith* când m-am întors prin pădure. Veneam pe Taluzul

Liniştit – ştiu că cei mai mulţi dintre iepuri preferă Rariştea Verde, dar eu mergeam aproape întotdeauna pe Taluzul Liniştit. Am ajuns în partea deschisă a pădurii, unde coboară către gardul cel vechi, când am zărit un *hrududu* pe poteca din vârful coastei de dincolo. Stătea la poartă, lângă scândură, şi ieşeau din el o mulţime de oameni. Cu ei era şi un băiat, care avea o puşcă. Au scos nişte lucruri mari şi lungi – nu ştiu cum să vi le descriu; erau făcute din ceva ca *hrududu* şi trebuie că erau grele, căci era nevoie de doi oameni ca să care unul dintre ele. Oamenii au dus lucrurile astea pe câmp, şi puţinii iepuri care erau afară au intrat în vizuini. Eu nu. Văzusem puşca şi mă gândeam că s-ar putea să se slujească de dihori şi poate de plase. Aşa că am rămas locului şi m-am uitat. Mi-am zis: „De cum mă lămuresc ce au de gând, mă duc să-l înştiinţez pe Threarah."

Iar au fost multe vorbe şi beţigaşe albe. Oamenii nu se grăbesc niciodată, nu-i aşa? Apoi unul a luat un hârleţ şi s-a apucat să astupe toate ieşirile vizuinilor pe care le găsea. La fiecare ieşire tăia bucata de pământ cu iarbă de deasupra şi o îndesa în gaură. Asta m-a nedumerit, căci dacă folosesc dihori, vor să-i scoată pe iepuri afară. Dar mă aşteptam să lase câteva intrări libere şi să pună peste ele plase; cu toate că ar fi fost un fel prostesc de a vâna cu dihori, căci un iepure care o ia pe un tunel închis o să fie omorât sub pământ şi apoi n-o să-i fie omului prea uşor să-şi aducă înapoi dihorul.

— Nu face povestea prea fioroasă, Laur, a zis Alună, căci pe Ulcică îl apucase dârdâitul la gândul tunelelor închise şi al dihorului care vine din spate.

— Prea fioroasă? a răspuns cu amărăciune Laur. De-abia am început. Vrea cineva să plece?

Nu s-a clintit nimeni, iar după câteva clipe şi-a continuat istorisirea.

— Apoi alt om a adus nişte lucruri lungi şi subţiri, care se îndoiau. Nu ştiu cuvinte pentru toate lucrurile astea omeneşti, dar erau cam ca nişte bucăţi de rugi foarte groşi. Fiecare a luat câte unul şi l-a prins de unul dintre lucrurile

cele grele. S-a auzit un soi de şuierat... şi... ei bine, ştiu că trebuie să vă fie greu să pricepeţi, dar aerul s-a stricat. Nu ştiu de ce, a ajuns la mine un miros puternic de la ceea ce ieşea din lucrurile asemănătoare cu rugii, chiar dacă eram destul de departe; şi nu mai puteam să văd ori să gândesc. Mi se părea că mă prăbuşesc. Am încercat să sar în picioare şi s-o tulesc, dar nu ştiam unde sunt şi m-am trezit gonind în jos, către marginea pădurii, către oameni. M-am oprit în ultima clipă. Eram zăpăcit şi uitasem că voiam să-i spun Threarahului. După aceea am rămas acolo unde eram.

Oamenii au vârât un rug în fiecare vizuină pe care nu o astupaseră, şi după aceea o vreme nu s-a întâmplat nimic. Şi apoi l-am văzut pe Sipică – îl ştiţi pe Sipică? A ieşit dintr-o gaură aflată lângă gardul viu – pe care n-o văzuseră. Mi-am dat seama pe dată că mirosise chestia aia. Nu ştia ce face. Câteva clipe oamenii nu l-au zărit, apoi unul dintre ei a întins braţul către locul în care era şi băiatul l-a împuşcat. Nu l-a omorât – Sipică a început să ţipe – şi unul dintre oameni s-a dus şi l-a ridicat şi l-a lovit. Cred că n-a suferit prea mult, căci aerul stricat îl prostise; dar tare aş vrea să nu fi văzut asta. După aceea omul a astupat gaura din care ieşise Sipică.

Deja aerul otrăvit trebuie să se fi împrăştiat prin tunelurile şi vizuinile de sub pământ. Pot să-mi închipui cum trebuie să fi fost...

— Nu poţi, a zis Clopoţel.

Laur s-a oprit, iar după o vreme Clopoţel a povestit mai departe.

— Am auzit cum începe vânzoleala înainte să fi mirosit chestia aia. Iepuroaicele păreau să fi mirosit primele, şi unele dintre ele au încercat să iasă. Dar cele cu pui nu voiau să-i părăsească şi se repezeau la orice iepure se apropia de ele. Voiau să lupte – să-şi apere puii, ştiţi cum e. Cât ai clipi, tunelurile au fost ticsite de iepuri care luptau cu ghearele şi se căţărau unii peste alţii. Au urcat pe tunelurile pe care erau învăţaţi să le folosească şi le-au aflat închise. Unii au izbutit să se răsucească, dar nu s-au putut întoarce din pricina iepurilor care urcau. Şi apoi tunelurile au început

să fie astupate până mai jos de iepuri morţi, iar iepurii vii îi sfâşiau.

N-am să ştiu vreodată cum am izbutit să fac ce-am făcut. A fost o şansă dintr-o mie. Eram într-o vizuină aproape de una dintre cele pe care le foloseau oamenii. Făceau multă larmă băgând în ea lucrul ăla care semăna cu un rug de mure, care cred că nu mergea prea bine. De cum am prins mirosul, am ţâşnit din vizuină, dar încă eram destul de năucit. Am ajuns afară tocmai când oamenii scoteau iar rugul ăla. Se uitau la el şi vorbeau şi nu m-au zărit. M-am întors chiar în gura tunelului şi am coborât iar.

Vă amintiţi de Tunelul Neumblat? Cred că n-a mers pe el vreun iepure de când ne ştim noi – era foarte adânc şi nu ducea nicăieri anume. Nimeni nu mai ştia nici măcar cine-l făcuse. Trebuie că m-a călăuzit Frith, căci m-am dus drept în jos până la Tunelul Neumblat şi am început să mă furişez prin el. De fapt, chiar a trebuit să sap pe alocuri. Era plin de pământ prăbuşit şi de pietre. Erau tot soiul de galerii şi tuneluri care ajungeau în el de sus, şi prin ele se auzeau sunete îngrozitoare – chemări în ajutor, pui care plângeau după mama lor, *Owsla* încercând să dea ordine, iepuri care se blestemau unul pe altul şi se încăierau. La un moment dat un iepure s-a prăbuşit pe o galerie şi ghearele lui m-au atins uşor, ca o castană ţepoasă care cade toamna. Era Rostopască, şi era mort. A trebuit să trag cu ghearele de el ca să-mi fac loc – era strâmt acolo, iar bolta era joasă – şi am mers mai departe. Miroseam aerul stricat, dar eram atât de adânc în pământ, că trebuie să fi scăpat de partea cea mai rea.

Dintr-odată am văzut că mai e un iepure cu mine. A fost singurul peste care am dat în tot Tunelul Neumblat. Era Scânteiuţă, şi mi-am dat seama pe loc că îi e rău. Bolborosea şi gâfâia, dar izbutea să meargă mai departe. A întrebat dacă mi-e bine, dar n-am zis decât: „Pe unde ieşim?” „Îţi arăt”, a zis el, „dacă mă ajuţi să ies”. Aşa că m-am ţinut după el şi, ori de câte ori se oprea – tot uita unde suntem –, îi dădeam un brânci zdravăn. Ba chiar l-am muşcat o dată. Mă îngrozea gândul c-o să moară şi o să

astupe tunelul. În cele din urmă ne-am apropiat de ieşire şi am simţit aerul curat. Ne-am dat seama că ajunsesem într-unul dintre tunelurile care dădeau în pădure.

— Oamenii nu-şi făcuseră bine treaba, a povestit mai departe Laur. Fie că nu ştiau de vizuinile din pădure, fie că n-au mai avut chef să meargă să le astupe. Aproape toţi iepurii care au ieşit pe câmp au fost împuşcaţi, însă am văzut doi care au scăpat. Unul era Nas-în-vânt, dar nu-mi amintesc cine era celălalt. Larma era înspăimântătoare şi aş fi luat-o la fugă, dar am tot aşteptat să văd dacă iese Threarahul. După o vreme mi-am dat seama că mai erau câţiva iepuri în pădure. Îmi amintesc că erau acolo Ace-de-pin şi Brusture şi Frasin. Am adunat câţi am putut şi le-am spus să stea neclintiţi la adăpost.

După mult timp oamenii au isprăvit. Au scos lucrurile alea ca rugii din vizuini, iar băiatul a înşirat leşurile pe un băţ…

Laur s-a oprit şi şi-a înfundat botul în coasta lui Barosanu'.

— Ei, lasă partea asta, a zis Alună cu vocea calmă. Spune-ne cum ai plecat de-acolo.

— Înainte de asta, a zis Laur, de pe potecă a venit pe câmp un *hrududu* mare. Nu era ca acela în care veniseră oamenii. Făcea mare larmă şi era galben – la fel de galben ca muştarul-sălbatic; iar în faţă avea un lucru mare argintiu, care scânteia, pe care îl ţinea cu labele-i uriaşe dinainte. Nu ştiu cum să vi-l înfăţişez. Arăta ca Inlé, dar nu era lat şi nu aşa de strălucitor. Şi lucrul ăsta – cum să vă spun? – a rupt câmpul în bucăţi. A nimicit câmpul.

S-a oprit din nou.

— Căpitane, a zis Argintiul, ştim cu toţii că ai văzut lucruri mai rele decât se poate spune în cuvinte. Dar nu cred că vrei să spui chiar asta!

— Pe viaţa mea, a zis Laur, tremurând, s-a înfipt în pământ şi a împins în faţa lui bucăţi mari din câmp până ce totul a fost nimicit. Tot locul s-a prefăcut într-un fel de vad al vitelor din iarnă şi nu mai puteai desluşi unde fusese vreo parte din câmp, de la pădure până la pârâu. Împingea

în faţa lui pământul şi rădăcinile şi tufele – ca şi alte lucruri, de sub pământ.

După o vreme m-am înapoiat prin pădure. Îmi ieşise cu totul din minte gândul să-i adun pe ceilalţi iepuri, dar mi s-au alăturat trei – Clopoţel, aici de faţă, Scânteiuţă şi tânărul Inişor. Inişor era singurul din *Owsla* pe care l-am văzut şi l-am întrebat de Threarah, dar nu putea spune nimic cu cap şi coadă. N-am aflat ce s-a întâmplat cu Threarahul. Nădăjduiesc c-a murit iute.

Scânteiuţă era năucit – vorbea aiurea – şi nici Clopoţel şi cu mine n-o duceam mai bine. Nu ştiu de ce, nu mă puteam gândi decât la Barosanu'. Mi-am amintit cum m-am dus să-l arestez – de fapt, să-l omor – şi am simţit că trebuie să dau de el şi să-i spun că am greşit; şi această idee a fost singura urmă de gândire pe care o aveam. Am pornit tuspatru la nimereală şi trebuie să fi făcut aproape o jumătate de cerc, căci după multă vreme am ajuns la pârâu, mai jos de locul în care fusese câmpul nostru. L-am urmat până la o pădure mare; şi în noaptea aia, pe când eram încă în pădure, Inişor a murit. Cu puţin înainte i s-a limpezit mintea şi îmi amintesc ceva ce a spus. Clopoţel zisese că ştie că oamenii ne urăsc întrucât le prădăm câmpurile şi grădinile, iar Inişor a răspuns: „Nu de-aia au nimicit sălaşul. Ci doar pentru că le stăteam în cale. Ne-au omorât pentru că aşa le cădea lor bine." Curând după aceea a adormit, iar un pic mai târziu, când ne-am speriat de un zgomot şi am vrut să-l trezim, ne-am dat seama că murise.

L-am lăsat acolo unde era întins şi am mers mai departe până ce am ajuns la râu. Nu-i nevoie să-l înfăţişez, căci ştiu că aţi fost cu toţii acolo. De-acum era dimineaţă. Ne-am zis că trebuie să fiţi pe undeva pe aproape şi am luat-o în sus pe mal, căutându-vă. Nu după mult am dat de locul în care părea că aţi trecut râul. Erau urme – o mulţime – în nisipul de la poalele unui mal înalt şi *hraka* vechi de vreo trei zile. Urmele nu mergeau în susul ori în josul apei, aşa că am ştiut că aţi ajuns pe malul celălalt. Am trecut râul înot şi am găsit urme şi dincolo; aşa că au venit şi ceilalţi. Râul era

mare. Cred că v-a fost mai uşor, înainte de toată ploaia aia.

Nu mi-a plăcut câmpul din partea cealaltă a râului. Era un om care se preumbla peste tot cu o puşcă. I-am dus pe ceilalţi doi mai departe, peste un drum, şi curând am ajuns într-un loc rău – numai iarbă-neagră şi pământ moale, negru. Ne-a fost greu acolo, dar iar am dat peste *hraka* vechi cam de trei zile şi nici urmă de vizuini sau de iepuri, aşa că mi-am zis că s-ar putea să fi fost voi pe acolo. Clopoţel era bine, dar Scânteiuţă avea febră şi mă temeam c-o să moară şi el.

Apoi am avut un pic de noroc – sau, cel puţin, aşa am crezut atunci. Se lăsa noaptea când ne-am întâlnit cu un *hlessi* la marginea câmpului cu iarbă-neagră – un iepure bătrân, trecut prin multe, cu botul plin de zgârieturi şi cicatrice, care ne-a zis că e un sălaş prin apropiere şi ne-a arătat pe unde s-o luăm. Am ajuns iar la păduri şi câmpuri, dar eram aşa de osteniţi, că n-am mai putut să căutăm sălaşul. Ne-am strecurat într-un şanţ şi nu m-a lăsat inima să-i spun vreunuia să rămână treaz. Am încercat să rămân eu treaz, dar n-am fost în stare.

— Când a fost asta? a întrebat Alună.

— Alaltăieri, a zis Laur, în zori. Când m-am trezit, mai era până la *ni-Frith.* Era linişte peste tot şi nu simţeam decât miros de iepuri, dar mi-am dat seama pe loc că ceva nu-i cum trebuie. L-am trezit pe Clopoţel şi tocmai mă pregăteam să-l trezesc pe Scânteiuţă, când am văzut că eram înconjuraţi de o ceată de iepuri. Erau nişte tipi mari, voinici, şi aveau un miros tare ciudat. A fost ca… ei bine, ca…

— Ştim cum a fost, a zis Cinci.

— M-am gândit că s-ar putea să ştiţi. Apoi unul dintre ei a zis: „Mă cheamă Ciuboţică. Cine sunteţi şi ce faceţi aici?” Nu mi-a plăcut cum vorbea, dar nu vedeam de ce ne-ar fi vrut răul, aşa că i-am spus că am avut necazuri şi am străbătut un drum lung şi că ne aflam în căutarea unor iepuri din sălaşul nostru – Alună, Cinci şi Barosanu’. De cum am rostit vorbele astea, iepurele s-a întors către ceilalţi şi a strigat: „Eram sigur! Faceţi-i bucăţele!”

Şi s-au repezit toţi la noi. Unul dintre ei m-a înşfăcat de ureche şi mi-a sfâşiat-o înainte să-l poată împinge Clopoţel deoparte. Ne luptam cu ei toţi. Eram aşa de surprins, că la început n-am putut să fac mare lucru. Dar lucrul ciudat era că, deşi erau aşa de voinici şi zbierau că vor să ne facă de petrecanie, nu se pricepeau defel la luptă; era limpede că nu ştiau nimic despre încăierări. Clopoţel a pus la pământ doi care erau încă o dată cât el de mari şi, cu toate că din ureche mi se scurgea un şuvoi de sânge, nicio clipă n-am fost cu adevărat în primejdie. Totuşi, erau prea mulţi pentru noi şi a trebuit să fugim. Clopoţel şi cu mine tocmai ieşiserăm din şanţ, când ne-am dat seama că Scânteiuţă era încă acolo. Era bolnav, după cum v-am spus, şi nu s-a trezit la timp. Aşa că, după toate cele prin care trecuserăm, sărmanului Scânteiuţă i-au venit de hac nişte iepuri. Ce ziceţi de asta?

— E al naibii de ruşinos, a zis Căpşună, înainte să apuce altcineva să deschidă gura.

— Fugeam peste câmp, a continuat Laur, pe lângă un pârâiaş. Câţiva iepuri ne mai urmăreau încă, şi deodată mi-am zis: „Ei bine, unuia tot îi vin de hac.” Nu-mi plăcea gândul că nu făceam altceva decât să fugim – nu după ce i s-a întâmplat lui Scânteiuţă. L-am văzut pe Ciuboţică ăla în fruntea urmăritorilor, răzleţit, aşa că l-am lăsat să mă ajungă şi apoi m-am întors brusc şi am sărit pe el. L-am pus jos şi eram gata să-l sfâşii, când a chelălăit: „Pot să-ţi spun unde s-au dus prietenii tăi.” „Spune iute, dară”, am zis, cu labele din spate înfipte în burta lui. „S-au dus pe dealuri”, a gâfâit el. „Dealurile înalte pe care le vezi acolo, departe. Au plecat ieri-dimineaţă.” M-am făcut că nu-l cred şi că mă pregătesc să-l omor. Dar nu şi-a schimbat povestea, aşa că l-am zgâriat şi i-am dat drumul, şi am purces încoace. Era vreme frumoasă şi vedeam dealurile destul de limpede.

După aceea am trecut prin cele mai grele clipe. Dacă n-ar fi fost glumele şi flecăreala lui Clopoţel, nu încape îndoială că ne-am fi oprit din alergare.

— *Hraka* pe o parte, glume pe cealaltă, a zis Clopoţel. Dădeam de-a rostogolul pe pământ o glumă şi ne ţineam

amândoi după ea. Aşa am izbutit să mergem mai departe.

— Nu vă pot spune prea bine ce-a mai fost, a zis Laur. Urechea mă durea cumplit şi tot timpul mă gândeam că moartea lui Scânteiuţă a fost din vina mea. Dacă n-aş fi adormit, n-ar fi murit. O dată am încercat să dormim iar, dar visele mele au fost mai mult decât puteam să îndur. Chiar că îmi ieşisem din minţi. N-aveam în cap decât gândul ăsta – să-l găsesc pe Barosanu' şi să-i spun că a avut dreptate să plece din sălaş.

În cele din urmă am ajuns la poalele dealurilor în ziua următoare, taman la căderea nopţii. Nu ne mai sinchiseam de nimic – am ajuns în loc neted, deschis, la vremea bufniţelor. Nu ştiu la ce mă aşteptam. Ştiţi cum e când te legeni cu gândul c-o să fie bine, trebuie doar să ajungi într-un loc anume, ori să faci un lucru anume. Dar când ajungi acolo îţi dai seama că nu-i chiar aşa de uşor. Cred că îmi închipuiam prosteşte că Barosanu' o să ne aştepte acolo. Am văzut că dealurile erau uriaşe – mai mari ca orice lucru care ni se înfăţişase vreodată. Fără păduri, fără vreun adăpost, fără iepuri; şi se lăsa noaptea. Apoi totul a părut că se sfărâmă. L-am văzut pe Sipică, aşa cum vă văd şi mă vedeţi – şi l-am auzit ţipând; şi i-am văzut pe Threarah, şi pe Inişor, şi pe Scânteiuţă. Am vrut să vorbesc cu ei. Îl tot strigam pe Barosanu', dar nu mă aşteptam să m-audă, căci eram sigur că nu-i pe aici. Îmi amintesc că am ieşit dintr-un gard viu în loc deschis şi ştiu că nădăjduiam că o să vină *elil* să-mi pună capăt zilelor. Dar când mi-am venit în fire, am dat cu ochii de Barosanu'. Primul meu gând a fost că trebuie să fiu mort, dar apoi am început să mă-ntreb dacă e sau nu în carne şi oase. Ei, restul îl ştiţi. Îmi pare rău că v-am băgat în sperieţi. Dar dacă n-am fost... dacă n-am fost Iepurele cel Negru, apoi nu cred că vreo făptură de pe lume s-a aflat mai aproape de el ca noi.

După o clipă de tăcere, a adăugat:

— Vă închipuiţi ce înseamnă pentru Clopoţel şi pentru mine să ne aflăm sub pământ, printre prieteni. Nu eu am fost cel care a încercat să te aresteze, Barosane – a fost alt iepure, demult, tare demult.

22.
Povestea procesului lui El-ahrairah

Ce mai mutră de ticălos, nu-i aşa?… Are o blestemată de mutră de Tyburn, fără binefacerile popeşti.

Congreve, *Iubire pentru iubire*

Iepurii (zice domnul Lockley) sunt ca oamenii în multe privinţe. Una dintre ele e, fără îndoială, capacitatea lor neabătută de a suporta nenorocirile şi de a lăsa râul vieţii să-i poarte cu el, scoţându-i din groază şi jale. Au o anumită calitate, pe care n-ar fi potrivit să o descriem ca inimă de piatră ori indiferenţă. E mai degrabă o imaginaţie limitată, din fericire, şi intuiţia că Viaţa este Acum. O făptură care sălăşluieşte în sălbăticie, care vrea mai mult ca orice să supravieţuiască, are tăria ierbii. Luaţi împreună, iepurii se bazează pe promisiunea făcută de Frith lui El-ahrairah. De-abia trecuse o zi de când Laur ajunsese târâş şi aiurând la poalele dealului. Şi totuşi, era aproape de vindecare, în vreme ce Clopoţel, mai voios, părea şi mai departe de nenorocirea din care scăpaseră cu viaţă. Alună şi tovarăşii săi au trecut prin clipe cumplite de jale şi groază cât a ţinut povestea lui Laur. Ulcică a ţipat şi a tremurat la vestea morţii lui Sipică, iar Ghindă şi Iuţilă au fost cuprinşi de un gâfâit convulsiv când Clopoţel a povestit despre gazul care omora sub pământ. Şi totuşi, la fel ca oamenii primitivi, însuşi faptul că acea compasiune a lor era puternică şi vie a adus o adevărată uşurare. Sentimentele lor nu erau false, închipuite. Cât a durat povestea, au ascultat-o fără vreun strop din reţinerea ori detaşarea pe care le are cel mai bun la suflet dintre oamenii civilizaţi când citeşte ziarul. Li se părea că se zbat în tunelurile otrăvite şi clocotesc de furie pentru bietul Scânteiuţă aflat în şanţ. Acesta era felul lor de a-i cinsti pe morţi. După ce s-a încheiat povestea, cerinţele propriei vieţi aspre, grele au început să se arate iar în sufletele lor, în nervii lor, în sângele şi poftele lor. Ce bine ar fi ca morţii să nu fie morţi! Dar există iarbă de mâncat,

cocoloaşe de rumegat, *hraka* de dat afară, vizuini de săpat, somn de dormit. Odiseu nu aduce cu el la ţărm pe niciunul dintre oamenii săi. Şi totuşi, doarme buştean lângă Calipso, iar când se trezeşte se gândeşte doar la Penelopa.

Înainte ca Laur să-şi fi isprăvit povestea, Alună s-a apucat să-i amuşine urechea vătămată. Mai înainte nu putuse să se uite bine la ea, dar acum şi-a dat seama că groaza şi oboseala probabil că nu erau cauza principală a prăbuşirii lui Laur. Era o rană rea – mai rea decât a lui Cruşin. Trebuie să fi pierdut foarte mult sânge. Urechea era numai fâşii şi se adunase acolo o grămadă de murdărie. Alună s-a înfuriat pe Păpădie. Pe când câţiva iepuri ieşeau la *silflay,* ispitiţi de noaptea blândă de iunie şi de luna plină, i-a spus lui Mură să stea pe loc. Argintiul, care se pregătea să iasă prin celălalt tunel, s-a întors şi li s-a alăturat.

— Păpădie şi ceilalţi doi se pare că s-au descurcat bine îmbărbătându-te, i-a spus Alună lui Laur. Ce păcat că nu te-au *curăţat* la fel de bine. Murdăria aia-i primejdioasă.

— Păi, să vezi... a început Clopoţel, care rămăsese lângă Laur.

— Să nu glumeşti, a zis Alună. S-ar zice că crezi...

— N-aveam de gând să glumesc, a zis Clopoţel. Voiam doar să zic c-am vrut să curăţ urechea căpitanului, dar doare prea tare când o atingi.

— Are dreptate, a zis Laur. Mă tem că i-am silit s-o lase-n pace, dar fă cum crezi tu, Alună. Acum mi-e mult mai bine.

Alună s-a apucat el însuşi să-i îngrijească urechea. Era plină de cheaguri de sânge înnegrite şi trebuia multă răbdare. După o vreme rănile lungi, sfârtecate, au început iar să sângereze, în vreme ce erau curăţate încetul cu încetul. I-a luat locul Argintiul. Laur, străduindu-se din răsputeri să rabde, mârâia şi scurma pământul, şi Argintiul s-a gândit să-i îndrepte atenţia în altă parte.

— Alună, a întrebat, la ce te-ai gândit – cu şoarecele? Ai zis c-o să ne spui mai târziu. Ce-ar fi să încerci acum?

— Ei bine, a zis Alună, în situaţia noastră nu ne putem permite să irosim nimic ce ne-ar putea aduce vreun bine. Suntem într-un loc străin, despre care nu ştim prea multe,

şi avem nevoie de prieteni. Acuma, e limpede că *elil* nu ne pot face vreun bine, dar sunt multe făpturi care nu-s *elil* – păsări, şoareci, *yonil* şi altele. De obicei iepurii nu prea au de-a face cu ele, dar cei mai mulţi dintre duşmanii lor sunt şi ai noştri. Cred că ar trebui să facem tot ce ne stă în puteri ca să ne împrietenim cu aceste făpturi. S-ar putea dovedi că a meritat strădania.

— N-aş zice că mă dau în vânt după aşa ceva, a zis Argintiul, ştergându-şi de pe nas sângele lui Laur. Mi se pare că pe animalele astea mărunte trebuie mai degrabă să le dispreţuieşti decât să te încrezi în ele. Ce folos ne-ar putea aduce? Nu pot să sape pentru noi, nu pot să caute mâncare pentru noi, nu pot să lupte pentru noi. Or să *spună* că ne sunt prietene, nu-i vorbă, câtă vreme le ajutăm; dar după aceea, nimic. L-am auzit pe şoarecele ăla în seara asta: „Tu vrut el, el venit.” Cred şi eu c-o să vină, câtă vreme-i vorba de crăpelniţă şi căldură, da’ n-o să ne trezim cu sălaşul potopit de şoareci şi... şi rădaşte, nu?

— Nu, nu asta era ideea, a zis Alună. Nu propun să pornim în căutare de chiţorani şi să-i poftim să stea cu noi. Oricum, nu ne-ar mulţumi pentru asta. Dar şoarecele ăla, astă-seară... noi l-am salvat...

— *Tu* l-ai salvat, a zis Mură.

— În fine, a fost salvat. O să-şi amintească de asta.

— Şi cum o să ne ajute? a întrebat Clopoţel.

— În primul rând, ne poate spune ce ştie despre locul ăsta...

— Ce ştiu şoarecii. Nu ce trebuie să ştie iepurii.

— Bine, recunosc că un şoarece poate să fie sau nu de folos, a zis Alună. Dar sunt sigur că o pasăre ar fi, dac-am putea face destul pentru ea. Noi nu putem zbura, dar unele dintre ele cunosc ţinutul până hăt, departe, în toate părţile. Ştiu multe şi despre vreme. Tot ce vreau să zic este asta. Dacă găseşte cineva un animal ori o pasăre, care nu-i duşman şi se află la ananghie, să nu cumva să scape ocazia. Ar fi ca şi cum ai lăsa morcovi să putrezească în pământ.

— Ce crezi? l-a întrebat Argintiul pe Mură.

— Cred că-i o idee bună, dar ocaziile de soiul celor la care se gândeşte Alună nu se ivesc prea des.

— Şi eu tot aşa cred, a zis Laur strâmbându-se, căci Argintiul se apucase iar de lins. Ideea e bună, dar n-o să dea cine ştie ce rezultate.

— Eu sunt gata să încerc, a zis Argintiul. Aş zice că merită, doar ca să-l văd pe Barosanu' adormind cu poveşti o cârtiţă.

— El-ahrairah a făcut asta o dată, a zis Clopoţel, *şi* a izbutit. Îţi aminteşti?

— Nu, a zis Alună. Nu ştiu povestea asta. Spune-o.

— Mai întâi hai la *silflay,* a zis Laur. Urechea asta a căpătat tot ce pot eu să îndur deocamdată.

— Păi, măcar acum e curată, a zis Alună. Dar ştii, mă tem că nu va mai fi niciodată la fel de bună precum cealaltă. O să ai o ureche zdrenţuită.

— Nu-i nimic, a zis Laur. Tot sunt unul dintre norocoşi.

Luna plină, care se ridicase cu totul pe cerul fără nori dinspre răsărit, învăluia în lumina ei pustietatea de pe culme. Nu ne gândim la lumina zilei ca la ceea ce înlocuieşte întunericul. Lumina zilei, chiar şi-atunci când soarele nu este acoperit de nori, ni se pare pur şi simplu starea firească a pământului şi a aerului. Când ne gândim la dealurile golaşe, ne gândim la dealurile golaşe în lumina zilei, aşa cum ne gândim la un iepure cu blană. Stubbs[23] şi-a închipuit scheletul dinăuntrul calului, dar cei mai mulţi dintre noi n-o facem; şi, de obicei, nu ne închipuim dealurile golaşe fără lumina zilei, chiar dacă lumina nu este o parte a dealului în felul în care pielea este o parte a calului. Pentru noi, lumina zilei este de la sine înţeleasă. Însă lumina lunii e altceva. E inconstantă. Luna plină descreşte şi se împlineşte iar. Norii o pot întuneca într-o măsură în care nu pot să întunece lumina zilei. Apa ne este necesară, dar cascada nu. Acolo unde se află, este ceva în plus, o podoabă minunată. Avem nevoie de lumina zilei şi, în această măsură, este folositoare, dar de lumina lunii nu

[23] George Stubbs, pictor englez (1724-1806), renumit pentru tablourile cu cai (n. tr.).

avem nevoie. Când vine, nu slujeşte vreunei nevoi. Transformă. Cade peste taluzuri şi iarbă, despărţind între ele firele lungi; preface o grămadă de frunze cafenii, brumate dintr-un singur morman în nenumărate frânturi scânteietoare; ori licăreşte de-a lungul rămurelelor ude, ca şi cum lumina însăşi ar fi mlădioasă. Razele ei lungi curg, albe şi ascuţite, printre trunchiurile copacilor, lumina lor scăzând când ajung în depărtarea prăfuită şi înceţoşată a pădurilor de fagi noaptea. În lumina lunii, un hectar de iarbă-câinească aspră, unduitoare şi înaltă până la genunchi, zburlită şi aspră ca o coamă de cal, pare un golf răscolit de valuri, peste tot doar adâncituri şi găuri pline de umbre. Ierburile sunt atât de dese şi încâlcite, încât nici măcar vântul nu le clinteşte, însă lumina lunii este cea care pare că le dă nemişcarea. Pentru noi lumina lunii nu este de la sine înţeleasă. E ca zăpada, ori ca roua într-o dimineaţă de iulie. Nu dezvăluie, ci schimbă lucrurile peste care se aşterne. Şi intensitatea ei redusă – mult mai mică decât a luminii zilei – ne face să ne dăm seama că este ceva adăugat dealului golaş, ca să-i dea, doar pentru puţin timp, o calitate aparte şi minunată pe care trebuie să o admirăm cât mai putem, căci curând o să dispară iar.

Pe când iepurii ieşeau prin tunelul care dădea în făget, a trecut prin frunze o pală de vânt, umplând de petice şi stropi pământul de dedesubt, furând şi dând lumină pe sub ramuri. Şi-au ciulit urechile, dar foşnetului frunzelor nu i se alătura niciun sunet de pe deal în afară de trilurile monotone ale unui cosaş aflat departe, în iarbă.

— Ce mai lună! a zis Argintiul. Hai să ne bucurăm de ea cât e aici.

Când au trecut de taluz, au dat de Iuţilă şi Gălbenel, care se întorceau.

— Hei, Alună, a zis Gălbenel, am vorbit cu alt şoarece. Auzise de chestia cu eretele din seara asta şi era foarte prietenos. Ne-a spus de un loc, imediat cum ieşi din crâng în partea cealaltă, unde iarba a fost tăiată scurt – ceva pentru cai, a zis el. „Voi plăcut iarbă bun? Acolo iarbă foarte bun.” Aşa că ne-am dus. E o iarbă, să te lingi pe degete.

Pajiştea pentru antrenamentul cailor era lată de aproape patruzeci de metri şi era cosită până la mai puţin de cincisprezece centimetri. Alună, cu senzaţia minunată că, iată, s-a dovedit că a avut dreptate, s-a apucat să ronţăie un smoc de trifoi. Au mâncat cu toţii o vreme în tăcere.

— Eşti un tip isteţ, Alună, a zis în cele din urmă Laur. Tu cu şoarecele tău. Nu-i vorbă, am fi dat de locul ăsta mai devreme ori mai târziu, dar nu aşa de repede ca acum.

De încântare, lui Alună îi venea să-şi stoarcă glandele de sub bărbie[24], dar s-a mulţumit să zică:

— La urma urmei, nu va trebui să coborâm dealul aşa des.

Apoi a adăugat:

— Dar, Laur, miroşi a sânge. S-ar putea să fie primejdios chiar şi aici. Hai să ne întoarcem în crâng. E o noapte aşa de frumoasă, că am putea să şedem la intrarea vizuinilor şi să rumegăm cocoloaşe, iar Clopoţel ne poate spune povestea.

Au dat de Căpşună şi Cruşin pe taluz; iar după ce s-au aşezat cu toţii după pofta inimii, rumegând, cu urechile lăsate pe spate, Clopoţel a glăsuit.

— Păpădie îmi zicea aseară despre sălaşul lui Ciuboţică şi cum le-a spus povestea cu lăptucile împăratului. Iată de ce m-am gândit la povestea asta încă înainte ca Alună să ne spună despre ideea lui. Ne-o povestea bunelul, şi obişnuia să spună că s-a întâmplat după ce El-ahrairah şi-a scos neamul din mlaştina din Kelfazin. S-au dus pe pajiştea din Fenlo şi şi-au săpat vizuinile acolo. Dar Prinţul Curcubeu nu-l slăbea din ochi pe El-ahrairah; şi era hotărât să aibă grijă ca el să nu mai facă vreuna dintre şmecheriile sale.

Într-o seară, când El-ahrairah şi Iepurzor şedeau pe un taluz însorit, Prinţul Curcubeu veni peste pajişte, iar alături de el era un iepure pe care El-ahrairah nu-l mai văzuse niciodată.

„Bună seara, El-ahrairah”, zise Prinţul Curcubeu. „Aici e

[24] Iepurii marchează lucrurile sau locurile care le plac prin secreţia unor glande aflate sub bărbie (n. tr.).

mult mai bine ca în mlaştina din Kelfazin. Văd că toate iepuroaicele sapă de zor în taluz. Ţi-au săpat şi ţie o vizuină?”

„Da”, zise El-ahrairah. „Vizuina de aici e a mea şi a lui Iepurzor. Ne-a plăcut taluzul ăsta de cum l-am văzut.”

„Un taluz foarte drăguţ”, zise Prinţul Curcubeu. „Dar mă tem că trebuie să-ţi spun, El-ahrairah, că Frith mi-a dat poruncă aspră să nu te las să împarţi vizuina cu Iepurzor.”

„Să nu împart vizuina cu Iepurzor?” zise El-ahrairah. „De ce naiba nu?”

„El-ahrairah”, zise Prinţul Curcubeu, „te ştim pe tine şi tertipurile tale; iar Iepurzor e aproape la fel de lunecos ca tine. Să fiţi amândoi într-o vizuină v-ar fi peste măsură de prielnic. Ai fura norii de pe cer înainte să se schimbe de două ori luna. Nu – Iepurzor trebuie să-şi caute vizuină în celălalt capăt al sălaşului. Să fac prezentările. El e Hufsa. Vreau să fii prietenul lui şi să ai grijă de el.”

„De unde vine?” întrebă El-ahrairah. „Sunt sigur că nu l-am mai văzut.”

„Vine din altă ţară”, zise Prinţul Curcubeu, „dar nu-i altfel decât orice iepure. Nădăjduiesc că o să-l ajuţi să-şi afle locul aici. Şi, până ajunge să cunoască locul, sunt sigur că o să fii bucuros să împarţi vizuina cu el.”

El-ahrairah şi Iepurzor erau turbaţi de furie că nu sunt lăsaţi să stea împreună în vizuina lor. Dar regula lui El-ahrairah era să nu lase pe nimeni să vadă că e mânios, şi apoi îi era milă de Hufsa, deoarece îşi închipuia că se simte singur şi stingher, departe de neamul lui. Aşa că îi spuse că e bine-venit şi-i promise să-l ajute să-şi afle locul acolo. Hufsa era foarte prietenos şi părea tare dornic să se facă plăcut de toţi; iar Iepurzor se mută la celălalt capăt al sălaşului.

Dar după o vreme, El-ahrairah îşi dădu seama că întotdeauna ceea ce plănuia nu apuca să fie dus la bun sfârşit. Într-o noapte, primăvara, când îi conduse pe câţiva dintre ai săi la un lan de grâu ca să mănânce lăstari verzi, dădură peste un om cu puşca-n mână care umbla prin lumina lunii şi scăpară nevătămaţi doar printr-un noroc.

Altă dată, după ce El-ahrairah cercetase calea către o grădină cu varză şi scurmase o gaură pe sub gard, a doua zi dimineaţă găsi gaura astupată cu sârmă şi-i veni bănuiala că planurile sale sunt dezvăluite celor care n-ar trebui să ştie de ele.

Într-o zi se hotărî să-i întindă o cursă lui Hufsa, ca să vadă dacă el e izvorul necazurilor. Îi arătă o potecă de pe câmp şi-i spuse că duce la un hambar aflat departe de celelalte, plin cu napi şi gulii; şi mai spuse că el şi cu Iepurzor au de gând să se ducă acolo a doua zi dimineaţa. De fapt, El-ahrairah nu plănuia să facă asta şi nu mai spuse nimănui despre potecă şi hambar. Dar a doua zi, când merse cu mare grijă pe potecă, găsi un laţ aşezat în iarbă.

Asta îl înfurie de-a binelea pe El-ahrairah, căci oricare dintre ai săi ar fi putut să fie prins în laţ şi omorât. Fireşte, nu-şi închipuia că Hufsa pune laţuri el însuşi, ori că ştiuse măcar c-o să fie pus un laţ. Dar era limpede că Hufsa e în legătură cu cineva care nu se codea să pună laţuri. În cele din urmă, El-ahrairah îşi zise că Prinţul Curcubeu probabil dădea informaţiile aduse de Hufsa unui fermier ori unui paznic de vânătoare, fără să se sinchisească de ceea ce avea să se întâmple mai departe. Iepurii săi erau în primejdie din pricina lui Hufsa – ca să nu mai vorbim de lăptucile şi verzele de care erau lipsiţi. După asta, El-ahrairah încercă să nu-i mai spună nimic lui Hufsa. Dar era greu să-l împiedice să prindă din zbor câte ceva, căci, după cum ştiţi cu toţii, iepurii se pricep de minune să-şi păstreze tainele faţă de alte animale, dar nu şi între ei. Viaţa într-un sălaş nu-i potrivită pentru secrete. Se gândi să-l omoare pe Hufsa. Dar ştia că dacă o face vine Prinţul Curcubeu şi se pomenesc într-o belea şi mai mare. Nu-i venea la îndemână nici măcar să se ferească de Hufsa, zicându-şi că, dacă Hufsa îşi dă seama că ei ştiu că-i o iscoadă, o să-i spună Prinţului Curcubeu, şi probabil că Prinţul Curcubeu o să-l ia de acolo şi o să se gândească la ceva şi mai rău.

El-ahrairah se socoti şi se tot socoti. Încă mai chibzuia în seara următoare, când Prinţul Curcubeu făcu una dintre vizitele sale în sălaş.

„Tare te-ai mai cuminţit zilele astea, El-ahrairah”, zise Prinţul Curcubeu. „Dacă nu eşti atent, lumea o să înceapă să aibă încredere în tine. Dacă tot treceam pe-aici, m-am gândit să mă opresc ca să-ţi mulţumesc pentru amabilitatea cu care-l înconjuri pe Hufsa. Pare în largul lui cu tine.”

„Da, aşa arată, nu?” zise El-ahrairah. „Înflorim minunat unul lângă altul; umplem o vizuină cu încântare. Dar eu le spun mereu alor mei: «Nu vă încredeţi în prinţi, nici în vreun…»”

„Ei bine, El-ahrairah”, zise Prinţul Curcubeu, tăindu-i vorba, „sunt sigur că eu mă pot încrede în *tine.* Şi, ca s-o dovedesc, am hotărât să cultiv niscaiva morcovi pe câmpul de după deal. E un pământ tare bun şi sunt sigur că o să le meargă de minune. Mai ales că nimeni n-ar cuteza să-i fure. De fapt, dacă vrei, poţi să vii cu mine să mă vezi semănându-i.”

„Vin”, zise El-ahrairah. „O să fie o încântare.”

El-ahrairah, Iepurzor, Hufsa şi alţi câţiva iepuri îl însoţiră pe Prinţul Curcubeu până pe câmpul de după deal; şi-l ajutară să-l prefacă în straturi lungi cu seminţe de morcovi. Era un pământ afânat, uscat – taman ce le trebuie morcovilor – şi toată treaba îl scoase din sărite pe El-ahrairah, căci era sigur că Prinţul Curcubeu făcea asta ca să-l zgândăre şi să arate că e sigur că i-a tăiat în sfârşit ghearele.

„O să fie grozav”, zise Prinţul Curcubeu când au isprăvit. „Desigur, ştiu că nimeni n-ar cuteza să-mi fure morcovii. Dar, dacă ar face-o – dacă *chiar* i-ar fura, El-ahrairah –, m-aş mânia peste poate. Dacă, de pildă, i-ar fura împăratul Darzin, sunt sigur că Stăpânul Frith i-ar lua împărăţia şi ar da-o altcuiva.”

El-ahrairah ştia că Prinţul Curcubeu voia să spună că dacă l-ar prinde furând morcovii fie l-ar ucide, fie l-ar surghiuni şi ar pune alt iepure să-i cârmuiască neamul; iar gândul că probabil celălalt iepure ar fi Hufsa îl făcu să scrâşnească din dinţi. Dar zise: „Desigur, desigur. Aşa-i drept, aşa se cuvine.”

Şi Prinţul Curcubeu plecă.

Într-o noapte, la a doua lună plină după semănat, El-ahrairah şi Iepurzor se duseră să se uite la morcovi. Nimeni nu-i rărise, şi frunzele erau dese şi verzi. El-ahrairah îşi zise că cele mai multe rădăcini trebuie să fie mai subţiri ca laba sa din faţă. Şi în vreme ce se uita la ei în lumina lunii îi veni în minte planul. Devenise aşa de prudent faţă de Hufsa – şi, ce-i drept, nimeni n-ar fi putut spune unde o să se afle Hufsa în clipa următoare –, încât pe drumul către sălaş săpă împreună cu Iepurzor o vizuină într-un taluz aflat în loc ferit şi intrară în ea să tăifăsuiască. Iar acolo El-ahrairah îi jură lui Iepurzor nu numai c-o să fure morcovii Prinţului Curcubeu, ci şi că – cireaşa de pe tort – ei doi o să se descotorosească de Hufsa. Ieşiră din vizuină şi Iepurzor se duse la fermă să fure nişte grâu de sămânţă. El-ahrairah îşi petrecu restul nopţii adunând melci fără casă; şi era o treabă tare scârboasă.

A doua zi dimineaţă El-ahrairah ieşi devreme şi curând îl găsi pe Yona-ariciul umblând agale pe lângă gardul viu.

„Yona”, îi zise, „ţi-ar plăcea nişte melci fără casă frumoşi şi dolofănei?”

„Da, mi-ar plăcea, El-ahrairah”, zise Yona, „dar nu-s aşa uşor de dibuit. Ai şti asta dac-ai fi arici.”

„Păi, uite aici câţiva frumoşi”, zise El-ahrairah, „şi poţi să-i iei pe toţi. Dar îţi pot da mult mai mulţi dacă faci ce zic eu şi nu pui nicio întrebare. Poţi să cânţi?”

„Să cânt, El-ahrairah? Niciun arici nu poate să cânte.”

„Bine”, zise El-ahrairah. „Minunat, dar o să trebuiască să te străduieşti dacă vrei melcii ăia. A! Uite o ladă goală, veche, pe care fermierul a lăsat-o în şanţ. Din ce în ce mai bine. Acum ascultă-mă.”

Între timp, în pădure, Iepurzor vorbea cu Hawock-fazanul.

„Hawock”, zise, „ştii să înoţi?”

„Nu mă apropii niciodată de apă dacă nu-s silit, Iepurzor”, zise Hawock. „N-o pot suferi. Dar cred că dacă trebuie, sunt în stare să rămân la suprafaţă un pic.”

„Grozav”, zise Iepurzor. „Acum ascultă. Am o grămadă de grâu – şi ştii ce greu e de găsit în perioada asta a anului

– şi ţi-l dau ţie pe tot dacă înoţi oleacă în iazul de la marginea pădurii. O să-ţi spun despre ce-i vorba în vreme ce mergem acolo.”

Şi porniră la drum prin pădure.

Fu Inlé, El-ahrairah intră în vizuina lui şi-l găsi pe Hufsa rumegând cocoloaşe.

„A, Hufsa, eşti aici”, zise. „E bine. Nu mă pot încrede în nimeni altcineva, dar tu o să vii cu mine, nu? Doar tu şi cu mine – nu trebuie să ştie nimeni altcineva.”

„De ce, ce-o să facem, El-ahrairah?” întrebă Hufsa.

„M-am uitat la morcovii ăia ai Prinţului Curcubeu”, îi răspunse El-ahrairah. „Nu mai pot să rabd. Sunt cei mai buni din câţi am văzut în viaţa mea. M-am hotărât să-i fur – oricum, pe cei mai mulţi dintre ei. Desigur, dacă iau o mulţime de iepuri într-o expediţie de soiul ăsta, curând dăm de bucluc. O să umble vorba şi cu siguranţă ajunge la urechile Prinţului Curcubeu. Dar dacă mergem doar noi doi, n-o să se ştie niciodată cine a făcut-o.”

„Vin cu tine”, zise Hufsa. „Hai să mergem mâine-seară.”

Căci îşi zicea c-o să aibă timp să-i spună Prinţului Curcubeu.

„Ba nu”, zise El-ahrairah. „Mă duc acum. Pe dată.”

Se întrebă dacă Hufsa o să încerce să-l facă să se răzgândească, dar când se uită la el îşi dădu seama că Hufsa vedea apropiindu-se sfârşitul lui El-ahrairah şi cum el însuşi o să fie făcut rege peste iepuri.

Porniră împreună în lumina lunii.

Merseseră deja destul de mult de-a lungul gardului viu, când dădură peste o ladă veche care zăcea în şanţ. Pe ladă şedea Yona-ariciul. Ţepii îi erau plini de petale de măceş şi scotea un sunet nemaiauzit, un soi de scârţâit-mormăit, în vreme ce-şi flutura labele negre. Se opriră să se uite la el.

„Ce naiba faci acolo, Yona?” zise Hufsa, uluit.

„Îi cânt lunii”, răspunse Yona. „Toţi aricii trebuie să-i cânte lunii ca să facă să vină melcii fără casă. E cu putinţă să nu ştii asta?”

O, Lună-a-melcilor-fără-casă, o, Lună-a-melcilor-fără-

casă,

O, adu-i ariciului tău credincios pradă frumoasă!

„Ce zgomot înfiorător!” zise El-ahrairah, şi chiar că era. „Hai să plecăm iute, până nu atrage în jurul nostru toţi *elil.”*

Şi merseră mai departe.

După o vreme se arătă iazul de la marginea pădurii. Pe când se apropiau, auziră un strigăt răguşit şi un pleoscăit, şi apoi îl văzură pe Hawock-fazanul bălăcindu-se în iaz, cu penele lungi ale cozii plutind în spatele lui.

„Ce s-a întâmplat?” zise Hufsa. Hawock, „ai fost împuşcat?”

„A, nu”, zise Hawock. „Întotdeauna înot când e lună plină. Aşa îmi creşte mai mult coada, şi apoi capul nu mi-ar rămâne roşu, alb şi verde dacă n-aş înota. Dar cu siguranţă că ştii asta, Hufsa? Toată lumea ştie.”

„Adevărul e că nu-i place să-l vadă alte animale când face asta”, şopti El-ahrairah. „Hai să plecăm.”

Ceva mai departe dădură peste o fântână veche de lângă un stejar mare. Fermierul o astupase de mult, dar în lumina lunii gura părea foarte adâncă şi neagră.

„Hai să ne odihnim”, zise El-ahrairah, „numai oleacă.”

În vreme ce vorbea, din iarbă apăru o făptură care arăta cum nu se poate mai ciudat. Aducea cu un iepure, dar chiar şi la lumina lunii vedeau că are coada roşie şi urechi lungi şi verzi. Ţinea în gură capătul unuia dintre beţigaşele albe pe care le ard oamenii. Era Iepurzor, dar nici măcar Hufsa nu-l recunoscu. Găsise la fermă nişte praf pentru însemnarea oilor şi se aşeză în el, înroşindu-şi coada. Urechile îi erau tivite cu vrejuri de mutătoare şi beţigaşul alb îl îngreţoşa peste poate.

„Frith apără şi păzeşte!” zise El-ahrairah. „Ce mai e şi asta? Să sperăm că măcar nu-i dintre Cei O Mie!”

Sări în picioare, gata de fugă. „Cine eşti?” întrebă tremurând.

Iepurzor scuipă beţigaşul alb.

„Aşadar!” zise poruncitor. „Aşadar, m-ai văzut, El-ahrairah! Mulţi iepuri trăiesc şi mor, dar puţini mă văd.

Puţini ori niciunul! Sunt unul dintre iepurii olăcari ai Stăpânului Frith, care cutreieră în taină pământul ziua, iar noaptea se întorc în palatul lui aurit! Chiar acum mă aşteaptă de cealaltă parte a lumii, şi trebuie să mă duc la el iute, prin inima pământului. Rămâi cu bine, El-ahrairah!"

Iepurele cel ciudat sări peste ghizdul fântânii şi se făcu nevăzut în bezna dinăuntru.

„Am văzut ce n-ar fi trebuit!" zise El-ahrairah cu vocea plină de groază. „Ce loc cumplit! Hai s-o ştergem de-aici!" Porniră repede şi curând ajunseră la straturile de morcovi ale Prinţului Curcubeu. N-aş putea spune câţi au furat; dar, desigur, după cum ştiţi, El-ahrairah e un mare prinţ şi nu mă îndoiesc că s-a folosit de puteri necunoscute de voi şi de mine. Însă bunelul meu obişnuia să spună că înainte de ivirea zorilor câmpul fu golit cu totul. Morcovii fură ascunşi într-o groapă adâncă din taluzul de lângă pădure, iar El-ahrairah şi Hufsa se întoarseră acasă. El-ahrairah chemă vreo doi dintre supuşii săi şi şezu cu ei în vizuină toată ziua, însă Hufsa plecă după-amiază fără să spună unde se duce.

În seara aceea, pe când El-ahrairah şi ai săi ieşiseră la *silflay* sub un minunat cer purpuriu, Prinţul Curcubeu veni peste câmp. Avea cu el doi câini mari şi negri. „El-ahrairah", zise, „eşti arestat."

„Pentru ce?" întrebă El-ahrairah.

„Ştii prea bine pentru ce", zise Prinţul Curcubeu. „Nu mă lua cu şiretlicurile şi obrăznicia ta, El-ahrairah. Unde-s morcovii?"

„Dacă-s arestat", zise El-ahrairah, „pot să aflu şi eu pentru ce? Nu-i cinstit să mi se spună că-s arestat şi abia apoi să fiu luat la întrebări."

„Haide, haide, El-ahrairah", zise Prinţul Curcubeu, „nu faci decât să iroseşti vremea. Spune-mi unde-s morcovii şi mă mulţumesc să te trimit în Marele Miazănoapte, n-o să te omor."

„Prinţule Curcubeu", zise El-ahrairah, „pentru a treia oară, pot să ştiu de ce am fost arestat?"

„Prea bine", zise Prinţul Curcubeu, „dacă ăsta-i felul în care vrei să mori, El-ahrairah, o să ai parte de o judecată ca

la carte. Eşti arestat pentru că mi-ai furat morcovii. Chiar ceri să fii judecat? Te previn că am dovezi nemijlocite şi o s-o păţeşti.”

Deja cei din neamul lui El-ahrairah se adunaseră în jur, cât de aproape cutezau din pricina câinilor. Numai Iepurzor nu se vedea nicăieri. Îşi petrecuse toată ziua mutând morcovii în altă ascunzătoare şi acum se pitea, pentru că nu izbutise să-şi facă iar coada albă.

„Da, vreau judecată”, zise El-ahrairah, „şi vreau ca judecătorii să fie animale. Căci nu-i drept, Prinţule Curcubeu, să mă învinuieşti şi să-mi fii şi judecător.”

„Judecători dintre animale o să ai”, zise Prinţul Curcubeu. „Un juriu alcătuit din *elil,* El-ahrairah. Căci un juriu alcătuit din iepuri ar refuza să te condamne, în ciuda dovezilor.”

Spre mirarea tuturor, El-ahrairah răspunse pe dată că-i mulţumit cu un juriu alcătuit din *elil,* iar Prinţul Curcubeu zise c-o să-i aducă în noaptea aceea. El-ahrairah fu trimis în vizuina sa, iar câinii fură puşi de strajă la intrare. Nimănui dintre ai săi nu-i fu îngăduit să-l vadă, cu toate că mulţi încercară.

De-a lungul şi de-a latul gardurilor vii şi crângurilor se răspândi vestea că El-ahrairah o să fie judecat şi îşi pune în joc viaţa, şi că Prinţul Curcubeu are de gând să-l aducă în faţa unui juriu alcătuit din *elil.* Animalele se buluciră într-acolo. Prinţul Curcubeu se întoarse aducându-i pe *elil* – doi bursuci, două vulpi, două hermine, o bufniţă şi o pisică. El-ahrairah fu adus afară şi aşezat între câini. *Elil* se uitau ţintă la el şi ochii le luceau în lumina lunii. Îşi lingeau buzele: iar câinii bodogăneau că lor li se promisese aducerea la îndeplinire a sentinţei. Erau acolo multe animale – iepuri şi altele – şi fiecare era sigur că de data asta i se-nfundase lui El-ahrairah.

„Acum”, zise Prinţul Curcubeu, „să începem. N-o să ţină prea mult. Unde-i Hufsa?”

Atunci se arătă Hufsa, făcând plecăciuni şi bâţâindu-şi capul, şi le spuse tuturor *elil* că El-ahrairah venise noaptea trecută, pe când el însuşi rumega liniştit cocoloaşe, şi-l silise cu ameninţări să meargă cu el să fure morcovii

Prinţului Curcubeu. A vrut să se împotrivească, dar era mult prea speriat. Morcovii au fost pitiţi într-o groapă pe care le-o poate arăta. A fost silit să facă ceea ce a făcut, dar a doua zi s-a dus cât a putut de iute să-i spună Prinţului Curcubeu, a cărui slugă preaplecată este.

„O să luăm morcovii mai încolo”, zise Prinţul Curcubeu. „Acum, El-ahrairah, vrei să aduci vreo dovadă ori să spui ceva? Grăbeşte-te.”

„Aş vrea să-i pun martorului câteva întrebări”, zise El-ahrairah; iar *elil* au fost de acord că-i drept să facă asta.

„Uite, Hufsa”, zise El-ahrairah, „ce-ar fi să auzim un pic mai mult despre drumul ăsta pe care se presupune că l-am făcut tu şi cu mine? Eu unul zău că nu-mi amintesc nimic. Zici că am ieşit din vizuină şi am pornit prin noapte. Ce s-a întâmplat apoi?”

„Păi bine, El-ahrairah”, zise Hufsa, „nu se poate să fi uitat. Am mers de-a lungul şanţului, şi nu-ţi aminteşti că am văzut un arici şezând pe o ladă şi cântând la lună?”

„Un arici care făcea ce?” făcu un bursuc.

„Cânta la lună”, zise Hufsa, nerăbdător. „Fac asta, ştiţi, ca să vină melcii fără casă la ei. Avea prinse pe tot corpul petale de trandafir şi-şi flutura labele şi...”

„Hei, ia-o mai încet”, zise El-ahrairah cu blândeţe, „n-aş vrea să spui ceva nechibzuit. Bietul de el”, zise către juriu, „chiar crede ce spune. Nu vrea să facă niciun rău, însă...”

„Dar *asta* făcea”, strigă Hufsa. „Cânta «O, Lună-a-melcilor-fără-casă! O, Lună-a-melcilor-fără-casă! O, adu-i...»”

„Ceea ce cânta ariciul nu-i o dovadă”, zise El-ahrairah. „La o adică, te întrebi ce-o fi, totuşi. Dar fie. Am văzut un arici acoperit cu petale de trandafir care cânta cocoţat pe o ladă. Ce-a fost mai departe?”

„Păi”, zise Hufsa, „am mers mai departe şi am ajuns la iaz, şi în iaz am văzut un fazan.”

„Fazan, da?” spuse o vulpe. „Aş vrea să-l fi văzut eu. Ce făcea?”

„Dădea roată înot iazului”, zise Hufsa.

„Rănit, da?” zise vulpea.

„Nu, nu”, zise Hufsa. „Toţi fac asta, ca să le crească mai mult coada. Mă mir că nu ştiţi.”

„Ca să ce?” zise vulpea.

„Să le crească mai mult coada”, zise Hufsa, bosumflat. „Aşa a zis chiar el.”

„Voi n-aveţi parte de asta decât de foarte puţină vreme”, grăi El-ahrairah către *elil*. „Îţi trebuie o vreme ca să te înveţi. Uitaţi-vă la mine. Am fost silit să rabd asta de două luni încoace, în fiecare zi. Am fost cât de blând şi de înţelegător am putut, dar se pare că mi-am bătut singur cuie-n talpă.”

Se lăsă tăcerea. El-ahrairah, cu un aer de răbdare părintească, se răsuci înapoi către martor.

„Memoria mea e aşa de slabă”, zise. „Spune mai departe.”

„Păi, El-ahrairah”, zise Hufsa, „te prefaci foarte bine, dar nici măcar tu n-o să poţi spune c-ai uitat ce s-a întâmplat apoi. Din iarbă s-a ivit un iepure uriaş, îngrozitor, cu coada roşie şi urechile verzi. Avea în gură un beţigaş alb şi s-a scufundat în pământ printr-o gaură mare. Ne-a spus că se duce prin inima pământului la Stăpânul Frith, care e în partea cealaltă.”

De data asta niciun *elil* n-a scos vreo vorbă. Se uitau ţintă la Hufsa şi clătinau din cap.

„Sunt nebune cu toatele, ştiţi”, şopti o hermină, „animăluţele astea păcătoase. Zic câte-n lună şi-n stele când sunt încolţite. Dar ăsta-i cel mai rău pe care l-am auzit vreodată. Cât mai trebuie să stăm aici? Mi-e foame.”

El-ahrairah ştia că, dacă *elil* nu-i pot suferi pe toţi iepurii, cel mai tare îi scârbeşte cel care pare cel mai capiu. De aceea se învoise să aibă judecători dintre *elil.* Un juriu alcătuit din iepuri poate că ar fi vrut să descâlcească povestea lui Hufsa; dar nu *elil,* căci îl urau şi-l dispreţuiau pe martor şi voiau să plece cât mai repede la vânătoare.

„Aşadar, iată cum stau lucrurile”, zise El-ahrairah. „Am văzut un arici acoperit cu petale de trandafir care cânta; şi apoi am văzut un fazan plesnind de sănătate care dădea roată înot iazului; şi apoi am văzut un iepure cu coada

roşie, urechile verzi şi beţigaş alb, care a sărit într-o fântână adâncă. Aşa-i?”

„Da”, zise Hufsa.

„Şi apoi am furat morcovii?”

„Da.”

„Erau liliachii cu pete verzi?”

„Ce să fie liliachii cu pete verzi?”

„Morcovii.”

„Păi, ştii bine că nu, El-ahrairah. Aveau culoarea obişnuită. Sunt în groapă!” strigă Hufsa cu disperare. „În groapă! Mergeţi să vedeţi!”

Tribunalul făcu o pauză, în vreme ce Hufsa îl conduse pe Prinţul Curcubeu la groapă. Nu găsiră niciun morcov şi se întoarseră.

„Toată ziua am stat în vizuină”, zise El-ahrairah, „şi o pot dovedi. Ar fi trebuit să dorm, dar e tare greu când prea învăţatul meu prieten… bine, să lăsăm asta. Nu vreau să spun decât că e limpede că n-am putut să fiu afară mutând morcovi ori altceva. Dacă o *fi fost* vreun morcov”, adăugă. „Dar nu mai am nimic de zis.”

„Prinţule Curcubeu”, zise pisica, „urăsc iepurii. Dar nu văd cum am putea noi să spunem că s-a dovedit că iepurele ăsta ţi-a luat morcovii. E clar că martorul nu-i în toate minţile – e nebun ca ceaţa şi zăpada –, iar prizonierul trebuie eliberat.”

Cu toţii fură de acord.

„Ai face bine s-o ştergi de aici”, îi zise Prinţul Curcubeu lui El-ahrairah. „Du-te în vizuina ta, El-ahrairah, până ce nu sar eu însumi la gâtul tău.”

„Aşa o să fac, stăpâne”, zise El-ahrairah. „Dar pot să te rog să ne scapi de iepurele pe care l-ai trimis printre noi, căci ne deranjează cu sminteala lui?”

Şi aşa, Hufsa plecă împreună cu Prinţul Curcubeu, iar cei din neamul lui El-ahrairah nu mai fură tulburaţi, în afară de indigestia cu care se aleseră mâncând prea mulţi morcovi. Dar trecu mult timp până să aibă Iepurzor coada albă cum era, aşa obişnuia să zică bunelul meu.

23.
Kehaar

Aripile atârnă ca steagul celor învinşi,
Nu mai e al lor cerul pe vecie, ci trăiesc
în foame şi durere câteva zile.
E puternic, şi durerea e mai rea la cei puternici,
neputinţa e mai rea.
Nimeni în afară de moartea mântuitoare nu poate
face acel cap să se plece,
Agerimea cutezătoare, ochii înspăimântători.

Robinson Jeffers, *Şoimi răniţi*

Oamenii au o vorbă: „Niciodată nu plouă fără să toarne cu găleata.” Asta nu-i foarte potrivit, căci adesea plouă fără să toarne cu găleata. Proverbul iepurilor e mai bun. Ei zic: „Un nor se simte însingurat”; şi chiar e adevărat: apariţia unui singur nor înseamnă adesea că cerul o să fie curând acoperit. Oricum ar fi, chiar a doua zi s-a ivit o ocazie spectaculoasă de a pune în practică ideea lui Alună.

Era în zori, şi iepurii ieşeau la *silflay* în tăcerea limpede, cenuşie. Aerul era încă rece. Era multă rouă şi niciun pic de vânt. Vreo cinci raţe sălbatice au zburat peste capetele lor în forma unui V care se mişca rapid, îndreptându-se către cine ştie ce loc îndepărtat. Sunetul scos de aripile lor ajungea pe pământ limpede, scăzând pe măsură ce se îndepărtau către miazăzi. Tăcerea a revenit. Odată cu topirea obscurităţii s-a iscat un soi de aşteptare, ca atunci când zăpada fleşcăită e gata să alunece de pe un acoperiş înclinat. Apoi întregul deal şi toate cele aflate mai jos de el, pământ şi aer, i-au făcut loc răsăritului. Aşa cum taurul, cu o mişcare uşoară, dar de nestăvilit, îşi îndepărtează capul din mâna omului aplecat peste gard ţinându-l de un corn, soarele a pătruns în lume cu o putere lină şi imensă. Nimic nu i-a întrerupt ori întunecat venirea. Fără vreun sunet, frunzele au strălucit şi iarba a scânteiat pe coasta abruptă.

Afară din pădure, Barosanu’ şi Argintiul şi-au netezit

urechile, au adulmecat aerul şi au pornit în salturi, urmându-şi umbrele lungi către iarba din pajiştea pentru cai. Pe când treceau peste nişte brazde de iarbă – ba ronţăind, ba ridicaţi în două labe şi privind în jur –, s-au apropiat de o adâncitură rotundă cu diametrul de aproape un metru. Înainte să ajungă la marginea ei, Barosanu', care era în faţa Argintiului, s-a oprit şi s-a ghemuit la pământ, privind ţintă. Cu toate că nu vedea în adâncitură, ştia că e acolo o făptură – ceva destul de mare. Iscodind printre firele de iarbă din jurul capului, a zărit arcuirea unui spate alb. Orice o fi fost acolo, era aproape la fel de mare ca el. A aşteptat o vreme, încremenit, dar făptura nu s-a mişcat.

— Ce are spatele alb, Argintiule? a şoptit Barosanu'.

Argintiul s-a gândit.

— O pisică?

— Nu-s pisici pe-aici.

— De unde ştii?

În clipa aceea au auzit amândoi o respiraţie grea, şuierătoare, care venea din adâncitură. A ţinut câteva clipe. Apoi s-a lăsat din nou liniştea.

Barosanu' şi Argintiul aveau o părere bună despre ei înşişi. În afară de Laur, erau singurii supravieţuitori din *Owsla* de la Sandleford şi ştiau că tovarăşii lor îi preţuiesc. Întâlnirea cu şobolanii din hambar nu fusese floare la ureche, şi ei şi-au dovedit valoarea. Barosanu', care era generos şi cinstit, n-a simţit nicio clipă ranchiună faţă de curajul lui Alună în noaptea în care el fusese copleşit de propria teamă superstiţioasă. Însă gândul să se întoarcă la Fagure şi să spună că a zărit în iarbă o făptură necunoscută şi nu s-a apropiat de ea era peste puterile lui. A întors capul şi s-a uitat la Argintiul. Văzându-l pus pe fapte, s-a mai uitat o dată la spatele acela ciudat, alb, şi apoi s-a dus drept la buza adânciturii. Argintiul l-a urmat.

Nici vorbă de pisică. Făptura din adâncitură era o pasăre – o pasăre mare, lungă de vreo treizeci de centimetri. Niciunul dintre ei nu mai văzuse o asemenea pasăre. Partea albă a spatelui ei pe care o zăriseră prin iarbă erau, de fapt, doar umerii şi gâtul. Partea de jos a spatelui era de un

cenuşiu deschis, ca şi aripile ascuţite care se terminau cu pene mari, lungi, tivite cu negru, strânse laolaltă peste coadă. Capul era de un cafeniu foarte închis – aproape negru – care contrasta atât de puternic cu gâtul alb, încât pasărea părea că poartă un soi de glugă. Singurul picior aflat la vedere, de un roşu închis, se termina cu o labă palmată şi trei degete puternice, cu gheare. Ciocul, cu vârful arcuit un pic în jos, era puternic şi ascuţit. Pe când se uitau, ciocul acela s-a deschis, descoperind gura şi gâtul roşii. Pasărea a scos un şuierat sălbatic şi a încercat să lovească, dar nu s-a urnit din loc.

— E vătămată, a zis Barosanu'.

— Da, aşa arată, a răspuns Argintiul. Dar nu văd pe nicăieri vreo rană. O să-i dau ocol…

— Fii atent! a zis Barosanu'. O să te nimerească!

Argintiul, care începuse să se mişte pe buza adânciturii, se apropiase de capul păsării. A sărit înapoi la timp ca să se ferească de o lovitură fulgerătoare cu ciocul.

— Asta ţi-ar fi rupt piciorul, a zis Barosanu'.

Când s-au ghemuit la pământ, privind-o – căci amândoi simţeau cumva că n-o să se ridice –, pasărea a izbucnit în nişte ţipete tari şi răguşite – „Yark! Yark! Yark!" – un sunet groaznic auzit de aproape – care au sfâşiat dimineaţa şi s-au auzit până hăt pe deal. Barosanu' şi Argintiul s-au întors şi au tulit-o.

Şi-au venit în fire destul de mult ca să încetinească înainte de a ajunge în pădure şi s-au apropiat de taluz într-un fel mai demn. Alună a venit pe iarbă în întâmpinarea lor. N-aveai cum să te înşeli văzându-le ochii holbaţi şi nările umflate.

— *Elil?* a întrebat Alună.

— Păi, drept să spun, să mă ia naiba dacă ştiu, a răspuns Barosanu'. E acolo o pasăre mare cum n-am mai văzut în viaţa mea.

— Cât de mare? Ca un fazan?

— Nu chiar aşa de mare, a zis Barosanu', dar mai mare ca un porumbel gulerat; şi mult mai fioroasă.

— Ea a ţipat?

— Da. M-a băgat în răcori. Eram lângă ea. Dar, nu ştiu din ce pricină, nu se poate mişca.

— E pe moarte?

— N-aş zice.

— Mă duc să mă uit la ea, a zis Alună.

— E sălbatică. Pentru numele cerului, fii cu băgare de seamă.

Barosanu’ şi Argintiul s-au întors cu Alună. S-au pitulat toţi trei într-un loc unde nu-i putea ajunge pasărea, care se uita aprig şi disperat de la unul la altul. Alună a vorbit în graiul câmpurilor.

— Tu rănit? Tu nu zburat?

Răspunsul a fost o bolboroseală aspră pe care au categorisit-o pe dată drept neobişnuită. De oriunde o fi venit pasărea, era un ţinut îndepărtat. Accentul era ciudat şi gutural, vorbirea schimonosită. Nu prindeau decât un cuvânt pe ici, pe colo.

— Venit omorât – kah! kah! – voi venit omorât – yark! – crezut io terminat – io nu terminat – bot rănit la voi mult…

Capul cafeniu-închis fulgera dintr-o parte în alta. Apoi, pe neaşteptate, pasărea a început să-şi înfigă ciocul în pământ. Abia atunci au observat că iarba din faţa ei era smulsă şi brăzdată de şanţuri. Câteva clipe a izbit ici şi colo; apoi s-a dat bătută, a ridicat capul şi s-a uitat iar la ei.

— Cred că moare de foame, a zis Alună. Am face bine s-o hrănim. Barosane, fii drăguţ şi du-te să cauţi nişte viermi ori altceva de soiul ăsta.

— Ăăă… ce-ai zis, Alună?

— Viermi.

— Eu, să scurm după viermi?

— Nu vă învaţă în *Owsla*… Of, bine, mă duc eu, a zis Alună. Tu şi cu Argintiul aşteptaţi aici.

Totuşi, după câteva clipe, Barosanu’ s-a dus după Alună înapoi în şanţ şi s-a apucat şi el să scurme pământul uscat. Nu prea-i belşug de viermi pe dealurile golaşe, şi nu plouase de câteva zile. După o vreme Barosanu’ a ridicat capul.

— Ce-ai zice de gândaci? Păduchi de lemn? Aşa ceva.

Au găsit câteva beţe putrede şi le-au dus cu ei. Alună a împins unul, cu grijă.

— Insecte.

Pasărea a spart lemnul în trei bucăţi în tot atâtea secunde şi a înhăţat cele câteva gâze dinăuntru. Curând s-a înălţat în adâncitură o grămăjoară de lemne, căci iepurii aduceau tot ce-ar fi putut să aibă înăuntru hrană. Barosanu' a dat pe potecă de nişte balegă de cal, a scos viermii din ea, şi-a stăpânit scârba şi i-a dus unul câte unul. Când Alună l-a lăudat, a mormăit ceva despre „prima oară că un iepure face aşa ceva şi nu care cumva să le spui mierlelor". În cele din urmă, cu mult după ce obosiseră toţi, pasărea s-a oprit din mâncat şi s-a uitat la Alună.

— Terminat mâncat, a zis. De ce asta vacut voi?

— Tu rănit? a zis Alună.

Pasărea a luat un aer şmecher.

— Nu rănit. Eu mult lubta. Zdat buţin, aboi blecat.

— Tu stat aici, tu terminat, a zis Alună. Loc rău. Venit *homba,* venit erete.

— Blezdemat aia. Eu mult lubta.

— Şi bag mâna-n foc c-ar face-o, a zis Barosanu', privind cu admiraţie ciocul lung de cinci centimetri şi gâtul gros.

— Noi nu vrut tu terminat, a zis Alună. Tu stat aici, tu terminat. Noi putem ajutat.

— Be naiba!

— Haideţi, le-a zis pe dată Alună celorlalţi. S-o lăsăm singură.

Şi a început să ţupăie către crâng, zicând:

— S-o lăsăm să încerce o vreme să-i alunge pe ereţi.

— Ce ai de gând, Alună? a zis Argintiul. E o fiară sălbatică. Nu te poţi împrieteni cu aşa ceva.

— Poate că ai dreptate, a zis Alună. Dar la ce ne-ar folosi un piţigoi sau un măcăleandru? Nu zboară prea departe. Avem nevoie de o pasăre mare.

— Dar la ce-ţi trebuie cu tot dinadinsul o pasăre?

— O să vă explic mai încolo, a zis Alună. Mi-ar plăcea să audă şi Mură şi Cinci. Dar hai să mergem în vizuină. Dacă n-aveţi chef să rumegaţi cocoloaşe, eu am.

În timpul după-amiezii Alună a organizat continuarea lucrului la vizuină. Fagurele era aproape gata – deşi iepurii nu-s meticuloşi şi nu-s niciodată siguri cu adevărat că un lucru e terminat –, iar vizuinile şi tunelurile din jur începeau să ia formă. Însă pe la începutul serii s-a mai dus o dată la adâncitură. Pasărea era tot acolo. Arăta mai slăbită şi mai puţin vioaie, dar şi-a repezit o dată ciocul, fără putere, când s-a ivit Alună.

— Tot aici? a întrebat Alună. Luptat cu şoim?

— Nu lubtat, a răspuns pasărea. Nu lubtat, dar vegheat, vegheat, tot vegheat. Nu bine.

— Foame?

Pasărea n-a răspuns.

— Ascultat, a zis Alună. Iepuri nu mâncat păsări. Iepuri mâncat iarbă. Noi ajutat tu.

— De ce ajudat la io?

— Lăsat asta. Noi făcut tu siguranţă. Adăpost mare. Şi mâncare.

Pasărea a chibzuit.

— Bicioare bun. Ariba nu bun. Vost rau.

— Păi atunci mers.

— Dacă voi vacut rau la io, io vacut rau la voi ca drac.

Alună s-a întors cu spatele. Pasărea a vorbit iar.

— Drum lung?

— Nu, nu departe.

— Atunci venit.

S-a ridicat cu mare greutate, clătinându-se pe picioarele ei puternice, roşii ca sângele. Apoi şi-a desfăcut aripile mult deasupra trupului, şi Alună a făcut un salt înapoi, uimit de arcul lor uriaş. Dar le-a strâns pe dată la loc, strâmbându-se de durere.

— Aribi nu bun. Io venit.

L-a urmat destul de cuminte pe Alună prin iarbă, dar el avea grijă să se ţină destul de departe. Sosirea lor lângă pădure a făcut un pic de vâlvă, pe care Alună a curmat-o pe dată, cu o asprime autoritară care nu aducea deloc cu purtarea lui obişnuită.

— Hai, la lucru, le-a spus lui Păpădie şi Cruşin. Pasărea-i

rănită şi o s-o adăpostim până se face bine. Puneţi-l pe Barosanu’ să vă arate cum să-i faceţi rost de mâncare. Mănâncă viermi şi insecte. Căutaţi cosaşi, păianjeni – orice. Gălbenel! Ghindă! Da, şi tu, Cinci – ieşiţi din încremenirea aia vrăjită, sau ce o mai fi. Avem nevoie de o vizuină mare, mai mult largă decât adâncă, cu podeaua netedă aflată un pic mai jos de intrare; până la căderea nopţii.

— Dar am săpat toată după-amiaza, Alună…

— Ştiu. O să vin să v-ajut, a zis Alună. Doar să vă apucaţi de treabă. Se apropie noaptea.

Iepurii, uluiţi, s-au supus bodogănind. Autoritatea lui Alună a cam fost pusă la încercare, dar a rezistat, cu ajutorul lui Barosanu’. Cu toate că nu ştia la ce se gândeşte Alună, Barosanu’ era fascinat de puterea şi curajul păsării şi acceptase deja ideea s-o primească la ei, fără să-şi bată capul cu motivele. A condus săpăturile, în vreme ce Alună îi explica păsării, cât de bine putea, cum trăiesc ei, cum se apără de duşmani şi ce soi de adăpost îi pot oferi. Hrana adusă de iepuri n-a fost prea multă, dar era limpede că pasărea, odată ajunsă în pădure, se simte mai în largul său, şi a izbutit să şontâcăie prin preajmă şi să scormonească singură.

Pe la vremea bufniţelor, Barosanu’ şi ajutoarele sale săpaseră un soi de încăpere la intrarea unuia dintre tunelurile care duceau în jos din pădure. Au aşternut pe jos crenguţe şi frunze de fag. Când s-a lăsat întunericul, pasărea era deja cuibărită acolo. Încă mai era bănuitoare, dar părea să aibă dureri mari. Desigur, cum nu era în stare să se gândească ea însăşi la un plan mai bun, era gata să încerce o vizuină de iepure ca să-şi salveze viaţa. De afară puteau să-i vadă în lumina slabă capul negru şi vioi, cu ochii întunecaţi veghind. Nu adormise când ei au terminat un *silflay* târziu şi au intrat în vizuină.

Pescăruşii-cu-cap-negru sunt făpturi gregare. Trăiesc în colonii în care scurmă şi se hrănesc, flecăresc şi se-ncaieră cât e ziua de mare. Singurătatea şi sfiala sunt nefireşti pentru ei. Merg către miazăzi la vremea împerecherii, şi în astfel de momente unul dintre ei care este rănit e sigur că

va fi părăsit de ceilalţi. Sălbăticia şi neîncrederea pescăruşului se datoraseră pe jumătate durerii şi pe jumătate faptului enervant că ştia că nu are tovarăşi şi nu poate să zboare. Dar în dimineaţa următoare, imboldurile lui fireşti de a face parte dintr-un grup şi de a vorbi începuseră să revină. Barosanu’ s-a făcut tovarăşul lui. Nici vorbă să-l lase pe pescăruş să-şi caute de mâncare. Înainte de *ni-Frith* iepurii reuşiseră să adune atâta mâncare cât să-l sature – în orice caz, pe moment – şi au putut să doarmă cât a ţinut arşiţa. Însă Barosanu’ a rămas cu pescăruşul, fără să-şi tăinuiască admiraţia, vorbind cu el şi ascultându-l ore în şir. La masa de seară, Barosanu’ s-a alăturat lui Alună şi Laur, aproape de taluzul unde Clopoţel spusese povestea lui El-ahrairah.

— Cum se simte acum? a întrebat Alună.

— Mult mai bine, aş zice, a răspuns Barosanu’. E un tip tare, să ştiţi. Doamne, ce viaţă a avut! Nu ştiţi ce pierdeţi! Aş sta să-l ascult toată ziua.

— Cum a fost rănit?

— O pisică a sărit pe el în curtea unei ferme. N-a auzit-o decât în ultima clipă. I-a sfâşiat muşchiul uneia dintre aripi, dar se pare că i-a dat şi el ceva de care să-şi amintească înainte să zboare de-acolo. Apoi a ajuns cumva aici, sus, şi s-a prăbuşit. Gândiţi-vă, să-nfrunţi o pisică! Acuma văd că încă n-am început cu adevărat. De ce n-ar putea şi un iepure să-nfrunte o pisică? Hai să ne închipuim că…

— Dar ce fel de pasăre e? l-a întrerupt Laur.

— Ei, asta nu prea pricep, a răspuns Barosanu’. Dar, dacă înţeleg bine ce spune – şi nu bag mâna-n foc pentru asta –, zice că acolo de unde vine sunt mii de soiul lui – mai mulţi decât ne putem închipui. Stolurile lor albesc tot aerul şi la vremea împerecherii cuiburile lor sunt ca frunzele din pădure – aşa zice el.

— Dar unde anume? Eu n-am văzut până acum nici măcar *unul.*

— Zice, a spus Barosanu’ uitându-se drept în ochii lui Laur, zice că la mare depărtare de-aici, pământul se opreşte şi nu mai este.

— Păi, e limpede că se opreşte undeva. Şi ce-i dincolo?

— Apă.

— Un râu, vrei să zici?

— Nu, a spus Barosanu', nu un râu. Zice că-i un loc uriaş cu apă care se întinde şi se tot întinde. Nu poţi să vezi partea cealaltă. Nu este partea cealaltă. Adică este, căci a fost acolo. Uf, nu ştiu – trebuie să recunosc că nu pricep până la capăt.

— Ţi-a spus c-a fost afară din lume şi s-a întors iar? Asta trebuie să fie o scorneală.

— Nu ştiu, a zis Barosanu', dar sunt sigur că nu minte. Apa asta, se pare, se mişcă necontenit şi se tot izbeşte de pământ; şi când n-o aude, îi duce dorul. Ăsta-i numele lui – Kehaar. E zgomotul pe care-l face apa.

Ceilalţi au fost impresionaţi, fără voia lor.

— Ei bine, de ce-i aici? a zis Alună.

— N-ar trebui să fie. Ar fi trebuit să fie de mult la Apa cea Mare, ca să se împerecheze. Se pare că mulţi dintre ei pleacă de acolo iarna, pentru că-i frig şi sălbăticie. Apoi se întorc vara. Dar el a mai fost rănit o dată în primăvara asta. N-a fost mare lucru. L-a ţinut însă în loc. S-a odihnit şi a stat o vreme prin preajma unui cârd de ciori. Apoi i-au revenit puterile şi a plecat de-acolo, şi în drum s-a oprit în curtea fermei şi a dat de blestemata de pisică.

— Aşadar, când se face bine o să plece? a zis Alună.

— Da.

— Atunci ne-am pierdut vremea.

— De ce, Alună, la ce te-ai gândit?

— Du-te după Mură şi Cinci; ar fi bine să vină şi Argintiul. O să vă explic.

Liniştea *silflay*-ului de seară, când soarele în asfinţit lumina de-a lungul crestei, când smocurile de iarbă aveau umbre de două ori mai mari ca ele, iar aerul răcoros era îmbălsămat cu lămâiţă şi flori de măceş, era un lucru de care ajunseseră cu toţii să se bucure chiar mai mult decât în serile dinainte, pe pajiştea de la Sandleford. Chiar dacă ei n-o ştiau, dealul golaş era mai pustiu decât fusese vreodată de sute de ani încoace. Nu erau oi, iar sătenii din Kingsclere

şi Sydmonton nu mai aveau ocazia să umble pe dealuri, cu treburi ori de plăcere. Pe câmpurile din Sandleford, iepurii văzuseră oameni aproape în fiecare zi. Aici, de la venirea lor, văzuseră unul, şi era călare. Privind în jur la micul grup care se adunase pe iarbă, Alună şi-a dat seama că toţi – chiar şi Laur – arată mai puternici, mai lucioşi şi în formă mai bună decât atunci când au ajuns pe deal; orice avea să fie în viitor, cel puţin simţea că până acum nu le înşelase încrederea.

— O ducem bine aici, a început, cel puţin aşa mi se pare mie. E sigur că nu mai suntem o şleahtă de *hlessil.* Şi totuşi, e ceva care mă apasă. De fapt, mă mir că-s primul dintre noi care începe să se gândească la asta. Dacă nu găsim răspunsul, sălaşul ăsta e deja nimicit, în ciuda tuturor strădaniilor noastre.

— Dar e cu putinţă aşa ceva, Alună? a zis Barosanu'.

— Ţi-o aminteşti pe Nildro-hain? l-a întrebat Alună.

— S-a oprit din alergare. Bietul Căpşună.

— Ştiu. Şi nu avem iepuroaice – nici măcar una, şi dacă nu-s iepuroaice, nu-s pui, şi în câţiva ani nu mai e nici sălaşul.

Poate să pară de necrezut că iepurii nu se gândiseră la o chestiune vitală ca asta. Dar oamenii au făcut aceeaşi greşeală nu o dată – n-au luat în calcul lucrul acesta, ori s-au mulţumit să se încreadă în noroc şi-n soarta războiului. Iepurii trăiesc aproape de moarte, iar când moartea se apropie mai mult ca de obicei, gândul la supravieţuire lasă puţin loc pentru altceva. Dar acum, în lumina amurgului de pe dealul liniştit, pustiu, cu o vizuină pe cinste în apropiere şi cu iarba care se prefăcea în cocoloaşe în burtă, Alună simţea dorul de o iepuroaică. Ceilalţi tăceau, şi şi-a dat seama că vorbele lui şi-au atins ţinta.

Iepurii ronţăiau ori stăteau tolăniţi la soare. O ciocârlie a urcat ciripind în lumina mai puternică de deasupra, a plutit cântând şi s-a întors lin în jos, terminându-şi zborul cu o alunecare laterală cu aripile desfăcute şi o alergare ca de codobatură prin iarbă. Soarele a coborât şi mai mult. În cele din urmă, Mură a zis:

— Şi ce-i de făcut? S-o pornim iar la drum?

— Nădăjduiesc că nu, a zis Alună. Depinde. Ceea ce mi-ar plăcea să fac este să găsesc nişte iepuroaice şi să le aduc aici.

— De unde?

— Din alt sălaş.

— Dar e vreunul pe dealurile astea? Cum să aflăm? Vântul nu aduce nici cea mai mică dâră de miros de iepuri.

— Vă spun eu cum, a zis Alună. Pasărea. Pasărea o să meargă să caute pentru noi.

— Alună-*rah,* a strigat Mură, ce idee minunată! Pasărea asta poate să afle într-o zi ce n-am putea descoperi noi într-o mie! Dar eşti sigur că poate fi convinsă s-o facă? Nu cumva de îndată ce se face bine, pur şi simplu îşi ia zborul şi ne părăseşte?

— Nu ştiu sigur, a răspuns Alună. Tot ce putem face e s-o hrănim şi să nădăjduim că va fi cum vrem noi. Dar, Barosane, de vreme ce pari să te înţelegi aşa de bine cu ea, poate c-ai putea să-i explici ce mult înseamnă asta pentru noi. Nu trebuie decât să zboare peste dealuri şi să ne spună ce-a văzut.

— Las' pe mine, a zis Barosanu'. Cred că ştiu cum să fac.

Neliniştea lui Alună şi pricina ei au ajuns curând la urechile tuturor celorlalţi, şi n-a fost vreunul care să nu-şi dea seama de primejdie. Nu era nimic de mirare în ce spusese el. Pur şi simplu el era acela – aşa cum trebuie să fie un iepure-şef – prin care un sentiment puternic, mocnind în toţi cei din sălaş, ieşise la suprafaţă. Dar planul său de a folosi pescăruşul i-a entuziasmat pe toţi şi a fost privit ca un lucru care nici măcar lui Mură nu i-ar fi putut trece prin minte. Cercetarea terenului este familiară tuturor iepurilor – de fapt, e a doua natură –, dar ideea de a folosi o pasăre, şi încă una aşa de ciudată şi de sălbatică, i-a convins că Alună, dacă reuşeşte s-o facă, trebuie să fie la fel de isteţ ca El-ahrairah însuşi. În zilele următoare au muncit din greu ca să-l hrănească pe Kehaar. Ulcică şi Ghindă, care se împăunau că sunt cei mai buni prinzători de insecte din sălaş, au adus o mulţime de gândaci şi cosaşi. La început

cea mai mare problemă a pescăruşului a fost lipsa apei. A suferit mult şi a fost silit să rupă firele de iarbă în căutarea unui strop de umezeală. Dar în cea de-a treia noapte pe care o petrecea în sălaş a plouat timp de trei-patru ore şi pe potecă au apărut bălţi. A fost o perioadă cu vreme rea, aşa cum se întâmplă adesea în Hampshire când se apropie vremea fânului. Vânturile puternice dinspre miazăzi ţineau iarba culcată cât era ziua de lungă, prefăcând-o într-o întindere de argint sumbru, damaschinat. Crengile mari ale fagilor se mişcau puţin, dar glăsuiau asurzitor. Vântul aducea uneori rafale de ploaie. Vremea îl făcea pe Kehaar să n-aibă astâmpăr. Se tot plimba de colo colo, privea norii care goneau pe cer şi hăpăia pe dată tot ce-i aduceau scurmătorii. Căutarea a devenit mai anevoioasă, căci pe ploaie insectele se trag la rădăcina ierbii şi trebuie să scotoceşti după ele.

Într-o după-amiază, Alună, care acum împărţea o vizuină cu Cinci, ca mai demult, a fost trezit de Barosanu', venit cu mesajul că Kehaar vrea să-i spună ceva. A ajuns la culcuşul lui Kehaar fără să iasă la suprafaţă. Primul lucru pe care l-a observat a fost că pescăruşului îi năpârlea capul, devenind alb, chiar dacă în spatele fiecărui ochi rămânea o pată de un cafeniu-închis. Alună l-a salutat şi a fost surprins să i se răspundă cu câteva cuvinte într-o iepureană şovăielnică, stâlcită. Era limpede că Kehaar îşi pregătise un mic discurs.

— Domn Alun, ieburi lucrat greu, a zis Kehaar. Acum io nu terminat. Curând io vac bine.

— Asta-i o veste bună, a zis Alună. Mă bucur.

Kehaar a revenit la graiul câmpurilor.

— Domn Barosan, mult bun.

— Da, aşa e.

— Zice la voi nu vost iebure-mama. Terminat iebure-mama. La voi mult necaz.

— Da, e adevărat. Nu ştim ce să facem. Nu-s pe nicăieri iepuroaice.

— Ascultat. Io avut blan mare, bun. Io acum bun. Ariba mai bun. Chind vindecat, io zburat. Zburat bentru voi. Ghesit mult iebure-mama, zbun la voi unde vost, ya?

— Vai, ce idee grozavă, Kehaar! Tare deştept eşti că te-ai gândit la aşa ceva! Eşti o pasăre minunată.

— Bentru mine terminat bescheruş-mama la an acest. Brea târziu. Tot mama acuma şezut pe guib. Oule venit.

— Îmi pare rău.

— Altadat' luat bescherus-mama. Acuma zburat bentru voi.

— O să facem tot ce ne stă în puteri ca să te ajutăm.

A doua zi vântul s-a potolit şi Kehaar a făcut vreo două zboruri scurte, însă numai după încă trei zile s-a simţit în stare să pornească în căutare. Era o dimineaţă minunată de iunie. Înhăţa de zor melcişori cu casă albă din iarba udă şi îi strivea în ciocul său mare, când deodată s-a răsucit către Barosanu' şi a zis:

— Acuma zburat bentru voi.

Şi-a desfăcut aripile. Arcul lor lung de mai bine de jumătate de metru se înălţa deasupra Barosanului, care şedea neclintit în vreme ce penele albe băteau aerul în jurul capului lui într-un soi de rămas-bun ceremonios. Lăsându-şi urechile pe spate în curentul de aer stârnit, s-a uitat în sus la Kehaar, în vreme ce pescăruşul se înălţa, destul de anevoios, în aer. Când a zburat, trupul lui, atât de lung şi de graţios pe pământ, a arătat ca un cilindru gros şi scurt, ciocul roşu răsărindu-i dintre ochii negri şi rotunzi. Câteva clipe a stat pe loc, cu trupul urcând şi coborând între aripi. Apoi a început să se înalţe, a lunecat într-o parte peste iarbă şi s-a făcut nevăzut spre miazănoapte, dincolo de buza peretelui abrupt. Barosanu' s-a întors în făget cu vestea că Kehaar a pornit în căutare.

Pescăruşul a lipsit câteva zile – mai mult decât se aşteptaseră iepurii. Alună nu se putea abţine să se întrebe dacă se va întoarce sau nu, căci ştia că, la fel ca iepurii, şi Kehaar simţea imboldul împerecherii, şi îşi zicea că e foarte posibil ca, la urma urmei, să se fi dus la Apa cea Mare şi la furnicarul de pescăruşi gălăgioşi de-acolo, despre care îi povestise Barosanului cu atâta înfocare. Şi-a păstrat pentru el această nelinişte cât a putut mai bine, dar într-o zi, când erau singuri, l-a întrebat pe Cinci dacă crede că Kehaar se

mai întoarce.

— O să se întoarcă, a zis Cinci fără şovăială.

— Şi ce-o să ne aducă?

— De unde să ştiu? a răspuns Cinci.

Dar mai târziu, când erau în vizuină, tăcuţi şi somnoroşi, a zis deodată:

— Darurile lui El-ahrairah. Viclenie; primejdie mare; şi binecuvântare pentru sălaş.

Când Alună l-a întrebat din nou, părea să nu ştie că a vorbit şi nu a mai putut adăuga nimic.

Barosanu' îşi petrecea cea mai mare parte a zilei aşteptând întoarcerea lui Kehaar. Era morocănos şi repezit, iar o dată, când Clopoţel a zis că i se pare că şapca de blană a lui Domn Barosan pare să năpârlească în semn de simpatie faţă de un prieten care nu-i acolo, a dat la iveală o porţie din vechiul lui spirit de sergent-major şi l-a alergat de două ori în jurul Fagurelui, plesnindu-l şi ocărându-l, până ce a intervenit Laur şi şi-a scos de la ananghie bufonul credincios.

Era pe la sfârşitul unei după-amiezi, cu un vânticel dinspre miazănoapte şi cu mirosul fânului plutind dinspre câmpurile din Sydmonton, când Barosanu' a năvălit în Fagure vestind că s-a întors Kehaar. Alună şi-a stăpânit entuziasmul şi le-a spus tuturor să stea deoparte cât vorbeşte el singur cu Kehaar. Mai apoi s-a răzgândit, totuşi, şi i-a luat cu el pe Cinci şi pe Barosanu'.

Cei trei l-au găsit pe Kehaar înapoi în culcuşul lui. Acolo era plin de găinaţ, vraişte şi urât-mirositor. Iepurii nu-şi fac treburile în vizuină, şi obiceiul lui Kehaar de a-şi spurca culcuşul îl dezgustase dintotdeauna pe Alună.

Acum, în nerăbdarea sa de a auzi veştile, mirosul de găinaţ i se părea aproape bine-venit.

— Mă bucur că te-ai întors, Kehaar, a zis. Eşti obosit?

— Ariba inche obosit. Zburat un bic, obrit un bic, tot bine mers.

— Ţi-e foame? Să-ţi aducem nişte insecte?

— Bine. Bine. Voi bun. Mult ghindac. (Pentru Kehaar toate insectele erau „ghindac”.)

Se vedea că îi lipsiseră răsfăţurile lor şi se bucura că a ajuns înapoi. Cu toate că nu mai avea nevoie să i se aducă hrana la culcuş, era limpede că simte c-o merită. Barosanu' s-a dus după scurmători şi Kehaar i-a ţinut ocupaţi până după asfinţit. În cele din urmă s-a uitat cu viclenie la Cinci şi a zis:

— Domn Micuţu', jdii ce io adus, ya?

— Habar n-am, a zis Cinci destul de repezit.

— Atuncea zbun. Tot deal asta mare, io mers de-a lung, be colo, be dincolo, unde soare venit la sus, unde soare blecat la jos. Nu ieburi. Nu nimic, nimic.

S-a oprit. Alună s-a uitat la Cinci temător.

— Aboi mers jos, mers jos dedesubt. Vost verma cu cobaci mare în jur, be deal mic. Voi jdiut?

— Nu, n-o ştim. Dar zi mai departe.

— Io aratat la voi. Nu debarte. Voi văzut. Iar acolo vost ieburi. Vost ieburi viu în lada; trăit cu omi. Voi jdiut?

— Trăiesc cu oamenii? Ai zis „trăiesc cu oamenii”?

— Ya, ya, trăit cu omi. La jopron; ieburi trăit în lada la jopron. Omi adus mancare. Voi jdiut?

— Ştiu că se întâmplă asta, a zis Alună. Am auzit. Bravo, Kehaar. Ai cercetat foarte amănunţit. Dar nu ne poate ajuta, nu?

— Cred che vost iebure-mama. În lada mare. Dar alţi ieburi nu vost; nu la chimp, nu la badure. Nu ieburi. Oricum, io nu văzut la ei.

— Asta-i o veste proastă.

— Stat. Io zis incă. Acuma ascultat. Io zburat la barte cealalt, unde soare mers chind mijloc la zi. Vost acolo unde Aba Mare.

— Te-ai dus la Apa cea Mare, aşadar? a întrebat Barosanu'.

— Na, na, deloc aja debarte. Dar în asta barte vost riu, jdiut?

— Nu, n-am ajuns aşa departe.

— Vost riu, a repetat Kehaar. Iar aici vost oraj de ieburi.

— De cealaltă parte a râului?

— Na, na. Mers în acel barte, vost chimp mare beste tot.

Aboi drum lung şi ajuns la oraj de ieburi, voarte mare. Iar aboi vost drum de vier iar aboi riu.

— Drum de fier? a întrebat Cinci.

— Ya, ya, drum de vier. Nu văzut la el – drum de vier? Omi vacut la el.

Vorbirea lui Kehaar era aşa de aiuristică şi de stâlcită chiar şi în cele mai bune momente, încât iepurii erau obişnuiţi să nu fie prea siguri de ceea ce vrea să spună. Ascultătorii lui nu mai prea auziseră cuvintele din graiul câmpurilor pe care le folosea acum pentru „fier” şi „drum” (destul de familiare pescăruşilor). Kehaar îşi pierdea repede răbdarea, şi acum, ca de atâtea ori, se simţeau dezavantajaţi în faţa familiarităţii lui cu o lume mai largă decât a lor. Alună a chibzuit iute. Două lucruri erau limpezi. Kehaar găsise, fără îndoială, un sălaş mare undeva, departe, către miazăzi: şi orice o fi fost drumul ăla de fier, sălaşul era de partea aceasta atât a lui, cât şi a râului. Dacă înţelesese bine, părea să decurgă de aici că ei pot să-şi atingă scopul fără să aibă treabă cu drumul de fier şi râul.

— Kehaar, a zis, vreau să fiu sigur. Putem să ajungem la oraşul iepurilor fără să ne sinchisim de drumul de fier şi de râu?

— Ya, ya. Nu mers la drum de vier. Oraj de ieburi în tuvişuri de la chimp mare, bustiu. Mult iebure-mama.

— În cât timp putem ajunge de aici la… la oraş?

— Cred che doi zi. Drum lung.

— Bravo, Kehaar. Ai făcut tot ce nădăjduiam noi. Acum odihneşte-te. O să-ţi aducem mâncare cât timp vrei tu.

— Acum dormit. Mâine mult ghindac, ya, ya.

Iepurii s-au întors la Fagure. Alună le-a spus celorlalţi veştile aduse de Kehaar şi a început o discuţie lungă, dezordonată şi cu întreruperi. Acesta era felul lor de a ajunge la o concluzie. Faptul că exista un sălaş la două-trei zile de mers spre sud scânteia şi se legăna în gândurile lor aşa cum o monedă se clatină prin apa adâncă, luând-o ba într-o parte, ba în alta, răsucindu-se, dispărând, apărând iar, dar mereu coborând către fundul solid al apei. Alună a lăsat discuţia să curgă în voia ei până ce, în sfârşit, s-au

despărţit şi s-au dus la culcare.

A doua zi dimineaţă şi-au văzut de treburile lor obişnuite, l-au hrănit pe Kehaar şi au mâncat şi ei, s-au jucat şi au săpat. Dar în tot acest timp, ca o picătură de apă care se umflă cu încetul până ajunge să fie destul de grea ca să cadă de pe o rămurică, gândul la ce vor să facă devenea limpede şi unanim. A doua zi Alună a văzut asta limpede. S-a nimerit ca vremea vorbitului să vină pe când el şedea pe taluz, la răsăritul soarelui, împreună cu Cinci şi încă trei-patru dintre ceilalţi. Nu era nevoie să-i adune pe toţi. Lucrul era hotărât. Când ceea ce spusese el avea să ajungă la cei care nu erau atunci acolo, aveau să accepte fără să-l fi auzit cu urechile lor.

— Sălaşul ăla de care a dat Kehaar, a glăsuit Alună, zicea că e mare.

— Aşa că nu-l putem ocupa cu forţa, a zis Barosanu'.

— Nu cred c-aş vrea să mă alătur lor, a zis Alună. Dar voi?

— Şi să plecăm de-aici? a zis Păpădie. După toată munca? Şi apoi, cred c-am duce-o greu acolo. Nu, sunt sigur că niciunul dintre noi nu vrea să facă asta.

— Ceea ce vrem e să luăm câteva iepuroaice şi să le aducem cu noi aici, a zis Alună. Credeţi c-ar fi greu?

— Eu aş zice că nu, a spus Laur. În sălaşurile mari sunt adesea prea mulţi iepuri, şi unii dintre ei n-apucă să mănânce pe săturate. Iepuroaicele tinere ajung să fie ţâfnoase şi nervoase, şi din pricina asta unele nu fac pui. Adică puii încep să crească în ele şi apoi se topesc înapoi în trupul lor. Ştiaţi asta?

— Eu nu ştiam, a zis Căpşună.

— Asta pentru că n-aţi fost niciodată prea mulţi. Dar sălaşul nostru – sălaşul Threarahului – a avut prea mulţi locuitori acum vreo doi ani, şi multe dintre iepuroaicele mai tinere şi-au topit puii în ele în loc să-i nască. Threarahul mi-a zis că, demult de tot, El-ahrairah a făcut o înţelegere cu Frith. Frith i-a promis că iepurii n-or să vină pe lume morţi ori nedoriţi. Dacă sunt puţine nădejdi să aibă o viaţă aşa cum se cuvine, iepuroaica are privilegiul să-i ia înapoi în

trupul ei înainte să-i aducă pe lume.

— Da, îmi amintesc povestea cu înţelegerea, a zis Alună. Prin urmare, crezi că s-ar putea să fie acolo iepuroaice nemulţumite? Asta ne dă speranţe. Aşadar, suntem de acord că ar trebui să trimitem o solie la acel sălaş şi că sunt şanse mari să izbândim fără luptă. Vreţi să mergem cu toţii?

— Mai bine nu, a zis Mură. E o călătorie de două-trei zile; şi suntem cu toţii în primejdie şi la dus, şi la întors. Ar fi mai puţin primejdios pentru trei-patru iepuri decât pentru *hrair.* Trei-patru pot să meargă iute şi nu se văd de departe; iar iepurele-şef al acelui sălaş s-ar putea să fie mai puţin potrivnic câtorva străini care vin cu o cerere politicoasă.

— Sunt sigur că aşa-i drept, a zis Alună. O să trimitem patru iepuri; şi ei o să explice cum am ajuns la această ananghie şi o să ceară voie să convingă câteva iepuroaice să vină cu ei. Nu văd ce ar putea să aibă împotrivă orice iepure-şef. Mă întreb, care dintre noi ar fi cel mai bine să fie trimişi?

— Alună-*rah,* tu nu trebuie să mergi, a zis Păpădie. E nevoie de tine aici şi nu vrem să te punem în primejdie. Cu toţii suntem de acord cu asta.

Alună ştia deja că n-or să-l lase să conducă solia. Era dezamăgit, dar simţea că au dreptate. Celălalt sălaş l-ar dispreţui pe un iepure-şef care îşi face singur treburile. Şi apoi nu era neapărat impresionant nici la înfăţişare, nici la vorbire. Asta era o treabă pentru altcineva.

— Bine, a zis. Ştiam că n-o să mă lăsaţi să merg. Oricum, nu eu sunt cel potrivit – Laur este. Ştie totul despre mersul prin locuri în care n-ai unde să te adăposteşti şi e în stare să vorbească bine când ajunge acolo.

Nimeni n-a avut ceva împotrivă. Laur era alegerea evidentă, însă alegerea însoţitorilor lui nu mai era la fel de uşoară. Toţi erau gata să meargă, însă treaba era atât de importantă, încât în cele din urmă au luat în discuţie, pe rând, fiecare iepure, chibzuind care avea mai multe şanse să supravieţuiască drumului lung, să ajungă în stare bună şi să se arate la înălţime într-un sălaş necunoscut. Barosanu’,

respins din pricină că s-ar fi putut lua la harţă cu necunoscuţii, a fost un pic botos, dar i-a trecut când şi-a amintit că poate să continue să se îngrijească de Kehaar. Laur voia să-l ia pe Clopoţel, dar, după cum a spus Mură, o glumă pe seama iepurelui-şef ar fi putut să strice totul. În cele din urmă i-au ales pe Argintiul, Cruşin şi Căpşună. Căpşună n-a zis mare lucru, dar se vedea că e tare mulţumit. Se chinuise mult să arate că nu-i laş, iar acum avea satisfacţia să ştie că are valoare în ochii noilor săi prieteni.

Au purces când se crăpa de ziuă, în lumina cenuşie. Kehaar avea sarcina să zboare a doua zi ca să vadă dacă merg în direcţia bună şi să aducă veşti despre înaintarea lor. Alună şi Barosanu' i-au însoţit până la capătul de miazăzi al făgetului şi s-au uitat după ei cum se pierd în depărtare, spre partea de apus a fermei de departe. Laur părea încrezător, iar ceilalţi trei erau voioşi. Curând nu s-au mai văzut din iarbă, iar Alună şi Barosanu' s-au întors în crâng.

— Ei bine, am făcut tot ce-am putut, a zis Alună. Ce-o fi mai departe depinde de ei şi de El-ahrairah. Dar cu siguranţă o să fie bine, ce zici?

— Nu mă-ndoiesc defel, a zis Barosanu'. Să nădăjduim că se întorc curând. Abia aştept să am în vizuină o iepuroaică nurlie şi o mulţime de pui. O mulţime de Barosani mititei, Alună! Gândeşte-te la asta şi cutremură-te!

24.
Ferma Nuthanger

Robin în Nottingham când a păşit,
E adevărul cel curat,
S-a rugat la Domnul şi blânda Maria
S-ajungă afar’ nevătămat.

Alături sta un călugăr cu cap mare,
Fie el blestemat!
Pe dată l-a cunoscut pe bunul Robin
De cum s-a arătat.

Baladele lui Child, nr. 119, *Robin Hood şi Călugărul*

Alună şedea pe taluz în noaptea din miez de vară. Nu erau mai mult de cinci ore de întuneric, şi acela şters, crepuscular, care îl ţinea treaz şi-l făcea să nu-şi afle locul. Totul mergea bine. După-amiază Kehaar l-a găsit pe Laur şi i-a îndreptat calea oleacă mai spre apus. L-a lăsat la adăpostul unui gard viu lat, sigur de drumul către sălaşul cel mare. Acum părea sigur că vor fi de ajuns două zile pentru călătorie. Barosanu’ şi unii dintre ceilalţi iepuri începuseră deja să-şi lărgească vizuinile, pregătindu-se pentru întoarcerea lui Laur. Kehaar s-a certat de mama focului cu un erete, ţipând înjurături cu un glas care ar fi uluit un port din Cornwall; şi, cu toate că s-a terminat în coadă de peşte, se părea că eretele avea să privească de-acum încolo cu mult respect făgetul şi împrejurimile lui. Toate mergeau mai bine ca oricând de la plecarea lor din Sandleford.

Alună s-a simţit deodată îmboldit la drăcovenii. Se simţea ca în acea dimineaţă în care au trecut râul Enborne, iar el a plecat de unul singur şi a dat de câmpul de bob. Era încrezător şi gata de aventură. Dar ce aventură? Ceva care să merite să le fie povestit lui Laur şi Argintiului când se întorc. Ceva care să – mă rog, nu să pună în umbră ceea ce aveau să facă ei. Nu, sigur că nu – numai să le arate că

iepurele-şef e în stare de orice sunt ei în stare. A chibzuit în vreme ce ţupăia în jos pe taluz şi adulmeca un smoc de sorbestrele din iarbă. Zău, ce-ar fi să le pregătească un şoc, unul mititel, nu neplăcut? Deodată şi-a zis: „Şi dacă atunci când se întorc o să fie deja aici vreo două iepuroaice?” Şi atunci şi-a amintit ce spusese Kehaar despre o ladă plină cu iepuri, la fermă. Ce fel de iepuri să fi fost? Oare ies vreodată din lada lor? Au văzut vreodată un iepure care trăieşte în sălbăticie? Kehaar spusese că ferma nu-i departe de poalele dealului lor, pe o colină. Aşa că se poate ajunge uşor la ea în zori, înainte să-şi înceapă treburile oamenii de-acolo. Câinii ar fi în lanţ, probabil, dar pisicile ar fi libere. Un iepure poate scăpa cu fuga de o pisică dacă rămâne în loc deschis şi o vede venind. Important e să nu se ivească pe neaşteptate. Se simţea în stare să meargă de-a lungul gardului viu fără să atragă *elil* – dacă nu se întâmpla să aibă mare ghinion.

Dar ce anume voia să facă, la urma urmei? De ce să se ducă la fermă? Alună a înghiţit ultimul fir de sorbestrea şi şi-a răspuns singur, sub lumina stelelor. „Doar să văd şi eu ce-i pe-acolo”, a zis, „iar dacă pot să dau de iepurii ăia din ladă, o să încerc să vorbesc cu ei; numai atât. N-am de gând să mă bag în vreo primejdie – mă rog, nu primejdie adevărată –, oricum, nu până ce văd dacă merită ori ba.”

Ar trebui să meargă singur? Ar fi mai sigur şi mai plăcut să mai ia pe cineva; dar nu mai mult de unul. Nu trebuie să atragă atenţia. Cine ar fi cel mai potrivit? Barosanu’? Păpădie? Alună i-a respins. Avea nevoie de cineva care să facă ce-i spune el şi căruia să nu-i vină cine ştie ce idei. Pe dată s-a gândit la Ulcică. El l-ar urma fără crâcnire şi ar face orice îi cere. În clipa aceea probabil că dormea în vizuina pe care o împărţea cu Clopoţel şi Ghindă, la capătul unui tunel scurt care ieşea din Fagure.

Alună a fost norocos. L-a găsit pe Ulcică aproape de gura tunelului şi deja treaz. L-a luat cu el fără să-i trezească pe ceilalţi doi iepuri şi l-a condus în sus pe tunelul care dădea în taluz. Ulcică s-a uitat în jur şovăielnic, uluit şi pe jumătate aşteptându-se la cine ştie ce primejdie.

— Linişteşte-te, Hlao-roo, a zis Alună. N-ai de ce să te temi. Vreau să cobori cu mine dealul şi să mă ajuţi să găsesc o fermă despre care am auzit. Doar să ne uităm un pic pe-acolo.

— Printr-o fermă, Alună-*rah?* De ce? N-o să fie primejdios? Pisici şi câini şi...

— Nu, o să fii în siguranţă cu mine. Doar noi doi – nu vreau pe nimeni altcineva. Am un plan tainic; nu trebuie să le spui celorlalţi – cel puţin, deocamdată. Vreau să vii tu anume, şi nimeni altcineva nu-i potrivit.

Asta a avut exact efectul pe care îl voia Alună. Ulcică n-a mai avut nevoie de alt îndemn, şi au pornit împreună peste poteca năpădită de iarbă, peste brazda de iarbă de dincolo de ea şi în jos, pe coasta abruptă. Au trecut prin fâşia îngustă de copaci şi au ieşit în câmpul în care Laur îl strigase în beznă pe Barosanu'. Aici Alună s-a oprit, amuşinând şi ascultând. Era vremea dinainte de răsărit, când se întorc bufniţele, de obicei vânând pe drum spre cuib. Cu toate că un iepure matur nu e cu adevărat în primejdie în preajma bufniţelor, puţini sunt cei care nu se sinchisesc de ele. Herminele şi vulpile puteau fi şi ele pe-acolo, însă noaptea era liniştită şi umedă, iar Alună, în starea lui de încredere voioasă, era sigur că ar fi mirosit ori ar fi auzit orice vânător cu patru picioare.

Oriunde o fi fost ferma, trebuia să fie dincolo de drumul care mărginea câmpul în partea cealaltă. A pornit fără grabă, cu Ulcică urmându-l îndeaproape. Tot intrând şi ieşind în tăcere din gardul viu de-a lungul căruia veniseră Laur şi Clopoţel, şi trecând pe sub firele care zumzăiau abia auzit în întunericul de deasupra, le-au trebuit doar câteva minute până să ajungă la drum.

Sunt clipe în care ştim sigur că totul merge bine. Jucătorul la bătaie care a izbutit o lovitură minunată va spune mai apoi că simţea că n-are cum să rateze mingea, iar un orator ori actor, în ziua lui norocoasă, simte cum publicul îl poartă pe sus, de parcă ar înota într-o apă fermecată, clocotitoare. Alună avea acum această senzaţie. În jurul său era noaptea liniştită de vară, luminată de stele,

dar cu dunga zorilor arătându-se într-o parte. Nu era nicio pricină de spaimă şi se simţea gata să zburde prin o mie de ferme aşezate în şir. Cum şedea cu Ulcică pe taluzul de deasupra drumului care duhnea a smoală, nu i s-a părut cine ştie ce noroc când a văzut un pui de şobolan cum năvăleşte prin gardul viu din partea cealaltă şi dispare într-o tufă ofilită de rocoţea aflată mai jos de ei. Ştiuse că o să se arate o călăuză, oricare ar fi fost ea. A coborât iute de pe taluz şi a găsit şobolanul amuşinând prin şanţ.

— Ferma, a zis Alună, unde e ferma – aproape, pe o colină?

Şobolanul s-a uitat la el, cu mustăţile zvâcnind. N-avea niciun motiv să fie prietenos, dar era ceva în privirea lui Alună care făcea ca răspunsul politicos să vină de la sine.

— Peste drum. La capătul aleii.

Cerul se lumina tot mai tare. Alună a trecut drumul fără să-l aştepte pe Ulcică; acesta l-a ajuns din urmă sub gardul viu dincolo de care era o alee. De acolo, după ce s-au oprit ca să asculte cu atenţie, au început să urce coasta către marginea de miazănoapte a cerului.

Nuthanger e ca o fermă din basme. Între Ecchinswell şi poalele dealului lor, la vreo opt sute de metri depărtare de fiecare, se află o colină lată, mai abruptă în partea de nord, dar coborând blând către sud – cum cobora şi creasta dealului golaş. Alei înguste suie pe ambele coaste şi se unesc într-un cerc mare de ulmi care înconjură culmea plată. Orice vânt – chiar şi cel mai blând – face vârfurile ulmilor să scoată un sunet puternic, fremătător, din puzderia de frunze. Înăuntrul cercului se află casa, cu acareturile ei. Casa are vreo două sute de ani, poate mai mult, şi e clădită din cărămidă, cu faţada acoperită cu piatră la miazăzi, către dealul golaş. Pe partea dinspre răsărit, în faţa casei, e un hambar ridicat de pe pământ pe piloni de piatră; iar în cealaltă parte e ocolul vacilor.

Când Alună şi Ulcică au ajuns în vârful colinei, lumina zorilor a arătat limpede ferma şi clădirile ei. Păsărelele care cântau peste tot în jurul lor erau cele pe care le ştiau de demult. Un măcăleandru de pe o creangă joasă a scos un

ciripit şi apoi l-a ascultat pe alt măcăleandru care i-a răspuns de dincolo de fermă. Un cintezoi şi-a scos trilul în cascadă, iar ceva mai departe, către vârful unui ulm, o pitulice verzuie şi-a început cântarea. Alună s-a oprit şi s-a aşezat pe labele din spate ca să adulmece mai bine. Mirosurile puternice de paie şi balegă de vacă se amestecau cu cele de frunze de ulm, cenuşă şi nutreţ. I-au pătruns în nări şi miresme mai slabe, ca armonicele din dangătul unui clopot într-o ureche deprinsă cu ele. Tutun, fireşte; mult miros de pisică şi ceva mai puţin de câine, şi apoi, dintr-odată şi fără umbră de îndoială, mirosul de iepure. S-a uitat la Ulcică şi a înţeles că şi el îl simţise.

În vreme ce mirosurile ajungeau la ei, aveau şi urechile ciulite. Dar, dincolo de mişcările uşoare ale păsărilor şi primele bâzâieli ale muştelor din apropierea lor, nu auzeau nimic în afară de foşnetul necurmat al copacilor. La poalele povârnişului de la miazănoapte aerul fusese nemişcat, însă aici adierea dinspre miazăzi era înzecită de ulmi, cu nenumăratele lor frunze mici şi fâlfâitoare, aşa cum efectul soarelui asupra unei grădini este înzecit de rouă. Sunetul care venea dinspre crengile din vârf îl tulbura pe Alună, căci îl făcea să-şi închipuie apropierea unui lucru uriaş – care însă nu mai sosea; şi el, şi Ulcică au stat neclintiţi o vreme, ascultând încordaţi această întărâtare zgomotoasă, însă fără rost, aflată mult deasupra lor.

N-au văzut nicio pisică, dar aproape de casă se afla o cuşcă de câine, cu acoperişul drept. Se desluşea un pic câinele adormit înăuntru – un dulău negru şi mare, cu părul lins, stând cu capul pe labe. Alună nu vedea vreun lanţ; dar după o vreme a observat dunga unei funii subţiri care ieşea din cuşcă şi se oprea la un soi de prinzătoare de pe acoperiş. „De ce funie?” s-a întrebat, şi apoi şi-a zis: „Pentru ca un câine care nu stă locului să nu poată s-o zăngăne noaptea.”

Cei doi iepuri au început să umble printre acareturi. La început au umblat cu fereală şi au fost mereu cu ochii după pisici. Dar nu s-a arătat niciuna, aşa că n-a trecut mult şi au devenit mai îndrăzneţi, traversând locuri deschise şi chiar

oprindu-se să ronţăie păpădiile de prin tufele de buruieni şi din iarba aspră. Luându-se după miros, Alună a ajuns la un şopron nu foarte înalt. Uşa era pe jumătate deschisă, şi a intrat aproape fără să adaste pe pragul de cărămidă. Chiar în faţa uşii, pe un raft lat făcut din scânduri – un soi de platformă – se afla o cuşcă acoperită în partea din faţă cu plasă de sârmă. Printre ochiuri zăreau un castron cafeniu, nişte verdeaţă şi urechile a doi-trei iepuri: în vreme ce privea, unul dintre ei s-a apropiat de plasă, s-a uitat afară şi l-a văzut.

Lângă platformă, în partea dinspre uşă, era un balot de paie aşezat în picioare. Alună a sărit cu uşurinţă pe el şi de-acolo pe scândurile groase, care erau vechi şi netede, pline de praf şi de pleavă. Apoi s-a întors către Ulcică; intrase între timp şi aştepta lângă uşă.

— Hlao-roo, a zis, nu-i decât o cale de ieşire din locul ăsta. Trebuie să te uiţi după pisici, că altfel ne putem trezi prinşi în capcană. Stai la uşă şi spune-mi pe dată dacă vezi pe-afară o pisică.

— Bine, Alună-*rah,* a zis Ulcică. Deocamdată nu-i niciuna.

Alună s-a dus până la cuşcă. Partea din faţă, cea cu plasă, era în afara raftului, aşa că nu putea nici să ajungă la ea, nici să privească înăuntru, dar era o gaură lăsată de un nod într-o scândură din dreptul său, iar de partea cealaltă vedea un nas care fremăta.

— Sunt Alună-*rah,* a zis. Am venit să vorbesc cu voi. Înţelegeţi ce spun?

Răspunsul a venit într-o iepureană un pic ciudată, dar foarte limpede.

— Da, te înţelegem. Mă cheamă Cimişir. De unde vii?

— De pe dealuri. Eu şi prietenii mei trăim cum vrem noi, fără oameni. Mâncăm iarbă, stăm tolăniţi la soare şi dormim în vizuini. Câţi sunteţi?

— Patru. Iepuri şi iepuroaice.

— Ieşiţi vreodată de acolo?

— Da, uneori. Un copil ne duce afară şi ne pune într-un ţarc, pe iarbă.

— Am venit să vă spun despre sălaşul meu. Avem nevoie

de mai mulţi iepuri. Am vrea să fugiţi de la fermă şi să veniţi la noi.

— E o uşă cu plasă în spatele cuştii, a zis Cimişir. Vino acolo; o să putem vorbi mai uşor.

Uşa era făcută din plasă de sârmă prinsă pe o ramă de lemn, cu două balamale din piele bătute în cuie pe părţile laterale şi cu un belciug prins cu sârmă. Patru iepuri se îngrămădeau în plasă, apăsându-şi nasul de ochiurile ei. Doi – Dafin şi Trifoi – erau negri, din rasa angora cu păr scurt. Ceilalţi doi, Cimişir şi iepuroaica lui, Fâneaţă, erau alb cu negru, din rasa himalaiană.

Alună a început să le vorbească despre viaţa pe deal şi aventurile şi libertatea de care se bucurau iepurii sălbatici. În felul lui obişnuit, sincer, le-a spus despre problema pe care o avea sălaşul său, lipsit de iepuroaice, şi că venise să caute câteva.

— Dar, a zis, nu vrem să vă furăm iepuroaicele. Toţi patru sunteţi bine veniţi la noi în aceeaşi măsură. E loc destul pentru toţi pe dealuri.

Le-a povestit mai departe cum mănâncă seara, la asfinţit, şi dimineaţa, în zori, prin iarba înaltă.

Era limpede că Trifoi, iepuroaica angora – o făptură puternică şi energică –, era ispitită de povestea lui Alună, şi a pus mai multe întrebări despre sălaş şi despre dealuri. S-a dovedit că viaţa lor în cuşcă li se părea plicticoasă, dar ferită de primejdii. Aflaseră de la unii şi alţii destule despre *elil* şi păreau să fie siguri că puţini iepuri sălbatici trăiesc mult. Alună şi-a dat seama că, deşi erau încântaţi să stea de vorbă cu el şi se bucurau de vizita lui, căci adusese un strop de animaţie şi de schimbare în viaţa lor monotonă, nu erau în stare să ia o hotărâre şi să o înfăptuiască. Nu ştiau cum să se hotărască. Pentru el şi tovarăşii săi, simţirea şi acţiunea erau a doua natură; dar aceşti iepuri nu fuseseră niciodată siliţi să acţioneze ca să-şi salveze viaţa, ori măcar ca să-şi caute mâncare. Dacă voia să-i convingă să ajungă până la deal, trebuia să-i îmboldească. A rămas tăcut o vreme, molfăind nişte tărâţe împrăştiate pe scândurile de lângă cuşcă. Apoi a zis:

— Acum trebuie să mă întorc la prietenii mei de pe deal; dar o să venim înapoi. O să venim într-o noapte, iar când venim, credeţi-mă, o să deschidem cuşca asta la fel de uşor ca fermierul; şi atunci oricare dintre voi vrea să vină cu noi o să fie liber s-o facă.

Cimişir se pregătea să spună ceva, când s-a auzit deodată vocea lui Ulcică, de pe podea:

— Alună, e o pisică în curte!

— Nu ne temem de pisici, i-a zis Alună lui Cimişir, câtă vreme suntem în loc deschis.

Străduindu-se să nu pară că se grăbeşte, s-a întors pe podea sărind pe balotul de paie şi s-a dus la uşă. Ulcică se uita afară pe la ţâţână. Era speriat de-a binelea.

— Cred că ne-a prins mirosul, Alună, a zis. Mă tem că ştie unde suntem.

— Atunci nu sta acolo, a zis Alună. Ţine-te după mine şi să alergi când o iau eu la fugă.

Fără să se uite pe la ţâţână, s-a dus la deschizătura uşii şi s-a oprit în prag.

Pisica, o tigrată cu pieptul şi labele albe, era în celălalt capăt al curţii mici, mergând agale, liniştită, pe lângă o stivă de lemne. Când Alună a apărut în prag, l-a văzut imediat şi a încremenit, cu ochii aţintiţi şi mişcând din coadă. Alună a ţupăit uşurel peste prag şi s-a oprit iar. Soarele bătea deja oblic peste curte şi, în liniştea care domnea, muştele bâzâiau pe o balegă aflată la vreun metru mai încolo. Mirosea a paie şi a praf şi a păducel.

— Pari flămândă, i-a zis Alună pisicii. Şobolanii au ajuns prea deştepţi, oare?

Pisica n-a zis nimic. Alună stătea clipind în lumina soarelui. Pisica s-a ghemuit, aproape lipită de pământ, împingându-şi capul înainte printre labele din faţă. În spatele lui Alună, foarte aproape, Ulcică se foia, iar Alună, care nu scăpa din ochi pisica, îl simţea tremurând.

— Nu te teme, Hlao-roo, a murmurat. Te scap eu din necaz, numai că trebuie să aştepţi până vine spre noi. Nu te mai mişca.

Pisica a început să biciuiască din coadă. Crupa i s-a

înălţat şi se legăna, din ce în ce mai întărâtată.

— Eşti în stare să fugi? a spus Alună. Păi, n-aş zice. Hei, linge-blide cu ochi holbaţi ce eşti…

Pisica a ţâşnit ca din praştie de-a curmezişul curţii, iar cei doi iepuri au luat-o la goană, cu zvâcniri puternice ale labelor din spate. Pisica venea foarte repede, ce-i drept, şi, cu toate că amândoi fuseseră pregătiţi să pornească imediat, au reuşit să iasă din curte în ultima clipă. Gonind pe lângă hambar, au auzit labradorul lătrând întărâtat, în vreme ce alerga până la capătul funiei. O voce de om a strigat la el să tacă. De la adăpostul gardului viu de pe marginea aleii s-au uitat înapoi. Pisica se oprise şi îşi lingea o labă, prefăcându-se nepăsătoare.

— Nu le place deloc să se facă de râs, a zis Alună. N-o să ne mai facă necazuri. Dacă nu sărea la noi aşa, ne-ar fi urmărit mult mai departe şi poate c-ar mai fi chemat o pisică. Şi nu poţi ţâşni din loc decât după ce ţâşneşte ea. Ce bine c-ai văzut-o, Hlao-roo.

— Mă bucur c-am fost de ajutor, Alună. Dar ce căutam acolo, şi de ce ai vorbit cu iepurii din ladă?

— O să-ţi spun totul mai târziu. Acum să mergem pe câmp să mâncăm; şi apoi ne putem întoarce acasă cât de încet vrei tu.

25.
Incursiunea

A încuviinţat, căci altfel n-ar fi fost rege inimos. […] Nu trebuia să-i zică nimeni: „E vremea de adus prinos.”

Mary Renault, *Regele trebuie să moară*

Până la urmă, Alună şi Ulcică nu s-au întors la Fagure decât seara. Mâncau pe câmp când a început să plouă, cu vânt rece, şi s-au adăpostit mai întâi într-un şanţ din apropiere, iar apoi – întrucât şanţul era pe o costişă şi în vreo zece minute se umpluse de apă –, printre nişte şoproane din josul aleii. Şi-au scobit culcuş într-un morman de paie şi o vreme au stat cu urechile ciulite, pândind şobolanii. Dar nu se auzea nimic, şi a început să le dea târcoale somnul, şi au adormit de-a binelea, în vreme ce afară a plouat toată dimineaţa. Când s-au trezit, era pe la mijlocul după-amiezii şi cădea o ploaie subţire. Alună şi-a zis că nu-i nicio grabă. Avea să fie greu de mers prin iarba udă şi, oricum, niciun iepure care se respectă n-ar fi plecat fără să scociorască un pic prin şoproane. Un morman de sfeclă şi napi le-a dat de lucru o vreme, şi au pornit la drum de-abia când lumina începea să pălească. Nu s-au zorit şi au ajuns în făget puţin înainte de lăsarea nopţii, fără să fi avut niciun necaz în afară de neplăcerea blănii ude leoarcă. Nu erau pe afară decât doi-trei iepuri, la un *silflay* cam fără chef pe ploaie. Nimeni nu le observase lipsa, şi Alună a intrat imediat în vizuină, cerându-i lui Ulcică să nu spună nimic deocamdată despre aventura lor. Şi-a găsit culcuşul gol, s-a aşezat şi a adormit.

Când s-a trezit, l-a simţit lângă el pe Cinci, ca de obicei. Era puţin înainte de ivirea zorilor. Podeaua de pământ era uscată şi caldă, şi tocmai se pregătea să adoarmă la loc când Cinci a spus:

— Ai fost ud pân’ la piele, Alună.

— Şi ce-i cu asta? Iarba-i udă, ştii bine.

— Nu te-ai udat la *silflay.* Erai murat. N-ai fost aici toată ziua de ieri, nu-i aşa?

— Ei, m-am dus să iscodesc pe la poalele dealului.

— Şi ai mâncat napi; şi picioarele îţi miros a fermă – găinaţ şi tărâţe. Dar mai e ceva ciudat pe lângă asta – ceva ce *nu pot* să miros. Ce s-a întâmplat?

— Păi, m-am luat un pic la harţă cu o pisică, dar de ce-ţi faci griji?

— Pentru că ascunzi ceva, Alună. Ceva primejdios.

— Laur e cel în primejdie, nu eu. De ce-ţi faci griji pentru mine?

— Laur? a zis Cinci, surprins. Dar Laur şi ceilalţi au ajuns în sălaşul cel mare ieri, pe înserat. Ne-a spus Kehaar. Vrei să zici că nu ştiai?

Alună s-a simţit dat de gol.

— Ei bine, ştiu acum, a răspuns. Mă bucur să aud asta.

— Prin urmare, lucrurile stau aşa, a zis Cinci. Te-ai dus ieri la o fermă şi ai izbutit să scapi de o pisică. Şi orice aveai de gând să faci, te preocupa atât de tare, încât ai uitat aseară să întrebi de Laur.

— Bine, gata, Cinci – o să-ţi spun tot. L-am luat cu mine pe Ulcică şi ne-am dus la ferma despre care ne-a povestit Kehaar, unde sunt iepuri într-o cuşcă. Am găsit iepurii şi am vorbit cu ei, şi am de gând să mă duc înapoi într-o noapte să-i scot de-acolo, ca să vină să stea cu noi.

— De ce?

— Păi, doi dintre ei sunt iepuroaice, iată de ce.

— Dar, dacă Laur izbândeşte, curând o să avem destule iepuroaice; şi din câte am auzit despre iepurii din cuşti, nu se învaţă uşor cu viaţa în sălbăticie. Adevărul e că încerci doar să faci pe deşteptul.

— Să fac pe deşteptul? a zis Alună. Ei bine, o să vedem dacă Barosanu’ şi Mură gândesc la fel.

— Să-ţi rişti viaţa ta şi pe cea a altor iepuri pentru ceva ce preţuieşte puţin sau nimic pentru noi, a zis Cinci. O, da, sigur că ceilalţi o să fie de partea ta. Doar le eşti iepure-şef. Se aşteaptă să hotărăşti ce-i bine de făcut şi au încredere în tine. Dacă îi convingi pe ei, n-o să dovedeşti nimic, dar trei-

patru iepuri morţi vor dovedi că eşti smintit, când o să fie prea târziu.

— Uf, ia mai taci din gură, a zis Alună. Vreau să dorm.

De dimineaţă, la *silflay,* cu Ulcică ţinându-i isonul respectuos, le-a spus celorlalţi despre vizita la fermă. Aşa cum se aşteptase, Barosanu’ a sărit în sus la ideea unei incursiuni ca să elibereze iepurii din cuşcă.

— N-are cum să iasă rău, a zis. E o idee minunată, Alună! Nu ştiu cum se deschide o cuşcă, dar de asta o să se ocupe Mură. Ce mă supără e c-aţi fugit de pisica aia. Un iepure zdravăn îi poate ţine piept oricând unei pisici. Mama s-a luat odată de una şi i-a dat cu vârf şi-ndesat pricini să-şi amintească, pe cinstea mea: a smotocit-o de-i zbura blana ca răscoagele toamna! Lăsaţi pisicile de la fermă în seama mea şi a încă vreo doi!

Lui Mură i-a trebuit un pic mai mult ca să fie convins; dar şi el, la fel cu Barosanu’ şi Alună însuşi, în adâncul sufletului era dezamăgit că n-a plecat în solie cu Laur; iar când ceilalţi doi au arătat că se bazează pe el ca să le spună cum să deschidă cuşca, s-a învoit să meargă.

— Trebuie să-i luăm pe toţi ceilalţi? a întrebat. Zici că e legat câinele şi că nu pot fi mai mult de trei pisici. Prea mulţi iepuri ar fi o pacoste în întuneric; cu siguranţă unul o să se rătăcească şi o să pierdem timp căutându-l.

— Ei bine, atunci Păpădie, Iuţilă şi Gălbenel, a zis Barosanu’, iar ceilalţi să rămână aici. Vrei să mergem în noaptea asta, Alună-*rah?*

— Da, cu cât mai repede, cu atât mai bine, a zis Alună. Caută-i pe cei trei şi spune-le. Păcat c-o să fie întuneric – am fi putut să-l luăm şi pe Kehaar; s-ar fi distrat de minune.

Dar speranţele pentru noaptea aceea le-au fost spulberate de ploaia care a revenit în amurg, insistentă, pe un vânt de miazănoapte şi ducând până pe vârful dealului mireasma dulce-acrişoară a lemnului-câinesc care înflorea în gardurile vii ale căsuţelor din depărtare. Alună a stat pe taluz până ce lumina s-a stins aproape de tot. În cele din urmă, când a fost limpede că ploaia avea să ţină toată noaptea, s-a dus şi el la ceilalţi, în Fagure. Îl convinseseră

pe Kehaar să coboare şi el din vânt şi umezeală, iar una dintre poveştile lui Păpădie despre El-ahrairah a fost urmată de o poveste neobişnuită, care i-a lăsat pe toţi uluiţi, dar fermecaţi, despre o vreme în care Frith a trebuit să plece într-o călătorie şi a lăsat întreaga lume să fie acoperită de ploaie. Dar un om a făcut o cuşcă mare, plutitoare, în care au stat toate animalele şi păsările până s-a întors Frith şi le-a dat drumul.

— N-o să se întâmple în noaptea asta, nu, Alună-*rah?* a întrebat Ulcică, ascultând cum afară ploaia cade pe frunzele de fagi. Nu-i nicio cuşcă aici.

— Kehaar o să te ducă în zbor până la lună, Hlao-roo, a zis Clopoţel, şi poţi coborî pe capul Barosanului ca o creangă de mesteacăn cu promoroacă pe ea. Dar mai întâi e vremea să mergem la culcare.

Totuşi, până să adoarmă, Cinci a vorbit iar cu Alună despre incursiune.

— Bănuiesc că n-are rost să-ţi spun să nu te duci, nu-i aşa? a zis.

— Uite ce-i, a zis Alună, ai una dintre presimţirile tale rele despre fermă? Dacă-i aşa, de ce n-o spui pe faţă? Atunci am şti cum stăm.

— N-am presimţiri despre fermă, nici bune, nici rele, a zis Cinci. Dar asta nu înseamnă neapărat că e în ordine. Presimţirile vin când vor ele – nu vin întotdeauna. Nici despre *lendri,* nici despre cioară. Că veni vorba, habar n-am ce se întâmplă cu Laur şi cu ceilalţi. Poate fi bine ori poate fi rău. Dar e ceva ce mă-nspăimântă legat de tine, Alună; doar tu, niciunul dintre ceilalţi: eşti singur, desenat limpede, ca o ramură moartă pe cer.

— Ei bine, dacă vrei să zici că prevezi necazuri pentru mine, şi nu pentru ceilalţi, spune-le, şi îi las pe ei să hotărască dacă trebuie sau nu să rămân pe dinafară. Dar ştii, Cinci, asta înseamnă să pierd mult. Chiar dacă spui tu, unii or să creadă că mi-e frică.

— Păi, eu zic că nu merită să rişti, Alună. De ce nu aştepţi să se întoarcă Laur? Nu-i nevoie să facem nimic altceva.

— Mai bine pic într-un laţ decât să-l aştept pe Laur. Nu

pricepi că vreau ca atunci când se întoarce să fie aici iepuroaicele alea? Dar uite, Cinci, îţi spun cum facem. Am ajuns să mă încred în tine atât de mult, încât o să fiu cu cea mai mare băgare de seamă. De fapt, nici n-o să intru eu în fermă. O să stau afară, în capătul aleii; şi dacă asta nu înseamnă că vin în întâmpinarea grijilor tale, apoi nu ştiu ce-o însemna.

Cinci n-a mai zis nimic, şi Alună s-a apucat iar să cugete la incursiune şi la problema pe care o prevedea, să-i facă pe iepurii din cuşcă să parcurgă drumul lung până la sălaş.

A doua zi era senin şi uscat, cu o adiere răcoroasă care a alungat ce mai rămăsese din umezeală. Norii au venit în goană peste creastă dinspre miazăzi, aşa cum veniseră în seara de mai în care Alună a urcat prima oară pe deal. Dar acum erau mai sus şi mai mici, desenând în cele din urmă pe cer acea pătură de solzi de peşte, ca o plajă la reflux. Alună i-a dus pe Barosanu’ şi Mură pe buza coastei abrupte, de unde zăreau în depărtare ferma Nuthanger, pe colina ei. Le-a descris felul în care vedea el treaba şi le-a spus cum să ajungă la cuşca iepurilor. Barosanu’ era în al nouălea cer. Vântul şi gândul la fapte îl entuziasmau, şi a stat o vreme cu Păpădie, Gălbenel şi Iuţilă, prefăcându-se că e o pisică şi îndemnându-i să-l atace cât mai real. Alună, pe care discuţia cu Cinci îl cam întunecase, şi-a revenit când i-a văzut încăieraţi prin iarbă, iar în cele din urmă li s-a alăturat, mai întâi ca atacator, apoi ca pisică, privind ţintă şi fremătând întocmai ca tigrata de la Nuthanger.

— Acum o să fiu dezamăgit dacă nu întâlnim o pisică, a zis Păpădie, pe când îşi aştepta rândul ca să se repeadă dintr-o parte la o creangă de fag ruptă, s-o râcâie de două ori şi să ţâşnească înapoi. Mă simt un animal cu adevărat primejdios.

— Iaca la el, domn Păpă, a zis Kehaar, care vâna melci prin iarbă, pe aproape. Domn Barosan vrea voi crezut che tot un gluma mare; vacut voi viteaz. Pisic’ nu gluma. Nu văzut la el, nu auzit la el. Ji aboi hop! El venit.

— Dar nu ne ducem acolo să mâncăm, Kehaar, a zis Barosanu’. Asta schimbă cu totul lucrurile. O să fim tot

timpul cu ochii-n patru după pisici.

— De ce să nu mâncăm pisica? a zis Clopoţel. Ori să aducem una aici, pentru împerechere? Asta ar îmbunătăţi nespus sălaşul.

Alună şi Barosanu’ hotărâseră ca incursiunea să aibă loc la lăsarea nopţii, de îndată ce se culcă cei de la fermă. Asta însemna că trebuie să facă drumul de vreo opt sute de metri până la şoproanele din afară în amurg, ca să nu rişte zăpăceala mersului în beznă pe un teren pe care îl cunoştea doar Alună. Puteau să înfulece câţiva napi, să stea până ce se întunecă şi să facă drumul scurt până la fermă după ce se vor fi odihnit bine. Apoi – cu condiţia să se descurce cu pisicile – le rămânea destul timp să se ocupe de cuşcă; pe când, dacă ajungeau în zori, trebuiau să se grăbească să termine până se arătau oamenii. Aşa, nimeni n-avea să simtă lipsa iepurilor din cuşti până a doua zi dimineaţa.

— Şi nu uitaţi, a zis Alună, probabil că iepurii ăştia au nevoie de mult timp ca să ajungă pe deal. Va trebui s-avem răbdare cu ei. Prefer să facem asta noaptea, indiferent dacă sunt sau nu *elil* prin preajmă. N-aş vrea să ne chinuim cu ei la lumina zilei.

— În cel mai rău caz, a zis Barosanu’, putem să-i lăsăm baltă pe iepurii din cuşcă şi s-o tulim. *Elil* îi înhaţă pe codaşi, nu? Ştiu că-i greu, dar dacă dăm cu adevărat de necaz trebuie să-i salvăm mai întâi pe ai noştri. Dar să tragem nădejde că nu va fi nevoie.

Când au purces la drum, Cinci nu era de găsit. Alună s-a simţit uşurat, căci se temuse că ar putea spune ceva care să-i descurajeze. Dar n-a fost nimic mai greu de suportat decât dezamăgirea lui Ulcică de a nu merge cu ei; i-a trecut când Alună i-a spus că singurul motiv este că el şi-a făcut deja datoria. Clopoţel, Ghindă şi Ulcică i-au însoţit până la poalele dealului şi i-au urmărit cu privirea de-a lungul gardului viu.

Au ajuns la şoproane în lumina de după asfinţit. Amurgul de vară nu era străbătut de bufniţe şi era aşa de liniştit, încât auzeau limpede acel *chug-chug-chug* întrerupt,

monoton, scos de o privighetoare din pădurea de departe. Doi şobolani aflaţi printre napi şi-au arătat colţii, apoi s-au răzgândit şi i-au lăsat în pace. După ce au iscodit pe acolo, iepurii s-au odihnit minunat pe paie până ce a pierit aproape de tot lumina dinspre asfinţit.

Iepurii nu dau nume stelelor, dar Alună era obişnuit cu priveliştea stelei Capella, care se înalţă pe cer; şi acum a urmărit-o cu privirea până ce a ajuns la orizont, aurie şi strălucitoare, în partea întunecată din nord-est, la dreapta fermei. Când steaua a ajuns într-un anumit loc pe care şi-l fixase, dincolo de o ramură desfrunzită, i-a trezit pe ceilalţi şi i-a condus în sus pe coastă, către ulmi. Aproape de vârf s-a strecurat prin gardul viu şi i-a dus pe alee.

Alună îi spusese deja lui Barosanu' despre promisiunea pe care i-a făcut-o lui Cinci, c-o să stea departe de primejdii; iar Barosanu', care se schimbase mult faţă de primele zile, n-a avut nimic împotrivă.

— Dacă asta spune Cinci, ai face bine să-l asculţi, Alună, a zis. Oricum, ne convine. Rămâi în afara fermei, într-un loc sigur, şi o să-i aducem pe iepurii ăia la tine; apoi poţi să iei conducerea şi să ne duci pe toţi de aici.

Ceea ce nu spusese Alună a fost că ideea de a rămâne pe alee a fost propunerea sa şi că Cinci s-a învoit numai pentru că nu l-a putut convinge să-şi scoată cu totul din cap gândul la incursiune.

Ciucit sub o creangă căzută, la marginea aleii, Alună s-a uitat după ceilalţi care îl urmau pe Barosanu' către curtea fermei. Mergeau încet, în stilul iepuresc, ţup, pas şi oprire. Noaptea era neagră, şi curând nu i-a mai văzut, deşi îi auzea mergând pe lângă hambarul cel mare. S-a ghemuit la pământ şi a aşteptat.

Pofta de încăierare a Barosanului a fost împlinită aproape imediat. Pisica pe care a întâlnit-o când a ajuns la capătul hambarului nu era tigrata lui Alună, ci alta: pătată cu portocaliu, negru şi alb (adică femelă); una dintre acele pisici de fermă suple, cu mers repejor, cu mişcări fulgerătoare şi zvâcniri nervoase ale cozii, care şed pe pervaz când plouă ori stau de veghe cocoţate pe saci în

după-amiezele însorite. A apărut iute de după colţul hambarului, a dat cu ochii de iepuri şi a încremenit.

Fără nicio şovăială, Barosanu' s-a repezit la ea, de parcă ar fi fost creanga de fag de pe deal. Dar, chiar mai iute decât el, Păpădie a ţâşnit înainte, i-a tras o zgârietură şi a sărit înapoi. Când pisica s-a răsucit către el, Barosanu' s-a azvârlit pe ea cu toată greutatea din partea cealaltă. Pisica s-a încăierat cu el, muşcând şi zgâriind, iar Barosanu' s-a rostogolit la pământ. Ceilalţi îl auzeau înjurând el însuşi ca o pisică şi luptându-se să o apuce cumva. Apoi şi-a înfipt o labă dinapoi în coastele pisicii şi a izbit-o iute de câteva ori.

Oricine cunoaşte pisicile ştie că nu le place să aibă de-a face cu un atacator hotărât. Un câine care încearcă să fie prietenos cu o pisică se poate alege cu zgârieturi. Dar când acelaşi câine se repede la atac, nu sunt multe pisicile care să stea pe loc, aşteptându-l. Pisica de la fermă a fost uimită de iuţeala şi furia atacului Barosanului. Nu era slabă de înger şi era mare prinzătoare de şobolani, dar a avut ghinionul să dea peste un luptător înverşunat care ardea de dorul încăierării. Când a reuşit să scape de Barosanu', Iuţilă i-a tras una peste bot. Asta s-a dovedit a fi ultima picătură, căci pisica rănită a fugit de-a curmezişul curţii şi s-a făcut nevăzută pe sub gardul de la ocolul vitelor.

Barosanu' sângera din trei zgârieturi adânci, paralele, de pe partea dinăuntru a uneia dintre labele dinapoi. Ceilalţi s-au strâns în jur, lăudându-l, dar le-a tăiat vorba, în vreme ce privea curtea întunecată, încercând să se orienteze.

— Haideţi, a zis. Şi iute, cât mai stă liniştit câinele. Şopronul: cuşca – încotro s-o luăm?

Gălbenel a fost cel care a dibuit curtea cea mică. Alună îşi făcuse griji că uşa şopronului ar fi putut să fie închisă; dar era întredeschisă, şi cei cinci s-au furişat înăuntru unul după altul. În bezna groasă nu desluşeau cuşca, dar îi puteau mirosi şi auzi pe iepuri.

— Mură, a zis Barosanu' repede, vino cu mine şi deschide cuşca. Voi trei staţi de strajă. Dacă se mai arată vreo pisică, trebuie să vă ocupaţi singuri de ea.

— Bine, a zis Păpădie. Las' pe noi.

Barosanu’ şi Mură au găsit balotul de paie şi au urcat pe scânduri. Când au ajuns sus, s-a auzit din cuşcă vocea lui Cimişir:

— Cine-i acolo? Alună-*rah,* te-ai întors?

— Alună-*rah* ne-a trimis, a răspuns Mură. Am venit să vă scoatem din cuşcă. Vreţi să veniţi cu noi?

A fost un moment de tăcere şi oarece mişcare prin fân, apoi Trifoi a răspuns:

— Da, dă-ne drumul.

Mură a găsit, amuşinând, calea către uşa cu plasă de sârmă şi s-a aşezat pe labele din spate, iscodind cu nasul rama şi închizătoarea. Abia după o vreme şi-a dat seama că balamalele de piele sunt destul de moi ca să poată fi roase. Apoi a constatat că sunt atât de bine întinse pe ramă, încât nu le poate prinde cu dinţii. A încercat de câteva ori să le apuce şi, în cele din urmă, s-a aşezat iar pe labele din spate, neputincios.

— Nu cred c-o să ne descurcăm cu uşa asta, a zis. Mă întreb dacă n-o fi altă cale.

În clipa aceea s-a nimerit să se ridice Cimişir şi să se sprijine cu labele din faţă de partea de sus a plasei. Sub greutatea lui, partea de sus a uşii a ieşit un pic în afară, iar balamaua de sus a alunecat puţin pe cuiul care o fixa de cuşcă. Atunci când Cimişir s-a aşezat iar în patru labe, Mură a văzut că balamaua se arcuise şi nu mai era întinsă pe lemn.

— Încearcă acum, i-a zis Barosanului.

Barosanu’ a apucat fâşia de piele cu dinţii şi a tras. Balamaua s-a îndepărtat un pic.

— Pe Frith, i-am venit de hac, a zis Mură, întocmai ca Ducele de Wellington la Salamanca. Avem nevoie doar de timp, asta-i tot.

Balamaua era făcută cu temei şi n-a cedat fără o mulţime de smucituri şi muşcături. Păpădie era din ce în ce mai agitat şi de două ori i-a alarmat degeaba. Barosanu’, dându-şi seama că străjile erau cu nervii încordaţi din cauză că nu făceau altceva decât să vegheze şi să aştepte, a schimbat locul cu el şi l-a trimis pe Iuţilă să-l înlocuiască pe

Mură. Când, în cele din urmă, Păpădie şi Iuţilă au scos fâşia de piele de pe cui, Barosanu' s-a întors la cuşcă. Dar nu păreau să fie mult mai aproape de izbândă. Ori de câte ori unul dintre iepurii dinăuntru se ridica şi se sprijinea cu labele din faţă de partea de sus a plasei, uşa se rotea puţin pe axa scoabei şi pe balamaua de jos. Dar balamaua de jos nu se desprindea. Pufnind pe sub mustăţi de nerăbdare, Barosanu' l-a chemat înapoi pe Mură, aflat pe prag.

— Ce-i de făcut? a întrebat. Avem nevoie de-o vrajă, ca bucata aia de lemn pe care ai împins-o în râu.

Mură s-a uitat la uşă în vreme ce Cimişir împingea dinăuntru. Partea verticală a ramei era prinsă strâns de fâşia de piele de jos, dar era netedă, bine întinsă, n-aveai de unde s-o apuci cu dinţii.

— Împinge invers – împinge din partea asta, a zis. Împinge tu, Barosane. Spune-i celuilalt iepure să se dea deoparte.

Când Barosanu' s-a ridicat şi a împins partea de sus a uşii, cadrul s-a rotit pe dată mult mai mult decât înainte, căci de partea cealaltă a uşii nu era prag care să o oprească. Balamaua de piele s-a răsucit, şi Barosanu' aproape că a căzut în nas. Dacă n-ar fi fost scoaba de fier care oprea răsucirea, ar fi căzut de-a dreptul în cuşcă. Uluit, a făcut un salt înapoi, mârâind.

— Păi, vrajă ai poftit, nu? a zis Mură, mulţumit. Fă-o încă o dată.

Nicio fâşie de piele prinsă la fiecare capăt doar într-un cui cu floarea mare nu rezistă multă vreme la răsuciri repetate. Curând, un cui aproape că nu se mai vedea printre marginile zdrenţuite.

— Ai grijă acum, a zis Mură. Dacă se desprinde brusc, te duci de-a berbeleacul. Trage-o doar cu dinţii.

Peste două minute uşa atârna într-o parte, doar pe scoabă. Trifoi a împins partea cu balamalele şi a ieşit, urmată de Cimişir.

Când şapte făpturi – oameni ori animale – au trudit împreună să învingă ceva care se împotrivea şi în cele din urmă au izbutit, adesea urmează un răgaz – ca şi când ar

simţi că se cuvine să-şi arate respectul faţă de potrivnicul care a luptat atât de bine. Copacul cel mare se prăbuşeşte, frângându-se, scârţâind, foşnindu-şi frunzele, până ce izbeşte pământul, cutremurându-se. Atunci tăietorii de lemne tac şi nu se grăbesc să se aşeze. După câteva ore, nămeţii uriaşi au fost curăţaţi, iar camionul e gata să-i scoată pe oameni din frig şi să-i ducă pe la casele lor. Dar ei mai zăbovesc, rezemaţi în lopeţi, şi doar dau din cap, fără să zâmbească, în vreme ce automobiliştii trec pe lângă ei, fluturând din mâini în semn de mulţumire. Uşa vicleană a cuştii nu mai era acum decât o bucată de plasă de sârmă prinsă pe o ramă; iar iepurii şedeau pe scânduri, amuşinând-o şi împungând-o cu nasul, fără să vorbească. După o vreme, ceilalţi doi locatari ai cuştii, Dafin şi Fâneaţă, au ieşit şi ei, şovăind, şi s-au uitat înjur.

— Unde-i Alună-*rah?* a întrebat Dafin.

— Nu prea departe, a zis Mură. Aşteaptă pe alee.

— Ce-i aceea alee?

— Alee? a zis Mură, surprins. Cu siguranţă…

S-a oprit, căci şi-a dat seama că iepurii ăştia habar n-aveau de alee ori de curtea fermei. N-aveau nicio idee despre cele din jurul lor. Tocmai cugeta la asta când a vorbit Barosanu'.

— Acum nu mai trebuie să aşteptăm, a zis. Ţineţi-vă după mine, cu toţii.

Cimişir s-a uitat în jur.

— Nu ştiu… a început să spună.

— Ei bine, eu ştiu, a zis Barosanu'. Nu trebuie decât să vii cu noi. Nu te gândi la nimic altceva.

Iepurii din cuşcă s-au uitat unii la alţii, uluiţi. Era limpede că le e frică de iepurele voinic şi aspru, cu moţul lui ciudat şi mirosind a sânge proaspăt. Nu ştiau ce să facă şi nici nu pricepeau ce aşteaptă ceilalţi de la ei. Şi-au amintit de Alună; fuseseră entuziasmaţi de forţarea uşii şi curioşi să iasă, după ce a fost deschisă. Dar n-aveau niciun scop şi nici capacitatea să-şi găsească unul. Nu ştiau mai multe despre ceea ce se întâmpla decât un copil care zice că merge şi el cu căţărătorii pe stânci.

Mură s-a simţit descurajat. Ce era de făcut cu ei? Lăsaţi de capul lor, ar fi ţupăit agale prin şopron şi prin curte până puneau gheara pe ei pisicile. Singuri nu erau în stare să fugă până pe dealuri, aşa cum nu erau în stare să zboare până pe lună. Oare nu există o idee simplă care să-i pună în mişcare – măcar pe câţiva dintre ei? S-a întors către Trifoi.

— Nu cred c-ai mâncat vreodată iarbă noaptea, a zis. E mult mai bună ca ziua. Hai să mergem cu toţii să gustăm din ea, bine?

— O, da, a zis Trifoi. Mi-ar plăcea. Dar nu-i primejdios? Ne temem foarte tare de pisici, ştiţi. Vin câteodată şi se uită ţintă la noi prin plasă şi atunci ne trec fiorii.

Asta dovedea măcar un strop de bun-simţ, şi-a zis Mură în sinea lui.

— Iepurele cel mare îi poate ţine piept oricărei pisici, a răspuns. Aproape a omorât una în noaptea asta, când veneam încoace.

— Şi n-are chef să se mai lupte cu una, dacă nu-i silit, a zis Barosanu' aspru. Aşa că, dacă vreţi *cu adevărat* să mâncaţi iarbă la lumina lunii, hai să mergem acolo unde ne aşteaptă Alună-*rah.*

Pe când îi conducea prin curte, Barosanu' a desluşit silueta pisicii pe care o învinsese, urmărindu-i de pe stiva de lemne. Ca orice pisică, era fascinată de iepuri şi nu putea să nu se uite la ei, dar era limpede că n-o ţin curelele pentru altă încăierare şi nu s-a clintit din locul ei cât au traversat curtea.

Mergeau într-un ritm înspăimântător de lent. Cimişir şi Trifoi păreau să fi priceput că e un soi de grabă, şi era limpede că fac tot ce le stă în puteri ca să ţină pasul cu ei, dar ceilalţi doi, după ce au ajuns în curtea cea mică, s-au aşezat pe labele din spate şi s-au uitat în jur prosteşte, cu totul nedumeriţi. După multă zăbavă, în timpul căreia pisica a plecat de pe stiva de lemne şi a pornit tiptil către latura şopronului, Mură a izbutit să-i scoată în curtea fermei. Dar aici, trezindu-se într-un loc şi mai larg, au intrat într-un fel de panică paralizantă, ca aceea care îi copleşeşte uneori pe căţărătorii începători când se pomenesc pe un perete

abrupt. Nu se puteau mişca, stăteau acolo clipind şi holbându-se în jur prin întuneric, fără să ia în seamă ademenirile lui Mură sau ordinele Barosanului. În clipa aceea a doua pisică – tigrata lui Alună – a venit de după colţul îndepărtat al casei şi s-a îndreptat spre ei. Când a trecut pe lângă cuşca lui, labradorul s-a trezit, s-a ridicat, şi-a scos capul şi umerii şi s-a uitat mai întâi într-o parte, apoi în cealaltă. I-a văzut pe iepuri, a alergat până la capătul funiei şi s-a pus pe lătrat.

— Haideţi odată! a zis Barosanu’. Nu putem sta aici. Mergeţi cu toţii pe alee, şi iute.

Mură, Iuţilă şi Gălbenel au ţâşnit imediat, luându-i cu ei pe Cimişir şi pe Trifoi în întunericul de sub hambar. Păpădie a rămas alături de Fâneaţă, rugându-se de ea să se mişte şi aşteptând în orice clipă să simtă cum i se înfig în spinare ghearele pisicii. Barosanu’ a ţupăit până la el.

— Păpădie, i-a şoptit la ureche, pleacă, dacă nu vrei să fii omorât!

— Dar… a început Păpădie.

— Fă ce-ţi zic! a spus Barosanu’.

Zgomotul lătratului era înspăimântător, şi el însuşi era în pragul panicii. Păpădie a mai şovăit un pic. Apoi a lăsat-o pe Fâneaţă şi a zbughit-o în sus pe alee, alături de Barosanu’.

I-au găsit pe ceilalţi strânşi în jurul lui Alună, la poalele taluzului. Cimişir şi Trifoi tremurau şi păreau sleiţi de puteri. Alună vorbea cu ei, liniştindu-i, dar s-a întrerupt când a apărut din întuneric Barosanu’. Dulăul se oprise din lătrat şi era linişte.

— Suntem toţi aici, a zis Barosanu’. Plecăm, Alună?

— Dar erau patru iepuri în cuşcă, a zis Alună. Unde-s ceilalţi doi?

— În curtea fermei, a zis Mură. N-am putut face nimic cu ei; şi apoi câinele a început să latre.

— Da, am auzit. Vrei să zici că-s pe-afară?

— O să fie curând mult mai pe-afară, a zis Barosanu’, mânios. Pisicile sunt acolo.

— Şi atunci de ce i-aţi lăsat?

— Pentru că nu se mişcau. Era destul de rău şi înainte să înceapă câinele.

— Câinele e legat? a întrebat Alună.

— Da, e legat. Dar te aştepţi ca vreunui iepure să nu-i pese că stă la câţiva paşi de un câine furios?

— Nu, fireşte că nu, a zis Alună. Ai făcut adevărate minuni, Barosane. Tocmai îmi spuneau, înainte să vii, că i-ai tras uneia dintre pisici aşa o scărmăneală, că n-a îndrăznit să se mai arate. Acuma, uite ce-i, crezi că poţi, împreună cu Mură, Iuţilă şi Gălbenel, să-i duci pe iepurii ăştia doi la sălaş? Teamă mi-e că s-ar putea să aveţi nevoie de cea mai mare parte din noapte. Ei nu pot să meargă prea repede, şi o să trebuiască să ai răbdare cu ei. Păpădie, vrei, te rog, să vii cu mine?

— Unde, Alună-*rah?*

— Să-i aducem pe ceilalţi doi, a zis Alună. Eşti cel mai iute de picior, aşa că n-o să fie primejdios pentru tine, nu? Acuma, Barosane, fii bun şi nu mai pierde vremea pe-aici. Ne vedem mâine.

Înainte ca Barosanu' să-i fi putut răspunde, a dispărut pe sub ulmi. Păpădie a rămas pe loc, uitându-se, nesigur, la Barosanu'.

— O să faci ce ţi-a zis? a întrebat Barosanu'.

— Dar tu? a zis Păpădie.

Barosanului nu i-a trebuit decât o clipă ca să priceapă că dacă zice nu, o să urmeze un haos deplin. Nu-i putea duce pe toţi ceilalţi înapoi la fermă, şi nu-i putea lăsa singuri. A bodogănit ceva despre Alună, că-i *embleer* isteţu' naibii, i-a tras una după ceafă lui Gălbenel ca să lase-n pace susaiul pe care se apucase să-l ronţăie şi şi-a condus cei cinci iepuri peste taluz, în câmp. Păpădie, rămas singur, s-a dus după Alună în curtea fermei.

Pe când cobora pe lângă hambar, l-a auzit pe Alună în mijlocul curţii, aproape de iepuroaica Fâneaţă. Iepurii nu se clintiseră din locurile unde erau când el şi cu Barosanu' i-au părăsit. Dulăul se întorsese în cuşca lui; dar, chiar dacă nu putea să-l vadă, simţea că e treaz şi atent. A ieşit cu băgare de seamă din umbra hambarului şi s-a apropiat de Alună.

— Stau un pic la taifas cu Fâneaţă, a zis Alună. Îi povesteam că avem oleacă de mers. Crezi c-ai putea face un salt până la Dafin, să-l aduci încoace?

Vorbea aproape cu voioşie, dar Păpădie îi vedea ochii măriţi şi tremurul uşor al labelor din faţă. El însuşi simţea acum ceva neobişnuit în aer – un fel de luminozitate. Părea să existe undeva, departe, o vibraţie ciudată. S-a uitat în jur după pisici şi a văzut, aşa cum se temea, că stau amândouă ghemuite în faţa casei, ceva mai departe.

Faptul că nu se încumetau să se apropie era meritul Barosanului; dar nu se dădeau duse de acolo. Privind peste curte la ele, Păpădie a simţit brusc un val de spaimă.

— Alună! a şoptit. Pisicile! Frith apără şi păzeşte, ce-i cu lucirea aia verde din ochii lor? Uite!

Alună s-a aşezat iute pe labele din spate, şi atunci Păpădie a făcut un salt înapoi, îngrozit de-a binelea, pentru că ochii lui Alună ardeau în întuneric cu o lucire adâncă, roşie. În clipa aceea, vibraţia zumzăitoare s-a auzit mai tare, acoperind bătaia vântului nopţii prin ulmi. Apoi toţi cei patru iepuri au rămas neclintiţi, de parcă i-ar fi împietrit lumina bruscă, orbitoare, care s-a scurs peste ei ca o rupere de nori. Chiar şi instinctul le era amorţit în această lumină groaznică. Dulăul a lătrat, apoi a tăcut iar. Păpădie a încercat să se mişte, dar n-a fost în stare. Strălucirea îngrozitoare părea că-i străpunge creierul.

Maşina, care urcase pe alee şi peste culmea de sub ulmi, a mai mers câţiva metri şi s-a oprit.

— Iaca, îs pe-afar' epurii lu' Lucy!

— A! Hai şi i-om băga degrab' la loc. Lasă luminile alea aprinse!

Sunetul vocilor omeneşti venind de dincolo de lumina aceea cumplită l-a făcut pe Alună să-şi vină în fire. Nu putea să vadă, dar şi-a dat seama că nu se întâmplase nimic cu auzul ori cu mirosul. A închis ochii şi pe dată şi-a amintit unde este.

— Păpădie! Fâneaţă! Închideţi ochii şi fugiţi! a zis.

Peste o clipă a simţit mirosul de licheni şi de umezeală răcoroasă a unuia dintre pilonii de piatră. Era sub hambar.

Păpădie era lângă el, iar un pic mai departe era Fâneaţă. Afară se auzea cum bocancii bărbaţilor zgârie şi râcâie pietrele.

— Aşea! Du-te pe la spate.

— N-ajunge iei departe!

— Păi atuncea prinde-l!

Alună s-a dus lângă Fâneaţă.

— Mă tem că va trebui să-l lăsăm pe Dafin, a zis. Ţine-te după mine.

Rămânând sub podeaua ridicată a hambarului, au fugit înapoi, către ulmi. Glasurile bărbaţilor au rămas în urmă. Când au ieşit în iarba de lângă alee, au aflat întunericul din spatele farurilor plin de gaze de eşapament – un miros duşmănos, sufocant, care i-a făcut să se simtă şi mai năuciţi. Fâneaţă s-a aşezat iar, şi n-a mai fost chip să o convingă să se urnească.

— N-ar trebui s-o lăsăm aici, Alună-*rah?* a întrebat Păpădie. La urma urmei, oamenii n-o să-i facă niciun rău – l-au prins pe Dafin şi l-au dus înapoi în cuşcă.

— Dacă era iepure, aş fi zis da, a răspuns Alună. Dar avem nevoie de iepuroaica asta. De aceea am venit.

În clipa aceea a ajuns la ei mirosul de beţigaşe albe care ard şi au auzit bărbaţii întorcându-se prin curtea fermei. S-a auzit zăngănit de metal, pe când scociorau prin maşină. Sunetul a părut să o trezească pe Fâneaţă. S-a uitat la Păpădie.

— Nu vreau să mă-ntorc în cuşcă, a zis.

— Eşti sigură? a întrebat Păpădie.

— Da. Merg cu voi.

Pe dată, Păpădie s-a îndreptat către gardul viu. De-abia când a trecut prin el şi a ajuns în şanţul de dincolo şi-a dat seama că se află de cealaltă parte a aleii, nu în partea din care veniseră. Era într-un şanţ necunoscut. Dar nu părea să fie nimic îngrijorător – şanţul ducea în jos, pe coastă, şi aceea era calea spre casă. A înaintat încet de-a lungul lui, aşteptându-l pe Alună să-i prindă din urmă.

Alună a traversat aleea la câteva clipe după Păpădie şi Fâneaţă. În spatele său i-a auzit pe bărbaţi îndepărtându-se

de *hrududu.* Când a ajuns în vârful taluzului, raza unei lanterne a luminat în susul aleii şi i-a prins ochii roşii şi coada albă dispărând în gardul viu.

— Iaca epuroiu sălbatic!

— A! Gândesc c-ai noştri nu-s prea departe. S-or fi dus colo-şa cu el, vezi? Hai s-aruncăm o privire.

În şanţ, Alună i-a ajuns pe Fâneaţă şi Păpădie sub o grămadă de rugi de mure.

— Mergi mai departe repede, dacă poţi, i-a zis lui Fâneaţă. Oamenii vin după noi.

— Nu putem merge mai departe, Alună, a zis Păpădie, fără să ieşim din şanţ. E astupat.

Alună a adulmecat înaintea sa. Dincolo de rugi, şanţul era astupat de un morman de pământ, buruieni şi gunoaie. Trebuia să iasă în loc deschis. Deja oamenii trecuseră de taluz şi lumina lanternei scotocea prin gardul viu şi prin rugii care erau chiar deasupra capetelor lor. Apoi, la numai câţiva metri, paşi grei au făcut să vibreze buza şanţului. Alună s-a răsucit către Păpădie.

— Ascultă, a zis, o să fug peste colţul câmpului, de la şanţul ăsta la celălalt, ca să mă vadă. Cu siguranţă o să încerce să ţină lumina aia pe mine. Cât fac ei asta, tu şi Fâneaţă urcaţi taluzul, luaţi-o pe alee şi fugiţi până la şopronul cu napi. Vă puteţi ascunde acolo, şi apoi o să vin şi eu. Gata?

Nu era timp de discuţii. Peste o clipă Alună a ţâşnit aproape de sub picioarele bărbaţilor şi a fugit peste câmp.

— Uite-l, mă!

— Atuncea ţine lampa pe iei. Iac-aşa, nu mişca!

Păpădie şi Fâneaţă au zbughit-o peste taluz şi au sărit pe alee. Alună, cu raza lanternei după el, aproape ajunsese la celălalt şanţ, când a simţit o lovitură puternică într-una dintre labele din spate şi o durere arzătoare, ascuţită, într-o parte. Zgomotul cartuşului s-a auzit peste o clipă. Pe când se rostogolea într-o tufă de urzici de pe fundul şanţului, i-a revenit intens parfumul florilor de bob în asfinţit. Nu ştiuse că oamenii au o puşcă.

Alună s-a târât printre urzici, trăgând după el piciorul

vătămat. În câteva clipe oamenii aveau să pună pe el lumina lanternei şi să-l ridice de jos. S-a împleticit de-a lungul peretelui şanţului, simţind cum îi curge sângele pe picior. Deodată i-a venit o adiere într-o parte a nasului, un miros de umezeală, de putreziciune, şi un sunet gol, cu ecou. Era la gura unui canal de drenare care se vărsa în şanţ – un tunel neted şi rece, mai strâmt decât o vizuină de iepure, dar destul de larg. Cu urechile lăsate pe spate şi cu burta lipită de podeaua udă, s-a târât prin canal, împingând în faţa lui un pic de noroi subţire, şi a rămas aşa, nemişcat, simţind cum se apropie tropăitul bocancilor.

— Nu poci zice, John, dacă l-ai pălit ori ba.

— Ba l-am pălit. Îi sânge colo-şa, vezi?

— Da, da’ asta nu-nsamnă ni’ic. Poa’ să fie acum cine ştie unde. Io zic că l-ai perdut.

— Io zic că-i în urzici.

— Atuncea să ne uităm.

— Nu, nu-i acilea.

— Păi nu putem bănănăi p-acilea naibii toată noaptea. Tre’ să-i prindem p-ăi de-or scăpat din cuşcă. Nu trebuia să tragi, John. I-ai băgat în spărieţi, vezi? Poţ’ să-l caţi p-acilea mâne, dac-o fi acilea.

S-a lăsat iarăşi liniştea, dar Alună stătea tot neclintit în răcoarea plină de şoapte a tunelului. A fost cuprins de o osteneală rece şi a trecut într-o stare de amorţeală visătoare, plină de spasme şi de durere. După o vreme, un firişor de sânge a început să se prelingă peste buza canalului de drenare în şanţul gol, răscolit de bocanci.

Barosanu’, ghemuit alături de Mură în paiele din şopronul vitelor, a sărit, gata de fugă, când a auzit împuşcătura, la vreo două sute de metri mai sus, pe alee. S-a stăpânit şi s-a răsucit către ceilalţi.

— Nu fugiţi! a zis iute. Oricum, unde vreţi să fugiţi? Nu-s vizuini pe-aici.

— Mai departe de puşcă, a răspuns Mură, căruia i se vedea albul ochilor.

— Staţi! a zis Barosanu’, ciulind urechile. Fug în jos pe

alee. Îi auziţi?

— Nu aud decât doi iepuri, a zis Mură după o vreme, şi unul pare la capătul puterilor.

S-au uitat unul la altul şi au aşteptat. Apoi Barosanu’ s-a ridicat din nou.

— Staţi aici cu toţii, a zis. Mă duc să-i aduc înăuntru.

Afară, pe marginea aleii, a dat peste Păpădie zorind-o pe Fâneaţă, care şchiopăta şi era foarte obosită.

— Haideţi aici iute, a zis Barosanu’. Pentru numele lui Frith, unde-i Alună?

— Oamenii l-au împuşcat, a răspuns Păpădie.

S-au întors la ceilalţi cinci iepuri din paie. Păpădie n-a aşteptat întrebările.

— L-au împuşcat pe Alună, a zis. L-au prins pe Dafin ăla şi l-au băgat înapoi în cuşcă. Apoi au venit după noi. Eram toţi trei la capătul astupat al unui şanţ. Alună a ieşit de bunăvoie ca să le abată atenţia de la noi şi să putem pleca. Dar n-am ştiut că aveau o puşcă.

— Eşti sigur că l-au omorât? a zis Iuţilă.

— Nu l-am văzut lovit, dar erau foarte aproape de el.

— Mai bine aşteptăm, a zis Barosanu’.

Au aşteptat mult timp. În cele din urmă Mură şi Barosanu’ au urcat cu băgare de seamă aleea. Au găsit fundul şanţului răscolit de bocanci şi pătat cu sânge şi s-au întors să le spună celorlalţi.

Drumul înapoi, cu cei trei iepuri din cuşcă şontâcăind, a durat mai mult de două ceasuri trudnice. Toţi erau descurajaţi şi mâhniţi. Când au ajuns, în cele din urmă, la poalele dealului, Barosanu’ le-a spus lui Mură, Iuţilă şi Gălbenel să-i lase acolo şi să meargă la sălaş. Cei trei s-au apropiat de făget când se crăpa de ziuă, şi un iepure a alergat în întâmpinarea lor prin iarba udă. Era Cinci. Mură s-a oprit şi l-a aşteptat, în vreme ce ceilalţi doi au mers mai departe în tăcere.

— Cinci, a zis, avem veşti rele. Alună…

— Ştiu, a răspuns Cinci. Acum ştiu.

— Cum de ştii? a întrebat Mură, uluit.

— Când veneaţi prin iarbă, adineaori, a zis Cinci cu voce

foarte scăzută, era un al patrulea iepure în urma voastră, şchiopătând şi plin de sânge. Am alergat să văd cine e, şi apoi n-aţi mai fost decât trei, unul lângă altul.

S-a oprit şi a privit peste deal, ca şi cum încă-l mai vedea pe iepurele însângerat care se topise în lumina scăzută. Apoi, cum Mură nu mai zicea nimic, a întrebat:

— Ştii ce s-a întâmplat?

După ce Mură i-a spus, Cinci s-a întors în sălaş şi a coborât în vizuina lui goală. Puţin mai târziu Barosanu' i-a adus pe deal pe iepurii din cuşcă şi i-a chemat îndată pe toţi în Fagure. Cinci nu s-a arătat.

Străinii au avut parte de o primire posomorâtă. Nici măcar Clopoţel n-a izbutit să găsească o vorbă voioasă. Pe Păpădie îl chinuia gândul c-ar fi putut să-l oprească pe Alună să fugă din şanţ. Întâlnirea s-a încheiat cu o tăcere mohorâtă şi un *silflay* fără tragere de inimă.

Mai târziu, în acea dimineaţă, Laur s-a întors în sălaş şchiopătând. Dintre cei trei însoţitori, doar Argintiul era vioi şi nevătămat. Cruşin avea botul rănit, iar Căpşună tremura şi era limpede că e bolnav de oboseală. Nu mai era cu ei niciun alt iepure.

26.
Cinci în lumea de dincolo

> În călătoria lui cumplită, după ce şamanul a rătăcit prin codri întunecaţi şi peste şiruri mari de munţi, [...] ajunge la o deschizătură din pământ. Acum începe cea mai grea parte a aventurii. Adâncurile lumii de dedesubt se deschid în faţa sa.
>
> Uno Harva, citat de Joseph Campbell
> în *Eroul cu o mie de feţe*

Cinci stătea culcat pe podeaua de pământ a vizuinii. Afară, dealurile erau nemişcate în căldura puternică, strălucitoare a amiezii. Rouă şi funigeii se uscaseră devreme în iarbă, iar pe la jumătatea dimineţii cintezoii au amuţit. Acum, pe întinderile pustii de iarbă sârmoasă aerul se clătina. Pe cărarea care trecea pe lângă sălaş, fire strălucitoare de lumină – apoasă, un miraj – se prelingeau şi sclipeau prin iarba cea mai scurtă şi mai moale. De departe, copacii de la liziera făgetului păreau plini de umbre mari, groase, pe care nu era în stare să le străpungă ochiul orbit de lumină. Singurul sunet era zipzipul lăcustelor, singurul miros era cel al lămâiţei încălzite.

În vizuină, Cinci a dormit şi s-a trezit şi iar a dormit cât a ţinut căldura zilei, zbuciumându-se şi zgrepţănând, în vreme ce umezeala dispărea din pământul de deasupra. Odată, când s-a scurs din boltă nişte praf, a sărit din somn şi s-a pomenit la gura tunelului înainte să se trezească de-a binelea şi să se întoarcă în culcuş. De câte ori se trezea, îşi amintea de pierderea lui Alună şi retrăia cunoaşterea care l-a străpuns când iepurele umbrit, şchiopătând, a dispărut la ivirea zorilor pe deal. Unde era acum acel iepure? Unde s-a dus? A început să-l urmărească pe căile întortocheate ale gândurilor sale, peste creasta rece, plină de rouă, şi jos, în ceaţa zorilor care învăluia câmpurile de dedesubt.

Ceaţa s-a învârtejit în jurul lui Cinci, în vreme ce se strecura printre scaieţi şi urzici. Acum nu-l mai vedea în

faţa sa pe iepurele care şchiopăta. Era singur şi speriat, şi totuşi desluşind sunete şi mirosuri de mult ştiute – ale câmpului unde se născuse. Ierburile dese ale verii dispăruseră. Se afla sub tufele golaşe de scoruş şi porumbarul înflorit din martie. Trecea pârâul, urca pe coastă către alee, către locul în care Alună şi el au dat de scândura cu cuvinte. Oare o mai fi acolo scândura? A privit cu sfială în susul coastei. Priveliştea era mâzgălită de ceaţă, dar când s-a apropiat de culme a văzut un bărbat care îşi făcea de lucru cu o grămadă de unelte – un hârleţ, o funie şi alte chestii mai mici, despre care Cinci nu ştia la ce folosesc. Scândura era culcată pe pământ. Era mai mică decât ţinea el minte şi era ţintuită pe un singur stâlp lung, pătrat, ascuţit la celălalt capăt, ca să fie înfipt în pământ. Suprafaţa scândurii era albă, aşa cum o văzuse înainte, şi acoperită cu linii negre şi ascuţite, ca nişte beţe. Cinci a ajuns şovăielnic în vârful coastei şi s-a oprit aproape de bărbat, care se uita într-o groapă adâncă şi îngustă de la picioarele lui. Bărbatul s-a răsucit către Cinci cu acel soi de amabilitate pe care un căpcăun ar putea să i-o arate unei victime despre care amândoi ştiu c-o s-o omoare şi-o s-o înfulece oricând pofteşte.

— Aha! Şi ce-oi face oare io p-acilea? a întrebat bărbatul.

— *Ce* faci? a zis Cinci, privindu-l ţintă şi foindu-se de frică.

— Păi, doară aşăz pancarta aiasta, a zis bărbatul. Şi zic c-oi vrea să ştii de ce fac aiasta, hm?

— Da, a şoptit Cinci.

— Îi pintru Alună, a zis bărbatul. Că acolo unde-i iel, vez' tu, trăbă să punem o-nştiinţare, despre iei. Şi ce crez' tu că zice, hm?

— Nu ştiu, a zis Cinci. Cum… cum poate o scândură să spună ceva?

— Aha, păi poate, vez' tu? a răspuns bărbatul. Aicia s-arată că noi ştim ce nu ştii tu. D-aia noi vă omorâm când avem chef. Acuma vrai să te uiţi bine la pancarta d-acilea, ş-apoi se prea poate să ştii mai multe ca acuma.

În penumbra vineţie, ceţoasă, Cinci s-a uitat la scândură.

În vreme ce privea, beţele negre au pâlpâit pe suprafaţa albă. Şi-au înălţat căpşoarele ascuţite, colţuroase şi s-au pus pe flecărit ca nişte pui de nevăstuică. Sunetul, batjocoritor şi crud, i-a ajuns la urechi înfundat, ca şi cum ar fi fost amortizat de nisip ori pânză de sac. „În amintirea lui Alună-*rah!* În amintirea lui Alună-*rah!* În amintirea lui Alună-*rah!* Ha ha ha ha ha ha!”

— Păi, acolo iaste, vez’ tu? a zis bărbatul. Şi io trăbă să-l spânzur colo-şa, pe pancarta aiasta. Adică, de cum o pun ca lumea-n picioare. Cum spânzuri o gaiţă ori vr’o ermină. Aha! O să-l spânzur.

— Nu! a strigat Cinci. Nu, n-o să faci asta!

— Numa’ că n-am pus laba pe el, vez’ tu? a zis bărbatul. D-aia nu pot isprăvi. Nu pot să-l spânzur, că s-o dus pe gaura aia afurisită[25], iaca unde s-a dus. S-o dus pe gaura aia afurisită taman când îmi picase-n mână, şi nu-l pot scoate de colo-şa.

Cinci s-a furişat până lângă bocancii bărbatului şi s-a uitat în gaură. Era rotundă, un cilindru din argilă arsă care dispărea vertical în pământ. A strigat: „Alună! Alună!” Departe, în josul găurii, ceva s-a mişcat, şi Cinci se pregătea să strige iar. Atunci bărbatul s-a aplecat şi l-a pocnit între urechi.

Cinci se zbătea într-un nor gros de pământ, moale şi prăfos. Cineva zicea: „Linişteşte-te, Cinci, linişteşte-te!” S-a ridicat din culcuş. Avea pământ în ochi, în urechi şi în nări. Nu putea mirosi. S-a scuturat şi a zis:

— Cine-i?

— Sunt Mură. Am venit să văd ce faci. E în ordine; a căzut un pic din boltă, asta-i tot. Azi a căzut pământ din bolţi în tot sălaşul – e căldura. Oricum, te-a trezit dintr-un coşmar, bag mâna-n foc. Te zvârcoleai şi-l strigai pe Alună. Bietul de tine! Ce nenorocire! Trebuie să încercăm s-o suportăm cât mai bine. Toţi o să ne oprim cândva din alergare, ştii bine. Se spune că Frith cunoaşte toţi iepurii, pe fiecare dintre ei.

— E seară? a întrebat Cinci.

---

[25] În original, *bloody* – se poate traduce şi prin „însângerat” (n. tr.).

— Nu, încă nu. Dar e mult după *ni-Frith.* Laur şi ceilalţi s-au întors. Căpşună e foarte bolnav, şi n-au adus cu ei iepuroaice – niciuna. Mai rău de-atât nici că se putea. Laur încă doarme – era stors de ultimul strop de vlagă. A zis că ne spune în seara asta ce s-a întâmplat. Când i-am spus de bietul Alună a zis… Cinci, nu mă asculţi. Presupun c-ai prefera să-mi ţin gura.

— Mură, a zis Cinci, ştii locul în care era Alună când a fost împuşcat?

— Da, Barosanu' şi cu mine ne-am dus şi ne-am uitat în şanţ înainte să ne întoarcem. Dar nu trebuie…

— Poţi să mergi acum cu mine până acolo?

— Să mă întorc acolo? O, nu. E drum lung, Cinci, şi la ce-ar folosi? Primejdia şi vipia asta cumplită, şi n-ai face decât să te mâhneşti şi mai tare.

— Alună nu-i mort, a zis Cinci.

— Ba da, oamenii l-au luat cu ei. Cinci, am văzut sângele.

— Da, dar nu l-ai văzut pe Alună, pentru că nu-i mort, Mură, trebuie să faci ce-ţi cer.

— Ceri prea mult.

— Atunci o să trebuiască să merg singur. Însă ceea ce-ţi cer e să vii să-i salvezi viaţa lui Alună.

Când, în cele din urmă, Mură s-a învoit, călcându-şi pe inimă, şi au pornit în jos pe deal, Cinci a mers aşa repede, de parcă fugea să se ascundă de vreo primejdie. Mereu îl îmboldea pe Mură să dea zor. Câmpurile erau pustii în văpaia soarelui. Toate făpturile mai mari decât muştele se adăpostiseră de căldură. Când au ajuns la şoproanele din apropiere, lângă alee, Mură a început să explice cum s-a întors împreună cu Barosanu' să caute; dar Cinci i-a tăiat iute vorba.

— E nevoie să ajungem în susul coastei, ştiu asta; dar trebuie să-mi arăţi şanţul.

Ulmii erau neclintiţi. Nu se auzea nici cel mai slab sunet printre frunze. Şanţul era năpădit de turiţă, cucută şi vrejuri lungi de mutătoare înflorită. Mură l-a dus la tufa de urzici strivită de bocanci şi Cinci a stat nemişcat acolo, amuşinând şi privind în jur, fără o vorbă. Mură se uita la el

cu jale. O pală de vânt s-a furişat peste câmp, iar o mierlă a început să cânte pe undeva, dincolo de ulmi. În cele din urmă, Cinci a pornit prin şanţ. Gâzele îi bâzâiau pe la urechi, şi deodată un norişor de muşte s-a ridicat, deranjat, de pe o piatră care ieşea în afară. Nu, nu o piatră. Era netedă şi avea forma regulată – o buză rotundă din argilă arsă. Gura cafenie a unui canal de drenare, înnegrită în partea de jos de un fir subţire de sânge uscat: sânge de iepure.

— Gaura însângerată! a şoptit Cinci. Gaura însângerată!

S-a uitat în deschizătura întunecată. Era astupată. Astupată de un iepure. I se simţea din plin mirosul. Un iepure al cărui puls slab abia putea fi auzit, amplificat în tunelul strâmt.

— Alună? a zis Cinci.

Mură a apărut imediat lângă el.

— Ce e, Cinci?

— Alună e în gaură, a zis Cinci, şi e viu.

27.
„Nu-ţi poţi închipui dacă n-ai fost acolo”

Pe Dumnezeu de la mine, nu mai vezut eu la aşa oameni.

Signor Piozzi, citat de Cecilia Thrale

În Fagure, Barosanu’ şi Laur aşteptau să înceapă a doua adunare de la pierderea lui Alună. În vreme ce aerul se răcorea, iepurii s-au trezit şi, unul câte unul, au coborât prin tunelurile care duceau la culcuşuri. Toţi erau mohorâţi şi aveau inima îndoită. La fel ca durerea unei răni grave, efectul unui şoc profund se simte abia după o vreme. Când unui copil i se spune pentru prima oară în viaţa lui că o persoană pe care o cunoştea a murit, chiar dacă nu se îndoieşte, se prea poate să nu înţeleagă cum vine asta şi să întrebe după aceea – şi poate nu numai o dată – unde e persoana moartă şi când se întoarce. Atunci când Ulcică a plantat în el însuşi, ca pe un copac întunecat, gândul că Alună nu se mai întoarce niciodată, uluirea i-a depăşit mâhnirea; şi uluirea aceasta a văzut-o peste tot la tovarăşii lui. Chiar dacă nu se confruntau cu vreo criză care să ceară fapte şi nimic nu-i împiedica să-şi ducă viaţa în sălaş ca înainte, iepurii erau copleşiţi de convingerea că norocul îi părăsise. Alună era mort, iar expediţia lui Laur dăduse greş cu totul. Ce avea să urmeze?

Laur, slăbit, cu blana zbârlită plină de cornăţel şi scaieţi, vorbea cu cei trei iepuri din cuşcă, liniştindu-i cât putea mai bine. Nimeni nu putea zice acum că Alună şi-a azvârlit viaţa pe apa Sâmbetei într-o farsă nechibzuită. Cele două iepuroaice erau singurul câştig cu care se aleseseră; singurul capital al sălaşului. Dar era atât de limpede că nu se simt în largul lor în locul cel nou, încât Laur lupta deja cu propria credinţă că nu se pot aştepta la cine ştie ce de la ele. Iepuroaicele care sunt nemulţumite şi crispate tind să nu fie fertile; şi cum puteau iepuroaicele astea să se simtă ca acasă în condiţii necunoscute şi într-un loc în care fiecare era pierdut în gânduri aşa de triste? Poate că aveau

să moară, ori să plece de acolo. S-a înhămat din nou la sarcina de a le spune că e sigur că-i aşteaptă vremuri mai bune; şi, pe când rostea asta, se simţea cel mai puţin convins dintre toţi.

Barosanu' îl trimisese pe Ghindă să vadă dacă mai e cineva care n-a venit. Ghindă s-a întors şi a spus că-i e rău lui Căpşună şi că n-a putut să dea nici de Mură, nici de Cinci.

— Ei bine, lasă-l în pace pe Cinci, a zis Barosanu'. Sărmanul de el, aş zice c-o să-i fie mai bine singur pentru o vreme.

— Dar nu-i în vizuina lui, a zis Ghindă.

— N-are importanţă, a zis Barosanu'.

Dar apoi s-a gândit: „Cinci şi Mură? Să fi părăsit sălaşul fără să spună nimănui? Dacă au plecat, ce-o să se întâmple când află ceilalţi?" Oare n-ar trebui să-l roage pe Kehaar să pornească în căutarea lor cât mai e lumină? Şi dacă Kehaar îi găseşte, apoi ce? Doar nu pot fi siliţi să se întoarcă. Ori, dac-ar fi siliţi, la ce bun, dacă ei vor să plece? În clipa aceea Laur a început să vorbească, şi s-a făcut linişte.

— Ştim toţi că suntem la ananghie, a zis Laur, şi cred că nu după multă vreme o să trebuiască să discutăm ce-i mai bine să facem. Dar mi-am zis că mai întâi de toate trebuie să vă spun cum se face că noi patru – Argintiul, Cruşin, Căpşună şi cu mine – ne-am întors fără iepuroaice. Nu trebuie să-mi amintiţi că atunci când am pornit la drum credeam cu toţii c-o să fie simplu. Şi iată-ne aici, cu unul dintre noi bolnav, unul rănit şi cu mâinile goale. Vă întrebaţi cu toţii de ce.

— Nu te-nvinuieşte nimeni, Laur, a zis Barosanu'.

— Nu ştiu dac-ar trebui ori ba să fiu învinuit, a răspuns Laur. Dar o să-mi spuneţi voi după ce auziţi povestea. În dimineaţa în care am plecat era o vreme potrivită pentru *hlessil* care se află pe drum, şi am simţit cu toţii că nu-i nicio grabă. Era răcoare, îmi amintesc, şi părea că va mai trece o vreme până ce ziua o să fie cu adevărat senină, fără pic de nor. E o fermă nu prea departe de celălalt capăt al făgetului şi, cu toate că oamenii nu umblă aşa devreme,

nu-mi dădea inima ghes să merg într-acolo, aşa că am rămas pe deal, în partea dinspre asfinţit. Ne aşteptam cu toţii să ajungem la o râpă, dar pe partea aceea nu e un perete abrupt ca acela dinspre miazănoapte. Platoul ajunge până departe, deschis, uscat şi pustiu. Sunt o mulţime de ascunzişuri pentru iepuri – grâu nesecerat, garduri vii şi taluzuri –, dar nu pădure cu adevărat; numai câmpuri întinse, netede, de pământ afânat, cu bucăţi mari şi albe de cremene. Nădăjduiam că poate o să ne pomenim în soiul de locuri cu care suntem învăţaţi – pajişti şi păduri dar nu s-a întâmplat aşa. Oricum, am găsit o cărare mărginită pe o parte de un gard viu stufos şi am hotărât să o urmăm. Am mers fără grabă şi ne-am oprit de multe ori, pentru că eu aveam grijă să nu dăm peste *elil.* Sunt sigur că mişună pe acolo hermine şi vulpi, şi nu prea ştiam ce am fi făcut dacă ne întâlneam cu vreuna.

— Sunt sigur c-am trecut prin apropierea unei nevăstuici, a zis Argintiul. I-am simţit mirosul. Dar ştii cum e cu *elil* – dacă nu-s ieşiţi la vânătoare, adesea nu te bagă în seamă. Am lăsat foarte puţin miros şi ne-am îngropat *hraka,* de parc-am fi fost pisici.

— Şi, înainte de *ni-Frith,* a continuat Laur, cărarea ne-a dus la o fâşie lungă şi îngustă de pădure care se încrucişa cu drumul nostru. Pădurile astea-s ciudate, nu credeţi? Cea de care zic nu era mai lată ca făgetul de deasupra noastră, dar se întindea cât vedeai cu ochii şi de-o parte, şi de cealaltă, într-o linie ca trasă cu aţa. Nu-mi plac liniile ca trase cu aţa: le fac oamenii. Şi, cum era de aşteptat, am dat de un drum alături de pădurea asta. Era un drum pustiu, gol, dar tot nu voiam să zăbovesc pe-acolo, aşa că am intrat în pădure şi am ieşit pe partea cealaltă. Kehaar ne-a zărit în câmpia de dincolo şi ne-a spus să ne schimbăm un pic direcţia. L-am întrebat pe unde suntem şi a zis că pe la jumătatea drumului, aşa că m-am gândit c-ar fi bine să căutăm un loc în care să ne petrecem noaptea. N-aveam de gând să rămânem în loc deschis, şi în cele din urmă am scobit nişte culcuşuri în fundul unei gropi mici peste care am dat. Apoi am mâncat pe săturate şi am petrecut o

noapte liniştită.

Nu cred că trebuie să vă povestesc în amănunt călătoria. După ce am mâncat de dimineaţă, s-a pornit ploaia, însoţită de un vânt rău, rece, aşa c-am stat în culcuşuri până după *ni-Frith.* Atunci s-a luminat, şi am pornit mai departe. Nu era prea plăcut din pricina umezelii, dar când dădea să se însereze ne-am zis c-ar trebui să fim prin apropierea sălaşului. Tocmai mă uitam în jur, când un iepure de câmp s-a ivit din iarbă, şi l-am întrebat dacă ştie vreun sălaş mare aflat prin apropiere.

„Efrafa[26]!” a întrebat el. „Mergeţi la Efrafa?”

„Dacă aşa îi zice”, am răspuns eu.

„Cunoaşteţi sălaşul?”

„Nu”, am zis, „nu-l cunoaştem. Vrem să ştim unde e.”

„Păi”, a zis, „sfatul meu e s-o luaţi la goană, şi fără întârziere.”

Tocmai mă întrebam ce să-nţeleg din asta, când dintr-odată, trei iepuri voinici s-au ivit de după taluz, întocmai cum am făcut eu în noaptea când am venit să te arestez, Barosane; iar unul dintre ei a zis:

„Puteţi să-mi arătaţi semnele?”

„Semnele?” am zis eu. „Care semne? Nu pricep.”

„Nu sunteţi din Efrafa?”

„Nu”, am zis, „acolo mergem. Suntem străini.”

„Veniţi cu mine.”

Nu „Veniţi de departe?” ori „Sunteţi uzi leoarcă?” sau ceva de soiul ăsta.

Aşadar, iepurii ne-au luat cu ei în jos pe taluz şi aşa am ajuns în Efrafa, cum îi zic ei. Şi ar trebui să vă spun câte ceva despre ea, ca să pricepeţi ce şleahtă de smiorcăiţi şi scurmători prin garduri vii suntem noi aici.

Efrafa e un sălaş mare, mult mai mare decât cel din care am venit noi – adică al Threarahului. Şi singura teamă a fiecărui iepure din ea e că oamenii o să-i găsească şi o să-i infecteze cu orbirea albă. Întregul sălaş e organizat astfel încât să-şi ascundă existenţa. Toate intrările sunt ascunse,

---

[26] Accentul e pe prima silabă, nu pe a doua, ca în cuvântul „regele” (n. a.).

iar *Owsla* comandă fiecărui iepure de acolo. Nu ai o viaţă a ta; în schimb, eşti în siguranţă – dacă merită s-o ai cu preţul ăsta.

În afară de *Owsla*, mai au şi un Consiliu, şi fiecare dintre iepurii din Consiliu răspunde de ceva anume. Unul se ocupă de hrănire; altul de felurile în care rămân ascunşi; altul se ocupă de înmulţire şi aşa mai departe. În ceea ce priveşte iepurii de rând, nu pot să se afle la suprafaţă în acelaşi timp decât un anumit număr dintre ei. Fiecare iepure e însemnat de când e pui: îi muşcă adânc sub bărbie, ori de şold, ori de una dintre labele din faţă. Aşa pot fi deosebiţi după cicatrice cât trăiesc. Nu trebuie să te afli deasupra pământului decât dacă e momentul corect al zilei pentru Semnul tău.

— Şi cine te împiedică? a mârâit Barosanu'.

— Asta-i partea cu adevărat înspăimântătoare. *Owsla* – mă rog, nu-ţi poţi închipui dacă n-ai fost acolo. Şeful e un iepure pe nume Jaleş: ei îi zic generalul Jaleş. O să vă spun mai multe despre el îndată. Sub comanda lui sunt căpitanii – fiecare comandă un Semn – şi fiecare căpitan are ofiţerii şi străjile lui. În fiecare clipă din zi şi din noapte e de serviciu un căpitan de Semn cu trupa lui. Dacă se întâmplă să se apropie vreun om, ceea ce nu se întâmplă des, străjile dau alarma cu mult înainte ca el să se apropie destul ca să vadă ceva. Dau alarma şi pentru *elil.* Nimeni n-are voie să facă *hraka* altundeva decât în anumite locuri din şanţuri, unde apoi e îngropat. Iar dacă văd la suprafaţă vreun iepure pe care nu-l recunosc ca îndreptăţit să fie acolo, cer să-i vadă semnul. Frith ştie ce se întâmplă dacă nu poate să explice de ce e acolo – dar pot foarte bine să bănuiesc. Adesea se întâmplă ca iepurii din Efrafa să nu-l vadă pe Frith zile în şir. Dacă Semnului lor îi vine rândul la *silflay* noaptea, atunci mănâncă noaptea, că plouă ori e frumos, că-i cald ori frig. Sunt învăţaţi cu toţii să vorbească, să se joace şi să se împerecheze în vizuini, sub pământ. Dacă, din cine ştie ce pricină, un Semn nu poate ieşi la *silflay* în perioada care i s-a stabilit – să zicem că un om munceşte pe undeva, prin apropiere –, asta e, pune-ţi pofta-n cui. Îşi

aşteaptă rândul până a doua zi.

— Dar asta nu-i schimbă foarte mult, aşa viaţă? a zis Păpădie.

— Foarte mult, într-adevăr, a răspuns Laur. Cei mai mulţi dintre ei nu-s în stare să facă nimic în afară de ceea ce li se spune. N-au ieşit niciodată din Efrafa şi n-au mirosit niciodată un duşman. Singurul ţel al fiecărui iepure din Efrafa e să intre în *Owsla,* datorită privilegiilor: şi singurul ţel al tuturor celor din *Owsla* e să intre în Consiliu. Consiliul are ce-i mai bun din toate. Dar cei din *Owsla* trebuie să rămână foarte puternici şi căliţi. Fac cu schimbul în ceea ce se cheamă Patrula Extraordinară. Merg prin jur – peste tot – trăind zile întregi în teren deschis. În parte ca să afle tot ce se poate afla, şi în parte ca să se antreneze şi să ajungă căliţi şi vicleni. Prind orice *hlessil* găsesc şi-l duc cu ei la Efrafa. Dacă nu vrea să vină, îl omoară. După ei, *hlessil* sunt primejdioşi, căci pot să atragă atenţia oamenilor. Patrulele Extraordinare îi raportează generalului Jaleş, iar Consiliul hotărăşte ce să facă în privinţa oricărei noutăţi despre care ei cred c-ar putea fi primejdioasă.

— Aşadar, nu v-au dibuit când eraţi pe drum? a zis Clopoţel.

— A, ba da, ne-au dibuit! Am aflat mai târziu că, la câtva timp după ce fuseserăm duşi acolo de iepurele ăsta – căpitanul Arşinic –, a sosit o ştafetă de la o Patrulă Extraordinară cu vestea c-au găsit urmele a trei ori patru iepuri care se îndreaptă spre Efrafa dinspre miazănoapte; şi care sunt ordinele? A fost trimis înapoi să spună că suntem deja capturaţi.

Căpitanul Arşinic ne-a dus în jos, până la un tunel din şanţ. La gura tunelului era o bucată de ţeavă veche, din argilă, iar dacă un om ar fi tras-o afară, deschizătura s-ar fi umplut cu pământ, nelăsând la vedere nicio urmă a tunelului dinăuntru. Şi acolo ne-a încredinţat altui căpitan – pentru că trebuia să se întoarcă afară până la sfârşitul schimbului. Am fost duşi într-o vizuină mare şi ni s-a spus să ne simţim ca acasă.

Mai erau şi alţi iepuri în vizuină, şi cea mai mare parte

din ce v-am povestit am aflat-o ascultându-i pe ei şi punându-le întrebări. Am vorbit cu nişte iepuroaice şi ne-am împrietenit cu una pe nume Hyzenthlay[27]. I-am spus de problema pe care o avem aici şi de ce ne-am dus la ei, şi apoi ea ne-a spus despre Efrafa. Când a terminat, am zis: „Pare îngrozitor. Aşa a fost întotdeauna?” A zis că nu, mama ei îi spusese că mai demult sălaşul lor era în altă parte şi că era mult mai mic; dar, când a venit generalul Jaleş, i-a făcut să se mute la Efrafa şi a născocit sistemul ăsta de fereală şi l-a tot îmbunătăţit până ce iepurii din Efrafa au ajuns să fie la fel de ocrotiţi cum sunt stelele pe cer. „Cei mai mulţi iepuri mor de bătrâneţe, dacă nu-i ucid cei din *Owsla”,* a zis. „Dar necazul e că acum sunt aici mai mulţi iepuri decât poate ţine sălaşul. Orice săpături noi trebuie să se facă sub supravegherea celor din *Owsla,* iar ei sapă îngrozitor de încet şi de grijuliu. Pentru că, vedeţi voi, totul trebuie să fie ascuns. Suntem mult prea mulţi, şi o mulţime de iepuri nu ajung la suprafaţă atâta cât au nevoie. Şi, nu se ştie de ce, nu-s destui iepuri şi sunt prea multe iepuroaice. Multe dintre noi ne-am dat seama că nu putem să avem pui, din pricina mulţimii din sălaş, dar nimeni n-are voie să plece. Mai deunăzi ne-am dus câteva iepuroaice la Consiliu să întrebăm dacă putem pleca să întemeiem un nou sălaş altundeva. Am zis c-o să mergem departe de tot – cât de departe vor ei. Dar n-au vrut să audă de aşa ceva – cu niciun chip. Lucrurile nu mai pot merge aşa – sistemul se prăbuşeşte. Însă nu-i bine să fii auzit vorbind despre asta.”

Ei bine, mi-am zis, asta sună încurajator. E sigur că n-o să se împotrivească propunerilor noastre, nu? Nu vrem să luăm cu noi decât câteva iepuroaice, nu iepuri. Ei au mai multe iepuroaice decât încap în sălaş, şi vrem să le ducem mai departe decât a fost vreodată cineva dintre ei.

Ceva mai târziu a venit alt căpitan şi a zis că trebuie să mergem cu el la adunarea Consiliului.

Consiliul se adună într-o vizuină mare. E lungă şi îngustă

---

[27] Hyzenthlay: „Sclipire-rouă-blană”, adică „Blană care sclipeşte ca rouă” (n. a.).

– nu la fel de bună ca Fagurele nostru, deoarece n-au rădăcini de copaci care să susţină o boltă largă. A trebuit să aşteptăm afară până au discutat tot soiul de alte lucruri. Noi nu eram decât un lucru de pe lista treburilor zilnice ale Consiliului: „Străini arestaţi.” Mai era un iepure care aştepta şi era sub pază specială – *Owslafa* îi zic ei: poliţia Consiliului. L-am întrebat pe unul dintre aceşti *Owslafa* despre ce e vorba, şi mi-a spus că iepurele acela, Negrilă, a fost prins pe când încerca să fugă din sălaş. L-au dus înăuntru şi mai întâi l-am auzit pe bietul de el încercând să explice, apoi ţipând şi cerând îndurare; iar când a ieşit, îi sfâşiaseră amândouă urechile, mai rău ca urechea mea. Îl adulmecam cu toţii, încremeniţi de groază; dar unul din *Owslafa* a zis: „Ia nu mai faceţi atâta caz. Are noroc c-a scăpat cu viaţă.” Şi, pe când rumegam asta, a ieşit cineva şi a zis că ne-a venit rândul la Consiliu.

De cum am intrat, am fost duşi în faţa generalului Jaleş: şi chiar că e un tip fioros. Nu cred că te poţi măsura cu el nici măcar tu, Barosane. E aproape la fel de mare ca un iepure de câmp şi e ceva în simpla lui prezenţă care te înspăimântă, ca şi cum sângele şi lupta şi uciderea n-ar fi pentru el decât nişte lucruri la ordinea zilei. M-am gândit că mai întâi o să ne întrebe cine suntem şi ce vrem, dar nici vorbă de aşa ceva. A zis: „O să vă explic regulile sălaşului şi condiţiile în care o să trăiţi aici. Să ascultaţi cu atenţie, căci regulile trebuie să fie respectate şi orice încălcare a lor va fi pedepsită.” Atunci am glăsuit imediat şi am zis că-i o neînţelegere. Suntem o solie, am zis eu, din alt sălaş, veniţi ca să cerem bunăvoinţa şi ajutorul celor din Efrafa. Şi am zis mai departe că nu vrem decât să ne lase să convingem câteva iepuroaice să vină cu noi. Când am terminat, generalul Jaleş a zis că nici nu poate fi vorba; nu avem nimic de discutat. I-am răspuns c-am vrea să stăm la ei o zi-două, ca să încercăm să-i facem să se răzgândească.

„O, da”, a zis el, „de stat, o să staţi. Dar n-o să mai aveţi ocazia să irosiţi timpul Consiliului – cel puţin în următoarele zile.”

Am zis că treaba asta e foarte dezagreabilă. Cererea

noastră e, cu siguranţă, rezonabilă. Şi tocmai mă pregăteam să le cer să se gândească la vreo două lucruri din punctul nostru de vedere, când unul dintre consilieri – un iepure foarte bătrân – a zis: „Pari să crezi că eşti aici ca să discuţi cu noi şi să faci un târg. Dar noi suntem cei care hotărăsc ce-o să faceţi.”

Am zis că nu trebuie să uite că reprezentăm alt sălaş, chiar dacă-i mai mic ca al lor. Ne considerăm oaspeţii lor. Şi abia atunci când am zis asta mi-am dat seama, cu un şoc îngrozitor, că ei ne consideră prizonieri; ori ceva de soiul prizonierilor, oricum i-or spune *ei.*

Ei bine, n-am să mai vorbesc despre sfârşitul acelei întâlniri. Căpşună a făcut tot ce a putut ca să mă ajute. A vorbit foarte frumos despre buna-cuviinţă şi camaraderia care le sunt fireşti animalelor. „Animalele nu se poartă ca oamenii”, a zis. „Dacă trebuie să lupte, luptă; şi dacă trebuie să ucidă, ucid. Dar nu se aşază şi-şi storc mintea să născocească feluri în care să strice viaţa altor făpturi şi să le vatăme. Au demnitate şi animalitate.”

Dar degeaba. În cele din urmă am tăcut, şi generalul Jaleş a zis: „Consiliul nu vă mai poate acorda timp acum, şi trebuie să las pe seama căpitanului Semnului vostru înşirarea regulilor. O să mergeţi la Semnul Laturii Drepte, sub comanda căpitanului Bumbişor. Mai târziu o să ne întâlnim iarăşi, şi o să vedeţi că suntem cât se poate de prietenoşi şi de dornici să-i ajutăm pe iepurii care pricep ce anume se aşteaptă de la ei.”

Apoi *Owsla* ne-au dus la Semnul Laturii Drepte. Căpitanul Bumbişor părea să fie prea ocupat ca să ne vadă, şi eu am avut grijă să nu-i ieşim în cale, căci mă gândeam că s-ar putea să vrea să ne însemneze pe loc. Dar curând am început să înţeleg ce voia să spună Hyzenthlay când a zis că sistemul nu mai funcţionează corect. În vizuini erau prea mulţi iepuri – cel puţin judecând după cum suntem noi deprinşi. Era uşor să nu atragi atenţia. Până şi iepurii din acelaşi semn nu se cunoşteau toţi între ei. Am găsit locuri într-o vizuină şi am încercat să dormim, dar la începutul nopţii am fost treziţi şi ni s-a spus să ieşim la *silflay.* M-am

gândit că poate am fi avut ocazia să fugim la lumina lunii, dar erau străji peste tot. Şi, pe lângă străji, căpitanul avea pe lângă el doi alergători, care aveau misiunea să fugă pe dată în orice direcţie s-ar fi dat alarma.

După ce am mâncat am mers iar în vizuină. Aproape toţi iepurii erau foarte posomorâţi şi supuşi. Ne-am ţinut departe de ei, căci voiam să fugim dacă se ivea vreun prilej şi nu voiam să fim cunoscuţi. Dar oricât m-am trudit, n-am izbutit să mă gândesc la un plan.

Am ieşit iar să mâncăm a doua zi, puţin înainte de *ni-Frith,* şi apoi iar am mers sub pământ. Timpul trecea îngrozitor de greu. În cele din urmă – trebuie să fi fost la lăsarea serii m-am alăturat unui grup mic de iepuri care ascultau o poveste. Şi ştiţi ceva? Era „Lăptucile împăratului”. Iepurele care o spunea nu era nici pe departe la fel de bun ca Păpădie, dar am ascultat, ca să am ceva de făcut. Iar când a ajuns la partea în care El-ahrairah se înveşmântează ciudat şi face pe doctorul în palatul împăratului Darzin, mi-a venit dintr-odată o idee. Era foarte riscantă, dar m-am gândit că s-ar putea să meargă, pur şi simplu pentru că fiecare iepure din Efrafa face de obicei ceea ce i se spune, fără crâcnire. L-am urmărit pe căpitanul Bumbişor şi mi s-a părut un tip destul de cumsecade, conştiincios şi un pic slab şi destul de hărţuit, din pricină că avea de făcut mai multe lucruri decât era în stare să facă.

În seara aceea, când ne-a chemat la *silflay,* era un întuneric de-ţi băgai degetele-n ochi şi ploua; dar în Efrafa nu te sinchiseşti de un mărunţiş ca ăsta – eşti mult prea bucuros să ieşi la suprafaţă şi să mănânci un pic. Toţi iepurii s-au bulucit să iasă; şi noi am aşteptat până a plecat şi ultimul dintre ei. Căpitanul Bumbişor era afară, pe taluz, cu două dintre străjile lui. Argintiul şi ceilalţi au ieşit înaintea mea, şi apoi m-am dus la el gâfâind, de parcă aş fi fugit.

— Căpitane Bumbişor!

— Da, a zis el. Ce-i?

— Te cheamă pe dată Consiliul.

— Cum, ce vrei să zici? a întrebat. De ce?

— Fără îndoială, o să-ţi spună ei când te văd, am răspuns. În locul tău nu i-aş face s-aştepte.

— Cine eşti? a întrebat. Nu eşti una dintre ştafetele Consiliului. Le ştiu pe toate. Din ce Semn eşti?

— Nu mă aflu aici ca să-ţi răspund la întrebări, am zis. Vrei să mă întorc să le spun că nu te duci?

La asta a părut neîncrezător, şi m-am făcut că pornesc înapoi. Dar atunci a zis, deodată:

— Prea bine – arăta grozav de speriat, bietul de el, dar cine o să stea de veghe aici cât sunt eu plecat?

— Eu, am zis. Ordinele generalului Jaleş. Dar întoarce-te iute. Nu vreau să-mi pierd jumătate de noapte făcând treaba ta.

A tulit-o. M-am întors către ceilalţi doi şi am zis:

— Staţi aici. Şi arătaţi-vă vigilenţi. Mă duc să inspectez străjile.

Şi atunci tuspatru am fugit în beznă, şi după puţin timp s-au ivit doi străjeri şi au încercat să ne oprească. Ne-am repezit drept la ei. Credeam c-o să fugă, dar n-a fost aşa. S-au luptat ca scoşi din minţi, şi unul dintre ei i-a zgâriat zdravăn nasul lui Cruşin. Dar, fireşte, noi eram patru; şi în cele din urmă ne-am descotorosit de ei şi am luat-o de-a dreptul peste câmp. Habar n-aveam încotro mergem, cu toată ploaia şi bezna; nu făceam decât să fugim. Cred că pricina pentru care urmărirea a fost un pic mai înceată a fost faptul că sărmanul Bumbişor nu era acolo să dea ordinele. Oricum, am pornit-o bine. Dar acum auzeam că suntem urmăriţi; şi cel mai rău era că ne ajungeau din urmă.

Cu *Owsla* din Efrafa nu-i de glumă, credeţi-mă. Toţi sunt aleşi după mărime şi putere şi ştiu tot ce se poate şti despre mişcarea pe umezeală şi în întuneric. Toţi se tem atât de tare de Consiliu, că nu le rămâne loc să se teamă de nimic altceva. N-a trecut mult şi am ştiut că am dat de necaz. Patrula care venea după noi ne putea urmări prin beznă şi ploaie mai repede decât puteam noi să fugim şi curând era la o zvârlitură de băţ. Tocmai mă pregăteam să le spun celorlalţi că n-avem încotro, trebuie să ne

întoarcem spre ei şi să luptăm, când am ajuns la un taluz mare şi abrupt, care părea să se ridice aproape drept în aer. Era mai abrupt ca dealul ăsta de sub noi, şi coasta părea să fie netedă, de parc-ar fi fost făcută de oameni.

Ei bine, nu era vreme de gândire, aşa că am luat-o în sus. Era acoperită cu iarbă aspră şi cu tufe. Nu ştiu cât de sus era vârful, dar aş zice că era la fel de înalt ca un scoruş zdravăn – poate că un pic mai sus. Când am ajuns în vârf, ne-am pomenit pe nişte pietre mici şi uşoare, care s-au mişcat când am fugit peste ele. Asta ne-a dat de gol cu totul. Apoi am ajuns la nişte bucăţi de lemn late şi netede şi la două bare de metal mari şi prinse bine, care scoteau un zgomot în întuneric – un soi de zumzet slab. Tocmai îmi ziceam în gând: „Asta-i lucrătură de om, de bună seamă”, când am căzut în partea cealaltă. Nu mi-am dat seama că vârful taluzului e îngust şi că partea cealaltă e la fel de abruptă. M-am dat de-a rostogolul pe taluz în întuneric şi m-am izbit de-o tufă de soc; şi am rămas întins acolo.

Laur s-a oprit şi a rămas tăcut, ca şi cum ar fi cugetat la ceea ce îşi amintea. În cele din urmă a zis:

— O să fie foarte greu să vă înfăţişez ce s-a întâmplat apoi. Deşi am fost acolo tuspatru, nu pricepem nici noi. Dar ceea ce o să spun acum e adevărul gol-goluţ. Stăpânul Frith l-a trimis pe unul dintre solii săi să ne salveze de *Owsla* din Efrafa. Cu toţii ne-am rostogolit peste marginea taluzului până într-un loc ori altul. Cruşin, care era pe jumătate orbit de sângele său, a ajuns aproape până la poale. Eu îmi revenisem şi mă uitam înapoi, către vârf. Era destulă lumină pe cer ca să-i văd pe cei din Efrafa dacă veneau după noi. Şi apoi… apoi un lucru uriaş – nu sunt în stare să vă spun cât de mare era – mare cât o mie de *hrududil* – s-a năpustit din noapte. Era plin de foc şi de fum şi de lumină, şi răgea şi bocănea în liniile de metal, până ce s-a zguduit pământul sub el. A trecut printre noi şi cei din Efrafa ca o mie de furtuni cu fulgere. Vă spun, eram dincolo de marginile spaimei. Nu mă puteam clinti. Fulgerarea şi zgomotul – au sfâşiat întreaga noapte. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu cei din Efrafa; ori au fugit, ori i-a strivit. Şi

apoi, deodată, dus a fost, şi l-am auzit cum se pierde, zdrang şi bang, zdrang şi bang, hăt, departe. Eram singuri-singurei.

Multă vreme nu m-am putut clinti. În cele din urmă m-am ridicat şi i-am găsit pe ceilalţi prin întuneric, unul câte unul. Niciunul dintre noi n-a scos o vorbă. La poalele taluzului am dat de un soi de arcadă care ducea pe dedesubt direct în partea cealaltă. Ne-am strecurat prin ea şi am ieşit în partea pe unde urcasem. Apoi am mers mult pe câmpuri, până ce m-am gândit că trebuie să fim destul de departe de Efrafa. Ne-am ghemuit într-un şanţ şi am dormit acolo tuspatru până dimineaţa. Nu era niciun motiv să nu dea ceva peste noi şi să ne omoare, şi totuşi ştiam că suntem în siguranţă. Ai putea crede că-i ceva minunat să fii salvat de Stăpânul Frith, în măreţia sa. Câtor iepuri li s-a întâmplat aşa ceva, mă-ntreb? Dar vă spun c-a fost mult mai înspăimântător decât să fim vânaţi de cei din Efrafa. Niciunul dintre noi n-o să uite cum zăceam pe taluzul ăla în ploaie, în vreme ce făptura-de-foc trecea pe deasupra capetelor noastre. De ce ne-a venit în ajutor? Asta n-o s-o ştim niciodată.

A doua zi dimineaţa m-am uitat un pic în jur şi am ştiut imediat încotro trebuie s-o luăm. Ştiţi cum se întâmplă asta întotdeauna. Ploaia s-a oprit şi am pornit la drum. Dar drumul înapoi a fost tare greu. Am fost vlăguiţi cu mult înainte de a ajunge la capăt – în afară de Argintiul; nu ştiu ce-am fi făcut fără el. Am mers o zi şi-o noapte fără să ne odihnim cu adevărat. Simţeam cu toţii că singurul lucru pe care voiam să-l facem este să ajungem înapoi aici cât de repede putem. În dimineaţa asta, când am ajuns la făget, şontâcăiam printr-un vis urât. Mă tem că nu mi-e mult mai bine ca bietului Căpşună. Nu s-a plâns nicio clipă, dar o să aibă nevoie de multă odihnă, şi cred că şi eu. Iar Cruşin – e a doua rană mare pe care a căpătat-o. Dar nu-i ăsta cel mai rău lucru acum, nu-i aşa? L-am pierdut pe Alună: cel mai rău lucru care ni se putea întâmpla. Unii dintre voi m-aţi întrebat mai devreme în dimineaţa asta dac-o să fiu iepurele-şef. Mă bucur să ştiu c-aveţi încredere în mine, dar

sunt stors de puteri şi n-am cum să fac asta deocamdată. Mă simt la fel de uscat şi gol ca un pufai toamna – ca şi cum vântul ar putea să-mi sufle blana de pe mine.

28.
La poalele dealului

Fericit eşti peste poate,
Singur, dar nu-n singurătate.
O, ieşit din spaime şi din bezna groasă,
Să te vezi acasă.

Walter de la Mare, *Călătorul*

— Nu eşti prea obosit ca să ieşi la *silflay,* nu? a întrebat Păpădie. Şi în momentul potrivit al zilei, de data asta? E o seară minunată, dacă nasul nu mă înşală. Ştiţi, ar trebui să încercăm să nu ne simţim mai rău decât trebuie.

— Înainte de *silflay,* a zis Barosanu’, pot să-ţi spun, Laur, că nu cred că mai cunosc pe cineva care să se fi întors el însuşi şi să fi adus alţi trei iepuri înapoi dintr-un loc ca acela.

— Frith a vrut să ne întoarcem, a zis Laur. Ăsta-i singurul motiv pentru care suntem aici.

Când s-a răsucit să-l urmeze pe Iuţilă în sus prin tunelul care ducea în făget, a văzut-o pe Trifoi lângă el.

— Ţie şi prietenilor tăi trebuie să vi se pară ciudat să mergeţi afară ca să mâncaţi iarbă, a zis. O să vă învăţaţi cu asta, să ştii. Şi îţi jur că Alună-*rah* avea dreptate când v-a spus că e o viaţă mai bună aici ca în cuşcă. Hai cu mine să-ţi arăt un smoc de pieptănariţă, gustoasă şi scurtă, de n-o fi mâncat-o Barosanu’ pe toată cât am fost plecat.

Lui Laur îi căzuse cu tronc Trifoi. Părea mai voinică şi mai puţin sfioasă decât Cimişir şi Fâneaţă, şi era limpede că face tot ce-i stă în puteri ca să se adapteze la viaţa în sălaş. Ce calităţi o fi avut, nu putea să spună, dar arăta sănătoasă.

— Îmi place în vizuină, a zis Trifoi când au ieşit în aerul răcoros. Spaţiul închis seamănă mult cu cuşca, doar că-i mai întuneric. Pentru noi o să fie greu să mâncăm în loc deschis. Nu suntem învăţaţi să fim liberi să mergem unde vrem şi nu ştim ce să facem. Voi faceţi totul foarte repede,

şi jumătate din timp eu nu pricep despre ce e vorba. Aş prefera să nu mănânc prea departe de vizuină, dacă nu te superi.

S-au mişcat alene prin iarbă, în lumina asfinţitului, ronţăind între timp; curând Trifoi a fost absorbită de mâncat, însă Laur se tot oprea şi se aşeza pe labele din spate, adulmecând în jur dealul pustiu, paşnic. Când l-a observat pe Barosanu', ceva mai departe, cu ochii aţintiţi către miazănoapte, i-a urmărit pe dată privirea.

— Ce-i? a întrebat.

— E Mură, a răspuns Barosanu'.

Părea că se simte uşurat.

Mură a venit ţupăind destul de încet de pe linia zării. Arăta vlăguit, dar de cum i-a văzut pe ceilalţi iepuri a grăbit pasul şi s-a îndreptat către Barosanu'.

— Unde ai fost? a întrebat Barosanu'. Şi unde-i Cinci? N-a fost cu tine?

— Cinci e cu Alună, a zis Mură. Alună e viu. A fost rănit – e greu de spus cât de rău –, dar n-o să moară.

Ceilalţi trei iepuri s-au uitat la el, amuţiţi. Mură a aşteptat, bucurându-se de efect.

— Alună e *viu?* a întrebat Barosanu'. Eşti sigur?

— Foarte sigur, a zis Mură. Chiar în clipa asta e la poalele dealului, în şanţul ăla în care erai în noaptea când au sosit Laur şi Clopoţel.

— Nu-mi vine să cred, a zis Laur. Dacă-i adevărat, e cea mai bună veste pe care am auzit-o în viaţa mea. Mură, chiar eşti sigur? Ce s-a întâmplat? Spune-ne.

— Cinci l-a găsit, a zis Mură. Cinci m-a dus cu el aproape tot drumul înapoi la fermă; apoi a mers de-a lungul şanţului şi l-a descoperit pe Alună prăbuşit într-un canal de drenare. Era foarte slăbit de la pierderea sângelui şi n-a putut să iasă singur din canal. A trebuit să-l tragem noi de piciorul teafăr. Nu se putea răsuci.

— Dar cum naiba a ştiut Cinci?

— Cum ştie Cinci ce ştie? Mai bine întrebaţi-l pe el. Când l-am adus pe Alună în şanţ, Cinci s-a uitat să vadă cât de rău e vătămat. Are o rană urâtă într-una dintre labele din

spate, dar osul nu-i rupt; şi e julit tot pe o parte. I-am curăţat locurile acelea cât am putut de bine şi apoi am pornit cu el încoace. Ne-a luat toată seara. Vă puteţi închipui – lumina zilei, tăcere, şi un iepure care împrăştie miros de sânge proaspăt? Din fericire, a fost cea mai caldă zi din vara asta – nu se mişca nici măcar un şoarece. De câteva ori a trebuit să ne pitim prin turiţă şi să ne tragem sufletul. Eu eram gata în orice clipă să sar în sus, dar Cinci era ca un fluture pe un bolovan. Şedea în iarbă şi-şi pieptăna urechile. „Nu te necăji”, zicea el întruna. „N-avem de ce să ne facem griji. Putem umbla în voie.” După ce văzusem deja, l-aş fi crezut şi dacă spunea că poate să vâneze vulpi. Însă când am ajuns la poalele dealului Alună era vlăguit de-a binelea şi n-a putut să meargă mai departe. El şi Cinci s-au adăpostit în şanţul năpădit de buruieni, iar eu am venit să vă spun. Şi iată-mă.

S-a lăsat tăcerea, câtă vreme Barosanu’ şi Laur au rumegat veştile. În cele din urmă, Barosanu’ a zis:

— O să stea acolo în noaptea asta?

— Aşa cred, a zis Mură. Sunt sigur că Alună n-o să fie în stare să urce dealul până ce nu se mai înzdrăveneşte.

— Mă duc acolo, a zis Barosanu’. Pot să-i ajut să facă şanţul un pic mai confortabil, şi probabil că lui Cinci o să-i fie de folos cineva care să-l ajute să se îngrijească de Alună.

— Atunci m-aş grăbi, dac-aş fi în locul tău, a zis Mură. Curând o să apună soarele.

— Ha! a zis Barosanu’. Dacă dau peste o hermină, ar face bine să se păzească, asta-i tot. Vă aduc una mâine, când mă întorc, vreţi?

A luat-o la goană şi a dispărut dincolo de marginea dealului.

— Hai să mergem să-i adunăm pe ceilalţi, a zis Laur. Vino, Mură, va trebui să spui toată povestea, de la cap la coadă.

Acel un kilometru şi ceva în dogoarea aceea, de la ferma Nuthanger până la poalele dealului, l-au costat pe Alună mai multă durere şi eforturi decât în toată viaţa sa. Dacă

nu-l găsea Cinci, ar fi murit în canal. Când chemarea insistentă a lui Cinci i-a străpuns amorţeala întunecată care-l învăluia şi iar se retrăgea, la început a încercat să nu-i răspundă. Era mult mai uşor să rămână acolo unde se afla, de partea cealaltă a suferinţei prin care trecuse. Mai târziu, când s-a pomenit întins în penumbra verde a şanţului, cu Cinci cercetându-i rănile şi asigurându-l că poate să se ridice şi să meargă, tot n-a putut înfrunta ideea de a porni înapoi. Partea julită zvâcnea, iar durerea din picior părea să-i fi vătămat simţurile. Se simţea ameţit şi nu putea auzi ori mirosi cum trebuie. În cele din urmă, când a priceput că Mură şi Cinci riscaseră al doilea drum până la fermă, în plină lumină a zilei, doar ca să-l găsească şi să-i salveze viaţa, s-a silit să se ridice în picioare şi a pornit să şontâcăie în jos pe coastă până la drum. Vederea îi era nesigură şi a trebuit să se tot oprească. Fără încurajările lui Cinci, s-ar fi întins iar la pământ şi s-ar fi dat bătut. Ajuns la drum, n-a putut să suie pe taluz şi a trebuit să meargă şchiopătând pe margine până ce s-a putut târî pe sub o poartă. Mult mai târziu, când au ajuns sub şirul de stâlpi, şi-a amintit de şanţul năpădit de buruieni de la poalele dealului şi s-a hotărât să ajungă până la el. Când s-a văzut acolo, s-a lungit pe jos şi s-a întors pe dată în somnul vlăguielii depline.

Când a ajuns Barosanu', chiar înainte de lăsarea nopţii, l-a găsit pe Cinci mâncând la repezeală prin iarba înaltă. Nici vorbă să-l tulbure pe Alună săpând, aşa că şi-au petrecut noaptea ghemuiţi lângă el pe fundul îngust al şanţului.

Când Barosanu' a ieşit din şanţ în lumina cenuşie dinaintea zorilor, prima făptură de care a dat cu ochii a fost Kehaar, scormonind printre tufele de soc. A izbit în pământ cu picioarele, ca să-i atragă atenţia, şi Kehaar a plutit până la el cu o bătaie din aripi şi o alunecare lungă.

— Domn Barosan, ghesit domn Alun?

— Da, a zis Barosanu', e aici, în şanţ.

— Nu vost murit la el?

— Nu, dar e rănit şi foarte slăbit. Ştii, oamenii de la fermă au tras în el cu puşca.

— Scos de colo bietre negru?

— Ce vrei să zici?

— Totdeun cu buşche vine micuţ bietre negru. Nu vezut niciodat'?

— Nu, nu ştiu nimic despre puşti.

— Scos bietre negru, la el mai bun. El venit acuma, ya?

— Să văd, a zis Barosanu'.

A coborât la Alună şi l-a găsit treaz, vorbind cu Cinci. Când Barosanu' i-a spus că e Kehaar afară, s-a târât în sus şi s-a aşezat pe iarbă.

— Buşche avurizit, a zis Kehaar. Bus la el micuţ bietre ca se rănit la tine. Eu uitat, ya?

— Cred c-ai face bine să te uiţi, a zis Alună. Mă tem că piciorul meu e încă în stare foarte rea.

S-a culcat pe o parte, iar capul lui Kehaar a fulgerat dintr-o parte în alta, ca şi cum ar fi căutat melci în blana cafenie a lui Alună. S-a uitat atent la toată partea julită.

— Aici nu bietre, a zis. Intrat, iejit – nu obrit. Acum uitat la bicior. Boate durut la tine, nu mult vremea.

Două alice erau îngropate în muşchiul şoldului. Kehaar le-a dibuit după miros şi le-a scos întocmai aşa cum ar fi ciugulit păianjeni dintr-o crăpătură. Alună abia a avut timp să tresară, că Barosanu' amuşina deja alicele căzute-n iarbă.

— Acum mai mult sângerat, a zis Kehaar. Stat la tine, ajdebtat poate un, doi zi. Aboi bun ca 'nainte. Ieburi de sus, toţi ajdebtat, ajdebtat domn Alun. Io zis la ei el venit.

Şi şi-a luat zborul înainte ca ei să poată spune ceva.

Până la urmă, Alună a stat trei zile la poalele dealului. Arşiţa a continuat, şi în cea mai mare parte a timpului a stat sub crengile de soc, moţăind pe pământ ca un *hlessi* singuratic şi simţind cum îi revin puterile. Cinci a rămas cu el, curăţându-i rănile şi supraveghindu-i vindecarea. Adesea nu ziceau nimic ore în şir, tolăniţi în iarba aspră şi caldă, în vreme ce umbrele se-ntindeau spre seară, până ce, în cele din urmă, mierla care vieţuia acolo îşi înfoia coada şi zbura, tuc-tuc, să se cuibărească pe o creangă. Niciunul nu vorbea despre ferma Nuthanger, dar Alună arăta destul de limpede

că de-acum încolo, când Cinci o să-i dea un sfat, n-o să-i mai fie greu să-l facă să asculte.

— Hrairroo, a zis Alună într-o seară, ce ne-am fi făcut fără tine? Niciunul dintre noi n-am fi aici, nu?

— Aşadar, eşti sigur că *suntem* aici? a întrebat Cinci.

— Asta-i prea misterios pentru mine, a răspuns Alună. Ce vrei să zici?

— Păi mai e un loc – altă ţară –, nu-i aşa? Mergem acolo când dormim; şi alteori; şi când murim. El-ahrairah vine şi pleacă între cele două ţări după cum pofteşte, bănuiesc, dar n-am putut niciodată să-mi dau seama de asta din poveşti. Unii iepuri or să-ţi spună că acolo-i totul uşor, faţă de primejdiile din starea de trezie pe care le cunosc ei.

Dar eu cred că asta nu arată decât că nu ştiu mare lucru despre acel loc. E un loc sălbatic şi foarte nesigur. Şi unde suntem cu adevărat – aici, ori acolo?

— Trupurile noastre stau aici – eu mă mulţumesc cu asta. Mai bine du-te să vorbeşti cu tipul ăla, Buruiană-de-argint – s-ar putea să ştie mai multe.

— A, ţi-l aminteşti? Ştii, am simţit asta când îl ascultam. Mă îngrozea, şi totuşi ştiam că-l înţeleg mai bine decât oricine altcineva de acolo. Ştia cărui loc îi aparţine, şi nu era acela. Bietul de el, sunt sigur că-i mort. E sigur c-au pus laba pe el – locuitorii din ţara aceea. Ştii, nu-şi dezvăluie tainele pe degeaba. Dar uite! Vin Laur şi Mură, aşa că până una alta am face bine să ne asigurăm că suntem aici.

Laur venise deja la poalele dealului cu o zi înainte, să-l vadă pe Alună şi să povestească iar cum au fugit din Efrafa. Când a pomenit de salvarea adusă de apariţia uriaşă din noapte, Cinci a ascultat foarte atent şi a pus o întrebare: „Făcea zgomot?” Mai târziu, după ce Laur a plecat, i-a spus lui Alună că e sigur că există o explicaţie firească, deşi nu-şi poate da seama care anume. Însă Alună nu s-a arătat prea interesat. Pentru el, lucrul important era dezamăgirea lor şi pricina ei. Laur nu izbândise nimic, şi asta în întregime din pricina neaşteptatei duşmănii a iepurilor din Efrafa. În seara aceea, de cum au început să mănânce, Alună a deschis vorba despre asta.

— Laur, a zis, nu ne-am prea apropiat de rezolvarea problemei noastre, nu-i aşa? Ai făcut adevărate minuni, dar te-ai întors cu mâinile goale, şi mă tem că incursiunea la fermă n-a fost decât o glumă prostească – şi pe care eu am plătit-o scump, că veni vorba. Groapa adevărată rămâne de săpat.

— Păi, a zis Laur, spui că n-a fost decât o glumă, Alună, dar cel puţin ne-a adus două iepuroaice; şi sunt singurele pe care le avem.

— Sunt cât de cât de folos?

Tipul de idei care au devenit fireşti pentru mulţi bărbaţi când se gândesc la femei – protecţie, fidelitate, iubire romantică şi altele de acest fel – le sunt, desigur, necunoscute iepurilor, chiar dacă ei formează legături exclusive mult mai des decât cred cei mai mulţi dintre oameni. Dar nu sunt romantici, şi pentru Alună şi Laur era firesc să le considere pe cele două iepuroaice de la Nuthanger doar materiale de reproducere pentru sălaş. Pentru asta îşi riscaseră viaţa.

— Păi, e greu de spus deocamdată, a răspuns Laur. Se străduiesc să se deprindă cu noi – mai ales Trifoi. Pare să fie cu capul pe umeri. Dar sunt nemaipomenit de neajutorate – n-am văzut în viaţa mea aşa ceva – şi mă tem c-o să aibă probleme când o să se strice vremea. Poate c-or să scape cu viaţă din iarna viitoare, sau poate că nu. Dar n-aveai de unde să ştii asta când le-ai scos din fermă.

— Cu un pic de noroc, ar putea să facă fiecare un rând de pui până la iarnă, a zis Alună. Ştiu c-a trecut perioada de împerechere, dar totul e răsturnat în viaţa noastră de aici, aşa că nu se ştie.

— Bine, mă întrebi ce cred eu, a zis Laur. O să-ţi spun. Cred că înseamnă grozav de puţin ca să fie singurul lucru care stă între noi şi sfârşitul tuturor lucrurilor pe care le-am făcut până acum. Cred că s-ar putea să nu facă pui o vreme, în parte pentru că nu e vremea potrivită şi în parte pentru că viaţa li se pare atât de ciudată. Iar când o să facă pui, probabil că vor avea în ei o mare parte din soiul ăsta de cuşcă, crescut de om. Dar ce altceva putem nădăjdui?

Trebuie să ne descurcăm cât mai bine cu ce avem.

— S-a împerecheat cineva cu ele? a întrebat Alună.

— Nu, niciuna din ele nu-i încă pregătită. Dar când vor fi, văd pe aici nişte încăierări pe cinste.

— Asta-i altă problemă. Nu putem merge mai departe doar cu două iepuroaice.

— Dar ce altceva putem să facem?

— Ştiu *ce* trebuie să facem, a zis Alună, dar încă nu văd *cum.* Trebuie să ne întoarcem şi să luăm câteva iepuroaice din Efrafa.

— Ai putea la fel de bine să zici că te duci să le iei din Inlé, Alună-*rah.* Mă tem că nu ţi-am înfăţişat prea limpede Efrafa.

— Ba da, mi-ai înfăţişat-o – gândul mă face să îngheţ de spaimă. Dar o s-o facem.

— Nu poate fi făcut.

— Nu poate fi făcut prin luptă ori vorbe cinstite, nu. Aşa c-o să fie făcut printr-un vicleşug.

— Nu se află vicleşug care să le vină de hac celor de acolo, crede-mă. Sunt mult mai mulţi decât noi; sunt foarte organizaţi; şi nu mă abat cu o iotă de la adevăr când zic că pot să lupte, să fugă şi să meargă pe o urmă la fel de bine ca noi, şi mulţi dintre ei mult mai bine.

— Vicleşugul, a zis Alună, întorcându-se către Mură, care în tot acest timp ronţăise, ascultând în tăcere, trebuie să izbutească trei lucruri. Mai întâi să scoată iepuroaicele din Efrafa, iar apoi să oprească urmărirea. Căci o să fie o urmărire, iar nu ne putem aştepta la încă o minune. Dar nu-i tot. După ce scăpăm de-acolo, trebuie să nu mai putem fi găsiţi – dincolo de puterea oricărei Patrule Extraordinare.

— Da, a zis Mură cu îndoială. Da, sunt de acord. Ca să izbândim trebuie să facem toate acele lucruri.

— Da. Şi acest vicleşug, Mură, o să fie născocit de tine.

Parfumul dulce, cu o undă de putreziciune, al sângerului umplea aerul; în lumina înserării, insectele zumzăiau în jurul ciorchinilor deşi şi albi care atârnau până aproape de iarbă. Două gâze colorate în cafeniu cu portocaliu, deranjate de iepurii care mâncau, şi-au luat zborul de pe un

fir de iarbă şi s-au îndepărtat, încă lipite una de alta.

— Se împerechează. Noi nu, a zis Alună, urmărindu-le cu privirea. Un vicleşug, Mură; un vicleşug care să ne pună pe calea cea bună o dată pentru totdeauna.

— Ştiu cum să facem primul lucru, a zis Mură. Cel puţin, cred că ştiu. Dar e primejdios. Celelalte două nu le ştiu încă, şi aş vrea să vorbesc pe îndelete cu Cinci.

— Cu cât Cinci şi cu mine ne întoarcem mai repede în sălaş, cu atât mai bine, a zis Alună. Piciorul mi-e destul de zdravăn acum, dar cred că n-o s-o facem în seara asta. Bunule Laur, vrei, te rog, să le spui că Cinci şi cu mine vom veni mâine, de cum se crapă de ziuă? Mă îngrijorează gândul că-n orice clipă Barosanu' şi Argintiul s-ar putea încăiera pentru Trifoi.

— Alună, a zis Laur, ascultă. Nu-mi place deloc ideea asta a ta. Eu am fost în Efrafa, tu n-ai fost. Faci o mare greşeală şi s-ar putea să fim omorâţi cu toţii din pricina asta.

Cinci a fost cel care a răspuns.

— Aşa ar trebui să pară, ştiu, a zis, dar cumva, nu aşa stau lucrurile; cel puţin, nu pentru mine. Cred c-o putem face. Oricum, sunt sigur că Alună are dreptate când spune că e singura şansă pe care o avem. Ce-ar fi să mai vorbim un pic despre asta?

— Nu acum, a zis Alună. La noi e vremea de mers în vizuină – haide. Dar dacă voi doi o luaţi la fugă în sus pe deal, probabil c-o să mai prindeţi lumina soarelui pe culme. Noapte bună.

29.
Întoarcerea şi plecarea

Acel ce n-are poftă să se bată
E slobod a pleca. Îi daţi un zapis
Şi-n pungă-i puneţi galbeni pentru drum.
Nu vreau să mor alături de-acel om
Ce se codeşte-a mă-nsoţi la moarte.

Shakespeare, *Henric al V-lea*[28]

În dimineaţa următoare toţi iepurii au ieşit la *silflay* în zori şi îl aşteptau pe Alună cu multă emoţie. În zilele de dinainte Mură a trebuit să repete de câteva ori povestea drumului până la fermă şi a găsirii lui Alună în canalul de drenare. Vreo doi au zis că de fapt Kehaar l-ar fi găsit pe Alună şi i-ar fi spus în taină lui Cinci. Dar Kehaar a zis că nu, iar când a fost încolţit cu întrebări, a răspuns criptic că Cinci este cel care a călătorit mult mai departe decât el însuşi. Cât despre Alună, dobândise în ochii fiecăruia un fel de calitate magică. Din tot sălaşul, Păpădie era ultimul care să rateze o poveste pe cinste şi a înfăţişat cum nu se poate mai bine saltul eroic al lui Alună din şanţ ca să-şi salveze prietenii de fermieri. Nimeni n-a sugerat vreodată că Alună se poate să fi fost nechibzuit când s-a dus la fermă. Împotriva tuturor aşteptărilor, le adusese două iepuroaice; iar acum le aducea norocul înapoi în sălaş.

Chiar înainte să urce soarele pe cer, Ulcică şi Iuţilă l-au văzut pe Cinci venind prin iarba udă din apropierea culmii dealului. Au alergat în întâmpinarea lui şi au aşteptat cu toţii până ce Alună a ajuns şi el. Alună şchiopăta şi era evident că urcuşul îl obosise, dar, după ce s-a odihnit şi a mâncat o vreme, a putut să fugă în jos, către sălaş, aproape la fel de iute precum ceilalţi. Iepurii s-au îngrămădit în jur. Fiecare voia să-l atingă. L-au adulmecat şi

[28] William Shakespeare, *Teatru,* trad. Ion Vinea, Editura Univers, Bucureşti, 1971 (n. tr.).

s-au încăierat cu el în joacă şi l-au rostogolit prin iarbă până ce aproape că s-a simţit atacat. În astfel de situaţii oamenii au de obicei o mulţime de întrebări, dar iepurii îşi exprimau încântarea pur şi simplu dovedindu-şi prin simţurile lor că acesta e cu adevărat Alună-*rah.* Reuşea cu greu să facă faţă jocului brutal. „Oare ce s-ar întâmpla dacă mă prăbuşesc?” s-a întrebat. „M-ar azvârli cât colo, aş zice. N-au trebuinţă de un iepure-şef şontorog. Asta-i o încercare la fel de mult cât e întâmpinare, chiar dacă nu-şi dau seama. Las’ că-i încerc eu pe ei, puşlamalele, până să-mi vină de hac.”

I-a scuturat pe Cruşin şi Iuţilă din spinare şi a fugit până la poalele făgetului. Căpşună şi Cimişir stăteau pe taluz, iar el li s-a alăturat şi a şezut acolo, spălându-se şi netezindu-şi blana în lumina răsăritului.

— Nu ne-ar strica pe-aici niscaiva tipi bine-crescuţi ca voi, i-a spus lui Cimişir. Uite la puşlamalele alea – aproape c-au scos sufletul din mine! Ce Dumnezeu credeţi despre noi şi cum vă împăcaţi cu traiul de aici?

— Păi, sigur că ni se pare ciudat, a zis Cimişir, dar învăţăm. Căpşună m-a ajutat mult. Tocmai vedeam împreună câte mirosuri pot să desluşesc în vânt, dar asta o să vină încetul cu încetul. Mirosurile sunt foarte puternice la o fermă, ştiţi, şi nu înseamnă mare lucru atunci când trăieşti în spatele unei plase de sârmă. Din câte pricep eu, voi toţi vă bizuiţi pe miros.

— Pentru început, nu risca prea mult, a zis Alună. Ţine-te pe lângă vizuini, nu ieşi singur – chestii de-astea. Şi tu ce mai faci, Căpşună? Ţi-e mai bine?

— Aşa şi-aşa, a zis Căpşună, câtă vreme dorm mult şi stau la soare, Alună-*rah.* Aproape că mi-am ieşit din minţi de spaimă – asta-i problema adevărată. Zile în şir m-au zgâlţâit frisoanele şi mi-am amintit oroarea. Mă tot gândeam că-s iar în Efrafa.

— Cum era în Efrafa? a zis Alună.

— Mai bine mor decât s-ajung iar în Efrafa, a zis Căpşună, ori să mă încumet s-ajung cât de cât prin apropiere. Nu ştiu ce era mai rău, plictiseala ori spaima. Oricum, a adăugat

după câteva clipe, sunt şi la ei iepuri care ar fi ca noi dac-ar putea să trăiască în voie, aşa cum trăim noi. Sunt destui care ar fi fericiţi să plece de acolo, dac-ar putea.

Înainte să intre în vizuină, Alună a vorbit cu aproape toţi iepurii. Aşa cum se aştepta, erau dezamăgiţi de eşecul cu Efrafa şi erau indignaţi de felul în care se purtaseră cei de acolo cu Laur şi cu însoţitorii lui. Şi mulţi gândeau, la fel cu Laur, că cele două iepuroaice aveau să işte încăierări.

— Ar fi trebuit să fie mai multe, Alună, a zis Barosanu'. O să ne sărim unul altuia la beregată – nu văd cum am putea să n-o facem.

Spre sfârşitul după-amiezii, Alună i-a chemat pe toţi în Fagure.

— Am tot chibzuit, a zis. Ştiu că trebuie să fi fost cu toţii dezamăgiţi că n-aţi scăpat de mine la ferma Nuthanger mai deunăzi, aşa că am hotărât să merg un pic mai departe data viitoare.

— Unde? a întrebat Clopoţel.

— La Efrafa, a răspuns Alună, dacă găsesc pe cineva care să vină cu mine; şi o să aducem toate iepuroaicele de care are nevoie sălaşul.

S-a auzit un murmur de uimire, şi apoi Iuţilă a întrebat:

— Cum?

— Mură şi cu mine avem un plan, a zis Alună, dar n-o să vi-l spun acum, şi iată de ce: ştiţi cu toţii c-o să fie o treabă primejdioasă. Dacă vreunul dintre voi e prins şi dus la Efrafa, o să-l facă ei să vorbească, asta-i sigur. Însă cine nu cunoaşte un plan nu-l poate dezvălui. O să vi-l explic mai târziu, la momentul potrivit.

— O să ai nevoie de mulţi iepuri, Alună-*rah?* a întrebat Păpădie. Din câte am auzit, noi toţi n-am fi destui ca să luptăm cu cei din Efrafa.

— Eu nădăjduiesc că n-o să fie nevoie să luptăm deloc, a răspuns Alună, dar există această posibilitate. Oricum, o să fie o călătorie lungă spre casă cu iepuroaicele, şi dacă dăm peste o Patrulă Extraordinară trebuie să fim destui ca să le ţinem piept.

— Va trebui să intrăm în Efrafa? a întrebat cu sfială

Ulcică.

— Nu, a zis Alună, o să…

— Nu m-am gândit niciodată, Alună, i-a tăiat vorba Laur, că va veni o clipă în care să mă simt obligat să te contrazic. Dar nu pot decât să spun iarăşi că probabil va fi un dezastru total. Ştiu ce gândeşti – te bazezi pe faptul că generalul Jaleş nu are pe nimeni aşa de isteţ ca Mură ori Cinci. Şi ai deplină dreptate – nu cred că are. Dar nu-i mai puţin adevărat că nimeni nu poate scoate un grup de iepuroaice din locul ăla. Ştiţi cu toţii că mi-am petrecut viaţa patrulând şi căutând urme în loc deschis. Ei bine, în *Owsla* din Efrafa sunt iepuri care se pricep la asta mai bine decât mine – o recunosc; şi o să vă urmărească, pe voi şi iepuroaicele, şi o să vă omoare. Pe Frith! Cu toţii ne găsim naşul mai devreme ori mai târziu. Ştiu că nu vrei decât să ne ajuţi pe toţi, dar fii cu scaun la cap şi renunţă la planul ăsta. Crede-mă, cel mai bun lucru de făcut cu un loc ca Efrafa e să te ţii cât mai departe cu putinţă de el.

Peste tot în Fagure au izbucnit comentarii. „Aşa trebuie să fie!” „Cine ar vrea să fie făcut bucăţi?” „Iepurele ăla cu urechile sfâşiate…” „Bine, dar Alună-*rah* probabil că ştie ce face.” „E prea departe.” „Nu vreau să merg.”

Alună a aşteptat răbdător să se facă linişte. În cele din urmă a zis:

— Uite care e treaba. Putem să stăm aici şi să ne descurcăm cât putem mai bine cu ce avem, ori putem să punem lucrurile pe calea cea bună o dată pentru totdeauna. Desigur, e primejdios; oricine a auzit ce au păţit Laur şi însoţitorii lui ştie asta. Dar oare n-am înfruntat noi primejdii una după alta pe tot drumul de la sălaşul din care am plecat? Ce aţi vrea să facem? Să stăm aici şi să ne scoatem ochii pentru două iepuroaice, când în Efrafa sunt o droaie, dar voi vă temeţi să mergeţi să le aduceţi, chiar dacă ele ar fi fericite să vină cu noi?

Cineva a strigat:

— Ce crede Cinci?

— Eu merg, asta-i sigur, a zis Cinci liniştit. Alună are deplină dreptate, şi planul lui e bun. Dar vă promit ceva

tuturor. Dacă mai încolo se întâmplă să simt orice fel de nelinişte, n-o s-o ţin pentru mine.

— Şi dacă va fi aşa, eu n-o s-o nesocotesc, a zis Alună.

S-a făcut tăcere. Apoi a vorbit Barosanu':

— Să ştiţi cu toţii că eu merg, a zis, şi o să-l avem cu noi pe Kehaar, dacă asta înseamnă pentru voi o încurajare.

S-a auzit un murmur de surprindere.

— Fireşte, sunt unii dintre noi care ar trebui să rămână aici, a zis Alună. Nu ne aşteptăm să meargă iepurii de la fermă; şi nu cer nimănui dintre cei care au mers prima dată să se întoarcă acolo.

— Şi totuşi, eu o să vin, a zis Argintiul. Îi urăsc din adâncul sufletului pe generalul Jaleş şi Consiliul lui, şi dacă o să-i lăsăm cu adevărat cu buza umflată, vreau să fiu acolo, câtă vreme nu trebuie să intru iar în locul ăla – asta n-aş putea răbda. Dar, la urma urmei, o să vă trebuiască cineva care cunoaşte drumul.

— O să vin, a zis Ulcică. Alună-*rah* mi-a salvat… adică, sunt sigur că el ştie ce…

S-a fâstâcit.

— Oricum, o să vin, a repetat, cu vocea foarte încordată.

S-a auzit un zgrepţănat în tunelul care cobora din făget şi Alună a strigat:

— Cine e?

— Eu, Alună-*rah,* Mură.

— Mură! a zis Alună. Păi, am crezut tot timpul că eşti aici. Unde ai fost?

— Îmi pare rău că n-am venit mai devreme, a zis Mură. De fapt, am vorbit cu Kehaar despre plan. L-a îmbunătăţit mult. Dacă nu mă înşel, generalul Jaleş o să pice de fazan până isprăvim noi treaba. La început am crezut că nu se poate face, dar acum sunt sigur că se poate.

— Vino acolo unde-s mai verzi toate, a zis Clopoţel,

Şi salata-n rânduri s-a fost aşezat

Iar un iepure ce zburdă-n libertate

Se cunoaşte după nasul cel zgâriat.

Cred că va trebui să vin măcar ca să-mi satisfac curiozitatea. Îmi tot deschid şi-nchid gura ca un pui de

pasăre ca să aflu de planul ăsta, şi nimeni nu-mi pune-n ea vreo fărâmă. Bănuiesc că Barosanu' o să se îmbrace ca un *hrududu* şi o să care toate iepuroaicele de-a curmezişul câmpului.

Alună s-a răsucit cu asprime către el. Clopoţel s-a aşezat pe labele din spate şi a zis:

— Vă rog, generale Jaleş, domnule, nu-s decât un *hrududu* micuţ şi mi-am lăsat toată benzina pe iarbă, şi n-aţi vrea să mâncaţi iarba, domnule, cât o duc la o plimbărică pe doamna asta…

— Clopoţel, a zis Alună, ţine-ţi gura!

— Iartă-mă, Alună-*rah,* a zis Clopoţel surprins. N-am vrut să supăr pe nimeni. Încercam doar să-i înveselesc un pic pe toţi. La urma urmei, cei mai mulţi dintre noi suntem speriaţi la gândul de a merge în locul acela, şi nu ne poţi învinui, nu? Pare îngrozitor de primejdios.

— Ei bine, uite ce-i, a zis Alună. O să încheiem acum întâlnirea asta. Hai să aşteptăm şi să vedem ce hotărâm – aşa fac iepurii. Nimeni nu trebuie să meargă la Efrafa dacă nu vrea, dar e destul de limpede că unii dintre noi trebuie să meargă. Acum mă duc să vorbesc eu însumi cu Kehaar.

L-a găsit pe Kehaar printre copaci, ciugulind şi trăgând cu ciocul lui puternic de o bucată urât mirositoare de carne cafenie care se desfăcea în fâşii şi care părea că atârnă de o înjghebare de oase. Şi-a încreţit nasul, scârbit de duhoarea care umplea pădurea din jur şi atrăgea deja furnici şi muşte.

— Ce mama naibii e aia, Kehaar? a întrebat. Miroase groaznic!

— Nu jdiut? Asta beşte, beşte, venit de la Aba Mare. Vost bun.

— Vine din Apa cea Mare? (Îââh!) L-ai găsit acolo?

— Na, na. Omi avut la el. Jos la verma vost mult loc cu gunoi, tot vel de lucru la acolo. Io dus mancat, găsit la el, mirosit ca Aba Mare, luat la el, adus la el aici; vacut io ghindit la Aba Mare.

Şi iar s-a apucat să smulgă din scrumbia afumată pe jumătate mâncată. Alună a stat acolo, înecându-se de

scârbă, în vreme ce Kehaar ridica peştele şi-l izbea de o rădăcină de fag, aşa încât zburau în jurul lor o puzderie de bucăţele. Şi-a venit în fire şi s-a străduit să rabde.

— Kehaar, a zis, Barosanu' spune că vrei să vii să ne ajuţi să luăm iepuroaicele din sălaşul cel mare.

— Ya, ya, venit bentru voi. Domn Barosan, el nevoie io ajutat la el. Când el acolo, el vorbit la io, io nu iebure. Vost bun, ya?

— Da, foarte bine. E singura cale cu putinţă. Ne eşti un prieten bun, Kehaar.

— Ya, ya, ajutat voi luat la iebure-mama. Dar acum vost asta, domn Alun. Mereu vrut io acum la Aba Mare – mereu, mereu. Acuma curând voi mers luat la iebure-mama. Eu ajutat la voi, cum vrut voi. Aboi, chind voi luat la iebure-mama, io lăsat la voi acolo, zburat, nu întors. Dar io întors alta data, ya? Venit la toamna, la iarna venit trăit cu voi, ya?

— O să-ţi ducem dorul, Kehaar. Dar când te întorci o să avem aici un sălaş minunat, cu multe mame. O să poţi să te mândreşti cu tot ce-ai făcut ca să ne ajuţi.

— Ya, aşa vost. Dar, domn Alun, voi chind blecat? Io vrut ajudat la voi, dar nu vrut ajdeptat mers la Aba Mare. Acuma greu io stat, jdiut? Asta ce vrut voi vacut, vacut iute-iute, ya?

Barosanu' a venit prin tunel, şi-a scos capul şi s-a oprit, îngrozit.

— Frith într-un copac! a zis. Ce duhoare fioroasă! L-ai omorât tu, Kehaar, ori a murit sub un bolovan?

— Blacut la tine, domn Barosan? Aduc la tine bucaţic frumos, ya?

— Barosane, a zis Alună, vrei, te rog, să le spui celorlalţi că plecăm mâine, când se crapă de ziuă? Laur o să se îngrijească de sălaş până ne întoarcem, iar Cruşin, Căpşună şi iepurii de la fermă vor sta cu el. Oricine altcineva care vrea să stea e liber s-o facă.

— Nu-ţi face griji, a zis Barosanu', din intrarea în tunel. O să-i trimit pe toţi sus la *silflay* cu Kehaar. O să meargă oriunde vrei înainte ca o raţă s-apuce să se scufunde.

PARTEA A TREIA

— EFRAFA —

30.
O nouă călătorie

O lucrare foarte avantajoasă,
dar nimeni nu ştie ce anume este.

Prospectul Companiei pentru „Bula Mării Sudului”[29]

Dacă nu-l punem la socoteală pe Cruşin şi îl adăugăm pe Clopoţel, iepurii care au pornit a doua zi dis-de-dimineaţă din capătul de sud al făgetului au fost cei care plecaseră cu Alună din Sandleford cu cinci săptămâni înainte. Alună nu mai spusese nimic ca să-i convingă, simţind că cel mai bine era să lase lucrurile să se aşeze în direcţia pe care o voia el. Ştia că sunt speriaţi, căci el însuşi era speriat. De fapt, bănuia că şi ei, la fel ca el, nu-şi pot scoate din cap Efrafa cu *Owsla* ei sinistră. Dar spaima se lupta cu dorinţa şi nevoia lor de a găsi mai multe iepuroaice şi cunoaşterea faptului că în Efrafa erau iepuroaice cu duiumul. Şi apoi era înclinaţia lor către drăcovenii. Toţi iepurii adoră să se ducă unde n-au voie şi să şterpelească şi, în fond, foarte puţini recunosc că le e frică să facă asta; în afară de cazul în care (precum Cruşin şi Căpşună de această dată) ştiu că nu sunt în stare bună şi trupul i-ar putea trăda la nevoie. Şi apoi, vorbind despre planul lui de taină, Alună le stârnise curiozitatea. Trăsese nădejdea că, sprijinit de Cinci, ar putea să-i ispitească cu aluzii şi promisiuni; şi avusese dreptate. Iepurii aveau încredere în el şi-n Cinci, în ei, care i-au scos din Sandleford înainte de a fi prea târziu, i-au trecut peste Enborne şi islaz, l-au scos pe Barosanu’ din laţ, au întemeiat sălaşul pe deal, au făcut din Kehaar un aliat şi au făcut rost de două iepuroaice, deşi erau foarte puţine şanse. Cine ştie ce ar fi putut să facă în continuare. Dar era limpede că aveau de gând să facă ceva; iar dacă Barosanu’ şi Mură păreau să aibă încredere c-o să reuşească, nimeni

[29] Scamatorie bursieră petrecută în anul 1720, care a dus la prăbuşirea sistemului financiar britanic (n. tr.).

n-avea cum să spună că mai bine se ţine deoparte; mai ales când Alună spusese foarte clar că oricine vrea poate să rămână în sălaş, nu-i nicio supărare – ceea ce însemna că, dacă acela e aşa de papă-lapte încât preferă să piardă prilejul unei aventuri, apoi se pot descurca foarte bine fără el. Laur, la care loialitatea era a doua natură, nu mai spusese nimic care să-i descurajeze. I-a însoţit până la capătul făgetului cu toată voioşia pe care a izbutit să şi-o adune; doar atât l-a rugat pe Alună, când nu-i auzea nimeni: să nu creadă primejdia mai mică decât este. „Trimite veşti prin Kehaar când ajunge la voi”, a zis, „şi întoarce-te repede.”

Şi totuşi, pe când Argintiul îi călăuzea spre miazăzi, de-a lungul terenului mai înalt din partea de apus a fermei, aproape toţi, acum, că porniseră cu adevărat să săvârşească fapta, simţeau spaimă şi neîncredere. Auziseră despre Efrafa destule lucruri ca până şi cea mai vitează inimă să fie zguduită. Dar înainte să ajungă acolo – sau oriunde se duceau – trebuiau să se aştepte la două zile în loc deschis. Vulpi, hermine, nevăstuici – puteau da nas în nas cu oricare dintre acestea, şi singura salvare ar fi goana pe deasupra pământului. Înaintarea le era dezlânată şi întreruptă, mai înceată decât a lui Laur cu ceata lui de trei. Iepurii se îndepărtau, se speriau, se opreau să se odihnească. După o vreme, Alună i-a împărţit în grupuri, conduse de Argintiul, Barosanu’ şi el însuşi. Dar tot se mişcau încet, ca nişte căţărători pe un perete de stâncă, mai întâi trecând unii, apoi ceilalţi la rândul lor, peste aceeaşi bucată de teren.

Dar cel puţin camuflajul era bun. Iunie înainta către iulie şi toiul verii. Gardurile vii şi bordurile erau mai stufoase ca oricând. Iepurii se adăposteau în peşteri de un verde-întunecat presărat cu pete de soare, alcătuite din iarbă, sovârf şi turiţe în floare; iscodeau de după tufe pătate şi împăroşate de iarba-şarpelui, care înfloreau roşu şi vineţiu deasupra capetelor lor; îşi croiau drum printre lujeri înalţi de lumânărică galbenă. Uneori zburdau prin locuri cu iarba scurtă, colorate ca tapiseria unei pajişti, cu busuioc

sălbatic, ţintaure şi sclipeţi. Pentru că le era veşnic frică de *elil* şi pentru că mergeau adulmecând pământul şi nu puteau să vadă prea departe, drumul părea lung.

Dacă ar fi făcut această călătorie în anii trecuţi, ar fi găsit dealurile golaşe mult mai lipsite de ascunzători, fără lanuri înalte, ci cu iarbă păscută de oi; şi atunci n-ar fi putut nădăjdui să ajungă prea departe neobservaţi de duşmani. Dar oile plecaseră de mult, iar tractoarele araseră întinderi mari pentru grâu şi orz. Erau înconjuraţi toată ziua de mirosul grâului verde, înălţat destul de mult. Şoarecii erau cu duiumul, ca şi ereţii. Ereţii erau supărători, dar Alună avusese dreptate când a presupus că un iepure matur şi sănătos e o pradă prea mare pentru ei. Oricum ar fi, niciunul dintre iepuri n-a fost atacat de sus.

Cam înainte de *ni-Frith,* în arşiţa zilei, Argintiul a făcut un popas într-un desiş de porumbari. Nu bătea vântul, iar aerul era plin de mirosul dulce, asemănător cu al crizantemelor, al compozeelor din locurile înalte – romaniţă, coada-şoricelului şi vetrice. În vreme ce Alună şi Cinci ajungeau lângă el şi se ghemuiau alături, el privea peste terenul deschis din faţă.

— Iată, Alună-*rah,* a zis, acolo-i pădurea care nu i-a plăcut lui Laur.

La vreo două sute de metri de ei, tăindu-le calea în linie dreaptă, o fâşie de pădure traversa dealul, întinzându-se cât vedeau cu ochii şi într-o parte, şi în cealaltă. Ajunseseră la Portway – doar pe alocuri drum adevărat –, care merge de la nord de Andover prin St. Mary Bourne, cu clopotele şi torentele şi straturile de măcriş-de-baltă, prin pădurea Bradley, peste dealurile golaşe până la Tadley şi în cele din urmă la Silchester – Calleva Atrebatum a romanilor. Locul în care traversează dealurile golaşe este marcat de Brâul lui Cezar, o fâşie de pădure la fel de îngustă ca drumul – îngustă, ce-i drept, dar lungă de aproape cinci kilometri. În această căldură a amiezii, copacii din Brâu erau şerpuitori şi împânziţi de umbra cea mai întunecată. Soarele era în afara copacilor, umbrele erau printre ei. Totul era tăcut, în afară de cosaşi şi de cântecul în cascadă, ca de cinteză, al

presurii de pe porumbar. Alună s-a uitat ţintă multă vreme, ascultând cu urechile ciulite şi mişcând din nas în aerul neclintit.

— Nu văd nimic rău acolo, a zis în cele din urmă. Dar tu, Cinci?

— Nu, a răspuns Cinci. Laur crede că e un soi ciudat de pădure, şi aşa şi este, dar nu s-ar zice că sunt oameni pe-acolo. Oricum, aş zice că cineva trebuie să meargă şi să se asigure. Să merg eu?

Cel de-al treilea grup ajunsese în vreme ce Alună se uita la Brâu, şi acum toţi iepurii fie ronţăiau liniştiţi, fie se odihneau, cu urechile pe spate, în împletitura verzuie de soare şi umbră a desişului de porumbari.

— Barosanu’ e aici? a întrebat Alună.

Toată dimineaţa Barosanu’ păruse că nu-i în apele lui – tăcut şi preocupat, fără să fie prea atent la ceea ce se petrecea în jurul lui. Dacă vitejia nu i-ar fi fost mai presus de orice îndoială, s-ar fi putut crede că e neliniştit. În timpul unei pauze lungi, Clopoţel l-a auzit vorbind cu Alună, Cinci şi Mură, şi mai târziu i-a spus lui Ulcică că suna de parcă, zău aşa, Barosanului i se spuneau cuvinte de îmbărbătare. „Să lupt, da, oricând”, l-a auzit spunând, „dar tot mai cred că jocul ăsta e mai potrivit altcuiva decât mie.” „Ba nu”, i-a răspuns Alună, „tu eşti singurul care o poate face; şi nu uita, nu-i distracţie, cum a fost incursiunea la fermă. De asta atârnă totul.” Apoi, dându-şi seama că Clopoţel îl poate auzi, a adăugat: „În orice caz, mai chibzuieşte şi încearcă să te deprinzi cu gândul. Acum trebuie să plecăm.” Barosanu’ pornise, posomorât, în josul gardului viu să-şi adune grupul.

Acum a ieşit dintr-o tufă de pelinariţă şi ciulini înfloriţi aflată în apropiere şi i s-a alăturat lui Alună sub porumbari.

— Ce vrei? a zis aspru.

— Rege al mâţelor *(pfeffa-rah)*, i-a răspuns Alună, n-ai vrea să te duci să arunci o privire printre copacii ăia? Iar dacă afli pisici ori oameni ori ceva de soiul ăsta, pune-i pe fugă, rogu-te, şi apoi vino şi spune-ne că totul e în ordine.

După ce Barosanu’ a plecat, Alună i-a spus Argintiului:

— Ai idee cât de departe ajung Patrulele Extraordinare? Suntem deja în raza lor de acţiune?

— Nu ştiu, dar cred că suntem, a zis Argintiul. Din câte am priceput, raza de acţiune depinde de patrulă. Cu un căpitan din cei întreprinzători, o patrulă poate să meargă până hăt, departe, zic eu.

— Înţeleg, a zis Alună. Păi, nu ne dorim să dăm peste o patrulă, dacă putem să ne ferim, iar dacă dăm peste ea, niciunul dintre oamenii lor nu trebuie să ajungă înapoi la Efrafa. Printre altele, de-asta am adus atât de mulţi dintre ai noştri. Dar, ca să ne ferim de patrule, o să încerc să mă folosesc de pădurea asta. Poate că nu le place nici lor mai mult ca lui Laur.

— Dar sigur nu trece pe unde vrem noi s-o luăm? a întrebat Argintiul.

— Dar acum nu mergem la Efrafa, a zis Alună. Trebuie să găsim un loc în care să ne ascundem, cât mai aproape cu putinţă, rămânând în siguranţă. Ai vreo idee?

— Doar aceea că-i îngrozitor de primejdios, Alună-*rah,* a zis Argintiul. Nu te poţi apropia de Efrafa în siguranţă, şi nu ştiu cum poţi începe să cauţi o ascunzătoare. Şi apoi, străjile – dacă dăm peste vreuna – o să fie nişte fiare viclene. S-ar putea foarte bine să ne dibuiască şi să nu se arate – doar să meargă să raporteze.

— Ei bine, iată că se întoarce Barosanu’, a zis Alună. E în ordine, Barosane? Bun – hai să-i ducem pe toţi în pădure şi să înaintăm un pic prin ea. Apoi trebuie să ne strecurăm afară pe partea cealaltă şi să ne asigurăm că ne poate găsi Kehaar. Vine în după-amiaza asta să ne caute şi cu niciun chip nu trebuie să pierdem întâlnirea.

La mai puţin de opt sute de metri către apus au dat peste un crânguşor care se alătura marginii dinspre sud a Brâului lui Cezar. Iar către vest era o văiugă puţin adâncă, uscată, lată de vreo patru sute de metri şi năpădită de buruieni şi smocuri de iarbă aspră, îngălbenită. Acolo, mult înainte de apus, Kehaar, care zbura către asfinţit de-a lungul Brâului, i-a zărit pe iepuri culcaţi printre urzici şi cornăţel. A alunecat în jos şi a coborât pe pământ lângă Alună şi Cinci.

— Ce face Laur? a întrebat Alună.

— El zubarat, a zis Kehaar. El zis voi nu mai întors.

Apoi a adăugat:

— Domna Trifoi, ea gata de mama.

— Asta-i bine, a zis Alună. Face cineva ceva în privinţa asta?

— Ya, ya, toţi vost la lubta.

— Ei bine, nădăjduiesc că lucrurile or să se aşeze de la sine.

— Ce vacut acuma, domn Alun?

— Aici începi tu să ne ajuţi, Kehaar. Avem nevoie de o ascunzătoare, cât mai aproape cu putinţă de sălaşul cel mare – undeva unde ceilalţi iepuri să nu ne găsească. Dacă ştii destul de bine locurile astea, poate ne propui ceva.

— Domn Alun, chit de abroabe vrut?

— Păi, nu mai departe decât este ferma Nuthanger faţă de Fagure. De fapt, cam asta ar fi cel mai departe.

— Nu vost dechit un lucru, domn Alun. Voi dus la cealalt parte de la riu, ei nu ghesit la voi.

— Peste râu? Vrei să zici să înotăm?

— Na, na, iebure nu înotat la asta riu. Riu mare, adânc, mers iute-iute. Dar vost bod, aboi cealalt parte vost mult loc la ascuns. Vost abroabe la zalaj, cum tu spus.

— Şi crezi că-i cel mai bun lucru pe care-l putem face?

— Vost mult cobaci şi vost riu. Alt ieburi nu ghesit la voi.

— Ce crezi? l-a întrebat Alună pe Cinci.

— Sună mai bine decât nădăjduisem, a zis Cinci. Nu-mi place deloc s-o spun, dar ar trebui să mergem direct acolo cât mai iute, chiar dacă toţi o să fie vlăguiţi. Suntem în primejdie tot timpul cât stăm pe deal, dar după ce plecăm de-aici ne putem odihni.

— Păi, aş zice că-i mai bine să mergem noaptea, dac-o să vrea şi ceilalţi – am mai făcut asta –, dar mai întâi trebuie să mănânce şi să se odihnească. Pornim *fu Inlé?* O să fie noapte cu lună.

— Uf, cât am mai ajuns să urăsc cuvintele astea, „pornim” şi *fu Inlé,* a zis Mură.

Totuşi, masa de seară a fost liniştită, la răcoare, şi după o

vreme cu toţii s-au simţit înviioraţi. În vreme ce soarele cobora, Alună i-a adunat, bine adăpostiţi, să rumege cocoloaşe şi să se odihnească. Deşi se străduia din răsputeri să pară încrezător şi voios, îi simţea încordaţi şi, după ce a ocolit vreo două întrebări despre plan, a început să se întrebe cum să le abată gândurile şi să-i facă să se destindă până ce vor fi gata să pornească iar. Şi-a amintit momentul din prima noapte a sa în chip de conducător, când au fost siliţi să se odihnească în pădurea de deasupra râului Enborne. Cel puţin era plăcut să vadă că acum nu era nimeni vlăguit; erau cea mai tare ceată de *hlessil* care au dat iama vreodată printr-o grădină de zarzavat. Fără nicio deosebire, şi-a zis Alună: Ulcică şi Cinci arătau la fel de vioi ca Argintiul şi Barosanu'. Şi totuşi, un strop de distracţie le-ar face bine şi le-ar ridica moralul. Tocmai se pregătea să spună ceva, când Ghindă l-a scutit de osteneală.

— Ne spui o poveste, Păpădie? a întrebat.

— Da! Da! au glăsuit alţi câţiva. Haide! Şi dacă tot te apuci, apoi să fie una nemaipomenită!

— Prea bine, a zis Păpădie. Ce ziceţi de *El-ahrairah şi vulpea din apă?*

— Mai bine *Gaura din cer,* a zis Gălbenel.

— Nu, nu pe asta, a zis Barosanu' deodată.

Vorbise foarte puţin toată seara, şi toţi s-au răsucit către el.

— Dacă e să spui o poveste, nu-i decât una pe care o vreau, a continuat. *El-ahrairah şi Iepurele cel Negru din Inlé.*

— Mai bine nu pe aceea, a zis Alună.

Barosanu' s-a răsucit către el, mârâind.

— Dacă e să fie o poveste, nu crezi c-am dreptul la fel de mult ca oricine s-o aleg? a întrebat.

Alună n-a răspuns şi, după un moment în care nimeni n-a zis nimic, Păpădie a început, cam fără chef.

31.
Povestea cu El-ahrairah
şi Iepurele cel Negru din Inlé

Puterea nopţii, a furtunii apăsare,
La post e vrăjmaşul nălucă;
De unde stă, el vede Cumplita Spăimântare
Dar cel tare va să se ducă.

Robert Browning, *Prospice*

— Mai devreme ori mai târziu, totul se află, iar animalelor le ajunge la urechi ceea ce gândesc alţii despre ele. Unii zic că Hufsa a fost cel care i-a spus împăratului Darzin adevărul despre tertipul cu lăptucile. Alţii zic că Yona ariciul a bătut toba prin crânguri. Oricum o fi fost, împăratul Darzin a aflat c-a picat de fraier când a pus să fie duse lăptucile la mlaştina din Kelfazin. Nu şi-a trimis soldaţii la luptă – încă nu. Dar s-a hotărât să găsească o ocazie să i-o plătească lui El-ahrairah. El-ahrairah a aflat şi i-a înştiinţat pe toţi din neamul său să aibă grijă, mai ales când umblă singuri.

Şi iată că pe la sfârşitul unei după-amiezi de februarie, Iepurzor îi duse pe câţiva dintre iepuri la un morman de gunoaie de la marginea unei grădini, la oarece depărtare de sălaş. Veni seara, rece şi ceţoasă, şi cu mult înainte de amurg se lăsă o pâclă groasă. Porniră către casă, dar nu mai nimeriră drumul; şi apoi avură necazuri cu o bufniţă şi nu mai ştiură încotro trebuie să meargă. Oricum, Iepurzor se rătăci de ceilalţi şi, după ce umblă pe coclauri o vreme, nimeri drept între străjile din afara oraşului împăratului Darzin; şi ele îl prinseră şi-l duseră la împărat.

Împăratul Darzin prinse ocazia să-i facă-n ciudă lui El-ahrairah. Îl puse pe Iepurzor într-o vizuină-închisoare specială şi în fiecare zi îl scoteau şi-l puneau la muncă, uneori pe promoroacă, la săpat. Dar El-ahrairah jură că-l scoate el cumva de-acolo. Asta şi făcu, căci el însuşi,

împreună cu două iepuroaice, săpă timp de patru zile un tunel din pădure până în spatele taluzului în care fusese pus la muncă Iepurzor. Şi în cele din urmă tunelul se apropie de vizuina din taluz în care fusese trimis Iepurzor. Trebuia să sape ca să transforme vizuina într-o cămară, iar paznicii vegheau afară, în vreme ce el muncea. Dar El-ahrairah ajunse la el, căci îl auzea săpând în beznă; şi se strecurară cu toţii prin tunel şi fugiră în pădure.

Când vestea îi ajunse la ureche, împăratul Darzin se mânie peste poate; şi se hotărî ca de data asta să pornească la război şi să-l nimicească pe El-ahrairah. Oştenii săi plecară la drum noaptea şi se duseră pe pajiştea din Fenlo; dar nu putură să intre în vizuinile iepurilor. Unii încercară, nu-i vorbă, dar ieşiră degrabă, căci dăduseră peste El-ahrairah şi ceilalţi iepuri. Nu erau deprinşi să lupte în locuri înguste pe întuneric şi încasaseră muşcături şi zgârieturi, până ce fură bucuroşi să iasă de acolo cu coada înainte.

Dar nu plecară; se aşezară afară şi se puseră pe aşteptat. Ori de câte ori iepurii încercau să iasă la *silflay,* dădeau de vrăjmaşii gata să sară pe ei. Împăratul Darzin şi oştenii săi nu puteau să pândească toate vizuinile – erau prea multe dar erau destul de sprinteni ca să se repeadă de îndată ce vedeau că-şi arată nasul vreun iepure. Foarte curând, cei din neamul lui El-ahrairah văzură că tot ce pot face e să smulgă o gură-două de iarbă – cât să nu moară de foame – şi apoi s-o tulească iar sub pământ. El-ahrairah încercă toate şiretlicurile care-i veniră în minte, dar nu putu să se descotorosească de împăratul Darzin şi nici să-şi ducă neamul în altă parte. Iepurii începură să slăbească şi s-o ducă rău sub pământ, iar unii se îmbolnăviră.

În cele din urmă, pe El-ahrairah îl cuprinse deznădejdea, iar într-o noapte, când îşi punea iar şi iar în joc viaţa ca s-aducă vreo câteva guri de iarbă unei iepuroaice cu pui al căror tată fusese ucis în ziua dinainte, strigă: „Stăpâne Frith! Aş face orice ca să-mi salvez neamul! Aş face un târg c-o hermină ori c-o nevăstuică – da, ori cu Iepurele cel Negru din Inlé!”

Acuma, de îndată ce zise asta, El-ahrairah îşi dădu seama că, dacă se afla pe undeva vreo făptură care s-ar fi putut să aibă dorinţa, şi cu siguranţă avea puterea, să-i nimicească duşmanii, apoi aceea era Iepurele cel Negru din Inlé. Căci era iepure, însă de mai mult de o mie de ori mai puternic decât împăratul Darzin. Însă gândul îl făcu pe El-ahrairah să asude şi să se cutremure, aşa încât trebui să se ghemuiască la podea acolo unde se afla, în tunel. După o vreme se duse la vizuina sa şi începu să se gândească la vorbele pe care le spusese şi la tâlcul lor.

Acuma, după cum ştiţi cu toţii, Iepurele cel Negru din Inlé este spaimă şi beznă necurmată. *Este* un iepure, dar este acel coşmar îngheţat de care nu putem decât să-l implorăm pe Stăpânul Frith să ne mântuiască azi şi mâine. Când laţul e aşezat în groapă, Iepurele cel Negru ştie unde-i înfipt ţăruşul; iar când nevăstuica dănţuieşte, Iepurele cel Negru nu-i prea departe. Ştiţi cu toţii cum unii iepuri par că-şi aruncă pur şi simplu viaţa pe apa Sâmbetei, între două glume şi-o şterpeleală; dar adevărul e că nechibzuinţa lor vine de la Iepurele cel Negru, căci e voia lui ca ei să nu adulmece câinele ori să nu vadă puşca. Iepurele cel Negru aduce şi boala. Ori vine noaptea şi strigă pe nume un iepure; şi atunci acel iepure trebuie să iasă la el, chiar dacă e tânăr şi puternic şi s-ar putea feri de orice altă primejdie. Merge cu Iepurele cel Negru şi nu lasă nicio urmă. Unii zic că Iepurele cel Negru ne urăşte şi vrea să fim nimiciţi. Dar adevărul este – ori, cel puţin, aşa mi s-a spus mie – că şi el îl slujeşte pe Stăpânul Frith şi nu-şi face decât slujba – să aducă ceea ce trebuie să fie. Venim pe lume şi trebuie să plecăm; dar nu plecăm doar ca să slujim intereselor unui duşman ori altuia. Dac-ar fi aşa, am fi cu toţii nimiciţi într-o singură zi. Plecăm după voia Iepurelui cel Negru din Inlé, şi numai după voia lui. Şi, cu toate că această voie ni se pare tuturor aspră şi amară, în felul său e apărătorul nostru, căci cunoaşte promisiunea făcută de Frith iepurilor şi răzbună orice iepure care-i ucis fără consimţământul său. Oricine a văzut spânzurătoarea unui paznic de vânătoare ştie ce poate să dezlănţuie Iepurele cel Negru peste acei *elil* care

cred că pot face tot ce poftesc.

El-ahrairah îşi petrecu noaptea singur în vizuina sa, şi gândurile îi erau îngrozitoare. Din câte ştia, niciun iepure nu se mai încumetase la ce avea el în minte. Dar cu cât se gândea mai mult – cât putea să gândească, din pricina foamei şi fricii şi uitării de sine în care intră iepurii care înfruntă moartea cu atât i se părea că există cel puţin o şansă de izbândă. Avea să-l caute pe Iepurele cel Negru şi să-i ofere propria viaţă în schimbul siguranţei neamului său. Dar, dacă îşi oferă viaţa fără să vrea, de fapt, ca oferta să fie primită, ar face mai bine să nu se apropie de Iepurele cel Negru. Iepurele cel Negru s-ar putea să nu-i primească viaţa; şi totuşi, poate c-o să prindă ocazia să încerce altceva. Numai că nu poate fi vorba să-l tragă pe sfoară pe Iepurele cel Negru. Dacă vrea siguranţa neamului său prin orice mijloace, atunci preţul avea să fie viaţa sa. Aşa încât, în afară de cazul în care avea să dea greş, nu avea să se mai întoarcă. Prin urmare, avea nevoie de un însoţitor care să aducă acasă orice o fi fost ceea ce avea să-l alunge pe împăratul Darzin şi să salveze sălaşul.

Dimineaţa, El-ahrairah îl căută pe Iepurzor şi şezu la taifas o bună parte din zi. Apoi trimise după cei din *Owsla* şi le spuse ce vrea să facă.

Mai târziu în seara aceea, pe ultimele licăriri ale amurgului, iepurii ieşiră din vizuini şi îi atacară pe oştenii împăratului Darzin. Luptară cu multă vitejie, şi unii dintre ei fură omorâţi. Duşmanii crezură că vor să fugă din sălaş şi au făcut tot ce le-a stat în puteri ca să-i înconjoare şi să-i împingă înapoi în vizuinile lor. Dar adevărul e că toată lupta n-avea alt rost decât să-i abată atenţia împăratului Darzin şi să-i ţină ocupaţi oştenii. La lăsarea întunericului, El-ahrairah şi Iepurzor se strecurară pe la celălalt capăt al sălaşului şi porniră de-a lungul şanţului, în vreme ce *Owsla* dădea înapoi şi oştenii împăratului Darzin îi împingeau, batjocorindu-i, în vizuini. Cât despre împăratul Darzin, trimise un mesaj în care zicea că-i gata să vorbească cu El-ahrairah despre condiţiile capitulării.

El-ahrairah şi Iepurzor purceseră pe drumul lor întunecat.

Pe unde au luat-o nu ştiu, şi nu ştie niciun iepure. Dar îmi amintesc întotdeauna ce zicea bătrânul Granat – vi-l mai amintiţi? – când spunea povestea asta. „N-a durat mult”, zicea el. „N-a durat deloc. Nu. Au şontâcăit şi s-au împleticit printr-un coşmar până în locul acela groaznic către care se îndreptau. Pe unde mergeau ei, soarele şi luna nu înseamnă nimic, iar vara şi iarna înseamnă şi mai puţin. Dar n-o să ştiţi niciodată” – şi aici se uita întotdeauna în jur, la noi – „n-o să ştiţi niciodată, şi nici eu, cât de departe a mers El-ahrairah în călătoria lui prin beznă. Vezi vârful unui bolovan iţindu-se din pământ. Cât de departe îi e mijlocul? Păi, sparge bolovanul. Atunci vei şti.”

În cele din urmă ajunseră într-un loc înalt unde nu era iarbă. Se căţărară peste aşchii de ardezie, printre pietroaie cenuşii mari cât oile. Pâclă şi ploaie rece ca gheaţa se învârtejeau în jurul lor şi nu se auzea alt sunet decât picuratul apei şi, uneori, de departe, ţipătul unei păsări mari şi rele care plutea. Şi sunetele astea stârneau ecoul, căci se aflau între pereţi negri de piatră, mai înalţi decât cei mai înalţi copaci. Petice de zăpadă zăceau peste tot, căci soarele nu strălucea niciodată ca s-o topească. Muşchiul era lunecos, şi ori de câte ori clinteau din loc o pietricică, se prăvălea în urma lor zornăind tot mai jos, în hăuri. Dar El-ahrairah cunoştea calea şi merse mai departe, până ce pâcla ajunse atât de groasă, că nu mai puteau vedea nimic. Atunci se aţinură pe lângă peretele de piatră care, încetul cu încetul, pe când mergeau, ajunse să iasă deasupra spinărilor lor, până ce alcătui un acoperiş negru. Locul în care se termina peretele era gura unui tunel, ca o vizuină de iepure uriaşă. În frigul aprig şi în tăcere, El-ahrairah izbi în piatră cu labele din spate şi-şi flutură coada către Iepurzor. Şi apoi, pe când se pregăteau să pătrundă în tunel, îşi dădură seama că ceea ce crezuseră în întuneric că e o parte din stâncă nu era stâncă. Era Iepurele cel Negru din Inlé, aproape de ei, nemişcat ca lichenii şi rece ca stânca.

— Alună, a zis Ulcică, privind ţintă în lumina slabă şi dârdâind, nu-mi place povestea asta. Ştiu că nu-s viteaz...

— Nu-i nimic, Hlao-roo, a zis Cinci, nu eşti singurul.

De fapt, el unul părea liniştit şi chiar detaşat, ceea ce era mai mult decât se putea spune despre oricare altul dintre ascultători; dar Ulcică nu prea avea cum să-şi dea seama de asta.

— Hai să ieşim un pic să ne uităm la păianjeni cum prind molii, bine? a zis Cinci. Cred că-mi amintesc unde am lăsat o tufă de măzăriche – trebuie să fie pe-aici, pe undeva.

Continuând să vorbească liniştit, l-a scos pe Ulcică în văiuga năpădită de ierburi. Alună s-a răsucit, ca să vadă pe unde au luat-o, în vreme ce Păpădie şovăia, neştiind dacă să continue sau nu.

— Zi mai departe, a spus Barosanu', şi nu lăsa deoparte nimic.

— Cred că multe lucruri au fost lăsate deoparte, dacă ar fi să cunoaştem adevărul, a zis Păpădie, căci nimeni nu poate spune ce se petrece în acel ţinut în care El-ahrairah s-a dus de bunăvoie, iar noi nu. Dar, după cum mi s-a spus, când îşi dădură seama că Iepurele cel Negru e acolo, o tuliră în jos prin tunel – neavând încotro, căci nu era niciun alt loc în care să fugă. Şi fugeau, deşi veniseră tocmai ca să-l întâlnească şi totul depindea de asta. N-au făcut decât ce am fi făcut noi toţi; şi nici sfârşitul n-a fost altul, căci, după ce tot alunecaseră şi se împiedicaseră şi căzuseră de-a lungul tunelului, se pomeniră într-o vizuină uriaşă săpată-n piatră. Totul era din piatră; Iepurele cel Negru o scobise în munte cu ghearele sale. Şi acolo îl aflară, aşteptându-i, pe cel de care fugiseră. Mai erau şi alţii în vizuină – umbre fără grai ori miros. Ştiţi, Iepurele cel Negru are şi el *Owsla.* N-aş vrea să dau ochii cu ei.

Iepurele cel Negru glăsui cu vocea apei care cade în răstoace în locuri întunecate, cu ecou.

„El-ahrairah, de ce ai venit aici?”

„Am venit pentru neamul meu”, şopti El-ahrairah. Iepurele cel Negru mirosea a curat, ca oasele de anul trecut, şi în întuneric El-ahrairah îi vedea ochii, căci erau roşii şi aveau o lumină care nu lumina.

„Eşti străin aici, El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru.

„Eşti viu.”

„Stăpâne”, zise El-ahrairah, „am venit să-ţi dau viaţa mea. Viaţa mea pentru neamul meu.”

Iepurele cel Negru râcâi podeaua cu ghearele.

„Târguri, târguri, El-ahrairah”, zise. „Nu-i zi ori noapte în care o iepuroaică să nu-şi ofere viaţa pentru puii ei, ori vreun căpitan cinstit din *Owsla* să-şi ofere viaţa pentru iepurele-şef. Uneori e primită, alteori nu. Dar nu există vreun târg, căci aici ceea ce este e sortit să fie.” El-ahrairah tăcu. Dar îşi zise în sinea lui: „Poate că-l pot păcăli să-mi ia viaţa. Şi-ar ţine promisiunea, aşa cum şi-a ţinut-o Prinţul Curcubeu.”

„Eşti oaspetele meu, El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru. „Poţi să stai în vizuina mea cât pofteşti. Poţi să dormi aici. De asemenea, poţi să mănânci aici, şi sunt tare puţini cei care pot face asta. Daţi-i de mâncare”, le-a spus celor din *Owsla.*

„Nu mâncăm, stăpâne”, zise El-ahrairah, căci ştia că dacă se atinge de mâncarea pe care i-o dau în acea vizuină gândurile sale tainice ies la iveală şi s-a zis cu tertipurile.

„Atunci, cel puţin, trebuie să te distrăm”, zise Iepurele cel Negru. „Simte-te ca acasă, El-ahrairah, fă-te comod. Uite, hai să jucăm ghici-pietricele[30].”

„Prea bine”, zise El-ahrairah, „iar dacă înving, stăpâne, poate c-o să fii atât de bun să primeşti viaţa mea în schimbul siguranţei neamului meu.”

„Aşa voi face”, zise Iepurele cel Negru. „Dar dacă înving, El-ahrairah, o să-mi dai atât coada, cât şi mustăţile.”

Fură aduse pietricelele şi El-ahrairah se aşeză în frig şi între ecouri să joace împotriva Iepurelui cel Negru din Inlé. Acuma, aşa cum bănuiţi, El-ahrairah ştia să joace ghici-pietricelele. Putea să joace la fel de bine ca orice iepure care a acoperit vreodată cu laba pietricelele. Dar acolo – în

[30] Ghici-pietricele e un joc iepuresc tradiţional. Se joacă cu pietricele, bucăţele de lemn ori alte lucruri de acest fel. În esenţă, este un joc foarte simplu, de genul lui „cu soţ ori făr’ de soţ”. Nişte pietricele puse pe jos sunt acoperite cu laba din faţă a jucătorului. Adversarul trebuie să facă nişte presupuneri privind felul lor – de exemplu, una sau două, de culoare deschisă sau închisă, aspre sau netede (n. a.).

acel loc îngrozitor, cu ochii Iepurelui Negru aţintiţi asupra sa şi cu cei din *Owsla* care nu scoteau niciun sunet –, oricât s-a străduit, mintea nu-l ajuta defel, şi încă dinainte de a aşeza pietricelele simţi că Iepurele cel Negru ştie ce e jos. Iepurele cel Negru nu se grăbi nicio clipă. Jucă aşa cum cade zăpada, fără sunet ori schimbare, până ce, în cele din urmă, El-ahrairah se simţi neputincios şi ştiu că nu poate să învingă.

„Poţi să plăteşti miza celor din *Owsla,* El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru, „iar ei o să-ţi arate o vizuină în care să dormi. Mă întorc mâine şi, dacă mai eşti aici, o să ne vedem. Dar poţi să pleci oricând vrei.”

Atunci cei din *Owsla* îl duseră de acolo pe El-ahrairah, îi tăiară coada şi-i smulseră mustăţile; iar când îşi veni în fire, era singur cu Iepurzor într-o vizuină de piatră pustie, care dădea către coasta muntelui de afară.

„Of, stăpâne”, zise Iepurzor, „ce-o să te faci acum? Pentru numele lui Frith, hai să plecăm. Pot să dibuiesc drumul prin întuneric pentru amândoi.”

„Nici vorbă”, zise El-ahrairah.

Încă mai trăgea nădejde să capete într-un fel sau altul ceea ce voia de la Iepurele cel Negru şi era sigur că fuseseră duşi în această vizuină ca să fie ispitiţi s-o şteargă de-acolo.

„Nici vorbă. Mă descurc foarte bine cu nişte răscoage şi clematite. Du-te şi adu câteva, Iepurzor, dar ai grijă să te întorci înainte de seara de mâine. Ai face bine să aduci şi niscaiva de-ale gurii, dacă poţi.”

Iepurzor plecă, aşa cum i se spusese, iar El-ahrairah rămase singur. Dormi pe sponci, în parte din pricina durerii şi în parte din pricina fricii care nu-l slăbea nicio clipă; dar mai ales din pricină că încă mai căuta un şiretlic prin care să-şi atingă ţinta. A doua zi, Iepurzor se întoarse cu câteva bucăţi de nap şi, după ce El-ahrairah le mâncă, Iepurzor îl ajută să-şi înjghebe o coadă cenuşie şi mustăţi din clematite şi pipirig. Seara se duse la Iepurele cel Negru de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic.

„Ei bine, El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru – şi nu-şi

încreţi nasul când amuşină, ci-l împinse înainte, aşa cum fac câinii –, „vizuina mea nu poate fi din cele cu care eşti învăţat tu; dar poate c-ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri ca să stai comod?”

„Aşa am făcut, stăpâne”, zise El-ahrairah. „Mă bucur că-mi îngădui să stau.”

„Poate că n-o să jucăm în seara asta ghici-pietricele, zise Iepurele cel Negru. Trebuie să pricepi, El-ahrairah, că nu voiesc să te fac să pătimeşti. Nu-s unul dintre Cei O Mie. Ţi-o spun iarăşi, poţi să stai ori să pleci după bunul tău plac. Dar dacă stai, poate c-ai vrea să asculţi o poveste; şi să spui tu însuţi una, dacă ai chef.”

„Desigur, stăpâne”, zise El-ahrairah. „Şi dac-oi putea să spun o poveste la fel de bună ca a domniei-tale, poate c-o să primeşti viaţa mea şi o să asiguri salvarea neamului meu.”

„Aşa am să fac”, zise Iepurele cel Negru. „Dar dacă nu, El-ahrairah, va trebui să renunţi la urechi.”

Aşteptă să vadă dacă El-ahrairah refuză miza, dar acesta n-o făcu.

Atunci Iepurele cel Negru spuse o poveste atât de înfricoşătoare şi întunecată, încât Iepurzor şi El-ahrairah simţiră că le îngheaţă inimile în vreme ce stăteau ghemuiţi pe piatră, căci ştiau că fiece cuvinţel era adevărat. Mintea li se întunecă. Părea că fuseseră scufundaţi în nori îngheţaţi, care le amorţiseră simţurile; iar povestea Iepurelui cel Negru se strecură în inimile lor ca un vierme într-o alună, lăsându-i cutremuraţi şi goi pe dinăuntru. Când, în cele din urmă, cumplita poveste se încheie, El-ahrairah încercă să glăsuiască. Dar nu-şi putu aduna gândurile şi se bâlbâi şi începu să fugă pe podea ca un şoarece când şoimul pluteşte deasupra lui. Iepurele cel Negru aşteptă în tăcere, fără să dea vreun semn de nerăbdare. În cele din urmă fu limpede că El-ahrairah n-o să spună nicio poveste, iar cei din *Owsla* îl luară şi-l scufundară într-un somn adânc; iar când se deşteptă, nu mai avea urechi şi lângă el, în vizuina de piatră, nu era decât Iepurzor, care plângea ca un pui de iepure.

„Of, stăpâne”, zise Iepurzor, „ce lucru bun poate să aducă toată pătimirea asta? În numele Stăpânului Frith şi al ierbii verzi, lasă-mă să te duc acasă.”

„Prostii”, zise El-ahrairah. „Du-te şi adu-mi două frunze zdravene de ştevie. O să ţină de minune locul urechilor.”

„O să se veştejească, stăpâne”, zise Iepurzor, „iar eu sunt deja veştejit.”

„O să ţină destul”, zise El-ahrairah mohorât, „pentru ce am eu de gând să fac. Dar nu găsesc calea.”

După ce Iepurzor plecă, El-ahrairah se sili să gândească limpede. Iepurele cel Negru nu voia să-i primească viaţa. Aşijderea, era clar că el însuşi n-o să izbutească în veci să câştige vreun rămăşag cu el; la fel de bine ar putea să încerce să alerge pe o întindere de gheaţă. Dar dacă Iepurele cel Negru nu-l urăşte, de ce-l supune la chinurile astea? Ca să-i ucidă curajul şi să-l facă să se lase păgubaş şi să plece. Dar de ce să nu-l alunge, pur şi simplu? Şi de ce să aştepte, înainte să-l vatăme, ca el însuşi să propună un rămăşag şi să-l piardă? Răspunsul i se arătă dintr-odată. Umbrele acelea n-au puterea să-l alunge ori să-l vatăme decât dacă el însuşi se învoieşte. Nu l-ar ajuta, nu. Ar căuta să pună stăpânire pe voinţa sa şi să i-o frângă, dacă pot. Însă de-ar fi să găsească printre ei ceva care să-i salveze neamul, ar putea oare să-l împiedice să ia cu el acel lucru?

Când Iepurzor se întoarse, îl ajută pe El-ahrairah să-şi acopere capul îngrozitor, ciuntit, cu două frunze de ştevie în loc de urechi, iar după o vreme adormiră. Dar El-ahrairah îi tot visa pe iepurii săi înfometaţi aşteptând în tuneluri să-i izgonească pe oştenii împăratului Darzin şi punându-şi toată nădejdea în el; şi în cele din urmă se trezi, îngheţat şi înţepenit, şi porni prin tunelurile sălaşului de piatră. Pe când şontâcăia, cu frunzele de ştevie atârnând de ambele părţi ale capului – căci nu putea să le ridice ori să le mişte ca pe urechile pierdute –, ajunse într-un loc în care câteva tuneluri înguste duceau în jos; şi aici dădu peste doi dintre cumpliţii membri ai *Owsla,* cei ca nişte umbre, care îşi vedeau de cine ştie ce treburi de-ale lor întunecate. Se întoarseră către el şi-l priviră ţintă, ca să-l înspăimânte, însă

El-ahrairah ajunsese dincolo de hotarele spaimei şi le întoarse privirea, întrebându-se la ce anume se gândesc ca să-l convingă să renunţe.

„Du-te înapoi, El-ahrairah”, zise în cele din urmă unul dintre ei. „N-ai ce căuta aici, în groapă. Eşti viu; şi ai pătimit deja din greu.”

„Nu la fel de mult ca neamul meu”, răspunse El-ahrairah.

„E destulă pătimire aici pentru o mie de sălaşuri”, zise umbra. „Nu fi căpăţânos, El-ahrairah. În găurile astea se află toate molimele şi bolile care se abat asupra iepurilor – fierbinţeală şi râie şi boala măruntaielor. Iar aici, în gaura asta cea mai apropiată, stă orbirea albă, care face făpturile să iasă şontâcăind din culcuş ca să moară pe câmpuri, unde nici măcar *elil* nu se ating de trupurile pline de putreziciune. Şi treaba noastră-i să avem grijă ca toate astea să fie pregătite când vrea să le folosească Inlé*-rah.* Căci ceea ce este e ce trebuie să fie.”

Atunci El-ahrairah ştiu că nu mai trebuie să stea pe gânduri. Se prefăcu că pleacă, dar se răsuci deodată, se repezi către umbre şi se aruncă în groapa cea mai apropiată mai iute decât pătrunde un strop de ploaie în pământ. Şi şezu întins acolo, în vreme ce umbrele pâlpâiau şi bodogăneau la buza gropii, căci nu aveau puterea să-l mişte altfel decât prin spaimă. După o vreme plecară, iar El-ahrairah rămase singur, întrebându-se dacă o să fie în stare să ajungă la timp la oştirea împăratului Darzin fără ajutorul mustăţilor şi urechilor.

În cele din urmă, când fu sigur că rămăsese în gaură destul de mult timp ca să se molipsească, El-ahrairah ieşi şi începu să-şi caute drumul înapoi prin tunel. Nu ştia cât de iute o să se arate boala ori cât va trece până să moară, dar era limpede că trebuia să meargă înapoi cât mai repede – dacă se putea, înainte să se arate pe el vreun semn de boală. Fără să se apropie de Iepurzor, trebuia să-i spună să pornească înainte, să ajungă la iepurii din sălaş ca să-i înştiinţeze să astupe toate intrările şi să stea înăuntru până ce e nimicită oştirea împăratului Darzin.

În întuneric dădu peste un bolovan, căci tremura şi era

cuprins de fierbinţeli şi, în orice caz, nu putea să pipăie nimic, ori aproape nimic, fără mustăţi. În clipa aceea o voce liniştită zise:

„El-ahrairah, unde te duci?”

Nu auzise nimic, dar ştiu că Iepurele cel Negru e alături de el.

„Mă duc acasă, stăpâne”, răspunse. „Ai spus că pot să plec când poftesc.”

„Ai plănuit tu ceva, El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru. „Ce anume?”

„Am fost în groapă, stăpâne”, răspunse El-ahrairah. „M-am molipsit de orbirea albă şi mă duc să-mi salvez neamul, nimicind vrăjmaşii.”

„El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru, „ştii cum se ia orbirea albă?”

Pe El-ahrairah îl copleşi deodată teama. Nu spuse nimic.

„E purtată de puricii din urechile iepurilor”, zise Iepurele cel Negru. „Trec din urechile unui iepure bolnav în cele ale tovarăşilor lui. Dar, El-ahrairah, tu n-ai urechi, iar puricii nu se duc pe frunze de ştevie. Nu poţi nici să te molipseşti, nici să dai altora orbirea albă.”

Atunci, în cele din urmă, El-ahrairah simţi că-l părăsesc puterea şi curajul. Se prăbuşi la pământ. Încercă să se mişte, dar labele din spate i se târâră pe piatră şi nu se putu ridica. Dădu un pic din labe şi apoi rămase întins, în tăcere.

„El-ahrairah”, zise Iepurele cel Negru în sfârşit, „ăsta-i un sălaş friguros; un loc rău în care să trăieşti, şi n-au ce căuta aici inimile înflăcărate şi spiritele cutezătoare. Eşti o pacoste pentru mine. Du-te acasă. O să-ţi salvez eu însumi neamul. Nu cumva să te obrăzniceşti să mă întrebi când anume. Aici nu există timp. Sunt deja salvaţi.”

În clipa aceea, în vreme ce împăratul Darzin şi oştenii săi încă mai strigau batjocuri către vizuini, din întunericul care se lăsa se abătură asupra lor năuceala şi groaza. Câmpul părea plin de iepuri uriaşi cu ochii roşii, care pândeau dintre ciulini. Duşmanii se întoarseră şi o luară la sănătoasa. Pieriră în noapte; şi iată de ce niciun iepure care spune

poveşti despre El-ahrairah nu ştie ce fel de făpturi erau ori cum arătau. Niciuna n-a mai fost văzută din acea zi şi până-n ziua de azi.

Când El-ahrairah izbuti în cele din urmă să se ridice în picioare, Iepurele cel Negru plecase, iar Iepurzor cobora prin tunel, căutându-l. Împreună ieşiră pe coasta muntelui şi coborâră pe peretele hăului cu pietre care se rostogoleau, prin pâclă. Nu ştiau unde merg, ştiau doar că se îndepărtează de sălaşul Iepurelui Negru. Dar după o vreme fu limpede că El-ahrairah e bolnav din pricina şocului şi vlăguielii. Iepurzor săpă un culcuş şi au rămas acolo câteva zile.

Mai târziu, când El-ahrairah începu să se simtă mai bine, umblară încolo şi încoace, dar nu putură să afle calea spre casă. Erau năuciţi şi au trebuit să roage animalele cu care se întâlneau să le dea hrană şi adăpost. Drumul spre casă dură trei luni şi avură multe peripeţii. Unele dintre acestea, după cum ştiţi, sunt ele însele poveşti. Odată au locuit cu un *lendri* şi au căutat pentru el prin pădure ouă de fazan. Iar odată abia au scăpat din mijlocul unei fâneţe în vreme ce fânul era cosit. Tot timpul Iepurzor s-a îngrijit de El-ahrairah, i-a adus frunze de ştevie proaspete şi i-a alungat muştele de pe răni până ce s-au vindecat.

În cele din urmă, într-o bună zi, ajunseră la sălaş. Era seară şi în vreme ce soarele se întindea peste dealuri văzură o puzderie de iepuri la *silflay,* ronţăind prin iarbă şi jucându-se peste muşuroaiele de furnici. Se opriră în partea de sus a câmpului, adulmecând mirosul de drobiţă şi de năprasnic, aduse de vânt.

„Păi arată bine”, zise El-ahrairah. „Plesnesc de sănătate. Hai să ne strecurăm uşurel şi să vedem dacă putem da prin vizuini de vreo doi căpitani din *Owsla.* N-are rost să se facă mare vâlvă.”

Înaintară de-a lungul gardului viu, dar nu putură să se lămurească unde sunt, căci sălaşul părea să se fi mărit, şi erau mai multe intrări ca înainte, atât în taluz, cât şi pe câmp. Se opriră să vorbească cu un grup de tineri spilcuiţi, iepuri şi iepuroaice, care şedeau sub o tufă de soc în floare.

„Vrem să-l găsim pe Răchitan”, zise Iepurzor. „Ne puteţi spune unde-i vizuina lui?”

„N-am auzit în viaţa mea de el”, răspunse unul dintre iepuri. „Sunteţi siguri că-i în sălaşul ăsta?”

„Dacă n-o fi murit”, zise Iepurzor. „Dar trebuie să fi auzit de căpitanul Răchitan. Era ofiţer în *Owsla* în timpul bătăliei.”

„Care bătălie?” întrebă alt iepure.

„Împotriva împăratului Darzin”, răspunse Iepurzor.

„Uite ce-i, las-o baltă, moşule”, zise iepurele. „Bătălia aia – nici nu venisem pe lume când s-a terminat.”

„Dar cu siguranţă îi cunoşti pe căpitanii din *Owsla* care au fost acolo?” zise Iepurzor.

„Mai bine mor decât să fiu văzut cu unul dintre ei”, a zis iepurele. „Ce, moşnegimea aia cu mustăţile albe? Ce-ar fi de ştiut despre ei?”

„Ceea ce au făcut”, zise Iepurzor.

„Scornelile alea vechi despre război, moşule?” zise primul iepure. „Totu-i mort şi-ngropat. N-are nimic de-a face cu noi.”

„Că Răchitan ăsta s-o fi luptat cu împăratul Cum-îl-cheamă, treaba lui”, zise una dintre iepuroaice. „Nu-i treaba noastră, nu?”

„Totul a fost o chestie tare rea”, zise altă iepuroaică. „Mare ruşine, într-adevăr. Dacă nimeni n-ar lupta în războaie, n-ar mai fi războaie, nu-i aşa? Dar nu-i poţi face pe iepurii bătrâni să priceapă asta.”

„Tata a fost acolo”, zise al doilea iepure. „Îl apucă uneori să povestească, întotdeauna o şterg imediat. «Ei au făcut aia şi apoi noi am făcut asta» şi toată polilogia. Îţi vine să-ţi iei câmpii, zău aşa. Bietul bătrânel, firesc ar fi să vrea să uite. Eu zic că pe jumătate sunt scorneli. Şi unde l-au dus toate astea, ia spuneţi-mi?”

„Dacă nu vă deranjează să aşteptaţi un pic, domnule”, îi zise al treilea iepure lui El-ahrairah, „mă duc să văd dacă pot să-l găsesc pe căpitanul Răchitan. Nu-l cunosc eu însumi, dar e drept că-i un sălaş mare.”

„Frumos din partea ta”, zise El-ahrairah, „dar cred că m-

am lămurit acum şi mă pot descurca singur.”

El-ahrairah porni de-a lungul gardului viu către pădure şi şezu singur sub o tufă de alun, privind peste câmp. Lumina începea să scadă şi deodată îşi dădu seama că Stăpânul Frith e aproape de el, printre frunze.

„Eşti mânios, El-ahrairah?” întrebă Stăpânul Frith.

„Nu, stăpâne”, răspunse El-ahrairah. „Nu-s mânios. Dar am învăţat că, atunci când e vorba de făpturile pe care le iubeşti, suferinţa nu-i singurul lucru pentru care le poţi compătimi. Un iepure care nu ştie că a primit un dar ce l-a salvat e mai sărac decât un melc fără casă, chiar dacă el crede altceva despre sine.”

„Înţelepciunea se găseşte pe dealurile pustii, El-ahrairah, unde nu vine nimeni să mănânce, şi în taluzul din piatră în care iepurele scurmă în van să-şi facă vizuină. Însă, că tot veni vorba de daruri, ţi-am adus câteva flecuşteţe. O pereche de urechi, o coadă şi nişte mustăţi. S-ar putea ca urechile să ţi se pară la început ciudate. Am pus în ele oleacă din lumina stelelor, dar e foarte slabă; nu destulă, sunt sigur, ca să-l dea de gol pe un hoţ isteţ ca tine. A, iată că se întoarce Iepurzor. Foarte bine, am ceva şi pentru el. Ce-ar fi să…”

— Alună! Alună-*rah!*

Era glasul lui Ulcică de după o tufă de scaieţi aflată la marginea micului cerc de ascultători.

— O vulpe vine-n sus pe văiugă!

32.
Dincolo de drumul de fier

Esprit de rivalité et de mésintelligence qui préserva plus d'une fois l'année anglaise d'une défaite.[31]

Generalul Jourdan, *Mémoires Militaires*

Unii îşi închipuie că iepurii îşi petrec o bună parte din timp fugind de vulpi. E adevărat că orice iepure se teme de vulpe şi o tuleşte dacă-i simte mirosul. Dar mulţi pot să nu vadă în toată viaţa lor o vulpe, şi probabil că numai câţiva sunt cu adevărat victimele unui duşman a cărui duhoare se simte de la o poştă şi care nu poate să fugă la fel de repede ca ei. De obicei, o vulpe care încearcă să prindă un iepure se furişează din direcţia opusă vântului, nevăzută – poate că printre copaci, către marginea pădurii. Apoi, dacă izbuteşte să se apropie de locul în care se află iepurii la *silflay,* pe un taluz sau pe câmp, stă nemişcată şi aşteaptă prilejul să-l înhaţe pe vreunul. Se zice că uneori îi vrăjeşte, aşa cum face nevăstuica, rostogolindu-se şi jucându-se în loc deschis şi tot apropiindu-se, până ce poate să pună laba pe ei. Oricum ar fi, e sigur că nicio vulpe nu vânează iepuri mergând la vedere printr-o văiugă, la asfinţit.

Nici Alună, nici vreun alt iepure care ascultase povestea lui Păpădie nu văzuseră vreodată o vulpe. Cu toate acestea, ştiau că o vulpe aflată în loc deschis, pe care o poţi vedea, nu-i primejdioasă câtă vreme e zărită la timp. Alună şi-a dat seama că fusese neglijent când îi lăsase pe toţi să se adune în jurul lui Păpădie şi nu pusese nici măcar o strajă. Puţinul vânt care se simţea bătea dinspre nord-est, iar vulpea, venind dinspre vest, ar fi putut să dea peste ei fără s-o fi simţit. Dar de primejdia asta au fost salvaţi de Ulcică şi Cinci, care ieşiseră în loc deschis. Chiar şi în fulgerarea de alarmă, când l-a auzit pe Ulcică, lui Alună i-a trecut prin cap

[31] „Spiritul de rivalitate şi de neînţelegere care a ferit nu o dată armata engleză de o înfrângere" (în franceză, în original) (n. tr.).

că Cinci, fără îndoială nevrând să-l atenţioneze în faţa celorlalţi, a prins ocazia oferită de spaima lui Ulcică pentru a se pune singur de strajă.

Alună s-a gândit iute. Dacă vulpea nu era prea aproape, nu trebuiau decât să fugă. Era o pădure în apropiere, şi puteau să se facă nevăzuţi în ea, mai mult sau mai puţin laolaltă, şi apoi pur şi simplu să-şi vadă de drum. Şi-a croit drum printre brusturi.

— Cât de aproape e? a întrebat. Şi unde-i Cinci?

— Sunt aici, a răspuns Cinci de la câţiva metri.

Stătea pitulat sub rugii lungi ai unui măceş şi n-a întors capul când Alună a ajuns lângă el.

— Şi uite vulpea, a adăugat.

Alună i-a urmărit privirea.

Pământul plin de ridicături şi gropi, năpădit de buruieni al văiugii cobora dincolo de ei, o adâncitură lungă mărginită la miazănoapte de Brâul lui Cezar. Ultimele raze ale soarelui ce asfinţea străluceau drept asupra ei, printr-o deschizătură dintre copaci. Vulpea era mai jos de ei şi încă destul de departe. Cu toate că se afla chiar în direcţia spre care bătea vântul şi, prin urmare, le-ar fi putut simţi mirosul, nu arăta prea interesată de iepuri. Mergea repejor şi neabătut în susul văiugii, ca un câine, târându-şi coada cu vârful alb. Era de un cafeniu nisipos, cu picioare şi urechi negre. Chiar şi acum, cu toate că era limpede că n-a ieşit la vânătoare, avea o înfăţişare vicleană, de prădător, care i-a făcut să se cutremure pe cei care o priveau de sub tufa de măceş. Când a trecut de un smoc de ciulini şi s-a făcut nevăzută, Alună şi Cinci s-au întors la ceilalţi.

— Haideţi, a zis Alună. Dacă n-aţi mai văzut vreo vulpe, n-are rost să vă duceţi acum să vă uitaţi. Veniţi după mine.

Se pregătea să pornească în fruntea lor către partea de sud a văiugii, când dintr-odată un iepure l-a îmbrâncit cât colo, a trecut pe lângă Cinci şi a ieşit în loc deschis. Alună s-a oprit şi s-a uitat în jur, uluit.

— Cine-a fost? a întrebat.

— Barosanu’, a răspuns Cinci, cu ochii holbaţi.

S-au dus cu toţii repede înapoi la rugii de măceş şi s-au

uitat din nou peste văiugă. Barosanu', fără să se ascundă, ţupăia prudent pe povârniş, mergând drept către vulpe. Se uitau la el fără să-şi creadă ochilor. El s-a apropiat de vulpe, dar ea nu l-a băgat în seamă.

— Alună, a zis Argintiul din spate, să mă duc...?

— Nimeni nu pleacă de-aici, a zis Alună iute. Staţi cu toţii nemişcaţi.

La vreo treizeci de metri mai departe, vulpea l-a zărit pe iepurele care se apropia. A şovăit o clipă, apoi a mers mai departe. Barosanu' aproape că ajunsese la ea, când s-a întors şi a luat-o în sus, şchiopătând, pe povârnişul de miazănoapte al văiugii, către copacii din Brâul lui Cezar. Vulpea iar a şovăit, apoi s-a luat după el.

— Ce-are de gând? a mormăit Mură.

— Încearcă s-o îndepărteze de noi, bănuiesc, a zis Cinci.

— Dar n-avea de ce! Am fi scăpat şi fără asta.

— Smintitul naibii! a zis Alună. Nu cred c-am mai fost vreodată aşa de furios.

Vulpea grăbise pasul şi acum era departe de ei. S-ar fi zis că-l ajungea din urmă pe Barosanu'. Soarele apusese şi, prin lumina care pălea, de-abia l-au zărit intrând în tufe. A dispărut, şi vulpea l-a urmat. Câteva clipe a fost linişte. Apoi peste văiuga pustie care se învăluia în întuneric a venit, îngrozitor de limpede, ţipătul de durere cruntă al unui iepure.

— O, Frith şi Inlé! a strigat Mură, izbind în pământ cu labele din spate.

Ulcică s-a răsucit, gata s-o tulească. Alună nu s-a clintit.

— Plecăm, Alună? a întrebat Argintiul. Acum nu-l mai putem ajuta.

Pe când vorbea, dintr-odată Barosanu' a ţâşnit dintre copaci, gonind ca fulgerul. Până să apuce ei să priceapă că-i viu, el urcase dintr-o suflare coasta văiugii şi a năvălit printre ei.

— Haideţi, le-a zis, să plecăm de-aici!

— Dar ce... ce... eşti rănit? a întrebat Clopoţel, năucit.

— Nu, a zis Barosanu', sunt mai bine ca oricând! Să mergem!

— Poţi să aştepţi până ce termin eu, a zis Alună cu voce rece, mânioasă. Ai făcut tot ce ţi-a stat în puteri să te omori şi te-ai purtat ca smintitul smintiţilor. Acum ţine-ţi gura şi şezi!

S-a răsucit şi, cu toate că întunericul se lăsa cu prea mare repeziciune ca să se mai vadă până departe, s-a prefăcut că priveşte încă peste văiugă. În spatele lui, iepurii se foiau agitaţi. Câţiva începuseră să aibă o senzaţie de ireal, de parc-ar fi visat. Ziua lungă petrecută departe de vizuini, văiuga din apropiere, năpădită de ierburi, povestea înspăimântătoare de care fuseseră captivaţi, apariţia bruscă a vulpii, şocul întâmplării de neînţeles cu Barosanu' – toate acestea, una după alta, le-au inundat mintea şi i-au lăsat abătuţi şi uluiţi.

— Du-i de-aici, Alună, a şoptit Cinci, până nu ajung toţi *tharn.*

Alună s-a răsucit pe dată.

— Ei bine, nici urmă de vulpe, a zis voios. A plecat, şi plecăm şi noi. Şi, pentru numele cerului, staţi strânşi laolaltă, căci dacă se rătăceşte cineva în bezna asta, s-ar putea să nu-l mai găsim. Şi ţineţi minte, dacă dăm peste iepuri necunoscuţi, trebuie să-i atacaţi pe dată şi să puneţi întrebările după aceea.

Au ocolit marginea pădurii aflată de-a lungul laturii de miazăzi a văiugii şi apoi, câte unul ori câte doi, au trecut drumul pustiu aflat dincolo de ea. Încetul cu încetul, mintea li s-a limpezit. S-au pomenit pe terenurile deschise ale unei ferme – de fapt, puteau mirosi şi auzi ferma, nu departe, către partea asfinţitului – şi era uşor de mers: păşuni netede, mari, care coborau lin şi nu erau împărţite de garduri vii, ci de taluzuri late şi nu prea înalte, fiecare larg cât o alee şi năpădite de soc, sânger şi salbă-moale. Era un adevărat ţinut al iepurilor, liniştitor după Brâul lui Cezar şi văiuga cu ierburi încâlcite, plină de cornăţel; iar când au ajuns destul de departe prin iarbă – oprindu-se mereu să asculte şi să amuşine şi să fugă, ba unul, ba altul, de la un ascunziş la celălalt –, Alună a simţit că n-ar fi primejdios să se odihnească un pic. De îndată ce i-a trimis pe Iuţilă şi

Gălbenel să stea de strajă, l-a luat deoparte pe Barosanu'.

— Sunt supărat pe tine, a zis. Eşti singurul iepure fără de care nu ne putem descurca, şi te apuci să-ţi pui în joc viaţa prosteşte. Nu era nevoie s-o faci, şi nici măcar n-a fost un lucru deştept. Ce te-a apucat?

— Mă tem că pur şi simplu m-am pierdut cu firea, Alună, a răspuns Barosanu'. Toată ziua am fost încordat, gândindu-mă la treaba asta de la Efrafa – eram cu nervii la pământ. Când mă simt aşa, trebuie să fac ceva – ştii tu, să mă încaier sau să înfrunt o primejdie. M-am gândit că dacă aş fi putut să prostesc vulpea aia, nu m-aş mai fi frământat atât cu treaba cealaltă. Şi apoi, a mers – acum mă simt mult mai bine.

— Făcând pe El-ahrairahul, a zis Alună. Nătărăule, ai fi putut să-ţi pierzi viaţa pentru o prostie – cu toţii am crezut că asta s-a întâmplat. Să nu te prind că mai faci aşa ceva. Ştii că totul o să depindă de tine. Dar spune-mi, ce s-a petrecut acolo, între copaci? De ce ai ţipat aşa, dacă n-ai păţit nimic?

— N-am ţipat, a zis Barosanu'. A fost foarte ciudat ceea ce s-a petrecut, şi mă tem c-a fost foarte rău. Vezi tu, tocmai mă pregăteam să scap de *homba* printre copaci şi să mă întorc. Ei bine, am intrat în tufe, şi tocmai încetasem să mai merg încet şi începusem să fug cu adevărat iute, când m-am trezit nas în nas cu o ceată de iepuri – străini. Veneau spre mine, ca şi cum aveau de gând să iasă în loc deschis, în văiugă. Fireşte, n-am avut timp să mă uit bine la ei, dar păreau nişte tipi voinici. „Păzea – fugiţi!" am zis în vreme ce veneam ca fulgerul către ei, dar tot ce au făcut a fost să încerce să mă oprească. Unul dintre ei a zis: „Stai pe loc!" ori aşa ceva şi apoi mi s-a aşezat drept în cale. Aşa că l-am doborât – n-aveam încotro – şi am gonit mai departe; şi-apoi am auzit ţipătul ăla îngrozitor. Fireşte, am mers mai iute ca ei şi am ieşit dintre copaci şi m-am întors la voi.

— Aşa că *homba* a pus gheara pe un alt iepure?

— Aşa trebuie să fi fost. La urma urmei, am dus-o drept la ei, chiar dacă nu asta voiam să fac. Dar n-am văzut, de fapt, ce s-a petrecut.

— Şi cum a rămas cu ceilalţi?

— Habar n-am. Bănuiesc c-au luat-o la sănătoasa.

— Aşa, a zis Alună prudent. Ei bine, poate că lucrurile s-au aşezat cum e mai bine. Dar uite ce-i, Barosane, gata cu şmecheriile până ce vine vremea lor – miza e prea mare. Ai face bine să te ţii aproape de Argintiul şi de mine – o să-ţi alungăm gândurile negre.

În clipa aceea a venit la ei Argintiul.

— Alună, a zis, tocmai mi-am dat seama unde suntem, şi e mult prea aproape de Efrafa. Cred că trebuie să plecăm cât mai repede.

— Vreau să ocolim Efrafa – pe departe, a zis Alună. Crezi că ne poţi conduce la drumul ăla de fier despre care ne-a spus Laur?

— Cred că da, a zis Argintiul. Dar nu putem face un ocol prea mare, pentru că o să fie cu toţii vlăguiţi. Nu pot spune că ştiu calea, dar îmi dau seama de direcţie.

— Păi, va trebui să ne asumăm riscul ăsta, a zis Alună. De-am putea ajunge acolo până se crapă de ziuă, se pot odihni cu toţii de cealaltă parte.

N-au mai avut alte păţanii în noaptea aceea şi au mers în linişte pe la marginile câmpurilor, sub lumina slabă a pătrarului de lună. Noaptea nu prea întunecată era plină de sunete şi mişcări. Odată, Ghindă a stârnit un fluierar, care a tot zburat în jurul lor, scoţând ţipete ascuţite, până ce au trecut de un taluz şi au scăpat de el. Nu după multă vreme, de undeva, de aproape, au auzit gâlgâitul necontenit al unui caprimulg; un sunet paşnic, care s-a stins treptat în vreme ce mergeau mai departe. Şi odată au auzit glasul unui cârstei care se furişa prin iarba înaltă de pe marginea unei cărări. (Sună ca unghia unui om care trece peste dinţii unui pieptene.) Dar nici urmă de *elil* şi, cu toate că erau mereu cu ochii-n patru după vreun semn de patrulă din Efrafa, n-au văzut decât şoareci şi câţiva arici vânând melci fără casă prin şanţuri.

În cele din urmă, când prima ciocârlie a suit către lumina care era încă departe pe cer, Argintiul, cu blana sa deschisă la culoare îmbibată de rouă, care o făcea să arate

întunecată, s-a întors şchiopătând către locul în care Alună îi îmbărbăta pe Clopoţel şi Ulcică.

— Poţi să-ţi înveseleşti gândurile, Clopoţel, a zis. Cred că suntem aproape de drumul de fier.

— N-ar fi nicio problemă cu gândurile, a zis Clopoţel, dacă picioarele nu mi-ar fi aşa de ostenite. Melcii fără casă sunt norocoşi că n-au picioare. Cred c-o să fiu un melc fără casă.

— Ei bine, eu sunt un arici, a zis Alună, aşa c-ai face bine să te urneşti!

— Ba nu eşti, a răspuns Clopoţel. N-ai destui purici. Nu-i vorbă, că nici melcii fără casă n-au. Ce bine-i melc fără casă să fii, tolănit în voie printre păpădii…

— Şi când mierla te-nhaţă, să te ţii, a zis Alună. Bine, Argintiule, venim. Dar unde *este* drumul de fier? Laur a zis că e un taluz abrupt, foarte înalt. Nu văd nimic de soiul ăsta.

— Nu, asta-i departe, aproape de Efrafa. Aici trece printr-un soi de văiugă făcută pentru el. Nu simţi mirosul?

Alună a adulmecat. În umezeala răcoroasă a prins pe dată mirosurile nefireşti de metal, fum de cărbuni şi ulei. Au mers mai departe şi foarte curând au putut să privească în jos, printre tufişurile de pe marginea rambleului căii ferate. Era linişte în jur, dar când s-au oprit pe vârful taluzului şase-şapte vrăbii, un stol care se ciorovăia, au zburat pe şine şi s-au apucat să ciugulească printre traverse. Cumva, priveliştea era liniştitoare.

— Trecem, Alună-*rah?* a întrebat Mură.

— Da, a zis Alună, chiar acum. Să-l punem între noi şi Efrafa; apoi o să mâncăm.

Au păşit destul de şovăielnic pe rambleu, pe jumătate aşteptându-se ca îngerul fioros, tunător, al lui Frith să apară din lumina zorilor; dar tăcerea nu a fost spartă. Curând mâncau cu toţii pe pajiştea de pe partea cealaltă, prea osteniţi ca să le mai pese de orice altceva decât de uşurarea de a-şi odihni picioarele şi de ronţăirea ierbii.

De deasupra zadelor, Kehaar a alunecat în jos, a coborât pe pământ printre ei şi şi-a strâns aripile lungi de un

cenuşiu-deschis.

— Domn Alun, ce vacut? Voi nu stat aici?

— Sunt obosiţi, Kehaar. Trebuie să se odihnească.

— Aici nu odihnit. Vost ieburi venit.

— Da, dar nu acum. Putem...

— Ya, ya, venit bentru găsit la voi! Vost abroabe!

— Of, la naiba cu patrulele astea afurisite! a strigat Alună. Haideţi cu toţii peste câmp până în pădurea aia! Da, şi tu, Iuţilă, doar dacă nu vrei să-ţi fie crănţănite urechile în Efrafa. Hai, mişcaţi-vă!

Au şontâcăit peste păşune până la pădurea din partea cealaltă şi s-au prăbuşit, sleiţi, pe pământul neted şi gol de sub brazi. Alună şi Cinci s-au sfătuit din nou cu Kehaar.

— N-are rost să ne aşteptăm ca ei să poată merge mai departe, Kehaar, a zis Alună. Ştii, au mers toată noaptea. O să trebuiască să dormim aici azi. Chiar ai văzut o patrulă?

— Ya, ya, venit la cealalt, parte la drum de vier. Voi blecat la ţanc.

— Ei bine, atunci ne-ai salvat. Dar uite ce-i, Kehaar, poţi să te duci să vezi unde-s acum? Dac-au plecat, o să le spun alor noştri să doarmă – nu c-ar mai avea nevoie să le spun; uită-te la ei!

Kehaar s-a întors cu vestea că patrula din Efrafa a făcut cale-ntoarsă fără să treacă drumul de fier. Apoi s-a oferit să stea el de veghe până seara, iar Alună, simţind o mare uşurare, le-a spus pe dată iepurilor să doarmă. Vreo doi adormiseră deja, culcaţi pe o parte pe pământul gol. Alună s-a întrebat dacă n-ar trebui să-i trezească şi să le spună să-şi caute un ascunziş, dar în vreme ce se gândea la asta l-a prins şi pe el somnul.

Ziua a venit cu zăpuşeală şi nemişcare. Printre copaci, porumbeii gulerați uguiau somnoroşi şi din când în când un cuc îşi făcea auzită chemarea întreruptă. Pe câmpuri nu se mişca nimic, în afară de fluturarea necontenită a cozilor vacilor strânse laolaltă la umbră.

33.
Râul cel mare

În viaţa lui nu mai văzuse un râu – acest animal neted şi lucios, sinuos şi puternic. [...] Totul era tremur şi înfiorare, sclipiri şi luciri, foşnet şi vârtej, şoaptă şi spume.

Kenneth Grahame, *Vântul prin sălcii*[32]

Când s-a trezit, Alună a sărit pe dată în picioare, căci aerul din jurul său era plin de ţipetele ascuţite ale unei făpturi care vâna. S-a uitat iute în jur, dar n-a văzut vreun semn de primejdie. Era seară. Câţiva iepuri se treziseră deja şi mâncau la poalele pădurii. Şi-a dat seama că ţipetele, oricât ar fi fost de insistente şi de uimitoare, erau prea mici şi ascuţite ca să fi fost scoase de un soi de *elil.* Veneau de deasupra. Un liliac a fâlfâit printre copaci şi a ieşit iar din pădure fără să atingă nicio rămurea. L-a urmat altul. Alună simţea că sunt mulţi în jur, peste tot, înhăţând din zbor muşte şi molii şi scoţând ţipetele acelea mici. Cu greu i-ar fi auzit o ureche de om, dar pentru iepuri aerul era înţesat de chemările lor. Afară din pădure, câmpul era încă luminat de soarele în asfinţit, dar printre brazi lumina era scăzută, şi aici era duium de lilieci zburând încolo şi încoace. În mirosul de răşină al brazilor se amesteca altul, o mireasmă puternică, dar pătrunzătoare – parfum de flori, însă de un soi pe care Alună nu-l ştia. A urmărit mirosul până la izvorul lui, la marginea pădurii. Venea de la câteva tufe dese de săpunariţă care creşteau la marginea pajiştii. Unele încă nu înfloriseră, cu bobocii cârlionţaţi în spirale trandafirii şi ascuţite din caliciul de un verde-deschis; dar cele mai multe erau în plină floare şi-şi trimiteau mireasma puternică. Liliecii îşi aflau prada printre muştele şi moliile atrase de săpunariţă.

Alună a făcut *hraka* şi a început să mănânce pe câmp. L-

[32] Trad. Frida Papadache, editura Ion Creangă, Bucureşti, 1973 (n. red.).

a necăjit descoperirea că laba din spate îl durea. Crezuse că e vindecată, dar era limpede că mersul întins peste dealuri a fost prea greu pentru muşchii sfâşiaţi de alice. S-a întrebat dac-o fi departe râul despre care vorbea Kehaar. Dacă da, o să aibă de pătimit.

— Alună-*rah,* a zis Ulcică, ieşind dintre tufele de săpunariţă, te simţi bine? Piciorul arată ciudat – îl târăşti.

— Nu, e în ordine, a zis Alună. Ascultă, Hlao-roo, unde-i Kehaar? Vreau să vorbesc cu el.

— A zburat să vadă dacă e vreo patrulă prin apropiere, Alună-*rah.* Barosanu' s-a trezit ceva mai devreme, el şi cu Argintiul i-au cerut lui Kehaar să plece. N-au vrut să-ţi strice somnul.

Alună s-a simţit enervat. Ar fi fost mai bine să li se spună pe dată în ce parte s-o ia decât să aştepte până ce Kehaar se uită după patrule. Trebuiau să treacă un râu şi, după părerea lui, cu cât o făceau mai repede, cu atât mai bine. L-a aşteptat ca pe ghimpi pe Kehaar. Curând s-a simţit mai încordat şi mai nervos decât fusese vreodată. Începea să creadă că, la urma urmei, poate că se pripise. Era limpede că Laur nu subestimase primejdia în care erau în apropiere de Efrafa. Nu se îndoia că Barosanu', printr-un noroc chior, mânase vulpea drept peste o Patrulă Extraordinară care le luase urma. Apoi, dimineaţa, din nou cu ajutorul norocului şi al lui Kehaar, era clar că au scăpat la mustaţă de alta la trecerea peste drumul de fier. Şi dacă spaima Argintiului era întemeiată şi o patrulă îi dibuise deja şi raportase, fără ca ei să ştie? Şi dacă generalul Jaleş are şi el un fel de Kehaar? Şi dacă un liliac vorbea cu el chiar în clipa asta? Cum poţi să prevezi şi să te păzeşti de toate? Iarba părea acră, lumina soarelui părea îngheţată. Alună stătea ciucit sub brazi, sfâşiat de griji. Acum se simţea mai puţin supărat pe Barosanu': putea să înţeleagă cum se simte. Aşteptarea era rea. Ardea de dorinţa să facă ceva. Tocmai când se hotărâse să nu mai aştepte, să-i adune pe toţi şi să plece pe dată, Kehaar s-a întors în zbor dinspre rambleu. A fâlfâit stângaci din aripi printre brazi, amuţind liliecii.

— Domn Alun, nu ieburi. Cred boate che nu blacut la ei

trecut la drum de vier.

— Asta-i bine. E departe râul, Kehaar?

— Na, na. Vost abroabe, la badure.

— Minunat. Putem da de locul de trecere la lumina zilei?

— Ya, ya. Io aratat la voi bod.

După ce au mers puţin prin pădure, iepurii au simţit că sunt deja aproape de râu. Pământul a devenit moale şi îmbibat de apă. Simţeau mirosul de rogoz şi de apă. Dintr-odată, ţipătul aspru, tremurător, al unei găinuşe-de-baltă a stârnit ecouri printre copaci, urmat de o fluturare din aripi şi un plescăit grăbit prin apă. Foşnetul frunzelor părea să stârnească şi el ecouri, ca şi cum ar fi fost reflectat în depărtare de un teren solid. Ceva mai încolo au auzit limpede apa însăşi – curgerea lentă şi continuă a unei cascade mici. Un om care aude de departe zgomotul unei mulţimi îşi poate face o idee despre mărimea ei. Sunetul râului le-a spus iepurilor că trebuie să fie mai mare decât orice alt râu mai văzuseră ei – lat, calm şi iute. S-au oprit printre tufele de tătănească şi piciorul-caprei şi s-au uitat unul la altul, căutând îmbărbătare. Apoi au înaintat, ţupăind şovăielnic, pe terenul mai deschis. Încă nu se vedea râul, dar desluşeau în faţa lor licăriri şi dansul luminii reflectate în aer. Curând după aceea, Alună, care şchiopăta în frunte alături de Cinci, s-a pomenit pe o potecă îngustă şi verde care despărţea vegetaţia sălbatică de malul râului.

Poteca era aproape la fel de netedă precum gazonul şi nu avea tufe şi buruieni, pentru că era întreţinută pentru pescari. De partea cealaltă creşteau din belşug plante de pe malul apelor, astfel încât era despărţită de râu printr-un fel de gard viu de răchitan purpuriu, răscoage înaltă, iarba-puricelui, untişor şi cânepioară, pe alocuri înflorite deja. Din pădure au mai ieşit doi-trei iepuri. Iscodind printre tufe, zăreau pe ici, pe colo râul neted, sclipitor, evident mult mai lat şi mai iute decât Enborne. Cu toate că nu se vedea vreun duşman ori altă primejdie, simţeau neliniştea şi îndoiala celor care dau pe neaşteptate peste un loc ce le taie răsuflarea, unde ei înşişi nu sunt decât nişte făpturi mărunte, fără nicio importanţă. Când Marco Polo a ajuns în

cele din urmă în Cathay, acum şapte sute de ani, oare n-a simţit – şi nu i-a încremenit oare inima în piept când şi-a dat seama – că această capitală mare şi splendidă a unui imperiu a existat în toţi anii vieţii lui, şi mult dinainte, iar el n-a avut habar? Că nu-i este de trebuinţă nimic de la el, de la Veneţia, de la Europa? Că e plină de comori mai presus de înţelegerea sa? Că sosirea lui n-are nici cea mai mică importanţă? Ştim că a simţit toate acestea, şi aşa s-a întâmplat cu mulţi călători prin locuri străine care nu ştiau peste ce vor da. Nimic nu te face să te simţi mai mic ca pătrunderea într-un loc străin şi minunat, în care nimeni nu se opreşte măcar să observe că te holbezi la tot ce e în jur.

Iepurii erau stingheriţi şi năuciţi. S-au ghemuit pe iarbă, adulmecând mirosurile apei din aerul răcoros al asfinţitului; şi s-au tras mai aproape unul de altul, fiecare nădăjduind să nu vadă la ceilalţi agitaţia pe care o simţea în sine. Când Ulcică a ajuns pe potecă, o libelulă mare, sclipitoare, lungă de vreo zece centimetri, înveşmântată în smarald şi auriu stins, s-a ivit lângă umărul lui; a plutit în aer, zbârnâind, nemişcată, şi a pierit ca fulgerul prin rogoz. Ulcică a făcut un salt îndărăt, speriat. Atunci s-a auzit un ţipăt ascuţit, răsunător, şi a zărit printre ierburi o pasăre de un azuriu strălucitor care zbura iute peste mijlocul apei. Peste câteva clipe, din apropiere, de după gardul viu, s-a auzit o plescăitură zdravănă; dar ce făptură o fi fost aceea, n-aveai cum să ştii.

Uitându-se după Alună, Ulcică a dat cu ochii de Kehaar, ceva mai departe, stând într-o baltă dintre două tufe de răscoage. Izbea cu ciocul şi încerca să înhaţe ceva din noroi, iar după câteva clipe a tras afară o lipitoare de vreo cincisprezece centimetri şi a hăpăit-o dintr-o înghiţitură. Dincolo de el, ceva mai departe pe cărare, Alună îşi curăţa blana de cornăţel şi era limpede că ascultă ce spune Cinci, în vreme ce şedeau alături sub un rododendron. Ulcică a luat-o la fugă pe mal către ei.

— Nu-i nimic rău cu locul ăsta, a zis Cinci. Nu-i mai primejdios aici decât oriunde altundeva. Kehaar o să ne arate pe unde să trecem, nu? Nu trebuie decât s-o facem

înainte să se întunece.

— Ai noştri n-or să poposească aici, a răspuns Alună. Nu putem să stăm şi să-l aşteptăm pe Barosanu' într-un loc ca ăsta. E nefiresc pentru iepuri.

— Ba putem, linişteşte-te. O să se înveţe cu el mai repede decât crezi, îţi spun, e mai bun decât alte locuri prin care am fost. Nu toate lucrurile ciudate sunt rele. Vrei să-i duc *eu* peste râu? Zi că-i din pricina piciorului.

— Bine, a zis Alună. Hlao-roo, vrei, te rog, să-i aduci pe toţi aici?

După ce Ulcică a plecat, a zis:

— Mă simt tulburat, Cinci. Cer tare mult de la ei, şi sunt tare multe primejdii în planul ăsta.

— Sunt mai tari decât crezi tu, a răspuns Cinci. Dacă ar fi ca tu să…

Kehaar a scos un strigăt răguşit, făcând o pitulice să ţâşnească speriată din tufe.

— Domn Alun, ce ajdebtat la voi?

— Să ştim unde să mergem, a răspuns Cinci.

— Bod abroabe. Mers mai debarte, voi văzut.

Acolo unde se aflau, tufărişul era aproape de poteca verde, dar mai departe – în josul apei, după cum simţeau ei – avea să fie loc deschis. Şi acolo s-au dus, Alună în urma lui Cinci.

Alună nu ştia ce e un „bod”. Era încă unul dintre cuvintele necunoscute ale lui Kehaar despre care nu cuteza să întrebe. În ciuda încrederii sale în Kehaar şi a respectului faţă de experienţa lui bogată, s-a simţit şi mai tulburat când au ieşit pe teren deschis. Era limpede că e un soi de loc al oamenilor, foarte umblat şi primejdios. Ceva mai departe era o şosea. Vedea suprafaţa netedă, nefirească, întinzându-se peste iarbă. S-a oprit să se uite la ea. În cele din urmă, când a fost sigur că nu-i pe-aproape vreun om, s-a dus cu grijă până la bordură.

Şoseaua trecea râul peste un pod lung de vreo zece metri. Lui Alună nu i s-a părut că ar fi ceva neobişnuit în asta. Ideea de pod îl depăşea. N-a văzut decât un şir de stâlpi solizi cu bare între ei de ambele părţi ale şoselei. Tot

aşa, sătenii simpli dintr-un sat african, care n-au plecat niciodată din casele lor aflate departe de lume, pot să nu fie prea surprinşi când văd un avion: e dincolo de puterea lor de înţelegere. Dar dacă văd prima oară un cal trăgând o căruţă se apucă să arate cu degetul şi să râdă, încântaţi de ingeniozitatea omului care s-a gândit la aşa ceva. Alună a privit fără surprindere şoseaua care trecea peste râu. Ceea ce-l frământa pe el era că în locul de trecere nu se aflau decât borduri foarte înguste de iarbă scurtă, în care nu te puteai ascunde. Iepurii săi o să fie la vedere şi n-o să aibă unde să fugă decât de-a lungul şoselei.

— Crezi că putem îndrăzni, Cinci? a întrebat.

— Nu pricep de ce-ţi faci griji, a zis acesta. Te-ai dus la fermă şi ai intrat în şopronul în care erau iepurii din cuşcă. Acum e mult mai puţin primejdios. Haide – se uită toţi cum noi doi şovăim.

Cinci a sărit pe şosea. S-a uitat o clipă în jur şi apoi a pornit către capătul podului. Alună l-a urmat pe margine, ţinându-se aproape de balustrada dinspre amonte. Când s-a uitat în jur, Ulcică era aproape de el. În mijlocul podului, Cinci, care era foarte liniştit şi nu se grăbea deloc, s-a oprit şi s-a aşezat pe labele din spate. Ceilalţi doi au ajuns lângă el.

— Hai să facem un pic de spectacol, a zis Cinci. Să-i facem să-şi pună întrebări. O să se ia după noi doar ca să ştie la ce ne uităm.

Nu era nicio bordură la marginea podului; ar fi putut să păşească direct în apa aflată la un metru mai jos. De sub bara cea mai de jos s-au uitat în susul apei şi acum, pentru prima oară, au văzut bine râul pe toată lungimea lui. Dacă podul nu l-a uimit pe Alună, apoi râul l-a lăsat cu gura căscată. Şi-a amintit de Enborne, cu suprafaţa spartă de vârfuri de piatră şi ierburi. Râul Test, o apă iute cu păstrăvi, curăţat de buruieni şi bine întreţinut, îi părea o lume a apelor. Era lat de cel puţin zece metri şi curgea iute şi lin, licărind şi fulgerând în lumina soarelui de seară. Copacii oglindiţi în curentul liniştit erau nemişcaţi, ca pe un lac. Nu se vedea deasupra apei niciun fir de trestie ori altă plantă.

Aproape, sub malul stâng, un strat de priboi se întindea tras de curent, cu frunzele ca nişte roţi plutind pe sub apă. Şi mai întunecate, aproape negre, erau covoarele de peştişoară, cu ţesătura groasă nemişcată pe fundul râului, şi numai frunzele trase de apă se clătinau uşurel. Se clătinau şi porţiunile mai mari de urda-vacii, de un verde-deschis; dar ele se vălureau odată cu apa, uşor şi iute. Apa era foarte limpede, cu matca acoperită de un strat de pietriş curat, gălbui, şi chiar şi în mijloc abia dacă atingea puţin peste un metru adâncime. Pe când se uitau în jos, iepurii au desluşit pe alocuri un praf foarte fin, ca fumul – calcar şi pietriş prefăcut în praf pe care râul îl ducea cu el, aşa cum colbul e suflat de vânt. Deodată, cu o mişcare leneşă a cozii plate, a ieşit de sub pod un peşte de culoarea pietrişului, la fel de mare ca un iepure. Privitorii, aflaţi deasupra lui, i-au zărit petele întunecate, bine desenate, de pe laturi. A adăstat pândind în apa de sub ei, unduind într-o parte şi-ntr-alta. Îi amintea lui Alună de pisica din curtea fermei. Pe când se uitau, a înotat în sus cu o mică zvâcnire şi s-a oprit chiar sub oglinda apei. Peste o clipă, botul lui turtit a ţâşnit din râu şi i-au văzut gura deschisă, care pe dinăuntru era de un alb fără pată. Ritmic, fără grabă, a aspirat un carabăţ care plutea şi s-a scufundat iar. O undă s-a ivit la suprafaţă, în cercuri care se lărgeau şi piereau, spărgând atât oglindirile, cât şi transparenţa. Treptat, apa s-a netezit, şi au văzut iarăşi peştele sub ei mişcând din coadă, în vreme ce stătea pe loc în apa cea iute.

— Un şoim de apă! a zis Cinci. Aşadar, vânează şi mănâncă şi-acolo, jos. Nu cumva să cazi, Hlao-roo. Aminteşte-ţi de El-ahrairah şi de ştiucă.

— M-ar înfuleca? a întrebat Ulcică, privind ţintă.

— S-ar putea să fie acolo făpturi în stare s-o facă, a zis Alună. De unde să ştim? Haideţi să trecem odată. Ce vă faceţi dacă vine un *hrududu?*

— Fugim, a zis Cinci simplu, iac-aşa.

Şi a tulit-o spre capătul depărtat al podului şi-n iarba de dedesubt.

De partea asta a râului se întindeau aproape până la pod

tufe şi un crâng de castani. Pământul era mlăştinos, dar cel puţin era destul loc în care să te piteşti. Cinci şi Ulcică s-au apucat pe dată să sape vizuini, în vreme ce Alună rumega cocoloaşe şi îşi odihnea piciorul vătămat. Curând au ajuns la ei Argintiul şi Păpădie, dar ceilalţi iepuri, chiar mai şovăielnici decât Alună, au rămas ghemuiţi în iarba lungă de pe malul drept. În cele din urmă, chiar înainte să se înnopteze, Cinci a trecut iar podul şi i-a momit să-l urmeze în partea cealaltă. Barosanu', spre surprinderea tuturor, a arătat multă împotrivire şi n-a trecut decât după ce Kehaar, care se întorcea din alt zbor peste Efrafa, l-a întrebat dacă n-ar vrea să-i aducă o vulpe.

În noaptea care a urmat s-au simţit cu toţii nelalocul lor şi nesiguri. Alună, care nu putea să uite că se află pe un teritoriu umblat de oameni, era pe jumătate convins c-o să se arate un câine ori o pisică. Dar, cu toate că au auzit nu numai o dată bufniţe, niciun *elil* nu i-a atacat, şi când s-a luminat de zi se simţeau mai bine.

De îndată ce au mâncat, Alună i-a trimis să cerceteze împrejurimile. A devenit şi mai limpede faptul că terenul din apropierea râului era prea umed pentru iepuri. Ba în unele locuri era aproape smârc. Creşteau acolo rogoz, valeriană roz cu miros dulce şi călţunul-doamnei cu flori aplecate spre pământ. Argintiul le-a adus vestea că e mai uscat în susul crângului, departe de mal, şi la început Alună s-a gândit să-şi caute alt loc şi să se apuce iar de săpat. Dar ziua se făcea din ce în ce mai caldă şi umedă, aşa că orice activitate a încetat. Bătaia uşoară a vântului s-a oprit. Soarele scotea din desişurile pline de apă o umezeală toropitoare. Mirosul de izma-broaştei umplea aerul opalin. Iepurii s-au furişat la umbră, în orice adăpost au găsit. Cu mult înainte de *ni-Frith* moţăiau cu toţii prin tufăriş.

De-abia când după-amiaza însorită s-a mai răcorit, Alună s-a trezit dintr-odată cu Kehaar lângă el. Pescăruşul umbla ţanţoş de colo colo cu paşi mici şi repezi şi ciugulea nerăbdător iarba înaltă. Alună s-a ridicat pe dată pe labele din spate.

— Ce-i, Kehaar? Doar nu vreo patrulă?

— Na, na. Vost bun toţi la dormit ca avurizit de buvniţ. Boate che io mers la Aba Mare. Domn Alun, voi luat iebure-mama acuma iute-iute? Ce ajdebtat acuma?

— Nu, ai dreptate, Kehaar, trebuie să începem. Necazul e că ştiu cum să începem, dar nu şi cum să isprăvim.

Alună a pornit prin iarbă, l-a trezit pe primul iepure de care a dat – s-a nimerit să fie Clopoţel – şi l-a trimis după Barosanu', Mură şi Cinci. Când au ajuns, i-a spus lui Kehaar să vină cu ei pe iarba scurtă de pe mal.

— Uite care-i problema, Mură, a zis. Îţi aminteşti că atunci când eram la poalele dealului, în seara aceea, am spus c-ar trebui să facem trei lucruri: să scoatem iepuroaicele din Efrafa, să-i oprim să se ia după noi şi apoi să plecăm pe loc în aşa fel încât să nu ne mai poată găsi. Planul la care te-ai gândit e isteţ. O să putem face primele două lucruri, sunt sigur de asta. Dar cum rămâne cu ultimul? Iepurii din Efrafa sunt iuţi şi brutali. O să ne găsească, dacă putem fi găsiţi, şi nu cred că putem să fugim mai repede decât ne pot ei urmări – mai ales cu o ceată de iepuroaice care n-au mai pus piciorul afară din Efrafa. Şi nu putem să-i înfruntăm şi să-i nimicim – suntem prea puţini. Şi, colac peste pupăză, se pare că piciorul meu iar nu-i bine. Deci ce-i de făcut?

— Nu ştiu, a zis Mură. Dar e limpede că trebuie să ne facem nevăzuţi. Am putea oare să trecem râul înot? Atunci n-ar mai fi niciun miros, ştii.

— Apa e prea iute, a zis Alună. Ne-ar duce curentul. Dar, chiar dacă *am înota,* nu putem să ne bizuim pe faptul că n-am fi urmăriţi. Din ce am auzit despre iepurii ăştia din Efrafa, cu siguranţă ar trece înot râul dacă ar crede că *noi* am făcut-o. Rămâne faptul că, ajutaţi de Kehaar, putem să-i oprim să se ia după noi cât scoatem de acolo iepuroaicele, dar vor şti în ce parte am luat-o şi n-o să lase lucrurile aşa. Nu, ai dreptate, trebuie să dispărem fără urmă, ca să nu se poată ţine după noi. Dar cum?

— Nu ştiu, a zis Mură din nou. Ce-ar fi să mergem un pic în sus pe râu să ne uităm pe-acolo? Poate că e ceva ce putem folosi ca ascunzătoare. Poţi să vii, cu piciorul cel

vătămat?

— Dacă nu mergem prea repede, a zis Alună.

— Pot să vin şi eu, Alună-*rah?* a zis Clopoţel, care aştepta ceva mai departe.

— Da, sigur, a zis Alună cu blândeţe, şchiopătând pe mal în sus.

Curând şi-au dat seama că pădurea de pe această parte era pustie, deasă şi cu multe tufe – mai deasă decât crângurile de aluni şi pădurile pline de clopoţei de la Sandleford. De mai multe ori au auzit răpăitul unei ciocănitori, cea mai sfioasă dintre păsări. Pe când Mură propunea să-şi afle o ascunzătoare prin jungla asta, le-a ajuns la urechi alt sunet – apa căzătoare pe care o auziseră când au venit, cu o zi înainte. Curând au ajuns într-un loc în care râul făcea o cotitură dinspre răsărit, şi aici au dat de cascada lată şi nu prea înaltă. N-avea mai mult de treizeci de centimetri înălţime – una dintre cascadele acelea artificiale care se găsesc cu duiumul pe râurile cu albie de calcar, făcute ca să atragă păstrăvii. Câţiva dintre ei se arătau deja la suprafaţă ca să vâneze muştele ce ieşeau din larvă seara. Deasupra cascadei era o punte de scânduri. Kehaar s-a ridicat în zbor, a dat ocol răstoacei şi s-a cocoţat pe balustrada punţii.

— E mai adăpostit şi mai puţin umblat decât podul pe care l-am trecut aseară, a zis Mură. Poate ne folosim cumva de el. Nu ştiai de podul ăsta, Kehaar, nu-i aşa?

— Na, nu jdiut, nu văzut la el. Dar vost bod bun – nimeni nu venit la el.

— Aş vrea să trec dincolo, Alună-*rah,* a zis Mură.

— Păi, Cinci e cel nimerit pentru asta, a zis Alună. Pur şi simplu adoră să treacă podurile. Mergeţi înainte. O să vin după voi cu Barosanu' şi Clopoţel.

Cei cinci iepuri au ţupăit încet peste scânduri, cu urechile mari şi sensibile pline de sunetul căderii de apă. Alună, care nu era prea sigur pe piciorul vătămat, a trebuit să se oprească de câteva ori. Când, în cele din urmă, a ajuns pe malul celălalt, a văzut că Cinci şi Mură se duseseră deja mai departe în jos, dincolo de cascadă, şi se uitau la un obiect

mare care ieşea din mal. La început şi-a zis că trebuie să fie vreun trunchi prăbuşit, dar când s-a apropiat a văzut că, deşi era de lemn, nu era rotund, ci turtit, ori aproape turtit, cu marginile ridicate – un lucru omenesc. Şi-a amintit că odată, mai demult, pe când amuşina împreună cu Cinci grămada de gunoi de la o fermă, a dat de un obiect asemănător – lat, neted şi turtit. (De fapt, fusese o uşă veche, aruncată acolo.) Nu le era de folos, aşa că nu şi-au bătut capul cu el. Dacă era după el, nu şi-ar fi bătut capul nici cu cel de-aici.

Un capăt al lucrului era vârât în mal, dar restul se îndepărta, ieşind un pic în apă. Erau vălurele în jurul lui, cum la maluri curentul era la fel de rapid ca în mijlocul apei, deoarece buruienile fuseseră tăiate, iar malul, întărit cu scânduri. Când s-a apropiat, Alună a văzut că Mură se căţărase pe lucrul acela. Ghearele lui sunau a gol pe lemn, aşa că trebuia să fi fost apă dedesubt. Orice o fi fost lucrul acela, nu ajungea până pe fund; plutea la suprafaţă.

— Ce cauţi, Mură? a zis destul de aspru.

— Mâncare, a răspuns Mură. *Flayrah.* Nu-i simţi mirosul?

Kehaar coborâse pe mijlocul acelui lucru şi trăgea cu ciocul de ceva alb. Mură a ţupăit pe lemn spre el şi a început să ronţăie ceva verde. După o vreme s-a încumetat şi Alună să păşească pe lemn şi s-a aşezat acolo, la soare, privind muştele de pe suprafaţa caldă, lăcuită, şi adulmecând mirosurile ciudate care veneau din apă.

— Ce-i lucrul ăsta omenesc, Kehaar? a întrebat. E primejdios?

— Na, nu brimejdie. Nu jdiut? Vost lundre. La Aba Mare vost mult, mult lundre. Om vacut la ele, mers la aba. Nu vost rau.

Kehaar a ciugulit mai departe fărâmele de pâine mucegăită. Mură, care isprăvise bucăţile de lăptucă pe care le găsise, şedea şi privea peste marginea foarte joasă, urmărind un păstrăv de culoarea pietrelor şi pătat cu negru care înota în sus, pe cascadă. „Lundrea” era o bărcuţă cu fundul plat folosită la tăierea stufului – ceva mai mult decât o plută, având la mijloc o singură bancă pentru vâslit. Chiar

şi fără un om în ea, ca acum, nu ieşea din apă decât cu câţiva centimetri.

— Ştiţi, a zis Cinci, aşa cum şedeţi acolo, îmi amintiţi de celălalt lucru de lemn pe care l-aţi găsit, când era câinele ăla în pădure şi ne-aţi dus, pe mine şi pe Ulcică, peste râu. Vă aduceţi aminte?

— Îmi amintesc că vă împingeam, a zis Barosanu'. Era al naibii de rece.

— Ceea ce mă nedumereşte, a zis Mură, e de ce barca asta nu o ia din loc. Totul din râul ăsta o ia din loc, şi încă iute – uite-acolo. (S-a uitat la un beţişor plutind în jos pe apa liniştită, care curgea cu vreo trei kilometri pe oră.) Aşadar, ce împiedică lucrul ăsta să o ia din loc?

Kehaar avea un stil „nu-ţi pierde vremea cu ageamiii" pe care îl folosea uneori cu iepurii de care nu-i plăcea prea mult. Mură nu se număra printre preferaţii săi; prefera tipii simpli, ca Barosanu', Cruşin şi Argintiul.

— Vost vunie. Dache muscat la el, aboi mers al naibii iute-iute, până la cabat.

— Da, înţeleg, a zis Cinci. Funia e înfăşurată pe lucrul acela de metal unde şade Alună; iar capătul celălalt e prins pe mal, aici. E ca o codiţă de frunză mare. Dacă o rozi de tot, frunza – barca – se desprinde de mal.

— Bun, acum hai să ne întoarcem, a zis Alună, abătut. Mă tem că nu suntem deloc mai aproape de găsirea lucrului care ne trebuie, Kehaar. Poţi să aştepţi până mâine? M-am gândit că până diseară ne-am putea muta într-un loc ceva mai uscat – mai sus în pădure, departe de râu.

— O, ce păcat! a zis Clopoţel. Ştii, tocmai m-am hotărât să mă fac iepure de apă.

— Să te faci ce? a întrebat Barosanu'.

— Iepure de apă, a repetat Clopoţel. Păi, sunt şobolani de apă şi gândaci de apă, iar Ulcică a văzut aseară un şoim de apă. De ce nu şi un iepure de apă? O să plutesc voios pe…

— Frith cel mare şi aurit de pe deal! a strigat deodată Mură. Pe marele Iepurzor cel săltăreţ! Asta-i! Asta-i! Clopoţel, o să fii un iepure de apă!

Şi unde nu s-a pornit să ţopăie şi să zburde pe mal,

plesnindu-l peste cap pe Cinci cu labele din faţă.

— Nu pricepi, Cinci? Nu pricepi? Muşcăm funia şi salutare; iar generalul Jaleş habar n-are!

Cinci a tăcut o vreme.

— Da, *pricep,* a zis, în cele din urmă. Vrei să zici, cu barca. Trebuie să spun, Mură, că eşti tare isteţ. Acum îmi amintesc că, după ce-am trecut celălalt râu, ai zis că şmecheria cu plutitul s-ar putea să ne mai fie de folos cândva.

— Hei, ia staţi oleacă, a zis Alună. Nu suntem decât iepuri obişnuiţi, Barosanu' şi cu mine. Ce-ar fi să ne lămuriţi şi pe noi?

Pe loc, în vreme ce ţânţari negri li se aşezau pe urechi, lângă puntea de scânduri şi cascadă, Mură şi Cinci le-au explicat.

— N-ai vrea să te duci să încerci funia, Alună-*rah?* a adăugat Mură când au isprăvit. S-ar putea să fie prea groasă.

S-au întors la bărcuţă.

— Nu, nu-i, a zis Alună, şi e foarte întinsă, aşa că-i mult mai uşor de ros. O pot roade, nicio problemă.

— Ya, vost bun, a zis Kehaar. La voi mers bun. Dar vacut asta iute-iute. Boate ceva zghimbat. Om venit, luat la lundre – jdii?

— Nu mai avem ce să aşteptăm, a zis Alună. Du-te chiar acum, Barosane; şi fie ca El-ahrairah să te însoţească. Şi nu uita, tu eşti acum şeful. Trimite vorbă prin Kehaar ce vrei să facem noi; o să fim cu toţii aici, gata să te sprijinim.

După aceea şi-au amintit cu toţii felul în care primise Barosanu' ordinele lui. Nimeni n-ar fi putut spune despre el că una zice şi alta face. A şovăit câteva clipe, apoi s-a uitat drept în ochii lui Alună.

— E pe neaşteptate, a zis. Nu credeam să fie în seara asta. Dar e mai bine aşa – urăsc aşteptarea. Pe curând.

Şi-a frecat nasul de cel al lui Alună, s-a răsucit şi a ţupăit în tufişuri. Peste câteva minute, călăuzit de Kehaar, fugea peste pajiştea de la miazănoapte de râu, drept către arcada din cărămizi din taluzul năpădit de ierburi al căii ferate şi

către câmpurile de dincolo.

34.
Generalul Jaleş

Ca un obelisc către care se îndreaptă străzile principale ale unui oraş, voinţa cea tare a unui spirit mândru se înalţă şi comandă în mijlocul artei războiului.

Clausewitz, *Despre război*

Peste Efrafa se lăsa amurgul. În lumina din ce în ce mai slabă, generalul Jaleş privea Semnul Şoldului Stâng ieşit la *silflay* la marginea pajiştii uriaşe aflate între sălaş şi drumul de fier. Cei mai mulţi dintre iepuri mâncau pe lângă vizuinile Semnului, care erau aproape de pajişte, ascunse printre copacii şi tufele de la marginea unei poteci pentru cai pe care rareori trecea cineva. Însă câţiva cutezaseră să iasă pe câmp, ca să mănânce şi să se joace în ultimele raze ale soarelui. Dincolo de ei se aflau străjile din *Owsla,* cu ochii-n patru după oameni ori *elil,* dar şi după orice iepure care s-ar fi îndepărtat prea mult ca să mai poată intra în vizuină repede dacă s-ar da alarma.

Căpitanul Hasmaţuchi, unul dintre cei doi ofiţeri ai Semnului, tocmai se întorsese dintr-un rond al străjilor şi vorbea cu nişte iepuroaice aflate aproape de centrul teritoriului Semnului, când l-a văzut pe general că se apropie. S-a uitat repede în jur să vadă dacă nu e ceva cum nu trebuie. De vreme ce totul părea să fie în ordine, s-a apucat să ronţăie dintr-un smoc de viţelar, luându-şi cel mai convingător aer de indiferenţă de care era în stare.

Generalul Jaleş era un iepure neobişnuit. Se născuse cu vreo trei ani înainte – cel mai puternic dintre cei cinci pui – într-o vizuină aflată lângă grădina unei căsuţe din apropiere de Cole Henley. Tatăl lui, un iepure nepăsător şi imprudent, gândea că o vizuină în apropierea oamenilor nu însemna decât că putea să le dijmuiască grădina când se crăpa de ziuă. Şi-a plătit scump nechibzuinţa. După două-trei săptămâni de lăptuci mâncate şi verze ronţăite, cel care locuia în casă l-a aşteptat şi l-a împuşcat când venea

printre cartofi, în zori. În aceeaşi dimineaţă omul s-a apucat să sape ca să scoată la iveală iepuroaica şi puii. Mama lui Jaleş a fugit peste câmpul cu varză creaţă către dealuri, cu puii străduindu-se să se ţină după ea. N-a izbutit niciunul în afară de Jaleş. Mama, sângerând din rana făcută de o alică, a mers de-a lungul gardurilor vii la lumina zilei, cu Jaleş şontâcăind lângă ea.

N-a trecut mult până ce o nevăstuică a prins mirosul de sânge şi l-a urmărit. Puiul de iepure s-a pitulat în iarbă în vreme ce mama era omorâtă sub ochii lui. N-a încercat să fugă, dar nevăstuica, sătulă, l-a lăsat în pace şi a intrat în tufe. Peste câteva ore, un învăţător bun la inimă din Overton, plimbându-se pe câmp, a dat peste Jaleş, care împingea cu botul trupul rece şi ţeapăn şi plângea. L-a dus acasă, în bucătărie, şi l-a salvat, dându-i lapte cu o pipetă până ce a fost destul de mare ca să mănânce tărâţe şi verdeţuri. Dar Jaleş era tare sălbatic şi, precum iepurele de câmp al lui Cowper[33], muşca ori de câte ori putea. Într-o lună se făcuse mare şi voinic şi era fioros. Aproape că a omorât pisica învăţătorului, care dăduse de el liber prin bucătărie şi încercase să-l necăjească. Peste o săptămână, într-o noapte, a smuls plasa de sârmă de la cuşcă şi-a fugit pe câmp.

Cei mai mulţi iepuri aflaţi în această situaţie, fără experienţa vieţii în sălbăticie, ar fi căzut pe dată pradă unui *elie,* dar nu şi Jaleş. După ce a rătăcit câteva zile, a ajuns la un sălaş mic şi, cu mârâieli şi gherăieli, i-a silit pe cei de-acolo să-l primească. În curând a devenit iepure-şef, căci i-a omorât şi pe şeful dinainte, şi pe un rival pe nume Fiorin. În luptă era înspăimântător şi lupta numai ca să omoare, indiferent de rănile pe care le căpăta el însuşi, şi încolţindu-şi potrivnicii până ce greutatea sa îi domina şi îi sleia de puteri. Cei care n-au cutezat să i se împotrivească şi-au dat seama repede că era cu adevărat o căpetenie.

Jaleş era gata să lupte cu orice, în afară de vulpi. Într-o seară a atacat şi a alungat un pui de terrier scoţian care

[33] William Cowper, poet englez (1731-1800); aluzie la poemul *Epitaph On A Hare (Epitaful unui iepure de câmp)* (n. tr.).

scormonea pe-acolo. Nu era vulnerabil la vraja mustelidelor şi nădăjduia să omoare într-o bună zi o nevăstuică, dacă nu chiar o hermină. După ce a ajuns să-şi cunoască limitele puterilor, a început să-şi împlinească dorinţa de a avea şi mai multă putere în singurul fel cu putinţă – crescând puterea iepurilor din jurul său. Avea nevoie de o împărăţie mai întinsă. Oamenii erau primejdia cea mare, dar aceasta putea fi ocolită prin viclenie şi disciplină. A părăsit sălaşul cel mic, luându-şi cu el supuşii, şi a început să caute un loc potrivit pentru ce voia, unde însăşi existenţa iepurilor să poată îi ascunsă şi exterminarea să poată fi mult îngreunată.

Efrafa a crescut în jurul răscrucii a două poteci pentru călărie, una dintre ele (care mergea de la est la vest) fiind ca un tunel, mărginită pe amândouă părţile de copaci deşi şi tufişuri bogate. Imigranţii, sub conducerea lui Jaleş, şi-au săpat vizuinile între rădăcinile copacilor, pe sub tufişuri şi de-a lungul şanţurilor. De la bun început sălaşul a prosperat. Jaleş veghea asupra supuşilor cu un zel neobosit, care le-a câştigat loialitatea, chiar dacă se temeau de el. Când iepuroaicele se opreau din săpat, Jaleş le făcea mai departe munca în vreme ce ele dormeau. Dacă venea un om, Jaleş îl vedea de la depărtare de aproape un kilometru. A alungat şobolani, gaiţe, veveriţe cenuşii şi, o dată, o cioară. Când au apărut puii, le-a urmărit creşterea, i-a ales pe cei mai puternici pentru *Owsla* şi i-a antrenat el însuşi. Nu îngăduia niciunui iepure să părăsească sălaşul. Încă de la începuturi, cei care încercau s-o facă erau urmăriţi şi siliţi să se întoarcă.

Pe măsură ce sălaşul creştea, Jaleş şi-a dezvoltat sistemul de control. Mulţimi de iepuri care mănâncă dimineaţa şi seara ar fi atras atenţia. A născocit Semnele, fiecare controlat de propriii ofiţeri şi străjeri, cu perioada de hrănire schimbată în mod regulat, aşa încât toţi să aibă ocazia să o facă dimineaţa devreme şi seara – orele preferate pentru *silflay.* Toate semnele existenţei iepurilor erau ascunse cât mai bine. Cei din *Owsla* aveau privilegii în ceea ce priveşte hrănirea, împerecherea şi libertatea de

mişcare. Orice neîndeplinire a datoriei din partea lor era pedepsită prin demitere şi pierderea privilegiilor. Pentru iepurii de rând pedepsele erau mai aspre.

Când n-a mai fost cu putinţă ca Jaleş să fie peste tot, a fost întemeiat Consiliul. Unii membri veneau din *Owsla,* dar alţii au fost aleşi doar pentru loialitatea lor sau pentru viclenie. Bătrânul Ghiocel era din ce în ce mai surd, dar n-avea pereche în ceea ce priveşte organizarea unui sălaş ca să fie în siguranţă. La sfatul lui, tunelurile şi vizuinile diferitelor Semne n-au fost legate între ele pe sub pământ, aşa încât dacă apărea vreo boală ori otrăvire, nu se putea întinde cu uşurinţă. Nici conspiraţiile nu se puteau întinde prea uşor. Nu era permisă vizitarea vizuinilor altui Semn decât cu aprobarea unui ofiţer. Tot la sfatul lui Ghiocel, în cele din urmă Jaleş a ordonat ca sălaşul să nu se mai întindă, din cauza riscului de a fi dibuiţi şi a slăbirii controlului central. S-a lăsat tare greu convins, căci noua politică se împotrivea dorinţei sale de putere din ce în ce mai mare. Avea nevoie acum de altă formă de manifestare, şi curând după ce a fost oprită creşterea sălaşului a creat Patrulele Extraordinare.

Patrulele Extraordinare au început ca simple cercetări sau incursiuni conduse de Jaleş în ţinuturile din jur. Alegea pur şi simplu patru-cinci din *Owsla* şi pornea cu ei în căutare de buclucuri. Prima oară au avut norocul să găsească şi să omoare o bufniţă bolnavă, care mâncase un şoarece care mâncase grâu stropit cu otravă. A doua oară au dat peste doi *hlessil* pe care i-au silit să meargă cu ei şi să se alăture sălaşului. Jaleş nu era doar o brută.

Ştia cum să-i încurajeze pe alţi iepuri şi să-i umple de spiritul emulaţiei. N-a trecut mult până ce ofiţerii i-au cerut să-i lase să conducă patrule. Jaleş le dădea sarcini – să caute *hlessil* într-o anumită direcţie sau să afle dacă într-un anumit şanţ ori hambar sunt şobolani care după aceea să poată fi atacaţi şi alungaţi. Li se cerea să se ţină departe doar de ferme şi grădini. Una dintre aceste patrule, condusă de căpitanul Poroinic, a descoperit un sălaş mic la vreo trei kilometri spre vest, dincolo de şoseaua Kingsclere-

Overton, la poalele crângului Nutley. Generalul a condus o expediţie împotriva lui şi l-a distrus, iar prizonierii au fost aduşi la Efrafa, iar câţiva dintre ei au ajuns după o vreme în rândurile celor din *Owsla.*

Cu trecerea lunilor, Patrulele Extraordinare au devenit sistematice; în timpul verii şi la începutul toamnei erau de obicei pe teren câte două-trei deodată. În cele din urmă n-au mai fost alţi iepuri pe o rază mare în jurul sălaşului Efrafa, şi oricare se nimerea prin împrejurimi era luat repede. Erau destule pierderi în Patrulele Extraordinare, căci *elil* ajunseseră să ştie că ieşeau. Adesea era nevoie de toată iscusinţa şi curajul unui conducător ca să-şi îndeplinească sarcina şi să-şi aducă iepurii – sau măcar pe câţiva dintre ei – înapoi în sălaş. Dar cei din *Owsla* erau mândri de primejdiile pe care le înfruntau; şi apoi, Jaleş obişnuia să iasă el însuşi să vadă cum se descurcă. Un conducător de patrulă, la depărtare de aproape doi kilometri de Efrafa, şontâcăind pe lângă desişuri, prin ploaie, putea să dea peste general ciucit ca un iepure de câmp sub o tufă de sălbăţie şi să se pomenească pe loc că i se cere să raporteze ce a făcut ori de ce s-a abătut de la traseul lui. Patrulele erau taberele de antrenament pentru urmăritorii vicleni, alergătorii sprinteni şi luptătorii îndârjiţi, iar pierderile – chiar dacă se ajungea la cinci-şase într-o lună rea – slujeau scopul lui Jaleş, căci numărul iepurilor trebuia să rămână cât mai scăzut, şi erau întotdeauna locuri libere în *Owsla,* pe care iepurii mai tineri se străduiau din răsputeri să le merite. Faptul că iepurii se întreceau între ei să-şi rişte viaţa sub ordinele lui îl încânta pe Jaleş, cu toate că credea – la fel ca membrii Consiliului şi cei din *Owsla* – că el oferă sălaşului pace şi siguranţă la un preţ destul de mic.

Totuşi, în seara aceea, pe când ieşea dintre frasini ca să stea de vorbă cu căpitanul Hasmaţuchi, generalul era îngrijorat de câteva lucruri. Era din ce în ce mai anevoios să ţină sub control mărimea sălaşului. Suprapopularea devenea o mare problemă, şi asta în ciuda faptului că multe iepuroaice îşi reabsorbeau puii în pântece. Că se

întâmpla asta era bine, de altfel, dar unele dintre ele erau din ce în ce mai agitate şi mai nesupuse. Nu demult, un grup de iepuroaice se prezentase în faţa Consiliului şi ceruse să plece din sălaş. La început au fost împăciuitoare, oferindu-se să meargă oricât de departe doreşte Consiliul; dar, când a devenit limpede că cererea lor n-avea să fie îndeplinită, orice ar fi făcut, au devenit mai întâi ţâfnoase şi apoi agresive, iar Consiliul a trebuit să ia măsuri severe. Încă mai erau destule resentimente în privinţa acestei chestiuni. Apoi, în al treilea rând, *Owsla* îşi pierduse în ultima vreme o parte din respectul arătat de iepurii de rând.

Patru iepuri rătăcitori – care s-au declarat un soi de solie trimisă de alt sălaş – fuseseră reţinuţi şi aşezaţi în Semnul Laturii Drepte. El avea de gând să afle mai târziu de unde vin. Dar au izbutit un şiretlic foarte simplu – i-au jucat un renghi comandantului acelui Semn, au atacat străjile şi au fugit noaptea. Căpitanul Bumbişor, ofiţerul răspunzător, a fost destituit, fireşte, şi scos din *Owsla,* dar căderea lui în dizgraţie, chiar dacă a fost foarte întemeiată, n-a făcut decât să îngreuneze şi mai mult viaţa generalului. Adevărul era că, pe moment, Efrafa ducea lipsă de ofiţeri capabili. Membrii de rând ai *Owsla* – străjile – nu erau greu de găsit, dar ofiţerii erau cu totul altceva, şi pierduse trei în mai puţin de o lună. Bumbişor intra şi el în rândul pierderilor: n-avea să mai fie vreodată ofiţer. Dar, mai rău, căpitanul Ridichioară – un iepure viteaz şi descurcăreţ –, în vreme ce conducea urmărirea fugarilor, a fost călcat de un tren; încă o dovadă, dacă mai era nevoie, a răutăţii oamenilor. Şi, cel mai rău, acum două nopţi, o patrulă care fusese către miazănoapte s-a întors cu vestea şocantă că ofiţerul conducător, căpitanul Nalbă, un ofiţer cu prestigiu şi experienţă excepţionale, fusese omorât de o vulpe. Era o chestie tare ciudată. Patrula prinsese dâra de miros a unui grup destul de mare de iepuri care era limpede că vin dinspre miazănoapte către Efrafa. I-au urmărit, dar nu-şi văzuseră încă prada când, dintr-odată, un iepure străin a năvălit către ei pe când se apropiau de marginea unei

păduri. Desigur, au încercat să-l oprească, şi în clipa aceea vulpea, care părea să-l fi urmărit de aproape, a ieşit din văiuga de dedesubt şi l-a omorât cât ai clipi pe bietul Nalbă. Până la urmă, patrula s-a descurcat, iar Cruciuliţă, al doilea ofiţer, a făcut treabă bună. Însă n-au mai dat de iepurele străin; iar pierderea fără rost a lui Nalbă a mâhnit şi a demoralizat mult *Owsla.*

Pe dată au fost trimise alte patrule, dar tot ce au aflat a fost că iepurii veniţi din miazănoapte au trecut peste drumul de fier şi au dispărut către miazăzi. Era de neîngăduit să treacă atât de aproape de Efrafa şi să-şi vadă de drum fără să fie arestaţi. Chiar şi acum puteau fi prinşi, dacă ar fi existat un ofiţer cu adevărat întreprinzător care să fie însărcinat cu căutarea. Cu siguranţă era nevoie de un ofiţer întreprinzător – poate căpitanul Arşinic –, căci patrulele rareori traversau drumul de fier, iar ţinutul plin de umezeală de dincolo de el, de lângă râu, nu era cunoscut decât în parte. Ar fi mers el însuşi, dar, având în vedere recentele probleme cu disciplina din sălaş, nu putea să rişte; iar de Arşinic nu se putea lipsi acum. Nu – oricât ar fi fost de supărător, era mai bine ca străinii să fie uitaţi deocamdată. Primul lucru de făcut era completarea locurilor goale din *Owsla* – şi cel mai bine era să fie iepuri care ştiu să trateze fără milă orice alte semne de dezacord. Va trebui pur şi simplu să-i promoveze pe cei mai buni pe care îi au, să-şi potolească avântul o vreme şi să se concentreze pe antrenamente până ce lucrurile reintră în normal.

Jaleş l-a salutat destul de absent pe căpitanul Hasmaţuchi şi a continuat să-şi frământe mintea cu problema.

— Cum sunt străjile tale, Hasmaţuchi? a întrebat în cele din urmă. O ştiu pe vreuna?

— Sunt tipi de nădejde, domnule, a răspuns Hasmaţuchi. Îl ştiţi pe Sovârf; a fost în patrulă cu dumneavoastră ca alergător. Şi cred că-l ştiţi pe Gălbişoară.

— Da, îi ştiu, a zis Jaleş, dar nu-s buni de ofiţeri. Trebuie să-i înlocuim pe Ridichioară şi Nalbă; asta am în minte.

— E greu, domnule, a zis Hasmaţuchi. Felul acela de iepure nu sare, pur şi simplu, din iarbă.

— Ei bine, trebuie să sară de undeva, a zis Jaleş. Gândeşte-te la asta şi spune-mi ce idei ţi-au venit. Oricum, vreau să fac rondul străjilor tale. Vino cu mine.

Se pregăteau să plece, când s-a apropiat de ei un iepure – nimeni altul decât căpitanul Arşinic. Sarcina principală a lui Arşinic era să cerceteze împrejurimile sălaşului dimineaţa şi seara şi să raporteze orice noutate – urmele de roţi lăsate de un tractor în noroi, găinaţul vreunui uliu păsărar ori acoperirea unui câmp cu îngrăşăminte. Ca specialist în urme, nu-i scăpau decât puţine lucruri, ori nu-i scăpa nimic, şi era unul dintre foarte puţinii iepuri pentru care Jaleş avea un respect profund.

— Mă căutai? a zis Jaleş, oprindu-se.

— Da, domnule, a răspuns Arşinic. Am găsit un *hlessi* şi l-am adus cu noi.

— Unde era?

— Lângă arcadă, domnule. Chiar alături de ea.

— Ce făcea?

— Domnule, zice că a venit de departe ca să se alăture sălaşului Efrafa. De aceea mi-am zis că aţi vrea să-l vedeţi.

— *Vrea* să se alăture sălaşului? a zis Jaleş uimit.

— Asta zice, domnule.

— De ce să nu-l vadă Consiliul mâine?

— Cum vreţi, domnule, desigur. Dar m-a izbit înfăţişarea cam neobişnuită. Aş zice că-i un iepure folositor.

— Hmm, a zis Jaleş, căzând pe gânduri. Bine, atunci. Dar n-am prea mult timp. Unde-i acum?

— La Crixa, domnule. (Arşinic se referea la intersecţia celor două poteci de călărie, aflată la vreo cincizeci de metri, printre copaci.) Doi din patrula mea stau cu el.

Jaleş a pornit către Crixa. Hasmaţuchi, care era de serviciu cu Semnul său, a rămas pe loc. Arşinic l-a însoţit pe general.

La ora aceea Crixa era plină de umbre verzi, cu raze roşii de soare care trăgeau cu ochiul printre frunzele legănătoare. Iarba udă de la marginea potecilor era

presărată cu suliţe de vineriţă liliachie, iar sănişoarele şi angelicele înfloreau de mai mare dragul. Sub o tufă de soc, peste potecă, aşteptau doi membri ai *Owslafa,* poliţia Consiliului; cu ei era un străin.

Jaleş şi-a dat seama pe dată ce voia să spună Arşinic. Străinul era un iepure mare, voinic, dar sprinten, cu o înfăţişare dură, hârşită, de luptător. Avea în creştet un smoc de păr mare, neobişnuit – un fel de moţ. Se uita drept în ochii lui Jaleş cu un aer detaşat, de evaluare, pe care generalul nu-l mai întâlnise de multă vreme.

— Cine eşti? a întrebat Jaleş.

— Mă cheamă Thlayli, a răspuns străinul.

— Thlayli, *domnule,* i-a suflat Arşinic.

Străinul n-a zis nimic.

— Mi se spune că te-a adus patrula. Ce făceai?

— Am venit să locuiesc în sălaşul Efrafa.

— De ce?

— Mă mir că întrebaţi. E sălaşul dumneavoastră, nu? E ceva ciudat că vrea cineva să locuiască aici?

Jaleş era derutat. Nu era prost şi nu putea să nu simtă că e foarte bizar ca un iepure în toate minţile să intre în Efrafa de bunăvoie. Dar nu prea avea cum să zică asta.

— Ce eşti în stare să faci?

— Pot să alerg şi să lupt şi să stric o poveste spunând-o. Am fost ofiţer într-un *Owsla.*

— Să lupţi, zici? Poţi să lupţi cu el? a zis Jaleş, privind către Arşinic.

— Sigur, dacă aşa vreţi.

Străinul s-a tras înapoi şi a repezit o lovitură zdravănă către capul lui Arşinic, care abia a avut timp să se ferească.

— Nu te prosti, a zis Jaleş. Şezi. Unde ai fost în *Owsla!*

— Departe. Sălaşul a fost nimicit de oameni, dar eu am scăpat. Am rătăcit o vreme. N-o să fiţi surprins că am auzit de Efrafa. Am bătut mult drum până aici. M-am gândit că aţi putea să-mi daţi ceva de făcut.

— Eşti singur?

— Acuma da.

Jaleş a chibzuit iar. Era foarte probabil ca iepurele ăsta să

fi fost ofiţer în *Owsla.* Orice *Owsla* l-ar fi vrut. Dacă spunea adevărul, fusese destul de deştept ca să scape când i-a fost distrus sălaşul şi să supravieţuiască unui drum lung pe teren deschis. Trebuie să fi fost o călătorie foarte lungă, căci nu se afla vreun sălaş în raza de acţiune a patrulelor din Efrafa.

— Bine, a spus în cele din urmă. Aş zice că ţi-am putea găsi ceva de făcut, după cum spui tu. Arşinic, aici de faţă, o să aibă grijă de tine în seara asta, iar mâine-dimineaţă te prezinţi în faţa Consiliului. Între timp, nu te apuca de luptă, bine? Avem destule de făcut şi fără asta.

— Foarte bine.

A doua zi dimineaţă, după ce Consiliul a discutat problema creată în sălaş de pierderile recente, generalul Jaleş a spus că, pentru început, ar fi şi soluţii mai rele decât numirea de probă a nou-venitului ca ofiţer în Semnul Şoldului Stâng, unde să fie instruit de căpitanul Hasmaţuchi. După ce l-a văzut, Consiliul a aprobat. Pe la *ni-Frith,* încă sângerând de la muşcătura de la şoldul stâng, şi-a început serviciul.

35.
Tatonarea

Lumea asta, în care sunt multe de făcut şi puţine se ştiu…

Dr. Johnson

— Şi apoi, înainte ca Semnul să iasă la *silflay,* a zis Hasmaţuchi, mă uit întotdeauna cum e vremea. Semnul dinainte trimite, desigur, o ştafetă să spună că se întorc în vizuini şi raportează şi despre vreme, dar eu mă duc întotdeauna să văd cu ochii mei. La lumina lunii putem pune străjile destul de aproape şi ne mişcăm mereu să vedem dacă nu merge cineva prea departe. Dar pe ploaie sau în întuneric trimitem Semnul sus în grupuri mici, pe rând, şi fiecare grup are o strajă. Pe vreme foarte rea îi cerem generalului permisiunea să amânăm ieşirea la *silflay.*

— Dar încearcă adesea să fugă? a întrebat Barosanu'. În timpul după-amiezii se preumblase prin tunelurile şi vizuinile ticsite împreună cu Hasmaţuchi şi Cerenţel, celălalt căpitan al Semnului, şi şi-a zis în sinea lui că n-a mai văzut niciodată iepuri atât de mohorâţi şi abătuţi.

— Nu-mi par a fi prea greu de condus.

— E drept că cei mai mulţi nu ne dau bătăi de cap, a zis Cerenţel, dar nu poţi să ştii când vine necazul. De exemplu, ai fi zis că nu-s în tot sălaşul iepuri mai supuşi ca aceia din Latura Dreaptă. Şi uite că într-o bună zi Consiliul trimite acolo patru *hlessil,* iar în seara următoare Bumbişor nu reacţionează destul de repede, cine ştie de ce; iar *hlessil* ăştia îi joacă dintr-odată un renghi şi o şterg. Şi gata cu el – ca să nu mai zic nimic de bietul Ridichioară, omorât pe drumul de fier. Când se întâmplă ceva de soiul ăsta, apoi e ca fulgerul şi nu-i întotdeauna plănuit dinainte; uneori e mai degrabă ca o sminteală. Un iepure fuge pentru că aşa îi vine, iar dacă nu-l dobori iute, te trezeşti că o tund după el încă trei. Singura cale sigură e să veghezi tot timpul când sunt deasupra pământului şi să te odihneşti când apuci. La

urma urmei, de-aia suntem aici – noi şi patrulele.

— Acuma, despre faptul că se îngroapă *hraka,* a zis Hasmaţuchi, trebuie să fii cât se poate de aspru. Dacă generalul dă de *hraka* pe câmp, e-n stare să-ţi smulgă coada şi să ţi-o vâre pe gât. Dar toţi încearcă să scape de îngropat. Vor să fie naturale, micile spurcăciuni antisociale. Nu-şi dau seama că binele tuturor depinde de cooperarea fiecăruia. Ce fac eu e să-i pun pe trei-patru dintre ei să sape în fiecare zi o groapă în şanţ, ca pedeapsă. Aproape întotdeauna poţi găsi pe cineva pe care să-l pedepseşti, dacă-ţi dai destulă osteneală. Echipa de azi astupă groapa de ieri şi sapă alta nouă. Sunt tuneluri speciale care duc pe fundul şanţului, şi cei din Semn trebuie să le folosească pe alea, nu altele, când se duc să facă *hraka.* Avem în şanţ o strajă pentru *hraka,* să ne asigurăm că se întorc.

— Cum îi verificaţi după *silflayl* a întrebat Barosanu'.

— Păi, îi cunoaştem pe toţi din vedere, a răspuns Hasmaţuchi, şi ne uităm la ei când coboară. Nu sunt decât două intrări pentru fiecare Semn şi la fiecare stă unul dintre noi. Fiecare iepure ştie ce intrare trebuie să folosească, şi e sigur că mi-aş da seama dacă nu coboară unul dintre ai mei. Străjile intră ultimele – nu le chem înăuntru decât când sunt sigur că au coborât toţi cei din Semn. Iar după ce au coborât, desigur, nu mai pot să iasă, cu o strajă la fiecare tunel. Dacă ar săpa careva, aş auzi. Nu ni se îngăduie să săpăm în Efrafa fără aprobarea Consiliului. Singurul moment cu adevărat primejdios este o alarmă – cum ar fi un om ori o vulpe. Atunci o tulim cu toţii către cea mai apropiată intrare, fireşte. Până acum se pare că nu i-a dat nimănui prin cap că ar putea să ţâşnească în partea cealaltă, şi ar trece destul de mult timp până să se descopere că lipseşte. Însă niciun iepure nu ar sări înspre *elil,* şi asta e adevărata garanţie.

— Ei bine, vă admir meticulozitatea, a spus Barosanu', zicându-şi în sine că misiunea sa de taină pare să fie şi mai aproape de imposibil decât crezuse. O să mă învăţ cât se poate de repede cu toate astea. Când avem şansa unei patrule?

— Mai întâi, mă aştept ca generalul să te ia el însuşi în patrulare, a zis Cerenţel. Aşa a făcut cu mine. Poate că n-o să mai fii aşa de nerăbdător după o zi-două cu el – o să fii stors de puteri. Totuşi, trebuie să recunosc, Thlayli, eşti un voinic pe cinste, iar dacă ai trăit o vreme pe-afară, probabil că o să te descurci foarte bine.

În clipa aceea un iepure cu o cicatrice albă la gât a coborât în tunel.

— Semnul Grumazului tocmai coboară, căpitane Hasmaţuchi, domnule, a zis. E o seară minunată, ar trebui să profitaţi cât mai mult de ea.

— Mă întrebam când o să te arăţi, a răspuns Hasmaţuchi. Spune-i căpitanului Sparcetă că-mi duc sus Semnul pe dată.

Întorcându-se către unul dintre străjerii săi, care era în apropiere, Hasmaţuchi i-a spus să treacă prin vizuini şi să trimită toată lumea sus la *silflay.*

— Acuma, a mai zis el, Cerenţel, tu te duci ca de obicei la intrarea depărtată, iar Thlayli mă poate însoţi la cea apropiată. La început trimitem patru străji pe linie, iar după ce au ieşit toţi din Semn mai trimitem patru şi ţinem două de rezervă. Ne vedem la locul obişnuit, lângă cremenea cea mare din taluz.

Barosanu' l-a urmat pe Hasmaţuchi în tunel, unde pătrundeau mirosurile de iarbă, trifoi şi hamei încălzite de soare. Cele mai multe tuneluri i se păruseră mai înguste şi mai neaerisite decât era învăţat, fără îndoială din pricină că erau atât de puţine găuri la suprafaţă. Ideea unui *silflay* de seară era plăcută chiar şi în Efrafa. S-a gândit la frunzele de fag foşnind deasupra Fagurelui de departe şi a oftat. „Mă întreb cum se descurcă Laur”, şi-a zis în gând, „şi dacă o să-l mai văd vreodată; ori pe Alună, dacă-i pe-aşa. Ei bine, o să le dau ticăloşilor ăstora ceva la care să se gândească înainte să pier. Însă mă simt însingurat. Ce greu e să ai o taină pe care să n-o poţi împărtăşi.”

Au ajuns la gura tunelului şi Hasmaţuchi a ieşit să se uite în jur. Când s-a întors, s-a aşezat în partea de sus a tunelului. Pe când Barosanu' îşi găsea un loc alături, a observat pentru prima oară în peretele celălalt al tunelului

o scobitură, ca o peşteră deschisă. Acolo stăteau ghemuiţi trei iepuri. Cei de pe laturi aveau înfăţişarea dură, impasibilă, a membrilor *Owslafa.* Dar cel din mijloc a fost cel la care s-a holbat. Iepurele ăsta avea blana întunecată – aproape neagră. Dar nu era cel mai izbitor lucru din înfăţişarea lui. Era mutilat îngrozitor. Urechile nu mai erau decât zdrenţe fără nicio formă, sfârtecate la margini, tivite cu cicatrice neregulate şi presărate pe alocuri cu bucăţi de carne vie. O pleoapă era deformată şi se închidea strâmb, în ciuda aerului răcoros, ispititor, al serii de iulie, părea apatic şi toropit. Îşi ţinea ochii în pământ şi clipea tot timpul. După o vreme şi-a coborât capul şi şi-a frecat nasul de labele din faţă, agitat. Apoi şi-a scărpinat gâtul şi şi-a reluat poziţia de dinainte, istovită.

Barosanu', cu firea sa caldă, impulsivă, îmboldit de curiozitate şi de milă, s-a dus în partea cealaltă a tunelului.

— Cine eşti? a întrebat.

— Mă cheamă Negrilă, domnule, a răspuns iepurele.

Nu a ridicat privirea şi a vorbit fără nicio expresie, ca şi cum ar mai fi răspuns de multe ori la această întrebare.

— Ieşi la *silflay?* a întrebat Barosanu'.

Fără îndoială, şi-a zis el, e cine ştie ce erou al sălaşului, rănit într-o luptă grea şi acum infirm, ale cărui servicii merită o escortă de onoare când iese din vizuină.

— Nu, domnule, a zis iepurele.

— De ce nu? a zis Barosanu'. E o seară minunată.

— Nu ies la *silflay* acum, domnule.

— Atunci de ce eşti aici? a întrebat Barosanu', cu francheţea lui obişnuită.

— Semnul care are *silflay* seara, domnule, a început iepurele. Semnul care… vin… eu…

A şovăit şi a tăcut.

Unul dintre cei din *Owslafa* a vorbit.

— Zi mai departe, i-a spus.

— Am venit aici să mă vadă cei din Semn, a zis iepurele cu vocea lui joasă, secătuită. Fiecare Semn trebuie să vadă cum am fost pedepsit, aşa cum merit, pentru trădarea mea, că am încercat să părăsesc sălaşul. Consiliul a fost

îndurător... Consiliul a fost îndurător... Consiliul... Nu-mi pot aminti, domnule, chiar nu pot, a izbucnit, răsucindu-se către străjerul care vorbise. Nu-mi mai pot aminti nimic.

Străjerul n-a zis nimic. Barosanu', după ce a rămas holbându-se la el pentru câteva clipe într-o tăcere şocată, s-a dus la Hasmaţuchi.

— Trebuie să spună oricui întreabă, a zis Hasmaţuchi, dar s-a cam prostit după o jumătate de lună. A încercat să fugă. Arşinic l-a prins şi l-a adus înapoi, iar Consiliul i-a sfâşiat urechile şi a zis să fie arătat în fiecare dimineaţă şi seară, la *silflay,* ca exemplu pentru ceilalţi. Dar, dacă mă întrebi pe mine, n-o s-o mai ducă mult. Într-una din nopţile astea o să se întâlnească cu un iepure mai negru ca el.

Barosanu' s-a cutremurat, în parte din pricina tonului lui Hasmaţuchi, de indiferenţă împietrită, şi în parte din pricina propriilor amintiri. Cei din Semn treceau acum în şir şi se uita la ei cum trec, fiecare întunecând o clipă intrarea înainte să ţupăie afară, sub păducel. Era limpede că Hasmaţuchi se mândreşte că-i ştie pe nume. Vorbea cu cei mai mulţi dintre ei şi se trudea să arate că le cunoaşte cât de cât viaţa personală. Barosanului i se părea că răspunsurile pe care le primea nu erau prea calde ori prietenoase, dar nu ştia dacă e din pricina faptului că nu le plăcea de Hasmaţuchi ori doar din pricină că nu le ardea de nimic, ceea ce părea să fie un lucru obişnuit printre iepurii de rând din Efrafa. Pândea cu atenţie – aşa cum îl sfătuise Mură – orice semn de nemulţumire ori de răzvrătire –, dar nu găsea prea mult temei de nădejde în chipurile lipsite de expresie care treceau prin faţa sa. La sfârşit a venit un grup de trei-patru iepuroaice, vorbind între ele.

— Cum te împaci cu noile tale prietene, Nelthilta? a întrebat-o Hasmaţuchi pe prima când a trecut pe lângă el.

Iepuroaica, o făptură nurlie, cu botul lung, care nu avea mai mult de trei luni, s-a oprit şi s-a uitat la el.

— Aş zice c-o să te-mpaci şi tu într-o bună zi, căpitane Hasmaţuchi, a răspuns. Cum s-a-ntâmplat cu căpitanul Nalbă – s-a împăcat, ştii? Ce-ar fi să trimiteţi nişte iepuroaice în Patrulele Extraordinare?

A stat un pic, aşteptând răspunsul lui Hasmaţuchi, dar el n-a zis nimic şi nu le-a vorbit iepuroaicelor care au urmat-o pe Nelthilta pe câmp.

— Ce-a vrut să spună cu asta? a întrebat Barosanu'.

— Păi, am avut necazuri, ştii, a zis Hasmaţuchi. Câteva iepuroaice din Semnul Faţă Dreapta au făcut scandal la o întrunire a Consiliului. Generalul a zis că trebuie să fie despărţite şi două au fost trimise la noi. Le supraveghez. Nu-mi dau de furcă, dar Nelthilta s-a împrietenit cu ele şi asta se pare că a făcut-o obraznică şi ranchiunoasă; cam ce ai văzut adineaori. Asta nu mă deranjează – arată că simt că *Owsla* e cea mai tare. Ar trebui să fiu mult mai îngrijorat dacă iepuroaicele tinere ar deveni tăcute şi politicoase: m-aş întreba ce pun la cale. În orice caz, Thlayli, mi-ar plăcea să te străduieşti să te apropii de iepuroaicele alea şi să le aduci un pic la ordine.

— Bine, a zis Barosanu'. Că veni vorba, care sunt regulile pentru împerechere?

— Împerechere? a zis Hasmaţuchi. Păi, dacă vrei o iepuroaică, poţi s-o ai – adică orice iepuroaică din Semn. Doar nu suntem ofiţeri de florile mărului, nu? Iepuroaicele se supun ordinelor, şi niciunul dintre iepuri nu te poate opri. Înseamnă că rămânem doar tu, eu şi Cerenţel; şi noi n-o să ne certăm. La urma urmei, sunt o droaie de iepuroaice.

— Înţeleg, a zis Barosanu'. Păi, acum mă duc la *silflay.* Dacă n-ai nimic împotrivă, o să mă duc să stau de vorbă cu unii din Semn şi apoi să fac inspecţia străjilor şi să mă deprind cu terenul. Cum rămâne cu Negrilă?

— Nu-ţi bate capul cu el, a zis Hasmaţuchi. Nu-i treaba noastră. *Owslafa* o să-l ţină aici până se întorc cei din Semn şi apoi o să-l ducă.

Barosanu' a pornit pe câmp, conştient de privirile prudente aruncate de iepurii pe lângă care trecea. S-a simţit încurcat şi neliniştit. Cum să-şi înceapă misiunea cea primejdioasă? Şi trebuia să înceapă într-un fel ori altul, căci Kehaar arătase limpede că nu mai vrea să aştepte. N-avea încotro, trebuia să rişte şi să se încreadă în cineva. Dar în cine? Un sălaş ca ăsta trebuie să fie plin de iscoade.

Probabil că generalul Jaleş e singurul care le ştie. Oare îl privea chiar în clipa asta o iscoadă?

„Va trebui, pur şi simplu, să mă încred în intuiţia mea”, şi-a zis. „O să dau roată un pic pe-aici să văd dacă nu-mi pot face nişte prieteni. Dar ştiu un lucru – dacă *izbutesc* să scot de-aici nişte iepuroaice, o să-l iau cu mine şi pe nefericitul ăla de Negrilă. Văd roşu în faţa ochilor doar când mă gândesc cum e silit să şadă acolo. Generalul ăsta, Jaleş! O puşcă-i prea bună pentru el.”

Ronţăind şi cugetând, înainta alene pe pajişte, sub soarele de seară. După o vreme a dat de o mică adâncitură, cam ca aceea de pe Watership Down în care el şi Argintiul îl găsiseră pe Kehaar. În adâncitură erau patru iepuroaice, cu spatele la el. A recunoscut micul grup care ieşise ultimul.

Era limpede că trecuseră de faza intensă a potolirii foamei şi acum ronţăiau şi stăteau la taifas, şi a observat că trei o ascultau cu atenţie pe a patra. Barosanului îi plăcea chiar mai mult decât majorităţii iepurilor o poveste frumoasă, iar acum l-a atras ideea de a auzi ceva nou în sălaşul ăsta străin. S-a apropiat neauzit de marginea adânciturii chiar când iepuroaica a început să vorbească.

Pe dată şi-a dat seama că nu era o poveste. Şi totuşi, mai auzise pe undeva aşa ceva. Aerul fermecat, rostirea ritmică, ascultătorii ţinându-şi suflarea – de ce îi aminteau oare? Apoi i-au revenit în minte mirosul de morcovi şi Buruiană-de-argint, dominând mulţimea din vizuina cea mare. Dar aceste versuri i-au mers la inimă, nu ca ale acelui străin.

Demult, demult
Presura cânta, în vârful rugului de mure.
Cânta lângă puii pe care iepuroaica îi scosese la joacă,
Cânta în vânt, şi puii se jucau dedesubt.
Vremea lor a lunecat pe sub florile de soc.
Dar pasărea a zburat, şi acum inima mi-e întunecată
Şi timpul n-o să se mai joace niciodată pe câmp.

Demult, demult

Gâzele portocalii se agăţau de firele de neghină.
Iarba unduia în vânt. Un iepure şi o iepuroaică
Alergau pe pajişte. Au scurmat în taluz o vizuină,
Făceau ce le dădea ghes inima sub frunzele de alun.
Dar gâzele s-au prăpădit în ger şi inima mi-e întunecată;
Şi niciodată n-o să-mi mai aleg perechea.

Gerul se lasă, gerul cade în trupul meu.
Nările, ochii mei sunt toropiţi de ger.
Lăstunul-mare o să vină primăvara, strigând: „Veşti! Veşti!
Iepuroaice, săpaţi vizuini noi şi umpleţi-vă de lapte pentru pui!”
N-o să aud. Puii nenăscuţi se întorc
În trupul meu amorţit. Prin somnul meu
Trece un gard de sârmă care-i închisoare vântului.
Niciodată n-o să mai simt cum bate vântul.

Iepuroaica a tăcut, şi cele trei însoţitoare ale ei n-au zis nimic; dar neclintirea lor arăta destul de limpede că ea vorbise pentru toate. Un stol de grauri a zburat pe deasupra, ciripind şi şuierând, şi o picătură de găinaţ a căzut în iarbă, în mijlocul micului grup, dar niciuna nu s-a mişcat, nici măcar n-au tresărit. Fiecare părea să fie cufundată în aceleaşi gânduri melancolice – gânduri care, oricât ar fi fost de triste, cel puţin erau departe de Efrafa.

Spiritul Barosanului era la fel de dur ca trupul şi nu prea avea loc pentru sentimentalism, dar, precum cele mai multe dintre făpturile care au trecut prin greutăţi şi primejdii, recunoştea şi respecta suferinţa atunci când o vedea. Era învăţat să-i cântărească pe ceilalţi iepuri şi să hotărască la ce erau buni. L-a izbit faptul că aceste iepuroaice nu erau departe de capătul puterilor lor. Un animal sălbatic care simte că nu mai are pentru ce să trăiască ajunge în cele din urmă într-un punct în care puterile rămase se pot îndrepta de fapt către moarte. Aceasta era starea pe care Barosanu’ i-o atribuise din greşeală lui Cinci în sălaşul laţurilor. De atunci se mai

copsese la minte. Simţea că disperarea nu e prea departe de iepuroaicele astea; şi, din tot ce auzise despre Efrafa, atât de la Laur, cât şi de la Hasmaţuchi, putea să înţeleagă de ce. Ştia că efectele suprapopulării şi încordării dintr-un sălaş se arată mai întâi la iepuroaice. Devin sterpe şi agresive. Dar dacă agresivitatea nu le poate rezolva problemele, adesea încep să plutească spre singurul lucru care le rămâne de făcut. Se întreba în care punct al acestui drum lugubru au ajuns iepuroaicele din faţa sa.

A sărit în adâncitură. Iepuroaicele, tulburate din gânduri, s-au uitat la el cu ranchiună şi s-au tras înapoi.

— Ştiu că tu eşti Nelthilta, i-a spus Barosanu' iepuroaicei frumoase care îi întorsese vorba lui Hasmaţuchi în tunel. Dar pe tine cum te cheamă? a întrebat apoi, răsucindu-se către cea de lângă ea.

După o pauză, iepuroaica i-a răspuns fără chef:

— Thethuthinnang[34], domnule.

— Şi pe tine? a întrebat-o Barosanu' pe cea care spusese versurile.

Ea l-a privit cu atâta nefericire, cu atâta învinuire şi suferinţă, încât a trebuit să se stăpânească din răsputeri să n-o roage pe loc să creadă că e prietenul ei de taină şi că urăşte Efrafa şi autoritatea pe care o reprezintă. Replica dată de Nelthilta lui Hasmaţuchi în tunel fusese plină de ură, dar privirea acestei iepuroaice vorbea despre nedreptăţi mai presus de putinţa ei de a le rosti. În vreme ce se uita la ea, Barosanu' şi-a amintit deodată cum înfăţişase Laur marele *hrududu* galben care sfârtecase pământul de deasupra sălaşului. „Se poate să fi întâlnit o privire ca asta", şi-a zis. Apoi iepuroaica i-a răspuns.

— Mă cheamă Hyzenthlay, domnule.

— Hyzenthlay? a zis Barosanu', pe care uimirea îl făcuse să-şi piardă sângele rece. Atunci tu eşti cea care…

S-a oprit. Putea fi primejdios să întrebe dacă îşi amintea că vorbise cu Laur. Dar, indiferent dacă-şi amintea ori ba, iată, evident, iepurele care le spusese lui Laur şi

[34] Thethuthinnang: Mişcarea-frunzelor. Prima şi ultima silabă sunt accentuate, ca în „Uită-te unde calci" (n. a.).

însoţitorilor lui despre problemele din Efrafa şi despre nemulţumirea iepuroaicelor. Dacă îşi amintea bine povestea lui Laur, ea deja încercase să părăsească sălaşul. „Dar”, şi-a zis când i-a întâlnit din nou privirea deznădăjduită, „de ce ar mai fi în stare acum?”

— Aţi avea oare bunăvoinţa să ne îngăduiţi să plecăm, domnule? a întrebat Nelthilta. Compania ofiţerilor ne copleşeşte cu totul, ştiţi; ni se pare că un pic din ea e îngrozitor de mult.

— O… da… sigur… fireşte, a răspuns Barosanu’, năucit.

A rămas pe loc, în vreme ce iepuroaicele au sărit afară, iar Nelthilta a spus, cu vocea ridicată: „Ditamai tolomacu’!” şi s-a uitat un pic înapoi, nădăjduind evident că el o să primească provocarea.

„Ei, măcar mai e printre ele una căreia nu i s-a stins scânteia!” şi-a zis, în vreme ce se îndrepta către străji.

A vorbit o vreme cu străjerii şi a aflat cum erau organizaţi. Era un sistem deprimant de eficient. Fiecare străjer putea să ajungă în câteva clipe la camaradul cel mai apropiat; iar semnalul potrivit – pentru că aveau mai multe – dat de izbitura în pământ cu labele din spate aducea acolo ofiţerii şi rezervele. Dacă era nevoie, *Owslafa* putea fi alertată aproape pe dată, ca şi căpitanul Arşinic sau orice ofiţer care patrula la periferia sălaşului. Dat fiind că Semnele ieşeau să mănânce pe rând, nu avea cum să fie vreo încurcătură în privinţa locului unde trebuia mers dacă se dădea alarma. Unul dintre străjeri, Sovârf, i-a povestit încercarea de evadare a lui Negrilă.

— S-a prefăcut că tot merge, mâncând, până a ajuns foarte departe, a zis Sovârf, şi apoi a tulit-o. De fapt, a izbutit să doboare doi străjeri care au încercat să-l oprească; şi n-aş crede că a mai izbutit careva să facă atât de mult de unul singur. A fugit nebuneşte, dar Arşinic fusese înştiinţat, ştii, şi n-a făcut decât să o ia ocoliş şi să-i iasă în cale pe câmp. Desigur, dacă n-ar fi doborât străjerii, Consiliul poate că l-ar fi lăsat să scape mai uşor.

— Îţi place viaţa din sălaş? a întrebat Barosanu’.

— Nu-i prea rău acum, de când am intrat în *Owsla,* a

răspuns Sovârf, iar dacă ajung ofiţer, o să fie şi mai bine. Am făcut deja două Patrule Extraordinare – astea sunt ocaziile să ieşi în evidenţă. Pot să iau urma şi să lupt la fel de bine ca mulţi dintre ceilalţi, dar, desigur, se cere mai mult decât atât de la un ofiţer. Cred că ofiţerii noştri sunt nişte tipi pe cinste, ce zici?

— Da, aşa cred şi eu, a zis Barosanu' cu înflăcărare.

L-a izbit faptul că Sovârf, evident, nu ştia că el abia venise în Efrafa. În orice caz, nu i-a arătat nici invidie, nici ranchiună. Barosanu' începea să-şi dea seama că în acest loc nimănui nu i se spunea mai mult decât avea nevoie să ştie; şi nu ajungea să afle prea multe, doar ce avea în faţă. Probabil că Sovârf credea că Barosanu' fusese promovat din alt Semn.

Când s-a lăsat întunericul, chiar înainte de sfârşitul perioadei de *silflay,* căpitanul Arşinic a venit pe câmp cu o patrulă alcătuită din trei iepuri, iar Hasmaţuchi a alergat să-l întâlnească pe linia străjilor. Barosanu' li s-a alăturat şi a ascultat ce vorbeau. După cum a reieşit, Arşinic fusese până la drumul de fier, dar nu găsise nimic neobişnuit.

— Nu treci niciodată de drumul de fier? a întrebat.

— Nu prea des, a răspuns Arşinic. E umed, ştii – loc rău pentru iepuri. Am fost acolo, dar în patrulările obişnuite cercetez locurile mai apropiate de casă. Treaba mea e în parte să observ tot ce e nou şi ar trebui să fie cunoscut de Consiliu, iar în parte să asigur capturarea oricui o tuleşte. Ca nenorocitul ăla de Negrilă – până să-l dobor mi-a tras o muşcătură pe care n-am s-o uit. Într-o seară frumoasă ca asta mă duc de obicei până la taluzul drumului de fier şi apoi merg de-a lungul lui, pe partea asta. Sau, uneori, merg în cealaltă parte, până la hambar. Depinde de ce se cere. Apropo, l-am văzut pe general ceva mai devreme în seara asta şi aş zice că vrea să te ia în patrulare peste două-trei zile, de îndată ce te-ai deprins cu locurile şi Semnul tău nu mai e la *silflay* în zori şi-n amurg.

— De ce să aşteptăm? a zis Barosanu' cu tot entuziasmul pe care a putut să-l arate. De ce nu mai curând?

— Păi, în general un Semn îşi păstrează *Owsla* întreagă

atunci când e la *silflay* în zori şi în amurg. Iepurii sunt mai vioi în acele momente, ştii, şi e nevoie de supraveghere mai severă. Dar un Semn care iese la *silflay ni-Frith* şi *fu Inlé* poate, în general, să se lipsească de cineva din *Owsla* pentru o Patrulă Extraordinară. Acum o să vă las. Trebuie să-i duc pe ai mei la Crixa şi să-i raportez generalului.

De îndată ce Semnul a coborât în vizuini şi Negrilă a fost dus de-acolo de paznici, Barosanu' s-a despărţit de Hasmaţuchi şi Cerenţel şi s-a dus în vizuina sa. Cu toate că iepurii de rând trăiau înghesuiţi, străjile aveau două vizuini mari, iar fiecare ofiţer avea vizuina lui. Singur, în sfârşit, Barosanu' a început să cugete la problema lui.

Obstacolele erau năucitoare. Era sigur că el însuşi, cu ajutorul lui Kehaar, poate să fugă din Efrafa oricând vrea. Dar cum naiba să ia cu el o ceată de iepuroaice – presupunând că s-ar găsi vreuna gata să încerce? Dacă ar chema înapoi străjile în vremea de *silflay,* Hasmaţuchi ar pricepe imediat ce făcuse. Aşadar, singura posibilitate era ca evadarea să fie ziua: să aştepte până adoarme Hasmaţuchi şi apoi să ordone unui străjer să-şi părăsească postul de la una dintre intrări. Barosanu' a chibzuit. Nu vedea vreun defect al acestei idei. Apoi s-a gândit: „Şi cum rămâne cu Negrilă?" Probabil că Negrilă îşi petrecea ziua sub pază într-o vizuină aparte. Probabil că foarte puţini ştiau unde se află – nimeni nu ştia nimic în Efrafa – şi era sigur că nimeni nu i-ar spune. Aşa că va trebui să-l lase pe Negrilă: nu-l putea cuprinde în niciun plan realist.

„Al naibii să fiu dacă-l las aici", a bombănit Barosanu'. „Ştiu că Mură ar zice că-s smintit. Dar el nu-i aici şi eu fac toate astea. Şi dacă stric totul din pricina lui Negrilă? Of, Frith într-un hambar! Ce chestie!"

S-a tot gândit, până ce şi-a dat seama că gândurile i se tot învârtesc. După o vreme a adormit. Când s-a trezit, şi-a dat seama că afară e lumina lunii, frumoasă şi nemişcată. S-a gândit că ar putea să înceapă din partea cealaltă – convingând câteva dintre iepuroaice să i se alăture şi făcând apoi un plan, poate cu ajutorul lor. A mers prin tunel până a dat de un iepure tânăr care dormea cum putea şi el

la intrarea într-o vizuină ticsită. L-a trezit.

— O ştii pe Hyzenthlay? a întrebat.

— O, da, domnule, a răspuns iepurele, într-o încercare jalnică de a se arăta vioi şi dispus.

— Du-te după ea şi spune-i să vină în vizuina mea, a zis Barosanu’. Să nu mai vină nimeni cu ea. Pricepi?

— Da, domnule.

După ce iepurele cel tânăr a plecat repede, Barosanu’ s-a întors în vizuină, întrebându-se dacă o să se stârnească vreo bănuială. Părea improbabil. Din ce spusese Hasmaţuchi, era un lucru destul de obişnuit ca ofiţerii din Efrafa să trimită după iepuroaice. Dacă era întrebat, nu trebuia decât să-şi joace rolul. S-a întins pe jos şi a aşteptat.

Un iepure a venit încet prin tunel, în întuneric, şi s-a oprit la intrarea în vizuină. A fost un moment de tăcere.

— Hyzenthlay? a zis Barosanu’.

— Sunt Hyzenthlay.

— Vreau să vorbesc cu tine, a zis Barosanu’.

— Sunt în Semn, domnule, şi sunt la ordinele dumneavoastră. Dar aţi făcut o greşeală.

— Ba n-am făcut, a zis Barosanu’. Nu trebuie să te temi. Vino aici, lângă mine.

Hyzenthlay s-a supus. Îi simţea pulsul grăbit. Trupul îi era încordat; avea ochii închişi, iar ghearele scurmau podeaua.

— Hyzenthlay, a şoptit Barosanu’ la urechea ei, ascultă-mă bine. Îţi aminteşti că în urmă cu mai multe zile au venit într-o seară în Efrafa patru iepuri. Unul avea blana foarte deschisă la culoare şi unul avea pe laba din faţă o muşcătură de şobolan vindecată. Ai vorbit cu cel care îi conducea – îl chema Laur. Ştiu ce ţi-a spus.

Ea şi-a întors capul, înspăimântată.

— Cum de ştii?

— Lasă asta. Ascultă-mă.

Apoi Barosanu’ i-a vorbit despre Alună şi Cinci; despre distrugerea sălaşului din Sandleford şi despre călătoria până la Watership Down. Hyzenthlay nu s-a clintit şi nu l-a întrerupt.

— Iepurii cu care ai vorbit în seara aceea, a zis Barosanu', care ţi-au spus despre sălaşul nimicit şi că au venit să ceară de la Efrafa iepuroaice – ştii ce s-a întâmplat cu ei?

Răspunsul lui Hyzenthlay a fost un murmur abia auzit la urechea lui.

— Ştiu ce-am auzit. Au fugit în seara următoare. Căpitanul Ridichioară a fost omorât pe când îi urmărea.

— Şi a mai fost trimisă după ei vreo patrulă, Hyzenthlay? Vreau să zic, a doua zi?

— Am auzit că nu era niciun ofiţer disponibil, cu Bumbişor arestat şi Ridichioară mort.

— Iepurii aceia au ajuns cu bine înapoi la noi. Unul dintre ei nu-i prea departe în clipa asta, împreună cu Alună şi Cinci şi alţi câţiva. Sunt vicleni şi iscusiţi. Mă aşteaptă să aduc iepuroaice din Efrafa – cât de multe pot convinge să vină. O să le pot trimite un mesaj mâine-dimineaţă.

— Cum?

— Printr-o pasăre – dacă totul merge bine.

Barosanu' i-a povestit despre Kehaar. Când a terminat, Hyzenthlay nu i-a răspuns, şi nu şi-a dat seama dacă ea se gândea la tot ce-i spusese, ori teama şi neîncrederea o tulburaseră atât de mult, încât nu ştia ce să zică. Oare credea că e o iscoadă care încearcă s-o prindă în capcană? Poate că nu-şi dorea decât s-o lase să plece de-acolo? În cele din urmă, Barosanu' a zis:

— Mă crezi?

— Da, te cred.

— Nu s-ar putea să fiu o iscoadă trimisă de Consiliu?

— Nu eşti. Ştiu asta.

— Cum?

— Vorbeai de prietenul tău – cel care a ştiut că sălaşul acela e un loc rău. Nu-i singurul iepure de soiul ăsta. Uneori şi eu ştiu astfel de lucruri: dar nu prea des acum, căci inima mi-e îngheţată.

— Atunci o să mi te alături – şi o să-ţi convingi şi prietenele s-o facă? Avem nevoie de voi; Efrafa nu are.

Ea a tăcut din nou. Barosanu' auzea un vierme mişcându-

se prin pământ în apropiere, şi prin tunel a venit sunetul înăbuşit al unei făpturi micuţe care umbla repejor prin iarba de afară. A aşteptat liniştit, ştiind că e cum nu se poate mai important să n-o supere.

În cele din urmă ea i-a vorbit din nou la ureche, atât de încet, încât cuvintele păreau doar ceva mai mult decât întreruperi ritmice ale răsuflării.

— Putem fugi din Efrafa. Primejdia e foarte mare, dar asta o putem face. Mai departe nu pot să văd. Năuceală şi spaimă la căderea nopţii – şi apoi oameni, oameni, tot lucruri de-ale oamenilor! Un câine – o funie care se rupe ca o ramură uscată. Un iepure – nu, nu-i cu putinţă! –, un iepure care vine într-un *hrududul* Of, m-am prostit de-a binelea – poveşti de spus puilor într-o seară de vară. Nu, nu mai pot să văd ca odinioară; e ca forma copacilor îndărătul unei perdele de ploaie.

— Păi, ai face bine să vii să-l cunoşti pe prietenul ăsta al meu, a zis Barosanu'. Întocmai aşa vorbeşte, şi am ajuns să mă încred în el, aşa că mă încred şi în tine. Dacă simţi c-o să izbutim, e bine. Dar ceea ce te întreb este dac-o să-ţi aduci şi prietenele.

După altă pauză, Hyzenthlay a zis:

— Curajul, spiritul meu e mult mai puţin decât a fost. Mă tem să te las să te bizui pe mine.

— Îmi dau seama de asta. Ce te-a măcinat? N-ai fost tu căpetenia iepuroaicelor care s-au înfăţişat Consiliului?

— Am fost eu şi Thethuthinnang. Nu ştiu ce s-a întâmplat cu celelalte care erau cu noi. Pe atunci eram toate în Semnul Faţă Dreapta, ştii. Încă mai am semnul acela, dar am fost însemnată din nou. Negrilă – l-ai văzut?

— Da, desigur.

— Era în Semnul acela. Era prieten cu noi şi ne-a încurajat. Numai că la vreo două nopţi după ce am mers să vorbim cu Consiliul a încercat să fugă, dar a fost prins. Ai văzut ce i-au făcut. A fost seara în care au venit prietenii tăi; iar în seara următoare au fugit. După asta Consiliul ne-a chemat. Generalul a zis că nimeni altcineva n-o să mai aibă ocazia să fugă. Am fost împărţite între Semne, nu mai mult

de două în fiecare. Nu ştiu cum de ne-au lăsat împreună pe Thethuthinnang şi pe mine. Poate că n-au stat un pic să se gândească. Aşa e Efrafa, ştii. Ordinul suna aşa: „Câte două la fiecare Semn”, aşa că nu conta care două, de vreme ce era îndeplinit ordinul. Acum sunt speriată şi simt cum veghează Consiliul.

— Da, dar *eu sunt* aici acum, a zis Barosanu’.

— Cei din Consiliu sunt foarte vicleni.

— E cazul să fie. Avem câţiva iepuri care sunt mult mai vicleni, crede-mă. Leit *Owsla* lui El-ahrairah. Dar spune-mi – Nelthilta era cu voi când v-aţi înfăţişat Consiliului?

— A, nu, s-a născut aici, în Semnul Şoldului Stâng. Are curaj, ştii, dar e tânără şi prostuţă. O încântă să vadă toată lumea că e prietenă cu iepuri consideraţi rebeli. Nu-şi dă seama ce face ori cum e cu adevărat Consiliul. Pentru ea totul e un soi de joacă – obrăzniciile spuse ofiţerilor şi aşa mai departe. Într-o zi o să sară calul şi o să ne bage iar în bucluc. Nu poate să i se încredinţeze o taină, nici vorbă.

— Câte iepuroaice din Semn ar fi gata să ni se alăture când fugim?

— *Hrair.* E multă nemulţumire, ştii. Dar, Thlayli, nu trebuie să afle decât cu foarte puţin timp înainte de fugă – nu doar Nelthilta, toate. Nimeni nu poate să păstreze o taină în sălaş şi peste tot mişună iscoadele. Tu şi cu mine trebuie să facem un plan şi să nu-l spunem nimănui în afară de Thethuthinnang. Noi două o să adunăm destule iepuroaice care să vină cu noi când va fi vremea.

Barosanu’ şi-a dat seama că dăduse, fără să se aştepte, peste ceea ce îi trebuia mai mult ca orice: o prietenă puternică şi cu capul pe umeri, care să gândească singură şi să-l ajute să-şi ducă povara.

— Te las să alegi iepuroaicele, a zis. Pot să creez ocazia de fugă dacă le faci să fie gata s-o folosească.

— Când?

— La vremea asfinţitului ar fi cel mai bine, şi cât mai repede cu putinţă. Alună şi ceilalţi o să ne iasă în întâmpinare şi o să lupte cu orice patrulă ne urmăreşte. Dar lucrul principal este că pasărea o să lupte de partea

noastră. Nici măcar Jaleş nu s-ar aştepta la asta.

Hyzenthlay a tăcut iarăşi, şi Barosanu' şi-a dat seama cu admiraţie că repetă în minte ce spusese el şi caută scăpările.

— Dar cu câţi se poate lupta pasărea? a zis ea în cele din urmă. Îi poate alunga *pe toţi?* O să fie o evadare mare, şi să nu te amăgeşti, Thlayli, generalul însuşi o să vină după noi cu cei mai buni iepuri pe care-i are. Nu putem să fugim la nesfârşit. N-o să ne piardă urma şi, mai devreme ori mai târziu, o să ne ajungă.

— Ţi-am zis că iepurii noştri sunt mai vicleni decât Consiliul. Nu cred că o să pricepi cu adevărat partea asta, oricât de bine ţi-aş explica. Ai văzut vreodată un râu?

— Ce-i un râu?

— Ei, vezi? Nu-ţi pot explica. Dar îţi jur că n-o să trebuiască să fugim prea mult. De fapt, o să ne facem nevăzuţi chiar sub ochii celor din *Owsla* – de-or fi acolo să vadă. Trebuie să spun că abia aştept asta.

Ea n-a spus nimic, şi el a adăugat:

— Trebuie să mă crezi, Hyzenthlay. Pe viaţa mea, o să ne facem nevăzuţi. Nu te amăgesc.

— Dacă greşeşti, cei care o să moară iute o să fie cei norocoşi.

— Nimeni n-o să moară. Prietenii mei au pregătit o şmecherie de care ar fi mândru El-ahrairah însuşi.

— Dacă e să fie la asfinţit, a zis ea, trebuie să fie mâine ori poimâine. Peste două zile Semnul nostru nu mai iese la *silflay* seara. Ştiai asta?

— Da, am auzit. Atunci mâine. De ce să mai aşteptăm? Dar mai e ceva. O să-l luăm şi pe Negrilă.

— Negrilă? Cum? E păzit de poliţia Consiliului.

— Ştiu. O să sporească tare mult primejdia, dar am hotărât că nu-l pot lăsa aici. Uite ce am de gând. Mâine-seară, când Semnul e la *silflay,* tu şi Thethuthinnang să ţineţi în preajmă iepuroaicele – câte aţi adunat – gata de fugă. O să mă întâlnesc cu pasărea ceva mai departe, pe pajişte, şi o să-i spun să atace străjile de îndată ce mă vede întorcându-mă în tunel. Apoi vin şi mă ocup eu însumi de

paznicii lui Negrilă. N-o să se aştepte la aşa ceva. Îl scot într-o clipă şi mă alătur vouă. O să fie mare zăpăceală, şi în zăpăceala aia fugim. Pasărea o să atace pe oricine încearcă să ne urmeze. Nu uita, mergem drept înainte până la arcada cea mare sub drumul de fier. Prietenii mei o să aştepte acolo. Nu trebuie decât să vă ţineţi după mine – o să vă arăt drumul.

— S-ar putea să patruleze căpitanul Arşinic.

— A, chiar nădăjduiesc asta, a zis Barosanu'. Chiar nădăjduiesc.

— Negrilă s-ar putea să nu poată fugi imediat. O să fie la fel de uluit ca paznicii.

— Ar fi cu putinţă să-l înştiinţăm?

— Nu. Paznicii nu se îndepărtează niciodată de el şi-l duc singur la *silflay.*

— Cât va mai trebui să trăiască aşa?

— După ce a fost pe rând la fiecare Semn, Consiliul o să-l omoare. Cu toţii suntem siguri de asta.

— Atunci nu mai încape vorbă. *Nu* plec fără el.

— Thlayli, eşti tare viteaz. Dar eşti şi viclean? Vieţile noastre depind mâine de tine.

— Păi, vezi ceva greşit în planul ăsta?

— Nu, dar nu-s decât o iepuroaică şi n-am pus niciodată piciorul afară din Efrafa. Dacă se iveşte ceva neprevăzut?

— Riscul e risc. Nu vrei să pleci de-aici şi să trăieşti cu noi pe dealul înalt? Gândeşte-te!

— O, Thlayli! Şi o să ne împerechem cu cine alegem noi, şi o să ne săpăm vizuinile, şi o să aducem pe lume pui vii?

— Aşa o să faceţi; şi o să spuneţi poveşti în Fagure şi o să ieşiţi la *silflay* când aveţi chef. E o viaţă minunată, îţi jur.

— O să vin! Înfrunt orice primejdie.

— Ce noroc că eşti în Semnul ăsta, a zis Barosanu'. Înainte să vorbesc cu tine îmi ieşisem din minţi tot gândindu-mă ce să fac.

— Acum o să mă întorc la vizuinile de mai jos, Thlayli. Unii o să se întrebe de ce ai trimis după mine. Ştii, nu-s gata de împerechere. Dacă plec acum, putem zice că ai făcut o greşeală şi ai fost dezamăgit. Nu uita să spui asta.

— Nu uit. Bine, du-te acum, şi fiţi gata la *silflay* mâine-seară. N-o s-o dau în bară.

După ce ea a plecat, Barosanu' s-a simţit îngrozitor de obosit şi singur. A încercat să-şi spună că prietenii săi nu sunt departe şi că o să-i vadă iar în mai puţin de o zi. Dar ştia că între el şi Alună stă întregul Efrafa. Gândurile i s-au împrăştiat în închipuirile lugubre ale neliniştii. A căzut într-un fel de vis, în care căpitanul Arşinic s-a prefăcut într-un pescăruş şi a zburat ţipând peste râu, şi s-a trezit speriat: şi iar a aţipit, şi l-a văzut pe căpitanul Hasmaţuchi mânându-l pe Negrilă din urmă către un laţ sclipitor din iarbă. Şi peste toate, mare ca un cal pe un câmp, ştiind tot ce trecea de la un capăt al lumii la celălalt, pândea imaginea uriaşă a generalului Jaleş. În cele din urmă, sleit de temeri, s-a prăvălit într-un somn adânc în care nu l-a mai putut urma nici spaima, şi a zăcut fără vreun sunet ori vreo mişcare în vizuina în care era singur.

36.
Se apropie furtuna

Da’ când s-o tundem, iată
Că Bill ’Arper s-arată,
Şi n-am mai făcut ni’ic.

Cântec de musical

Barosanu’ a plutit încetul cu încetul afară din vis, ca o bulă de gaz de mlaştină de pe albia unei ape nemişcate. Era cineva alături de el în vizuină – un iepure. S-a ridicat pe dată şi a zis:

— Cine-i?

— Cerenţel, a răspuns celălalt. E vremea de *silflay,* Thlayli. Ciocârliile au urcat pe cer. Da’ ştiu că dormi buştean.

— Cam aşa-i, a zis Barosanu’. Ei bine, sunt gata.

Se pregătea s-o ia înainte prin tunel, când următoarele cuvinte ale lui Cerenţel l-au făcut să înţepenească.

— Cine-i Cinci? a zis Cerenţel.

Barosanu’ s-a încordat.

— Ce-ai zis?

— Am zis „Cine-i Cinci?”

— De unde să ştiu?

— Păi, vorbeai în somn. Tot ziceai „Întreabă-l pe Cinci, întreabă-l pe Cinci”. M-am întrebat cine e.

— A, ştiu. Un iepure pe care l-am cunoscut cândva. Ştia dinainte cum o să fie vremea şi altele de soiul ăsta.

— Păi, atunci ar putea s-o facă şi acum. Simţi mirosul furtunii?

Barosanu’ a adulmecat. Amestecat cu mirosurile de iarbă şi de vite venea mirosul cald, dens al unei mase mari de nori aflate încă departe. L-a tras în piept cu neplăcere. Aproape toate animalele sunt tulburate de apropierea furtunii cu tunete, care le copleşeşte cu apăsarea din ce în ce mai mare şi perturbă ritmurile fireşti ale vieţii lor. Barosanu’ s-ar fi întors în vizuină, dar era sigur că unui fleac

ca o dimineaţă cu ameninţarea furtunii nu i s-ar îngădui să se amestece în orarul de masă al unui Semn din Efrafa.

Şi nu se înşela. Hasmaţuchi era deja la intrare, ghemuit în tunel, de partea cealaltă a locului în care stăteau Negrilă şi paznicii. S-a uitat în jur când ofiţerii lui au apărut din tunel.

— Haide, Thlayli, a zis. Străjile sunt deja afară. Furtuna te nelinişteşte?

— Cam aşa ceva, a răspuns Barosanu'.

— N-o să se dezlănţuie azi, a zis Hasmaţuchi. E încă departe. Aş zice c-o să fie mâine-seară. Oricum, nu-i lăsa pe cei din Semn să vadă că-ţi pasă. Nimic nu trebuie să fie schimbat până nu zice generalul.

— Nu-l puteam trezi, a zis Cerenţel, cu o undă de răutate. A fost o iepuroaică în vizuina ta aseară, nu, Thlayli?

— A, aşa? a zis Hasmaţuchi. Care?

— Hyzenthlay, a răspuns Barosanu'.

— A, *marli tharn*[35], a zis Hasmaţuchi. Ciudat, nu credeam că-i pregătită.

— Nu e, a zis Barosanu'. Am făcut o greşeală. Dar îţi aminteşti că tu însuţi mi-ai cerut să fac tot ce-mi stă în puteri ca să mă apropii de ceata de smucite şi să le aduc un pic la ordine, aşa c-am mai stat oleacă de vorbă.

— Şi ai izbutit ceva?

— Greu de spus, zău aşa, a zis Barosanu'. Dar o să mai încerc.

Şi-a petrecut timpul în care Semnul era afară hotărând care e cea mai bună şi mai rapidă cale să intre în tunel şi să-i atace pe paznicii lui Negrilă. Va trebui să-l scoată pe unul din luptă cât ai clipi şi să se repeadă imediat la celălalt, prinzându-l astfel cât mai puţin pregătit. Dacă trebuie să lupte cu el, să n-o facă între Negrilă şi ieşire, căci Negrilă o să fie la fel de uimit ca ceilalţi şi ar putea să ţâşnească în josul tunelului. Dacă e să ţâşnească într-o parte, apoi să fie afară. Fireşte, cu un strop de noroc, al doilea paznic ar tuli-o în jos fără luptă, dar nu se putea bizui

[35] *Marli* – iepuroaică, *tharn* – năucită, zăpăcită. În acest context anume, cea mai apropiată traducere ar fi „fecioara tristeţii” (n. a.).

pe asta. *Owslafa* din Efrafa nu era pusă pe dat bir cu fugiţii.

În vreme ce mergea pe câmp, se întreba dacă o să-l vadă Kehaar sau nu. Înţelegerea fusese ca pasărea să-l găsească în orice moment ar ieşi la suprafaţă a doua zi.

N-avea de ce să-şi facă griji. Kehaar zbura peste Efrafa de când se crăpase de ziuă. De cum a văzut Semnul ieşind, a coborât pe pământ ceva mai departe pe câmp, la jumătatea distanţei dintre tufişuri şi străji, şi s-a apucat să ciugulească ceva prin iarbă. Barosanu' a tot înaintat către el, ronţăind alene, şi apoi s-a aşezat şi a început să mănânce fără să se uite spre el. După o vreme a simţit că Kehaar e în spatele lui, un pic într-o parte.

— Domn Barosan, ghindit che nu bine la noi vorbit mult. Domn Alun, el spus ce tu vacut? Ce vrut la tine?

— Vreau două lucruri, Kehaar – amândouă în seara asta, la asfinţit. Întâi, iepurii noştri trebuie să fie lângă arcada cea mare. O să vin prin arcada aia cu iepuroaicele. Dacă suntem urmăriţi, tu şi Alună şi ceilalţi trebuie să fiţi gata de luptă. Chestia aia, barca, e încă acolo?

— Ya, ya, om nu luat la el. Io zbus la domn Alun ce tu zis.

— Bine. Acum ascultă, Kehaar, ăsta-i al doilea lucru; şi e cum nu se poate mai important. Îi vezi pe iepurii ăia dincolo de noi, pe câmp? Sunt străjile. La asfinţit, noi doi ne întâlnim aici. Apoi eu fug înapoi la copacii ăia şi cobor în vizuină. De cum vezi că am intrat, ataci străjile – îngrozeşte-le, pune-le pe fugă. Dacă nu fug, răneşte-le. *Trebuie* să fie alungate. O să mă vezi ieşind iar aproape imediat, şi apoi iepuroaicele – mamele – o să fugă cu mine şi o să ne îndreptăm către arcadă. Dar pe drum am putea fi atacaţi. Dacă se întâmplă asta, poţi să te repezi iar la duşmani?

— Ya, ya. Io zbor la ei – nu obrejde la tine.

— Minunat. Păi atunci, asta-i tot. Alună şi ceilalţi – sunt bine?

— Bun – bun. Ei zis tu iebure pe ginste. Domn Clopoţel zis tu adus un iebure-mama la viecare şi doi la el.

Barosanu' tocmai se gândea la un răspuns potrivit, când l-a văzut pe Hasmaţuchi fugind prin iarbă spre el. Pe dată,

fără să mai vorbească cu Kehaar, a făcut câteva salturi înspre Hasmaţuchi şi s-a apucat să molfăie de zor un smoc de trifoi. Când Hasmaţuchi a ajuns lângă Barosanu', Kehaar a plecat, zburând jos deasupra capetelor lor, şi a dispărut peste copaci.

Hasmaţuchi s-a uitat după pescăruşul care zbura şi apoi s-a întors către Barosanu'.

— Nu ţi-e frică de păsările alea? a întrebat.

— Nu cine ştie ce, a zis Barosanu'.

— Uneori atacă şoareci, ştii, şi pui de iepuri, a zis Hasmaţuchi. Riscai mâncând aici. De ce ai fost aşa de neglijent?

În loc de răspuns, Barosanu' s-a aşezat pe labele din spate şi l-a plesnit în joacă pe Hasmaţuchi, destul de tare ca să-l dea peste cap.

— Iaca de ce, a zis.

Hasmaţuchi s-a ridicat în picioare, bosumflat.

— Bine, eşti mai voinic ca mine, a zis. Dar trebuie să înveţi, Thlayli, că pentru a fi ofiţer în Efrafa e nevoie de mai mult decât voinicie. Şi asta nu schimbă faptul că păsările alea sunt primejdioase. Oricum, nu-i vremea lor, şi asta-i ciudat de la bun început. O să trebuiască să fie raportat.

— Ce rost are?

— Pentru că-i neobişnuit. Tot ce-i neobişnuit trebuie să fie raportat. Dacă nu-l raportăm noi şi o face altcineva, o să picăm de proşti când o să trebuiască să zicem că l-am văzut. Nu putem spune că nu – mai mulţi din Semn l-au văzut. De fapt, mă duc chiar acum să raportez. Vremea de *silflay* aproape c-a trecut, aşa că, dacă nu mă înapoiez la timp, tu şi Cerenţel o să vegheaţi ca Semnul să intre în vizuini.

De îndată ce a plecat Hasmaţuchi, Barosanu' s-a dus s-o caute pe Hyzenthlay. Era în adâncitură, împreună cu Thethuthinnang. Cei mai mulţi din Semn nu păreau să fie peste măsură de tulburaţi de furtună, care era încă departe, aşa cum spusese Hasmaţuchi. Însă cele două iepuroaice erau fără chef şi nervoase. Barosanu' le-a spus ce aranjase cu Kehaar.

— Dar pasărea chiar o să atace străjile? a întrebat Thethuthinnang. N-am mai auzit aşa ceva.

— O s-o facă, îţi jur. Adunaţi iepuroaicele de cum ieşiţi la *silflay* în seara asta. În vreme ce eu îl iau pe Negrilă, străjile or să fugă să se adăpostească.

— Şi în ce parte să fugim? a întrebat Thethuthinnang.

Barosanu' le-a dus pe câmp ca să le arate arcada de departe, în rambleu, la vreo patru sute de metri.

— O să ne întâlnim cu Arşinic, a zis Thethuthinnang. Ştii asta?

— Cred că s-a cam trudit să-l oprească pe Negrilă, a răspuns Barosanu', aşa că sunt sigur că n-o să ne poată face faţă mie şi păsării. Uite, Cerenţel aduce înapoi străjile – trebuie să plecăm. Nu vă faceţi griji. Rumegaţi-vă cocoloaşele şi dormiţi un pic. Dacă nu puteţi dormi, ascuţiţi-vă ghearele: s-ar putea să aveţi nevoie de ele.

Semnul a coborât în vizuini şi Negrilă a fost dus de acolo de paznici. Barosanu' s-a întors în vizuina lui şi a încercat să-şi scoată din minte lucrurile care aveau să vină. După o vreme a renunţat la gândul de a-şi petrece ziua singur. A dat o raită prin vizuinile de mai jos, s-a alăturat unui joc de ghici-pietricele, a ascultat vreo două poveşti şi a spus una el însuşi, a făcut *hraka* în şanţ şi apoi, dintr-o pornire, s-a dus la Hasmaţuchi şi a obţinut permisiunea să viziteze alt Semn. S-a plimbat pe la Crixa, s-a pomenit în mijlocul celor din Semnul Laturii Stângi, care erau la *silflay* la *ni-Frith,* şi a coborât sub pământ cu ei. Ofiţerii lor împărţeau o vizuină mare, şi acolo a întâlnit câţiva veterani şi a ascultat cu interes poveştile lor despre Patrulele Extraordinare şi alte isprăvi. Pe la jumătatea după-amiezii s-a întors la Semnul Şoldului Stâng destins şi plin de încredere şi a dormit până ce una dintre străji l-a trezit pentru *silflay.*

A urcat prin tunel. Negrilă stătea deja într-o rână în intrândul lui. Barosanu', ghemuit lângă Hasmaţuchi, a privit cum ies cei din Semn. Hyzenthlay şi Thethuthinnang au trecut pe lângă el fără să-i arunce vreo privire. Păreau încordate, dar liniştite. Hasmaţuchi a pornit după ultimul dintre iepuri.

Barosanu’ a aşteptat până ce a fost sigur că Hasmaţuchi s-a îndepărtat destul de mult de intrare. Apoi, cu o ultimă privire rapidă către locul în care şedea Negrilă, a ieşit şi el. Apusul strălucitor l-a orbit şi s-a aşezat pe labele din spate, clipind mărunt şi netezindu-şi blana de pe o parte a feţei, în vreme ce ochii i se deprindeau cu lumina. După câteva clipe l-a văzut pe Kehaar venind în zbor peste câmp.

„Bun, asta e”, şi-a zis. „Pornim.”

În clipa aceea un iepure a glăsuit în spatele său.

— Thlayli, vreau să vorbim un pic. Vino sub tufe, te rog.

Barosanu’ s-a lăsat să cadă pe labele din faţă şi s-a uitat înapoi.

Era generalul Jaleş.

37.
Furtuna tot mai ameninţătoare

Oi putea ascunde focu' cela, da' ce te-oi face cu fumu'?

Joel Chandler Harris, *Zicerile unchiului Remus*

Prima pornire a Barosanului a fost să se încaiere cu generalul Jaleş pe loc. Şi-a dat seama că ar fi inutil şi că n-ar face decât să-şi ridice în cap tot sălaşul. Nu avea de ales, trebuia să se supună. L-a urmat pe Jaleş prin tufe şi în umbra de pe poteca de călărie. În ciuda asfinţitului, seara părea îngreunată de nori şi printre copaci era mohorât şi cenuşiu. Se anunţa furtuna. S-a uitat la Jaleş şi a aşteptat.

— Ai plecat din Semnul Şoldului Stâng după-amiază? a început Jaleş.

— Da, domnule, a răspuns.

Tot nu-i plăcea să-i zică lui Jaleş „domnule", dar, de vreme ce se presupunea că e un ofiţer din Efrafa, nu prea avea cum să facă altfel. Însă n-a adăugat că-i dăduse voie Hasmatuchi. Încă nu fusese învinuit de nimic.

— Unde te-ai dus?

Barosanu' şi-a stăpânit enervarea. Nu era nicio îndoială că Jaleş ştia foarte bine unde se dusese.

— M-am dus la Semnul Laturii Stângi, domnule. Am fost în vizuinile lor.

— De ce te-ai dus?

— Ca să-mi mai treacă timpul şi să învăţ câte ceva ascultându-i pe ofiţeri.

— Te-ai mai dus altundeva?

— Nu, domnule.

— Te-ai întâlnit cu unul din *Owsla* Laturii Stângi – un iepure pe nume Cruciuliţă.

— Se prea poate, nu le-am ţinut minte toate numele.

— L-ai mai văzut înainte pe iepurele acela?

— Nu, domnule. Cum să-l fi văzut?

S-a lăsat tăcerea.

— Pot să întreb ce-i cu toate astea, domnule? a zis

Barosanu'.

— Eu pun întrebările, a zis Jaleş. Cruciuliţă te-a mai văzut pe *tine.* Te-a recunoscut după moţul de pe cap. Unde crezi că te-a văzut?

— Habar n-am.

— Ai fugit vreodată de o vulpe?

— Da, domnule, acum câteva zile, când veneam încoace.

— Ai dus-o drept la alţi iepuri şi l-a ucis pe unul dintre ei. E adevărat?

— N-am avut de gând s-o duc la ei. N-am ştiut că sunt acolo.

— Nu ne-ai spus nimic despre asta.

— Nu mi-a dat prin cap. Nu-i nimic rău să fugi de o vulpe.

— Ai provocat moartea unui ofiţer din Efrafa.

— Cu totul din greşeală. Şi vulpea oricum ar fi putut să pună laba pe el, chiar de n-aş fi fost eu acolo.

— N-ar fi putut, a zis Jaleş. Nalbă nu era iepurele care să fugă înspre o vulpe. Vulpile nu-s primejdioase pentru iepurii care-şi văd de treaba lor.

— Îmi pare rău că l-a găbjit vulpea, domnule. A fost un mare ghinion.

Jaleş l-a aţintit cu ochii săi mari şi spălăciţi.

— Încă o întrebare, Thlayli. Patrula aceea era pe urmele unei cete de iepuri – străini. Ce ştii despre ei?

— Le-am văzut şi eu urmele, tot pe-atunci. Nu-ţi pot spune mai multe despre asta.

— Nu erai cu ei?

— De-aş fi fost cu ei, domnule, aş mai fi venit la Efrafa?

— Ţi-am spus că eu pun întrebările. N-ai putea să-mi spui încotro au putut s-o ia?

— Mă tem că n-aş putea, domnule.

Jaleş şi-a întors privirea şi a tăcut câteva clipe. Barosanu' simţea că generalul aşteaptă ca el să întrebe dacă asta-i tot şi dacă poate acum să plece. S-a hotărât să nu zică nimic nici el.

— Acum altceva, a zis Jaleş în cele din urmă. Despre pasărea albă de pe câmp azi-dimineaţă. Nu ţi-e frică de păsările astea?

— Nu, domnule. N-am auzit ca vreuna să fi vătămat un iepure.

— Dar se ştie că o fac, Thlayli, doar ai aşa experienţă bogată. Oricum, de ce te-ai apropiat de ea?

Barosanu’ s-a gândit repede.

— Să vă spun drept, domnule, cred că se poate să fi vrut să mă dau mare în faţa căpitanului Hasmaţuchi.

— Ei bine, ar fi putut să fie şi un motiv mai neîntemeiat. Dar dacă ai de gând să impresionezi pe cineva, ar fi bine să începi cu mine. Poimâine te iau eu însumi într-o Patrulă Extraordinară. O să trecem drumul de fier şi o să încercăm să luăm urma iepurilor ălora – iepurii pe care Nalbă i-ar fi dibuit dacă nu dădeai tu ca nebunul peste el. Aşa c-ai face bine să vii cu noi şi să ne arăţi ce grozav eşti.

— Foarte bine, domnule; va fi o mare bucurie.

S-a lăsat iarăşi tăcerea. De data asta Barosanu’ s-a hotărât să dea să plece. Pe dată l-a oprit o nouă întrebare.

— Când erai cu Hyzenthlay, ţi-a spus de ce a fost pusă în Semnul Şoldului Stâng?

— Da, domnule.

— N-aş putea să jur că necazul s-a isprăvit acolo, Thlayli. N-o scăpa din ochi. Dacă vorbeşte cu tine, cu atât mai bine. Poate că iepuroaicelor ăstora le vine mintea la cap, poate că nu. Vreau să ştiu.

— Prea bine, domnule, a zis Barosanu’.

— Asta-i tot, a zis Jaleş. Acum du-te înapoi la Semnul tău.

Barosanu’ a pornit pe câmp. Vremea de *silflay* aproape că se sfârşise, soarele asfinţise şi era din ce în ce mai întuneric. Nori groşi împuţinau lumina de după apus. Kehaar nu se vedea pe nicăieri. Străjile s-au întors şi cei din Semn au început să coboare în vizuini. Şezând singur pe iarbă, a aşteptat să dispară ultimul iepure. Nici urmă de Kehaar.

A ţupăit alene către intrare. Înăuntru s-a ciocnit de unul dintre străjeri, care bloca deschizătura ca să fie sigur că Negrilă n-o să încerce s-o ia la fugă când e dus de acolo prin tunel.

— Piei din calea mea, lipitoare pârâcioasă, pirpirie şi

scârbavnică, a zis Barosanu'. Acuma du-te şi raportează asta, a mai aruncat peste umăr, coborând către vizuina sa.

În vreme ce lumina pălea pe cerul îngroşat de nori, Alună a mai trecut o dată peste pământul bătătorit şi gol de sub arcada căii ferate, a ieşit înspre miazănoapte şi s-a aşezat pe labele din spate, ascultând. Peste câteva clipe i s-a alăturat Cinci şi s-au furişat pe câmp, către Efrafa. Aerul era înăbuşitor şi cald şi mirosea a ploaie şi a orz care se pârguieşte. Nu se auzea nimic prin apropiere, dar din spate şi mai la vale de ei, din lunca de pe malul apropiat al râului Test, venea slab şuieratul necurmat al unei perechi de becaţine. Kehaar a coborât în zbor de pe rambleu.

— Eşti sigur c-a zis în seara asta? a întrebat Alună a treia oară.

— Vost rau, a zis Kehaar. Boate brins la el. Terminat domn Barosan. Aja crezut?

Alună n-a răspuns.

— Nu-mi dau seama, a zis Cinci. Nori şi tunet. Locul acela, sus pe câmp – e ca albia unui râu. Se poate întâmpla orice acolo.

— Barosanu' e acolo. Şi dacă-i mort? Şi dacă încearcă să-l facă să le spună…

— Alună, a zis Cinci. Alună-*rah,* n-o să-l ajuţi dacă stai aici în întuneric şi-ţi faci griji. Probabil nu-i nimic rău. Doar că a trebuit să stea potolit, cine ştie de ce. Oricum, nu mai vine în noaptea asta – de-acum e sigur – şi iepurii noştri sunt în primejdie aici. Kehaar o să meargă acolo mâine în zori şi o să ne aducă alt mesaj.

— Aş zice că ai dreptate, a spus Alună, dar nu-mi vine deloc să plec. Şi dac-o să vină? Să-i ducă Argintiul înapoi, eu rămân aici.

— N-ai putea să faci nicio ispravă singur, Alună, chiar dacă piciorul ţi-ar fi teafăr. Încerci să mănânci iarbă care nu-i acolo. De ce n-o laşi mai întâi să crească?

S-au întors pe sub arcadă şi, când Argintiul a ieşit din tufe în întâmpinarea lor, i-au auzit pe ceilalţi iepuri foindu-se agitaţi printre urzici.

— Trebuie să renunţăm în seara asta, Argintiule, a zis Alună. Trebuie să-i ducem acum înapoi peste râu, până nu se întunecă de tot.

— Alună-*rah,* a zis Ulcică, furişându-se către el, o să… o să fie bine, nu? Barosanu' o să vină mâine, nu?

— Sigur c-o să vină, a zis Alună, şi o să fim aici cu toţii să-l ajutăm. Şi să-ţi mai zic ceva, Hlao-roo. Dacă nu vine mâine, mă duc eu la Efrafa.

— Iar eu vin cu tine, Alună-*rah,* a zis Ulcică.

Barosanu' stătea ghemuit în vizuină, lipit de Hyzenthlay. Tremura, dar nu de frig; tunelurile cu aer îmbâcsit ale Semnului erau pline de furtună; aerul părea un morman gros de frunze. Barosanu' era aproape la capătul nervilor. După ce se despărţise de generalul Jaleş, se încâlcise din ce în ce mai tare în spaimele care-i macină de când lumea pe conspiratori. Cât de multe aflase Jaleş? Era clar că nu-i scăpa nicio informaţie. Ştia că Alună şi ceilalţi veneau dinspre miazănoapte şi că trecuseră peste drumul de fier. Ştia despre vulpe. Ştia că un pescăruş, care în acest moment al anului ar fi trebuit să fie departe, dădea târcoale sălaşului şi că el, Barosanu', se aflase dinadins în apropierea lui. Ştia că Barosanu' se împrietenise cu Hyzenthlay. Cât putea să mai dureze până ce făcea pasul din urmă şi potrivea toate astea între ele? Poate că deja îl făcuse şi doar aştepta să-i aresteze când i se părea lui nimerit?

Jaleş avea de partea lui toate avantajele. Şedea liniştit la răscrucea tuturor cărărilor, văzând-o limpede pe fiecare, în vreme ce el, Barosanu', în strădania lui caraghioasă de a-i fi potrivnic pe măsură, orbecăia stângaci şi neştiutor prin tufişuri, trădându-se cu fiecare mişcare. Nu ştia cum să ia legătura din nou cu Kehaar. Şi, chiar dacă izbutea, ar fi putut oare Alună să-i aducă pe ceilalţi a doua oară? Poate că fuseseră deja dibuiţi de Arşinic, aflat în patrulare? Ar fi fost suspect să stea de vorbă cu Negrilă. Ar fi fost suspect să se apropie de Kehaar. Prin mai multe găuri decât ar fi putut el să astupe, taina sa picura – şiroia – afară.

Şi avea să fie şi mai rău.

— Thlayli, a şoptit Hyzenthlay, crezi că tu şi cu mine şi cu Thethuthinnang am putea să fugim în noaptea asta? Dacă doborâm străjerul de la intrare, am putea să ajungem departe până să se ia după noi o patrulă.

— De ce? a întrebat Barosanu'. Ce te face să mă întrebi asta?

— Mi-e frică. Ştii, le-am spus celorlalte iepuroaice chiar înainte de *silflay.* Erau gata s-o ia la fugă când pasărea ataca străjile, şi apoi nu s-a întâmplat nimic. Ştiu toate despre plan – Nelthilta şi celelalte – şi nu poate să mai treacă mult până află Consiliul. Fireşte, le-am spus că sunt în primejdie de moarte dacă nu-şi ţin gura şi c-o să încercăm iarăşi. Thethuthinnang veghează acum asupra lor; a zis c-o să se străduiască din răsputeri să nu adoarmă. Dar în Efrafa nu se poate păstra o taină. S-ar putea chiar ca una dintre iepuroaicele alea să fie iscoadă, cu toate că Frith ştie cu câtă grijă le-am ales. Am putea fi arestaţi cu toţii până mâine-dimineaţă.

Barosanu' s-a străduit să-şi limpezească gândurile. Sigur că ar fi putut să fugă cu două iepuroaice cu capul pe umeri şi hotărâte. Dar străjerul – în afară de cazul în care îl omora – ar fi dat alarma pe dată, iar el nu era sigur că poate găsi drumul către râu în beznă. Şi, chiar dacă izbutea, s-ar fi putut ca urmăritorii să treacă după el puntea de scânduri şi să nimerească drept în mijlocul prietenilor săi nepregătiţi, dormind. Şi în cel mai bun caz ar fi plecat din Efrafa cu numai două iepuroaice, pentru că nu şi-a putut ţine firea. Argintiul şi ceilalţi n-ar avea cum să ştie prin ce a trecut el. Ar şti doar că a dat bir cu fugiţii.

— Nu, încă nu trebuie să ne dăm bătuţi, a zis cu cea mai mare blândeţe. Furtuna şi aşteptarea te fac să fii atât de tulburată. Ascultă, îţi promit că mâine pe vremea asta o să fii plecată din Efrafa pentru totdeauna, împreună cu celelalte. Acum dormi oleacă aici şi după aceea du-te înapoi s-o ajuţi pe Thethuthinnang. Gândeşte-te la dealurile alea înalte şi la tot ce ţi-am povestit. O să ajungem acolo – necazurile noastre o să se termine curând.

Pe când ea adormea alături, Barosanu' se întreba cum naiba avea să-şi ţină promisiunea asta şi dacă nu cumva o să fie treziţi de poliţia Consiliului. „Dacă da”, şi-a zis în gând, „o să lupt până ajung bucăţi-bucăţele. N-o să facă ei din mine alt Negrilă.”

Când s-a trezit, a văzut că e singur în vizuină. Pentru o clipă s-a întrebat dacă nu cumva Hyzenthlay fusese arestată. Apoi a fost sigur că *Owslafa* n-ar fi putut să o ia în vreme ce el dormea. Probabil că s-a trezit şi s-a dus înapoi la Thethuthinnang fără să-i tulbure somnul.

Era puţin înainte de ivirea zorilor, dar apăsarea din aer nu scăzuse. A urcat prin tunel până la intrare. Gălbişoară, santinela de serviciu, se uita nemulţumit afară, dar s-a întors când s-a apropiat de el.

— Aş vrea să plouă, domnule, a zis. E destulă furtună ca să acrească iarba, dar nu-i mare nădejde să se dezlănţuie înainte de seară, zic eu.

— Ce ghinion pentru ultima zi de ieşire a Semnului în zori şi în asfinţit, a răspuns Barosanu'. Du-te să-l trezeşti pe căpitanul Hasmaţuchi. Îţi ţin eu locul aici până vin sus cei din Semn.

După ce Gălbişoară a plecat, Barosanu' s-a aşezat la intrarea tunelului şi a adulmecat aerul greu. Cerul părea atât de jos, că atingea creştetul copacilor, fiind acoperit cu nori neclintiţi şi îmbujorat spre răsărit cu o lucire de un sângeriu muced. Pe sus nu era nicio ciocârlie, nu cânta niciun sturz.

Câmpul din faţa lui era gol, fără nicio mişcare. L-a copleşit dorinţa să fugă. Cât ai clipi ar fi ajuns la arcadă. Putea să parieze liniştit că pe o vreme ca asta Arşinic n-ar fi ieşit cu patrula lui. Toate vietăţile de pe câmpuri şi de prin crânguri probabil că erau amuţite, apăsate în jos, ca sub o labă moale, uriaşă. Nimic nu se clintea, căci ziua nu era de bun augur şi instinctele erau înceţoşate, nu te puteai bizui pe ele. Puteai doar să te ghemuieşti la pământ şi să nu scoţi niciun sunet. Dar un fugar ar fi în siguranţă. De fapt, nici nu putea să-şi dorească o ocazie mai bună.

„O, Stăpâne cu urechile presărate cu lumina stelelor, dă-mi un semn!” a zis Barosanu’.

A auzit o mişcare în tunel, în spatele lui. Erau cei din *Owslafa,* care-l aduceau pe prizonier. În lumina slabă de dinaintea furtunii, Negrilă arăta mai bolnav şi mai abătut ca oricând. Avea nasul uscat şi i se vedea albul ochilor. Barosanu’ a ieşit pe câmp, a smuls o gură de trifoi şi s-a întors.

— Fruntea sus, i-a zis lui Negrilă. Uite nişte trifoi.

— Nu-i îngăduit, domnule, a zis unul dintre paznici.

— Ei, lasă-l să mănânce, Bursucă, a zis celălalt. Nu vede nimeni. E destul de greu pentru oricine într-o zi ca asta, cu atât mai mult pentru prizonier.

Negrilă a mâncat trifoiul, iar Barosanu’ s-a întors la locul lui, în vreme ce Hasmaţuchi venea să privească ieşirea Semnului.

Iepurii mergeau încet, şovăielnici, şi Hasmaţuchi însuşi părea că nu-i în stare să se ridice la înălţimea purtării lui obişnuite, plină de vioiciune. Nu avea multe de zis când treceau pe lângă el. Le-a lăsat pe Hyzenthlay şi Thethuthinnang să treacă fără să spună nimic. Însă Nelthilta s-a oprit de bunăvoie şi s-a uitat drept în ochii lui cu obrăznicie.

— Nu eşti în apele tale, căpitane? a zis. Haide, ţine-ţi firea! S-ar putea să ai o surpriză curând, mai ştii?

— Ce vrei să zici? a întrebat Hasmaţuchi tăios.

— Iepuroaicelor s-ar putea să le crească aripi şi să-şi ia zborul, a zis Nelthilta, şi nu peste mult timp. Pe sub pământ tainele umblă mai iute decât cârtiţele.

Şi a pornit după celelalte, pe câmp. Pentru o clipă Hasmaţuchi a părut că are de gând s-o cheme înapoi.

— Oare te-ai putea uita un pic la laba mea din spate? a zis Barosanu’. Cred că mi-a intrat un spin.

— Atunci vino afară, a zis Hasmaţuchi; nu c-am vedea mai bine acolo.

Dar fie că se gândea încă la ce spusese Nelthilta, fie din altă pricină, nu a căutat prea atent spinul; şi a fost mai bine că nu, pentru că nu era niciun spin acolo.

— Of, la naiba! a zis, privind în sus. Uite, iar afurisita aia de pasăre albă. De ce tot vine pe-aici?

— De ce te frământă asta? a întrebat Barosanu’. Nu face niciun rău – scormoneşte după melci.

— Orice e neobişnuit poate fi izvor de primejdie, a răspuns Hasmaţuchi, citându-l pe Jaleş. Şi tu să te ţii departe de ea azi, ai auzit, Thlayli? E un ordin.

— Uf, bine, a zis Barosanu’. Dar ştii oare cum să te descotoroseşti de ele? Credeam că toţi iepurii ştiu asta.

— Nu vorbi prostii. Doar nu te gândeşti să ataci o pasăre de mărimea asta, cu ciocul gros cât laba mea din faţă?

— Nu, nu – e un soi de descântec pe care mi l-a spus mama. Ştii, ca „Mămăruţă-ruţă / Suie-te-n căruţă”. Cu ăla merge, ca şi cu ăsta: ori, cel puţin, mama reuşea întotdeauna.

— La buburuze merge numai pentru că toate buburuzele se caţără până în vârful firului şi apoi îşi iau zborul.

— Foarte bine, a zis Barosanu’, fie cum zici tu. Dar nu-ţi place pasărea, iar eu m-am oferit s-o alung ca să-ţi fac un serviciu. Aveam o mulţime de descântece şi zicători de-astea în sălaşul meu. Măcar de-am fi avut unul care să ne scape de oameni.

— Ei bine, care-i descântecul? a zis Hasmaţuchi.

— Zici:

Zboară, pasăre albă, zboară
Şi nu te-ntoarce pân’ diseară.

Fireşte, trebuie să foloseşti graiul câmpurilor. Nimeni nu se aşteaptă ca ele să înţeleagă iepureana. Hai să încercăm, oricum. Dacă nu merge, n-am pierdut nimic, iar dacă merge, cei din Semn o să creadă că tu eşti cel care a alungat pasărea. Unde s-a dus? Nu văd aproape nimic în lumina asta. A, uite-o acolo, după ciulinii ăia. Trebuie să fugi aşa. Sari într-o parte, apoi în cealaltă, scurmi pământul cu labele – aşa, aşa, minunat –, îţi ciuleşti urechile şi apoi mergi drept până ce – a! am ajuns; şi acum:

Zboară, pasăre albă, zboară
Şi nu te-ntoarce pân' diseară.

Poftim, vezi şi tu. A *mers.* Cred că versurile şi descântecele astea vechi au în ele mai mult decât credem noi. Fireşte, s-ar putea să fi fost gata deja să zboare în altă parte. Dar trebuie să recunoşti că s-a dus.

— Probabil cum am tot sărit încolo şi-ncoace, când ne apropiam de ea, a zis Hasmaţuchi cu acreală. Ca nişte nebuni de legat, de bună seamă. Ce naiba o să creadă cei din Semn? În fine, dacă tot am ajuns aici ar fi bine să facem inspecţia străjilor.

— Eu o să mă opresc să mănânc, dacă n-ai nimic împotrivă, a zis Barosanu'. Ştii, n-am apucat să mănânc prea mult aseară.

Norocul Barosanului nu se isprăvise. Mai târziu în acea dimineaţă, pe neaşteptate, a avut ocazia să stea de vorbă cu Negrilă între patru ochi. Umblase prin vizuinile ticsite de zăpuşeală, dând peste tot de respiraţii grele şi pulsuri febrile; şi tocmai se întreba cum să-l piseze pe Hasmaţuchi, fără să dea de bănuit, să ceară permisiunea Consiliului ca Semnul să-şi petreacă o parte a zilei prin tufe, la suprafaţă – căci asta ar fi putut să aducă vreo ocazie pentru el –, când a simţit nevoia să facă *hraka.* Niciun iepure nu face *hraka* sub pământ; şi, la fel ca elevii, care ştiu că nu prea pot fi refuzaţi când cer voie să meargă la toaletă – doar să nu fi trecut prea puţin timp de la ultima ieşire –, iepurii din Efrafa obişnuiau să se ducă în şanţ pentru o gură de aer curat şi ca să mai schimbe peisajul. Deşi se presupunea că nu trebuie să fie lăsaţi să meargă mai des decât era nevoie, unii din *Owsla* erau ceva mai îngăduitori. Când Barosanu' s-a apropiat de ieşirea care dădea în şanţ, a dat de vreo trei iepuri tineri zăbovind în tunel şi, ca de obicei, s-a apucat să-şi joace rolul cât mai convingător cu putinţă.

— De ce tândăliţi pe-aici? a întrebat.

— Paznicii prizonierului sunt la ieşire şi ne-au întors din drum, domnule, a zis unul. Deocamdată nu lasă pe nimeni

să iasă.

— Nici să facă *hraka?* a întrebat Barosanu'.

— Nu, domnule.

Clocotind, Barosanu' şi-a croit drum până la ieşirea din tunel. Acolo i-a găsit pe paznicii lui Negrilă la taifas cu străjerul.

— Mă tem că nu puteţi ieşi deocamdată, domnule, a zis Bursucă. Prizonierul e în şanţ, dar nu mai stă mult.

— Şi n-o să stau nici eu, a zis Barosanu'. Fă bine şi dă-te la o parte.

L-a îmbrâncit pe Bursucă şi a sărit în şanţ.

Ziua era şi mai înăbuşitoare şi întunecată. Negrilă stătea ghemuit ceva mai departe, sub o tufă de turiţă care atârna de pe buza şanţului. Muştele se preumblau pe urechile lui zdrenţuite, dar părea că nu le simte. Barosanu' s-a dus la el şi s-a ghemuit alături.

— Negrilă, ascultă-mă, a zis iute. Îţi spun adevărul, pe Frith şi pe Iepurele cel Negru. Sunt un duşman tainic al sălaşului Efrafa. Nimeni nu ştie, în afară de tine şi de câteva iepuroaice din Semn. O să fug cu ele în seara asta şi vreau să te iau şi pe tine. Să nu faci nimic deocamdată. Când vine vremea, o să-ţi spun. Doar să-ţi aduni puterile şi să fii gata.

Fără să aştepte răspuns, s-a îndepărtat, ca şi cum ar fi căutat un loc mai bun. Chiar şi-aşa, s-a întors în tunel înaintea lui Negrilă, care era limpede că are de gând să stea afară cât de mult aveau să-i îngăduie paznicii – iar ei nu păreau să se grăbească deloc.

— Domnule, i-a zis Bursucă Barosanului, e a treia oară, domnule, că nesocotiţi autoritatea mea. Poliţia Consiliului nu poate fi tratată aşa. Mă tem că va trebui să raportez asta, domnule.

Barosanu' n-a răspuns şi s-a îndepărtat prin tunel.

— Mai aşteptaţi un pic, dacă puteţi, a zis când trecea pe lângă iepuri. Nu cred că amărâtul ăla o să mai pună piciorul afară astăzi.

S-a întrebat dacă n-ar trebui să meargă s-o caute pe Hyzenthlay, dar a hotărât că ar fi prudent să stea departe de ea. Ştie ce are de făcut şi, cu cât sunt văzuţi mai puţin

împreună, cu atât mai bine. Îl durea capul din cauza căldurii şi nu voia decât să fie singur, în linişte. S-a întors în vizuină şi s-a culcat.

38.
Furtuna se dezlănţuie

Suflaţi, o, vânturi! Valuri, vă umflaţi!
Pluteşte, luntre! A pornit furtuna!

Shakespeare, *Iulius Cezar*[36]

Spre sfârşitul după-amiezii furtuna s-a arătat întunecată şi foarte aproape. Era limpede că n-o să fie un asfinţit obişnuit. Pe cărarea verde de pe malul râului, Alună şedea frământându-se, în vreme ce încerca să-şi închipuie ce se petrece în Efrafa.

— Ţi-a zis că vrea să ataci străjile în vreme ce iepurii mănâncă, i-a zis lui Kehaar, şi că o să scoată de-acolo iepuroaicele în zăpăceala aia, nu-i aşa?

— Ya, zbus asta, dar nu aşa vost. Aboi zis io blecat, venit inaboi deseara.

— Aşadar, tot asta vrea să facă. Întrebarea e: *când* o să iasă să mănânce? Deja se-ntunecă. Argintiule, tu ce crezi?

— Din câte îi cunosc, n-o să schimbe nimic din ce fac de obicei, a zis Argintiul. Dar dacă eşti îngrijorat că n-o să fim acolo la timp, de ce nu pornim acum?

— Pentru că patrulează tot timpul. Cu cât aşteptăm mai mult acolo, cu atât e mai mare primejdia. Dacă dă peste noi o patrulă înainte să vină Barosanu', nu va mai fi vorba doar să scăpăm de ea. O să-şi dea seama că suntem acolo cu un scop şi o să dea alarma; şi el n-o să mai aibă nicio şansă.

— Ascultă, Alună-*rah,* a zis Mură. Trebuie să ajungem la drumul de fier în acelaşi timp cu Barosanu', nicio clipă mai devreme. Ce-ar fi să ne duci pe toţi dincolo de râu şi să aşteptăm în tufişuri, lângă barcă? După ce Kehaar atacă străjile, poate să se întoarcă şi să ne spună.

— Da, asta-i, a răspuns Alună. Dar după ce ne spune, trebuie să ajungem acolo cât ai clipi. Barosanu' o să aibă

---

[36] William Shakespeare, *Opere complete,* vol. II, trad. Tudor Vianu, ESPLA, Bucureşti, 1955 (n. tr.).

nevoie şi de noi, şi de Kehaar.

— Păi *tu* n-o să poţi s-o iei la goană către arcadă, cu piciorul ăla, a zis Cinci. Cel mai bun lucru pe care-l poţi face e să te sui pe barcă şi să rozi până la jumătate funia până ne întoarcem noi. Argintiul poate să se ocupe de luptă, dac-o să fie vreuna.

Alună a şovăit.

— Dar probabil că unii dintre noi o să fie vătămaţi. Nu pot rămâne în spate.

— Cinci are dreptate, a zis Mură. Va *trebui* să aştepţi pe barcă, Alună. Nu putem risca să rămâi în urmă şi să fii prins de cei din Efrafa. Şi apoi, e foarte important ca funia să fie pe jumătate roasă – asta e treaba cuiva cu judecată. Nu trebuie să se rupă prea repede, că atunci s-a zis cu noi.

S-au trudit o vreme să-l convingă. Când, în cele din urmă, Alună s-a învoit, a făcut-o fără tragere de inimă.

— Dacă Barosanu’ nu vine în seara asta, a zis, mă duc şi o să-l găsesc oriunde ar fi. Frith ştie ce s-o fi întâmplat deja.

Când au pornit pe malul stâng, vântul a început să bată în rafale calde, făcând să foşnească frunzele rogozului. Tocmai ajunseseră la puntea din scânduri, când s-a auzit huruitul tunetului. În lumina puternică, ciudată, plantele şi frunzele păreau mai mari, iar câmpurile de dincolo de râu păreau să fie foarte aproape. Era o tăcere apăsătoare.

— Ştii, Alună-*rah,* a zis Clopoţel, asta-i cea mai ciudată seară în care am umblat eu după o iepuroaică.

— Şi curând o să fie mult mai ciudat, a zis Argintiul. O să fulgere şi o să toarne cu găleata. Pentru numele cerului, voi toţi, nu cumva să vă speriaţi, că n-o să mai ajungem niciodată înapoi în sălaşul nostru! Cred c-o să fie o treabă al naibii de grea, i-a spus încet lui Alună. Nu-mi place deloc.

Barosanu’ s-a trezit auzindu-şi numele repetat cu înfrigurare.

— Thlayli! Thlayli! Trezeşte-te! *Thlayli!*

Era Hyzenthlay.

— Ce-i? a zis. Ce-i cu tine?

— Au arestat-o pe Nelthilta.

Barosanu' a sărit în picioare.

— De câtă vreme? Cum s-a întâmplat?

— Adineaori. Gălbişoară a venit în vizuina noastră şi i-a spus să se ducă pe dată la căpitanul Hasmaţuchi. M-am ţinut după ea prin tunel. Când a ajuns la vizuina lui Hasmaţuchi, erau acolo doi din poliţia Consiliului, care aşteptau la intrare, şi unul dintre ei i-a zis lui Hasmaţuchi: „Păi, cât de repede poţi, şi nu te mocăi." Şi apoi au luat-o cu ei. Trebuie s-o fi dus în faţa Consiliului. Of, Thlayli, ce-o să ne facem? O să le spună tot...

— Ascultă-mă, a zis Barosanu'. Nu-i nicio clipă de pierdut. Du-te şi ia-le pe Thethuthinnang şi pe celelalte şi adu-le în vizuina asta. N-o să fiu aici, dar trebuie să aşteptaţi în linişte până mă înapoiez. N-o să stau mult. Zoreşte-te! Totul depinde de asta.

De-abia plecase Hyzenthlay, că Barosanu' a auzit alt iepure venind din direcţia opusă.

— Cine-i acolo? a întrebat, răsucindu-se iute.

— Hasmaţuchi, a răspuns celălalt. Mă bucur că nu dormi. Ascultă, Thlayli, o să fie bucluc mare. Consiliul a arestat-o pe Nelthilta. Eram sigur că aşa o să fie, după ce i-am raportat lui Verbină azi-dimineaţă. Orice o fi dedesubtul celor spuse de ea, o s-o facă să le spună. Aş zice că generalul o să vină el însuşi de cum află despre ce e vorba. Tu şi Cerenţel staţi aici şi puneţi pe dată străjile. N-o să fie *silflay* şi nimeni să nu iasă, cu niciun motiv. La toate ieşirile să fie îndoite străjile. Ai priceput ordinele astea, nu?

— I-ai spus lui Cerenţel?

— N-am timp să-l caut pe Cerenţel; nu-i în vizuina lui. Du-te tu şi vesteşte străjile. Trimite pe cineva după Cerenţel şi pe altcineva să-i spună lui Bursucă să nu-l mai scoată pe Negrilă în seara asta. Apoi păziţi ieşirile alea – şi pe cele pentru *hraka* – cu toate străjile pe care le avem. N-am de unde şti dacă nu-i vreun plan de evadare. Am arestat-o pe Nelthilta cât am putut mai discret, dar cei din Semn o să-şi dea seama ce s-a întâmplat. Dacă-i nevoie, să fii brutal, auzi? Acum mă duc.

— Bine, a zis Barosanu'. Mă pun imediat pe treabă.

L-a urmat pe Hasmaţuchi până la capătul tunelului. La ieşire stătea de strajă Sovârf. Pe când se dădea deoparte ca să-l lase pe Hasmaţuchi să treacă, Barosanu’ a venit din urmă şi s-a uitat afară, la cerul acoperit.

— Ţi-a spus Hasmaţuchi? a zis. Azi ieşim mai devreme la *silflay,* din pricina vremii. Ordinul e să-ncepem pe dată.

A aşteptat răspunsul lui Sovârf. Dacă Hasmaţuchi apucase să-i spună că nimeni nu trebuie să iasă, era silit să se lupte cu el. Dar după o clipă Sovârf a zis:

— Ai auzit vreun tunet?

— Să începem pe dată, am zis, a răspuns Barosanu’. Du-te jos şi adu-i pe Negrilă cu paznicii lui, şi mişcă-te repede. Trebuie să-i scoatem neîntârziat pe cei din Semn, dacă vrem să mănânce înainte să se dezlănţuie furtuna.

Sovârf a plecat, iar Barosanu’ s-a grăbit să se întoarcă în vizuina sa. Hyzenthlay nu pierduse timpul. Trei sau patru iepuroaice erau îngrămădite în vizuină, iar alături, într-un tunel lateral, Thethuthinnang era ghemuită alături de alte câteva. Toate erau tăcute şi speriate, iar vreo două erau aproape de împietrirea groazei.

— Nu-i vremea potrivită să devii *tharn,* a zis Barosanu’. Dacă nu faceţi ce vă zic, vă puneţi viaţa în primejdie. Ascultaţi. Negrilă şi cei care-l păzesc se duc direct sus. Probabil că Sovârf vine după ei, şi trebuie să găsiţi o cale să-l ţineţi de vorbă. Curând după aceea o să auziţi zgomote de încăierare, pentru că o să-i atac pe paznici. Atunci să veniţi sus cât de repede puteţi şi să mă urmaţi pe câmp. Nu vă opriţi pentru nimic în lume.

Când a terminat de vorbit, a auzit sunetul inconfundabil al apropierii lui Negrilă cu paznicii lui; mersul vlăguit, târşâit al lui Negrilă nu semăna cu al niciunui alt iepure. Fără să mai aştepte răspunsul iepuroaicelor, Barosanu’ s-a întors la ieşire. Cei trei iepuri s-au ivit, mergând în şir cu Bursucă în frunte.

— Mă tem că v-am adus degeaba aici, a zis Barosanu’. Tocmai mi s-a spus că în seara asta n-o să fie *silflay.* Uită-te afară şi o să vezi de ce.

Când Bursucă s-a dus să se uite afară, Barosanu’ s-a

strecurat iute între el şi Negrilă.

— Da, vine furtună mare, e adevărat, a zis Bursucă, dar nu credeam că…

— *Acum,* Negrilă! a strigat Barosanu' şi a sărit la Bursucă din spate.

Bursucă a căzut afară din tunel, cu Barosanu' peste el. Nu făcea parte din *Owslafa* de florile mărului şi se spunea că e luptător de frunte. Pe când se rostogoleau pe jos, a întors capul şi şi-a înfipt dinţii în umărul lui Barosanu'. Fusese antrenat să înşface pe dată şi să nu dea drumul cu niciun preţ. Şi de multe ori până atunci ăsta se dovedise a fi un lucru bun. Dar în lupta cu un iepure cu puterea şi curajul Barosanului, s-a dovedit a fi o greşeală. Cel mai bine ar fi fost să se ţină la distanţă şi să-şi folosească ghearele. A rămas cu fălcile încleştate, ca un câine, iar Barosanu', mârâind, şi-a adus în faţă ambele picioare dinapoi, le-a înfipt în coastele lui Bursucă şi apoi, fără să ia în seamă durerea din umăr, s-a împins în sus. A simţit cum dinţii încleştaţi ai lui Bursucă îi sfâşie carnea, şi apoi a rămas deasupra, iar celălalt a căzut la pământ, zvâcnind neputincios din picioare. Barosanu' a sărit deoparte. Era limpede că şoldul lui Bursucă e vătămat. Se străduia, dar nu putea să se ridice.

— Spune-ţi că eşti norocos, i-a zis Barosanu', sângerând şi blestemând, că nu te omor.

Fără să mai aştepte să vadă ce-o să facă Bursucă, a sărit înapoi în tunel. A dat de Negrilă încăierat cu celălalt paznic. În spatele lor, Hyzenthlay venea prin tunel, cu Thethuthinnang după ea. Barosanu' i-a tras paznicului peste cap o lovitură zdravănă, care l-a doborât pe loc, azvârlindu-l de-a curmezişul tunelului, până în scobitura prizonierului. S-a ridicat, gâfâind, şi s-a holbat la Barosanu' fără să zică nimic.

— Nu te mişca, a zis Barosanu'. O să fie mai rău dac-o faci. Negrilă, eşti bine?

— Da, domnule, a zis Negrilă, dar ce facem acum?

— Ţineţi-vă după mine, a zis Barosanu', cu toţii. Haideţi!

A pornit din nou în frunte. Bursucă nu se vedea pe

nicăieri, dar când s-a uitat înapoi să se asigure că ceilalţi îl urmau, a zărit în treacăt chipul uluit al lui Cerenţel care se iţea la cealaltă intrare.

— Căpitanul Hasmaţuchi vrea să mergi la el! a strigat, apoi a tulit-o peste câmp.

Când a ajuns la tufa de ciulini unde vorbise cu Kehaar în acea dimineaţă, s-a auzit huruitul îndelungat al tunetului peste valea din partea cealaltă. Au căzut câţiva stropi de ploaie, mari şi calzi. De-a lungul zării dinspre apus, norii mai joşi alcătuiau o masă compactă purpurie, peste care copacii de departe se vedeau mici şi desenaţi cu precizie. Marginile de sus ale norilor se ridicau în lumină, o ţară îndepărtată cu munţi sălbatici. De culoarea aramei, uşori şi nemişcaţi, te duceau cu gândul la ceva fragil, sticlos, ca promoroaca. În mod sigur atunci când îi loveşte iar trăsnetul o să vibreze, o să tremure şi-o să se sfărâme, până când cioburi calde, ascuţite ca ţurţurii, o să cadă scânteind din ruine. Gonind prin lumina portocalie, Barosanu’ se simţea mânat de un val uriaş de încordare şi de energie. Nu simţea rana din umăr. Furtuna era a sa. Furtuna avea să înfrângă Efrafa.

Înaintase mult pe câmpul cel mare şi căuta cu privirea arcada din depărtare, când a simţit prin pământ primele izbituri cu picioarele ale semnalelor de alarmă. S-a ridicat în două labe şi s-a uitat în jur. Nu părea să fie nimeni rămas în urmă. Iepuroaicele – oricâte or fi fost – ţineau pasul cu el, dar împrăştiate în stânga şi în dreapta. Iepurii care fug tind să nu stea laolaltă, iar iepuroaicele se îndepărtaseră unele de altele de cum ieşiseră din tunel. De-ar fi fost o patrulă între ei şi drumul de fier, n-aveau cum să treacă de ea fără pierderi dacă nu se strângeau la un loc. Trebuia să le adune, chiar dacă asta îi întârzia. Apoi s-a gândit la altceva. Dac-ar putea să dispară din vedere, urmăritorii lor ar fi nedumeriţi, căci ploaia şi lumina care se împuţina aveau să îngreuneze urmărirea.

Ploaia cădea mai repede acum şi vântul se înteţea. Pe partea dinspre asfinţit era un gard viu care mărginea câmpul, mergând către drumul de fier. L-a văzut pe Negrilă

în apropiere şi a fugit la el.

— Vreau să treacă toată lumea dincolo de gardul viu, a zis. Poţi să iei câteva cu tine şi să le duci acolo?

Barosanu' şi-a amintit că Negrilă nu ştia nimic, decât că fugeau. Nu era timp să-i spună despre Alună şi râu.

— Du-te drept către frasinul ăla din gardul viu, a zis, şi ia cu tine toate iepuroaicele pe care le găseşti în cale. Treceţi de partea cealaltă, şi o să ajung şi eu acolo odată cu voi.

În clipa aceea Hyzenthlay şi Thethuthinnang au venit în goană spre ei, urmate de două-trei dintre celelalte. Era limpede că sunt tulburate şi nesigure.

— Izbesc cu picioarele în pământ, Thlayli! a gâfâit Thethuthinnang. Vin după noi!

— Păi, atunci fugiţi, a zis Barosanu'. Staţi aproape de mine cu toţii.

Fugeau mai repede decât îndrăznise Barosanu' să nădăjduiască. Pe când se îndreptau spre frasin, i-au ajuns alte câteva iepuroaice, iar el şi-a zis că acum ar trebui să poată ţine piept unei patrule, în afară de cazul în care ar fi una foarte puternică. După ce au trecut prin gardul viu, au cotit către miazăzi şi, ţinându-se aproape de gard, i-a condus în jos pe pantă. Acolo, în faţa lui, era arcada din rambleul năpădit de ierburi. Dar o să fie oare Alună? Şi unde era Kehaar?

— Ei bine, şi ce urma să se întâmple după aceea, Nelthilta? a întrebat generalul Jaleş. Ai grijă să ne spui totul, pentru că ştim deja destul de mult. Las-o în pace, Verbină, a adăugat. Nu poate vorbi dac-o tot plesneşti, prostule.

— Hyzenthlay a zis… au! au!… a zis că o pasăre mare o să atace străjile, a zis Nelthilta, sufocându-se, şi o să fugim în zăpăceala aia. Şi apoi…

— A zis că o pasăre o să atace străjile? i-a tăiat vorba Jaleş, uluit. Spui adevărul? Ce fel de pasăre?

— Nu… nu ştiu… a gâfâit Nelthilta. Ofiţerul cel nou… ea a zis că el i-a spus păsării…

— Ce ştii *tu* despre o pasăre? a zis Jaleş, întorcându-se către Hasmaţuchi.

— Am raportat asta, domnule, a răspuns Hasmaţuchi. N-aţi uitat, domnule, că am raportat despre pasăre…

S-a auzit o încăierare în afara vizuinii Consiliului, plină de lume, şi Cerenţel şi-a croit drum înăuntru.

— Ofiţerul cel nou, domnule! a strigat. A plecat! A luat cu el o mulţime de iepuroaice din Semn. A sărit la Bursucă şi i-a rupt piciorul, domnule! Negrilă a fugit şi el. N-am avut cum să-i oprim. Cine ştie câţi li s-au alăturat? Thlayli – e isprava lui Thlayli!

— Thlayli? a răcnit Jaleş. *Embleer* Frith, o să-i *scot ochii* când pun laba pe el! Hasmaţuchi, Verbină, Cerenţel – da, şi voi doi –, haideţi cu mine. Încotro a luat-o?

— Mergea pe coastă în jos, domnule, a răspuns Cerenţel.

— Du-ne pe drumul pe unde ai văzut c-o ia, a zis Jaleş.

Când au ieşit din Crixa, doi-trei ofiţeri din Efrafa au tresărit la vederea luminii sumbre şi a ploii. Dar generalul arăta şi mai înspăimântător. S-au oprit cât să dea alarma de evadare, izbind în pământ cu labele din spate, şi au pornit după el către drumul de fier.

Foarte curând au dat de urme de sânge pe care ploaia încă nu le spălase şi s-au ţinut după ele către frasinul din gardul viu din partea de apus a sălaşului.

Barosanu' a ieşit în partea cealaltă a arcadei de sub drumul de fier, s-a ridicat în două labe şi s-a uitat în jur. Nici urmă de Alună ori de Kehaar. Pentru prima oară de când îl atacase pe Bursucă, s-a simţit nesigur şi tulburat. Poate că, la urma urmei, Kehaar n-a priceput mesajul său tainic din acea dimineaţă? Ori a dat vreo nenorocire peste Alună şi ceilalţi? Şi dacă erau morţi – împrăştiaţi –, dacă nu mai era nimeni în viaţă să-l întâmpine? Avea să rătăcească pe câmpuri cu iepuroaicele până ce îi prindeau patrulele.

„Ba nu, n-o să ajungem la asta", şi-a zis Barosanu' în gând. „În cel mai rău caz, putem să trecem râul şi să încercăm să ne ascundem în pădure. La naiba cu umărul ăsta! O să fie o pacoste mai mare decât am crezut. Ei bine, o să încerc măcar să-i duc pe toţi la puntea de scânduri. Dacă nu ne prind curând din urmă, poate că ploaia o să-i

facă pe urmăritori să se lase păgubaşi; deşi mă îndoiesc.”

S-a întors la iepuroaicele care aşteptau sub arcadă. Cele mai multe arătau năucite. Hyzenthlay le promisese că o să fie apărate de o pasăre mare şi că ofiţerul cel nou o să facă o şmecherie secretă ca să scape de urmăritori – o şmecherie care să-l învingă până şi pe general. Lucrurile astea nu se întâmplaseră. Erau ude leoarcă. Pârâiaşe de apă se scurgeau prin arcadă de pe coasta de deasupra şi pământul gol începea să se prefacă în noroi. În faţa lor nu se vedea nimic în afară de o cărare care ducea printre urzici la alt câmp mare şi pustiu.

— Haideţi, a zis Barosanu’. Nu mai e mult până acolo, şi apoi o să fim cu toţii în siguranţă. Pe aici.

Toţi iepurii l-au ascultat pe dată. Are şi ceva bun disciplina din Efrafa, şi-a zis Barosanu’, mohorât, pe când părăseau arcada şi înfruntau puterea ploii.

De-a lungul unei laturi a câmpului, pe lângă ulmi, tractoarele de la fermă bătătoriseră pe coastă un drum lat, neted, către lunca de jos – acelaşi drum în susul căruia alergase cu trei nopţi înainte, după ce-l lăsase pe Alună lângă barcă. Acum se umplea de noroi – neplăcut pentru iepuri –, dar măcar ducea drept către râu şi era destul de deschis ca să-i poată zări Kehaar dacă se ivea.

Tocmai începuse din nou să fugă, când un iepure a ajuns în dreptul lui.

— Stai, Thlayli! Ce faci aici? Unde te duci?

Barosanu’ se aştepta oarecum să apară Arşinic şi se hotărâse să-l omoare, dacă era silit. Dar acum, că îl vedea în realitate lângă el, nepăsător la furtună şi noroi, stăpân pe sine în vreme ce-şi conducea patrula alcătuită doar din patru iepuri împotriva unei cete mari de fugari disperaţi, nu simţea decât mâhnirea că ei doi trebuiau să fie duşmani şi cât de mult i-ar fi plăcut să-l ia din Efrafa şi pe Arşinic.

— Pleacă, a zis. Nu încerca să ne opreşti, Arşinic. Nu vreau să-ţi fac rău.

A aruncat o privire în partea cealaltă.

— Negrilă, pune iepuroaicele să stea mai adunate. Dacă se răzleţeşte vreuna, patrula o să sară la ea.

— Ai face mai bine să te dai bătut, a zis Arşinic, alergând în continuare pe lângă el. N-o să te scap din ochi, oriunde te duci. A pornit deja o patrulă pentru evadaţi – am auzit semnalul. Când ajunge aici, n-o să mai ai nicio şansă. Deja sângerezi rău.

— Blestem pe capul tău! a strigat Barosanu', dându-i o lovitură. Până să termin cu tine o să sângerezi şi tu.

— Pot să mă lupt cu el, domnule? a zis Negrilă. N-o să mă învingă a doua oară.

— Nu, a răspuns Barosanu', nu încearcă decât să ne întârzie. Fugi mai departe.

— Thlayli! a ţipat deodată Thethuthinnang din spatele lui. Generalul! Generalul! Of, ce ne facem?

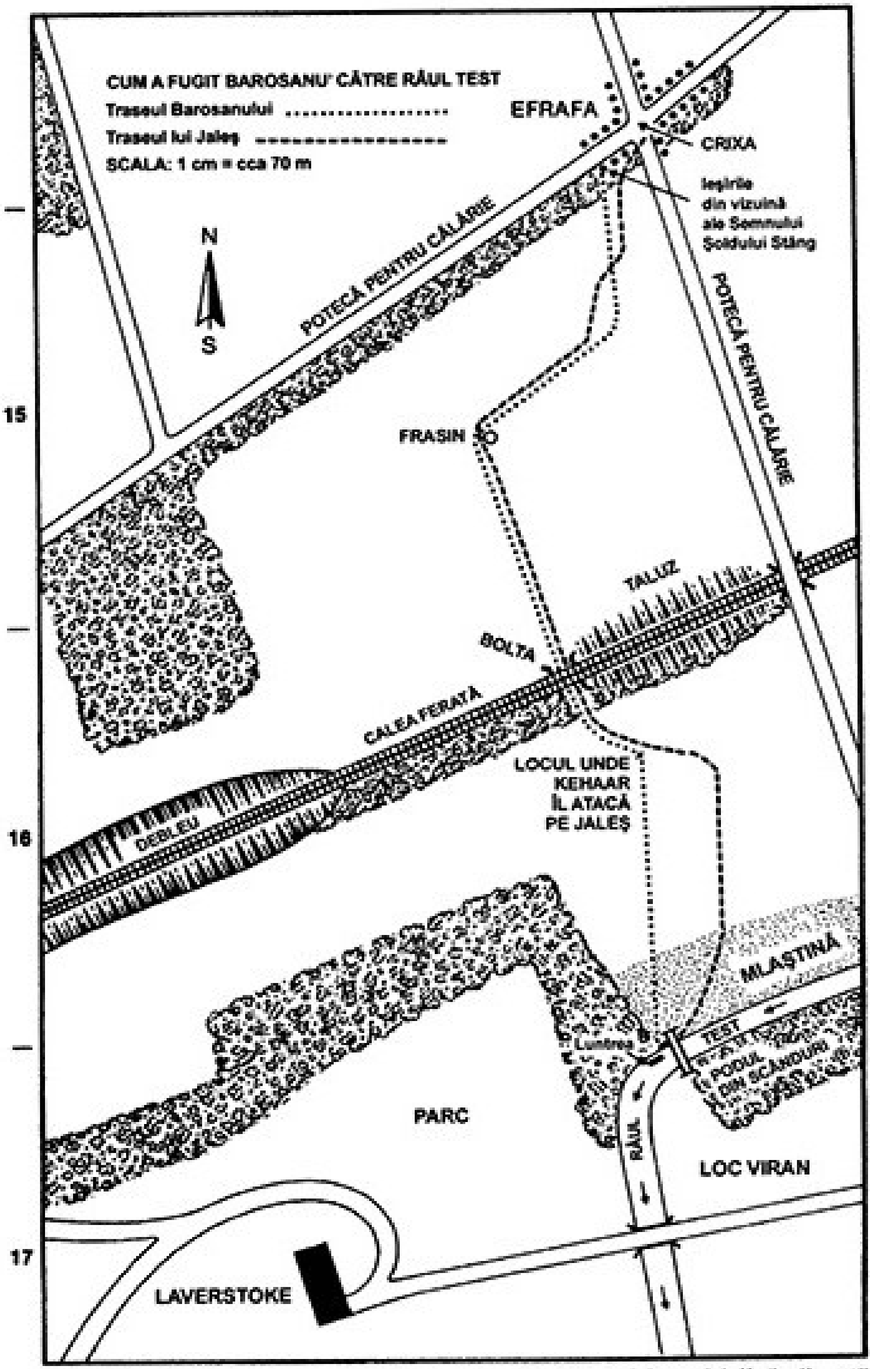

Adaptare după o hartă desenată de Marilyn Hemmett

Barosanu’ s-a uitat înapoi. Chiar că era o privelişte care să vâre groaza până şi în cea mai vitează inimă. Jaleş ieşise de sub arcadă înaintea însoţitorilor săi şi gonea către ei de unul singur, cu colţii rânjiţi de furie. În spatele lui venea patrula. Barosanu’ i-a recunoscut pe Hasmaţuchi, Cerenţel şi Cruciuliţă. Cu ei mai erau câţiva, printre care un iepure voinic, sălbatic la înfăţişare; a presupus că el e Verbină, căpetenia poliţiei Consiliului. L-a fulgerat gândul că, dac-ar lua-o la fugă, pe dată şi singur, probabil că l-ar lăsa să plece aşa cum venise şi ar fi bucuroşi că s-au descotorosit aşa uşor de el. Cu siguranţă, alternativa era să fie omorât. În clipa aceea, Negrilă a spus:

— Nu-i nimic, domnule. Aţi făcut tot ce v-a stat în puteri şi aproape c-aţi izbutit. Poate c-o să fim în stare să omorâm până la urmă vreo doi dintre ei. Unele dintre iepuroaicele astea pot să lupte zdravăn, dacă-s silite s-o facă.

Barosanu’ şi-a frecat iute nasul de urechea sfâşiată a lui Negrilă şi s-a aşezat pe labele din spate, în vreme ce Jaleş se apropia de ei.

— Ticălosule, a zis Jaleş. Am auzit că l-ai atacat pe unul dintre poliţiştii Consiliului şi i-ai rupt piciorul. O să încheiem socotelile cu tine aici. Nu-i nevoie să te ducem înapoi la Efrafa.

— Stăpân de sclavi ţăcănit ce eşti, a zis Barosanu’. Mi-ar plăcea să te văd că încerci.

— Foarte bine, a zis Jaleş, gata cu asta. Pe cine avem aici? Verbină, Arşinic, doborâţi-l. Voi, ceilalţi, duceţi înapoi în sălaş iepuroaicele astea. Prizonierul lăsaţi-l în seama mea.

— Frith te vede! a strigat Barosanu’. Nu meriţi să te numeşti iepure! Fie ca Frith să vă trăsnească, pe tine şi *Owsla* ta scârbavnică, plină de brute!

În clipa aceea o gheară orbitoare de fulger a brăzdat cerul dintr-o parte în alta. Gardul viu şi copacii de departe păreau că fac un salt în faţă în strălucirea izbucnirii de lumină. Pe dată a venit şi tunetul; un sunet înalt, de sfâşiere, ca şi cum un lucru uriaş era făcut bucăţi undeva deasupra, pe aproape, care s-a îngroşat şi s-a prefăcut în

enorme lovituri, distrugătoare. Apoi ploaia a venit ca o cascadă. În câteva clipe pământul a fost acoperit de apă, iar deasupra ei, la vreo câţiva centimetri, s-a ridicat o pâclă alcătuită din nenumăraţi stropi cât gămălia de ac. Uluiţi de şoc, neputând nici măcar să se mişte, iepurii stăteau ghemuiţi pe jos, aproape ţintuiţi la pământ de ploaie.

O voce sfioasă a răsunat în mintea Barosanului. „E furtuna ta, Thlayli-*rah.* Foloseşte-o.”

Gâfâind, s-a străduit să se ridice şi l-a îmboldit pe Negrilă cu laba.

— Haide, a zis, ia-o cu tine pe Hyzenthlay. Plecăm.

Şi-a scuturat capul şi a clipit, încercând să-şi scoată apa din ochi. Apoi în faţa lui nu mai era ghemuit Negrilă, ci Jaleş, plin de noroi şi de apă, cu ochii fulgerând şi scurmând în mocirlă cu ghearele lui mari.

— O să te omor cu mâna mea, a zis Jaleş.

Dinţii lui din faţă, lungi, erau rânjiţi ca ai unui şobolan. Înspăimântat, Barosanu’ l-a urmărit cu atenţie. Ştia că Jaleş, cu tot avantajul dat de greutate, avea să sară, încercând să se încleşteze de el. Trebuia să se ferească şi să se bizuie pe gheare. S-a foit, neliniştit, şi a simţit cum alunecă în noroi. De ce nu sare Jaleş? Apoi şi-a dat seama că nu se mai uita la el, ci se holba peste capul lui la ceva din spate, ceva ce el nu putea să vadă. Deodată Jaleş a făcut un salt înapoi şi, în aceeaşi clipă, acoperind zgomotul ploii, s-a auzit o trâmbiţă răguşită.

— Yark! Yark! Yark!

Ceva mare şi alb s-a repezit la Jaleş, care s-a tupilat la pământ şi şi-a ferit capul cât a putut mai bine. Apoi acel ceva a plecat, a zburat în sus şi s-a întors prin ploaie.

— Domn Barosan, vost ieburi venit!

Imagini şi senzaţii i s-au învârtejit în minte Barosanului ca într-un vis. Lucrurile care se întâmplau nu mai păreau să fie legate de nimic altceva decât de propriile simţuri năucite. L-a auzit pe Kehaar ţipând, în vreme ce plonja iarăşi ca să-l atace pe Verbină. A simţit ploaia curgând rece în gaura căscată în umărul său. Prin perdeaua de ploaie l-a zărit pe Jaleş ferindu-se printre ofiţerii lui şi îndemnându-i să se

întoarcă în şanţul de la marginea câmpului. L-a văzut pe Negrilă cum îi trage una lui Arşinic, care s-a întors şi a luat-o la fugă. Apoi cineva de lângă el zicea:

— Salut, Barosane. Barosane! Barosane! Ce vrei să facem?

Era Argintiul.

— Unde-i Alună? l-a întrebat.

— Aşteaptă lângă barcă. Ia uite, eşti rănit! Ce…

— Atunci du iepuroaicele astea acolo, a zis Barosanu'.

Totul era încâlcit. Iepuroaicele, singure sau câte două, năucite de tot şi abia putând să se mişte ori să priceapă ce li se spune, au fost împoldite să se ridice şi au şontâcăit în josul câmpului. Alţi iepuri au început să se arate prin ploaie: Ghindă, care se vedea limpede că e speriat, dar hotărât să nu fugă; Păpădie, care îl încuraja pe Ulcică; Iuţilă şi Gălbenel, îndreptându-se către Kehaar – singura făptură care se vedea deasupra pâclei de la suprafaţa pământului. Barosanu' şi Argintiul i-au adunat cum au putut mai bine şi i-au făcut să priceapă că trebuie să ajute la ducerea iepuroaicelor de acolo.

— Duceţi-vă către Mură, duceţi-vă către Mură, tot zicea Argintiul. Am lăsat trei dintre iepurii noştri în locuri diferite ca să arate drumul înapoi, i-a explicat Barosanului. Mură e primul, apoi Clopoţel, apoi Cinci – el e foarte aproape de râu.

— Şi *iată-l* pe Mură, a zis Barosanu'.

— Aşadar, ai izbândit, Barosane, a zis Mură, tremurând. A fost tare rău? Cerule, umărul tău…

— Încă nu s-a terminat, a zis Barosanu'. Au trecut toţi de tine?

— Eşti ultimul, a zis Mură. Putem pleca? Furtuna asta mă îngrozeşte!

Kehaar a coborât pe pământ lângă ei.

— Domn Barosan, a zis, io zburat la ieburi ala avurizit, dar ei nu vugit, ei intrat la janţ. Io nu butut brins la ei acolo. Ei venit încoace alături la voi.

— N-o să se dea bătuţi niciodată, a zis Barosanu'. Bagă de seamă, Argintiule, o să sară la noi înainte să terminăm.

În luncă au din belşug locuri unde să se adăpostească – o să se folosească de asta. Ghindă, vino înapoi, nu te apropia de şanţul ăla!

— Duceţi-vă la Clopoţel! Duceţi-vă la Clopoţel! tot zicea Argintiul, fugind dintr-o parte într-alta.

L-au găsit pe Clopoţel lângă gardul viu din capătul câmpului. I se vedea albul ochilor şi era gata s-o ia la sănătoasa.

— Argintiule, a zis, am văzut o ceată de iepuri – străini, din Efrafa, cred – ieşind din şanţ pe acolo şi au intrat în luncă. Acum sunt în spatele nostru. Unul dintre ei e cel mai mare iepure pe care l-am văzut în viaţa mea.

— Atunci nu sta aici, a zis Argintiul. Uite că trece Iuţilă. Şi cine-i acolo? Ghindă cu două iepuroaice. Suntem toţi. Haide, cât de repede poţi.

De-acum nu mai era decât puţin până la râu, dar printre smocurile ude de papură, tufişuri şi rogoz şi printre bălţile adânci aproape că nu izbuteau să-şi dea seama încotro merg. Aşteptându-se în orice clipă să fie atacaţi, au pleoscăit şi au bâjbâit pe sub tufişuri, găsind ba o iepuroaică, ba pe unul dintr-ai lor şi silindu-i să meargă mai departe. Fără Kehaar, cu siguranţă că s-ar fi pierdut cu totul unii de alţii, şi poate că n-ar mai fi ajuns niciodată la râu. Pescăruşul zbura înainte şi-napoi în linie dreaptă către mal, coborând din când în când pe pământ ca să-l îndrume pe Barosanu’ către vreo iepuroaică răzleţită, pe care o văzuse mergând într-o direcţie greşită.

— Kehaar, a zis Barosanu’, în vreme ce aşteptau ca Thethuthinnang să răzbească până la ei printr-o tufă de urzici pe jumătate culcată la pământ, vrei să te duci să vezi dacă poţi să-i dibuieşti pe cei din Efrafa? Nu pot să fie prea departe. Dar de ce nu ne-au atacat? Suntem aşa de împrăştiaţi, că le-ar fi uşor să ne facă mult rău. Mă-ntreb ce pun la cale.

Kehaar s-a întors foarte repede.

— Ei azguns la bod, a zis, toţi sub tuvijuri. Io coborât, ala mare vrut lubtat la mine.

— Nu zău? a zis Barosanu’. Bruta are curaj, trebuie să

recunosc.

— Ei crezut voi trebuit trecut riu acolo, ori mers tot pe mal. Nu jdiut ala lundre. Voi acum abroabe lundre.

Cinci a ieşit în goană de sub tufişuri.

— Am izbutit să urcăm câteva în barcă, Barosane, a zis, dar cele mai multe n-au încredere în mine. Tot întreabă unde eşti *tu.*

Barosanu' a fugit după el şi a ieşit pe poteca verde de la mal. Toată suprafaţa râului era plină de unde şi bule de aer stârnite de ploaie. Nivelul apei nu părea să fi crescut prea mult. Barca era aşa cum şi-o amintea – cu un capăt lipit de mal şi celălalt ieşit un pic în apă. Pe partea ridicată din capătul de la mal stătea ghemuit Alună, cu urechile pleoştite de-o parte şi de alta a capului şi cu blana lipită de trup şi înnegrită de ploaie. Ţinea în dinţi funia întinsă. Ghindă, Hyzenthlay şi alte două iepuroaice erau aproape de el, pe lemn, dar celelalte erau strânse laolaltă ici şi colo pe mal. Mură se trudea zadarnic să le convingă să urce în barcă.

— Lui Alună îi e frică să lase funia, i-a spus Barosanului. Se pare că a ros-o deja foarte mult. Toate iepuroaicele astea zic că tu eşti ofiţerul lor.

Barosanu' s-a întors către Thethuthinnang.

— Asta-i şmecheria-vrăjitoria, a zis. Du-le acolo unde şade Hyzenthlay, vezi? Pe toate – iute.

Înainte ca ea să poată răspunde, o iepuroaică a scos un ţipăt de spaimă. Ceva mai în jos pe mal, Arşinic şi patrula lui ieşiseră din tufe şi veneau pe cărare. Din partea cealaltă se apropiau Verbină, Hasmaţuchi şi Cruciuliţă. Iepuroaica s-a răsucit şi a ţâşnit către tufele din spatele ei. Chiar când a ajuns acolo, i-a ieşit în cale Jaleş însuşi, şi-a făcut vânt şi i-a tras o lovitură zdravănă peste faţă. Iepuroaica s-a răsucit încă o dată, a fugit orbeşte peste cărare şi nu s-a oprit până pe barcă.

Barosanu' şi-a dat seama că, din clipa în care Kehaar îl atacase pe câmp, Jaleş nu numai că păstrase controlul asupra ofiţerilor lui, dar chiar făcuse un plan şi îl punea în aplicare. Furtuna şi înaintarea grea îi tulburaseră pe fugari

şi îi dezorganizaseră. În schimb, Jaleş şi-a pus iepurii să intre în şanţ şi s-a folosit de el ca să-i ducă în luncă fără să se mai expună la alte atacuri din partea lui Kehaar. Ajunşi acolo, s-a dus direct la puntea de scânduri – despre care e limpede că ştia – şi a organizat o ambuscadă. Dar de îndată ce şi-a dat seama că, cine ştie de ce, fugarii nu se îndreptau către punte, l-a trimis pe Arşinic să ocolească prin tufişuri, să iasă iar pe mal în josul apei şi să le taie calea; şi Arşinic făcuse asta fără vreo greşeală ori întârziere. Acum Jaleş avea de gând să se lupte cu ei aici, pe mal. Ştia că pescăruşul nu poate fi peste tot şi că tufele şi buruienile oferă destule ascunzişuri în care să se ferească de el. Era adevărat că ceilalţi îi depăşeau de două ori la număr, dar cei mai mulţi se temeau de el şi niciunul nu era ofiţer antrenat în Efrafa. Acum, că-i încolţise la marginea apei, avea să-i despartă şi să omoare cât mai mulţi. Restul n-aveau decât să fugă şi să se descurce cum or putea.

Barosanu' începea să priceapă de ce ofiţerii lui Jaleş îl urmează şi luptă pentru el fără şovăială.

„Nu seamănă deloc a iepure", şi-a zis. „Fuga e ultimul lucru la care se gândeşte vreodată. Dacă ştiam acum trei nopţi ce ştiu acum, nu cred că m-aş fi dus la Efrafa. Oare nu şi-a dat seama şi de chestia cu barca? Nu m-aş mira."

A fugit prin iarbă şi a sărit pe scândură lângă Alună.

Ivirea lui Jaleş a reuşit să facă ce nu reuşiseră Mură şi Cinci. Toate iepuroaicele au fugit de pe mal în barcă. Mură şi Cinci au alergat cu ele. Jaleş, urmărindu-i de aproape, a ajuns la mal şi s-a pomenit faţa în faţă cu Barosanu'. În vreme ce stătea acolo, dârz, Barosanu' l-a auzit pe Mură vorbind agitat cu Alună.

— Păpădie nu-i aici, a zis Mură. E singurul care lipseşte.

Alună a glăsuit pentru prima oară:

— Va trebui să-l lăsăm aici, a răspuns. Mai mare păcatul, dar tipii ăştia o să dea năvală peste noi într-o clipă şi nu-i putem opri.

Barosanu' a vorbit fără să-şi ia ochii de la Jaleş:

— Doar câteva clipe, Alună, a zis. Le ţin eu piept. Nu-l putem lăsa pe Păpădie.

Jaleş a rânjit spre el.

— Am avut încredere în tine, Thlayli, a zis. Acum poţi să ai tu încredere în mine. Fie intraţi în râu, fie o să fiţi făcuţi bucăţele aici – cu toţii. Nu mai aveţi unde fugi.

Barosanu' îl zărise pe Păpădie iscodind din tufişurile din dreptul lor. Era limpede că nu ştia ce să facă.

— Cruciuliţă! Verbină! a strigat Jaleş. Veniţi aici, lângă mine. Când vă zic, năvălim pe ei. Cât despre pasărea aia, nu-i primejdioasă…

— Uite-o! a strigat Barosanu'.

Jaleş s-a uitat iute în sus şi a făcut un salt înapoi. Păpădie a ţâşnit ca fulgerul din tufe, a zburat peste cărare şi a ajuns pe barcă lângă Alună. În clipa aceea funia s-a rupt şi pe dată bărcuţa cu fundul plat a pornit de-a lungul malului, dusă de curentul liniştit. După câţiva metri, prova s-a rotit încet spre mijlocul apei, până ce a ajuns de-a curmezişul. În poziţia asta a plutit către mijlocul apei şi a intrat în cotitura pe care o făcea râul către miazăzi.

Când a privit înapoi, ultimul lucru pe care l-a văzut Barosanu' a fost chipul generalului Jaleş care se holba prin golul dintre răscoage lăsat de capătul bărcii. I-a amintit de eretele de pe Watership Down, care se repezise către intrarea în tunel şi nu nimerise şoarecele.

PARTEA A PATRA

— ALUNĂ-*RAH* —

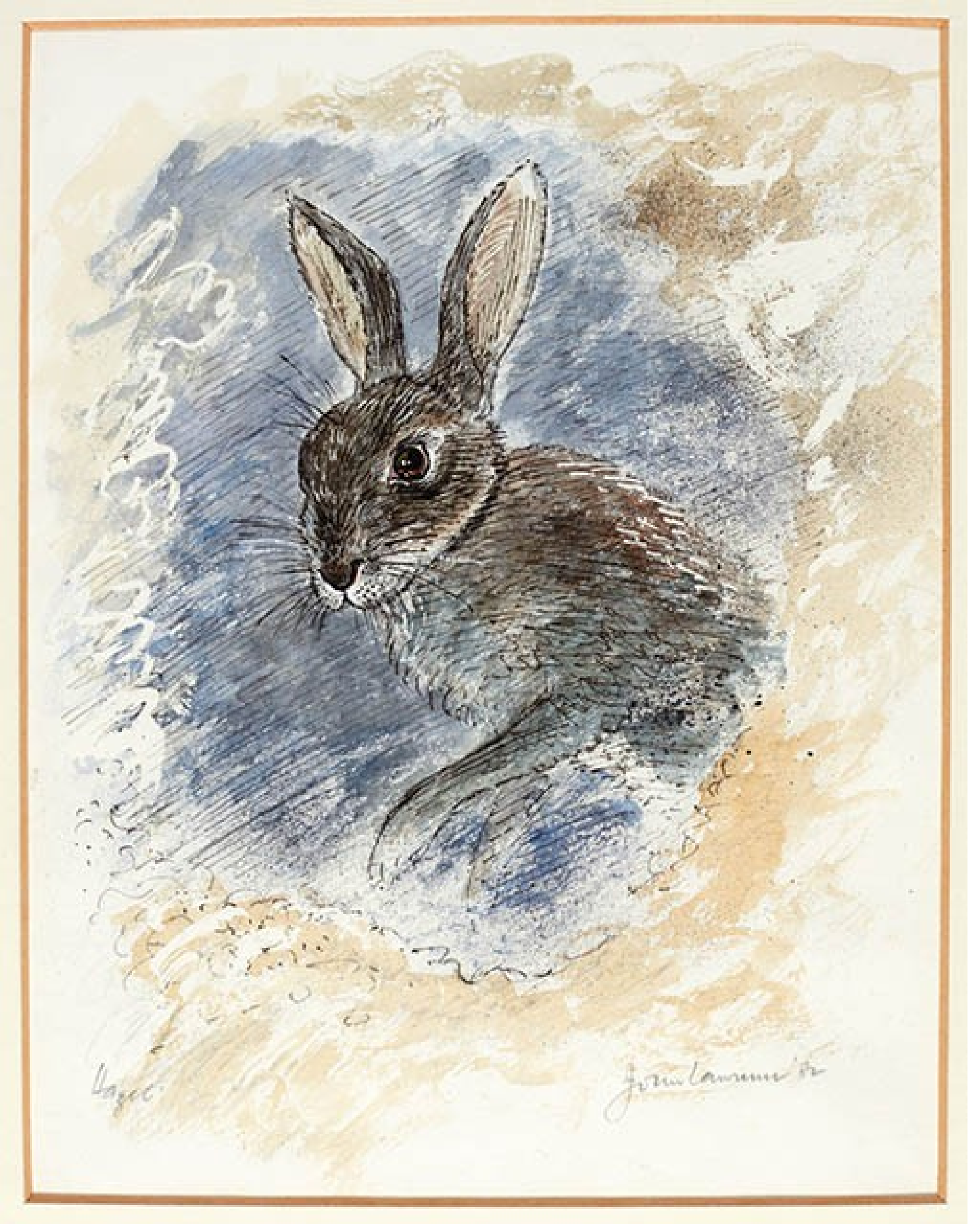

39.
Podurile

Luntraşul cântă, dănţuieşte,
Luntraşul face ce pofteşte,
Joacă, luntraşule, joacă.
Joacă noaptea toată pân’ ce zorii se arată,
Du fetele acasă când e dimineaţă.
Vâsleşte, luntraşule, hei, ho,
Pe râu în jos, prin Ohio.

Cântec popular american

Pe aproape oricare alt râu planul lui Mură n-ar fi izbutit. Barca nu s-ar fi desprins de mal, sau, dacă s-ar fi desprins, s-ar fi împotmolit, s-ar fi încâlcit în buruieni ori s-ar fi ciocnit de alt obstacol. Dar aici, pe Test, nu erau crengi scufundate şi nu ieşeau la suprafaţă porţiuni cu pietriş ori cu ierburi. De la un mal la celălalt, curentul, calm şi neschimbat, avea iuţeala pasului omenesc de plimbare. Barca a lunecat la vale lin, fără vreo schimbare a vitezei pe care o prinsese la câţiva metri de la desprinderea de mal.

Cei mai mulţi iepuri pricepeau foarte puţin din ce se petrecea. Iepuroaicele din Efrafa nu mai văzuseră vreun râu, iar Ulcică ori Gălbenel n-ar fi fost în stare cu niciun chip să le explice că se află pe o barcă. Ei – şi aproape toţi ceilalţi – pur şi simplu aveau încredere în Alună şi făcuseră ce li se spusese să facă. Dar cu toţii – iepuri şi iepuroaice deopotrivă – şi-au dat seama că Jaleş şi supuşii lui dispăruseră. Sleiţi de puteri după tot ce pătimiseră, iepurii uzi leoarcă stăteau ghemuiţi fără să zică nimic şi nu erau în stare să simtă altceva decât o uşurare înceţoşată, n-aveau nici măcar puterea să se întrebe ce-o să fie mai departe.

Faptul că simţeau un soi de uşurare – înceţoşată ori de alt fel – era remarcabil în acele împrejurări şi arăta în aceeaşi măsură cât de puţin pricepeau ce li se întâmplă şi cât de multă frică putea să stârnească Jaleş, căci faptul că scăpaseră de el părea să fie singurul lor noroc. Ploaia

continua să cadă. Erau deja atât de uzi, încât nici n-o mai simţeau, dar tot dârdâiau de frig şi se simţeau îngreunaţi de blana murată. Apa din barcă atingea deja aproape doi centimetri. Fundul bărcii era îngust, făcut din scândurele, şi era plin de apă. Unii iepuri, în zăpăceala de la început, nimeriseră în apa de-acolo, dar acum ieşiseră cu toţii – cei mai mulţi la provă şi la pupă, însă Thethuthinnang şi Iuţilă erau ghemuiţi pe banca îngustă de la mijlocul bărcii. Pe lângă neplăcerea asta, n-aveau unde să se adăpostească şi erau neajutoraţi. Şi apoi, n-aveau cum să stăpânească barca şi nu ştiau încotro merg. Dar acestea din urmă erau probleme care depăşeau înţelegerea tuturor, în afară de Alună, Cinci şi Mură.

Barosanu' se prăbuşise lângă Alună şi zăcea pe o parte, stors de puteri. Pierise curajul înfierbântat care îl adusese din Efrafa până la râu, şi umărul rănit începuse să-l doară rău. În ciuda ploii şi a zvâcnirii din laba din faţă, era în stare să doarmă acolo unde se afla, întins pe scândură. A deschis ochii şi s-a uitat la Alună.

— N-aş fi în stare s-o mai fac o dată, Alună, a zis.

— Nu trebuie s-o faci, a zis Alună.

— A fost riscant, ştii, a zis Barosanu'. O şansă la o mie.

— Copiii copiilor noştri or să asculte o poveste pe cinste, a răspuns Alună, citând un proverb iepuresc. Cum te-ai ales cu rana? E urâtă.

— M-am bătut cu unul care făcea parte din poliţia Consiliului, a zis Barosanu'.

— Unul care ce?

Termenul *Owslafa* nu-i era cunoscut lui Alună.

— O dihanie mică şi scârboasă ca Hufsa, a zis Barosanu'.

— L-ai învins?

— O, da – altfel n-aş fi aici. Cred c-o să se oprească din alergat. Auzi, Alună, avem iepuroaicele. Ce facem acum?

— Nu ştiu, a zis Alună. Avem nevoie de unul dintre iepurii ăia deştepţi să ne spună. Şi Kehaar – unde s-a dus? Ar trebui să ştie mai multe despre chestia asta pe care stăm.

Păpădie, ghemuit lângă Alună, s-a ridicat când a auzit de „iepurii ăia deştepţi", a trecut peste podeaua plină de apă

şi s-a întors cu Mură şi Cinci.

— Ne întrebăm cu toţii ce facem acum, a zis Alună.

— Păi, a zis Mură, bănuiesc că nu mai trece mult şi o să eşuăm la mal, şi atunci putem să coborâm să căutăm un adăpost. Dar nu-i rău să ajungem cât mai departe de prietenii ăia ai Barosanului.

— Ba-i rău, a zis Alună. Suntem înţepeniţi aici, la vedere, şi nu putem fugi. Dacă ne vede un om, dăm de belea.

— Oamenilor nu le place ploaia, a zis Mură. Nici mie, dacă-i vorba pe-aşa, dar asta ne ţine în siguranţă deocamdată.

În clipa aceea Hyzenthlay, care stătea chiar în spatele lui, a tresărit şi a privit în sus.

— Iertaţi-mă, domnule, că vă tai vorba, a zis ea, ca şi cum ar fi vorbit cu un ofiţer din Efrafa, dar pasărea – pasărea albă – vine către noi.

Kehaar a venit în zbor din josul râului şi a coborât pe marginea îngustă a bărcii. Iepuroaicele aflate în apropierea lui s-au tras înapoi, agitate.

— Domn Alun, a zis, venit bod. Văzut la el, bod?

Nu-i trecuse prin minte niciunui iepure că pluteau pe lângă cărarea pe care merseseră mai devreme în seara aceea, înainte să se pornească furtuna. Atunci erau de cealaltă parte a tufelor care mărgineau malul şi râul arăta cu totul altfel. Dar acum vedeau, nu prea departe, podul peste care trecuseră când ajunseseră la râul Test, cu patru nopţi înainte. L-au recunoscut pe dată, căci arăta la fel ca atunci când îl văzuseră de pe mal.

— Boate voi mers sub el, boate nu, a zis Kehaar. Dar dache jezut acolo vost necaz.

Podul se întindea de la un mal la celălalt între două culee joase. Nu era arcuit. Partea de jos, făcută din traverse de fier, era perfect orizontală – paralelă cu apa şi la vreo douăzeci de centimetri deasupra ei. Alună a priceput tocmai la timp la ce se referea Kehaar. Dacă barca trecea pe sub pod fără să se lovească de el, apoi nu rămânea în sus decât un spaţiu cât lăţimea unei gheare. Orice făptură aflată mai sus de margini avea să fie lovită şi poate

azvârlită în râu. A fugit prin apa călduţă de pe fundul bărcii până în capătul celălalt şi şi-a croit drum printre iepurii uzi, strânşi laolaltă.

— Duceţi-vă jos! Duceţi-vă jos! a zis. Argintiule, Gălbenel – toţi. N-are importanţă că-i apă acolo. Tu, şi tu – cum te cheamă? A, Negrilă, nu? – duceţi-i pe toţi pe fundul bărcii. Repede.

La fel ca Barosanu', a constatat că iepurii din Efrafa îl ascultau pe dată. L-a văzut pe Kehaar luându-şi zborul şi dispărând peste barele de lemn. Culeele de beton se iţeau din fiecare mal, aşa încât râul îngustat curgea ceva mai iute pe sub pod. Barca plutise de-a latul, dar acum un capăt se rotise în direcţia curentului, aşa încât Alună şi-a pierdut direcţia şi s-a pomenit că nu se mai uită la pod, ci la mal. Pe când şovăia, podul a părut că vine peste el ca o cădere întunecată, aşa cum alunecă zăpada de pe o creangă. S-a lipit de fundul bărcii. S-a auzit un ţipăt, şi un iepure s-a prăbuşit peste el. Apoi o lovitură puternică a făcut să vibreze barca, şi mişcarea lină a fost oprită. A urmat un zgomot cavernos, un hârşâit. S-a făcut întuneric şi a apărut un acoperiş foarte jos. Pentru o clipă, lui Alună i s-a părut că e sub pământ. Apoi acoperişul a dispărut, barca a lunecat mai departe şi l-a auzit pe Kehaar strigându-i. Erau dincolo de pod şi pluteau mai departe în josul râului.

Iepurele care căzuse peste el era Ghindă. Îl lovise podul şi lovitura îl azvârlise cât colo. Cu toate acestea, deşi era ameţit şi îl durea locul lovit, părea să nu aibă nimic vătămat.

— N-am fost destul de iute, Alună*-rah,* a zis. Aş face bine să stau o vreme în Efrafa.

— N-ai scăpa cu viaţă, a zis Alună. Dar mă tem că la celălalt capăt e cineva care n-a fost la fel de norocos.

O iepuroaică şovăise să intre în apa de pe fundul bărcii, iar traversa din susul apei o lovise în spate. Era limpede că-i rănită, dar Alună nu ştia cât de rău. A văzut-o pe Hyzenthlay lângă ea şi şi-a zis că, de vreme ce n-ar fi putut să ajute cu nimic, era mai bine să nu se amestece. S-a uitat în jur la însoţitorii săi muraţi, dârdâind, şi apoi la Kehaar,

ferches şi vioi, aşezat la pupă.

— Ar trebui să ajungem înapoi pe mal, Kehaar, a zis. Cum putem face asta? Ştii, iepurii nu-s croiţi pentru aşa ceva.

— Voi nu obrit la lundre. Dar iara vost inche un bod. El obrit.

Nu era nimic de făcut decât să aştepte. Au plutit mai departe şi au ajuns la a doua cotitură, în care râul se arcuia către asfinţit. Curentul nu s-a domolit, şi barca a luat cotitura aproape pe firul apei, răsucindu-se. Iepurii erau speriaţi de ceea ce păţiseră Ghindă şi iepuroaica şi stăteau ghemuiţi cum puteau şi ei, jumătate pe fundul bărcii şi jumătate afară. Alună s-a dus înapoi la prova arcuită în sus şi s-a uitat în faţă.

Râul era mai lat şi viteza apei scăzuse. Şi-a dat seama că începuseră să alunece mai încet. Malul mai apropiat era înalt, se zăreau copacii deşi, dar malul mai depărtat se arăta jos şi deschis. Era plin de iarbă şi se întindea neted, ca pajiştile pentru cai, cosite, de pe Watership Down. Alună nădăjduia să iasă cumva de pe firul râului şi să ajungă în partea aceea, dar barca îşi vedea liniştită de drum chiar în mijlocul întinderii mari de apă. Malul deschis a rămas în urmă, şi acum copacii se înălţau pe amândouă laturile. În jos, apa era închisă de al doilea pod, de care pomenise Kehaar.

Era vechi, făcut din cărămizi înnegrite. Se căţărau pe el iederă şi valeriană şi linariţă liliachie furişată printre ele. Erau patru arcade joase, ieşite mult din fiecare mal – un pic mai mult decât nişte rigole, şi la fiecare rămânea mai puţin de treizeci de centimetri între boltă şi suprafaţa apei. Prin ele se arătau fâşii înguste de lumină din partea cealaltă. Pilonii nu ieşeau în afară, dar pe lângă fiecare zăcea o grămăjoară de resturi aduse de apă, din care se desprindeau mereu ierburi şi lemne şi erau târâte pe sub pod.

Era limpede că barca o să plutească până la pod şi o să fie oprită acolo. Pe când se apropiau, Alună s-a tras înapoi pe fundul bărcii. Dar de data asta nu era nevoie. Plutind de-a latul, barca s-a lipit uşurel de doi piloni şi s-a oprit,

ţintuită drept peste intrarea uneia dintre rigolele de la mijloc. Nu putea să meargă mai departe.

Plutiseră vreo opt sute de metri în ceva mai puţin de cincisprezece minute.

Alună s-a rezemat cu labele din faţă de marginea joasă şi s-a uitat cu grijă în susul apei. Ceva mai încolo o undă mică se întindea pe linia apei, acolo unde curentul ajungea la lemnărie. Era prea departe ca să sară pe mal şi amândouă malurile erau abrupte. S-a răsucit şi a privit în sus. Cărămizile erau netede, cu o ieşitură la jumătatea distanţei dintre el şi parapet. N-aveau cum să se caţăre pe-acolo.

— Ce-i de făcut, Mură? a întrebat, îndreptându-se către bulonul fixat la provă, care avea pe el rămăşiţe de vopsea. Tu ne-ai urcat pe chestia asta. Cum ne dăm jos?

— Nu ştiu, Alună-*rah,* a răspuns Mură. Dintre toate felurile în care am fi putut sfârşi treaba, nu m-am gândit niciodată la ăsta. Se pare c-o să trebuiască să înotăm.

— Să înotăm? a zis Argintiul. Nu-mi prea place asta, Alună-*rah.* Ştiu că nu-i departe, dar uită-te la maluri. Curentul o să ne ducă în jos înainte să putem ieşi; şi asta înseamnă într-una dintre găurile astea de sub pod.

Alună a încercat să se uite prin arcadă. Era foarte puţin de văzut. Tunelul întunecat nu era lung – poate că nu mai lung decât barca. Apa părea lină. Nu părea să fie vreun obstacol, iar între suprafaţa apei şi boltă era loc pentru capul unui animal care înoată. Dar locul era atât de îngust, încât nu se vedea ce e în partea cealaltă a podului. Lumina scădea. Apă, frunze verzi, licăririle mişcătoare de pe frunze, clipocitul stropilor de ploaie şi un lucru ciudat care părea să stea în apă şi să fie alcătuit din linii cenuşii, verticale – asta era tot ce putea desluşi. Ploaia stârnea un ecou lugubru în rigolă. Zăngănitul aspru de sub boltă, atât de diferit de orice sunet care poate fi auzit într-un tunel săpat în pământ, era tulburător. Alună s-a întors la Mură şi Argintiul.

— Suntem la cea mai mare ananghie la care am fost vreodată, a zis. Nu putem sta aici, dar nu văd nicio ieşire.

Kehaar s-a ivit pe parapet, deasupra lor, şi-a scuturat stropii de ploaie de pe aripi şi s-a lăsat în jos, către barcă.

— Lundre terminat la el, a zis. Nu mai ajdebtat.

— Dar cum să ajungem la mal, Kehaar? a zis Alună.

Pescăruşul era surprins.

— Chine inotat, jobolan înotat. Voi nu inotat?

— Ba da, putem să înotăm dacă nu-i prea departe. Dar malurile sunt prea abrupte pentru noi, Kehaar. N-am fi în stare să ne împotrivim curentului, care ne-ar duce în jos pe unul dintre tunelurile astea, şi nu ştim ce-i în partea cealaltă.

— Vost bun – voi iejit bun.

Alună nu ştia ce să facă. Ce trebuia să priceapă din asta? Kehaar nu era iepure. Oricum o fi fost Apa cea Mare, trebuia să fie mai rău ca aici, iar Kehaar era învăţat cu ea. În orice caz, nu zicea niciodată prea multe, iar ce zicea se limita întotdeauna la lucrurile cele mai simple, întrucât nu vorbea iepureana. Le făcea un serviciu pentru că-i salvaseră viaţa, dar, şi Alună o ştia, nu-şi putea înfrâna dispreţul faţă de ei, pentru că erau făpturi sfioase, neajutorate, care nu se îndepărtează de casă şi nu pot să zboare. Adesea n-avea răbdare cu ei. Voia oare să spună că s-a uitat la râu şi l-a cântărit ca şi cum ar fi fost un iepure? Că dincolo de pod apa era liniştită, cu un mal jos şi neted, pe care să poată ieşi cu uşurinţă? Părea prea mult să nădăjduiască aşa ceva. Ori nu voia să spună decât c-ar face mai bine să se grăbească şi să încerce să facă ceea ce el ar putea face cu uşurinţă? Asta părea mai uşor de crezut. Ce-ar fi ca unul dintre ei să sară din barcă şi să se lase dus în jos de curent – ce ar înţelege din asta ceilalţi, dacă nu s-ar mai întoarce?

Bietul Alună s-a uitat în jur. Argintiul lingea umărul rănit al Barosanului. Mură se tot foia, sărind pe bancă şi înapoi jos, încordat, simţind cât se poate de limpede ceea ce simţea Alună însuşi. Pe când mai şovăia, Kehaar a scos un cârâit.

— Yark! Avurizit la ieburi nu bun la nimic. Ce vacut io, aratat la voi.

S-a lăsat să cadă greoi de pe prova arcuită. Nu era niciun loc între barcă şi intrarea întunecată a rigolei. Aşezat pe

apă ca o raţă sălbatică, a plutit în tunel şi s-a făcut nevăzut. Când s-a uitat după el, Alună n-a văzut mai întâi nimic. Apoi a desluşit forma lui Kehaar desenată în negru pe lumina din capătul celălalt. A ieşit la lumină, a luat-o într-o parte şi a dispărut din partea îngustă care se vedea.

— Ce dovedeşte asta? a zis Mură, cu dinţii clănţănind. Poate că a zburat de pe apă, ori a ajuns cu labele alea mari pe fundul apei. Nu el e ud până la piele, nu el tremură şi e de două ori mai greu, cu blana plină de apă.

Kehaar s-a ivit iar pe parapet, deasupra lor.

— Voi mers acum, a zis scurt.

Dar Alună, nefericit, a rămas pe loc. Piciorul începuse iar să-l doară. Imaginea Barosanului – Barosanu', dintre toţi iepurii – la capătul puterilor, pe jumătate inconştient, nejucând niciun rol în încercarea asta îngrozitoare, îi scădea curajul şi mai mult. Ştia că nu are puterea să sară în apă. Situaţia cumplită îl depăşea. S-a împleticit pe scândura alunecoasă, iar când s-a ridicat, l-a găsit alături pe Cinci.

— Mă duc eu, Alună, a zis Cinci liniştit. Cred că nu-i nicio primejdie.

Şi-a pus labele din faţă pe marginea provei. Apoi, chiar în clipa aceea, iepurii au îngheţat. O iepuroaică a izbit cu picioarele pe fundul plin de apă al bărcii. De sus au venit zgomot de paşi care se apropiau, voci omeneşti şi mirosul unui beţigaş alb care ardea.

Kehaar şi-a luat zborul, niciun iepure nu s-a clintit. Paşii s-au apropiat, vocile s-au auzit mai tare. Erau pe pod, deasupra, nu mai departe decât înălţimea unui gard viu. Fiecare dintre iepuri a fost îmboldit de instinct să fugă, să se ascundă sub pământ. Alună a văzut că Hyzenthlay se uita la el şi a privit-o în ochi, semnalându-i cât putea mai bine să stea nemişcată. Vocile, mirosul de sudoare omenească, de îmbrăcăminte din piele, de beţigaşe albe, durerea din picior, tunelul ud care scotea un fel de chicotit în urechea lui – le ştia dinainte. Cum se putea să nu-l vadă oamenii? Aveau să-l vadă. Zăcea la picioarele lor. Era rănit. Veneau să-l ia.

Apoi zgomotul şi mirosurile s-au îndepărtat, bocănitul

paşilor s-a auzit mai slab. Oamenii trecuseră podul fără să arunce o privire peste parapet. Plecaseră.

Alună şi-a venit în fire.

— Bun, asta a pus lucrurile la punct, a zis. Toată lumea o să înoate. Hai, Clopoţel, tot ziceai tu că eşti iepure de apă. Vino după mine.

S-a urcat pe bancă şi a mers pe ea până la margine.

— Iute, Alună-*rah,* a zis Ulcică, tresărind şi dârdâind. Vin şi eu. Dar să fie repede.

Alună a închis ochii şi s-a lăsat să cadă peste marginea bărcii.

Ca în Enborne, a fost momentul de şoc al frigului. Dar mai mult decât asta, şi pe dată, a simţit cum îl trage curentul. Era târât de o forţă ca un vânt puternic, dar lină şi tăcută. Plutea neajutorat printr-un tunel înăbuşitor şi rece, fără să atingă nimic cu picioarele. Înspăimântat, a vâslit cu labele şi s-a zbătut, a ridicat capul şi a luat o gură de aer, a zgrepţănat cu ghearele cărămizile zgrunţuroase de sub apă şi iar s-a îndepărtat de ele, în vreme ce era tras mai departe. Apoi curentul a slăbit, tunelul a dispărut, întunericul a devenit lumină şi vedea din nou deasupra cerul şi frunzele. Zbătându-se în continuare, s-a lovit de ceva tare, a ricoşat, s-a lovit din nou şi apoi a atins pentru o clipă pământul moale. A înaintat pleoscăind şi şi-a dat seama că se târăşte printr-un mâl subţire. Ieşise din apă pe un mal plin de umezeală. A rămas întins câteva clipe, gâfâind, apoi şi-a şters faţa şi a deschis ochii. Privirea i-a căzut drept pe Ulcică: era plin de noroi din cap până-n picioare şi se târa spre mal câţiva paşi mai încolo.

Plin de avânt şi de încredere, uitând de toate spaimele, Alună s-a târât până la Ulcică şi s-au furişat împreună în tufişuri. N-a zis nimic, iar Ulcică nu părea să se aştepte ca el să zică ceva. De la adăpostul unui smoc de dreţe purpurii, s-au uitat înapoi la râu.

Apa ieşea de sub pod în altă răstoacă. De jur împrejur, pe amândouă malurile, copacii şi tufele creşteau până la apă. Aici era un fel de smârc şi era greu de spus unde se oprea apa şi începea pădurea. Plantele creşteau în smocuri atât în

adânciturile noroioase, cât şi afară din ele. Pe jos erau mâl fin şi mocirlă pe jumătate apă, şi acolo iepurii au făcut dâre când au urcat pe mal. Mergând în diagonală peste răstoacă, de la cărămizile podului de pe malul celălalt şi până într-un loc aflat pe partea lor, un pic mai în jos, se afla un grilaj din vergele de fier verticale. În perioadele de tăiere a buruienilor din râu, covoarele lor încâlcite care pluteau în jos dinspre locurile de pescuit din amonte erau ţinute în loc de grilaj şi erau scoase din răstoacă de oameni cu cizme înalte de cauciuc, care le aşezau în grămezi, pentru a fi folosite ca îngrăşământ. Malul stâng era o mare grămadă de gunoi, cu buruienile putrezind printre copaci. Era un loc verde, cu miros stătut, plin de umezeală şi închis.

— Dragul de Kehaar! a zis Alună, privind mulţumit în jur la pustietatea duhnitoare, ar fi trebuit să am încredere în el.

În vreme ce vorbea, a apărut de sub pod al treilea iepure, înotând. Când l-au văzut aşa, zbătându-se în curent ca o muscă în plasa păianjenului, s-au speriat amândoi. Să vezi pe altcineva în primejdie poate fi aproape la fel de rău ca atunci când tu eşti cel ameninţat. Iepurele s-a izbit de grilaj, a lunecat un pic de-a lungul lui, a dat de fundul râului şi s-a târât afară din apa mocirloasă. Era Negrilă. Zăcea pe-o parte şi părea că nu-i vede pe Ulcică şi Alună când au venit către el. Însă după o vreme a început să tuşească, a vărsat nişte apă şi s-a ridicat.

— Te simţi bine? a întrebat Alună.

— Aşa şi-aşa, a răspuns Negrilă. Dar mai avem multe de făcut în seara asta, domnule? Sunt foarte obosit.

— Nu, te poţi odihni aici, a zis Alună. Dar de ce te-ai încumetat de unul singur? N-aveai de unde să ştii dacă noi doi n-am pierit.

— Am crezut că aţi dat un ordin, a răspuns Negrilă.

— Înţeleg, a zis Alună. Păi, în privinţa asta mă tem c-o să-ţi părem cam neglijenţi. Se mai pregătea cineva să vină când ai sărit tu în apă?

— Cred că-s un pic speriaţi, a zis Negrilă. Nu-i puteţi învinui pentru asta.

— Nu, dar necazul e că se poate întâmpla orice, a zis

Alună, frământându-se. Ar putea să devină cu toţii *tharn,* cum şed acolo. De-am putea cumva să le spunem că totul e în ordine…

— Cred că putem, domnule, a zis Negrilă. Dacă nu mă înşel, nu trebuie decât să urcăm pe mal acolo şi să coborâm pe partea cealaltă. Să mă duc?

Alună era derutat. Din câte pricepuse el, avea în faţă un prizonier chinuit din Efrafa – nici măcar unul dintre cei din *Owsla,* se părea; şi tocmai zisese că se simte sleit de puteri. Avea să înveţe câte ceva de la el.

— Mergem amândoi, a zis. Hlao-roo, vrei, te rog, să stai aici de veghe? Dacă avem noroc, o să înceapă să vină către tine. Ajută-i, dacă poţi.

Alună şi Negrilă au trecut printre tufele din care picura apa. Poteca acoperită de iarbă care traversa podul trecea mai sus de ei, în vârful unui taluz abrupt. Au urcat pe taluz şi s-au uitat cu băgare de seamă din iarba înaltă de pe margine. Poteca era pustie, nu era nimic de auzit ori de mirosit. Au trecut peste ea şi au ajuns la capătul podului, în partea din susul râului. Aici malul cobora aproape vertical până în apă, la aproape doi metri mai jos. Negrilă a coborât fără să şovăie, dar Alună l-a urmat mai încet. Chiar deasupra podului, între el şi o tufă de păducel din susul apei, era un prag cu iarbă care ieşea deasupra apei. Pe râu, la câţiva metri mai încolo, barca stătea lipită de pilonii înconjuraţi de buruieni.

— Argintiule! a strigat Alună. Cinci! Haideţi, puneţi-i să intre în apă. E în ordine dincolo de pod. Trimiteţi întâi iepuroaicele, dacă puteţi. Nu-i vreme de pierdut. Oamenii pot să se întoarcă.

N-a fost uşor să le trezească pe iepuroaicele toropite, uluite, şi să le facă să priceapă ce au de făcut. Argintiul mergea de la una la alta. Păpădie, de cum l-a văzut pe Alună pe mal, s-a dus la provă şi a sărit în apă. Iuţilă l-a urmat, dar, când era să sară şi Cinci, Argintiul l-a oprit.

— Dacă plecăm toţi, Alună, a zis, iepuroaicele rămân singure, şi nu cred c-o să se descurce.

— O să asculte de Thlayli, domnule, a zis Negrilă înainte

ca Alună să apuce să răspundă. Cred că el e cel care le poate mobiliza.

Barosanu' încă mai zăcea în apa de pe fundul bărcii, în locul în care se aşezase când ajunseseră la primul pod.

Părea că doarme, dar când Argintiul l-a împins uşor cu botul a ridicat capul şi s-a uitat în jur, ameţit.

— Ei, salut, Argintiule, a zis. Mă tem că umărul ăsta o să fie o pacoste. Şi mi-e tare frig. Unde-i Alună?

Argintiul i-a explicat. Barosanu' s-a ridicat cu greu şi au văzut că încă mai sângerează. A şchiopătat până la bancă şi s-a urcat pe ea.

— Hyzenthlay, a zis, prietenele tale n-au cum să se ude mai tare, aşa că acum o să le facem să sară în apă. Una câte una, ce zici? Atunci n-o să fie vreo primejdie să se zgârie ori să se vatăme una pe alta când înoată.

În ciuda celor spuse de Negrilă, a trecut mult până ce toată lumea a părăsit barca. De fapt, erau zece iepuroaice cu totul – chiar dacă niciun iepure nu le ştia numărul – şi, cu toate că vreo două au reacţionat la îndemnurile răbdătoare ale Barosanului, câteva erau atât de ostenite, încât au rămas acolo, înghesuite una-ntr-alta, ori se uitau prosteşte la apă până ce erau aduse la marginea bărcii altele. Din când în când Barosanu' îl ruga pe unul dintre iepuri să pornească în frunte, şi astfel Ghindă, Gălbenel şi Clopoţel au sărit şi ei în apă. Era limpede că iepuroaica rănită, Thrayonlosa, se simte rău, aşa că Mură şi Thethuthinnang au înotat cu ea, unul în faţă şi unul în spate.

La lăsarea întunericului ploaia s-a oprit. Alună şi Negrilă s-au înapoiat pe malul răstoacei de dincolo de pod. Cerul s-a limpezit şi apăsarea a dispărut, pe când furtuna se îndepărta către răsărit. Dar era deja *fu Inlé* când a trecut pe sub pod şi Barosanu', împreună cu Argintiul şi Cinci. Deabia s-a putut ţine la suprafaţa apei, iar când a ajuns la grilaj s-a răsucit în apă cu burta-n sus, ca un peşte care moare. A plutit către locul unde apa nu mai era adâncă şi, cu ajutorul Argintiului, s-a târât afară. Alună şi alţi câţiva îl aşteptau, dar s-a descotorosit de ei cu o izbucnire a vechii sale purtări brutale.

— Hai, valea de-aici, a zis, acum o să dorm, Alună, şi Frith să te-ajute dacă zici altfel.

— Aşa e pe la *noi*, vezi, i-a zis Alună lui Negrilă, care rămăsese cu ochii holbaţi. O să te-nveţi cu asta după o vreme. Acum hai să căutăm un loc uscat pe care nu l-a găsit deja altcineva, şi atunci poate c-o să dormim şi noi.

Fiecare petic uscat de prin tufişuri părea ticsit de iepuri vlăguiţi care dormeau. După ce au căutat o vreme, au dat de un trunchi prăbuşit, de pe care se jupuise coaja pe partea de dedesubt. S-au strecurat sub crenguţe şi frunze, s-au cuibărit în adâncitura netedă, rotunjită – care curând a luat un pic din căldura trupurilor lor – şi au adormit pe loc.

40.
Drumul înapoi

Jupâneasă Nuculeasă,
Lupul la uşă pândeşte,
Colţii albi rânjind şi-arată,
Şi limba şi-o învârteşte!
„Ba nu”, zice jupâneasa, „tu eşti, Zână-nşelătoare!”
Dar chiar lupul e acolo, şi îi este foame tare.

Walter de la Mare, *Jupâneasă Nuculeasă*

Primul lucru pe care l-a aflat Alună a doua zi dimineaţă a fost că Thrayonlosa murise în timpul nopţii. Thethuthinnang era disperată, căci ea o alesese pe Thrayonlosa, una dintre cele mai voinice şi mai cumpănite iepuroaice din Semn, şi o convinsese să li se alăture fugarilor. După ce au ieşit de sub pod împreună, a ajutat-o să urce pe mal şi a adormit lângă ea sub tufe, nădăjduind că până a doua zi o să-şi revină. Dar când s-a trezit a văzut că Thrayonlosa nu mai era acolo; a căutat-o şi a dat de ea într-un morman de buruieni din josul apei. Era limpede că biata făptură simţise c-o să moară şi, aşa cum fac animalele, s-a dus să se ascundă.

Vestea l-a mâhnit mult pe Alună. Ştia că fuseseră norocoşi să scoată atâtea iepuroaice din Efrafa şi să scape de Jaleş fără să trebuiască să lupte. Planul fusese bun, dar furtuna şi îngrozitoarea eficienţă a celor din Efrafa aproape că îl făcuseră să eşueze. Cu toată vitejia Barosanului şi a Argintiului, ar fi pierdut totul dacă nu era Kehaar. Acum Kehaar avea să-i părăsească. Barosanu’ era rănit, şi el însuşi avea probleme cu piciorul. Mai erau şi iepuroaicele de care trebuiau să aibă grijă, aşa că n-o să poată merge prin locuri deschise la fel de repede ca la venirea de pe Watership Down. I-ar fi plăcut să rămână câteva zile acolo unde erau acum, ca Barosanu’ să-şi recapete puterea, iar iepuroaicele să se întremeze şi să se deprindă cu traiul în afara sălaşului. Dar şi-a dat seama că locul nu era deloc bun pentru ei. Cu toate că aveau destule ascunzători, era

prea ud pentru iepuri. Şi apoi, era limpede că e aproape de un drum mai umblat decât oricare altul pe care-l văzuseră ei vreodată. Curând după ce s-a luminat, au început să audă şi să adulmece *hrududil* care treceau nu mai departe decât lăţimea unui câmp mic. Erau mereu deranjaţi de ceva, şi mai ales iepuroaicele erau speriate şi nu se simţeau în largul lor. Faptul că murise Thrayonlosa a înrăutăţit lucrurile. Îngrijorate de zgomot şi de vibraţii, neputând să mănânce, iepuroaicele se tot duceau în josul apei să se uite la leş şi şuşoteau între ele despre locul ăsta ciudat şi primejdios.

S-a sfătuit cu Mură, care a spus că probabil nu mai trece mult până ce oamenii vor găsi barca; şi atunci probabil că vreo câţiva or să fie o vreme în apropiere. Asta l-a făcut pe Alună să hotărască; era mai bine să plece pe dată şi să încerce să ajungă undeva unde să se poată odihni cum se cuvine. Auzul şi mirosul îi spuneau că smârcul se întinde mult în josul apei. Cum drumul se afla către miazăzi, singura cale părea să fie către miazănoapte, peste pod, care oricum era drumul către casă.

Luându-l cu el pe Barosanu', a urcat pe mal până la cărarea cu iarbă. Mai întâi l-au văzut pe Kehaar, care ciugulea melci fără casă dintr-o tufă de cucută de lângă pod. S-au dus la el fără să zică nimic şi s-au apucat să ronţăie iarba scurtă din apropiere.

După o vreme, Kehaar a zis:

— Acuma avut iebure-mama, domn Alun. Tot mers bun, ei?

— Da. N-am fi putut s-o facem fără tine, Kehaar. Am auzit că aseară te-ai arătat la ţanc ca să-l salvezi pe Barosanu'.

— Iebure ala rau, ala mare, vrut lubtat la mine. Ji vost mult izdeţ la el.

— Da. Însă a rămas mască de data asta.

— Ya, ya. Domn Alun, curând venit omi. Acum ce vacut la voi?

— Ne întoarcem în sălaşul nostru, Kehaar, dacă izbutim să ajungem acolo.

— Aici vost terminat acuma la io. Io mers la Aba Mare.

— O să te mai vedem, Kehaar?

— Voi întors la deal? Stat acolo?

— Da, vrem să ajungem acolo. O să fie greu cu atâţia iepuri, şi cred c-o să trebuiască să ne ferim de patrulele din Efrafa.

— Voi ajuns acolo, mai târziu vost iarna, mult frig, mult vurtun la Aba Mare. Mult pasare venit de acolo. Atuncea io venit inaboi, vezut voi unde voi trăit.

— Atunci nu uita, Kehaar, bine? a zis Barosanu'. O să te aşteptăm. Coboară pe neaşteptate, cum ai făcut aseară.

— Ya, ya, bagat în zberieţi toţi la iebure-mama şi la iebure mic-mic, toţi la Barosan mic-mic vugit.

Kehaar şi-a arcuit aripile şi s-a înălţat în văzduh. A zburat peste parapetul podului în susul apei. Apoi a făcut un ocol la stânga, s-a întors peste cărarea cu iarbă şi a plonjat, luând iar înălţime cu o clipă înainte să atingă capetele iepurilor. A scos unul dintre strigătele lui răguşite şi dus a fost spre miazăzi. S-au uitat după el până ce a dispărut deasupra copacilor.

— Zboară, pasăre albă, zboară, a zis Barosanu'. Ştii, m-a făcut să cred c-aş putea să zbor şi eu. Apa aia Mare! Aş vrea s-o pot vedea.

Pe când se uitau mai departe în direcţia în care se făcuse nevăzut Kehaar, Alună a observat pentru prima oară o căsuţă la capătul potecii, unde iarba urca până la îmbinarea cu drumul. Un om, având grijă să stea neclintit, era aplecat peste gardul viu şi se uita ţintă la ei. Alună a izbit cu picioarele în pământ şi a ţâşnit în tufele smârcului, cu Barosanu' venind iute după el.

— Ştii la ce se gândea? a zis Barosanu'. Se gândea la legumele din grădina lui.

— Ştiu, a răspuns Alună. Şi n-o să ne putem ţine ceata departe de ele, dacă le intră asta în cap. Cu cât plecăm mai repede, cu atât mai bine.

La puţin timp după aceea, iepurii au pornit de-a curmezişul parcului către miazănoapte. Barosanu' şi-a dat seama curând că nu îl ţin puterile la o călătorie lungă. Rana îl durea şi muşchiul umărului nu era în stare de un efort mai

mare. Alună încă şchiopăta, iar iepuroaicele, cu toate că erau pline de bunăvoinţă şi ascultătoare, dovedeau că nu ştiu prea multe despre viaţa unor *hlessil.* Au fost clipe de grea încercare.

În zilele următoare – zile cu cer senin şi vreme frumoasă – Negrilă şi-a dovedit de multe ori valoarea, până ce Alună a ajuns să se bizuie pe el la fel de mult ca pe oricare altul dintre veteranii săi. Avea în el mult mai mult decât ar fi putut bănui cineva. Când Barosanu' se hotărâse să nu plece din Efrafa fără Negrilă, nu-l mânase decât mila faţă de o victimă chinuită, neajutorată a cruzimii lui Jaleş. Dar s-a dovedit că Negrilă, când nu era strivit de umilinţă şi brutalitate, era cu mult deasupra făpturilor de rând. Povestea îi era neobişnuită. Mama sa nu se născuse în Efrafa. Era unul dintre iepurii luaţi prizonieri când Jaleş a atacat sălaşul din crângul Nutley. S-a împerecheat cu un căpitan din Efrafa şi nu a mai avut altă pereche. Căpitanul a fost omorât într-o Patrulă Extraordinară. Negrilă, mândru de tatăl său, a crescut cu hotărârea să ajungă ofiţer în *Owsla.* Dar, alături de asta – şi în mod paradoxal –, i-a venit din partea mamei o oarecare duşmănie faţă de Efrafa şi senzaţia că n-ar trebui să capete de la el mai mult decât are chef să le dea. Căpitanul Nalbă, în al cărui Semn – Semnul Faţă Dreapta – fusese trimis de probă, i-a lăudat curajul şi rezistenţa, dar nu i-a scăpat acestuia detaşarea plină de mândrie a firii lui. Când Semnul Laturii Drepte a avut nevoie de un tânăr ofiţer care să-l ajute pe căpitanul Hasmaţuchi, Consiliul l-a ales pe Cerenţel, nu pe Negrilă. Negrilă, care îşi cunoştea valoarea, a fost convins că e persecutat de Consiliu din cauza sângelui mamei sale. Pe când rumega încă nedreptăţile care i se făcuseră, a cunoscut-o pe Hyzenthlay şi a devenit prietenul de taină şi sfetnicul iepuroaicelor nemulţumite din Semnul Faţă Dreapta. La început le-a îmboldit să încerce să înduplece Consiliul să le dea drumul din Efrafa. Dacă ar fi izbutit, aveau să ceară să fie însoţite de el. Dar, când delegaţia iepuroaicelor la Consiliu a eşuat, Negrilă a început să se gândească la evadare. La început a vrut să ia cu el

iepuroaicele, dar nervii săi, întinşi până la refuz, aşa cum păţise şi Barosanu', de primejdiile şi îndoielile rolului de conspirator au cedat, şi până la urmă pur şi simplu a fugit de unul singur şi a fost prins de Arşinic. Din pricina pedepsei date de Consiliu, spiritul său viu s-a prăbuşit şi a devenit ruina moleşită a cărei vedere l-a şocat atât de tare pe Barosanu'. Dar, când a auzit mesajul şoptit în şanţul pentru *hraka,* acest spirit s-a înviorat iarăşi, în vreme ce al altcuiva poate că n-ar fi făcut asta, şi a fost gata să se lase în seama sorţii şi să mai încerce o dată. Acum, liber printre iepurii aceştia binevoitori, se considera un băştinaş din Efrafa bine pregătit şi îşi folosea iscusinţa ca să-i ajute la ce aveau nevoie. Chiar dacă făcea tot ce i se cerea, nu şovăia să facă şi propuneri, mai ales când era vorba despre misiuni de recunoaştere şi căutarea semnelor de primejdie. Alună, care era gata să accepte un sfat de la oricine, dacă i se părea bun, a făcut cea mai mare parte din ce a zis el şi s-a bucurat să-l lase pe Barosanu' – pentru care, fireşte, Negrilă nutrea un respect uriaş – să aibă grijă ca nou-venitul să nu sară peste cal în zelul lui înflăcărat, nevinovat.

După două-trei zile de înaintare înceată, grijulie, cu multe opriri în ascunzişuri, s-au pomenit la sfârşitul unei după-amiezi că văd iarăşi Brâul lui Cezar, dar mai departe spre asfinţit decât înainte, aproape de un crâng din vârful unei ridicături. Toţi erau osteniţi, şi când au început să mănânce – *„silflay* în fiecare seară, aşa cum ai promis", i-a spus Hyzenthlay Barosanului –, Clopoţel şi Iuţilă au zis că poate ar merita să sape nişte vizuini în pământul afânat de sub copaci şi să stea acolo o zi sau două. Alună s-a învoit pe dată, dar Cinci s-a lăsat mai greu convins.

— Ştiu că nu ne-ar prinde rău un pic de odihnă, dar, cumva, nu-mi sună bine, Alună-*rah,* a zis. Oare ar trebui să mă străduiesc să-mi dau seama de ce?

— În ceea ce mă priveşte, nu-i nevoie, a răspuns Alună. Dar mă-ndoiesc că i-ai putea clinti pe ceilalţi de data asta. Vreo două iepuroaice sunt „gata de ieburoaica-mama", cum ar zice Kehaar, şi asta-i pricina adevărată pentru care Clopoţel şi ceilalţi sunt gata să-şi dea osteneala să sape

vizuini. Cu siguranţă că aşa ar fi în ordine, nu? Ştii ce se zice – „în vizuină de-a intrat, iepurele-i nevătămat”.

— Păi, s-ar putea să ai dreptate, a zis Cinci. Vilthuril asta-i tare nurlie şi mi-ar plăcea să am prilejul s-o cunosc mai bine. La urma urmei, ăsta nu-i lucru firesc pentru iepuri, să mergi şi să tot mergi, zi după zi.

Însă mai târziu, când s-a întors împreună cu Păpădie dintr-o patrulare pe care o făcuseră din proprie iniţiativă, Negrilă s-a arătat şi mai hotărât împotriva acestei idei.

— Nu-i un loc în care să ne oprim, Alună-*rah,* a zis. Nicio Patrulă Extraordinară nu şi-ar face tabăra aici. E terenul unei vulpi. Ar trebui să-ncercăm să mergem mai departe înainte de lăsarea nopţii.

Pe Barosanu’ îl duruse zdravăn umărul în timpul după-amiezii şi era abătut şi cu arţag. I se părea că Negrilă face pe deşteptul ca să-i umbrească pe alţii. Dacă ieşea pe-a lui, trebuiau să plece, aşa obosiţi cum erau, până ajungeau într-un loc potrivit după standardele din Efrafa. Acolo ar fi fost în siguranţă – nu mai mult şi nu mai puţin – decât ar fi fost dacă rămâneau în crângul ăsta; dar Negrilă ar deveni tipul isteţ care i-a salvat de o vulpe care n-a existat niciodată altundeva decât în închipuirea lui. Spectacolul lui de cercetaş iscusit din Efrafa începea să fie o belea. Era vremea să-l facă cineva să-şi dea arama pe faţă.

— Probabil că sunt vulpi peste tot pe dealurile golaşe, a zis Barosanu’ aspru. De ce e aici mai mult decât în altă parte terenul unei vulpi?

Tactul era o calitate pe care Negrilă o preţuia cam la fel de mult ca Barosanu’; şi acum a dat cel mai prost răspuns posibil.

— Nu vă pot spune de ce, a zis. Mi-am făcut o impresie puternică, dar e greu de explicat pe ce se bizuie.

— A, o impresie, nu mai spune! l-a luat peste picior Barosanu’. Ai văzut *hraka?* Ai prins vreun miros? Ori n-a fost decât un mesaj de la un şoricel verde care cânta sub o ciupercă otrăvitoare?

Pe Negrilă l-a durut. Barosanu’ era ultimul iepure cu care ar fi vrut să se ia la harţă.

— Aşadar, credeţi că-s smintit, a răspuns, şi accentul din Efrafa a devenit mai puternic. Nu, n-au fost nici *hraka,* nici miros, dar tot cred că e un loc în care vine vulpea. În patrulele acelea obişnuiam, ştiţi, noi…

— *Tu* ai văzut ori mirosit ceva? l-a întrebat Barosanu’ pe Păpădie.

— Păi… ăăă, nu-s sigur, a zis Păpădie. Adică Negrilă pare să ştie grozav de multe despre patrulare şi m-a întrebat dacă n-am simţit un soi de…

— Ei bine, o putem ţine aşa toată noaptea, a zis Barosanu’. Negrilă, ştii că mai înainte în vara asta, până n-am avut prilejul să ne înfruptăm din experienţa ta, am mers zile-n şir prin tot felul de locuri – câmpuri, iarbă-neagră, păduri, dealuri golaşe – şi n-am pierdut niciun iepure?

— E vorba despre săpatul vizuinilor, atât, a zis Negrilă, scuzându-se. Ştiţi, vizuinile noi se văd; iar săpatul poate fi auzit de la o depărtare nebănuit de mare.

— Dă-i pace, a zis Alună înainte ca Barosanu’ să deschidă gura iar. Nu l-ai scos din Efrafa ca să-i sari în cap. Uite, Negrilă, presupun că eu trebuie să hotărăsc asta. Cred că probabil ai dreptate şi e un oarecare risc. Dar riscăm tot timpul până ce ajungem înapoi la sălaşul nostru, şi toată lumea-i foarte obosită, aşa că eu zic c-am putea să ne oprim aici o zi-două. O să ne simţim cu toţii mai bine după aceea.

Curând după asfinţit erau deja săpate destule vizuini, iar a doua zi toţi iepurii se simţeau mult mai bine după o noapte petrecută sub pământ. Aşa cum prevăzuse Alună, au fost câteva împerecheri şi vreo două încăierări, dar nimeni n-a fost rănit. La lăsarea serii se simţeau cu toţii ca într-un fel de vacanţă. Piciorul lui Alună se mai întremase, iar Barosanu’ se simţea mai bine ca oricând de la incursiunea în Efrafa. Iepuroaicelor, care cu două zile înainte arătaseră hărţuite şi slabe, începea să le lucească blana.

În cea de-a doua dimineaţă n-au ieşit la *silflay* decât la câtva vreme după ivirea zorilor. Un vânticel sufla drept către coasta de miazănoapte a crângului, unde fuseseră

săpate vizuinile, şi, când a ieşit din tunel, Clopoţel a jurat că simte miros de iepuri.

— E bătrânul Laur care îşi stoarce glandele de sub bărbie pentru noi, Alună-*rah,* a zis. Al iepurelui „hapciu”, în vântul dimineţii viu, inimile tânjind după casă le-mbie...

— Şezând pe poponeaţă în tufa de izmă-creaţă şi râvnind la o iepuroaică nurlie, i-a răspuns Alună.

— Asta nu ţine, Alună-*rah,* a zis Clopoţel. Are două iepuroaice acolo.

— Nu-s decât iepuroaice din cuşcă, a ripostat Alună. Aş zice că-s acum destul de zdravene şi iuţi, dar tot n-o să fie niciodată ca ai noştri. De exemplu, Trifoi – niciodată nu se îndepărtează de vizuină la *silflay,* pentru că ştie că nu poate să fugă la fel de iute ca noi. Dar iepuroaicele astea din Efrafa, vezi tu – au fost ţinute în frâu de străji toată viaţa lor. Dar acum nu mai sunt şi se preumblă în voie. Uită-te la alea două, sub ridicătura de acolo. Li se pare că pot... oh, pe marele Frith!

În vreme ce vorbea, o formă roşcovană, semănând cu un câine, a sărit din tufele de alun de deasupra la fel de tăcută cum iese lumina de după un nor. A poposit între cele două iepuroaice, a înşfăcat-o pe una de grumaz şi a târât-o cât ai clipi pe ridicătură în sus. Vântul şi-a schimbat direcţia şi duhoarea de vulpe a venit peste iarbă. Izbind cu picioarele în pământ şi zvâcnind din codiţe, toţi iepurii de pe coastă au zbughit-o să se ascundă.

Alună şi Clopoţel s-au pomenit ghemuiţi lângă Negrilă. Iepurele din Efrafa era calm şi detaşat.

— Biata de ea, a zis. Ştiţi, instinctele lor sunt slăbite de viaţa în Semn. Auzi, să mănânce pe sub tufe în partea pădurii către care bate vântul! Nu-i nimic, Alună-*rah,* lucrurile astea se-ntâmplă. Dar uite, să-ţi spun ceva. Dacă nu cumva sunt doi *hombil,* ceea ce ar fi mare ghinion, avem timp cel puţin până la *ni-Frith* s-o ştergem de-aici. *Homba* aia n-o să mai vâneze o vreme. Aş zice să plecăm cu toţii cât putem de repede.

Alună a încuviinţat că da şi s-a dus să-i adune la un loc pe iepuri. Au pornit împrăştiaţi, dar repede, către nord-est,

pe marginea unui câmp cu grâu care se pârguia. Nimeni n-a pomenit de iepuroaică. De-abia după ce s-au îndepărtat vreun kilometru, Barosanu' şi Alună s-au oprit să se odihnească şi să se asigure că nu rămăsese nimeni în urmă. Când a apărut şi Negrilă, împreună cu Hyzenthlay, Barosanu' a zis:

— Ne-ai spus cum o să fie, nu? Şi eu am fost cel care n-a vrut să asculte.

— V-am spus? a zis Negrilă. Nu înţeleg.

— Că probabil o să se arate o vulpe.

— Mă tem că nu-mi amintesc. Dar nu văd cum ar fi putut să ştie vreunul dintre noi. Oricum, ce contează o iepuroaică în plus ori în minus?

Barosanu' s-a uitat la el uimit, dar Negrilă, care părea că nu are de gând nici să întărească ce spusese, nici să pună capăt discuţiei, s-a apucat pur şi simplu să ronţăie iarbă. Barosanu', nedumerit, a plecat şi s-a apucat şi el să mănânce un pic mai departe, cu Hyzenthlay şi Alună.

— Ce-i în mintea lui? a întrebat după o vreme. Eraţi cu toţii acolo când ne-a prevenit, acum două seri, că probabil o să se arate o vulpe. M-am purtat urât cu el.

— În Efrafa, a zis Hyzenthlay, dacă un iepure dă un sfat, iar sfatul nu e primit, îl uită pe dată, ca şi toţi ceilalţi. În mintea lui Negrilă a rămas ceea ce a hotărât Alună; iar dacă s-a dovedit după aceea că avusese dreptate ori se înşelase, nu mai are importanţă. Sfatul lui n-a fost dat niciodată.

— Pot să cred asta, a zis Barosanu'. Efrafa! Furnici conduse de-un câine! Dar nu suntem în Efrafa acum. A uitat cu adevărat că ne-a prevenit?

— Probabil c-a uitat cu adevărat. Dar, indiferent dacă-i aşa sau nu, n-o să-l faceţi să recunoască vreodată că v-a prevenit, ori să vă asculte când îi spuneţi c-a avut dreptate. Nu poate să facă asta mai mult decât poate să facă *hraka* sub pământ.

— Dar eşti din Efrafa. Aşa gândeşti şi tu?

— Eu sunt iepuroaică, a zis Hyzenthlay.

Pe la începutul după-amiezii s-au apropiat de Brâul lui Cezar şi Barosanu' a fost primul care a recunoscut locul unde Păpădie spusese povestea cu Iepurele cel Negru din Inlé.

— Era aceeaşi vulpe, ştii, i-a spus lui Alună. Asta-i aproape sigur. Ar fi trebuit să-mi dau seama că-i foarte probabil să…

— Uite ce-i, a zis Alună, ştii foarte bine ce-ţi datorăm. Toate iepuroaicele cred că El-ahrairah te-a trimis să le scoţi din Efrafa. Ele cred că nimeni altcineva n-ar fi putut-o face. Cât despre ce s-a întâmplat azi-dimineaţă, e la fel de mult greşeala mea ca şi a ta. Dar nu m-am aşteptat niciodată să *putem* să ajungem acasă fără să pierdem nişte iepuri. În realitate am pierdut doi, şi e mai bine decât mă aşteptam. Putem ajunge înapoi la Fagure în seara asta dacă grăbim pasul. Hai să uităm acum de *homba,* Barosane – nu se mai poate schimba nimic – şi să încercăm să… Hei, cine-i ăsta?

Ajunseseră într-un desiş de ienupăr şi măceş, pe sub care era o încâlceală de urzici şi vrejuri de mutătoare pe care bobiţele începeau să se coacă şi se înroşiseră. Tocmai se opriseră să-şi aleagă calea prin tufăriş, când au apărut din iarba înaltă patru iepuri mari şi s-au oprit, uitându-se la ei. Una dintre iepuroaice, care venea pe coastă în sus puţin mai departe în urma lor, a izbit în pământ cu picioarele şi s-a răsucit ca s-o ia la goană. L-au auzit pe Negrilă cum o opreşte cu asprime.

— Ei bine, de ce nu-i răspunzi la întrebare, Thlayli? a zis unul dintre iepuri. Cine sunt eu?

Tăcere. Apoi a vorbit Alună.

— Îmi dau seama că sunt din Efrafa, pentru că sunt însemnaţi, a zis. E Jaleş?

— Nu, a zis Negrilă de lângă umărul lui. E căpitanul Arşinic.

— Aha, a zis Alună. Păi, am auzit de tine, căpitane Arşinic. Nu ştiu dacă ne vrei răul, dar cel mai bun lucru ar fi să ne laşi în legea noastră. În ce ne priveşte, ne-am încheiat socotelile cu Efrafa.

— Aşa crezi tu, a răspuns Arşinic, dar o să vezi că

lucrurile stau altfel. Iepuroaica din spatele tău trebuie să vină cu noi; ca toate celelalte care sunt cu tine.

În vreme ce vorbea, Argintiul şi Ghindă au apărut mai jos pe coastă, urmaţi de Thethuthinnang. După ce le-a aruncat o privire celor din Efrafa, Argintiul i-a spus iute ceva lui Thethuthinnang, care s-a strecurat înapoi printre scaieţi. Apoi a venit la Alună.

— Am trimis după pasărea albă, Alună, a zis liniştit.

Cacealmaua a mers de minune. L-au văzut pe Arşinic privind în sus, agitat, iar altul din patrulă a aruncat o privire înapoi, către ascunzişul tufişurilor.

— Ce spui tu e o prostie, i-a zis Alună lui Arşinic. Suntem mulţi aici şi, dacă nu cumva ai mai mulţi iepuri decât văd eu, suntem prea mulţi pentru voi.

Arşinic a şovăit. Adevărul era că, pentru prima oară în viaţa lui, se pripise. I-a văzut apropiindu-se pe Alună şi Barosanu', urmaţi de Negrilă şi o iepuroaică. În zelul lui de a avea la întoarcere ceva cu adevărat important de arătat Consiliului, trăsese concluzia necugetată că sunt singuri. Cei din Efrafa obişnuiau să stea foarte aproape când erau în loc deschis, şi lui Arşinic nu i-a dat prin cap că alţi iepuri ar putea să se răzleţească. Văzuse un prilej minunat să-i atace, poate chiar să-i omoare – pe nesuferiţii de Thlayli şi Negrilă, împreună cu singurul lor însoţitor, care părea şchiop – şi s-o aducă pe iepuroaică în faţa Consiliului. Nu se îndoia că ar fi putut să facă asta; şi s-a hotărât să-i înfrunte în loc să le întindă o capcană, în nădejdea că iepurii o să se predea fără luptă. Dar acum, când începeau să se arate şi alţii, câte unul ori câte doi, şi-a dat seama că făcuse o greşeală.

— Am mult mai mulţi iepuri, a zis. Iepuroaicele trebuie să rămână aici. Voi, ceilalţi, puteţi să plecaţi. Altfel vă omor.

— Foarte bine, a zis Alună. Adu patrula în loc deschis şi o să facem cum zici.

În acel moment urcau deja pe coastă o mulţime de iepuri. Arşinic şi cei din patrulă s-au uitat la ei în tăcere, dar n-au făcut nicio mişcare.

— Mai bine rămâneţi acolo, a zis Alună în cele din urmă.

Dacă încercaţi să ne opriţi, o să fie rău pentru voi. Argintiul şi Mură, luaţi iepuroaicele şi mergeţi mai departe. Noi, ceilalţi, o să vă ajungem din urmă.

— Alună-*rah,* a şoptit Negrilă, cei din patrulă trebuie să fie omorâţi – până la unul. Nu trebuie să-i raporteze generalului.

Şi lui Alună îi trecuse prin minte asta. Dar când s-a gândit la lupta îngrozitoare şi la cei patru din Efrafa sfâşiaţi în bucăţi – căci asta s-ar fi întâmplat –, nu l-a lăsat inima s-o facă. La fel ca Barosanu’, simţea că, fără să vrea, îi place de Arşinic. Şi apoi ar fi fost mult de lucru. Era foarte probabil ca unii dintre iepurii săi să fie ucişi – cu siguranţă răniţi. N-aveau să mai ajungă în seara aceea la Fagure şi ar fi lăsat o urmă proaspătă de sânge peste tot. Pe lângă faptul că nu-i plăcea gândul în sine, astea erau dezavantaje care s-ar fi putut dovedi fatale.

— Nu, îl lăsăm în pace, a răspuns cu hotărâre.

Negrilă a tăcut, şi au stat acolo, uitându-se la Arşinic, până ce ultima iepuroaică a dispărut în tufişuri.

— Acum, a zis Alună, ia-ţi patrula şi pleacă pe unde ne-ai văzut venind. Nu spune nimic – pleacă.

Arşinic şi restul patrulei au luat-o în jos pe coastă, iar Alună, uşurat că a scăpat de ei aşa de uşor, a pornit grăbit pe urmele Argintiului, cu ceilalţi după el.

După ce au trecut de Brâu, au înaintat foarte repede. După ce se odihniseră o zi şi jumătate, iepuroaicele erau în formă. Gândul că în seara aceea se sfârşeşte călătoria şi că au scăpat şi de vulpe, şi de patrulă le-a făcut să fie nerăbdătoare şi ascultătoare. Singura pricină de întârziere era Negrilă, care părea stingherit şi tot rămânea în urmă. În cele din urmă, spre sfârşitul după-amiezii, Alună a trimis după el şi i-a spus să o ia înainte, pe cărarea pe care o urmau, şi să se uite după fâşia lungă a făgetului în adâncitura dinspre răsărit. N-a trecut mult şi Negrilă s-a întors în goană:

— Alună-*rah,* am fost aproape de pădurea de care ziceai şi sunt acolo doi iepuri care se joacă pe un petic de iarbă, la marginea ei.

— Vin să văd, a zis Alună. Păpădie, vrei să vii şi tu?

Pe când alergau pe coastă în jos, la dreapta potecii, Alună aproape că n-a mai recunoscut făgetul. A observat vreo două frunze galbene şi câte un strop palid de bronz ici şi colo, pe ramurile verzi. Apoi i-a văzut pe Cruşin şi Căpşună alergând prin iarbă către ei.

— Alună-*rah!* a strigat Cruşin. Păpădie! Ce s-a întâmplat? Unde-s ceilalţi? Aţi adus vreo iepuroaică? Sunt bine cu toţii?

— O să fie aici de îndată, a zis Alună. Da, avem o mulţime de iepuroaice şi toţi care au plecat s-au întors. El e Negrilă, a părăsit Efrafa.

— Bravo lui, a zis Căpşună. O, Alună-*rah,* am stat de veghe la marginea pădurii în fiecare seară de când aţi plecat. Laur şi Cimişir sunt bine – sunt în sălaş. Şi ce crezi? Trifoi o să facă pui. E grozav, nu?

— Minunat, a zis Alună. O să fie prima. Doamne, prin ce-am trecut, am atâtea de spus. Şi chiar o să le spun – ce mai poveste! –, dar asta trebuie să mai aştepte un pic. Haideţi – să mergem să-i aducem pe ceilalţi.

La asfinţit, toată ceata – erau douăzeci cu toţii – urcaseră prin făget şi erau în sălaş. Au mâncat, printre stropii de rouă şi umbrele lungi, în vreme ce lumina se împuţinase deja pe câmpurile de mai jos. Apoi s-au înghesuit în Fagure să-i asculte pe Alună şi pe Barosanu' povestindu-şi aventurile în faţa celor care aşteptau cu sufletul la gură de atâta vreme să le audă.

În vreme ce iepurii dispăreau în tufişuri, Patrula Extraordinară, care îi urmărise de la Brâul lui Cezar cu nemaipomenită iscusinţă şi disciplină, a făcut un drum în semicerc către răsărit şi apoi s-a îndreptat către Efrafa. Arşinic era mare meşter la găsirea de adăposturi pentru noapte în teren deschis. Plănuia să se odihnească până în zori şi apoi să parcurgă drumul de aproape cinci kilometri până în seara zilei următoare.

41.
Povestea cu Mârpârjoală Hauhau şi Spiriduşul Javralete

Să nu te milostiveşti de toţi cei ce lucrează fărădelegea. [...] Vor flămânzi ca un câine şi vor înconjura cetatea. Şi tu, Doamne, vei râde de ei, vei face de nimic toate neamurile.

Psalmul 59[37]

Au venit zilele caniculare – zi după zi de vară fierbinte, neclintită, când ore în şir lumina părea singurul lucru care se mişcă; cerul – soare, nori şi adieri – treaz peste dealurile golaşe care moţăiau. Frunzele fagilor deveneau mai întunecate pe crengi şi creştea iarbă nouă acolo unde cea dinainte fusese roasă până la rădăcină. Sălaşul prospera, în sfârşit, şi Alună putea să stea tolănit la soare pe taluz şi să se gândească la toate bucuriile lor. Şi deasupra pământului, şi în vizuini, iepurii intraseră în chip firesc într-un ritm liniştit, netulburat, de mâncat, săpat şi dormit. Au mai fost săpate câteva tuneluri şi vizuini. Iepuroaicele, care nu mai săpaseră în viaţa lor, se bucurau de muncă. Şi Hyzenthlay, şi Thethuthinnang i-au spus lui Alună că nu avuseseră habar în ce măsură frustrarea şi nefericirea lor în Efrafa se datoraseră pur şi simplu faptului că nu li se dădea voie să sape. Până şi Trifoi şi Fâneaţă au descoperit că se descurcă destul de bine şi se lăudau că vor aduce pe lume primii pui în vizuini săpate de ele. Negrilă şi Laur se împrieteniseră la cataramă. Vorbeau mult despre felurile în care vedeau ei munca de cercetaşi şi de căutători de urme şi au făcut împreună câteva patrulări, mai degrabă de plăcere, nu pentru c-ar fi fost cu adevărat nevoie. Într-o dimineaţă, când se crăpa de ziuă, l-au convins pe Argintiul să vină cu ei şi au mers cale de mai bine de un kilometru până

[37] *Biblia,* Institutul Biblic şi de Misiune Ortodoxă al Bisericii Ortodoxe Române, Bucureşti, 1968 (n. tr.).

aproape de Kingsclere, de unde s-au întors cu o poveste despre pozne şi ospăţ în grădina unei case. Negrilă nu mai auzea prea bine de când îi fuseseră sfâşiate urechile; dar Laur a descoperit că puterea lui de a observa şi de a trage concluzii din orice lucru neobişnuit era aproape nepământească şi că părea să se poată face invizibil atunci când dorea.

Şaisprezece iepuri şi zece iepuroaice alcătuiesc o societate destul de fericită pentru un sălaş. Se mai iscau ciorovăieli pe ici, pe colo, dar nimic grav. După cum zisese Clopoţel, orice iepure nemulţumit se putea duce înapoi în Efrafa; şi gândul la toate pe care le înfruntaseră împreună era destul ca să scoată veninul din orice ar fi putut să devină ceartă adevărată. Mulţumirea iepuroaicelor îi molipsise şi pe ceilalţi, până ce, într-o seară, Alună a zis că se simte ca un escroc în rolul de iepure-şef, căci nu erau probleme de rezolvat şi nici neînţelegeri de lămurit.

— Te-ai gândit deja la iarnă? a întrebat Laur.

Vreo cinci iepuri, însoţiţi de Trifoi, Hyzenthlay şi Vilthuril, mâncau pe partea însorită dinspre apus a făgetului, cu vreo oră înainte de asfinţit. Încă era cald, şi pe deal era atâta linişte, încât auzeau caii rupând iarba în padocul de la ferma Cannon Heath, la o depărtare de aproape un kilometru. Nu era nici pe departe momentul să te gândeşti la iarnă.

— Probabil că va fi mai frig aici, sus, decât suntem noi deprinşi, a zis Alună. Dar pământul e atât de afânat, iar rădăcinile îl sparg atât de mult, încât putem să săpăm mult mai adânc înainte să vină frigul. Cred că putem ajunge mai jos de partea care îngheaţă. Cât despre vânt, putem să astupăm câteva intrări şi să dormim la căldurică. Iarba e puţină iarna, ştiu; dar oricine vrea o schimbare poate să meargă cu Laur şi să-şi încerce norocul şterpelind verdeţuri ori mâncare pentru vite. Însă în acel moment al anului trebuie mare băgare de seamă la *elil.* Ştiu că eu o să fiu fericit să dorm în vizuină, să joc ghici-pietricele şi să ascult din când în când câte o poveste.

— Ce-ar fi să ascultăm o poveste acum? a zis Clopoţel.

Hai, Păpădie. *Cum era să nu mai ajung pe barcă.* Ce zici de asta?

— A, vrei să spui *Jaleş rămas cu buzele umflate*, a zis Păpădie. Aia-i povestea Barosanului – nu m-aş încumeta s-o spun eu. Dar e o schimbare gândul la iarnă într-o seară ca asta. Îmi aminteşte de o poveste pe care am auzit-o, dar n-am încercat niciodată s-o spun şi eu. Aşa că unii poate c-o ştiu, alţii poate nu. E povestea cu Mârpârjoală Hauhau şi Spiriduşul Javralete.

— Dă-i drumu', a zis Cinci, şi înfloreşte-o cum ştii tu mai bine.

— A fost odată ca niciodată un iepure mare, a zis Păpădie. A fost odată ca niciodată un iepure mic. A fost odată ca niciodată El-ahrairah; şi avea promoroacă pe minunatele sale mustăţi noi. Pământul din susul şi din josul tunelurilor sălaşului era aşa de tare, că-ţi puteai tăia labele pe el, iar măcălendrii strigau unul la altul peste crângurile golaşe, neclintite: „Asta-i partea mea. Du-te să flămânzeşti în partea ta."

Într-o seară, pe când Frith scăpăta uriaş şi roşu pe un cer verde, El-ahrairah şi Iepurzor au şontâcăit dârdâind prin iarba îngheţată, luând pe alocuri câte o gură de iarbă ca s-o ducă sub pământ pentru încă o noapte lungă. Iarba era sfărâmicioasă şi n-avea niciun gust, de parc-ar fi fost fân, şi, cu toate că erau flămânzi, se mulţumeau de atâta vreme cu mâncarea asta mizerabilă, că trebuiau să-şi calce pe inimă ca s-o ducă în vizuină. În cele din urmă, Iepurzor a zis c-ar putea să rişte oleacă şi să se ducă peste câmp până la marginea satului, unde era o grădină mare de legume.

Grădina asta era mai mare decât oricare alta din jur. Omul care o lucra locuia într-o casă aflată la un capăt al grădinii şi scotea din pământ ori tăia multe legume, le punea într-un *hrududu* şi le ducea de acolo. Pusese de jur împrejur sârmă, ca să nu poată intra iepurii. Chiar şi aşa, de obicei El-ahrairah ar fi putut să găsească o cale de intrare, dacă-şi punea mintea; dar era primejdios din pricină că omul avea o puşcă şi adesea împuşca gaiţe şi porumbei şi-i spânzura.

„Şi nu ne pândeşte doar primejdia puştii”, a zis El-ahrairah, cugetând. „Trebuie să fim atenţi şi la blestematul de Mârpârjoală Hauhau.”

Mârpârjoală Hauhau ăsta era dulăul omului; şi era jivina cea mai nesuferită, răutăcioasă şi scârbavnică dintre toate care au lins vreodată mâna unui om. Era un animal mare şi blănos, cu păr care-i cădea în ochi, iar omul îl ţinea ca să-i păzească grădina, mai ales noaptea. Mârpârjoală Hauhau, fireşte, nu mânca legume, şi ai fi putut crede că-i gata să lase câteva animale flămânde să ronţăie, acolo, o lăptucă ori un morcov din când în când, fără să facă scandal. Da’ ţi-ai găsit. Mârpârjoală Hauhau era lăsat liber de seara până dimineaţa; şi nu se mulţumea să ţină departe de grădină oamenii în toată firea şi zgâmboii, sărea la orice animale se arătau pe-acolo – şobolani, iepuri, şoareci, până şi cârtiţe – şi le omora dacă izbutea. În clipa în care mirosea ceva care să semene a nepoftit, începea să latre şi să facă un tămbălău cumplit, cu toate că uneori taman zgomotul ăla smintit avertiza iepurele, care putea să fugă la timp. Mârpârjoală Hauhau era considerat un nemaipomenit vânător de şobolani, iar stăpânul său se lăudase cu măiestria asta a lui aşa de des şi atâta se mai mândrea cu el, că devenise tare încrezut. Se credea cel mai grozav vânător de şobolani din lume. Mânca o grămadă de carne crudă (dar nu seara, pentru că noaptea era lăsat flămând, să nu se moleşească), şi asta făcea să fie uşor de mirosit când se apropia. Cu toate acestea, grădina rămânea un loc primejdios.

„Ei bine, hai să ne încercăm de data asta norocul cu Mârpârjoală Hauhau”, a zis Iepurzor. „Cred că noi doi am putea să-l întrecem la fugă dacă suntem siliţi.”

El-ahrairah şi Iepurzor s-au dus peste câmpuri până aproape de grădină. Când au ajuns acolo, primul lucru pe care l-au văzut a fost omul însuşi, în gură cu un beţigaş alb care ardea, tăind şir după şir de verze cu promoroacă pe ele. Mârpârjoală Hauhau era cu el, dând din coadă şi ţopăind prosteşte. După o vreme, omul a tăbârcit un morman de verze într-o chestie cu o roată pe care a împins-

o către casă. S-a întors de mai multe ori şi, după ce a dus toate verzele la uşa casei, s-a apucat să le care înăuntru.

„Da’ de ce face asta?” a întrebat Iepurzor.

„Eu zic că vrea să cadă de pe ele promoroaca în noaptea asta”, a zis El-ahrairah, „înainte să le ducă mâine cu *hrududu.”*

„Ar fi mult mai bune de *mâncat* fără promoroacă pe ele, nu?” a zis Iepurzor. „Aş vrea să pot ajunge la ele cât sunt înăuntru. Ei, nu-i nimic. Acum e şansa noastră. Hai să vedem ce putem face în capătul ăsta al grădinii în vreme ce el are treabă acolo.”

Dar abia apucaseră să traverseze partea de sus a grădinii şi să ajungă printre verze, că Mârpârjoală Hauhau i-a adulmecat şi s-a năpustit, lătrând şi schelălăind, şi au scăpat ca prin urechile acului.

„Spurrrcăciuni mici”, a răcnit Mârpârjoală Hauhau. „Hârrrcum – hârrrcum! Hârrrcum – hârrrcum cutezaţi să daţi târr-târr-târrcoale pe-aici? Ieşiţi afarrră – afarrră! Afarrră – afarrră!”

„Ce dihanie scârboasă!” a zis El-ahrairah, pe când se zoreau înapoi spre sălaş fără să fi pus gura pe nimic. „Chiar că m-a scos din sărite! Încă nu ştiu cum o să facem, dar, pe Frith şi Inlé!, înainte să se topească îngheţul ăsta o să-i mâncăm verzele chiar în casă şi pe deasupra o să-l facem de râsul lumii.”

„Asta-i prea de tot, stăpâne”, a zis Iepurzor. „Ar fi păcat să-ţi arunci viaţa pe apa sâmbetei pentru o varză, după câte am făcut noi împreună.”

„Ei bine, o s-aştept să-mi vină apa la moară”, a zis El-ahrairah. „O s-aştept să-mi vină apa la moară, asta-i tot.”

În după-amiaza următoare, Iepurzor era pe-afară, amuşinând pe vârful taluzului de lângă drum, când a trecut pe acolo un *hrududu.* Avea uşi în spate, iar uşile astea se deschiseseră, cine ştie cum, şi se bălăngăneau în mers. Înăuntru erau lucruri vârâte în pungi ca acelea pe care le lasă uneori oamenii pe câmp; iar când *hrududu* a trecut prin dreptul lui Iepurzor, una dintre pungile astea a căzut pe drum. După ce *hrududu* s-a îndepărtat, Iepurzor, care

trăgea nădejde c-o fi ceva de mâncare, a coborât s-o adulmece. Dar a descoperit, dezamăgit, că-n ea nu-i decât un soi de carne. Mai târziu i-a povestit lui El-ahrairah despre această dezamăgire.

„Carne?” a zis El-ahrairah. „Mai e acolo?”

„De unde să ştiu?” a zis Iepurzor. „Chestie pentru fiare.” „Hai cu mine”, a zis El-ahrairah. „Şi iute.”

Când au ajuns la drum, carnea era încă acolo. El-ahrairah a târât punga în şanţ şi au îngropat-o.

„Dar la ce ne-ar putea folosi, stăpâne?” a zis Iepurzor.

„Încă nu ştiu”, a zis El-ahrairah. „Însă cu siguranţă o să ne fie de folos, dacă nu dau şobolanii de ea. Hai acasă acuma. Se întunecă.”

Pe când se întorceau acasă, au dat peste un înveliş de roată vechi, negru, aruncat dintr-un *hrududu,* care zăcea în şanţ. Dac-aţi văzut vreodată lucrurile astea, ştiţi că sunt ca o ciupercă uriaşă – netedă şi foarte tare, dar ca o pernuţă, şi elastică. Au miros urât şi nu-s bune de mâncat.

„Vino”, a zis pe dată El-ahrairah. „Trebuie să desprindem o bucată zdravănă din el. Am nevoie de ea.”

Iepurzor s-a întrebat dacă nu cumva stăpânul său o luase razna, dar a făcut ce i se ceruse. Lucrul acela putrezise cam tare, şi în scurt timp au izbutit să taie cu dinţii o bucată mare cam cât capul unui iepure. Avea un gust groaznic, dar El-ahrairah a dus-o cu grijă în vizuină. A petrecut multă vreme în noaptea aceea rozând la ea, iar a doua zi, după ce a ieşit de dimineaţă la *silflay,* a ros mai departe. Pe la *ni-Frith* l-a trezit pe Iepurzor, l-a pus să iasă din vizuină şi i-a băgat în faţă bucata roasă.

„A ce arată?” a zis. „Lasă mirosul. A ce *arată?”*

Iepurzor s-a uitat bine.

„Arată cam ca nasul negru al unui câine, stăpâne”, a zis, „doar că ăsta-i uscat.”

„Minunat”, a zis El-ahrairah, şi s-a dus la culcare.

În noaptea aceea domnea încă îngheţul – foarte senin şi frig – şi era o jumătate de lună, dar *fu Inlé,* când toţi iepurii stăteau la căldură sub pământ, El-ahrairah i-a spus lui Iepurzor să vină cu el. El-ahrairah căra el însuşi nasul cel

negru şi pe drum l-a vârât în toate scârboşeniile pe care le-a putut găsi. A găsit o…

— Bine, lasă asta, a zis Alună. Mergi mai departe cu povestea.

— În cele din urmă, a continuat Păpădie, Iepurzor s-a tras cât mai departe de el, dar El-ahrairah şi-a ţinut răsuflarea şi a cărat mai departe nasul, până au ajuns în locul în care îngropaseră carnea.

„Scoate-o”, a zis El-ahrairah. „Haide.”

Au scos-o din pământ şi hârtia a căzut. Carnea era făcută din bucăţele strânse laolaltă într-un soi de dâră lungă, ca un vrej de mutătoare, şi sărmanul Iepurzor a fost pus s-o târască după el până-n fundul grădinii de legume. Era tare greu şi a răsuflat uşurat când a putut s-o lase jos.

— Acum, a zis El-ahrairah, ocolim până-n partea din faţă.

Când au ajuns în faţă, şi-au dat seama că omul nu-i acasă. În primul rând, casa era întunecată, dar, pe lângă asta, mirosul le spunea că ieşise pe poartă cu puţin timp înainte. În faţa casei era o grădiniţă cu flori, despărţită de spatele casei şi de grădina de legume printr-un gard înalt din scânduri aşezate strâns, care se sfârşea într-o tufă mare de dafin. Dincolo de gard era chiar uşa din spate, care ducea în bucătărie.

El-ahrairah şi Iepurzor au trecut fără zgomot prin grădina din faţă şi au iscodit printr-o crăpătură din gard. Mârpârjoală Hauhau şedea pe cărarea de pietriş, treaz şi dârdâind de frig. Era aşa de aproape, că-i puteau vedea ochii clipind în lumina lunii. Uşa bucătăriei era închisă, dar alături, jos, pe perete, era o gaură deasupra ţevii de scurgere, de unde fusese scoasă o cărămidă. Podeaua bucătăriei era de cărămidă şi omul obişnuia s-o spele cu o mătură aspră şi să dea apa afară prin gaură. Gaura era astupată cu o cârpă veche, ca să nu intre frigul.

După o vreme, El-ahrairah a spus cu voce scăzută:

„Mârpârjoală Hauhau! O, Mârpârjoală Hauhau!”

Mârpârjoală Hauhau s-a ridicat şi s-a uitat în jur, iritat.

„Cine-i acolo?” a întrebat. „Cine eşti?”

„O, Mârpârjoală Hauhau!” a zis El-ahrairah, ghemuindu-

se de cealaltă parte a gardului, „prea norocosule, prea binecuvântatule Mârpârjoală Hauhau! Ţi se apropie răsplata! Îţi aduc cea mai bună veste din lume!”

„Ce?” a zis Mârpârjoală Hauhau. „Cine-i acolo? Ia mai lasă-te de vrăjeli!”

„Vrăjeli, Mârpârjoală Hauhau?” a zis El-ahrairah. „A, înţeleg că nu mă cunoşti. Dar cum ai putea? Ascultă aici, câine credincios şi iscusit. Sunt Spiriduşul Javralete, solul marelui duh dulăiesc al Răsăritului, împărăteasa Şiragdebale. Departe, departe spre răsărit se află palatul ei. Ah, Mârpârjoală Hauhau, de-ai putea să vezi măreţia ei, minunile împărăţiei ei! Leşurile care zac peste tot pe nisip! Bălegarul, Mârpârjoală Hauhau! Canalele de scurgere deschise! O, ce-ai mai ţopăi de fericire şi ai alerga să amuşini peste tot!”

Mârpârjoală Hauhau s-a ridicat în picioare şi s-a uitat în jur fără să zică nimic. Nu ştia ce-i cu vocea aia, dar era bănuitor.

„Faima ta de şobolănar a ajuns la urechile împărătesei”, a zis El-ahrairah. „Te ştim – şi te cinstim – ca pe cel mai mare şobolănar din lume! Iată de ce sunt aici. Dar, sărmană făptură buimăcită! Văd că eşti nedumerit, şi-i firesc să fii aşa. Vino încoace, Mârpârjoală Hauhau! Apropie-te de gard să mă cunoşti mai bine!”

Mârpârjoală Hauhau a venit la gard şi El-ahrairah a împins nasul de cauciuc în crăpătură şi l-a mişcat de colo colo. Mârpârjoală Hauhau s-a lipit de gard, adulmecând.

„Strălucite şobolănar”, a şoptit El-ahrairah, „sunt chiar eu, Spiriduşul Javralete, trimis ca să te cinstesc.”

„O, Spiriduşule Javralete!” a strigat Mârpârjoală Hauhau, cu balele curgând şi făcând pipi peste tot pe pietriş. „Ah, ce eleganţă! Ce distincţie aristocratică! E cu putinţă să fie un leş împuţit de pisică ceea ce miros eu acum? Cu o nuanţă delicată de cămilă putrezită! Ah, splendoarea Răsăritului!”

(— Ce naiba-i o „cămilă”? a întrebat Barosanu’.

— Habar n-am, a răspuns Păpădie. Dar era în poveste când am auzit-o, aşa că bănuiesc că-i şi ea o făptură.)

„O, preafericit câine!” a zis El-ahrairah. „Trebuie să-ţi

spun că împărăteasa Şiragdebale însăşi şi-a exprimat preagraţioasa dorinţă să te întâlneşti cu ea. Dar n-a venit vremea, Mârpârjoală Hauhau, n-a venit vremea. Mai întâi trebuie să fii găsit demn de asta. Sunt trimis să-ţi aduc atât o încercare, cât şi o dovadă. Ascultă, Mârpârjoală Hauhau. Dincolo de capătul grădinii de legume e o funie lungă de carne. Ehei, carne adevărată, Mârpârjoală Hauhau, căci, cu toate că suntem dulăi-spiriduşi, aducem daruri adevărate animalelor alese şi brave ca tine. Du-te acuma – află carnea şi mănânc-o. Ai încredere în mine, păzesc eu casa până te întorci. Asta e încercarea credinţei tale.”

Mârpârjoală Hauhau era rupt de foame, iar frigul îi scurma prin burtă; totuşi, şovăia. Ştia că stăpânul se aşteaptă ca el să păzească gospodăria.

„Ei, ce să-i faci”, a zis El-ahrairah. „Nu-i nimic. Plec. În satul vecin trăieşte un câine…”

„Nu, nu”, a strigat Mârpârjoală Hauhau. „Nu, Spiriduşule Javralete, nu mă părăsi! Am încredere în tine! Mă duc uite-acuşica! Doar să păzeşti casa şi să nu mă trădezi!”

„Nu te teme, câine ales”, a zis El-ahrairah. „Doar să ai încredere în cuvântul marii împărătese.”

Mârpârjoală Hauhau a pornit în salturi sub lumina lunii şi El-ahrairah s-a uitat după el până când nu s-a mai văzut.

„Acum intrăm în casă, stăpâne?” a întrebat Iepurzor. „Trebuie să ne zorim.”

„Fireşte că nu”, a zis El-ahrairah. „Cum ai putut să te gândeşti la aşa trădare? Să-ţi fie ruşine, Iepurzor! O să păzim casa.”

Au aşteptat în tăcere şi, după o vreme, Mârpârjoală Hauhau s-a întors, lingându-se pe bot şi rânjind. A venit la gard, adulmecând.

„Văd, cinstite prieten”, a zis El-ahrairah, „c-ai găsit carnea la fel de iute ca pe-un şobolan. Casa e în siguranţă şi totu-i în ordine. Acum ascultă aici. Eu mă întorc la împărăteasă şi-i spun tot ce s-a petrecut. Are de gând ca, dacă în seara asta te arăţi demn, având încredere în solul ei, ea însăşi să trimită după tine şi să te cinstească. Mâine-noapte o să treacă prin ţinutul ăsta în drum spre

Sărbătoarea Lupilor din Miazănoapte şi are de gând să-şi întrerupă călătoria ca să i te poţi înfăţişa. Fii gata, Mârpârjoală Hauhau!”

„O, Spiriduşule Javralete!” a strigat Mârpârjoală Hauhau. „Ce bucurie să mă târăsc pe burtă şi să mă înjosesc în faţa împărătesei! Cât de umil o să mă tăvălesc pe pământ! Cât de limpede o să fie că sunt sclavul ei! Ce slugarnic o să fiu! O să mă arăt ca un adevărat câine!”

„Nu mă-ndoiesc de asta”, a zis El-ahrairah. „Iar acum, cu bine. Ai răbdare şi aşteaptă întoarcerea mea!”

A tras înapoi nasul de cauciuc şi s-au îndepărtat tiptil.

În noaptea următoare era chiar mai frig. Până şi El-ahrairah a trebuit să-şi adune toate puterile ca să iasă pe câmp. Ascunseseră nasul de cauciuc în apropierea grădinii, şi a trecut o vreme până ce l-au pregătit pentru Mârpârjoală Hauhau. După ce au fost siguri că omul plecase, au intrat cu băgare de seamă în grădina din faţă şi s-au dus la gard. Mârpârjoală Hauhau umbla de colo colo prin dreptul uşii din spate şi răsuflarea lui scotea fuioare de aburi în aerul îngheţat. Când El-ahrairah a glăsuit, şi-a pus capul pe pământ între labele din faţă şi a scheunat de bucurie.

„Vine împărăteasa, Mârpârjoală Hauhau”, a zis El-ahrairah dindărătul nasului, „cu nobilele ei doamne de onoare, zânele Pipipepopic şi Amuşinădos. Şi iată care e dorinţa ei. Ştii răspântia din sat, nu?”

„Da, da!” a scheunat Mârpârjoală Hauhau. „Da, da! O, lasă-mă să-ţi arăt cât de mârşav pot să fiu, dragă Spiriduşule Javralete. O să...”

„Foarte bine”, a zis El-ahrairah. „Acum, o, preanorocosule câine, du-te la răspântie şi aşteapt-o pe împărăteasă. Vine pe aripile nopţii. E departe locul de unde vine, dar aşteapt-o cu răbdare. Trebuie doar s-o aştepţi. N-o trăda, şi mare binecuvântare va fi pe capul tău.”

„S-o trădez? Nu, nu!” a strigat Mârpârjoală Hauhau. „O s-aştept ca un vierme pe drum. Al ei cerşetor sunt, Spiriduşule Javralete! Al ei milog, al ei nătărău, al ei...”

„Aşa, bravo, grozav”, a zis El-ahrairah. „Dar zoreşte-te.”

De îndată ce a plecat Mârpârjoală Hauhau, El-ahrairah şi

Iepurzor au trecut iute printre dafini, pe la capătul gardului, şi s-au dus la uşa din spate. El-ahrairah a tras afară cu dinţii cârpa din gaura de deasupra ţevii de scurgere şi au intrat în bucătărie.

Bucătăria era la fel de caldă ca povârnişul ăsta, iar într-un capăt era un morman de legume pregătite să fie încărcate în maşină dimineaţa – verze, verze de Bruxelles şi păstârnac. Erau tăiate de curând şi mirosul era copleşitor. El-ahrairah şi Iepurzor s-au apucat pe dată să-şi scoată pârleala pentru ultimele zile de iarbă îngheţată şi scoarţă de copac.

„Ce tip cumsecade şi credincios”, a zis El-ahrairah cu gura plină. „Cât de recunoscător o să-i fie împărătesei că-l face s-o aştepte. O să-i poată arăta întreaga lui credinţă, nu-i aşa? Mai ia un păstârnac, Iepurzor.”

Între timp, la răspântie, Mârpârjoală Hauhau aştepta cu nerăbdare în ger, ciulind urechile s-o audă venind pe împărăteasa Şiragdebale. După multă vreme a auzit paşi. Nu erau paşi de câine, ci de om. Când s-au apropiat, şi-a dat seama că sunt paşii stăpânului său. Era prea prost ca să fugă ori să se ascundă, aşa că a rămas unde era până ce stăpânul – care se întorcea acasă – a ajuns la răspântie. „Ei, Mârpârjoală Hauhau”, a zis stăpânul, „ce faci aici?” Mârpârjoală Hauhau şi-a luat un aer prostesc şi s-a apucat să scormonească pe jos. Stăpânul era nedumerit. Apoi i-a trecut un gând prin cap.

„Hei, bătrâne”, a zis, „ai venit în întâmpinarea mea, da? Bun băiat, zău aşa! Haide, ne întoarcem împreună acasă.”

Mârpârjoală Hauhau a încercat să se ferească, dar stăpânul l-a înşfăcat de zgardă, a legat de ea o bucată de sfoară pe care o avea în buzunar şi l-a tras după el către casă.

Sosirea lor l-a luat prin surprindere pe El-ahrairah. De fapt, era aşa de ocupat să-nfulece varză, că n-a auzit nimic până ce a zdrăngănit clanţa. El şi Iepurzor abia au avut timp să se furişeze îndărătul unui vraf de coşuri înainte să intre omul, aducându-l pe Mârpârjoală Hauhau. Mârpârjoală Hauhau era tăcut şi amărât şi nici măcar n-a simţit mirosul

de iepure, care oricum era amestecat cu mirosurile focului şi ale proviziilor. S-a culcat pe un preş, în vreme ce omul şi-a pregătit un soi de băutură.

El-ahrairah pândea ocazia s-o zbughească prin gaura din perete. Dar omul, pe când stătea bând şi pufăind dintr-un beţigaş alb, s-a uitat deodată în jur şi s-a ridicat în picioare. Simţise aerul rece care venea prin gaura neastupată. Spre groaza iepurilor, a luat un sac şi a astupat bine gaura. Apoi şi-a terminat băutura, a mai pus lemne pe foc şi a plecat să se culce, lăsându-l pe Mârpârjoală Hauhau închis în bucătărie. Evident, şi-a zis că-i prea frig ca să-l dea afară.

La început Mârpârjoală Hauhau a scheunat şi a zgrepţănat uşa, dar după o vreme s-a întors pe preşul din faţa focului şi s-a culcat. El-ahrairah a mers tiptil de-a lungul peretelui până ce a ajuns în spatele unei cutii mari de metal din colţ, de sub chiuvetă. Mai erau acolo saci şi hârtii vechi, şi era sigur că Mârpârjoală Hauhau n-are cum să vadă în spatele ei. De îndată ce Iepurzor a ajuns lângă el, a glăsuit.

„O, Mârpârjoală Hauhau!” a şoptit.

Mârpârjoală Hauhau a ţâşnit în picioare.

„Spiriduşule Javralete!” a strigat. „Pe tine te aud?”

„Chiar pe mine”, a zis El-ahrairah. „Îmi pare rău că eşti dezamăgit, Mârpârjoală Hauhau. Nu te-ai întâlnit cu împărăteasa.”

„Vai, nu”, a zis Mârpârjoală Hauhau; şi i-a povestit ce s-a întâmplat la răspântie.

„Nu-i nimic”, a zis El-ahrairah. „Nu fi abătut, Mârpârjoală Hauhau. A fost o pricină serioasă pentru care împărăteasa n-a venit. A primit veşti de primejdie – vai, mare primejdie, Mârpârjoală Hauhau! – şi s-a ferit de ea la vreme. Eu însumi mă aflu aici, primejduindu-mi viaţa, ca să te previn. Zău că eşti norocos că-ţi sunt prieten, căci altfel bunul tău stăpân ar fi fost lovit de o molimă ucigătoare.” „De molimă?” a strigat Mârpârjoală Hauhau. „Dar cum, bunule spiriduş?”

„Sunt multe zâne şi duhuri în împărăţiile animalelor din Răsărit”, a zis El-ahrairah. „Unele ne sunt prietene, şi mai sunt şi acelea – fie ca nenorocul să le doboare – care ne

sunt vrăjmaşe de moarte. Cel mai rău dintre toate, Mârpârjoală Hauhau, e marele Duh al Şobolanilor, uriaşul Sumatrei, blestemul Hamelinului. Nu cutează să lupte pe faţă cu împărăteasa noastră cea aleasă, ci umblă cu ascunzişuri, otrăvuri, boli. Curând după ce ne-am despărţit, am aflat că i-a trimis pe scârboşii drăcuşori-şobolani prin nori, ducând boală. Am înştiinţat-o pe împărăteasă; dar am rămas aici, Mârpârjoală Hauhau, să te înştiinţez pe tine. Dacă boala cade peste noi – şi drăcuşorii sunt foarte aproape –, nu pe tine o să te vatăme, ci pe stăpânul tău îl va răpune – şi mă tem că şi pe mine. Tu îl poţi salva, şi numai tu. Eu nu pot.”

„Vai, ce grozăvie!” a strigat Mârpârjoală Hauhau. „Nu-i vreme de pierdut! Ce trebuie să fac, Spiriduşule Javralete?”

„Boala asta e trimisă de o vrajă”, a zis El-ahrairah. „Dar, dacă un câine adevărat, în carne şi oase, poate să alerge de patru ori în jurul casei, lătrând cât îl ţin puterile, atunci vraja se rupe şi boala n-are putere. Dar, vai! Am uitat! Eşti închis în casă, Mârpârjoală Hauhau. Ce-i de făcut? Mă tem că totu-i pierdut!”

„Nu, nu!” a zis Mârpârjoală Hauhau. „O să te salvez, Spiriduşule Javralete, ca şi pe stăpânul meu iubit. Las’ pe mine!”

Mârpârjoală Hauhau s-a pus pe lătrat. Lătratul lui ar fi putut scula şi morţii din mormânt. Geamurile zăngăneau. Cărbunii cădeau pe grătarul căminului. Zgomotul era înspăimântător. Îl auzeau pe om, la etaj, strigând şi înjurând. Dar Mârpârjoală Hauhau lătra mai departe. Omul a venit, tropăind pe scări. A deschis larg fereastra, ascultând dacă nu sunt cumva hoţi, dar nu putea să audă nimic, în parte pentru că nu era nimic de auzit şi în parte din pricina lătratului necontenit. În cele din urmă şi-a luat puşca, a dat uşa de perete şi a ieşit cu fereală să vadă ce e. Mârpârjoală Hauhau a ţâşnit ca din praştie, mugind ca un taur, şi a luat-o pe după casă. Omul a alergat după el, lăsând uşa larg deschisă.

„Iute!” a zis El-ahrairah. „Mai iute decât Javralete scăpat din arcul unui tătar! Hai!”

El-ahrairah şi Iepurzor au tulit-o în grădină şi s-au făcut nevăzuţi printre dafini. În câmpia de dincolo au zăbovit un pic. Din urmă se auzeau schelălăieli şi lătrături, amestecate cu strigăte şi câte un „Vino-ncoa, blestematule!” furios.

„Ce suflet ales”, a zis El-ahrairah. „Şi-a salvat stăpânul, Iepurzor. Ne-a salvat pe toţi. Hai să mergem acasă şi să dormim buştean în vizuina noastră.”

Mârpârjoală Hauhau n-a uitat până la moarte noaptea în care a aşteptat-o pe marea împărăteasă a dulăilor. Ce-i drept, a fost o dezamăgire, dar asta, simţea el, era un flecuşteţ pe lângă amintirea propriei purtări alese şi a felului în care i-a salvat şi pe stăpânul lui, şi pe bunul Spiriduş Javralete de ticălosul Duh al Şobolanilor.

42.
Veşti la asfinţit

Îţi va fi, doar, simplu să le arăţi că a fost vorba de o faptă potrivnică dreptăţii şi că zeii urăsc cu toţii astfel de lucruri.
Va fi cât se poate de simplu, Socrate; bineînţeles, dacă-mi vor asculta vorbele.

Platon, *Euthyphron*[38]

Când a sfârşit povestea, Păpădie şi-a amintit că trebuia să-l înlocuiască pe Ghindă la strajă. Postul era ceva mai departe, aproape de colţul de răsărit al făgetului, iar Alună – care voia să vadă cum înaintează lucrul la vizuina săpată de Cimişir şi Iuţilă – a mers cu Păpădie pe la poalele taluzului. Tocmai cobora în tunelul nou, când a observat o făptură mititică umblând prin iarbă. Era şoarecele pe care îl salvase de erete. Bucuros să vadă că e încă întreg şi nevătămat, Alună s-a întors să stea un pic la taifas cu el. Şoarecele l-a recunoscut şi s-a aşezat în iarbă, spălându-şi botul cu labele şi flecărind entuziasmat.

— E la zi bun, e la zi cald. Tu plăcut? Mult la mâncarea, stat la cald nu greu. Jos, la poale la deal e lan copt. Eu merg la grâu, dar drum e lung. Cred că tu plecat fost, nu mult de când întors, da?

— Da, a zis Alună. Mulţi dintre noi am plecat, dar am găsit ce căutam şi acum ne-am întors şi nu mai plecăm.

— E bine. Mult la iepure acum, ţinut iarba scurt.

— Ce treabă are el dacă-i iarba scurtă sau nu? a zis Barosanu’, care, împreună cu Negrilă, ţupăia şi ronţăia în apropiere. Doar n-o mănâncă.

— E bun la merge prin ea, ştiut? a zis şoarecele cu un ton familiar, care l-a făcut pe Barosanu’ să zvâcnească din urechi de enervare. E la fugit prin ea mai iute-iute – dar nu

---

[38] Platon, *Opere II,* trad. Francisca Băltăceanu şi Petru Creţia, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1976 (n. tr.).

e la sămânţă la iarba scurt. Acum aici e sălaş şi acum azi e la noi iepuri venit, curând mai e un sălaş. Iepuri noi e şi ei prieten la tu?

— Da, da, toţi prieteni, a zis Barosanu', întorcându-i spatele. Voiam să zic ceva, Alună, despre pui, când o să fie gata să iasă din vizuini.

Însă Alună rămăsese în loc, uitându-se atent la şoarece.

— Stai o clipă, Barosane, a zis. Ce-ai spus, şoarece, despre alt sălaş? Unde să fie alt sălaş?

Şoarecele a fost surprins.

— Tu nu ştiut? Nu prieten la tu?

— Nu ştiu până nu-mi spui. Ce-ai vrut să zici cu iepurii cei noi şi cu alt sălaş curând?

Tonul lui era insistent şi iscoditor. Şoarecele a devenit agitat şi, cum fac cei din neamul lui, a început să spună ceea ce credea că vor iepurii să audă.

— Poate nu sălaş. E destul la iepuri bun aicia, e toţi prieten la mine. Nu e alt iepuri. Nu nevoie de alt iepuri.

— Dar care alţi iepuri? nu s-a lăsat Alună.

— Nu, domn, nu, domn, nu alt iepuri, nu pleacă iepuri curând, toţi stă aici e prieten la mine, salvat la mine foarte bun viaţa la mine, atunci cum pot eu dacă ea pus la mine? a turuit şoarecele.

Alună s-a gândit un pic la toate astea, dar n-a izbutit să le pună cap la cap.

— Ei, Alună, zău aşa, a zis Barosanu'. Lasă-n pace bietul animăluţ. Vreau să vorbesc cu tine.

Alună nu l-a băgat în seamă. S-a apropiat de şoarece, şi-a plecat capul şi a vorbit liniştit şi cu hotărâre.

— Ai zis adesea că ne eşti prieten. Dacă eşti într-adevăr, spune-mi, şi nu te teme, ce ştii despre venirea altor iepuri.

Şoarecele arăta derutat. Apoi a zis:

— Eu nu văzut la alt iepuri, domn, dar la frate de la mine, el zis că la grangur zis că e iepuri nou, mult, mult iepuri nou, care venit la văiugă din parte de la răsărit. Poate că numai la prostii e. Dacă spun la voi greşit, voi nu mai plăcut la şoarece, nu mai la prieten.

— Nu, e-n ordine, a zis Alună. Nu-ţi face griji. Doar mai

spune o dată. Unde a zis pasărea că sunt iepurii ăştia?

— Zis tocmai venit ei la parte de la răsărit. Eu nu văzut.

— Bravo, a zis Alună. Ne este de mare folos.

Apoi s-a răsucit către ceilalţi.

— Ţie ce-ţi spune asta, Barosane?

— Nu cine ştie ce, a răspuns Barosanu'. Zvonuri de prin iarba înaltă. Animăluţele astea zic orice şi schimbă ce-au zis de cinci ori pe zi. Întreabă-l iar *fu Inlé* – o să-ţi zică altceva.

— Dacă tu ai dreptate, atunci eu mă-nşel şi putem să dăm uitării toate astea, a zis Alună. Dar am de gând să aflu care-i treaba cu adevărat. Cineva trebuie să meargă să vadă. M-aş duce eu, dar nu pot merge repede cu piciorul ăsta.

— Păi, las-o pe diseară, oricum, a zis Barosanu'. Putem să...

— Cineva trebuie să meargă să vadă, a repetat cu tărie Alună. Şi trebuie să fie priceput la patrulări. Negrilă, du-te, te rog, să-l aduci pe Laur.

— Sunt deja aici, a zis Laur, care venise de-a lungul taluzului în vreme ce vorbea Alună. Care-i necazul, Alună-*rah?*

— Umblă zvonul c-ar fi nişte străini pe deal, în partea de răsărit, a zis Alună, şi aş vrea să ştiu mai multe despre asta. N-aţi putea tu şi Negrilă să fugiţi până acolo – să zicem, până pe buza văiugii – şi să vedeţi ce se întâmplă?

— Da, fireşte, Alună-*rah,* a zis Laur. Dacă sunt într-adevăr pe-acolo alţi iepuri, am putea să-i aducem cu noi, nu? Nu ne-ar strica încă vreo câţiva.

— Depinde cine sunt, a zis Alună. Asta vreau să aflu. Du-te imediat, Laur. Cumva, mă îngrijorează să nu ştiu.

De-abia plecaseră Laur şi Negrilă, că Iuţilă s-a ivit din tunel. Avea un aer entuziasmat, triumfător, care le-a atras pe dată atenţia tuturor. S-a ciucit în faţa lui Alună şi s-a uitat în jur în tăcere, ca să fie sigur de efect.

— Aţi isprăvit vizuina? a întrebat Alună.

— Las-o încolo de vizuină, a răspuns Iuţilă. N-am urcat ca să spun asta. Trifoi a făcut pui. Toţi sunt zdraveni, sănătoşi. Trei băieţi şi două fete, zice ea.

— Ai face bine să te urci în fag şi să cânţi asta, a zis Alună. Ai grijă să afle toţi! Dar spune-le să nu se îmbulzească acolo şi s-o supere.

— Nu cred c-ar face-o, a zis Barosanu'. Cine ar vrea să mai fie pui, ori măcar să vrea să vadă unul – orb şi surd şi fără blană?

— Unele iepuroaice poate c-ar vrea să-i vadă, a zis Alună. Sunt entuziasmate, ştii. Nu trebuie s-o tulbure nimeni pe Trifoi, ca nu cumva să se apuce să-i mănânce, ori să facă altă grozăvie de soiul ăsta.

— Se pare că, în sfârşit, o să ducem iar o viaţă normală, nu? a zis Barosanu' pe când mergeau pe taluz, mâncând. Ce mai vară am avut! Ce – ce mai chestie cumplită! Tot visez că-s iar în Efrafa, ştii; dar cred c-o să-mi treacă. Totuşi, am adus ceva din locul ăla, şi anume cât de important e să ţii sălaşul ascuns. Dat fiind că ne înmulţim, Alună, ar trebui să ne îngrijim de asta. Însă o să procedăm mai bine decât în Efrafa. Când ajungem la mărimea potrivită, putem să-i îndemnăm pe iepuri să plece în altă parte.

— Ei bine, nu care cumva să pleci *tu,* a zis Alună, că-l pun pe Kehaar să te înhaţe de ceafă şi să te aducă înapoi. Mă bizui pe tine ca să ne faci o *Owsla* pe cinste.

— Asta-i cu siguranţă ceva ce aştept cu nerăbdare, a zis Barosanu'. Să duc o ceată de tineri la fermă şi să alung pisicile din hambar, aşa, ca să prindă gustul. Ei bine, o să vină şi asta. Hei, iarba asta-i tare ca părul de cal pe sârmă ghimpată, nu? Ce-ar fi să tragem o fugă pe deal în jos până pe câmp – doar tu şi cu mine şi cu Cinci? A fost secerat grâul şi ar trebui să fie pe jos bucăţele gustoase. Probabil c-o să dea foc câmpului, dar încă n-au făcut-o.

— Nu, trebuie să aşteptăm un pic, a zis Alună. Vreau să aud ce spun Laur şi Negrilă când se întorc.

— Asta n-o să ne întârzie prea mult, a răspuns Barosanu'. Iată-i că vin, dacă nu mă înşel. Şi încă drept pe potecă, la vedere! Nu se ostenesc să se ascundă, după cum văd. Cum mai gonesc!

— Ceva nu-i în ordine, a zis Alună, uitându-se la iepurii

care se apropiau.

Laur şi Negrilă au ajuns în umbra pădurii fugind pe rupte, de parcă ar fi fost urmăriţi. Cei care îi priveau se aşteptau să încetinească atunci când au ajuns la taluz, dar au ţinut-o tot aşa şi se părea, de fapt, că o să intre în vizuini. În ultima clipă Laur s-a oprit, s-a uitat în jur şi a izbit cu picioarele în pământ de două ori. Negrilă a dispărut în tunelul cel mai apropiat. La auzul izbiturilor, toţi iepurii care erau la suprafaţă au fugit să se ascundă.

— Hei, stai o clipă, a zis Alună, trecând printre Ulcică şi Gălbenel, care veneau prin iarbă. Laur, ce-i cu alarma asta? Spune-ne ceva, în loc să bubui până dărâmi tot ce-i pe-aici. Ce s-a întâmplat?

— Astupaţi intrările! a gâfâit Laur. Să intre toţi în vizuini! Nu-i nicio clipă de pierdut.

Ochii i se rostogoleau în cap şi li se vedea albul, iar pe bărbie avea dâre de spumă.

— Sunt oameni, sau ce? Nu-i nimic de văzut, auzit ori mirosit. Haide, vino-ţi în fire şi spune-ne ceva, nu mai tot bolborosi acolo.

— Atunci trebuie s-o fac repede, a zis Laur. Văiuga aia e plină de iepuri din Efrafa.

— Din Efrafa? Fugari, adică?

— Nu, a zis Laur, nu fugari. Arşinic e acolo. Am dat drept peste el, şi era cu încă trei-patru pe care i-a recunoscut Negrilă. Cred că Jaleş însuşi e acolo. Au venit să se lupte cu noi – nu cumva să crezi altceva.

— Eşti sigur că-s mai mulţi decât o patrulă?

— Sunt sigur, a răspuns Laur. Le-am simţit mirosul; i-am şi auzit – dedesubtul nostru, în văiugă. Ne-am întrebat ce-ar putea să facă acolo atât de mulţi iepuri, şi tocmai coboram să vedem, când ne-am pomenit faţă-n faţă cu Arşinic. Ne-am uitat la el şi el s-a uitat la noi, apoi am priceput ce vrea să-nsemne asta şi am luat-o la fugă îndărăt. Nu ne-a urmărit – probabil pentru că nu primise ordinul s-o facă. Dar cât le-ar lua ca să ajungă aici?

Negrilă se întorsese de sub pământ, aducându-i cu el pe Argintiul şi Mură.

— Ar trebui să plecăm pe dată, domnule, i-a spus lui Alună. Putem ajunge departe până să vină ei.

Alună s-a uitat în jur.

— Oricine vrea să plece n-are decât, a zis. Eu nu plec. Am făcut sălaşul ăsta noi înşine şi numai Frith ştie prin câte am trecut pentru el. N-am de gând să-l părăsesc acum.

— Nici eu, a zis Barosanu'. Dacă e să mă-ntâlnesc cu Iepurele cel Negru, apoi o să vină cu mine vreo doi din Efrafa.

A fost o clipă de tăcere.

— Laur are dreptate să vrea să astupe intrările, a continuat Alună. E cel mai bun lucru de făcut. Astupăm bine intrările. Atunci o să trebuiască să sape ca să ne scoată. Sălaşul e adânc. E sub un taluz, cu rădăcinile copacilor prin el şi deasupra. Cât de mult pot să stea toţi iepurii ăia pe deal fără să atragă *elil?* O să trebuiască să se lase păgubaşi.

— Nu-i cunoaşteţi pe cei din Efrafa, a zis Negrilă. Mama îmi povestea ce s-a întâmplat în crângul Nutley. Ar fi mai bine să plecăm chiar acum.

— Ei bine, pleacă, a zis Alună. Eu nu te opresc. Şi nu părăsesc sălaşul ăsta. E casa mea.

S-a uitat la Hyzenthlay, cu burta mare, care şedea la intrarea celei mai apropiate vizuini şi îi asculta.

— Cât de departe crezi c-ar ajunge *ea?* Şi Trifoi – o lăsăm aici, nu?

— Nu, trebuie să stăm, a zis Căpşună. Cred că El-ahrairah o să ne salveze de Jaleş ăsta; iar dacă n-o face, eu nu mă întorc la Efrafa, v-o spun.

— Astupaţi intrările, a zis Alună.

În vreme ce soarele scăpăta, iepurii s-au apucat să scurme şi să sape în tuneluri. Pereţii erau tari, din pricina vremii calde. Nu era uşor să începi, iar când pământul a căzut, era afânat, un fel de praf care nu astupa cine ştie cât intrările. Mură a fost cel căruia i-a venit ideea să scurme din Fagure spre exterior, să dărâme bolţile tunelurilor acolo unde pătrundeau în încăperea cea mare şi să astupe intrările dărâmând pereţii de sub pământ. A fost lăsat

deschis un tunel care ducea în pădure, ca să poată să intre şi să iasă. Era cel pe care Kehaar îl folosise ca adăpost, şi culcuşul de la intrare era încă plin de găinaţ. Când a trecut pe-acolo, Alună şi-a dat seama că Jaleş nu ştie că pescăruşul plecase. A scos cât a putut de mult din mizeria de-acolo şi a împrăştiat-o în jur. Apoi, în vreme ce dedesubt continua munca, s-a ghemuit pe taluz şi a privit cerul dinspre răsărit, care se întuneca.

Gândurile îi erau nespus de triste. De fapt, erau disperate. Cu toate că vorbise cu hotărâre în faţa celorlalţi, ştia prea bine cât de puţine şanse au să-şi salveze sălaşul de cei din Efrafa. Iepurii ăia ştiu ce fac. Nu-ncape îndoială că au metodele lor de a pătrunde într-un sălaş închis. Sunt tare puţine şanse să-i împrăştie vreun *elil.* Cei mai mulţi dintre Cei O Mie vânează iepuri ca să mănânce. O hermină ori o vulpe prinde un iepure şi apoi nu mai prinde altul până ce nu iese iar la vânătoare. Dar cei din Efrafa sunt deprinşi să le mai moară câte unul. În afară de cazul în care-i omorât generalul Jaleş însuşi, o să rămână pe loc până îşi duc la bun sfârşit treaba. Nimic nu-i poate opri, în afară de cine ştie ce catastrofă picată din senin.

Dar ce-ar fi să meargă el însuşi să stea de vorbă cu Jaleş? Oare n-ar fi o şansă să-l facă să devină rezonabil? Orice s-o fi întâmplat în crângul Nutley, cei din Efrafa nu puteau să omoare în luptă iepuri ca Barosanu', Laur şi Argintiul fără să piară şi unii dintre ei – probabil mulţi. Jaleş ar trebui să ştie asta. Poate că nu-i prea târziu nici acum să-l convingă să se învoiască la un nou plan – un plan care ar fi la fel de bun şi pentru un sălaş, şi pentru celălalt.

„Şi poate că-i prea târziu”, şi-a zis Alună, mohorât. „Dar e o şansă, şi mă tem că iepurele-şef trebuie să încerce. Şi, de vreme ce nu ne putem încrede în fiara aia sălbatică, cred că iepurele-şef trebuie să meargă singur.”

S-a întors în Fagure şi l-a căutat pe Barosanu'.

— Mă duc să vorbesc cu generalul Jaleş, dac-o să pot da de el, a zis. Eşti iepurele-şef până mă întorc. Vezi să lucreze toţi mai departe.

— Dar, Alună, a zis Barosanu', stai un pic. Nu-i sigur…

— Nu stau mult, a zis Alună. Mă duc doar să-l întreb ce are de gând. Peste o clipă era înapoi pe taluz şi şontâcăia către potecă, oprindu-se din când în când să se aşeze pe labele din spate şi să se uite în jur după vreo patrulă din Efrafa.

43.
Marea patrulă

Ce este lumea, o, oşteni?
Sunt eu.
Eu, al zăpezii potop rece,
Al miazănopţii cer mereu;
Oşteni, pustietatea asta
Prin care calea noastră trece
Sunt eu.

Walter de la Mare, *Napoleon*

Când barca a luat-o în jos pe râu, prin ploaie, o parte din autoritatea generalului Jaleş s-a dus cu ea. Nu putea să se arate mai limpede şi mai adânc în impas nici dacă Alună şi însoţitorii lui şi-ar fi luat zborul peste copaci. Până în clipa aceea se arătase puternic, un adversar cumplit. Pe ofiţerii săi îi demoralizase atacul lui Kehaar. Pe el nu. Dimpotrivă, continuase urmărirea, în ciuda lui Kehaar, şi de fapt făcuse un plan ca să oprească retragerea fugarilor. Era viclean şi ingenios când înfrunta greutăţile, aşa că aproape reuşise să rănească pescăruşul când sărise la el din ascunzătoarea aflată aproape de puntea de scânduri. Apoi, când îşi încolţise victimele într-un loc în care Kehaar nu putea face prea multe ca să le ajute, ele şi-au arătat dintr-odată viclenia, mai mare decât a sa, şi l-au lăsat uluit pe mal. Auzise chiar acel cuvânt – *tharn* – spus de unul dintre ofiţerii lui pe când se înapoiau la Efrafa prin ploaie. Thlayli, Negrilă şi iepuroaicele din Semnul Şoldului Stâng se făcuseră nevăzuţi. A încercat să-i oprească şi era limpede că n-a izbutit.

O bună parte din noaptea aceea, Jaleş a rămas treaz, chibzuind ce e mai bine de făcut. A doua zi a cerut o întrunire a Consiliului. A arătat că n-are rost să conducă o expediţie în josul râului ca să-l caute pe Thlayli decât dacă sunt destul de puternici ca să-l învingă atunci când dau de el. Asta ar fi însemnat să ia mai mulţi ofiţeri şi numeroşi

oşteni de rând din *Owsla.* Ar exista riscul de tulburări acasă câtă vreme sunt plecaţi. Ar mai putea fi o evadare. Şi probabil că nici n-o să dea de Thlayli, căci nu exista vreo urmă şi n-ar şti unde să-l caute. Iar dacă nu dau de el, o să arate şi mai nătăfleţi decât când s-au înapoiat.

— Şi a nătăfleţi arătăm acum, a zis Jaleş. Să nu credeţi cumva că nu. Verbină o să vă spună ce zic Semnele – că o pasăre albă l-a făcut pe Arşinic să se pituleze în şanţ şi că Thlayli a chemat fulgerul din cer şi Frith mai ştie ce.

— Cel mai bine, a zis bătrânul Ghiocel, ar fi să vorbim cât mai puţin despre asta. Să lăsăm lucrurile să se şteargă singure. Ai noştri nu au prea multă ţinere de minte.

— E totuşi un lucru pe care merită să-l facem, a zis Jaleş. Ştim acum că este un loc în care *i-am găsit* pe Thlayli şi banda lui, numai că nimeni nu şi-a dat seama atunci. A fost când Nalbă era pe urmele lor cu patrula, chiar înainte să fie omorât de vulpe. Ceva îmi spune că acolo unde au fost o dată o să mai fie, mai devreme sau mai târziu.

— Dar n-avem cum să stăm acolo, afară, cu destui iepuri ca să ne luptăm cu ei, domnule, a zis Cruciuliţă, şi ar trebui să săpăm şi să trăim acolo o vreme.

— Sunt de acord cu tine, a răspuns Jaleş. O să stea acolo tot timpul o patrulă, până ce schimb ordinul. Să sape vizuini şi să trăiască acolo. O să fie înlocuită o dată la două zile. Dacă vine Thlayli, trebuie să fie observat şi urmărit în taină. Când o să ştim unde a dus iepuroaicele, o să ne putem ocupa de el. Şi ascultaţi ce vă spun, a încheiat, privind în jur cu ochii lui mari şi spălăciţi, care azvârleau fulgere. Dacă *izbutim* să aflăm unde este, o să fiu gata să merg până-n pânzele albe. I-am spus lui Thlayli c-o să-l omor eu însumi. El poate c-o fi uitat, dar eu nu.

Jaleş a condus el însuşi prima patrulă, luându-l pe Cruciuliţă cu el să-i arate locul în care Nalbă luase urma străinilor, care ducea spre miazăzi. Au săpat vizuini prin lăstărişul de la marginea Brâului lui Cezar şi s-au pus pe aşteptat. După două zile, nădejdea le slăbise. Verbină l-a înlocuit pe Jaleş. Peste două zile i-a luat locul Arşinic. Deja erau în *Owsla* căpitani care îşi spuneau pe ascuns unul

altuia că generalului i s-a pus zdravăn pata. Va trebui să se găsească o cale să-l facă să se lase păgubaş înainte ca lucrurile să ajungă prea departe. La întrunirea Consiliului din seara următoare s-a propus ca peste două zile să se întrerupă veghea patrulei. Jaleş, mârâind, le-a zis să aştepte şi o să vadă ei. A început o dispută în care a simţit mai multă împotrivire decât întâlnise vreodată. În toiul ei, cu un efect dramatic care a picat cum nu se poate mai bine din punctul de vedere al generalului, au intrat Arşinic şi patrula lui, vlăguiţi, raportând că s-au întâlnit cu Thlayli şi iepurii lui exact acolo unde spusese Jaleş c-o să se arate. S-au ţinut nevăzuţi pe urmele lor până la sălaş, care, deşi era departe, nu era atât de departe să nu poată fi atacat, mai ales că nu trebuia să piardă timp căutându-l. Nu părea să fie foarte mare şi probabil că putea fi luat prin surprindere.

Vestea a pus capăt oricărei împotriviri şi a readus atât Consiliul, cât şi *Owsla* sub controlul necontestat al lui Jaleş. Câţiva ofiţeri erau de părere să pornească pe dată, dar Jaleş, acum că era sigur pe supuşii săi şi pe duşmani, nu s-a grăbit. După ce a aflat de la Arşinic că dăduse nas în nas cu Thlayli, Negrilă şi ceilalţi, a hotărât să aştepte o vreme, cât aceştia ar mai fi fost cu ochii în patru. Şi apoi avea nevoie de timp atât pentru cercetarea drumului până la Watership Down, cât şi pentru organizarea expediţiei. Se gândea că ar face călătoria într-o zi, dacă s-ar putea. Asta ar fi împiedicat apariţia oricăror zvonuri despre apropierea lor. Ca să fie sigur că pot face asta şi sunt încă în stare să lupte, i-a luat cu el pe Arşinic şi pe alţi doi şi au parcurs distanţa de mai bine de cinci kilometri şi jumătate până la Watership Down. Aici şi-a dat seama pe loc care e cea mai bună cale să se apropie de făget fără să fie văzuţi ori mirosiţi. Vântul bătea mai ales către apus, ca la Efrafa. Aveau să ajungă seara şi apoi să se adune în văiuga de la miazăzi de Cannon Heath Down. De îndată ce se lăsa amurgul, iar Thlayli şi iepurii lui intrau în vizuini, aveau să vină pe creastă şi să atace sălaşul. Cu un pic de noroc, duşmanii n-aveau să fie preveniţi. Urma să-şi petreacă noaptea la adăpost în sălaşul capturat, iar a doua zi el şi cu Verbină se puteau întoarce în

Efrafa. Restul, sub comanda lui Arşinic, puteau să se odihnească o zi şi apoi să se înapoieze cu iepuroaicele şi ceilalţi prizonieri. Toată treaba putea să fie făcută în trei zile.

Cel mai bine era să nu ia prea mulţi iepuri. Oricine n-ar fi destul de puternic ca să străbată distanţa şi apoi să lupte ar fi doar o povară. În cazul de faţă, iuţeala ar pute-a însemna totul. Cu cât călătoreau mai încet, cu atât ar fi fost mai primejdios, iar răzleţiţii ar fi atras *elil* şi i-ar ar descurajat pe ceilalţi. Şi apoi, aşa cum Jaleş ştia foarte bine, conducerea sa avea să fie vitală. Fiecare iepure trebuia să simtă că e aproape de general; iar dacă mai simţea şi că face parte dintr-o ceată aleasă pe sprânceană, cu atât mai bine.

Iepurii care aveau să meargă au fost aleşi cu mare grijă. De fapt, erau douăzeci şi şase ori douăzeci şi şapte, jumătate din *Owsla,* iar restul tineri promiţători recomandaţi de ofiţerii din Semnele lor. Jaleş credea în competiţie şi a răspândit zvonul că vor fi din belşug ocazii de câştigare a unor răsplăţi. Arşinic şi Hasmaţuchi au condus necontenit patrule pentru antrenarea rezistenţei şi s-au organizat încăierări şi lupte dimineţile, la *silflay.* Membrii expediţiei au fost scutiţi de serviciile de străjeri şi li s-a îngăduit să iasă la *silflay* oricând pofteau.

Au purces înainte de ivirea zorilor, într-o dimineaţă senină de august, în grupuri, ţinând calea către miază-noapte de-a lungul taluzurilor şi gardurilor vii. Înainte să ajungă la Brâu, grupul lui Cruciuliţă a fost atacat de două hermine, una bătrână şi una tinerică. Jaleş, auzind ţipătul din spate, a ajuns acolo în câteva clipe şi s-a năpustit drept la hermina mai bătrână, sfâşiind cu dinţii şi dând lovituri zdravene cu labele din spate, care aveau gheare ascuţite ca acele. Hermina, cu labele din faţă sfâşiate până la umeri, a luat-o la goană, cu cea tânără pe urme.

— Ar trebui să te poţi ocupa singur de asemenea lucruri, i-a spus Jaleş lui Cruciuliţă. Herminele nu-s primejdioase. Hai să mergem.

Curând după *ni-Frith,* Jaleş s-a dus înapoi să-i adune pe cei răzleţiţi. A găsit trei, unul dintre ei rănit de un ciob de

sticlă. A oprit sângerarea, i-a dus pe cei trei la grupurile lor şi apoi a ordonat să facă popas ca să se odihnească şi să mănânce, iar el însuşi a stat de strajă. Era foarte cald, şi unii iepuri dădeau semne de vlăguială. Jaleş i-a adunat într-un grup separat, de care s-a ocupat el.

Înainte de căderea întunericului – cam pe când Păpădie începea povestea cu Mârpârjoală Hauhau –, iepurii din Efrafa ocoliseră o cocină cu purcei din partea de răsărit a fermei Cannon Heath şi se furişau în văiuga de la miazăzi de Cannon Heath Down. Mulţi erau obosiţi şi, în ciuda imensului lor respect faţă de Jaleş, exista o anumită senzaţie că erau foarte departe de acasă. Li s-a ordonat să se ascundă, să mănânce şi să aştepte asfinţitul.

Locul era pustiu, în afară de presuri şi de câţiva şoareci care umblau cu paşi mărunţei şi iuţi prin iarbă. Unii iepuri s-au dus să se culce în iarba înaltă. Coasta era deja în umbră când Arşinic s-a întors în goană cu vestea că s-a pomenit faţă-n faţă cu Negrilă şi Laur în susul văiugii.

Jaleş s-a enervat.

— Ce i-o fi apucat să bântuie pe-aici, mă întreb? a zis. N-ai putut să-i omori? Acum n-o să mai fie o surpriză.

— Vă cer iertare, domnule, a zis Arşinic. În clipa aia nu eram foarte atent şi mă tem că au fost un pic prea iuţi pentru mine. Nu i-am urmărit din pricină că nu eram sigur dacă aţi vrea s-o fac.

— Ei, poate că asta n-o să schimbe mare lucru, a zis Jaleş. Nu văd ce-ar putea să facă. Dar bănuiesc c-o să încerce să facă ceva, acum, că ştiu că suntem aici.

În vreme ce se preumbla printre iepuri, inspectându-i şi încurajându-i, Jaleş cântărea în minte situaţia. Un lucru era limpede – nu mai aveau şansa să-i ia pe Thlayli şi pe ceilalţi ca din oală. Dar poate că sunt deja atât de speriaţi, încât n-o să lupte deloc? Iepurii s-ar putea să renunţe la iepuroaice ca să-şi salveze viaţa. Ori poate că fug deja, caz în care trebuie urmăriţi şi prinşi pe dată, căci sunt odihniţi, în vreme ce iepurii săi sunt osteniţi şi n-ar putea să-i urmărească prea departe. Ar trebui să afle repede. S-a întors către un iepure tânăr din Semnul Grumazului, care

mânca în apropiere.

— Te cheamă Scaiete, nu-i aşa? a întrebat.

— Scaiete, domnule, a răspuns iepurele.

— Ei bine, eşti cel de care am nevoie, a zis Jaleş. Du-te după căpitanul Arşinic şi spune-i să vină pe dată la mine acolo, sus, lângă ienupărul ăla – vezi locul de care zic? Şi ar fi bine să vii şi tu. Nu zăbovi; nu-i vreme de pierdut.

De îndată ce Arşinic şi Scaiete au ajuns la el, Jaleş i-a dus sus, pe creastă. Voia să vadă ce se petrece în făget. Dacă duşmanul fugea deja, Scaiete putea fi trimis înapoi cu un mesaj pentru Cruciuliţă şi Verbină, să-i aducă imediat pe toţi. Dacă nu, o să vadă ce pot să facă ameninţările.

Au ajuns pe poteca de deasupra văiugii şi au pornit pe ea cu băgare de seamă, căci aveau în ochi soarele care asfinţea. Adierea dinspre apus aducea un miros nou de iepuri.

— Dacă *au luat-o* la fugă, n-au ajuns departe, a zis Jaleş. Dar nu cred că *au luat-o* la fugă; cred că sunt încă în vizuinile lor.

În clipa aceea un iepure a ieşit din iarbă şi s-a aşezat pe labele dinapoi în mijlocul cărării. A stat câteva clipe, apoi s-a îndreptat spre ei. Şchiopăta şi avea o înfăţişare încordată, plină de hotărâre.

— Eşti generalul Jaleş, nu? a zis iepurele. Am venit să vorbesc cu tine.

— Te-a trimis Thlayli? a întrebat Jaleş.

— Sunt unul dintre prietenii lui Thlayli, a răspuns iepurele. Am venit să te întreb de ce eşti aici şi ce doreşti.

— Ai fost pe malul râului, în ploaie? a zis Jaleş.

— Da, am fost.

— Ceea ce a rămas neisprăvit acolo o să fie isprăvit aici, a zis Jaleş. O să vă nimicim.

— N-o să vă fie uşor, a răspuns celălalt. O să te întorci acasă cu mai puţini iepuri decât ai adus încoace. Am face mai bine amândoi să cădem la învoială.

— Foarte bine, a zis Jaleş. Iată condiţiile. Ne daţi înapoi toate iepuroaicele care au fugit din Efrafa şi îi predaţi pe dezertorii Thlayli şi Negrilă iepurilor mei din *Owsla.*

— Nu, nu putem să ne învoim cu asta. Am venit să propun cu totul altceva, care e mai bun pentru amândouă părţile. Un iepure are două urechi; un iepure are doi ochi, două nări. Aşa ar trebui să fie sălaşurile noastre. Ar trebui să fie împreună – nu să se bată. Ar trebui să facem împreună alte sălaşuri – să începem unul între acest loc şi Efrafa, cu iepuri din amândouă părţile. N-aţi avea nimic de pierdut din asta, ci numai de câştigat. Cu toţii am avea. Mulţi dintre iepurii voştri sunt nefericiţi acum şi de-abia reuşiţi să-i controlaţi, dar cu planul ăsta aţi vedea curând o deosebire. Iepurii au deja destui vrăjmaşi. N-ar trebui să-şi mai facă vrăjmaşi şi printre ei. O împerechere între sălaşuri libere, independente – ce zici?

În clipa aceea, în asfinţitul care se lăsa peste Watership Down, generalului Jaleş i se oferea ocazia să arate dacă e cu adevărat conducătorul vizionar şi genial care credea el că este, ori nu-i altceva decât un tiran cu vitejia şi viclenia unui pirat. În răstimpul unei zvâcniri de inimă, ideea iepurelui şchiop i-a strălucit limpede în faţa ochilor. A prins-o şi a priceput ce înseamnă. În clipa următoare a îndepărtat-o. Soarele s-a scufundat în pătura de nori, şi acum a văzut limpede cărarea de pe creastă care ducea la făget şi vărsarea de sânge pe care o pregătise cu atâta energie şi atenţie.

— N-am timp să stau aici la palavre, a zis Jaleş. Nu eşti în poziţia să te târguieşti cu noi. Nu mai e nimic de zis. Scaiete, du-te înapoi şi spune-i căpitanului Verbină că vreau să vină neîntârziat cu toţii aici, sus.

— Şi iepurele ăsta, domnule? a întrebat Arşinic. Să-l omor?

— Nu, a răspuns Jaleş. De vreme ce l-au trimis să întrebe care sunt condiţiile noastre, ar fi bine să se întoarcă şi să le spună. Du-te şi spune-i lui Thlayli că, dacă atunci când ajung acolo iepuroaicele nu aşteaptă în faţa sălaşului împreună cu el şi cu Negrilă, până mâine la *ni-Frith* o să sfârtec gâtlejul fiecărui iepure mascul de-acolo.

Iepurele şchiop părea că e gata să răspundă, dar Jaleş îi întorsese deja spatele şi îi explica lui Arşinic ce să facă.

Niciunul dintre ei nu s-a ostenit să se uite după iepurele care şchiopăta înapoi pe drumul pe care venise.

44.
O solie de la El-ahrairah

Pasivitatea silnică a apărării lor, aşteptarea care
nu se mai sfârşea au devenit cu neputinţă de îndurat.
Zi şi noapte auzeau izbiturile înfundate ale târnăcoapelor
de deasupra şi visau că se prăbuşeşte grota şi toate
celelalte posibilităţi îngrozitoare. Erau supuşi
„mentalităţii
de castel” în cea mai cumplită formă a ei.

Robin Fedden, *Castelele cruciaţilor*

— S-au oprit din săpat, Alună-rah, a zis Iuţilă. Din câte îmi dau eu seama, nu-i nimeni în gaură.

În întunericul ticsit din Fagure, Alună şi-a croit loc printre trei-patru iepuri care stăteau ghemuiţi între rădăcini şi a ajuns la priciul înalt pe care stătea culcat Iuţilă, ascultând zgomotele de sus. Cei din Efrafa ajunseseră în făget când a început să amurgească şi s-au apucat pe dată să caute de-a lungul taluzurilor şi printre copaci, ca să vadă cât de mare e sălaşul şi unde sunt intrările. Au fost surprinşi să găsească atât de multe intrări pe o întindere atât de mică, deoarece nu mulţi dintre ei cunoşteau alt sălaş decât Efrafa, unde erau foarte puţine ieşiri, care slujeau nevoilor unei mulţimi de iepuri. La început au presupus că trebuie să fie sub pământ foarte mulţi iepuri. Tăcerea şi pustietatea făgetului lipsit de ascunzători i-au făcut bănuitori, iar cei mai mulţi au rămas la marginea lui, temându-se de o ambuscadă. Jaleş a trebuit să-i linişte ască. Duşmanii lor, le-a explicat, sunt nişte tonţi care au făcut mai multe tuneluri decât are nevoie orice sălaş organizat aşa cum se cuvine. Curând o să-şi vadă greşeala, căci toate tunelurile o să fie destupate, până ce nu vor mai fi în stare să le apere. Cât despre găinaţul păsării albe împrăştiat prin pădure, e limpede că-i vechi. Nu-i niciun semn că pasărea ar fi prin apropiere. Cu toate acestea, mulţi dintre oştenii de rând se uitau mereu cu băgare de seamă în jur. La ţipătul brusc al

unui nagâţ de pe deal, vreo doi au luat-o la sănătoasa şi au trebuit să fie aduşi înapoi de către ofiţerii lor. Povestea păsării care a luptat pentru Thlayli în furtună nu pierduse nimic cât a cutreierat vizuinile din Efrafa.

Jaleş i-a spus lui Arşinic să pună străji şi să trimită o patrulă împrejur, în vreme ce Verbină şi Cruciuliţă se ocupau de intrările astupate. Cruciuliţă s-a apucat de lucru de-a lungul taluzului, în vreme ce Verbină s-a dus în pădure, unde intrările se aflau printre rădăcinile copacilor. A ajuns pe dată la tunelul care era deschis. A ciulit urechile, dar nu se auzea nimic. Verbină (care era mai deprins să aibă de-a face cu prizonierii, nu cu inamicii) i-a pus pe doi dintre iepurii săi să intre în tunel. Descoperirea tunelului deschis, din care nu se auzea nimic, l-a făcut să spere că ar putea cuceri sălaşul printr-o năvală neaşteptată chiar în miezul lui. Bieţii iepuri care îi îndeplineau ordinul au fost întâmpinaţi de Argintiul şi Cruşin într-un loc în care tunelul se lărgea. Au fost pocniţi şi muşcaţi şi abia de-au scăpat cu viaţă. Vederea lor nu i-a încurajat deloc pe cei din grupul lui Verbină, care se codeau să sape şi n-au înaintat cine ştie cât în întunericul dinainte de răsăritul lunii.

Cruciuliţă, care simţea că trebuie să dea un exemplu, a săpat el însuşi în pământul afânat căzut într-un tunel din taluz. Pe când îşi croia drum prin pământul moale ca o muscă pe unt vara, încercând să-şi păstreze mintea limpede, s-a pomenit nas în nas cu Negrilă, care i-a înfipt în grumaz dinţii din faţă. Cruciuliţă, care nu putea să se folosească de greutatea sa, a ţipat şi a izbit cât a putut cu labele dinapoi. Negrilă nici vorbă să-i dea drumul, iar Cruciuliţă – un iepure voinic, ca toţi ofiţerii din Efrafa – l-a târât cu el o vreme până să izbutească să se desprindă. Negrilă a scuipat o gură de blană şi a sărit într-o parte, lovind cu ghearele labelor din faţă. Dar Cruciuliţă plecase deja. Era norocos că nu fusese vătămat mai rău.

Jaleş a priceput că avea să fie nespus de greu, dacă nu chiar imposibil, să cucerească sălaşul atacând prin tunelurile apărate. Ar fi putut reuşi dacă destupau mai multe tuneluri şi apoi le atacau în acelaşi timp, dar se

îndoia că iepurii săi ar fi încercat asta, după tot ce văzuseră. Şi-a dat seama că mai înainte nu se gândise destul la ceea ce avea să facă dacă pierdea avantajul surprizei şi trebuia să intre cu forţa; trebuia să se gândească acum. Când luna s-a înălţat pe cer, l-a chemat pe Arşinic şi a discutat cu el problema.

Propunerea lui Arşinic a fost ca pur şi simplu să înfometeze sălaşul. Era cald şi uscat şi le-ar fi fost uşor să stea acolo două-trei zile. Jaleş a respins pe dată ideea, nervos, în adâncul lui nu era foarte sigur că lumina zilei nu le-ar aduce pe cap pasărea albă. Trebuia să ajungă sub pământ înainte de venirea zorilor. Dar, pe lângă neliniştea asta bine ascunsă, simţea că reputaţia sa atârnă de o izbândă în luptă. Îşi adusese *Owsla* să se repeadă la iepurii ăştia, să-i doboare şi să-i înfrângă. Un asediu ar fi fost o mare dezamăgire. Şi apoi, voia să se întoarcă la Efrafa cât mai curând cu putinţă. Precum cele mai multe căpetenii războinice, nu era niciodată prea sigur de ceea ce se petrece pe la spatele său.

— Dacă-mi amintesc eu bine, a zis, după ce am cucerit partea principală a sălaşului din crângul Nutley şi lupta era practic terminată, au fost câţiva iepuri care s-au închis într-o vizuină mai mică, în care era greu să punem laba pe ei. Am zis să se ocupe cineva de ei şi m-am înapoiat la Efrafa cu prizonierii. Cum *ne-am ocupat* de ei şi cine a făcut-o, ştii cumva?

— Căpitanul Nalbă a făcut-o, a zis Arşinic. E mort, fireşte; dar mă aştept s-avem aici pe cineva care a fost cu el. Mă duc să văd.

S-a întors cu un străjer voinic din *Owsla,* cu un aer impasibil, pe nume Pipirig, care la început n-a priceput ce anume vrea să ştie generalul. În cele din urmă, totuşi, a zis că, atunci când fusese cu căpitanul Nalbă, cu mai bine de un an înainte, acesta le-a spus să sape un tunel drept în jos. La un moment dat pământul s-a năruit sub ei şi au căzut în mijlocul unor iepuri cu care s-au luptat şi pe care i-au învins.

— Păi, e cam singurul fel în care *se poate* face, i-a zis

Jaleş lui Arşinic. Şi dacă-i punem pe toţi să sape, în schimburi, ar trebui să ajungem acolo înainte de răsărit. Du-te să-ţi scoţi iar străjile – nu mai mult de două-trei – şi ne apucăm pe dată.

Curând după aceea Alună şi iepurii săi, jos, în Fagure, au auzit primele sunete de scurmat deasupra lor. N-a trecut mult până şi-au dat seama că se săpa în două locuri. Unul era la capătul de miazănoapte al Fagurelui, deasupra locului unde rădăcinile copacului alcătuiau un soi de coridor cu stâlpi. Aici bolta, întărită bine cu rădăcini subţiri, era foarte solidă. Celălalt părea să fie cam deasupra mijlocului deschis al Fagurelui, dar mai degrabă către capătul de miazăzi, unde încăperea se împărţea în intrânduri şi tuneluri care aveau între ele coloane de pământ. Între tunelurile astea erau câteva culcuşuri. Într-unul, căptuşit cu puf pe care îl smulsese de pe pântecul său, se afla Trifoi, alături de mormanul de iarbă şi frunze, acoperit cu pământ, în care dormeau puii abia veniţi pe lume.

— Ei bine, se pare că le dăm de furcă, nu glumă, a zis Alună. Cu atât mai bine. O să-şi tocească ghearele şi cred c-o să fie storşi de puteri înainte să termine. Cum ţi se pare ţie, Mură?

— Mă tem că lucrurile stau rău, Alună-*rah,* a răspuns Mură. E adevărat că au de furcă în capătul celălalt. E mult pământ deasupra, iar rădăcinile o să-i ţină în loc multă vreme. Dar în partea asta le e mai uşor. Probabil c-o să răzbată destul de repede. Apoi bolta o să se surpe; şi nu văd ce-am putea face ca să-i oprim.

Alună îl simţea cum tremură în timp ce vorbeşte. În vreme ce sunetele săpatului continuau, a simţit cum frica se întinde în toată vizuina.

— O să ne ducă înapoi în Efrafa, i-a şoptit Vilthuril lui Thethuthinnang. Poliţia sălaşului...

— Taci, a zis Hyzenthlay. Iepurii de-aici nu vorbesc aşa, de ce am vorbi noi? Mai bine să fiu aici, aşa cum suntem acum, decât să nu fi plecat din Efrafa.

Grăise cu vitejie, dar Alună nu era singurul care ştia ce gândeşte. Barosanu' şi-a amintit de noaptea din Efrafa în

care a liniştit-o povestindu-i de dealurile înalte şi de siguranţa evadării lor. În întuneric, şi-a frecat botul de umărul lui Alună şi l-a împins într-o parte a vizuinii mari.

— Ascultă, Alună, a zis, încă nu suntem terminaţi. Nici pe departe. Când o să se prăbuşească bolta, o s-ajungă în capătul ăsta al Fagurelui. Dar putem să-i trimitem pe ai noştri în culcuşurile din spate şi să astupăm tunelurile care duc la ele.

— Ei bine, dacă facem asta, o să dureze ceva mai mult, a zis Alună. Dar curând o să răzbată în culcuşuri, după ce au ajuns aici.

— O să dea de mine acolo, a zis Barosanu', şi de încă vreo doi. Nu m-ar mira dacă s-ar hotărî să nu se mai întoarcă acasă.

Cu un soi de invidie, Alună şi-a dat seama că, de fapt, Barosanu' abia aşteaptă să înfrunte atacul celor din Efrafa. Ştia că poate să lupte şi avea de gând s-o arate. Nu se gândea la nimic altceva. Faptul că erau într-o situaţie disperată nu avea un loc important în gândurile lui. Nici măcar zgomotul săpatului, deja mai limpede, nu-l făcea să se gândească decât la cea mai bună cale să-şi vândă pielea cât mai scump. Dar ce altceva ar mai fi putut să facă vreunul dintre ei? Cel puţin pregătirile Barosanului i-ar ţine pe ceilalţi ocupaţi şi poate c-ar mai împrăştia frica tăcută care umplea sălaşul.

— Ai mare dreptate, Barosane, a zis. Hai să pregătim o mică întâmpinare. Vrei, te rog, să le spui Argintiului şi celorlalţi ce doreşti şi să vă apucaţi de treabă?

În vreme ce Barosanu' începea să le explice Argintiului şi lui Laur planul său, Alună l-a trimis pe Iuţilă la capătul de miazănoapte al Fagurelui să urmărească săpatul şi să raporteze felul în care înaintează. Din câte îşi dădea seama, n-ar fi contat prea mult dacă bolta se surpa acolo ori la mijloc, dar cel puţin trebuia să încerce să le arate celorlalţi că nu se pierde cu firea.

— Nu putem dărâma pereţii ăştia ca să astupăm tunelul dintre ei, Barosane, a zis Laur. Ştii doar că ei ţin bolta la capătul ăsta.

— Ştiu, a răspuns Barosanu’. O să săpăm în pereţii culcuşurilor din spatele lor. Oricum trebuie să fie mai mari, dacă intrăm cu toţii acolo. Apoi împingem cu picioarele pământul desprins în locurile dintre coloane. Astupăm totul.

De când se înapoiase din Efrafa, Barosanu’ se bucura de mare preţuire. Văzându-l bine dispus, ceilalţi şi-au înăbuşit teama cum au putut mai bine şi au făcut ce le-a spus, lărgind culcuşurile din capătul de miazăzi al Fagurelui şi îngrămădind pământul la intrări, până ce locul în care fuseseră cândva coloane a devenit un zid solid. Pe când munceau acolo, într-o clipă de răgaz, Iuţilă a dat vestea că săpatul deasupra părţii de miazănoapte a încetat. Alună s-a dus la el şi s-a ghemuit alături, ascultând o vreme. Nu se auzea nimic. S-a întors în locul în care Cruşin stătea de strajă la intrarea în singurul tunel neastupat – tunelul lui Kehaar, cum i se zicea.

— Ştii ce s-a întâmplat? i-a zis. Şi-au dat seama că sunt printre rădăcinile fagului, aşa că s-au oprit. Acum o să dea zor mai mare la celălalt capăt.

— Cred că da, Alună-*rah,* a zis Cruşin, iar după o vreme a continuat: Îţi aminteşti de şobolanii din hambar? Am ieşit cu bine din păţania aia, nu? Dar mă tem că n-o să ieşim cu bine din asta. Mare păcat, după tot ce am făcut împreună.

— Ba da, o să ieşim, a zis Alună, cu toată convingerea pe care a izbutit s-o arate.

Dar ştia că dacă mai rămâne acolo, n-o să fie în stare să păstreze aparenţa. Cruşin – un tip cum nu se poate mai cumsecade şi sincer – oare unde o să fie până mâine la *ni-Frith?* Şi el însuşi – unde îi adusese, cu toate planurile sale iscusite? Oare au venit cu toţii peste islaz, printre laţurile sclipitoare, prin furtuna cu trăsnete, prin arcadele de pe râul cel mare, ca să moară în ghearele generalului Jaleş? Ce i-ar mai putea salva acum? Nu era moartea pe care o meritau; nu era sfârşitul firesc al drumului pe care alergaseră cu isteţime. Dar ce anume l-ar putea opri pe Jaleş? Ce i-ar putea salva acum? Nimic, ştia bine – în afară de o lovitură îngrozitoare care să se abată asupra celor din Efrafa aflaţi afară; şi nu era nicio şansă de aşa ceva. A

plecat de lângă Cruşin.

Hârş, hârş; hârş, hârş, se auzea cum sapă deasupra. Traversând încăperea în întuneric, Alună s-a pomenit lângă un iepure care stătea ghemuit în tăcere lângă peretele nou construit. S-a oprit, adulmecând. Era Cinci.

— Nu lucrezi? a zis cu o voce slăbită.

— Nu, a răspuns Cinci. Ascult.

— Săpatul, vrei să zici?

— Nu, nu săpatul. E ceva ce încerc să aud – ceva ce alţii nu pot auzi. Numai că nici eu nu pot. Dar e aproape. Adânc. Plutind ca o frunză, adânc. Plec, Alună – plec. (Vocea i-a devenit greoaie şi somnoroasă.) Cad. Dar e frig. Frig.

Aerul din vizuină era înăbuşitor. Alună s-a aplecat către Cinci, împungând cu nasul trupul fleşcăit.

— Frig, a murmurat Cinci. Hârrrcum – hârrrcum. Hârrrcum – hârrrcum de-i aşa de frig?

A urmat un moment lung de tăcere.

— Cinci? a zis Alună. Cinci? Mă auzi?

Dintr-odată s-a auzit dinspre Cinci un sunet cumplit; un sunet la care toţi iepurii din vizuină au tresărit, înnebuniţi de spaimă; un sunet pe care nu l-a mai scos vreodată un iepure, pe care niciun iepure n-avea puterea să-l scoată. Era adânc şi cu totul nefiresc. Iepurii care lucrau în partea cealaltă a zidului s-au lipit de podea, îngroziţi. O iepuroaică a început să ţipe.

— Spurrrcăciuni mici, a lătrat Cinci. Hârrrcum – hârrrcum cutezaţi? Ieşiţi afarrră – afarrră! Afarrră – afarrră!

Barosanu’ a dat buzna prin pământul îngrămădit, tresărind şi respirând cu greu.

— În numele lui Frith, fă-l să tacă! a gâfâit. O să-şi iasă cu toţii din minţi!

Tremurând, Alună a zgrepţănat coastele lui Cinci.

— Trezeşte-te! Cinci, trezeşte-te!

Dar Cinci zăcea într-o toropeală adâncă.

În mintea lui Alună crengi înverzite se zbăteau în vânt. Se legănau în sus şi-n jos, şfichiuiau şi se încovoiau. Era ceva – ceva ce se desluşea printre ele. Ce anume? Simţea apă; şi spaimă. Şi apoi, pentru o clipă, a văzut limpede câţiva

iepuri strânşi unul într-altul pe malul unui pârâu, în zori, ascultând lătratul din pădurea de mai sus şi boscorodeala unei gaiţe.

— În locul vostru n-aş mai aştepta până la *ni-Frith.* Aş pleca numaidecât. De fapt, cred că e musai s-o ştergem din loc. Prin pădure umblă liber un câine mare. Prin pădure umblă liber un câine mare.

Vântul bătea, copacii îşi fluturau mărunt puzderia de frunze. Pârâul a dispărut. Era în Fagure, în faţa Barosanului, în întuneric, de cealaltă parte a trupului neclintit al lui Cinci.

— Barosane, fii bun şi fă imediat ce-ţi spun, a zis Alună. Nu mai e timp. Du-te iute să-i cauţi pe Păpădie şi Mură şi adu-i la intrarea în tunelul lui Kehaar.

La intrarea în tunel, Cruşin era încă la post. Nu se clintise la strigătul lui Cinci, dar respira iute şi inima-i bătea foarte repede. El şi ceilalţi trei iepuri s-au adunat în jurul lui Alună fără să zică nimic.

— Am un plan, a zis Alună. Dacă merge, am terminat de-a binelea cu Jaleş. Dar n-am vreme să explic. Acum contează fiecare clipă. Păpădie şi Mură, veniţi cu mine. Mergeţi în sus prin tunelul ăsta şi printre copaci, pe deal. Apoi către miazănoapte, peste margine şi în jos, pe câmp. Nu vă opriţi, orice-ar fi. Aşteptaţi-mă la copacul de fier de jos.

— Dar, Alună… a zis Mură.

— De cum am plecat noi, a zis Alună, întorcându-se către Barosanu’, astupi tunelul ăsta şi-i duci pe toţi după zidul pe care l-ai ridicat. Dacă dau năvală înăuntru, ţine-i în loc cât mai mult. Nu te da bătut cu niciun preţ. El-ahrairah mi-a arătat ce să fac.

— Dar unde te duci, Alună? a întrebat Barosanu’.

— La fermă, a zis Alună, să mai rod o funie. Acuma, voi doi urmaţi-mă în tunel; şi nu uitaţi, nu vă opriţi pentru nimic în lume până ce ajungeţi la poalele dealului. Dacă sunt iepuri afară, nu vă luptaţi – fugiţi.

Fără să mai zică nimic, a ţâşnit prin tunel afară, în pădure, cu Mură şi Păpădie pe urmele sale.

45.
Iarăşi ferma Nuthanger

Strigând […]
„Fără-ndurare”, până când copoii
Războiului scăpaţi din lanţ […]

Shakespeare, *Iulius Cezar*[39]

În clipa aceea generalul Jaleş, aflat afară, pe iarba de la poalele taluzului, stătea în faţa lui Scaiete şi a lui Pipirig, în lumina vărgată, galbenă, a lunii din primele ore ale nopţii.

— N-aţi fost puşi la gura acelui tunel ca să ascultaţi, a zis. Aţi fost puşi ca să opriţi pe oricine ar vrea să fugă. Nu trebuia să plecaţi. Mergeţi imediat înapoi.

— Vă dau cuvântul meu, domnule, a zis Scaiete cu voce certăreaţă, că-i un animal acolo jos, şi nu-i iepure. L-am auzit amândoi.

— L-aţi şi mirosit? a întrebat Jaleş.

— Nu, domnule. Nici nu erau urme ori căcăreze. Dar am auzit amândoi un animal, şi nu era iepure.

Câţiva dintre cei care săpau îşi părăsiseră lucrul şi se strânseseră în apropiere, ascultând. Au început mormăieli.

— Aveau o *homba* care l-a omorât pe căpitanul Nalbă. Fratele meu a fost acolo. A văzut.

— Aveau o pasăre mare care s-a preschimbat într-un fulger.

— A fost alt animal care i-a dus în jos pe râu.

— De ce nu putem pleca acasă?

— Terminaţi! a zis Jaleş şi s-a dus către grup. Cine a zis asta? Tu, aşa-i? Foarte bine, du-te acasă. Du-te, ce mai stai. Aştept. Uite drumul – pe acolo.

Iepurele nu s-a clintit. Jaleş şi-a rotit încet privirea.

— Bine, a zis. Oricine mai vrea să plece acasă poate s-o facă. E un drum destul de lung şi n-o să fie niciun ofiţer cu

[39] William Shakespeare, *Opere,* vol. II, trad. Tudor Vianu, ESPLA, Bucureşti, 1955 (n. tr.).

voi, pentru că o să fie ocupaţi cu săpatul, ca şi mine. Căpitane Verbină, căpitane Cruciuliţă, veniţi cu mine. Tu, Scaiete, du-te şi adu-l pe căpitanul Arşinic. Iar tu, Pipirig, treci înapoi la intrarea tunelului, pe care nu trebuia s-o părăseşti.

Cât ai clipi s-a reluat săpatul. Gaura era de-acum adâncă – mai adâncă decât se aşteptase Jaleş, şi tot nu era niciun semn de prăbuşire. Dar toţi trei iepurii simţeau că nu departe sub ei e un loc gol.

— Săpaţi mai departe, a zis Jaleş. De-acum nu mai e mult.

Când s-a întors, Arşinic a raportat că a văzut trei iepuri fugind peste deal către miazănoapte. Unul părea să fie iepurele şchiop. Se pregătea să se ia după ei, dar l-a întors din drum ordinul adus de Scaiete.

— N-are importanţă, a zis Jaleş. Lasă-i să se ducă. O să fie cu trei mai puţini când ajungem înăuntru. Ce, iar ai venit? s-a răţoit când Pipirig a apărut lângă el. Ce mai e de data asta?

— Tunelul deschis, domnule, a zis Pipirig. A fost astupat pe dinăuntru.

— Atunci te poţi apuca să faci ceva de folos, a zis Jaleş. Scoate rădăcina aia. Nu, aia, prostule.

Săpatul a continuat, în vreme ce primele dâre de lumină se arătau în partea dinspre răsărit.

Câmpul cel mare de la poalele coastei abrupte fusese secerat, dar paiele nu fuseseră arse încă şi zăceau în şiruri lungi, aurii, pe miriştea de culoare mai închisă, în contrast cu tulpinile ţepoase şi buruienile din lan – troscot şi scânteiuţe, avrămeasă şi coada-mielului, trei-fraţi-pătaţi şi iarbă-iute – fără culoare şi neclintite sub lumina ştearsă a lunii. Între şirurile de paie, miriştea era la fel de golaşă ca dealul.

— Acum, a zis Alună când au ieşit din brâul de păducel şi sânger din jurul stâlpului, sunteţi siguri amândoi că pricepeţi ce o să facem?

— Ceri cam mult de la noi, Alună-*rah,* nu-i aşa? a răspuns

Păpădie. Dar trebuie să încercăm, asta-i sigur. Nimic altceva n-ar mai putea acum să salveze sălaşul.

— Atunci haideţi, a zis Alună. Măcar e uşor de mers – ajungem de două ori mai repede acum, c-au secerat câmpul. Nu vă bateţi capul cu ascunzişurile – fugiţi la vedere. Staţi totuşi pe lângă mine. O să fug cât de tare pot.

Au traversat câmpul destul de uşor, cu Păpădie alergând în frunte. Singura alarmă a fost când au stârnit patru potârnichi, care s-au dus, zvârr, peste gardul viu, şi-au întins larg aripile şi au poposit pe câmpul de-acolo. Curând au ajuns la drum şi Alună s-a oprit la gardul de mărăcini din vârful taluzului dinspre ei.

— Acuma, Mură, a zis, pe tine te lăsăm aici. Stai ascuns şi nu face nicio mişcare. Când vine vremea, să nu ţâşneşti prea repede. Ai cel mai mare avans dintre noi toţi. Foloseşte-l – şi păstrează-l. Când ajungi acasă, intră în tunelul lui Kehaar şi stai acolo până ce se liniştesc lucrurile. Ai priceput bine ce ai de făcut?

— Da, Alună-*rah,* a zis Mură. Dar, din câte văd, s-ar putea să trebuiască să fug fără oprire până la copacul de fier. Nu-i niciun adăpost.

— Ştiu, a zis Alună. N-avem ce face. Dacă n-ai încotro, va trebui s-o iei către gardul viu şi să tot ieşi din el şi să intri la loc. Fă ce crezi tu. N-avem timp acum să stăm şi să punem totul la punct. Doar asigură-te că ajungi înapoi la sălaş. Totul depinde de tine.

Mură şi-a croit drum prin muşchiul şi iedera din jurul păducelului. Ceilalţi doi au trecut drumul şi au pornit în sus pe coastă, către şoproanele de la marginea aleii.

— Au pe-aici rădăcini tare bune, a zis Alună, pe când treceau pe lângă ele, ajungând la gardul viu. Ce păcat că n-avem timp acum. Când se termină toate astea, o să dăm noi o raită pe-aici, pe furiş.

— Nădăjduiesc s-o facem, Alună-*rah,* a zis Păpădie. O iei în sus drept pe alee? Cum rămâne cu pisicile?

— E cea mai scurtă cale, a zis Alună. Nimic altceva nu mai contează acum.

Deja se luminase de-a binelea şi câteva ciocârlii urcaseră

pe cer. Pe când se apropiau de cercul cel mare de ulmi, au auzit iarăşi deasupra oftatul şi foşnetul iute, iar o frunză galbenă a coborât rotindu-se pe marginea şanţului. Au ajuns în vârful coastei şi au văzut în faţa lor hambarele şi curtea fermei. De peste tot începea să se audă ciripit şi ciorile strigau din vârful ulmilor, dar nimic – nici măcar o vrăbiuţă – nu se mişca pe pământ. Chiar în faţă, de cealaltă parte a curţii, aproape de casă, era cuşca. Dulăul nu se vedea, dar funia, legată de belciugul de pe acoperişul drept, atârna peste margine şi dispărea dincolo de pragul acoperit cu paie.

— Am ajuns la timp, a zis Alună. Jigania doarme încă. Acuma, Păpădie, nu cumva să faci vreo greşeală. Stai în iarbă acolo, în faţa cuştii. Când o să rod de tot funia, o s-o vezi cum cade. Dacă nu-i bolnav ori surd, atunci câinele o să se trezească; probabil înainte, mă tem, dar aşa văd eu lucrurile. Trebuie să-l atragi şi să-l faci să te urmărească până la drum. Eşti foarte iute. Ai grijă să nu-ţi piardă urma. Foloseşte gardurile vii, dacă vrei; dar nu uita că târăşte după el funia. Du-l până la Mură. Asta-i tot ce contează.

— Dacă ne mai vedem vreodată, Alună-*rah,* a zis Păpădie în vreme ce se ascundea în bordura de iarbă, o s-avem miezul celei mai tari poveşti care s-a spus vreodată.

— Iar tu eşti cel care o s-o spună, a zis Alună.

A înaintat într-un semicerc către răsărit şi a ajuns la peretele casei. Apoi a început să ţupăie cu grijă de-a lungul peretelui, intrând şi ieşind din stratul îngust de flori. În cap i se învârtejeau aprig mirosurile – brumărele în floare, cenuşă, bălegar de vite, câine, pisică, găini, apă stătătoare. A ajuns în spatele cuştii care duhnea a creozot şi a paie putrezite. O jumătate de balot de paie era rezemat de ea – era, fără îndoială, pentru primenirea aşternutului din cuşcă, dar, cu vremea uscată, nu fusese pus la loc în hambar. Asta măcar era o fărâmă de noroc, pentru că se aşteptase să ajungă greu pe acoperiş. S-a căţărat pe paie. Pe o parte a acoperişului gudronat atârna o bucată ruptă dintr-o pătură veche, plină de rouă. Alună s-a ridicat în două labe, amuşinând, apoi a pus pe ea labele din faţă. N-a alunecat.

S-a tras în sus.

Cât zgomot să fi făcut? Cât de tare se simţea mirosul lui peste cel de smoală şi paie şi fermă? A încremenit, încordat pentru săritură, aşteptându-se să audă mişcare dedesubt. Nu s-a auzit nimic. În duhoarea îngrozitoare de câine, care îl ţinea în ghearele fricii şi striga „Fugi! Fugi!” de-a lungul fiecărui nerv, s-a strecurat către locul în care belciugul era înşurubat în acoperiş. Ghearele i-au scos un zgrepţănat uşor şi iar s-a oprit. Tot nicio mişcare. S-a ghemuit şi a început să roadă şi să muşte funia.

Era mai uşor decât crezuse. Era mult mai uşor decât fusese cu funia de pe barcă, deşi era cam la fel de groasă. Funia bărcii era udată de ploaie, flexibilă, alunecoasă şi cu fibre tari. Aceasta, deşi era plină de rouă pe afară, înăuntru era uscată şi cu fibre subţiri. După foarte puţin timp s-a arătat miezul curat. Dinţii lui din faţă, ca nişte dălţi, muşcau de zor şi simţea cum se rup fibrele uscate. Funia era deja pe jumătate roasă.

În clipa aceea a simţit trupul voinic al dulăului mişcându-se sub el. S-a întins, s-a scuturat şi a căscat. Funia s-a mişcat un pic şi aşternutul de paie a foşnit. Duhoarea lui puternică a urcat, ca un nor.

„Nu mai contează dacă m-aude acum”, şi-a zis Alună. „Dacă izbutesc iute să rod de tot funia asta, nu mai contează. Câinele o să se ia după Păpădie, dacă rod destul de iute ca sfoara să se rupă când începe să tragă de ea.”

A muşcat iar sfoara şi s-a ridicat să-şi tragă un pic sufletul, privind peste cărare spre locul unde aştepta Păpădie. Apoi a încremenit, cu ochii holbaţi. Puţin mai în spatele lui Păpădie, în iarbă, era ghemuită pisica tigrată cu piept alb, cu ochii larg deschişi şi biciuind din coadă. Îi văzuse şi pe el, şi pe Păpădie. Pe când privea, pisica s-a mai apropiat un pic. Păpădie stătea nemişcat, privind ţintă înspre cuşcă, aşa cum i se spusese. Pisica s-a încordat să sară.

Înainte să-şi dea seama ce face, Alună a izbit cu picioarele în acoperiş. A izbit de două ori, apoi s-a întors să sară jos şi să fugă. Păpădie, reacţionând pe loc, a ţâşnit din

iarbă pe pietriş, la vedere. În aceeaşi clipă, pisica a sărit şi a aterizat exact pe locul în care fusese el. Dulăul a scos două lătrături scurte şi ascuţite şi s-a năpustit afară din cuşcă. L-a văzut imediat pe Păpădie şi a fugit până la capătul funiei. Funia s-a întins, a rezistat o clipă, apoi a plesnit în locul în care o subţiase Alună. Cuşca s-a smucit în faţă, s-a înclinat, s-a îndreptat şi a izbit pământul, zgâlţâindu-se. Alună, deja dezechilibrat, s-a prins cu ghearele de pătură, labele i-au alunecat şi s-a rostogolit peste margine. A căzut greoi pe piciorul vătămat şi a rămas acolo, zvâcnind din picioare. Câinele plecase.

Alună s-a oprit din zvâcnit şi a rămas nemişcat. Simţea un junghi în şold, dar ştia că se poate mişca. Şi-a amintit de podeaua înălţată a hambarului din partea cealaltă a curţii. Nu era departe, putea să şchiopăteze până acolo, să intre sub podea şi apoi să ajungă în şanţ. S-a ridicat sprijinindu-se pe labele dinainte.

În clipa aceea a fost doborât pe-o coastă şi s-a simţit ţintuit la pământ. În blana de pe spinare simţea o înţepătură uşoară, dar ascuţită. A izbit cu labele din spate, dar n-a lovit nimic. A întors capul. Pisica era deasupra lui, ghemuită pe jumătate peste el. Mustăţile îi gâdilau urechea.

Ochii mari, verzi, cu pupilele strânse în lumina soarelui în două crăpături verticale, negre, se uitau ţintă în ochii lui.

— Eşti în stare să fugi? a şuierat pisica. N-aş prea zice.

46.
Barosanu’ nu se dă bătut

Iată o bubuială zdravănă, domnilor.
Să vedem cine o să bubuie mai multă vreme.

Ducele de Wellington (la Waterloo)

Cruciuliţă s-a căţărat pe panta abruptă a puţului şi s-a oprit lângă Jaleş în scobitura de sus.

— N-a mai rămas nimic de săpat, domnule, a zis. Fundul o să se prăbuşească dacă intră cineva acum.

— Poţi să-ţi dai seama ce e dedesubt? a întrebat Jaleş. O să intrăm într-un tunel ori o vizuină?

— Sunt sigur că-i o vizuină, domnule, a răspuns Cruciuliţă. De fapt, mi se pare că dedesubt e un loc gol neobişnuit de mare.

— Câţi iepuri crezi că sunt acolo?

— N-am auzit niciunul. Dar poate că stau liniştiţi şi aşteaptă să ne atace când intrăm.

— N-au atacat prea mult până acum, a zis Jaleş. O ceată de neputincioşi – stau bosumflaţi sub pământ, iar unii dintre ei dau bir cu fugiţii noaptea. Nu cred c-o să ne dea mult de furcă.

— Dacă nu cumva, domnule… a zis Cruciuliţă.

Jaleş s-a uitat la el, aşteptând.

— Dacă nu cumva… ne atacă animalul, domnule, a zis Cruciuliţă. Orice o îi el. Nu-i Pipirig ăla care să-şi închipuie tot soiul de lucruri. E cât se poate de zdravăn. Încerc doar să gândesc cu un pas mai departe, a adăugat, în vreme ce Jaleş tot nu spunea nimic.

— Ei bine, a zis Jaleş în cele din urmă, dacă *este* un animal, o să descopere că şi *eu* sunt un animal.

A ieşit pe taluz, unde aşteptau Arşinic şi Verbină împreună cu alţi câţiva.

— Am făcut toată munca grea de-acum, a zis. O să ne putem lua acasă iepuroaicele de îndată ce isprăvim treaba jos. Iată cum facem. Eu o să sparg fundul puţului şi intru

drept în vizuina de dedesubt. Nu vreau să mă urmeze decât trei, altfel o să fie zăpăceală şi o să ajungem să ne încăierăm între noi. Verbină, vii după mine şi mai aduci doi. Dacă e vreo problemă, ne ocupăm noi. Cruciuliţă, vine rândul tău. Dar tu stai în puţ, ai înţeles? Nu sări până nu-ţi zic eu. Atunci când o să ştim unde suntem şi ce facem, poţi să mai aduci câţiva înăuntru.

Nu exista în *Owsla* vreun iepure care să n-aibă încredere în Jaleş. Când l-au auzit că se pregăteşte să intre primul în adâncurile vizuinii duşmanilor, atât de netulburat de parcă s-ar fi dus să caute păpădii, ofiţerii s-au simţit îmbărbătaţi. Îşi ziceau că se prea poate ca locul să fie predat fără nicio luptă. Când a condus asaltul final din crângul Nutley, generalul a omorât sub pământ trei iepuri, şi niciun altul n-a mai cutezat să i se împotrivească, chiar dacă în ziua dinainte fuseseră câteva încleştări aprige în tunelurile din afară.

— Prea bine, a zis Jaleş. Acum, nu vreau să se răzleţească nimeni. Arşinic, îngrijeşte-te de asta. De îndată ce deschidem pe dinăuntru unul dintre tunelurile astupate, poţi să umpli locul. Ţine-i laolaltă aici până-ţi dau eu de ştire şi apoi trimite-i înăuntru iute.

— Noroc, domnule, a zis Arşinic.

Jaleş a sărit în scobitură, şi-a lăsat urechile pe spate şi a pornit în jos prin puţ. Hotărâse deja că o să coboare fără să mai stea să asculte. N-avea rost, de vreme ce voia să intre pe dată, indiferent dacă era sau nu ceva de auzit. Era mai important să nu pară că şovăie, ori să-l facă pe Verbină să şovăie; şi ca duşmanul, dacă era acolo, să aibă cât mai puţin timp să-l audă pe el venind. Dedesubt avea să fie ori un tunel, ori o vizuină. Fie va trebui să lupte pe dată, fie va avea mai întâi ocazia să se uite în jur şi să-şi dea seama unde se află. Nu conta. Ceea ce conta era să găsească iepuri şi să-i omoare.

A ajuns la fundul puţului. Aşa cum spusese Cruciuliţă, era clar că e subţire – ca gheaţa de pe o băltoacă – calcar, pietricele şi pământ afânat. Jaleş a scurmat prin el cu ghearele din faţă. Pământul umed a rezistat un pic şi apoi

s-a prăbuşit. Jaleş l-a urmat.

A căzut cam pe lungimea trupului său – destul de mult ca să ştie că e într-o vizuină. Când a aterizat, a izbit în podea cu labele din spate şi a ţâşnit într-o parte, să nu stea în calea lui Verbină, care venea după el, dar şi ca să ajungă la perete şi să se întoarcă înainte să fie atacat din spate. S-a pomenit pe o grămadă de pământ moale – evident, capătul unui tunel blocat care ieşea din vizuină – şi s-a întors. Peste o clipă Verbină era lângă el. Al treilea iepure, oricine o fi fost, părea că are probleme. Îl auzeau amândoi scurmând prin pământul căzut.

— Vino aici, a spus Jaleş aspru.

Iepurele, un veteran masiv, puternic, pe nume Tunet, s-a dus la ei, împleticindu-se.

— Ce-ai păţit? a întrebat Jaleş.

— Nimic, domnule, a răspuns Tunet, doar că-i un iepure mort pe podea şi m-a surprins pentru o clipă.

— Un iepure mort? a zis Jaleş. Eşti sigur că-i mort? Unde-i?

— Aici, domnule, lângă puţ.

Jaleş a traversat iute vizuina. De partea cealaltă a grămezii de pământ căzut din puţ zăcea trupul nemişcat al unui iepure. L-a adulmecat şi apoi l-a împuns cu nasul.

— Nu-i mort de mult, a zis. E aproape rece, dar nu ţeapăn. Tu ce înţelegi din asta, Verbină? Iepurii nu mor sub pământ.

— E un iepure pipernicit, domnule, a răspuns Verbină. Poate că nu i-a plăcut ideea să lupte cu noi, şi ceilalţi l-au omorât când le-a zis.

— Nu, nu poate fi asta. N-are nicio zgârietură. Ei, lăsaţi-l. Trebuie să mergem mai departe, iar un iepure de mărimea asta nu schimbă nimic, fie el mort sau viu.

A pornit pe lângă perete, adulmecând din mers. A trecut de două tuneluri astupate, a ajuns la o deschizătură între nişte rădăcini de copac groase şi s-a oprit. Locul era evident mare – mai mare ca vizuina Consiliului din Efrafa. De vreme ce nu erau atacaţi, putea să folosească spaţiul în favoarea sa, aducând pe dată mai mulţi iepuri. S-a înapoiat iute la

puţ. Ridicat pe labele din spate de-abia ajungea să-şi sprijine labele dinainte de buza zdrenţuită a găurii.

— Cruciuliţă? a zis.

— Da, domnule, a răspuns Cruciuliţă de deasupra.

— Vino încoace, a zis Jaleş, şi mai ia patru cu tine. Sari în partea asta – s-a mişcat un pic –, e pe podea un iepure mort, unul de-al lor.

Încă se mai aştepta să fie atacat în orice clipă, dar locul a rămas tăcut. A ascultat în continuare, adulmecând aerul închis, în vreme ce cinci iepuri au căzut pe rând în vizuină. Apoi l-a dus pe Cruciuliţă la cele două tuneluri astupate din peretele dinspre răsărit.

— Deschideţi astea cât de repede puteţi, a zis, şi trimiteţi doi iepuri să vadă ce e în spatele rădăcinilor de copac de dincolo. Dacă sunt atacaţi, să mergeţi pe dată în sprijinul lor.

— Ştiţi, domnule, e ceva ciudat cu peretele din capătul celălalt, a zis Verbină, în vreme ce Cruciuliţă îşi trimitea iepurii la muncă. Cea mai mare parte e pământ care n-a mai fost săpat. Dar în vreo două locuri pământul e mult mai moale. Aş zice că nişte tuneluri care duc prin perete au fost astupate de foarte puţin timp – probabil de aseară încoace.

Jaleş şi Verbină au mers cu grijă de-a lungul peretelui de miazăzi al Fagurelui, scurmând şi ascultând.

— Cred că ai dreptate, a zis Jaleş. Ai auzit vreo mişcare din partea cealaltă?

— Da, domnule, chiar pe-aici, a zis Verbină.

— O să dăm jos grămada asta de pământ moale, a zis Jaleş. Pune la treabă doi iepuri. Dacă am dreptate şi Thlayli e de partea cealaltă, o să dea de belea curând. Asta vrem – să-l silim să-i atace.

În vreme ce Tunet şi Scaiete se apucau să sape, Jaleş s-a ghemuit tăcut în spatele lor, aşteptând.

Chiar şi înainte să audă că se prăbuşeşte bolta Fagurelui, Barosanu' ştia că nu mai poate fi mult până ce iepurii din Efrafa găsesc locurile moi din peretele de la miazăzi şi încearcă să răzbată printr-unul dintre ele. N-avea să dureze

mult. Atunci va trebui să lupte – probabil cu Jaleş însuşi; iar dacă Jaleş se încleştează cu el şi îşi foloseşte greutatea, nu-i rămân prea multe şanse. Trebuia, cumva, să izbutească să-l rănească de la bun început, înainte să se aştepte. Dar cum?

I-a spus lui Laur.

— Necazul cu vizuina asta e că n-a fost făcută ca să fie apărată, a zis Laur. Pentru asta era Tunelul Neumblat de acasă, aşa mi-a zis o dată Threarahul. Era făcut ca, dacă-i nevoie, să putem trece pe dedesubtul duşmanului şi să ieşim acolo unde nu se aşteaptă.

— Asta e! a strigat Barosanu'. Asta trebuie făcut! Uite, o să-mi sap o adâncitură în podeaua tunelului, chiar în spatele deschizăturii astupate. Apoi mă acoperiţi cu pământ. N-o să mă observe – sunt deja prea multe săpături şi locu-i vraişte. Ştiu că-i un risc, dar ar fi mai bine decât să încerc pur şi simplu să-i ţin piept unui iepure ca Jaleş.

— Dar ce faci dacă încearcă să răzbată prin perete în altă parte? a zis Laur.

— Trebuie să încercaţi să-i faceţi să sape aici, a răspuns Barosanu'. Când îi auziţi pe partea cealaltă, faceţi un zgomot – zgrepţănaţi sau mai ştiu eu ce – chiar deasupra locului unde-s eu. Orice care să le atragă atenţia. Haideţi, ajutaţi-mă să sap. Iar tu, Argintiule, adu-i acum pe toţi din Fagure şi astupaţi cu totul peretele ăsta.

— Barosane, a zis Ulcică, nu-l pot trezi pe Cinci. Încă mai zace acolo, în mijlocul podelei. Ce-i de făcut?

— Mă tem că nu putem face nimic acum, a răspuns Barosanu'. E mare păcat, dar trebuie să-l lăsăm acolo.

— Vai, Barosane, a strigat Ulcică, lasă-mă să stau cu el! N-o să-mi simţi lipsa şi pot să încerc mai departe…

— Hlao-roo, a zis Laur cu cea mai mare blândeţe, dacă nu-l pierdem decât pe Cinci înainte să se termine treaba asta, apoi înseamnă că Stăpânul Frith însuşi a luptat pentru noi. Nu, îmi pare rău, prietene, nu mai spune nimic. Avem nevoie de tine, avem nevoie de toată lumea. Argintiule, ai grijă să meargă în spate, cu ceilalţi.

Când Jaleş a căzut prin bolta Fagurelui, Barosanu' stătea

deja ascuns sub un strat subţire de pământ dincolo de peretele de la miazăzi, nu departe de culcuşul lui Trifoi.

Tunet şi-a înfipt dinţii într-o rădăcină ruptă şi a tras-o afară. Pe dată s-a prăbuşit nişte pământ şi a rămas o gaură acolo unde săpase. Pământul nu mai ajungea până la boltă. Nu mai era decât o grămadă lată de pământ moale care umplea pe jumătate tunelul. Jaleş, care aştepta încă în tăcere, mirosea şi auzea mulţi iepuri în partea cealaltă. Nădăjduia că acum o să iasă la vedere în vizuină şi o să încerce să-l atace. Dar n-au făcut nicio mişcare.

Când era vorba de luptă, Jaleş nu stătea să-şi facă socoteli amănunţite. Oamenii şi animalele mai mari, cum sunt lupii, au de obicei idee de numărul lor şi de cel al duşmanilor, şi asta le afectează dorinţa de luptă şi felul în care procedează. Jaleş n-avusese niciodată nevoie să gândească aşa. Din toată experienţa sa de luptă învăţase că aproape întotdeauna sunt cei care vor să lupte şi cei care nu vor, dar simt că n-au încotro. Nu o dată a luptat singur şi şi-a impus voinţa unei mulţimi de iepuri. Ţinea în stăpânire un sălaş mare, cu ajutorul câtorva ofiţeri devotaţi. Nu i-a trecut prin minte acum – iar dacă i-ar fi trecut, n-ar fi crezut că are vreo importanţă – că cei mai mulţi dintre iepurii săi erau încă afară; că aceia care erau cu el erau mai puţini decât cei aflaţi de cealaltă parte a peretelui şi că până ce Cruciuliţă nu deschidea tunelurile, aceştia nu puteau să iasă, chiar dacă ar fi vrut. Acest lucru nu contează printre iepurii luptători. Ferocitatea şi agresivitatea înseamnă totul. Ceea ce ştia Jaleş era că iepurii de dincolo de perete se tem de el şi că în această privinţă el are avantajul.

— Cruciuliţă, a zis, de îndată ce termini de destupat tunelurile astea, spune-i lui Arşinic să-i trimită pe toţi jos. Voi, ceilalţi, veniţi după mine. O să terminăm treaba asta până ce ajung ceilalţi aici.

Jaleş n-a mai aşteptat decât să-i aducă Cruciuliţă înapoi pe cei doi iepuri care fuseseră trimişi să caute printre rădăcinile din partea de miazănoapte a vizuinii. Apoi, cu

Verbină după el, s-a căţărat pe grămada de pământ prăbuşit şi şi-a croit drum prin tunelul îngust. În întuneric auzea şi mirosea foşnetul şi îngrămădeala – şi iepuri, şi iepuroaice – din faţa sa. Erau doi iepuri drept în calea sa, dar s-au tras îndărăt când a răzbătut prin pământul afânat. S-a repezit înainte şi a simţit cum podeaua se răstoarnă deodată sub el. În clipa următoare, un iepure a ţâşnit din pământ la picioarele sale şi şi-a înfipt dinţii în scobitura labei lui stângi din faţă, chiar acolo unde se îmbina cu trupul.

Jaleş câştigase aproape toate luptele din viaţa sa folosindu-şi greutatea. Alţi iepuri nu-l puteau opri şi, odată căzuţi, rareori mai apucau să se ridice. A încercat şi acum să împingă, dar labele din spate nu aveau de ce să se proptească în grămada de pământ afânat din spatele său, care se turtea. S-a tras înapoi, şi atunci şi-a dat seama că iepurele de lângă el era ghemuit într-o adâncitură de mărimea trupului lui. A lovit şi a simţit că ghearele sale scurmă adânc în spinare şi în şold. Apoi celălalt iepure, cu dinţii înfipţi încă sub umărul lui Jaleş, a zvâcnit în sus, cu labele dinapoi proptite în podeaua scobiturii. Jaleş, cu amândouă labele din faţă ridicate de pe pământ, a fost azvârlit pe spate în mormanul de pământ. A izbit cu ghearele, dar potrivnicul îi dăduse deja drumul şi nu mai putea fi atins.

Jaleş s-a ridicat. Simţea că îi curge sângele pe partea dinăuntru a labei stângi din faţă. Muşchiul era vătămat. Nu putea să se lase pe labă. Dar şi ghearele sale erau pline de sânge, şi sângele ăla nu era al lui.

— Sunteţi bine, domnule? a întrebat Verbină.

— Sigur că-s bine, prostule, a zis Verbină. Ţine-te după mine.

Celălalt iepure a vorbit din faţa lui.

— Mi-ai spus cândva că, dacă vreau să impresionez pe cineva, să încep cu tine, generale. Nădăjduiesc c-am izbutit.

— Ţi-am spus cândva c-o să te omor eu însumi, a răspuns Jaleş. Nu-i nicio pasăre albă pe-aici, Thlayli.

A înaintat pentru a doua oară.

Zeflemeaua Barosanului fusese cu tâlc. Nădăjduia că Jaleş o să se repeadă la el şi, astfel, să-i dea prilejul să-l mai muşte o dată. Dar, în vreme ce aştepta, lipit de pământ, şi-a dat seama că Jaleş e prea isteţ ca să înşface momeala. Întotdeauna cântărea pe dată orice situaţie nouă, iar acum venea încet, ţinându-se şi el aproape de pământ. Avea de gând să-şi folosească ghearele. Speriat, ascultându-l pe Jaleş cum se apropie, Barosanu' şi-a dat seama de mişcarea inegală a labelor din faţă, ajunse aproape la distanţa de la care puteau să lovească. Instinctiv, s-a tras înapoi, şi atunci gândul a venit odată cu sunetul. „Laba stângă din faţă se târăşte. N-o poate folosi cum trebuie." Lăsându-şi coastele din dreapta descoperite, a izbit în stânga.

Ghearele i-au găsit laba lui Jaleş şi au sfâşiat-o în lateral; dar, înainte să se poată trage înapoi, toată greutatea lui Jaleş s-a lăsat peste el, iar în clipa următoare dinţii lui i s-au înfipt în urechea dreaptă. Barosanu' a ţipat, pus la pământ şi zvârcolindu-se. Jaleş, simţind teama şi disperarea potrivnicului, a dat drumul urechii şi s-a înălţat deasupra lui, gata să-i muşte şi să-i sfâşie ceafa. O clipă a stat deasupra Barosanului, care era neajutorat, cu umerii umplând tunelul. Apoi laba din faţă i-a cedat şi s-a clătinat într-o parte, proptindu-se de perete. Barosanu' i-a tras două lovituri peste faţă şi a simţit că a treia a trecut printre mustăţile lui Jaleş, care sărise înapoi. Sunetul răsuflării lui grele venea limpede din vârful grămezii de pământ. Barosanu', cu sângele picurând din spate şi din ureche, a rămas pe poziţie, aşteptând. Deodată şi-a dat seama că vede forma întunecată a generalului Jaleş desenată vag, cum stătea ghemuit mai sus de el. Primele semne ale zilei licăreau în spate, prin bolta prăbuşită a Fagurelui.

47.
Cerul atârnat

Tauru’ o vinit la mine, cu capu-n pept.
Da’ io nu m-am clintit…
M-am dus la iei. Iei o fost ăl de s-o clintit.

Flora Thompson, *Lark Rise*

Când Alună a bocănit din picioare, Păpădie a sărit ca ars din brazda de iarbă. Dacă ar fi fost pe-acolo vreo vizuină, s-ar fi îndreptat către ea. O fracţiune de secundă s-a uitat în susul şi-n josul cărării de pietriş. Apoi dulăul s-a năpustit către el, aşa că s-a răsucit şi a ţâşnit către hambarul înălţat de la pământ. Dar, înainte să ajungă acolo, şi-a dat seama că nu trebuie să se refugieze sub podea. Dacă o făcea, câinele s-ar fi oprit; şi cu siguranţă un om l-ar fi chemat înapoi. Trebuia să-l scoată din fermă şi să-l ducă până la drum. Şi-a schimbat direcţia şi a gonit pe alee către ulmi.

Nu se aşteptase ca dulăul să fie atât de aproape în spatele său. Îi auzea răsuflarea şi zgomotul pietrişului care zbura de sub labele lui.

„E prea iute pentru mine!” şi-a zis. „O să mă prindă!” într-o clipă avea să-l ajungă şi să-l tăvălească, frângându-i spinarea şi smulgând cu colţii viaţa din el. Ştia că iepurii de câmp, când sunt ajunşi din urmă, se feresc cotind mai iute şi mai iscusit decât câinele care fuge după ei şi făcând calentoarsă. „Va trebui s-o iau înapoi”, şi-a zis disperat. „Dar atunci o să fugă după mine în sus şi-n jos pe alee şi omul o să pună capăt vânzolelii, ori o să trebuiască să scap de el intrând şi ieşind din gardul viu; şi atunci planul cade.”

A fugit peste creastă şi-n jos, spre ocolul vitelor. Când Alună îi spusese ce are de făcut, părea că trebuie să fugă înaintea câinelui şi să-l convingă să vină după el. Acum fugea pur şi simplu ca să-şi scape pielea, şi asta cu o iuţeală pe care n-o mai avusese vreodată, o iuţeală pe care ştia că n-o poate păstra mult timp.

De fapt, Păpădie a străbătut cei aproape trei sute de

metri până la ocolul vitelor în mult mai puţin de o jumătate de minut. Dar când a ajuns la paiele din prag i s-a părut că aleargă de-o veşnicie. Alună şi curtea fermei erau lucruri de demult. Nu făcuse nimic altceva în viaţa sa decât să gonească pe alee, simţind pe şolduri răsuflarea câinelui. La poartă, un şobolan mare i-a tăiat calea, şi câinele s-a oprit o clipă. Păpădie a ajuns la şopronul cel mai apropiat şi s-a aruncat între doi baloţi de paie de la poalele unei grămezi. Era strâmt acolo şi n-a putut să se întoarcă decât cu greu. Dulăul era în faţa lui, scurmând nerăbdător, scheunând şi zvârlind paiele în sus pe când adulmeca la poalele grămezii.

— Stai liniştit, a zis un şobolan tânăr din paiele de alături. Într-un minut pleacă. Ştii, nu-s ca pisicile.

— Ăsta-i necazul, a zis Păpădie, gâfâind şi rostogolindu-şi ochii holbaţi. Nu trebuie să-mi piardă urma; şi nu-i nicio clipă de pierdut.

— Ce? a zis şobolanul nedumerit. Ce zici?

Fără să-i răspundă, Păpădie s-a furişat până la altă crăpătură, şi-a adunat un pic puterile şi a ţâşnit din ascunzătoare, alergând de-a curmezişul curţii până la şopronul din partea cealaltă. Era deschis în faţă şi a trecut prin el până la scândurile din spate. Era o deschizătură sub capătul rupt al unei scânduri şi s-a strecurat pe-acolo în câmpul din spate. Dulăul, pe urmele lui, şi-a vârât capul în deschizătură şi a împins, lătrând întărâtat. Încetul cu încetul, scândura s-a ridicat ca o trapă, până ce câinele a izbutit să treacă dincolo.

Acum, că pornise mai bine, Păpădie a rămas în loc deschis şi a alergat pe câmp în jos către gardul viu de lângă drum. Ştia că are viteză mai mică, dar şi câinele încetinise. Alegând o parte mai lată a gardului, a trecut prin el şi a traversat drumul. Mură a venit la el, coborând în grabă taluzul. Păpădie s-a prăbuşit în şanţ, sleit. Dulăul era la mai puţin de şase metri, dincolo de gardul viu. Nu găsea un loc de trecere.

— E mai iute decât aş fi crezut, a gâfâit Păpădie, dar l-am obosit. Nu mai pot să fac nimic. Trebuie să mă adăpostesc. Nu mai am niciun strop de putere.

Era limpede că Mură e speriat.

— Frith să mă ajute! a şoptit. N-o să fiu în stare!

— Du-te, repede, a zis Păpădie, până nu-şi pierde interesul. Te prind din urmă şi te ajut, dacă pot.

Mură a ţupăit fără grabă până în drum şi s-a ridicat în două labe. Văzându-l, câinele a lătrat şi s-a aruncat cu toată puterea în gard. Mură a pornit uşurel pe drum către două porţi care stăteau faţă în faţă ceva mai încolo. Câinele a mers în rând cu el. De îndată ce a fost sigur că dulăul a văzut poarta de pe partea lui şi are de gând să se ducă acolo, Mură s-a întors şi a luat-o în sus pe taluz. Odată ajuns pe mirişte, a aşteptat să se arate câinele.

I-a trebuit mult până să apară; iar când a ieşit în sfârşit pe câmp, strecurându-se printre stâlpul porţii şi taluz, nu i-a dat nicio atenţie. A amuşinat pe la poalele taluzului, a stârnit o potârniche şi a sărit după ea, apoi s-a apucat să scormonească printr-o tufă de măcriş. O vreme Mură a fost prea speriat ca să se mişte. Dar apoi, disperat, a ţupăit agale către el, încercând să se poarte ca şi cum n-ar fi văzut că e acolo. Dulăul s-a repezit către el, dar aproape imediat a părut că-şi pierde interesul şi şi-a văzut de scormonit şi de amuşinat pe pământ. În cele din urmă, când Mură nu mai ştia ce să facă, câinele a pornit de bunăvoie peste câmp, umblând voios de-a lungul unui şir de paie, cu funia ruptă târâş după el şi sărind de colo colo la fiecare chiţăit ori foşnet. Mură, adăpostindu-se după un şir paralel, mergea în rând cu el. Aşa au ajuns până la linia stâlpilor, la jumătatea distanţei până la poalele dealului. Acolo l-a ajuns din urmă Păpădie.

— Nu-i destul de repede, Mură! *Trebuie* să mergem. Barosanu' poate să fi murit.

— Ştiu, dar cel puţin merge în direcţia cea bună. La început n-am putut să-l urnesc. N-am putea să…

— Trebuie să vină în sus pe deal cu iuţeală mare, altfel n-o să-i ia prin surprindere. Haide, o să-l momim împreună. Dar trebuie mai întâi să i-o luăm înainte.

Au gonit prin mirişte până ce s-au apropiat de copaci. Apoi s-au întors şi au tăiat făţiş calea dulăului. De data asta

s-a luat imediat după ei, iar cei doi iepuri au ajuns în tufişurile de la poalele coastei abrupte fără să aibă mai mult de zece metri avans. Când au început urcuşul, au auzit cum câinele îşi croieşte drum frângând tulpinile de soc. A lătrat o dată, apoi iepurii au gonit pe coasta fără vreun ascunziş, cu dulăul care îi urmărea fără să mai scoată vreun sunet.

Sângele curgea pe grumazul Barosanului şi pe laba din faţă. Se uita ţintă la Jaleş, care era ghemuit pe grămada de pământ, aşteptându-se să-l vadă sărind în orice clipă. Auzea un iepure mişcându-se în spatele lui, dar tunelul era aşa de îngust, încât nu s-ar fi putut întoarce nici măcar în condiţii neprimejdioase.

— Toţi sunt bine? a întrebat.

— Sunt bine, a răspuns Laur. Haide, Barosane, lasă-mă să-ţi iau locul acum. Ai nevoie de odihnă.

— Nu pot, a gâfâit Barosanu'. N-ai putea să treci de mine aici… nu-i loc… şi dacă mă dau înapoi, fiara o să se ia după mine… şi ne trezim cu el prin vizuini. Las' pe mine. Ştiu ce fac.

Barosanului îi trecuse prin cap că în tunelul îngust chiar şi trupul său mort ar fi o piedică mare. Cei din Efrafa ar trebui fie să-l tragă afară, fie să sape în jurul lui, şi asta ar însemna şi mai multă întârziere. În vizuina din spatele său îl auzea pe Clopoţel, care se pare că le spunea iepuroaicelor o poveste. „Bună idee”, şi-a zis. „Asta le ocupă gândurile. E mai mult decât aş fi putut să fac eu dacă trebuia să stau acolo.”

„Aşa că El-ahrairah i-a spus vulpii: «Oi mirosi tu a vulpe şi te-oi purta tu ca o vulpe, da' eu pot să-ţi ghicesc norocul în apă.»”

Deodată Jaleş a glăsuit:

— Thlayli, a zis, de ce vrei să-ţi azvârli aiurea viaţa? Pot să trimit în tunelul ăsta iepuri odihniţi unul după altul. Eşti prea bun ca să fii omorât. Vino cu noi în Efrafa. Îţi promit să-ţi dau comanda oricărui Semn vrei tu. Ai cuvântul meu.

— *Silflay hraka, u embleer rah,* a răspuns Barosanu'.

„ «Aha», a zis vulpea, «să-mi ghiceşti norocul, da? Şi ce anume vezi tu în apă, prietene? Iepuri graşi fugind prin iarbă, da, da?»”

— Prea bine, a zis Jaleş. Dar nu uita, Thlayli, tu însuţi poţi să pui capăt aiurelii ăsteia oricând pofteşti.

„ «Ba nu», a răspuns El-ahrairah, «nu iepuri graşi văd eu în apă, ci ogari iuţi care au prins urma şi duşmanul meu care fuge ca să scape cu viaţă».”

Barosanu’ şi-a dat seama că Jaleş ştia şi el că în tunel trupul său mort ar fi o piedică aproape la fel de mare ca el viu. „Vrea să ies pe picioarele mele”, şi-a zis. „Dar Inlé, nu Efrafa, e locul în care mă duc de-aici.”

Deodată, Jaleş s-a azvârlit înainte dintr-un salt şi a aterizat lângă Barosanu’ ca o creangă ce cade din copac. N-a încercat să-şi folosească ghearele. Trupul lui uriaş se împingea, piept la piept, în trupul Barosanului. Cu capetele înclinate într-o parte, fiecare muşca din umerii celuilalt. Barosanu’ a simţit că alunecă încet înapoi. Nu putea să se împotrivească împingerii uriaşe. Labele din spate, cu ghearele răsfirate, brăzdau podeaua tunelului, în vreme ce pierdea teren. În câteva clipe avea să fie împins în vizuina din spate. Adunându-şi ultimele puteri în strădania de a rămâne pe loc, şi-a scos dinţii din umărul lui Jaleş şi şi-a înclinat capul, ca un cal înhămat care se trudeşte cu povara din căruţă. Însă aluneca în continuare. Apoi, foarte încet, după cum părea, apăsarea cumplită a început să slăbească. Ghearele lui se propteau în podea. Jaleş, cu dinţii înfipţi în spatele lui, fornăia şi se îneca. Deşi Barosanu’ nu ştia, loviturile date înainte îi sfâşiaseră lui Jaleş nasul. Avea nările pline de propriul sânge şi, cu fălcile încleştate în blana Barosanului, nu mai putea să răsufle. Peste o clipă s-a descleştat de el. Barosanu’, care nu mai avea niciun strop de vlagă, a rămas întins pe jos. După câteva clipe a încercat să se ridice, dar a simţit că-l cuprinde slăbiciunea şi i s-a părut că se tot rostogoleşte printr-un şanţ plin cu frunze. A închis ochii. A fost linişte şi apoi l-a auzit foarte limpede pe Cinci vorbind din iarba înaltă. „Eşti mai aproape de moarte ca mine. Eşti mai aproape de moarte ca mine.”

„Sârma!” a ţipat Barosanu’. S-a smucit în sus şi a deschis ochii. Tunelul era pustiu. Generalul Jaleş plecase.

Jaleş s-a tras înapoi până în Fagure, care era acum luminat slab, prin puţ, de ziua de afară. Nu se mai simţise niciodată atât de obosit. I-a văzut pe Verbină şi Tunet cum se uită la el, neştiind ce să creadă. S-a aşezat pe labele dinapoi şi a încercat să-şi cureţe botul cu labele din faţă.

— Thlayli n-o să ne mai facă necazuri, a zis. Ai face bine să te duci tu, Verbină, să-l termini, de vreme ce nu vrea să iasă de-acolo.

— Îmi cereţi *mie* să mă lupt cu el, domnule? a întrebat Verbină.

— Ei, încaieră-te cu el câteva clipe, a răspuns Jaleş. Vreau să-i pun să se apuce de dărâmat peretele ăsta în vreo două alte locuri. Apoi mă întorc.

Verbină a priceput că se întâmplase imposibilul. Generalul îşi găsise naşul. Ceea ce spunea, de fapt, era: „Acoperă-mă. Nu-i lăsa pe ceilalţi să afle.”

„În numele lui Frith, ce-o să fie acum?” şi-a zis Verbină. „Adevărul e că Thlayli a fost mai tare decât el de la bun început, chiar de la prima lor întâlnire, în Efrafa. Şi cu cât o să ne întoarcem mai iute acolo, cu atât mai bine.”

A întâlnit ochii spălăciţi ai lui Jaleş, a şovăit un pic, apoi s-a căţărat pe grămada de pământ. Jaleş a şontâcăit până la cele două tuneluri, la jumătatea peretelui dinspre răsărit, pe care îl pusese pe Cruciuliţă să le deschidă. Amândouă aveau acum intrarea destupată şi săpătorii nu se mai vedeau înăuntru. Când s-a apropiat, Cruciuliţă a ieşit din tunelul aflat mai departe şi a început să-şi cureţe ghearele pe o rădăcină care ieşea din pământ.

— Cum merge treaba? a întrebat Jaleş.

— Tunelul ăsta-i destupat, domnule, a zis Cruciuliţă, dar mă tem că la celălalt o să dureze mai mult. E astupat bine.

— Unu-i destul, a zis Jaleş, câtă vreme pot să coboare prin el. Putem să-i aducem înăuntru şi să ne apucăm să dărâmăm peretele ăla din capăt.

Tocmai voia să urce prin tunel, când s-a trezit cu Verbină

lângă el. O clipă a crezut c-o să-i spună că l-a omorât pe Thlayli. La a doua privire, şi-a dat seama că lucrurile stau altfel.

— Eu... ăăă... mi-a intrat în ochi nişte nisip, domnule, a zis Verbină. Îl scot şi mă duc înapoi să mai încerc o dată.

Fără să zică nimic, Jaleş s-a înapoiat în capătul celălalt al Fagurelui. Verbină l-a urmat.

— Laşule, i-a spus Jaleş la ureche. Dacă autoritatea mea piere, unde o să fie a ta peste jumătate de zi? Nu tu eşti ofiţerul din Efrafa pe care îl urăsc toţi cel mai tare? Iepurele ăla *trebuie* să fie omorât.

A urcat din nou pe grămada de pământ. Apoi s-a oprit. Verbină şi Scaiete, care şi-au ridicat capetele ca să se uite dincolo de el, au văzut de ce. Thlayli înaintase prin tunel şi acum stătea ghemuit chiar la poalele movilei. Moţul mare de blană de pe cap îi era încleiat de sânge şi o ureche, sfâşiată pe jumătate, îi atârna pe lângă bot. Răsufla încet şi greoi.

— O să-ţi fie mult mai greu să mă împingi înapoi de-aici, generale, a zis.

Cu un soi de surprindere ostenită, surdă, Jaleş şi-a dat seama că-i este teamă. Nu voia să-l atace iar pe Thlayli. Ştia, cu o siguranţă care-l făcea să se tragă îndărăt, că nu e în stare s-o facă. Şi cine ar fi fost? şi-a zis în gând. Cine putea s-o facă? Nu, trebuia să intre în alt fel, şi ar fi ştiut toţi de ce.

— Thlayli, a zis, am destupat un tunel de-acolo. Pot să aduc înăuntru destui iepuri ca să dărâmăm peretele ăsta în patru locuri. De ce nu ieşi?

Răspunsul lui Thlayli, când s-a auzit, a fost cu glasul scăzut şi întrerupt, dar foarte limpede.

— Iepurele-şef mi-a zis să apăr tunelul ăsta, şi până nu zice el altceva, aici o să stau.

— Iepurele-şef? a zis Verbină, cu ochii holbaţi.

Lui Jaleş ori vreunuia dintre ofiţerii săi nu le trecuse niciodată prin cap că Thlayli nu e iepurele-şef al acestui sălaş. Şi totuşi, ceea ce spusese i-a convins pe loc. Spunea adevărul. Şi, dacă nu era el iepurele-şef, atunci undeva prin

apropiere trebuia să fie un alt iepure, mai puternic decât el. Un iepure mai puternic decât Thlayli. Unde era? Ce făcea în clipa asta?

Jaleş şi-a dat seama că Scaiete nu mai e în spatele său.

— Unde s-a dus tânărul ăla? l-a întrebat pe Verbină.

— Se pare că s-a strecurat afară, domnule, a răspuns Verbină.

— Ar fi trebuit să-l opreşti, a zis Jaleş. Adu-l înapoi.

Dar Cruciuliţă a fost cel care a venit la el peste câteva clipe.

— Vă cer iertare, domnule, a zis. Scaiete a urcat prin tunelul destupat. Am crezut că l-aţi trimis dumneavoastră, căci altfel l-aş fi întrebat ce are de gând. Vreo doi dintre iepurii mei s-au dus cu el – cu siguranţă nu ştiu de ce.

— O să le arăt eu de ce, a zis Jaleş. Hai cu mine.

Ştia acum ce e de făcut. Toţi iepurii pe care îi adusese cu el trebuiau să fie trimişi jos să sape şi fiecare gaură astupată din perete trebuia să fie destupată. Cât despre Thlayli, puteau pur şi simplu să-l lase unde era, iar cu cât se vorbea mai puţin despre el, cu atât mai bine. Nu mai era nevoie de lupte în tuneluri înguste, iar atunci când cumplitul iepure-şef o să se arate în sfârşit, avea să fie doborât în loc deschis, din toate părţile.

S-a întors să traverseze vizuina, dar a încremenit, holbându-se. În lumina slabă de sub gaura neregulată din boltă stătea un iepure – nu din Efrafa, un iepure pe care generalul nu-l cunoştea. Era pipernicit şi se uita cu încordare în jur – ca şi cum nu ştia prea bine unde se află. În vreme ce Jaleş se uita la el, a ridicat o labă din faţă tremurătoare şi şi-a trecut-o peste bot, pipăind orbeşte. Pentru o clipă, în amintirea generalului a pâlpâit o veche senzaţie fugară – mirosul de foi de varză ude în grădina unei case, senzaţia unui loc plin de îngăduinţă şi blândeţe, de mult uitat şi pierdut.

— Cine naiba mai e şi ăsta? a întrebat generalul Jaleş.

— El… el trebuie să fie iepurele care zăcea aici, domnule, a răspuns Cruciuliţă. Iepurele pe care-l credeam mort.

— A, el e? a zis Jaleş. Păi, e cam pe măsura ta, nu-i aşa,

Verbină? Cu ăsta s-ar putea să fii în stare să te lupţi. Grăbeşte-te, l-a şicanat el, în vreme ce Verbină şovăia, neştiind dacă generalul vorbeşte serios, şi ieşi de îndată ce-ai isprăvit!

Verbină a înaintat încet de-a curmezişul vizuinii. Nici măcar lui nu-i făcea prea multă plăcere gândul să omoare un iepure *tharn,* pe jumătate cât el de mare, ca să se supună unui ordin dispreţuitor dat în batjocură. Iepurele cel mic n-a făcut nicio mişcare, nici de retragere, nici de apărare, nu făcea decât să se uite la el cu ochi mari care, deşi tulburaţi, cu siguranţă nu erau ai unui vrăjmaş înfrânt ori ai unei victime. În faţa privirii lui, Verbină s-a oprit, nesigur, şi multă vreme au stat faţă în faţă în lumina slabă. Apoi, foarte liniştit şi fără urmă de teamă, iepurele cel ciudat a zis:

— Îmi pare rău pentru voi din tot sufletul. Dar nu ne puteţi învinui, pentru că aţi venit să ne omorâţi, dacă aţi fi fost în stare.

— Să vă învinuim? a zis Verbină. Să vă învinuim pentru ce?

— C-o să muriţi. Crede-mă, îmi pare rău c-o să muriţi.

Verbină întâlnise în viaţa sa o grămadă de prizonieri care, înainte să moară, l-au blestemat ori l-au ameninţat, nu de puţine ori cu răzbunare supranaturală, cam ca atunci când Barosanu’ l-a blestemat pe Jaleş în furtună. Dacă astfel de lucruri ar fi putut avea vreun efect asupra lui, n-ar mai fi fost căpetenia celor din *Owslafa.* De fapt, pentru aproape orice ar fi găsit de zis un iepure aflat în această situaţie îngrozitoare, Verbină avea la îndemână, fără să stea să se gândească, o replică ori alta dintr-o rezervă de zeflemele. Acum, în vreme ce se uita în continuare în ochii acestui duşman inexplicabil – singurul cu care se confrunta în lunga căutare a măcelului din acea noapte –, l-a copleşit groaza şi s-a umplut de o teamă bruscă la vorbele lui care veneau, blânde şi inexorabile, aşa cum cade zăpada amară într-un ţinut lipsit de adăpost. Ungherele umbrite ale vizuinii ciudate păreau pline de duhuri rele care şuşoteau şi a recunoscut vocile uitate ale iepurilor ucişi cu luni înainte în

şanţurile din Efrafa.

— Dă-mi pace! a ţipat Verbină. Dă-mi drumul! Dă-mi drumul!

Împiedicându-se şi izbindu-se de pereţi, a ajuns la tunelul destupat şi s-a târât prin el. Sus era Jaleş, ascultându-l pe unul dintre săpătorii lui Cruciuliţă care tremura, cu ochii ieşiţi din cap.

— Vai, domnule, spunea tânărul, se zice că e un iepure-şef mai mare ca un iepure de câmp; şi un animal ciudat pe care l-au auzit…

— Gura! a zis Jaleş. Veniţi după mine, haideţi.

A ieşit pe taluz, clipind în lumina soarelui. Iepurii împrăştiaţi prin iarbă s-au holbat la el îngroziţi şi câţiva dintre ei s-au întrebat dacă ăsta putea să fie cu adevărat generalul. Nasul şi o pleoapă erau zgâriate şi tot botul îi era plin de sânge. Pe când şchiopăta în jos pe taluz îşi târa laba stângă din faţă, şi s-a împleticit într-o parte. A ajuns în întinderea de iarbă şi s-a uitat în jur.

— Acum, a zis Jaleş, e ultimul lucru pe care îl avem de făcut, şi n-o să dureze mult. Acolo, jos, e un soi de perete.

S-a oprit, simţind în jur codeală şi teamă. S-a uitat la Pipirig, care şi-a întors privirea. Alţi doi iepuri se strecurau către marginea întinderii de iarbă. I-a chemat înapoi.

— Ce faceţi acolo? a întrebat.

— Nimic, domnule, a răspuns unul dintre ei. Credeam doar că…

Deodată, căpitanul Arşinic a ţâşnit de după făget. De pe deal, din spatele lui, s-a auzit un ţipăt ascuţit. În aceeaşi clipă doi iepuri străini, alergând împreună, au sărit pe taluz şi apoi în pădure şi s-au făcut nevăzuţi într-unul dintre tunelurile astupate.

— Fugiţi! a strigat Arşinic. Fugiţi cât puteţi!

A gonit printre ei şi a dispărut în jos pe deal. Neştiind ce vrea să zică ori încotro s-o zbughească, iepurii s-au răsucit într-o parte şi-ntr-alta. Cinci au ţâşnit în tunelul destupat şi alţi câţiva în pădure. Dar aproape că începuseră să se împrăştie când a năvălit în mijlocul lor un dulău mare, negru, care înhăţa, muşca şi alerga după ei ca o vulpe în

poiată.

Doar Jaleş i-a ţinut piept. Pe când ceilalţi o zbugheau în toate părţile, a rămas pe loc, zbârlindu-se şi mârâind, cu colţii plini de sânge şi ghearele pline de sânge. Dulăul, dând deodată ochii cu el printre smocurile de iarbă aspră, s-a tras înapoi o clipă, uimit şi nedumerit. Apoi a făcut un salt înainte; şi, chiar în vreme ce fugeau, cei din *Owsla* au auzit urletul furios al generalului: „Veniţi înapoi, proştilor! Câinii nu-s primejdioşi! Veniţi înapoi şi luptaţi!”

48.
Dea ex machina

Tânăr mai eram şi fără griji, faimos printre hambare
Prin ograda fericită şi cântând, ferma mi-era casă,
În soarele care-i tânăr doar o dată...

Dylan Thomas, *Dealul cu ferigi*

Când Lucy s-a trezit, odaia era deja luminată. Draperiile nu erau trase, iar unul dintre ochiurile de geam ale ferestrei deschise oglindea o rază de soare pe care putea s-o piardă şi s-o găsească din nou dacă-şi mişca un pic capul pe pernă. Un porumbel gulerat uguia în ulmi. Dar altul a fost sunetul, ştia ea, care a trezit-o – un sunet ascuţit, o parte dintr-un vis care s-a scurs, când s-a trezit, ca apa dintr-un lighean. Poate că lătrase câinele. Dar acum nu se mai auzea nimic, nu mai era decât sclipirea soarelui din geam şi uguitul porumbelului, ca primele trăsături de pensulă pe o coală mare de hârtie, când încă nu ştii cum o să iasă tabloul. Dimineaţa era frumoasă. Oare or fi ieşit deja ciupercile? Merita să se scoale şi să se ducă pe câmp să vadă? Încă era prea cald şi uscat – nu-i vremea bună pentru ciuperci. Ciupercile-s ca murele – şi ele au nevoie de un strop de ploaie până să fie bune. Curând o să fie dimineţi umede şi o să vină în gardurile vii păianjenii ăia mari – ăia cu cruce albă pe spate. Jane Pocock rupând-o la fugă către spatele autobuzului şcolii când ea a dus unul într-o cutie de chibrituri, să i-l arate domnişoarei Tallant.

Păianjen din maşina mare
Jane cea toantă de-un cot sare
Unşpe plus păianjenu' are.

Acum nu mai putea să prindă în ochi raza oglindită. Soarele se mişcase. Ce-o să se întâmple azi? Joi – zi de târg la Newbury. Tata se duce acolo. Doctorul vine s-o vadă pe mama. Doctorul are ochelari caraghioşi încălecaţi pe nas.

Lasă urme pe amândouă părţile. Dacă nu se zoreşte, o să stea de vorbă cu ea. Doctorul e cam caraghios dacă nu-l ştii, da’ când îl ştii, e drăguţ.

Dintr-odată s-a auzit alt sunet ascuţit. A trecut prin dimineaţa liniştită ca şi cum ai fi vărsat ceva pe o podea curată – un scâncet – ceva speriat, ceva deznădăjduit. Lucy a sărit din pat şi a alergat la fereastră. Orice o fi fost, era chiar acolo, afară. S-a aplecat mult, până ce picioarele nu-i mai atingeau podeaua, iar pervazul pe care îşi apăsa stomacul îi tăia răsuflarea. Vărgatu’ era dedesubt, chiar lângă cuşcă. Prinsese ceva; şobolan trebuie să fi fost, dacă ţipa aşa.

— Vărgatule! a strigat Lucy ascuţit. Vărgatule! Ce-ai colo-şa?

Când i-a auzit vocea, motanul a ridicat o clipă privirea, apoi s-a uitat iar la pradă. Da’ nu era şobolan; era iepure, zăcând pe-o parte, lângă cuşcă. Arăta rău. Zvâcnea din labe şi toate alea. Apoi a ţipat iar.

Lucy a dat fuga în jos pe scări în cămaşă de noapte şi a deschis uşa. Pietrişul a făcut-o să şchiopăteze, aşa că a luat-o prin stratul de flori. Când a ajuns la cuşcă, motanul a ridicat ochii şi s-a stropşit către ea, cu o labă apăsată pe grumazul iepurelui.

— Fugi, Vărgatule! a zis Lucy. Răule ce eşti! Dă-i pace!

A plesnit motanul peste cap şi el a încercat s-o zgârie, în vreme ce-şi lipea urechile de cap. Ea a ridicat din nou mâna, iar motanul a mârâit, a fugit câţiva paşi şi s-a oprit, privind înapoi cu furie morocănoasă. Lucy a luat iepurele în braţe. S-a zbătut un pic, apoi a rămas încordat în strânsoarea ei.

— Şăzi liniştit! a zis Lucy. Nu-ţi fac ni’ca.

S-a întors în casă cu iepurele în braţe.

— Ce-ai mai făcut? a zis tatăl ei, cu ghetele scârţ-scârţ pe gresie. Uite numa’ la picioarele tale! Şi ţ-am zis – da’ ce-ai colo-şa?

— Epure, a zis Lucy, prudent.

— În cămaşă de noapte şi toate alea, s-apuci vr’o afurisită de boală! Şi ce-oi vroi cu el?

— Vroiesc să-l ţin.

— Ba n-o să-l ţii!

— Hai, tată. Îi aşa drăguţ.

— N-o să-ţ’ fie de niciun folos. Dacă-l pui în cuşcă se prăpădeşte. Nu poţ ţine iepuri sălbatici. Dacă iese, o să facă tot soiu’ de afurisite de stricăciuni.

— Da’ îi e rău, tată. L-o prins motanu’.

— Atuncea motanu’ îş’ făcea treaba. Era bine să-l laşi s-o sfârşască.

— Vroiesc să-l arăt doftorului.

— Doftoru’ are ceva mai bun de făcut decât să-ş’ piarză vremea c-un epure sălbatic. Acuma adă-l încoa’.

Lucy s-a pornit pe plâns. Nu degeaba trăia la o fermă, doar ştia foarte bine că-i drept tot ce zisese tatăl ei. Dar o mâhnea ideea să omoare iepurele şi gata. Adevărat, nu prea ştia ce-ar putea să facă cu el mai departe. Ce voia era să-l arate doctorului. Ştia că doctorul o priveşte ca pe o adevărată fată de la fermă – o ţărancă. Atunci când îi arăta lucrurile pe care le găsea – un ou de sticlete, un fluture portocaliu cu pete negre şi roşii fâlfâind într-un borcan de dulceaţă ori o ciupercă aidoma unei coji de portocală –, o lua în serios şi vorbea cu ea cum ar fi făcut cu un om mare. Să-i ceară sfatul despre un iepure vătămat şi să discute asta cu el ar fi fost o chestie de om mare. Între timp, tatăl ei poate că se învoia, poate că nu.

— Nu vroiesc decât să-l arăt doftorului, tată. N-o să-l las să facă vr’o stricare, zău. Numa’ că-i drăguţ să vorbesc cu doftoru’.

Cu toate că n-a zis-o niciodată, tatăl era mândru de felul în care se înţelegea Lucy cu doctorul. Era tare isteaţă copila – probabil c-o să meargă la liceu şi toate alea, aşa i se spunea. Doctorul a zis de vreo două ori că ea arată multă chibzuinţă cu lucrurile pe care le găseşte şi i le tot arată. Ce chestie, totuşi, cu afurisiţii ăia de iepuri. Orişicum, n-are ce să strice, câtă vreme ea nu lasă vreunul să bântuie pe-acolo.

— De ce n-oi face mai bine ceva cu cap, a zis, în loc să stai acilea zmiorcăind şi s-o ţii aşa de parc-ai fi zăludă? Du-

te de pune ceva pe tine ş-apoi poţ’ să-l bagi în cuşca aia veche din şopron. Aia un’ ţineai papagalii.

Lucy s-a oprit din plâns şi s-a dus sus, cu iepurele în braţe. L-a închis într-un sertar, s-a îmbrăcat şi a pornit după colivie. La întoarcere s-a oprit să ia nişte paie din spatele cuştii. Tatăl a venit dinspre hambarul cel lung.

— L-ai văzut pe Bob?

— Nu, a zis Lucy. Da’ un’ s-o dus?

— Ş-o rupt funia ş-o plecat. Ştiu că funia aia veche nu mai era bună, da’ n-am gândit s-o rupă. Oricum, trebe să mă duc la Newbury dimineaţa aiasta. De s-arată, să-l legi bine.

— Mă duc să-l cat, tată. Acuma îi duc ceva de mâncare lu’ mama.

— Aşa, ce fată cuminte. Mă gândesc că mâne o să-i fie ceva mai bine.

Doctorul Adams a venit când abia trecuse de zece. Lucy, care îşi făcea patul şi deretica prin camera ei mai târziu decât ar fi trebuit, l-a auzit oprindu-şi maşina sub ulmi, pe alee, şi i-a ieşit în întâmpinare, întrebându-se de ce n-a venit până lângă casă, ca de obicei. Ieşise din maşină şi stătea acolo, cu mâinile la spate, uitându-se în jos pe alee, dar a zărit-o şi a strigat-o în felul acela sfios şi repezit cu care ea se învăţase.

— Ăăă… Lucy.

Ea a urcat aleea în fugă. Doctorul şi-a luat de pe nas pince-nez-ul şi l-a pus în buzunarul vestei.

— Ăsta-i câinele vostru?

Labradorul venea pe alee, arătând tare ostenit şi târând după el funia ruptă. Lucy a prins-o.

— Plecase, domnu’ doftor. Tare mi-am mai făcut griji.

Labradorul a început să adulmece încălţările doctorului.

— S-a luptat cu ceva, a zis doctorul Adams. Are nasul zgâriat rău, şi pare că are un soi de muşcătură la picior.

— Şi ce crez’ c-o fost, domnu’ doftor?

— Păi, ştiu şi eu, poate că un şobolan mare, ori o hermină. Ceva la care s-a repezit şi care s-a încăierat cu el.

— Am găsit un epure azi-dimineaţă, domnu’ doftor. Unu’

sălbatic. Îi viu. I l-am luat motanului. Numa' că gândesc că-i vătămat. N-ai vroi să-l vezi?

— Aş zice să mă duc mai întâi s-o văd pe doamna Cane. (Nu „mama ta”, şi-a zis Lucy.) Şi apoi, dacă am timp, o să mă uit la el.

Peste douăzeci de minute, Lucy ţinea iepurele cât putea de bine, în vreme de doctorul Adams îl apăsa uşurel ici şi colo cu două degete.

— Ei bine, nu pare să aibă ceva grav, din câte văd eu, a zis în cele din urmă. N-are nimic rupt. E ceva ciudat cu laba din spate, dar e mai demult şi e cât de cât vindecată – atâta cât e să se vindece. Motanul l-a zgâriat aici, vezi, dar nu-i cine ştie ce. Cred că după o vreme o să fie bine.

— Nu-i bine să-l ţiu însă, domnu' doftor, nu-i aşa? În cuşcă, vroiesc să zic.

— A, nu, n-ar putea să trăiască închis într-o cuşcă. Dacă nu poate să iasă, moare curând. Nu, eu i-aş da drumul, bietul de el – doar dacă nu vrei să-l mănânci.

Lucy a râs.

— Numa' că tata ar face urât de tot de i-aş da drumu' p-acilea. El zice c-un epure însamnă o sută unu epuri.

— Ei bine, uite ce-o să facem, a zis doctorul Adams, luându-şi în mână ceasul de buzunar cel subţire şi uitându-se la el, ţinut la o lungime de braţ – căci nu vedea bine decât de departe. Trebuie să merg câţiva kilometri mai sus pe drum, la o doamnă bătrână de la Cole Henley. Dacă vrei să vii şi tu cu maşina, poţi să-i dai drumul pe deal, şi apoi te aduc înapoi până la prânz.

Lucy a început să ţopăie.

— Mă duc să-i zic lu' mama.

Pe creasta dintre Hare Warren Down şi Watership Down, doctorul Adams a oprit maşina.

— Aş zice că aici e un loc la fel de bun ca oricare altul. Nu poate să facă cine ştie ce stricăciuni, dacă te gândeşti bine.

Au mers un pic către răsărit de pe drum, iar Lucy a pus iepurele jos. A stat, năucit, cam o jumătate de minut, după care a luat-o la sănătoasa prin iarbă.

— Da, are ceva la piciorul ăla, vezi, a zis doctorul Adams,

arătând cu degetul. Dar cu asta poate să trăiască ani buni. Născut şi crescut într-o tufă de mărăcini, Cumetre Vulpoi[40].

[40] B'rer Fox, personaj din *Uncle Remus, His Songs and His Sayings: The Folk-Lore of the Old Plantation.* Vezi în acest sens capitolul 5 (n. tr.).

49.
Alună se întoarce acasă

Păi pe-amândoi norocul ne-a-nsoţit
Şi niciun jurământ n-a trebuit
Prietenia să ne-o întărească,
Ceva mult mai presus Alături ne-a adus.

Robert Graves, *Doi puşcaşi*

Cu toate că Jaleş se dovedise în cele din urmă nebun de-a binelea, ceea ce a făcut n-a fost cu totul fără rost. Nu-ncape îndoială că, dacă n-o făcea, ar fi fost ucişi mai mulţi iepuri în dimineaţa aceea pe Watership Down. Atât de iute şi de neauzit venise dulăul în sus pe deal în urma lui Păpădie şi a lui Mură, încât unul dintre străjerii lui Arşinic, pe jumătate adormit sub un tufiş după noaptea cea lungă, a fost trântit la pământ şi omorât în clipa în care se răsucea s-o ia la goană. Mai târziu – după ce l-a lăsat pe Jaleş câinele a mai umblat o vreme în sus şi-n jos pe taluz şi prin întinderea de iarbă, lătrând şi repezindu-se la fiecare tufă şi smoc de buruieni. Dar până atunci cei din Efrafa avuseseră timp să se împrăştie şi să se ascundă cât mai bine. Şi apoi, câinele, care nu se aşteptase să fie zgâriat şi muşcat aşa de tare, se cam codea să se încaiere. În cele din urmă a izbutit totuşi să pună laba pe iepurele care se rănise într-un ciob cu o zi înainte şi să-l omoare, după care a plecat pe unde venise şi a dispărut peste buza coastei abrupte.

Nu mai putea fi vorba acum ca iepurii din Efrafa să reia atacul asupra sălaşului, niciunul nu se mai gândea decât să-şi scape pielea. Conducătorul lor dispăruse. Câinele fusese asmuţit pe ei de iepurii pe care veniseră să-i omoare – de asta erau siguri. Era acelaşi lucru ca treaba cu vulpea misterioasă şi cu pasărea albă. De fapt, Pipirig, iepurele cel mai lipsit de imaginaţie din lume, chiar îl auzise sub pământ. Arşinic, ghemuit într-o tufă de urzici alături de Verbină şi încă patru-cinci, n-a auzit în jur decât aprobări cu dinţii clănţănind când a spus că e sigur c-ar trebui să plece

pe dată din locul ăsta primejdios, în care au stat deja prea mult.

Fără Arşinic, probabil că niciun iepure nu s-ar mai fi întors la Efrafa. Ce-i drept, cu toată iscusinţa lui de cercetaş, n-a putut să ducă acasă nici măcar jumătate dintre cei care veniseră la Watership Down. Trei-patru fugiseră, răzleţindu-se prea mult ca să mai poată fi găsiţi, şi nimeni nu ştie ce s-a mai întâmplat cu ei. Probabil că au fost paisprezece ori cincisprezece iepuri – nu mai mult – care au plecat cu Arşinic, puţin înainte de *ni-Frith,* încercând să se înapoieze pe drumul cel lung pe care veniseră cu o zi înainte. Nu erau în stare să acopere distanţa până la lăsarea nopţii; şi n-a trecut mult până ce au avut de înfruntat lucruri mai rele decât propria oboseală şi descurajare. Veştile rele se răspândesc repede. Până la Brâul lui Cezar s-a întins vestea că îngrozitorul general Jaleş şi *Owsla* lui au fost făcuţi bucăţele pe Watership Down şi că rămăşiţele oştirii se târăsc spre miazăzi, în stare proastă şi neavând chef să fie vigilenţi. Cei O Mie au început să dea târcoale – hermine, o vulpe, chiar şi un motan de la vreo fermă. La fiecare oprire, încă un iepure nu era de găsit şi nimeni nu-şi amintea să fi văzut ce s-a întâmplat cu el. Unul dintre ei a fost Verbină. Fusese limpede de la început că nu-i mai rămăsese nimic şi nu avea de ce să se întoarcă la Efrafa fără general.

Prin toată spaima şi greutăţile, Arşinic a rămas netulburat şi precaut, ţinându-i la un loc pe supravieţuitori, gândind cu un pas înainte şi încurajându-i pe cei vlăguiţi să meargă mai departe. În după-amiaza zilei următoare, pe când Semnul Faţă Dreapta era la *silflay,* a trecut şchiopătând prin linia străjilor, cu şase-şapte iepuri răzleţiţi după el. El însuşi era aproape de leşin şi abia a putut să spună Consiliului câte ceva despre dezastru.

Numai Cruciuliţă, Scaiete şi alţi trei au avut prezenţa de spirit să se repeadă în tunelul deschis atunci când s-a ivit câinele. Ajuns în Fagure, Cruciuliţă s-a predat pe loc, împreună cu fugarii, lui Cinci, care era încă năucit de lunga uitare de sine în care fusese şi nu-şi revenise destul cât să priceapă ce se întâmplă. În cele din urmă, când cei cinci

iepuri din Efrafa stăteau de o vreme ghemuiţi în vizuină, ascultând sunetele scoase de dulăul care vâna pe-afară, Cinci şi-a venit în fire, s-a dus la intrarea tunelului, unde Barosanu' zăcea pe jumătate leşinat, şi a izbutit să-i facă pe Laur şi Argintiul să priceapă că asediul se terminase. N-au lipsit ajutoarele la destuparea tunelurilor din peretele de la miazăzi. Clopoţel s-a nimerit să răzbată primul în Fagure; şi multe zile după aceea încă îşi îmbunătăţea reprezentaţia cu căpitanul Cinci în fruntea mulţimii de prizonieri din Efrafa – „ca un piţigoi mânând o ceată de stăncuţe năpârlite", după cum zicea el.

Nimeni n-avea însă vreme de ei atunci, pentru că toţi cei din sălaş se gândeau doar la Alună şi la Barosanu'. Se părea că Barosanu' o să moară. Sângerând din vreo şase locuri, zăcea cu ochii închişi în tunelul pe care îl apărase şi n-a răspuns când Hyzenthlay i-a spus că iepurii din Efrafa sunt înfrânţi şi sălaşul e salvat. După o vreme au săpat cu mare băgase de seamă ca să lărgească tunelul şi, în vreme ce se scurgea ziua, fiecare iepuroaică, pe rând, a stat lângă el, lingându-i rănile şi ascultându-i răsuflarea slabă şi neregulată.

Înainte de asta, Mură şi Păpădie şi-au făcut loc prin tunelul lui Kehaar – nu fusese astupat prea bine – şi le-au spus povestea lor. Păpădie nu ştia ce s-a întâmplat cu Alună după ce se rupsese funia câinelui, iar pe la începutul serii se temeau cu toţii de ce e mai rău. În cele din urmă, Ulcică, stăpânit de nelinişte, a ţinut morţiş să pornească spre Nuthanger. Cinci a zis pe dată că merge cu el, şi au ieşit împreună din pădure, pornind pe deal către miazănoapte. Nu erau prea departe când Cinci, care se urcase pe un muşuroi de furnici ca să se uite în jur, a văzut un iepure apropiindu-se pe terenul înalt dinspre apus. Au fugit amândoi către el şi l-au recunoscut pe Alună. Cinci s-a dus la el, în vreme ce Ulcică a luat-o la goană către Fagure cu vestea.

De cum a aflat tot ce s-a petrecut – inclusiv poveştile lui Cruciuliţă –, Alună i-a cerut lui Laur să ia cu el doi-trei iepuri şi să afle dacă cei din Efrafa au plecat cu adevărat. Apoi s-a

dus în tunelul în care zăcea Barosanu’. Când s-a apropiat, Hyzenthlay a ridicat privirea.

— A fost treaz un pic mai devreme, Alună-*rah,* a zis. A întrebat unde eşti; şi apoi a zis că-l doare rău urechea.

Alună a împuns cu botul moţul de păr năclăit. Sângele se întărise şi se făcuseră acolo ţepi, care i-au împuns nasul.

— Ai izbutit, Barosane, a zis. Au fugit toţi.

Câteva clipe Barosanu’ nu s-a clintit. Apoi a deschis ochii şi şi-a ridicat capul, umflându-şi obrajii şi adulmecându-i pe cei doi iepuri de lângă el. N-a zis nimic, şi Alună s-a întrebat dacă a priceput ce-i spusese. În cele din urmă a şoptit:

— Vost terminat, domn’ Jaleş, ya?

— Ya, a răspuns Alună. Am venit să te ajut să ieşi la *silflay.* O să-ţi priască, şi te putem curăţa mult mai bine afară. Haide; e o după-amiază minunată, numai soare şi frunze.

Barosanu’ s-a ridicat şi s-a împleticit către Fagurele răvăşit. Acolo s-a lăsat la pământ, şi-a tras sufletul, s-a ridicat iar şi a ajuns la gura tunelului lui Kehaar.

— Am crezut c-o să mă omoare, a zis. Am isprăvit cu lupta – mi-a ajuns. Şi tu – planul tău a mers, nu-i aşa, Alună-*rah?* Bună treabă. Spune-mi care a fost. Şi cum ai ajuns înapoi de la fermă?

— M-a adus un om într-un *hrududu,* a zis Alună, aproape tot drumul.

— Şi peste cât a mai rămas ai zburat, bănuiesc, a zis Barosanu’. Având în gură un beţigaş alb care ardea, nu? Haide, Alună-*rah,* spune-mi ceva cu cap şi coadă. Ce-ai păţit, Hyzenthlay?

— Oh! a zis Hyzenthlay, cu ochii holbaţi. Oh!

— Ce-i?

— A făcut-o!

— Ce a făcut?

— Chiar a *venit* acasă într-un *hrududu.* Şi l-am văzut venind – în noaptea aceea, în Efrafa, când eram amândoi în vizuina ta. Îţi aminteşti?

— Îmi amintesc, a zis Barosanu’. Îmi amintesc şi ce am zis eu. Am zis c-ai face bine să-i spui lui Cinci. Iată o idee

bună – hai să mergem să-i spui. Iar dacă el o să te creadă, Alună-*rah,* apoi te cred şi eu.

50.
Şi ultimul

Mai mult decât atât, am convingerea că amestecul pe nedrept al generalului nu doar că nu le-a vătămat fericirea, dar probabil chiar le-a deschis calea către ea, căci astfel au ajuns ei să se cunoască mai bine şi le-a întărit afecţiunea unuia faţă de celălalt, dar lucrurile acestea le las să fie lămurite de cine doreşte…

Jane Austen, *Mănăstirea Northanger*

Era o dimineaţă frumoasă de la jumătatea lui octombrie, după vreo şase săptămâni. Cu toate că frunzele zăboveau pe fagi şi soarele era cald, era o senzaţie de gol din ce în ce mai mare în spaţiul uriaş al dealului. Florile erau mai rare. Pe ici, pe colo, se iţeau din iarbă sclipeţi galbeni, câte un clopoţel întârziat ori câteva fâşii de flori purpurii pe o tufă cafenie, uscată, de busuioc-sălbatic. Dar cele mai multe dintre plantele care se mai vedeau aveau seminţe. Pe la poalele pădurii, un mic câmp de clematite sălbatice arăta ca un petic de fum, toate florile cu miros dulce fiind prefăcute în barba unui moşneag. Zumzetul insectelor se auzea mai rar, doar din când în când. Mari întinderi de iarbă înaltă, cândva junglă văratică plină de vieţuitoare, erau aproape părăsite, şi nu mai rămăsese din puzderia din august decât o gânganie care se zorea ori un păianjen amorţit. Ţânţarii încă mai dănţuiau în aerul luminos, însă lăstunii care se repezeau după ei plecaseră şi în locul ţipetelor lor de pe cer se auzea ciripitul unui măcăleandru din vârful unui mălin negru. Toate câmpurile de la poalele dealului erau curăţate. Unul fusese deja arat, iar marginile lustruite ale brazdelor licăreau slab în lumină, uşor de văzut de sus, de pe creastă. Şi cerul era gol, cu o limpezime subţire ca aceea a apei. În iulie, albastrul neclintit, gros ca smântână părea aproape de copacii verzi, dar acum albastrul era înalt şi rărit, soarele aluneca mai devreme către apus şi, ajuns acolo, prevestea o undă de

promoroacă, scufundându-se încet şi mare şi somnoros, roşu-aprins ca măceşele care acopereau rugii. Pe când vântul se răcea înspre miazăzi, frunzele de fag roşii şi galbene se loveau una de alta cu un sunet uscat, mai aspru decât foşnetul curgător de mai înainte. Era vremea plecărilor liniştite, vremea să se cearnă tot ce nu era pregătit să ţină piept iernii.

Mulţi oameni zic că le place iarna, dar ceea ce le place cu adevărat e senzaţia că sunt la adăpost. Pentru ei nu există problema hranei pe timp de iarnă. Au focuri şi haine călduroase. Iarna nu poate să le facă vreun rău şi, ca atare, îi face să se simtă mai ingenioşi şi mai apăraţi. Pentru păsări şi animale, ca şi pentru oamenii săraci, iarna e cu totul altceva. Iepurii, precum cele mai multe animale sălbatice, o duc greu. E adevărat, sunt mai norocoşi decât alţii, pentru că pot găsi aproape întotdeauna ceva de mâncat. Dar când ninge, pot să stea uneori zile-n şir în vizuini, unde se hrănesc doar rumegând cocoloaşe. Iarna se îmbolnăvesc mai uşor şi frigul le scade vioiciunea. Şi totuşi, vizuinile pot să fie tihnite şi calde, mai ales când sunt pline. Iarna împerecherea e mai activă decât la sfârşitul verii şi toamna, iar perioada de maximă fertilitate a iepuroaicelor începe cam în februarie. Mai sunt şi zile frumoase, în care e plăcut să ieşi la *silflay.* Pentru cei îndrăzneţi, cutreierarea grădinilor are farmecul ei. Iar în vizuini sunt poveşti de spus şi jocuri de jucat – ghici-pietricele şi altele. Pentru iepuri, iarna rămâne ce era pentru oamenii din Evul Mediu – grea, dar suportabilă pentru cei descurcăreţi, şi nu lipsită cu totul de lucruri bune.

În partea dinspre asfinţit a făgetului, în soarele înserării, Alună şi Cinci şedeau alături de Laur, Argintiul şi Cruciuliţă. Supravieţuitorilor din Efrafa li se îngăduise să se alăture sălaşului şi, după un început şovăielnic, când au fost priviţi cu neplăcere şi bănuială, s-au adaptat destul de bine, în mare parte pentru că Alună ţinea cu tot dinadinsul să se întâmple aşa.

Din noaptea asediului, Cinci petrecuse mult timp singur, şi chiar şi-n Fagure sau la *silflay,* dimineaţa şi seara, era

adesea tăcut şi cufundat în gânduri. Nimeni nu se supăra din pricina asta – „Se uită drept prin tine într-un fel tare drăguţ, prietenos”, după cum zicea Clopoţel –, căci fiecare, în felul său, recunoştea că acum Cinci era, mai mult ca oricând, cu voia ori fără voia lui, stăpânit de pulsaţia acelei lumi misterioase pomenite de Alună în zilele de la sfârşitul lunii iunie pe care le petrecuseră împreună la poalele dealului. Barosanu' a spus – într-o seară în care Cinci lipsea din Fagure la vremea poveştilor – că Cinci a plătit chiar mai scump decât el însuşi victoria asupra celor din Efrafa din noaptea aceea. Însă Cinci îi era devotat perechii sale, Vilthuril, iar ea ajunsese să-l înţeleagă aproape la fel de bine ca Alună.

La poalele făgetului, puii lui Hyzenthlay, patru la număr, se jucau în iarbă. Ieşiseră prima oară să mănânce iarbă cu vreo şapte zile înainte. Dacă între timp Hyzenthlay ar mai fi adus pe lume nişte pui, i-ar fi lăsat de-acum pe aceştia să se descurce singuri. Dar aşa, ronţăia şi ea în apropiere, urmărindu-le joaca, şi din când în când se ducea la ei şi-i trăgea o scatoalcă celui mai voinic, ca să nu-şi mai necăjească fraţii.

— Sunt o ceată de prichindei pe cinste, a zis Laur. Nădăjduiesc c-o să mai avem câţiva ca ei.

— Nu ne putem aştepta la prea mulţi până spre sfârşitul iernii, a zis Alună, deşi aş zice că vor mai fi câţiva.

— Ba mie mi se pare că ne putem aştepta la orice, a zis Laur. Trei rânduri de pui născuţi toamna – *tu* ai mai auzit aşa ceva? Frith n-a făcut ca iepurii să se împerecheze în miezul verii.

— Nu ştiu ce să zic despre Trifoi, a zis Alună. A trăit în cuşcă; cine ştie, poate că pentru ea e firesc să facă pui în orice moment. Dar sunt sigur că Hyzenthlay şi Vilthuril au rămas grele în miezul verii din pricină că n-au dus o viaţă firească în Efrafa. În orice caz, sunt singurele care *au făcut* pui, deocamdată.

— Frith n-a făcut nici ca noi să ne războim în miezul verii, dacă-i pe-aşa, a zis Argintiul. Tot ce s-a petrecut e nefiresc – bătălia, naşterile – şi toate din pricina lui Jaleş. Dacă el n-a

fost nefiresc, apoi cine a fost?

— Barosanu’ a avut dreptate când a zis că nu semăna deloc cu un iepure, a zis Laur. Era un animal de luptă – fioros ca un şobolan ori un câine. Lupta pentru că se simţea mai în siguranţă luptând decât fugind. Era viteaz, nu-ncape vorbă. Dar lucrul ăsta nu era firesc; şi iată de ce trebuia să-i vină de hac până la urmă. El încerca să facă ceva ce Frith n-a vrut niciodată să facă vreun iepure. Cred c-ar fi vânat ca *elil* dac-ar fi putut.

— N-a murit, ştiţi, s-a băgat în vorbă Cruciuliţă.

Ceilalţi n-au zis nimic.

— Nu s-a oprit din alergare, a zis Cruciuliţă cu înfocare. I-aţi văzut leşul? Nu. L-a văzut cineva? Nu. Nimic n-ar fi putut să-l omoare. Datorită lui iepurii au fost mai mari ca niciodată – mai viteji, mai iscusiţi, mai vicleni. Ştiu că am plătit pentru asta. Unii şi-au dat viaţa. A meritat să simţim că suntem din Efrafa. Pentru prima oară, iepurii n-o luau la sănătoasa. *Elil* se temeau de noi. Şi asta mulţumită lui Jaleş – lui, nimănui altcuiva. Noi nu eram destul de buni pentru general. Puteţi fi siguri că s-a dus să facă alt sălaş pe undeva. Dar niciun ofiţer din Efrafa n-o să-l uite vreodată.

— Ei bine, acum să-ţi zic eu ceva, a început Argintiul.

Dar Alună i-a tăiat vorba.

— Nu trebuie să spui că nu eraţi destul de buni, a zis. Aţi făcut pentru el tot ce pot face iepurii, şi mult mai mult. Şi câte am învăţat de la voi! Cât despre Efrafa, am auzit că-i merge bine sub conducerea lui Arşinic, chiar dacă unele lucruri nu mai sunt ca-nainte. Şi ascultă la mine – în primăvara viitoare, dacă nu mă-nşel, o s-avem aici mai mulţi iepuri decât ar trebui. O să-i încurajez pe unii tineri să facă un nou sălaş între noi şi Efrafa; şi cred c-o să-l găseşti pe Arşinic gata să trimită acolo câţiva dintre iepurii lui. Ai fi tocmai potrivit pentru împlinirea acestui plan.

— N-ar fi greu de făcut? a întrebat Laur.

— Nu când vine Kehaar, a zis Alună, pe când începuseră să ţupăie uşurel înapoi, către vizuini, pe la colţul de nord-est al făgetului. O să se-ntoarcă zilele astea, când începe furtuna pe Apa lui cea Mare. Poate să-i ducă lui Arşinic o

solie la fel de iute cum ai alerga tu până la copacul de fier şi înapoi.

— Pe Frith prin frunze, şi ştiu pe cineva care tare o să se mai bucure când îl vede! a zis Argintiul. Cineva care nu-i departe de-aici.

Au ajuns la capătul dinspre răsărit al copacilor, şi acolo, în plin loc deschis, unde încă mai era soare, un grup de trei iepuri tineri – mai mari decât ai lui Hyzenthlay – stăteau ghemuiţi în iarba înaltă, ascultându-l pe un veteran masiv, cu urechea pleoştită şi plin de cicatrice de la nas până la şold – nimeni altul decât Barosanu', căpitanul unei *Owsla* foarte libere şi paşnice. Erau iepurii masculi dintre puii lui Trifoi şi arătau foarte promiţător.

— A, nu, nu, nu, nu, zicea Barosanu'. Of, pe aripile şi ciocul meu, nu-i bine aşa! Tu – cum te cheamă – Sipică – uite, sunt o pisică şi te văd în fundul grădinii mele, ronţăind lăptucile. Şi atunci ce fac? Vin către tine pe mijlocul cărării, fluturându-mi coada? Zi, asta fac?

— Vă rog, domnule, n-am văzut niciodată o pisică, a zis puiul.

— Nu, n-ai văzut, a recunoscut vajnicul căpitan. Ei bine, o pisică-i un lucru îngrozitor, cu o coadă lungă. E acoperită cu blană şi are mustăţi zbârlite, iar când luptă scoate nişte sunete fioroase, răuvoitoare. Şi-i vicleană, ştiţi?

— O, da, domnule, a răspuns iepurele cel tânăr. Şi, după o pauză, a zis politicos: Ăăă… v-aţi pierdut coada?

— Ne povestiţi despre lupta din timpul furtunii, domnule, şi despre tunelul cu apă? a întrebat alt iepure.

— Da, mai încolo, a răspuns neobositul antrenor. Acuma uitaţi-vă aici, sunt o pisică, bine? Dorm la soare, bine? Şi tu vrei să treci de mine, bine? Acuma…

— Îl cam iau peste picior, a zis Argintiul, dar ar face orice pentru el.

Laur şi Cruciuliţă intraseră în vizuină, iar Alună şi Argintiul au ieşit din nou la soare.

— Cred că toţi am face, a răspuns Alună. Dacă nu era el în ziua aceea, câinele ar fi ajuns prea târziu. Jaleş şi ai lui n-ar mai fi fost afară din vizuini. Ar fi fost jos, isprăvind ceea

ce veniseră să facă.

— L-a înfrânt pe Jaleş, ştii, a zis Argintiul. L-a înfrânt înainte să vină câinele. Asta voiam să zic adineaori, dar bănuiesc că-i mai bine că n-am făcut-o.

— Mă-ntreb cum merge lucrul la vizuina pentru iarnă din josul dealului, a zis Alună. O s-avem nevoie de ea când vine vremea rea. Gaura aia din bolta Fagurelui nu-i bună deloc. O să se închidă singură într-o bună zi, cred eu, dar până atunci i-o pacoste afurisită.

— Uite-i pe săpătorii de vizuini, a zis Argintiul.

Ulcică şi Clopoţel veneau peste coama dealului, împreună cu trei-patru iepuroaice.

— A-ha, a-ha, o, Alună-*rah,* a zis Clopoţel. Vizuina-i terminată, bine a mai fost săpată, de viermi, melci, gâze curăţată. Iar când zăpada o să vie şi coborâm în vizuine…

— Îţi mulţumim cu toţii ţie, a zis Alună. Adică şi ţie. Intrările sunt ascunse, da?

— Întocmai ca la Efrafa, cred eu, a zis Clopoţel. De fapt, am adus una cu mine, să v-o arăt. N-o puteţi vedea, nu-i aşa? Nu – păi tocmai ce ziceam! Da’ ia te uită la Barosanu’ nostru cu tinerii ăia. Ştiţi, dacă s-ar întoarce acum la Efrafa, n-ar putea să se hotărască în care Semn să-l pună, nu-i aşa? Că le are pe toate.

— Vii cu noi în partea dinspre asfinţit a făgetului, Alună-*rah?* a zis Ulcică. Am urcat mai devreme anume ca să mai prindem un pic de soare până se-ntunecă.

— Bine, a zis Alună cu blândeţe. Tocmai ne-am întors de-acolo, Argintiul şi cu mine, dar nu zic că nu m-aş mai duce oleacă.

— Hai să mergem până la adâncitura în care l-am găsit pe Kehaar în dimineaţa aia, a zis Argintiul. E ferită de vânt. Vă amintiţi cum ne mai înjura şi-ncerca să ne împungă cu ciocul?

— Şi viermii pe care i-am cărat? a zis Clopoţel. Nu uitaţi de ei.

Pe când se apropiau de adâncitură, au auzit că e cineva acolo. Era limpede că alţi câţiva iepuri avuseseră aceeaşi idee.

— Hai să ne apropiem cât putem de mult până să ne observe, a zis Argintiul. În stilul Arşinic – haideţi.

S-au apropiat fără să facă zgomot, mergând împotriva vântului de la miazănoapte. Aruncând o privire furişă peste buza adânciturii, au văzut-o pe Vilthuril cu cei patru pui ai săi, întinşi la soare. Mama le spunea puilor o poveste.

— Aşadar, după ce au trecut înot râul, zicea Vilthuril, El-ahrairah i-a condus pe cei din neamul lui prin beznă, printr-un loc sălbatic, pustiu. Unii dintre ei erau înspăimântaţi, dar el ştia drumul, şi dimineaţa i-a dus pe toţi nevătămaţi pe nişte câmpuri verzi, minunate, cu iarbă bună, dulce. Şi acolo au găsit un sălaş; un sălaş care era vrăjit. Toţi iepurii din sălaşul ăsta erau sub puterea unei vrăji rele. Purtau sârme strălucitoare în jurul grumazului şi cântau ca păsările, iar unii dintre ei puteau să zboare. Dar, oricât de frumos arătau ei, inimile le erau negre şi *tharn.* Aşa că atunci cei din neamul lui El-ahrairah au zis: „A, ia te uită, ăştia-s iepurii minunaţi ai Prinţului Curcubeu. Ei înşişi sunt ca nişte prinţi. O să trăim cu ei şi o să fim şi noi prinţi."

Vilthuril a ridicat privirea şi i-a văzut pe nou-veniţi. S-a oprit o clipă, apoi a povestit mai departe.

— Dar Frith i s-a arătat lui Iepurzor în vis şi l-a prevenit că sălaşul acela-i vrăjit. Iar el a săpat în pământ şi a aflat locul în care era îngropată vraja. Adânc a mai săpat, şi grea a mai fost căutarea, dar în cele din urmă a aflat vraja cea rea şi a scos-o de-acolo. Aşa că toţi au fugit de ea, dar ea s-a prefăcut într-un şobolan uriaş şi s-a repezit la El-ahrairah. Atunci El-ahrairah s-a luptat cu şobolanul, smucindu-se încolo şi-ncoace, şi în cele din urmă l-a prins bine şi l-a ţintuit sub gheare şi s-a prefăcut într-o pasăre mare şi albă care a vorbit cu el şi l-a binecuvântat.

— Mi se pare că ştiu povestea, a şoptit Alună, dar nu-mi amintesc unde am mai auzit-o.

Clopoţel s-a aşezat pe iarbă şi s-a scărpinat la grumaz cu una dintre labele dinapoi. Puii de iepure şi-au întors capetele la această întrerupere şi într-o clipă au năvălit afară din adâncitură, chirăind: „Alună-*rah!* Alună-*rah!*" şi sărind pe Alună din toate părţile.

— Hei, ia staţi aşa, a zis acesta, trăgându-le câte o lăbuţă ca să-i dea jos. N-am venit aici ca să mă încaier c-o ceată de voinici ca voi! Hai să ascultăm mai departe povestea.

— Dar vine un om pe cal, Alun*ă-rah,* a zis unul dintre pui. N-ar trebui să fugim în pădure?

— De unde ştii? a întrebat Alună. Eu n-aud nimic.

— Nici eu, a zis Argintiul, ciulindu-şi urechile.

Micuţul părea uluit.

— Nu ştiu, Alună-*rah,* a răspuns, dar sunt sigur că nu greşesc.

Au mai aşteptat un pic, în vreme ce soarele roşu aluneca mai jos. În cele din urmă, tocmai când Vilthuril dădea să spună mai departe povestea, au auzit potcoave pe iarbă şi călăreţul s-a ivit dinspre asfinţit, mergând în trap uşor de-a lungul potecii către Cannon Heath Down.

— El n-are treabă cu noi, a zis Argintiul. Nu-i nevoie să fugim; o să-şi vadă de drum. Dar zău că eşti un tip ciudat, tinere Threar, dacă l-ai dibuit atât de departe.

— Mereu face lucruri de-astea, a zis Vilthuril. Mai deunăzi mi-a spus cum arată un râu şi zicea că l-a văzut într-un vis. E sângele lui Cinci, ştiţi. Era de aşteptat, cu sângele lui Cinci.

— Sângele lui Cinci? a zis Alună. Ei bine, câtă vreme o s-avem niţel din el, eu zic c-o să ne meargă bine. Dar ştiţi ceva, s-a cam lăsat răcoare pe-aici, nu? Hai să coborâm şi să ascultăm restul poveştii într-o vizuină bună, caldă. Uite-l pe Cinci colo, pe taluz. Care ajunge primul la el?

După câteva minute nu se mai zărea niciun iepure pe deal. Soarele s-a cufundat după Ladle Hill şi stele de toamnă au prins să strălucească înspre răsărit, unde se întuneca – Perseu şi Pleiadele, Casiopeea, Peştii, luminând slab, şi marele pătrat al lui Pegas. Vântul şi-a împrospătat puterile, iar curând nenumărate frunze de fag uscate au umplut şanţurile şi adânciturile şi au fost duse de rafale peste întinderile întunecate de iarbă. Sub pământ, povestea se depăna mai departe.

Epilog

Ce bun strateg şi căpitan! Luat pildă
De cei mai vajnici! N-a-nchinat reduta
Nici când hidoasa vârstă, furişată
În preajma noastră ne-a secat puterea.

Shakespeare, *Totu-i bine când sfârşeşte bine*[41]

El a făcut parte, desigur, din visul meu –
dar şi eu am făcut parte din visul lui.

Lewis Carroll, *Alice în Ţara din Oglindă*[42]

„Şi ce s-a întâmplat până la urmă?” întreabă cititorul, care i-a urmat pe Alună şi pe tovarăşii lui în toate aventurile şi s-a întors cu ei, în cele din urmă, în sălaşul în care Cinci i-a adus din câmpiile de la Sandleford. Înţeleptul domn Lockley ne-a spus că iepurii sălbatici trăiesc doi-trei ani. El ştie totul despre iepuri; cu toate astea, Alună a trăit mai mult de-atât. A trăit un număr bunişor de veri – cum se zice prin acea parte a lumii – şi a-nvăţat să desluşească bine schimbările dealurilor de la primăvară la iarnă şi iar la primăvară. A văzut mai mulţi pui de iepure decât îşi putea aminti. Şi uneori, pe când depănau poveşti în câte o seară însorită, la poalele făgetului, nu era prea sigur dacă poveştile sunt despre el ori despre alt iepure, erou din vremurile apuse.

Sălaşul înflorea, şi tot aşa, la împlinirea vremii, a înflorit noul sălaş de la Brâul lui Cezar, cu jumătate dintre iepuri de la Watership Down şi jumătate din Efrafa – sălaşul la care se gândise prima oară Alună în acea seară îngrozitoare în care a pornit singur să-l înfrunte pe generalul Jaleş, încercând, deşi părea să n-aibă şanse, să-şi salveze

---

[41] William Shakespeare, *Opere complete,* vol. 6, trad. Ion Frunzetti, Univers, Bucureşti, 1987 (n. tr.).

[42] Lewis Carroll, *Alice în Ţara din Oglindă,* trad. Antoaneta Ralian, Editura Arthur, Bucureşti, 2012 (n. tr.).

prietenii. Cruciuliţă a fost primul iepure-şef; dar îi avea pe Căpşună şi Cruşin care să-l sfătuiască, şi nu mai putea fi vorba să fie cineva însemnat ori să fie trimise Patrule Extraordinare, decât foarte rar. Arşinic s-a învoit pe dată să trimită nişte iepuri din Efrafa, şi primul grup a fost condus de nimeni altul decât de căpitanul Cerenţel, care s-a purtat cumpănit şi a făcut o treabă foarte bună.

Generalul Jaleş n-a mai fost văzut vreodată. Dar e sigur, aşa cum spusese Cruciuliţă, că nimeni nu i-a găsit leşul, aşa că, cine ştie, poate că totuşi iepurele acela extraordinar chiar a plecat să-şi ducă în altă parte viaţa îndârjită şi să-i înfrunte pe *elil* la fel de descurcăreţ ca întotdeauna. Kehaar, care a fost întrebat o dată dacă n-ar vrea să se uite după el în zborurile lui peste dealuri, n-a răspuns decât: „Ala iebure avurizit – io nu vazut la el, nu vrut io vazut la el.” Nu după multe luni, nimeni din sălaşul de pe Watership Down nu mai ştia, ori nu se mai sinchisea, dacă el sau perechea sa are unul ori amândoi părinţii din Efrafa, ori niciunul. Alună era bucuros că se întâmpla aşa. Şi totuşi, a dăinuit legenda că undeva, pe dealul golaş, trăieşte un iepure mare şi singuratic, un uriaş care-i izgoneşte pe *elil* ca pe şoareci şi uneori merge la *silflay* în cer. Dacă e să se arate vreodată primejdie mare, o să vină înapoi să lupte pentru cei care-i cinstesc numele. Şi iepuroaicele le spun puilor lor că, dacă nu fac ce li se zice, o să-i ia generalul – generalul care-i văr bun cu însuşi Iepurele cel Negru. Acesta era monumentul lui Jaleş; şi se prea poate să-i fi fost pe plac.

Într-o dimineaţă friguroasă din martie, în care vântul sufla în rafale, n-aş putea să spun după câte alte primăveri, Alună tot moţăia şi iar se trezea în vizuina sa. În ultima vreme îşi petrecuse acolo mult timp, căci îi era frig şi părea să nu mai poată mirosi şi alerga la fel ca mai demult. Visa într-un fel încâlcit – ceva despre ploaie şi flori de soc, când s-a deşteptat şi şi-a dat seama că lângă el stă culcat în tăcere un iepure, probabil un tânăr care venise să-i ceară sfatul. Străjerul din tunel n-ar fi trebuit să-l lase să intre fără să întrebe mai întâi. Dar nu-i nimic, şi-a zis Alună. A ridicat capul şi a întrebat:

— Vrei să vorbeşti cu mine?

— Da, pentru asta am venit, a răspuns celălalt. Mă ştii, nu?

— Da, fireşte, a zis Alună, nădăjduind c-o să-şi poată aminti iute numele lui.

Apoi a văzut că în întunericul din vizuină urechile străinului au o lumină slabă, argintie.

— Da, stăpâne, a zis. Da, te ştiu.

— Te-ai simţit ostenit în ultima vreme, a zis străinul, dar eu pot să mă îngrijesc de asta. Am venit să te-ntreb dacă vrei să vii la mine în *Owsla.* Ne-am bucura să te avem printre noi, şi ţi-ar plăcea. Dacă eşti gata, putem merge acum.

Au trecut pe lângă tânărul străjer, care nu i-a dat nicio atenţie musafirului. Soarele strălucea şi, în ciuda frigului, câţiva iepuri şi iepuroaice ieşiseră la *silflay* şi stăteau prin locuri ferite de vânt în vreme ce ronţăiau primele fire de iarbă primăvăratică. Lui Alună i s-a părut că n-o să mai aibă nevoie de trup, aşa că l-a lăsat pe buza şanţului, dar s-a oprit o clipă să se uite la iepurii săi şi să încerce să se deprindă cu senzaţia extraordinară că puterea şi iuţeala se scurg din el, într-un şuvoi cu neputinţă de stăvilit, în trupurile lor lucioase şi în simţurile lor sănătoase.

— Nu trebuie să-ţi faci griji pentru ei, a zis însoţitorul său. O să le fie bine – şi altor mii ca ei. Dacă vii cu mine, o să-ţi arăt ce vreau să zic.

A ajuns în vârful taluzului dintr-un singur salt puternic. Alună l-a urmat; şi au plecat împreună, alergând sprinteni prin făget, unde primele fire de ciuboţica-cucului începeau să înflorească.

Glosar de termeni din iepureană

Crixa: Centrul sălaşului Efrafa, unde se încrucişează două poteci pentru călărie.

Efrafa: Numele sălaşului întemeiat de generalul Jaleş. Erou din folclorul iepuresc. Numele (*Elil-hrair-rah*) înseamnă „Duşmani-O Mie-Prinţ” – „Prinţul cu o mie de duşmani”.

Elil: Duşmani (ai iepurilor) (a se vedea nota de subsol de la p. 25).

Embleer: Duhoare; de exemplu, mirosul unei vulpi.

Flay: Hrană; de exemplu, iarbă sau alte verdeţuri. Delicatesă, cum ar fi lăptuca.

Frith: Soarele, personificat ca zeu de către iepuri. *Frithrah!* – Stăpânul Soare, folosit ca exclamaţie.

Fu Inlé: După răsăritul lunii.

Ghici-pietricele: Joc tradiţional al iepurilor (a se vedea nota de subsol de la p. 343).

Hlao: Gropiţă sau adâncitură în iarbă, cum ar fi cea alcătuită de o margaretă sau un ciulin, în care poate sta un pic de apă. Nume de iepure (a se vedea p. 40).

Hlao-roo: „Micuţul Hlao”. Diminutiv hipocoristic al numelui Hlao, unul dintre personaje.

Hlessi: Iepure care nu are vizuină şi nu aparţine unui sălaş. Iepure vagabond, care trăieşte fără adăpost. (La plural, *hlessil.)*

Homba: Vulpe. (La plural, *hombil.)*

Hrair: Puzderie; câtă frunză şi iarbă; orice număr peste patru. *U Hrair* – Cei o mie (de duşmani) (a se vedea nota de subsol de la p. 25).

Hrairoo: „Micuţul O Mie”. Numele lui Cinci în iepureană (a se vedea nota de subsol de la p. 25).

Hraka: Căcăreze, excremente.

Hrududu: Tractor, automobil sau orice vehicul cu motor. (La plural, *hrududil.)*

Hyzenthlay: Literal, „Sclipire-rouă-blană” – „Blană care sclipeşte ca roua”. Numele unei iepuroaice.

Inlé: Literal, luna; de asemenea, răsăritul lunii. Însă are

şi un sens secundar, de întuneric, spaimă şi moarte.

Lendri: Bursuc.

Marli: Iepuroaică. De asemenea, sensul de „mamă”.

M’saion: „Îi întâlnim”, „dăm de ei”.

Narn: Bun, plăcut (de mâncat).

Ni-Frith: Amiază.

Nildro-hain: „Cântec de mierlă”. Numele unei iepuroaice. Cei mai puternici iepuri dintr-un sălaş, cei aflaţi la conducere (a se vedea nota de subsol de la p. 26).

Owslafa: Poliţia Consiliului (cuvânt folosit doar în Efrafa).

Pfeffa: Pisică.

Rah: Prinţ, cârmuitor sau iepure-şef. Folosit de obicei ca sufix. De exemplu, *Threarah* – Stăpânul Threar.

Roo: Folosit ca sufix diminutival. De exemplu, *Hrairoo.*

Sayn: (Floarea de) Cruciuliţă.

Silf: Afară, adică nu sub pământ.

Silflay: A merge să mănânci afară din vizuină. Literal, „a te hrăni afară”. Folosit şi ca substantiv.

Tharn: Încremenit, înnebunit, hipnotizat de groază. Dar, în anumite contexte, mai poate să însemne „aer de tont” sau „cu inima frântă” sau „disperat”.

Thethuthinnang: „Mişcarea frunzelor”. Numele unei iepuroaice.

Thlay: Blană.

Thlayli:„Cap îmblănit”. Poreclă.

Threar: Scoruş sau scoruş de munte.

Vair: A face căcăreze.

Yona: Arici. (La plural, *yonil.)*

Zorn: Nimicit, ucis. Semnifică o catastrofă.

Bestseller internațional timp de aproape jumătate de secol și un roman clasic al literaturii pentru adolescenți, recomandat cititorilor de orice vârstă

Uneori, peste cele mai înverzite și idilice coline plutesc cele mai mari primejdii. Așa și într-o zonă liniștită din Anglia rurală, unde sălașul mai multor familii de iepuri este amenințat de apropierea oamenilor. O mână de urecheați își iau inima în dinți și pornesc în căutarea unui loc care să le permită să-și întemeieze propriul sălaș, bazat pe principiul echității, departe de orice pericol. Călăuziți de liderul lor isteț, Alună, de premonițiile plăpândului Cinci și de legendele din moși-strămoși, iepurii se îndreaptă spre tărâmul făgăduinței. Pe drum, pericolele se țin lanț, căci iepurii au mulți dușmani printre celelalte viețuitoare, iar piedicile nu contenesc să apară. Și oare, odată ajunși acolo, aventurile se vor opri cu una, cu două?

Iubit de milioane de cititori, formidabilul roman al lui Richard Adams este o odisee vibrantă despre curaj, loialitate și supraviețuire care vă va ține cu sufletul la gură până la ultima pagină.

„Captivantă... Fantastică... O poveste intensă cu suspans, urmăriri periculoase și acte temerare și eroice."

Chicago Tribune

„Ce alinare e să citești despre niște personaje înzestrate cu onoare, demnitate și curaj, care-și riscă viețile pentru ceilalți și care nutresc pentru familiile lor, prieteni și comunitate o dragoste puternică și trainică!"

New York Review of Books

„În același timp epopee, bildungsroman și poveste de viață, romanul se citește, în aceste vremuri marcate de fenomenul migrației, ca un text foarte contemporan. Un adevărat regal."

La Quinzaine littéraire

Front cover illustration copyright © Watership Down Television Limited 2018
Based on the Watership Down BBC and Netflix TV mini-series © Watership Down Television Limited 2018
Licensed by ITV Ventures

youngart

MEDALIA CARNEGIE

14+

SUSPANS & PARABOLĂ

cu nemiluita *despre o societate mai bună*